gemeente
Haarlemmermeer

raadsvoorstel

Onderwerp	Programmabegroting 2023-2026
Portefeuillehouder	drs. Jurgen Nobel
Steller	Conny Hensen
Collegevergadering	27 september 2022
Raadsvergadering	
Raadsvoorstelnummer	2022.0001893

1. Voorstel
Collegebesluit(en)
Het college heeft besloten om:
1. de taakveldenraming voor 2023, zoals opgenomen in de paragraaf 'Recapitulatie op taakveld' van de Programmabegroting 2023-2026, vast te stellen.

Het college besluit de raad voor te stellen om:
1. de Programmabegroting 2023-2026 vast te stellen en de totale baten en lasten voor het begrotingsjaar 2023 als volgt te autoriseren:
   a. beleidsdoel A van programma Zorg en werk;
   b. de andere beleidsdoelen van programma Zorg en werk, de overige programma's, het overzicht algemene dekkingsmiddelen en het overzicht overhead;
2. in te stemmen met de meerjarenraming 2024-2026;
3. de 1e kredietverstrekking voor 2023 vast te stellen waarbij de volgende kredieten worden geautoriseerd en vrijgegeven voor besteding in 2023:
   a. al in het investeringsplan opgenomen kredieten met een totaalbedrag van € 1.663.000;
   b. een nieuw krediet van € 1.500.000 voor een Parkeerroute informatiesysteem (PRIS);
   c. een nieuw krediet van € 1.000.000 en hiervan € 250.000 vrij te geven voor besteding in 2023 voor Biodiversiteit en klimaatadaptieve inrichting;
   d. een bedrag van € 78.405.000 vrij te geven voor besteding in 2023 aan al eerder geautoriseerde investeringen;
   e. een bedrag van € 597.000 vrij te geven in verband met het doorschuiven van kredieten uit 2022;
4. de 28e kredietwijziging van 2022 voor -/- € 2.416.500 vast te stellen;
5. een bedrag van maximaal € 10 miljoen voor strategische aankopen van grond en de daarop aanwezige opstallen te autoriseren en vrij te geven in 2023 en hiertoe de 2e kredietverstrekking vast te stellen;
6. in te stemmen met het aanvullende uitgangspunt voor het financieel beleid dat wanneer als gevolg van de onzekere financieringssystematiek van het Rijk naar de gemeenten tekorten ontstaan, maximaal de laatste twee jaren van het meerjarenbeeld negatief mogen staan;
7. de huisvestingopgave asielzoekers uit te werken en de financiële verwerking hiervan mee te nemen in de integrale afweging bij de Voorjaarsrapportage 2023.

2. Samenvatting

Met de programmabegroting wordt richting en inzicht gegeven aan de beleidsdoelstellingen, de voorgenomen beleidsuitvoering en de financiële consequenties hiervan voor het komende begrotingsjaar.

Uitgangspunten Programmabegroting 2023-2026

Uitgangspunt voor de programmabegroting is de Voorjaarsrapportage 2022 (2022.0001024), vastgesteld door de raad op 30 juni 2022. Na het opstellen van de voorjaarsrapportage heeft zich nog een aantal ontwikkelingen voorgedaan met effect op het meerjarenbeeld. Voor een juiste weergave van dit meerjarenbeeld zijn deze meegenomen in de begroting. Dit betreft onder meer de meicirculaire gemeentefonds, het coalitieakkoord 2022-2026 'Toekomstbestendig groeien' en reeds genomen besluiten.

Financieel beeld en ontwikkelingen

Door de doorwerking van het coalitieakkoord Rutte IV en de extra uitgaven van het Rijk ten opzichte van de Maartbrief 2022, laten de jaren 2023 tot en met 2025 overschotten zien. Vanaf 2026 is sprake van een tekort. Dit is het directe gevolg van het voornemen van het Kabinet om vanaf 2026 te gaan werken met een nieuwe financieringssystematiek voor gemeenten en provincies. Vooruitlopend daarop is het accres van het gemeentefonds in 2026 vastgezet op € 840 miljoen en wordt weer rekening gehouden met de opschalingskorting van € 675 miljoen. Het gevolg is dat de algemene uitkering voor Haarlemmermeer in 2026 met € 21,5 miljoen daalt ten opzichte van 2025.

Het meerjarenbeeld ziet er als volgt uit:

Omschrijving **(bedragen x € 1.000; - is nadeel)**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Saldo meerjarenbeeld Voorjaarsrapportage 2022	4.295	13.383	18.846	6.377
Meicirculaire gemeentefonds	5.800	11.412	17.443	5.354
Coalitieakkoord 2022-2026 'Toekomstbestendig groeien'	-6.590	-12.565	-15.618	-14.033
Overige mutaties Programmabegroting 2023-2026	-2.348	-4.278	-5.376	-5.549
Geactualiseerd meerjarenbeeld	1.157	7.952	15.295	-7.851

3. Uitwerking

3.1 Wat willen we bereiken?

Met de programmabegroting wordt richting en inzicht gegeven aan de beleidsdoelstellingen, de voorgenomen beleidsuitvoering en de financiële consequenties hiervan voor het komende begrotingsjaar. Dit doen we door per programma antwoord te geven op de drie centrale vragen:
- wat willen wij bereiken?
- wat gaan wij daarvoor doen?
- wat mag het kosten?

Daarnaast geeft de programmabegroting inzicht in het financiële meerjarenbeeld.

3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Deze programmabegroting geeft een doorkijk naar de jaren 2023 tot en met 2026. De programmabegroting bevat negen beleidsprogramma's, het overzicht algemene dekkingsmiddelen, het overzicht overhead, acht paragrafen en de financiële begroting.

Daarnaast is een hoofdstuk Financiële hoofdlijnen opgenomen, waarmee de raad beter in staat wordt gesteld om haar controlerende taak uit te voeren.

De Voorjaarsrapportage 2022 (2022.0001024), vastgesteld door de raad op 30 juni 2022, is het uitgangspunt voor de Programmabegroting 2023-2026. Na het opstellen van de voorjaarsrapportage heeft zich nog een aantal ontwikkelingen voorgedaan met effect op het meerjarenbeeld. Dit betreft onder meer de meicirculaire gemeentefonds, het coalitieakkoord 2022-2026 'Toekomstbestendig groeien' en reeds genomen besluiten. Voor een uitgebreide toelichting op het meerjarenbeeld verwijzen wij naar het hoofdstuk Financiële hoofdlijnen.

Autorisatie programmabegroting
Door de raad worden de baten en lasten van 2023 geautoriseerd, zodat het college gemachtigd wordt tot uitvoering van de beleidsdoelen en activiteiten in de begroting. Conform de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 (2021.0000629) artikel 6, lid 1, worden de baten en lasten per programma geautoriseerd, tenzij een beleidsdoel van een programma 10% of meer van het begrotingstotaal (lasten) voor mutaties reserves van de primitieve begroting omvat. Dan autoriseert de raad de baten en lasten voor een dergelijk beleidsdoel apart. Voor 2023 is dit het geval bij:

- Beleidsdoel A, inwoners ontvangen zorg en ondersteuning thuis, van programma Zorg en werk.

Dit beleidsdoel wordt dan ook afzonderlijk geautoriseerd.

Bij autorisatie van de baten en lasten per programma kan het college tot een maximum van € 2,0 miljoen aan budget verschuiven tussen de beleidsdoelen, mits het afgesproken beleid per beleidsdoel gerealiseerd wordt.

Gemeentefonds
Door de doorwerking van het coalitieakkoord Rutte IV en de extra uitgaven van het Rijk ten opzichte van de Maartbrief 2022, laten de jaren 2023 tot en met 2025 overschotten zien. Met deze overschotten kunnen nadelen als gevolg van externe factoren opgevangen worden. Hierbij kan gedacht worden aan de gevolgen van de hoge inflatie als gevolg van de wereldwijde tekorten van materiaal en landelijk de tekorten aan personele capaciteit. Voor de hoge inflatie zijn extra stelposten opgevoerd voor de indexering van materiële budgetten en ter dekking van de extra kapitaallasten als gevolg van hogere indexering van investeringen. Onzeker is of deze stelposten voldoende zijn. Gezien deze onzekerheden zijn hiervoor ook risico's opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Verder kunnen de overschotten worden gebruikt voor het oplossen van andere incidentele knelpunten. Vanaf 2026 is sprake van een tekort. Dit is het directe gevolg van het voornemen van het Kabinet om vanaf 2026 te gaan werken met een nieuwe financieringssystematiek voor gemeenten en provincies. Vooruitlopend daarop is het accres van het gemeentefonds in 2026 vastgezet op € 840 miljoen en wordt weer rekening gehouden met de opschalingskorting van € 675 miljoen. Het gevolg is dat de algemene uitkering voor Haarlemmermeer in 2026 met € 21,5 miljoen daalt ten opzichte van 2025.

Het Kabinet ziet in dat het noodzakelijk is om gemeenten en provincies helderheid te geven over de richting van de oplossing van de financiële situatie in 2026 en de daarbij passende vervolgstappen. Hierbij wordt ook de eventuele vergroting van het lokaal belastinggebied betrokken. Zolang het kabinet geen helderheid geeft, accepteren wij nu een tekort in 2026. Wij rekenen erop dat het Rijk tijdig met structurele oplossingen komt. In het kader van het financieel beleid van onze gemeente stellen we voor, wanneer als gevolg van de onzekere

financieringssystematiek van het Rijk naar de gemeenten tekorten ontstaan, maximaal de laatste twee jaren van het meerjarenbeeld negatief mogen staan.

Coalitieakkoord
De financiële effecten van het coalitieakkoord 2022-2026 'Toekomstbestendig groeien' zijn in de begroting verwerkt. Er is onder meer rekening gehouden met het verzachten van de ombuigingen vanaf 2024 en het versterken van de ambtelijke organisatie op meerdere onderdelen en programma's om de huidige en nieuwe ambities waar te kunnen maken.

Indexatie Onroerendezaakbelastingen (OZB), overige lokale heffingen en retributies in 2023
Conform de uitgangspunten over de loon- en prijsontwikkelingen in de Voorjaarsrapportage 2022 worden de opbrengsten van de onroerendezaakbelastingen, hondenbelasting en overige tarieven (onder andere leges en huren en pachten) verhoogd met 2,4%, de in het Centraal Economisch Plan 2022 voorspelde inflatie voor 2023 (nationaal consumentenprijsindexcijfer). Tijdens de behandeling van de Voorjaarsrapportage 2022 op 30 juni 2022 is de motie Hot dog VI aangenomen. Hierin wordt het college opgedragen om de hondenbelasting in de gemeente Haarlemmermeer af te schaffen. Hierdoor vervallen naast de inkomsten (€ 0,74 miljoen) ook de kosten van kwijtschelding en de bijdrage aan Cocensus (lasten € 0,03 miljoen). Voor de afschaffing van de hondenbelasting vanaf 2024 is geen dekking binnen de begroting.

Huisvestingsopgave asielaanpak
De gemeente staat voor de opgave om asielzoekers te huisvesten, meer samenhang te creëren in haar taken van opvang en huisvesting en integratie van andere doelgroepen zoals bijvoorbeeld spoedzoekers. Daarbij is het van belang dat het maatschappelijk draagvlak groot blijft en we ervoor zorgen dat we de juiste doelgroep op de juiste plek huisvesten.

Strategische heroriëntatie
Gelet op het geprognotiseerde tekort in het meerjarenbeeld over de jaren 2022-2025 heeft de raad op 1 juli 2021 besloten tot een pakket ombuigingsmaatregelen oplopend tot € 13,2 miljoen in 2025 (2021.0001203). In het coalitieakkoord 2022-2026 is het voornemen opgenomen de ombuigingen vanaf 2024 te verzachten. In de financiële effecten van het akkoord is hiervoor structureel € 2 miljoen per jaar geraamd vanaf 2024. In het onderdeel Strategische heroriëntatie van de financiële begroting is een specificatie van de ombuigingen opgenomen.

Investeringen
Op grond van artikel 6, lid 3a, van de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 (2021.0000629) vindt de autorisatie van investeringskredieten onder de € 2,0 miljoen plaats bij de programmabegroting. Investeringen van € 2,0 miljoen en hoger dienen te worden geautoriseerd via een apart raadsvoorstel. De toelichting is opgenomen in het hoofdstuk 'Investeringen' in de 'Financiële begroting'. De groen gearceerde bedragen, opgenomen in het 'Investeringsplan', betreffen investeringen die via een separaat raadsvoorstel geautoriseerd worden. Per jaarschijf worden de investeringen in de programmabegroting vrijgegeven.
De vrij te geven investeringen voor besteding in 2023 bestaan onder andere uit het Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP) en Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR).

Met deze Programmabegroting 2023-2026 wordt naar aanleiding van de verwerking van het coalitieakkoord, onder structurele voortzetting van het huidige beleid, voorgesteld de volgende investeringen toe te voegen aan het investeringsplan:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Totaal bruto-investering	2023	2024	2025	2026
Uitvoeringsprogramma mobiliteit (UPM)	12.000	0	4.000	4.000	4.000
Parkeerroute informatiesysteem (PRIS)	1.500	1.500	0	0	0
Biodiversiteit en klimaatadaptieve inrichting	1.000	250	250	250	250
Totaal	**14.500**	**1.750**	**4.250**	**4.250**	**4.250**

Subsidie Hoofddorp Stadscentrum - Centrum autoluw maken en autoverkeer naar N201 ontmoedigen
Het Rijk is bereid circa € 20,8 miljoen inclusief BTW bij te dragen aan het autoluw maken van het centrumgebied van Hoofddorp om zo fysiek ruimte te maken om woningbouw te kunnen realiseren. Daarnaast kan met deze middelen een bijdrage worden geleverd aan een goed woon- en leefklimaat in dit gebied (waaronder parkeervoorzieningen voor auto en fiets). Met deze investeringen kunnen 1.499 woningen versneld worden gebouwd. De bijdrage volgt uit de voorlopige honorering van het Rijk in het kader van de eerste tranche van de Infrastructuur & Waterstaat gelden die met het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving zijn toegekend onder voorbehoud van cofinanciering. De cofinanciering dient 35% te bedragen van het totale investeringsbedrag en de subsidie is maximaal € 15.000 per woning. Uitsluitsel over de hoogte van de cofinanciering moet nog door het Rijk worden gegeven. De definitieve aanvraag, inclusief de toezegging van de cofinanciering, moet uiterlijk 1 oktober 2022 zijn ingediend.

28e kredietwijziging van 2022
Met de kredietwijziging van 2022 van -/- € 2.416.500 wordt onder andere een correctie doorgevoerd van de kredietaanvraag in verband met de aanschaf van tijdelijke huisvesting scholen (2021.0002591) welke ook in het Meerjarenperspectief Investeringen voorjaar 2022 is opgenomen. Met deze correctie is de aanschaf van de tijdelijke huisvesting scholen juist verwerkt in de programmabegroting.

Strategische aankopen
Net zoals in voorgaande jaren vraagt ons college ruimte om strategische aankopen te doen. Wanneer de mogelijkheid zich voordoet om tot een strategische aankoop over te gaan willen wij snel en discreet kunnen handelen. Deze aankopen moeten passen in de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente in de meest brede zin. Hiertoe stellen wij voor een bedrag van maximaal € 10 miljoen beschikbaar te stellen. Eventuele rente en eenmalige afschrijvingen voortvloeiend uit een strategische aankoop worden aangevraagd bij het eerste planning & control product volgend op de betreffende aankoop dan wel middels een raadsvoorstel. In de paragraaf Grondbeleid wordt nader ingegaan op de randvoorwaarden voor strategische aankopen.

Wat zijn de kanttekeningen en risico's?
Meerjarenbeeld
Vooral door de hoge accressen van het gemeentefonds als gevolg van het rijksbeleid, is de prognose voor het meerjarenbeeld tot en met 2025 positief. Vanaf 2026 laat het meerjarenbeeld een structureel negatief saldo zien. Daarbij is geen rekening gehouden met de onzekerheden die er zijn.

Inflatie (loon- en prijsstijgingen)
Voor het jaar 2023 is rekening gehouden met indexering van de budgetten op basis van de voorspellingen van het Centraal Planbureau (CPB) in het Centraal economische plan (CEP) 2022. Als gevolg van de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne zijn in 2022 de loon- en prijsstijgingen

fors hoger dan we gewend zijn. Er is sprake van wereldwijde tekorten aan materiaal en landelijk tekorten aan personele capaciteit. Voor de hogere inflatie in 2022 zijn extra stelposten opgevoerd voor de indexering van materiële budgetten en ter dekking van extra kapitaallasten als gevolg van hogere indexering van investeringen. Onzeker is of deze stelposten voldoende zijn voor het opvangen van de inflatie over 2022. Ook de inflatie over 2023 is nog ongewis. Gezien deze onzekerheden is een risico 'Kostenstijgingen als gevolg van schaarste' opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Omdat de Centrale Europese Bank (CEB) de inflatie wil bestrijden door het verhogen van de rente is ook een risico 'Rentestijging' opgenomen. De aanpassing van de rente werkt door in de rentetarieven die de gemeente verschuldigd is voor nieuw af te sluiten leningen. In de Programmabegroting 2023-2026 is rekening gehouden met een stijging van de te betalen rente van 2% naar 2,5%. De kans is aanwezig dat de rente verder stijgt en de rentelasten in het meerjarenbeeld toenemen.

Jeugdzorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
Voor de jeugdzorg en de Wmo is in het meerjarenbeeld een stelpost van 4,5% opgenomen voor volumestijging, maar de vraag is of dit voldoende is. Vanaf 2024 is rekening gehouden met een trendbreuk en afvlakking van de groei en is de cumulatieve stelpost 2%. Het risico bestaat dat de volumegroei toch hoger is.

Motie 'Positief gestemd!'
Op basis van de door de raad aangenomen motie 'Positief gestemd!' is de raming van de toeristenbelasting in 2024 met € 1 miljoen en in 2025 met € 2 miljoen verhoogd. Deze meeropbrengst is onzeker. Dit omdat de omzet van de hotels door de coronacrisis nog zwaar onder druk staat (lagere bezetting én lagere overnachtingsprijzen) en het nog de vraag is of het aantal zakelijke reizigers in dezelfde mate terugkomt na de coronacrisis. Het grootste deel van de hotels in Haarlemmermeer is gericht op de zakelijke markt.
De ontwikkeling van de opbrengst zal goed gevolgd worden en de geraamde meeropbrengst is tevens opgenomen bij de risico's in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Naast deze onzekerheden krijgen de gemeenten ook nog nieuwe taken zoals de Omgevingswet, Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen en het Klimaatakkoord. Of voor de implementatie en uitvoering van deze nieuwe taken voldoende compensatie van het Rijk komt is niet duidelijk

3.3 Wat mag het kosten?
Het totaal van baten in 2023 (inclusief reservemutaties) bedraagt € 511,9 miljoen, het totaal van lasten 2023 (inclusief reservemutaties) bedraagt € 510,7 miljoen, waarmee een positief saldo van € 1,2 miljoen ontstaat. De in de programmabegroting verwerkte mutaties leiden tot het volgende meerjarenbeeld:

Omschrijving **(bedragen x € 1.000; - is nadeel)**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Saldo meerjarenbeeld Voorjaarsrapportage 2022	4.295	13.383	18.846	6.377
Meicirculaire gemeentefonds	5.800	11.412	17.443	5.354
Coalitieakkoord 2022-2026 'Toekomstbestendig groeien'	-6.590	-12.565	-15.618	-14.033
Overige mutaties Programmabegroting 2023-2026	-2.348	-4.278	-5.376	-5.549
Geactualiseerd meerjarenbeeld	1.157	7.952	15.295	-7.851

Wat zijn de financiële risico's?
Onze gemeente loopt geen vermeldenswaardige financiële risico's bij de uitvoering van dit voorstel.

3.4 Wie is daarvoor verantwoordelijk?

De raad heeft het budgetrecht en stelt de beleidsmatige en financiële kaders vast. Met het vaststellen van de programmabegroting autoriseert de raad het college om de per programma beschikbaar gestelde budgetten te besteden ter realisatie van de geformuleerde doelen en activiteiten. Het college is integraal verantwoordelijk voor het uitvoeren van deze programmabegroting. De portefeuillehouder Financiën is het eerste aanspreekpunt namens het college en verantwoordelijk voor de totstandkoming van de planning & control producten.

3.5 Wanneer en hoe zal de raad/het college over de voortgang worden geïnformeerd?

De programmabegroting is onderdeel van de bestuurlijke planning & control cyclus. Over de uitvoering van de beleidsdoelen en activiteiten uit de programmabegroting wordt de raad tussentijds geïnformeerd met de voor- en najaarsrapportage. Na afloop van het begrotingsjaar legt het college verantwoording af met de jaarstukken.

4. Ondertekening

Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,

de secretaris, de burgemeester,

b/a P. van der Meulen

Michiel Ruis Marianne Schuurmans-Wijdeven

Bijlage:

- Programmabegroting 2023-2026

Programmabegroting 2023-2026

gemeente
Haarlemmermeer

Colofon

Tekst, vormgeving en drukwerk
Gemeente Haarlemmermeer
Postbus 250
2130 AG Hoofddorp

Telefoon 0900 1852
E-mail: info@haarlemmermeer.nl
Internet: www.haarlemmermeer.nl

Deze raportage is online te raadplegen via
planningencontrol.haarlemmermeer.nl

Fotografie
Blue-Sky fotografie
Danny de Casembroot
Jur Engelchor fotografie
Stefan Moonen
Margo Oosterveen
Kees van der Veer

Inhoudsopgave

Inleiding ... 3

Infographic ... 4

Algemeen ... 8

Leeswijzer ... 9
Financiële hoofdlijnen ... 12
Overzicht van baten en lasten ... 27
Samenstelling van de gemeenteraad en het college van B&W ... 29

Programma's ... 31

Bestuur, samenleving en publiekscontact ... 32
Veiligheid ... 44
Zorg en werk ... 51
Maatschappelijke ontwikkeling ... 66
Mobiliteit ... 87
Ruimtelijke ontwikkelingen ... 94
Wonen ... 107
Kwaliteit fysieke omgeving ... 114
Economische zaken ... 129
Overzicht algemene dekkingsmiddelen ... 139
Overzicht overhead ... 147

Paragrafen ... 155

Inleiding ... 156
Lokale heffingen ... 157
Weerstandsvermogen en risicobeheersing ... 164
Onderhoud kapitaalgoederen ... 178
Vastgoed ... 186
Financiering ... 190
Bedrijfsvoering ... 197

Verbonden partijen 201
Grondbeleid 222

Financiële begroting 227

Grondslagen begroting 228
Strategische heroriëntatie 230
Formatie en salarissen per cluster 234
Geprognosticeerde balans 235
Investeringen 236
Beschrijving reserves 249
Financieel verloop reserves 251
Beschrijving voorzieningen 252
Financieel verloop voorzieningen 253
EMU-saldo 254
Overzicht incidentele baten en lasten 255
Overzicht structurele toevoegingen/onttrekkingen aan reserves 259
Verloop stelposten 260
Recapitulatie op taakveld 262
Verklarende woordenlijst 269

Inleiding

Dit is de eerste programmabegroting van dit college. De jaren 2023-2025 zullen positief sluiten. In 2026 zien we een tekort. Dit is het directe gevolg van het voornemen van het Kabinet om te gaan werken met een nieuwe bekostigingssystematiek voor gemeenten en provincies. De begroting is € 511 miljoen groot en sluit in 2023 met een klein positief saldo.

Het nieuwe team, voor de zomer aangetreden, is inmiddels volop aan het werk om Haarlemmermeer toekomstbestendig te laten groeien. De uitdagingen zijn groot. We leven in een tijd dat de ene crisis de ander lijkt op te volgen. Het klimaat, de bouw van huizen en het personeelstekort zijn maar een paar van die vraagstukken die impact hebben op ons allemaal, dus ook op het beleid van de gemeente.

Desalniettemin is dit college ambitieus. Het bouwen van woningen blijft onverminderd belangrijk, want de woningnood is hoog. Met name Hoofddorp, Nieuw-Vennep en Lisserbroek krijgen er veel woningen bij. In het stadscentrum en het stationsgebied van Hoofddorp staan plannen ingetekend die de komende jaren gestalte krijgen. Dit college wil tussen de 20.000 en de 40.000 woningen bijbouwen de komende jaren. Daarvan moeten er in ieder geval 3.000 deze periode gerealiseerd zijn.

Zonder goede ontsluitingswegen en een fatsoenlijk openbaar vervoernetwerk kunnen we geen huizen bijbouwen. Dus wordt er blijvend geïnvesteerd in de bereikbaarheid. Een van de grootste ambities daarbij is het doortrekken van de Noord/Zuidlijn naar Schiphol en Hoofddorp.

Haarlemmermeer groeit. Maar dat zorgt ook voor nieuwe uitdagingen. Het toenemende stroomtekort en de gevolgen van de klimaatverandering moeten we het hoofd bieden. We moeten hierin extra stappen zetten en de samenwerking in de regio, maar ook met onze inwoners, ondernemers en organisaties zoeken.

Een sterke economie zorgt voor banen en welvaart. Toch zal niet iedereen mee kunnen komen. Aan het stevige sociale fundament van de gemeente wordt blijvend gewerkt door bijvoorbeeld de kansengelijkheid in het basis-en voortgezet onderwijs te versterken, en daarmee op de arbeidsmarkt. Er wordt ook voor gezorgd dat inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt ondersteuning krijgen. Niemand mag tussen wal en schip raken waar het op zorg en inkomen aankomt.

De toekomst is niet te voorspellen. Haarlemmermeer zal groeien. En daar hebben we iedereen voor nodig. Want deze mooie gemeente maken we samen.

Infographic

Inkomsten: waar komt het geld vandaan?

€ 511,9 miljoen

Eigen inkomsten gemeente

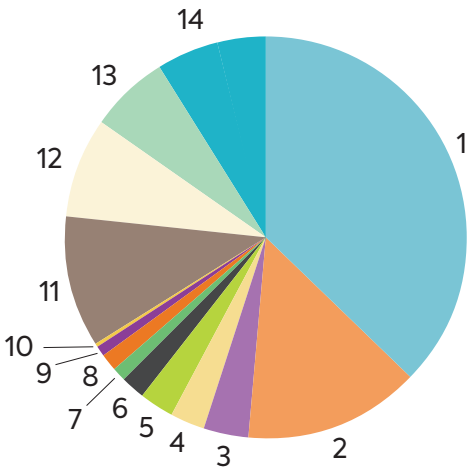
Lokale heffingen	**€ 150,6 miljoen**
OZB (2)	**€ 85,4 miljoen**
Afvalstoffenheffing (3)	**€ 21,1 miljoen**
Toeristenbelasting (4)	**€ 12,8 miljoen**
Leges omgevingsvergunningen (5)	**€ 10,3 miljoen**
Rioolheffing (6)	**€ 10,8 miljoen**
Leges en retributies (7)	**€ 4,3 miljoen**
Precariobelasting (8)	**€ 0,1 miljoen**
Parkeergelden (9)	**€ 4,9 miljoen**
Hondenbelasting (10)	**€ 0,8 miljoen**
Andere inkomstenbronnen	**€ 117,6 miljoen**
Grondopbrengsten en winstnemingen (11)	**€ 44,0 miljoen**
Reserves (12)	**€ 12,1 miljoen**
Werk en inkomen (13)	**€ 35,8 miljoen**
Overige (14) waaronder huuropbrengsten en inkomensoverdrachten	**€ 25,7 miljoen**

Inkomsten van het Rijk

Uitkering gemeentefonds (1)
€ 243,7 miljoen

Hoeveel betaal ik gemiddeld in 2023 aan:

OZB	€ 340
Afvalstoffenheffing	€ 391
Rioolheffing	€ 138
Totaal Belastingdruk	€ 869
Gemiddelde belastingdruk in 2022	€ 852
Landelijk gemiddelde belastingdruk in 2022	€ 904

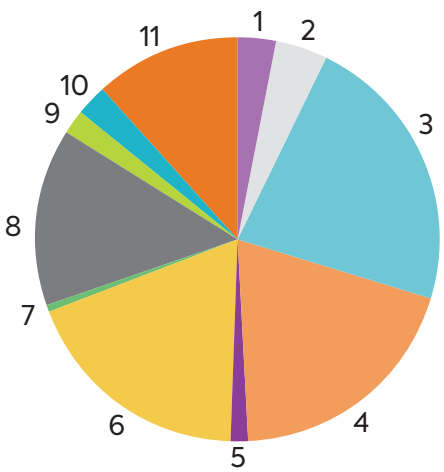

gemeente Haarlemmermeer

Uitgaven: waar gaat het geld naar toe?

€ 510,7 miljoen

Bestuur, samenleving en publiekscontact (1)	**€ 14,6 miljoen**
Veiligheid (2)	**€ 20,2 miljoen**
Zorg en werk (3)	**€ 135,0 miljoen**
Maatschappelijke ontwikkeling (4)	**€ 103,3 miljoen**
Mobiliteit (5)	**€ 12,0 miljoen**
Ruimtelijke ontwikkelingen (6)	**€ 44,6 miljoen**
Wonen (7)	**€ 2,4 miljoen**
Kwaliteit fysieke omgeving (8)	**€ 76,1 miljoen**
Economische zaken (9)	**€ 15,6 miljoen**
Algemene dekkingsmiddelen (10)	**€ 23,1 miljoen**
Overhead (11)	**€ 64,0 miljoen**

Algemeen

Leeswijzer

Wat is een programmabegroting?
Een programmabegroting heeft verschillende doelen. Het is een instrument voor de gemeenteraad om kaders, zowel inhoudelijk als financieel, te stellen. In de begroting leggen wij vast: doelen en maatschappelijke effecten, de producten en diensten die we als gemeente leveren (output) en de middelen die hiervoor beschikbaar zijn gesteld. Daarnaast is de programmabegroting voor het college van burgemeester en wethouders een middel om collegeprioriteiten te benoemen. Vervolgens legt het college bij de jaarstukken op basis van de programmabegroting verantwoording af over het behaalde resultaat.

Deze programmabegroting is op basis van de volgende uitgangspunten opgesteld:

- De Programmabegroting 2022-2025 en de Voorjaarsrapportage 2022 gelden als financieel uitgangspunt voor deze programmabegroting. De kapitaallasten zijn gebaseerd op het Meerjarenperspectief Grondzaken (MPG) naar de standlijn van 1 januari 2022 en het geactualiseerde Investeringsplan. Onder het kopje 'Wat mag het kosten?' zijn verschillen ten opzichte van de bijgestelde begroting (begroting na wijzigingen in de Voorjaarsrapportage 2022) per beleidsdoel toegelicht.
- Na het opstellen van de voorjaarsrapportage heeft zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan met effect op het meerjarenbeeld. Voor een juiste weergave van dit meerjarenbeeld zijn deze meegenomen in de begroting. Dit betreft onder meer de meicirculaire gemeentefonds, het coalitieakkoord 2022-2026 'Toekomstbestendig groeien' en reeds genomen besluiten.
- Het investeringsplan is bij de voorjaarsrapportage geactualiseerd en deze effecten zijn verwerkt in het meerjarenbeeld. Het geactualiseerde investeringsplan maakt onderdeel uit van de financiële begroting.
- Gelet op het geprognosticeerde tekort in het meerjarenbeeld over de jaren 2022- 2025 heeft de raad op 1 juli 2022 besloten tot een pakket ombuigingsmaatregelen oplopend tot € 13,2 miljoen in 2025 (2021.0001203). In het onderdeel Strategische heroriëntatie van de financiële begroting is een specificatie van de maatregelen opgenomen. In de financiële effecten van het coalitieakkoord 2022-2026 is rekening gehouden met een bedrag van € 2 miljoen per jaar vanaf 2024 voor het verzachten van de ombuigingen.

De programmabegroting bestaat uit de volgende onderdelen:
Algemeen
In dit onderdeel komt het financiële meerjarenbeeld aan bod en wordt de financiële structuur van onze gemeente gepresenteerd. Om de informatie per programma in een breder financieel kader te kunnen plaatsen, presenteren wij in dit hoofdstuk een totaaloverzicht van onze baten en lasten. U vindt er ook de samenstelling van de raad en het college.

Programma's
Ieder programma begint met een overzicht van de beleidsdoelen en activiteiten, de bijbehorende baten en lasten, en het verschil tussen de baten en lasten ten opzichte van het voorgaande begrotingsjaar. De hier opgenomen getallen zijn aan te sluiten met de onder 'wat mag het kosten" opgenomen baten en lasten voor mutaties reserves. Vervolgens wordt per programma ingegaan op wat we als gemeente willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en hoeveel het mag kosten.

- Maatschappelijk doel
  Hier geven we informatie om de reikwijdte van het programma aan te geven en in perspectief te plaatsen. Bij het maatschappelijk doel beschrijven wij het gewenste maatschappelijk effect, waar het programma als geheel zich op richt en benoemen wij de daarbij betrokken verbonden partijen. Ook de beleidsnota's die betrekking hebben op het programma staan hier op een rij. Tot slot worden de verbonden partijen hier toegelicht (de financiële gegevens en eventuele risico's hiervan zijn opgenomen in de Paragraaf verbonden partijen).
- Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?
  De beleidsdoelen die voortvloeien uit het bovenstaande contextuele deel dragen bij aan de realisatie van het maatschappelijk doel. Per beleidsdoel gaan we in op de activiteiten die de gemeente onderneemt en op de verantwoordelijkheid die de gemeente heeft, ook in relatie tot externe partijen. Daar waar nodig lichten we activiteiten nader toe.
  - Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moeten wij in de programma's in de begroting (artikel 8 BBV) de beoogde en gerealiseerde maatschappelijke effecten van de verschillende programma's toelichten aan de hand van zogenaamde beleidsindicatoren. Deze indicatoren dragen bij aan het beleidsmatiger maken van begroting en jaarstukken. De raad kan zich op deze manier op belangrijke momenten in een beleidscyclus een beeld vormen over de behaalde en te behalen beleidsresultaten. Omdat het wenselijk is de resultaten van gemeenten onderling te kunnen vergelijken, is in de Regeling beleidsindicatoren gemeenten een uniforme lijst van beleidsindicatoren vastgesteld. Voor de indicatoren wordt aangesloten bij reeds bestaande bronnen, zoals het CBS en DUO. De actuele lijst bestaat uit 34 verplichte indicatoren. Daarnaast heeft de raad besloten een aantal niet-verplichte lokale indicatoren te handhaven (2017.0063489). In de tabellen bij de programma's is aangegeven waar het de verplichte (BBV) en niet-verplichte lokale indicatoren betreft. De website waarstaatjegemeente.nl biedt een overzicht van indicatoren per thema, waaronder de verplichte BBV indicatoren. Indien deze website als bron bij een BBV indicator vermeld wordt, betreft het de daarop vermelde informatie per 22 augustus 2022. Indien er nog geen data bekend is, is dit met 'n/b' aangegeven. Aanvullend biedt de website onderzoek.haarlemmermeergemeente.nl kennis en onderzoeksresultaten over de Haarlemmermeerse samenleving.
- Wat mag het kosten?
  De baten en de lasten van de beleidsdoelen staan hier meerjarig in een tabel.
  - Verschillen tussen 2022 en 2023 groter of gelijk aan € 200.000 lichten we toe conform de financiële verordening. Ook bij verschillen van die grootte in latere jaren geven we een toelichting. Verschillen die voortvloeien uit het (in de financiële begroting opgenomen) investeringsplan in de vorm van kapitaallasten worden alleen globaal toegelicht wanneer deze groter zijn dan € 250.000.
  - Conform de notitie overhead van de commissie BBV worden de personeelslasten van het primaire proces aan de programma's toegerekend. Het betreffen lasten van werkzaamheden die direct aan de in de programma's opgenomen beleidsdoelen kunnen worden toegerekend. De lasten van het ondersteunende proces worden verantwoord onder het 'Overzicht overhead'. Een gewijzigde inzet van personeel kan leiden tot verschuivingen tussen programma's waardoor budgettair neutrale voor- en nadelen kunnen ontstaan. Een totaaloverzicht van de formatie en salarissen per cluster staat in de financiële begroting, Tabel 158.

Paragrafen
Het BBV bepaalt dat in de programmabegroting paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidslijnen worden vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten en lokale heffingen. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan worden gebundeld in een kort overzicht, zodat we u voldoende inzicht bieden. De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting en leveren daarmee extra informatie voor het beoordelen van de financiële positie.

Financiële begroting
In de financiële begroting zijn de algemene uitgangspunten en grondslagen opgenomen die gehanteerd zijn bij het opstellen van de programmabegroting. Verder worden verschillende financiële totaaloverzichten gepresenteerd. Hier vindt u onder andere een overzicht van de strategische heroriëntatie, de geprognosticeerde balans, overzichten van reserves en voorzieningen, salarissen en het investeringsplan.

Financiële hoofdlijnen

Het financiële beeld

Door de doorwerking van het coalitieakkoord Rutte IV en de extra uitgaven van het Rijk ten opzichte van de Maartbrief 2022, laten de jaren 2023 tot en met 2025 overschotten zien. Met deze overschotten kunnen nadelen als gevolg van externe factoren opgevangen worden. Hierbij kan gedacht worden aan de gevolgen van de hoge inflatie als gevolg van de wereldwijde tekorten van materiaal en landelijk de tekorten aan personele capaciteit. In de programmabegroting zijn hiervoor stelposten verwerkt, maar onzeker is of die voldoende zijn. Verder kunnen de overschotten worden gebruikt voor het oplossen van andere incidentele knelpunten. Vanaf 2026 is sprake van een tekort. Dit is het directe gevolg van het voornemen van het Kabinet om vanaf 2026 te gaan werken met een nieuwe financieringssystematiek voor gemeenten en provincies. Vooruitlopend daarop is het accres van het gemeentefonds in 2026 vastgezet op € 840 miljoen en wordt weer rekening gehouden met de opschalingskorting van € 675 miljoen. Het gevolg is dat de algemene uitkering voor Haarlemmermeer in 2026 met € 21,5 miljoen daalt ten opzichte van 2025. Gezien deze problematiek, die bij alle gemeenten speelt, heeft het Rijk een contourennota financieringssystematiek medeoverheden opgesteld. Hierin worden twee mogelijkheden beschreven om de financiële consequenties van het voornemen van het Kabinet op te vangen.

1. Het vastzetten van het accres 2026 is nooit beoogd als een bezuiniging voor de decentrale overheden. Het financiële gat dat nu zichtbaar wordt in 2026, zal gedicht worden in afstemming tussen Rijk en decentrale overheden.
2. Het vastzetten van het accres 2026 is een gegeven. Rijk en decentrale overheden zullen in gesprek moeten over de consequenties en komen tot afspraken over bijgestelde beleidsambities die passen bij deze financiële ruimte.

Het Kabinet ziet in dat het noodzakelijk is om gemeenten en provincies helderheid te geven over de richting van de oplossing van de financiële situatie in 2026 en de daarbij passende vervolgstappen. Hierbij wordt ook de eventuele vergroting van het lokaal belastinggebied betrokken. Zolang het kabinet geen helderheid geeft, accepteren wij nu een tekort in 2026. Wij rekenen erop dat het Rijk tijdig met structurele oplossingen komt.
In het kader van het financieel beleid van onze gemeente stellen we voor, wanneer als gevolg van de onzekere financieringssystematiek van het Rijk naar de gemeenten tekorten ontstaan, maximaal de laatste twee jaren van het meerjarenbeeld negatief mogen staan.

In het meerjarenbeeld is rekening gehouden met de ombuigingen waartoe bij de Voorjaarsrapportage 2021 besloten is. Dit op basis

van de strategische heroriëntatie. In totaal is besloten tot € 13 miljoen aan ombuigingen. In het coalitieakkoord 2022-2026 'Toekomstbestendig groeien' is het voornemen opgenomen om op zoek te gaan naar manieren om de ombuigingen te verzachten. Hierbij wordt een sluitend meerjarenbeeld niet uit het oog verloren. Voor het verzachten van de ombuigingen is vanaf 2024 structureel € 2 miljoen opgenomen in de financiële effecten van het coalitieakkoord. Hiermee is het te realiseren bedrag aan ombuigingen in 2024 € 6,3 miljoen en voor de jaren 2025 en verder € 11 miljoen. Zonder deze ombuigingen zou het negatieve saldo in 2026 nog hoger zijn dan nu geraamd.

De financiële conditie van de gemeente Haarlemmermeer is goed. Dit wordt ook bevestigd door de accountant in het verslag van bevindingen bij de Jaarrekening 2021. Ten opzichte van de landelijk gemiddelden valt Haarlemmermeer qua weerbaarheid positief op door een hogere solvabiliteit en een hogere exploitatieruimte. De Algemene dekkingsreserve is groot genoeg om incidentele nadelen op te vangen en om de risico's zoals benoemd in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing af te dekken. De ratio van het weerstandsvermogen is uitstekend. Wel blijft de hoogte van de schuld punt van aandacht. De netto schuldquote is hoog ten opzichte van andere gemeenten. Dit is verklaarbaar, omdat Haarlemmermeer een groeigemeente is. Om een groot aantal extra woningen te realiseren, is het noodzakelijk te investeren in voorzieningen. Hiernaast moet de gemeente ook het bestaande areaal in stand houden. Hierbij is steeds het uitgangspunt dat alleen de noodzakelijke investeringen gedaan worden. Het is aan de raad om te bepalen welke investeringen dit betreft. De berekening van de ratio's is een momentopname. De netto schuldquote is bijvoorbeeld de resultante van het totaal van de schulden gedeeld door de baten. Als de baten stijgen, daalt de schuldquote bij een gelijkblijvende schuld. De baten stijgen autonoom als gevolg van inflatie, waarmee in het meerjarenbeeld geen rekening is gehouden.

Onzekerheden

Vooral door de hoge accressen van het gemeentefonds als gevolg van het rijksbeleid, is de prognose voor het meerjarenbeeld tot en met 2025 positief. 2026 laat een negatief saldo zien. Daarbij is geen rekening gehouden met de onzekerheden die er zijn. Met name betreft dit de kosten van de jeugdzorg en de wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de inkomsten uit de toeristenbelasting.

Voor het jaar 2023 is rekening gehouden met indexering van de budgetten op basis van de voorspellingen van het Centraal Planbureau (CPB) in het Centraal economische plan (CEP) 2022. Als gevolg van de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne zijn in 2022 de loon- en prijsstijgingen fors hoger dan we gewend zijn. Er is sprake van wereldwijde tekorten aan materiaal en landelijk tekorten aan personele capaciteit. Voor de hogere inflatie in 2022 zijn extra stelposten opgevoerd voor de indexering van materiële budgetten en ter dekking van extra kapitaallasten als gevolg van hogere indexering van investeringen. Onzeker is of deze stelposten voldoende zijn voor het opvangen van de inflatie over 2022. Ook de inflatie over 2023 is nog ongewis. Gezien deze onzekerheden is een risico 'Kostenstijgingen als gevolg van schaarste' opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Omdat de Centrale Europese Bank (CEB) de inflatie wil bestrijden door het verhogen van de rente is ook een risico 'Rentestijging' opgenomen.

Voor de jeugdzorg en de Wmo is in het meerjarenbeeld een stelpost van 4,5% opgenomen voor volumestijging, maar de vraag is of dit voldoende is. Vanaf 2024 is rekening gehouden met een trendbreuk en afvlakking van de groei en is de cumulatieve stelpost 2%. Het risico bestaat dat de volumegroei toch hoger is.

Op basis van de door de raad aangenomen motie 'Positief gestemd!' is de raming van de toeristenbelasting in 2024 met € 1 miljoen en in 2025 met € 2 miljoen verhoogd. De raad heeft de verwachting uitgesproken dat de toerismesector zich in de periode 2023–2025 zal herstellen en dat als dit herstel zich heeft ingezet de behoefte naar extra hotelkamers in Haarlemmermeer geleidelijk zal terugkeren. Deze meeropbrengst is onzeker. Dit omdat de omzet van de hotels door de coronacrisis nog zwaar onder druk staat (lagere bezetting én lagere overnachtingsprijzen) en het nog de vraag is of het aantal zakelijke reizigers in dezelfde mate terugkomt na de coronacrisis. Het grootste deel van de hotels in Haarlemmermeer is gericht op de zakelijke markt.

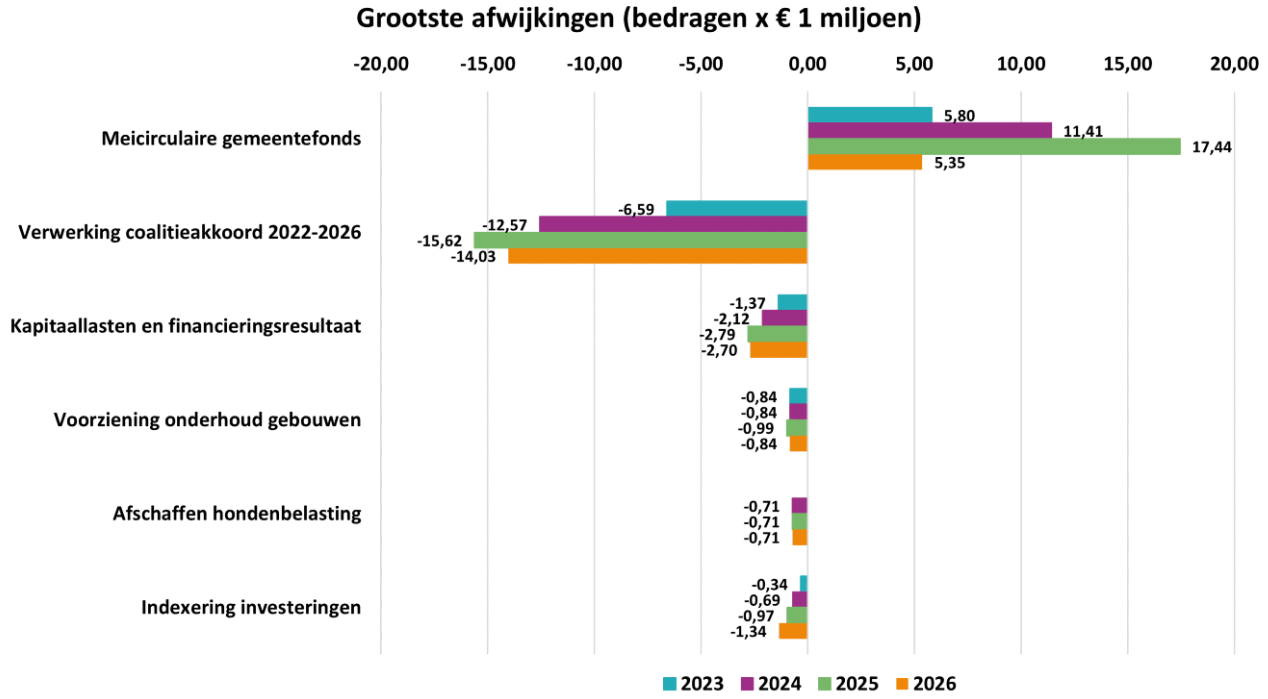
Naast deze onzekerheden krijgen de gemeenten ook nog nieuwe taken zoals de Omgevingswet, Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen en het Klimaatakkoord. Of voor de implementatie en uitvoering van deze nieuwe taken voldoende compensatie van het Rijk komt is niet duidelijk. Gezien de financiële positie van de Nederlandse gemeenten in het algemeen heeft de algemene ledenvergadering van de VNG besloten dat gemeenten nieuwe taken alleen oppakken als het Rijk zorgt voor voldoende financiële compensatie.

Ontwikkeling meerjarenbeeld

Na het vaststellen van het meerjarenbeeld 2023-2026 in de Voorjaarsrapportage 2022 zijn er autonome ontwikkelingen geweest waardoor het meerjarenbeeld wijzigt. Het actuele meerjarenbeeld is nu als volgt:

Tabel 1

Omschrijving (bedragen x € 1 miljoen)	2023	2024	2025	2026
Geraamd saldo Voorjaarsrapportage 2022	4,30	13,38	18,85	6,38
Meicirculaire gemeentefonds	5,80	11,41	17,44	5,35
Verwerking coalitieakkoord 2022-2026	-6,59	-12,57	-15,62	-14,03
Kapitaallasten en financieringsresultaat	-1,37	-2,12	-2,79	-2,70
Subsidie Hoofddorp Stadscentrum - Centrum autoluw maken en autoverkeer naar N201 ontmoedigen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Huisvestingsopgave asielaanpak	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Voorziening onderhoud gebouwen	-0,84	-0,84	-0,99	-0,84
Afschaffen hondenbelasting	0,00	-0,71	-0,71	-0,71
Indexering investeringen	-0,34	-0,69	-0,97	-1,34
Diverse mutaties	0,20	0,08	0,09	0,04
Geactualiseerd meerjarenbeeld	1,16	7,95	15,30	-7,85

Figuur 1

Toelichting grootste afwijkingen

Meicirculaire gemeentefonds
Het netto-effect van de mutaties op basis van de meicirculaire 2022 gemeentefonds (brief aan de raad 5 juli 2022, X.2022.04126) wordt nu verwerkt. Voor 2026 is het netto-effect fors lager ten opzichte van 2025. Dit wordt met name veroorzaakt door het vastzetten van het accres in 2026 en het in stand houden van de opschalingskorting door het Rijk op basis van het coalitieakkoord Rutte IV.

Verwerking coalitieakkoord 2022-2026
Op basis van het coalitieakkoord 2022-2026 'Toekomstbestendig groeien' is rekening gehouden met de financiële effecten van het akkoord. Conform de financiële doorrekening zijn de in Tabel 2 opgenomen bedragen verwerkt. Rekening is gehouden met het verzachten van de ombuigingen vanaf 2024 en het versterken van de ambtelijke organisatie op meerdere onderdelen en programma's om de huidige en nieuwe ambities waar te kunnen maken.

Tabel 2

Omschrijving (bedragen x € 1 miljoen)	2023	2024	2025	2026
Fysiek domein	-3,17	-5,75	-8,00	-6,42
Sociaal domein	-1,39	-1,65	-1,97	-1,97
Dienstverlening en organisatie	-2,04	-3,17	-3,65	-3,65
Ombuigingen verzachten	0,00	-2,00	-2,00	-2,00
Totaal	-6,59	-12,57	-15,62	-14,03

In de hogere lasten van het fysiek domein is ook rekening gehouden met de kapitaallasten van enkele voorgenomen investeringen waarvoor bij de vaststelling van de Programmabegroting 2023-2026 wordt voorgesteld, onder structurele voortzetting van het huidige beleid, deze toe te voegen aan het investeringsplan. Dit betreft:

Tabel 3

Omschrijving (bedragen x € 1 miljoen; min is nadeel)	Totaal investering	2023	2024	2025	2026
Uitvoeringsprogramma mobiliteit (UPM)	12,00	0	4,00	4,00	4,00
Parkeerroute informatiesysteem (PRIS)	1,50	1,50	0	0	0
Biodiversiteit en klimaatadaptieve inrichting	1,00	0,25	0,25	0,25	0,25
Totaal	14,50	1,75	4,25	4,25	4,25

Voor de investeringen voor het UPM (af te schrijven in 20 jaar) ontvangt de raad separate voorstellen via het jaarlijkse uitvoeringsprogramma.
De raad wordt voorgesteld de investeringen voor het PRIS en voor biodiversiteit en klimaatadaptieve inrichting te autoriseren bij de vaststelling van de Programmabegroting 2023-2026 en de jaarschijf 2023 van deze investeringen vrij te geven.
Het PRIS (af te schrijven in 5 jaar) wordt gerealiseerd in het centrumgebied van Hoofddorp om het beter benutten van parkeerplaatsen te bewerkstelligen en ter voorkoming van overlast door files en luchtvervuiling.
De investering voor de bevordering van biodiversiteit en klimaatadaptieve inrichting (af te schrijven in 25 jaar) wordt gebruikt om meer bomen te planten, bermen insectvriendelijk in te zaaien en meer ruimte voor waterberging te creëren. Vanuit het principe 'werk met werk' is het doel om deze collegeperiode in verstedelijkt gebied verharding te vervangen door groen en 8.000 bomen aan te planten.

Kapitaallasten en financieringsresultaat
De financieringsbehoefte voor de jaren 2023-2026 is geactualiseerd ten opzichte van de voorjaarsrapportage. De prognoses van de saldi van de reserves en voorzieningen zijn bijgesteld, evenals de geplande uitgaven van het investeringsplan 2022-2026.
De belangrijkste oorzaak van het verschil betreft de verhoging van de rente voor nieuw aan te trekken geldleningen. In de Voorjaarsrapportage 2022 werd nog rekening gehouden met 0,5% voor kort geld en 2% voor het aantrekken van langlopende geldleningen. Gezien het rentebeleid van de Europese Centrale Bank (ECB) ter bestrijding van de hoge inflatie wordt voor de jaren 2023-2026 nu voor financiering met kort geld rekening gehouden met 1%. Voor langlopende geldleningen is gerekend met 2,5%. Omdat de ontwikkelingen op de kapitaalmarkt onzeker zijn, is bij de berekening van het weerstandsvermogen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing rekening gehouden met het risico dat de rente verder stijgt.

Subsidie Hoofddorp Stadscentrum - Centrum autoluw maken en autoverkeer naar N201 ontmoedigen
Het Rijk is bereid circa € 20,8 miljoen inclusief BTW bij te dragen aan het autoluw maken van het centrumgebied van Hoofddorp om zo fysiek ruimte te maken om woningbouw te kunnen realiseren. Daarnaast kan met deze middelen een bijdrage worden geleverd aan een goed woon- en leefklimaat in dit gebied (waaronder parkeervoorzieningen voor auto en fiets). Met deze investeringen kunnen 1.499 woningen versneld worden gebouwd. De bijdrage volgt uit de voorlopige honorering van het Rijk in het kader van de eerste tranche van de Infrastructuur & Waterstaat gelden die met het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving zijn toegekend onder voorbehoud van cofinanciering. De cofinanciering dient 35% te bedragen van het totale investeringsbedrag en de subsidie is maximaal € 15.000 per woning. Uitsluitsel over de hoogte van de cofinanciering

moet nog door het Rijk worden gegeven. De definitieve aanvraag, inclusief de toezegging van de cofinanciering, moet uiterlijk 1 oktober 2022 zijn ingediend.

Huisvestingsopgave asielaanpak
De gemeente staat voor de opgave om asielzoekers te huisvesten, meer samenhang te creëren in haar taken van opvang en huisvesting en integratie van andere doelgroepen zoals bijvoorbeeld spoedzoekers. Daarbij is het van belang dat het maatschappelijk draagvlak groot blijft en we ervoor zorgen dat we de juiste doelgroep op de juiste plek huisvesten.

Voorziening onderhoud gebouwen
De voorziening groot onderhoud gebouwen moet gebaseerd zijn op onderliggende onderhoudsplannen. Deze plannen worden om de vier jaar geactualiseerd. De actualisatie in het eerste half jaar van 2022 laat zien dat de huidige dotatie in de voorziening niet voldoende is om het gemeentelijke vastgoed voor de komende tien jaar in stand te houden op het gewenste conditieniveau van sober en doelmatig. Met het raadsvoorstel Actualisatie meerjarenonderhoudsplanning 2022-2031 van 12 juli 2022 (2022.0001584) wordt de raad voorgesteld om de jaarlijkse dotatie met € 0,84 miljoen te verhogen. Voor het actualiseren van de onderhoudsplannen wordt in 2025 € 0,15 miljoen geraamd.

Afschaffen hondenbelasting
Tijdens de behandeling van de Voorjaarsrapportage 2022 op 30 juni 2022 is de motie Hot dog VI aangenomen. Hierin wordt het college opgedragen om de hondenbelasting in de gemeente Haarlemmermeer per 1 januari 2024 af te schaffen. Naast de inkomsten (€ 0,74 miljoen) vervallen ook de kosten van kwijtschelding en de bijdrage aan Cocensus (lasten € 0,03 miljoen). Voor de afschaffing van de hondenbelasting vanaf 2024 is geen dekking binnen de begroting.

Indexering investeringen
Als gevolg van de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne is sprake van hogere prijs- en loonstijgingen dan normaal. Door de wereldwijde tekorten van materiaal en landelijk de tekorten aan personele capaciteit liggen de loon- en prijsstijgingen fors hoger dan vorig jaar geprognosticeerd. In maart 2021 voorzag het Centraal planbureau (CPB) een indexatie van 1,9% voor 2022 voor de overheidsinvesteringen. In maart 2022 is dit voor het lopende jaar bijgesteld tot 5,2%. En de prijsinflatie voor overheidsinvesteringen over 2021 heeft het CPB herberekend op 4,2%, waarvoor eerder 1,2% werd geprognosticeerd.
Om te voorkomen dat de uitvoering van de lopende en voorgenomen investeringen in de knel komt, dan wel dat projecten worden uitgehold, wordt rekening gehouden met financiële ruimte om de hogere kapitaallasten als gevolg van de duurder wordende investeringen te kunnen opvangen. In het Meerjarenperspectief investeringen (MPI) najaar 2022 wordt de verhoging van kredieten als gevolg van de hoge inflatie verwerkt. Dan wordt ook duidelijk of de nu opgevoerde stelpost voldoende is.

Strategische heroriëntatie

Gelet op het geprognostiseerde tekort in het meerjarenbeeld over de jaren 2022-2025 heeft de raad op 1 juli 2021 besloten tot een pakket maatregelen oplopend tot € 13,2 miljoen in 2025 (2021.0001203).In het coalitieakkoord 2022-2026 is het voornemen opgenomen de ombuigingen vanaf 2024 te verzachten. In de financiële effecten van het akkoord is hiervoor structureel € 2 miljoen per jaar geraamd vanaf 2024.
Oorzaken van het voorspelde tekort zijn met name de kosten van de jeugdzorg en de Wmo, vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte en structureel minder middelen van het Rijk na de herijking van de verdeling van de algemene uitkering van het gemeentefonds. In januari 2021 is daarom via een strategische heroriëntatie gestart om op alle beleidsterreinen te zoeken naar ombuigingen die bijdragen aan een toekomstbestendig meerjarenbeeld.
Uitgangspunt daarbij was dat de keuzes waar te bezuinigen steeds voortvloeien uit het antwoord op de vraag 'Wat voor gemeente willen we zijn?'. Daarbij gelden de volgende drie overkoepelende uitgangspunten:

1. wij proberen individuele voorzieningen voor de minima in onze samenleving zoveel mogelijk te ontzien;
2. wij zijn een gemeente die kan en wil groeien en daarin staat het realiseren van woningen voor onze inwoners centraal;
3. wij proberen inwoners en ondernemers zoveel mogelijk te ontzien met lastenverzwaring.

De te realiseren ombuigingen
In Tabel 4 is een recapitulatie van de te realiseren ombuigingen opgenomen. In het onderdeel Strategische heroriëntatie van de financiële begroting is een specificatie van de maatregelen opgenomen.

Tabel 4

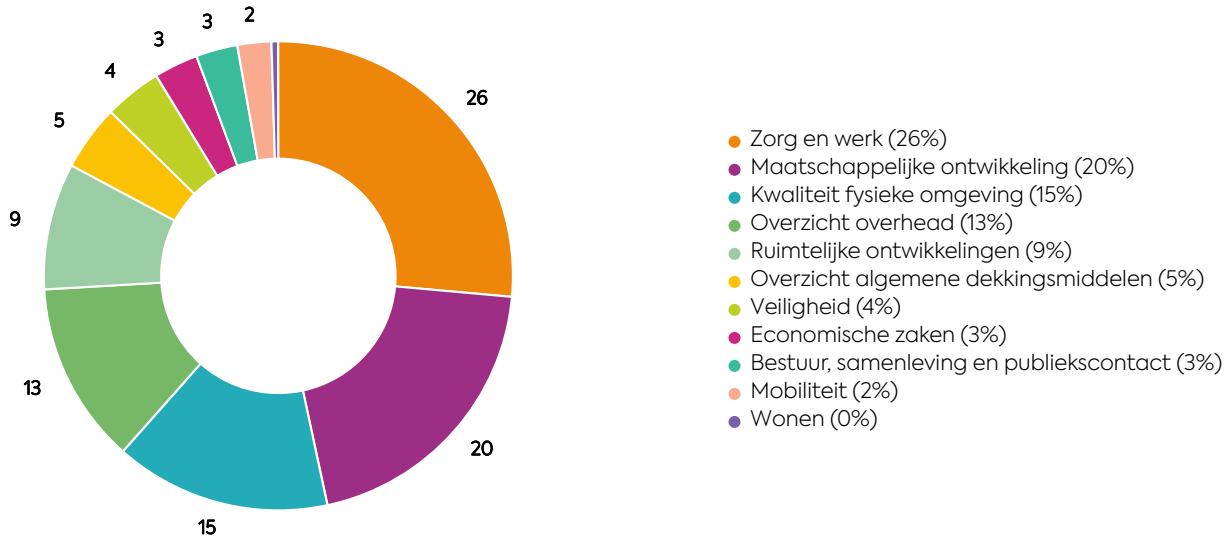
Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal maatregelen conform raadsvoorstel 2021.0001203	2.591	6.497	8.379	13.198	13.198
Mutaties:					
- volgens de Programmabegroting 2022-2026	164	175	-114	-100	-100
- voor 2022 geschrapte ombuigingen op basis van raadsvoorstel Effecten gemeentefonds 2021 op de Programmabegroting 2022-2025 (X. 2021.0002385), inclusief aangenomen amendement 17, € 11.000 fractieondersteuningsbudget.	-2.314	0	0	0	0
- volgens de Voorjaarsrapportage 2022	243	343	0	0	0
Stand na Voorjaarsrapportage 2022	684	7.015	8.265	13.098	13.098
Stelpost verzachten ombuigingen coalitieakkoord 2022-2026	0	0	-2.000	-2.000	-2.000
Totaal strategische heroriëntatie	684	7.015	6.266	11.098	11.098

Lasten

De totale lasten (inclusief stortingen in de reserves) van Haarlemmermeer worden voor 2023 geraamd op € 510,7 miljoen. Met de lasten worden de beleidsdoelen van de programma's gerealiseerd. In de programmabegroting zijn de beleidsdoelen opgedeeld in negen programma's.

Verder zijn er lasten die vallen onder de overzichten 'Algemene dekkingsmiddelen' en 'Overhead'. In Figuur 2 is weergegeven hoe de lasten over de verschillende programma's en algemene dekkingsmiddelen en overhead zijn verdeeld.

Lasten 2023

Figuur 2

De programma's Zorg en werk en Maatschappelijke ontwikkeling behelzen samen € 238 miljoen. Binnen het programma Zorg en werk vallen de lasten voor de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Jeugdwet en de Participatiewet. Onder Maatschappelijke ontwikkeling worden onder meer de kosten van onderwijshuisvesting, cultuur en sport verantwoord.

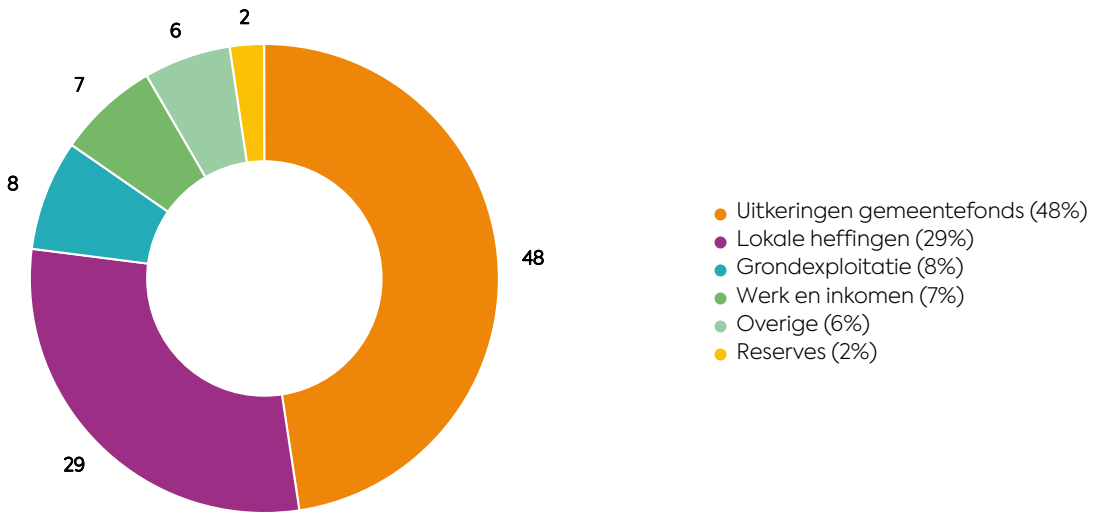
De lasten voor het fysieke domein vallen vooral onder de programma's Ruimtelijke ontwikkelingen en Kwaliteit fysieke omgeving, samen € 121 miljoen.

Alle programma's, de algemene dekkingsmiddelen en de overhead worden uitgebreid toegelicht in het hoofdstuk programma's.

Baten

Alle in de programmabegroting geraamde lasten moeten worden gedekt door de baten (inkomsten) om te komen tot een sluitende begroting. De totale baten (inclusief storting in de reserves) van Haarlemmermeer worden voor 2023 geraamd op € 511,9 miljoen. In Figuur 3 is in hoofdlijnen aangegeven waar de baten uit bestaan.

Baten 2023

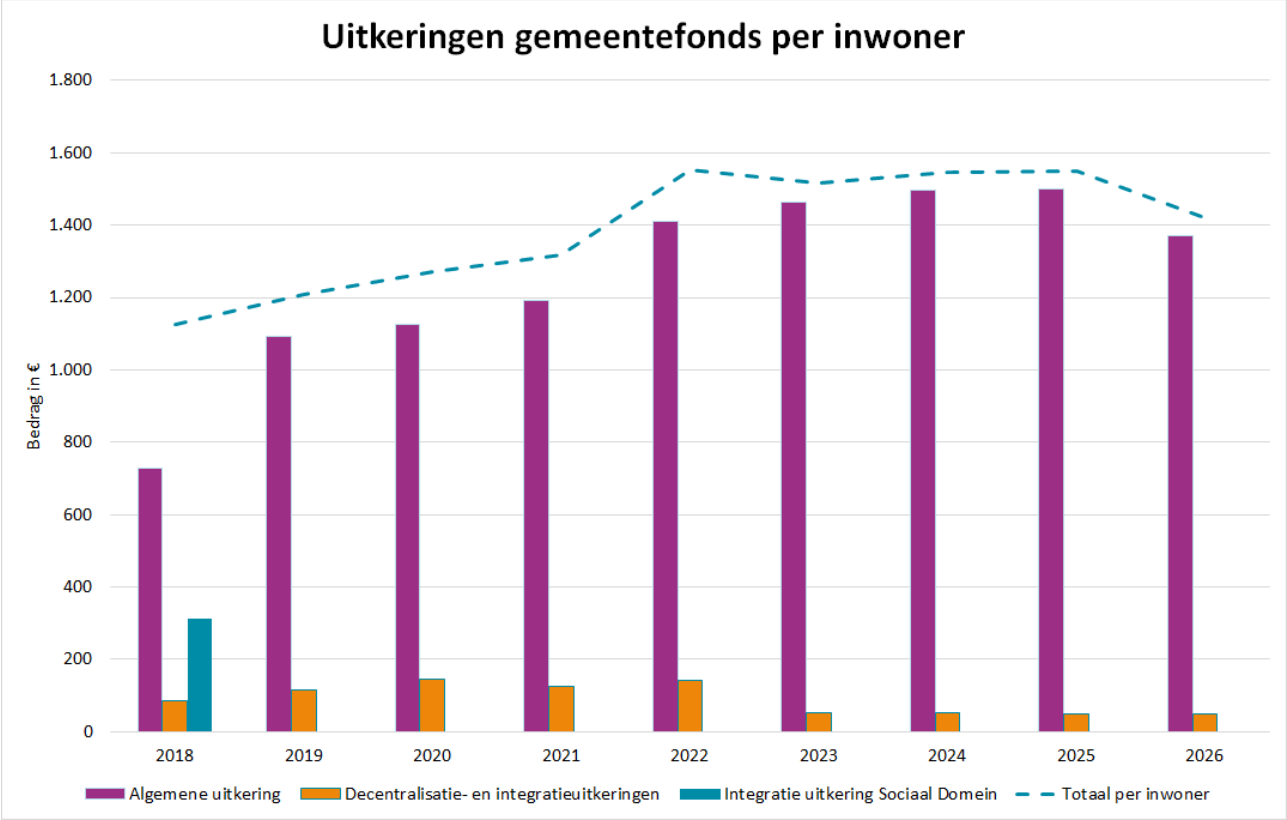
Figuur 3

De baten en de lasten van de grondexploitaties worden budgettair neutraal geraamd en worden verantwoord onder het programma Ruimtelijke ontwikkelingen. Een resultaat op de grondexploitaties wordt verrekend met de Algemene reserve grondzaken.

Uitkeringen gemeentefonds

De grootste inkomstenspost zijn de uitkeringen uit het gemeentefonds die van het Rijk ontvangen worden. Deze uitkeringen zijn vrij besteedbaar en worden verantwoord onder het Overzicht algemene dekkingsmiddelen.

Het meerjarig verloop van de uitkeringen uit het gemeentefonds blijkt uit Figuur 4. Vanaf uitkeringsjaar 2019 is de integratie uitkering Sociaal Domein opgeheven en naar de algemene uitkering overgeheveld.

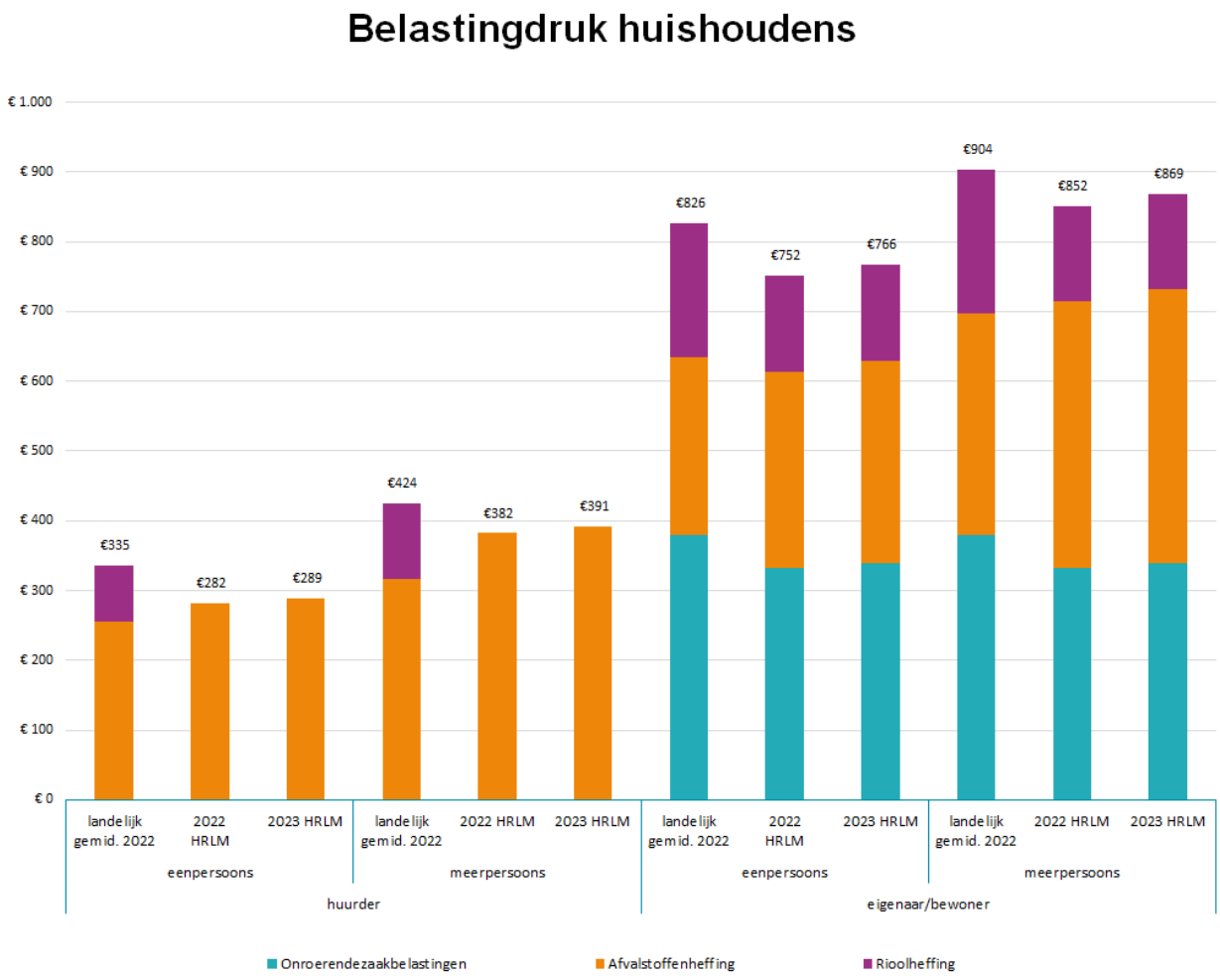
Figuur 4

Gemeentelijke belastingen

Andere grote inkomstenbronnen zijn de gemeentelijke belastingen (lokale heffingen). Deze heffingen kunnen worden opgedeeld in de vrij besteedbare belastingen, met name de Onroerendezaakbelastingen, en de heffingen voor een specifiek doel, zoals de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Heffingen met een specifiek doel mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. Bij het vaststellen van de opbrengsten van de vrij besteedbare belastingen heeft de raad een grote mate van vrijheid.

Belastingdruk huishoudens

Voor de huishoudens van Haarlemmermeer is de ontwikkeling van de gemeentelijke belastingdruk van belang. Uit Figuur 5 blijkt dat de belastingdruk over 2023 voor eigenaren van woningen iets stijgt. Dit betreft de OZB die gemiddeld per huishouden met 2,4% inflatie stijgt. Verder stijgt de afvalstoffenheffing met 2,4%.
In totaal stijgt de belastingdruk voor een meerpersoonshuishouden met een eigen huis met 2% ten opzichte van 2022.
In de paragraaf Lokale Heffingen worden de belastingen en heffingen uitgebreid toegelicht.

Figuur 5

Structureel begrotingssaldo

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting moet beoordeeld worden of alle structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Om dit te bepalen is in de programmabegroting het Overzicht incidentele baten en lasten opgenomen. Onder andere op basis van dit overzicht geeft het structureel begrotingsevenwicht het volgende beeld:

Tabel 5

Omschrijving (bedragen x € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Saldo baten en lasten	13.567	11.855	13.705	-7.187
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-12.410	-3.902	1.590	-664
Begrotingssaldo (a)	**1.157**	**7.953**	**15.295**	**-7.851**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo) (b)[1]	-2.318	0	0	0
Structureel begrotingssaldo (=a-b)	**3.475**	**7.953**	**15.295**	**-7.851**

1 *Een minbedrag verhoogt het structurele saldo*

Het structureel begrotingssaldo wordt berekend door de totale lasten en baten te verminderen met het saldo van de incidentele lasten en baten. Het saldo dat over blijft moet positief zijn (de structurele baten zijn dan groter dan de structurele lasten). Een structureel begrotingssaldo geldt voor de begrotingsjaren 2023 tot en met 2025.

Vanaf 2026 is sprake van een tekort. Dit is het directe gevolg van het voornemen van het Kabinet om vanaf 2026 te gaan werken met een

nieuwe financieringssystematiek voor gemeenten en provincies. In het kader van het financieel beleid van onze gemeente hanteren we als beleidsuitgangspunt dat, wanneer als gevolg van de onzekere financieringssystematiek van het Rijk naar de gemeenten tekorten ontstaan, maximaal de laatste twee jaren van het meerjarenbeeld negatief mogen staan.

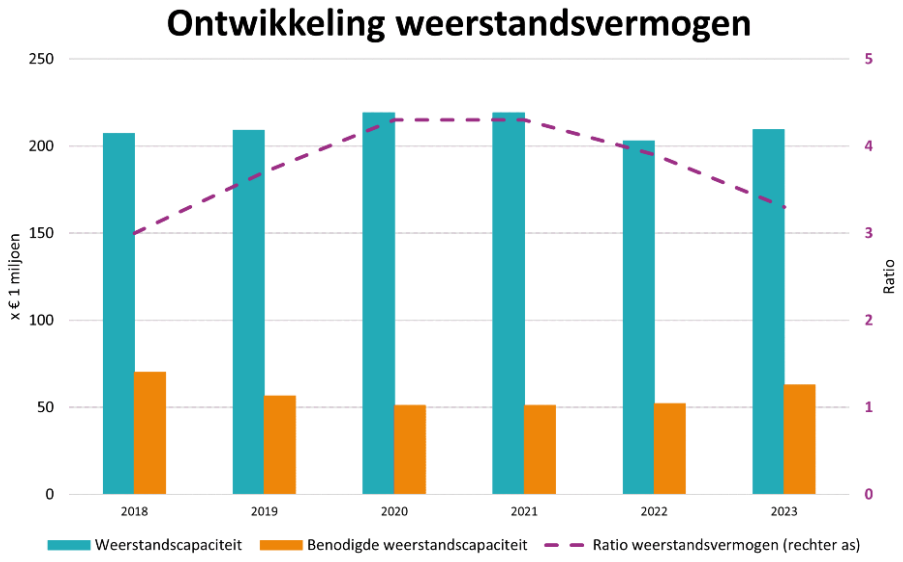
Risico's

Een risico is een onzekere gebeurtenis of omstandigheid met één of meerdere mogelijke oorzaken en met eventuele negatieve gevolgen voor het behalen van de doelstellingen van Haarlemmermeer. Voor geconstateerde risico's worden beheersmaatregelen getroffen om de impact van een risico te verkleinen. De resterende risico's worden gekwantificeerd op basis van kans van optreden en de mogelijke financiële gevolgen. De kans- en gevolginschattingen zijn gemaakt op basis van expertise en ervaring met de omgeving waarin de risico's spelen en de beleidsdoelen waaraan ze bijdragen. Met behulp van een simulatie wordt de totale waarde van de resterende risico's berekend en deze totale waarde vormt de 'benodigde weerstandscapaciteit'.

Om te bepalen of Haarlemmermeer in staat is de resterende risico's op te vangen wordt de 'beschikbare weerstandscapaciteit' berekend. De beschikbare weerstandscapaciteit wordt in het BBV omschreven als 'de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken'. Het belangrijkste onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit is de Algemene dekkingsreserve. De Algemene dekkingsreserve is de enige, directe en vrij beschikbare bron van de weerstandscapaciteit. Het aanhouden van een voldoende hoge Algemene dekkingsreserve zorgt ervoor dat de gemeente de mogelijkheden heeft om de risico's op te vangen, zonder dat dit directe consequenties heeft voor de uitvoering van de programmabegroting.

Om inzicht te krijgen in hoeverre de beschikbare weerstandscapaciteit voldoende is om zich voor doende risico's op te vangen, wordt de ratio weerstandsvermogen bepaald. De gemeenteraad heeft in de Notitie risicomanagement, juli 2017 (2017.47899) bepaald dat de streefwaarde van dit ratio minimaal 1,4 moet zijn. Met de ratio van 3,3 (classificatie uitstekend) in 2023 wordt hier ruimschoots aan voldaan.

In Figuur 6 wordt de ontwikkeling weergegeven van de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit en van de weerstandsratio. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing is een uitgebreide toelichting opgenomen op het weerstandsvermogen en de risico's.

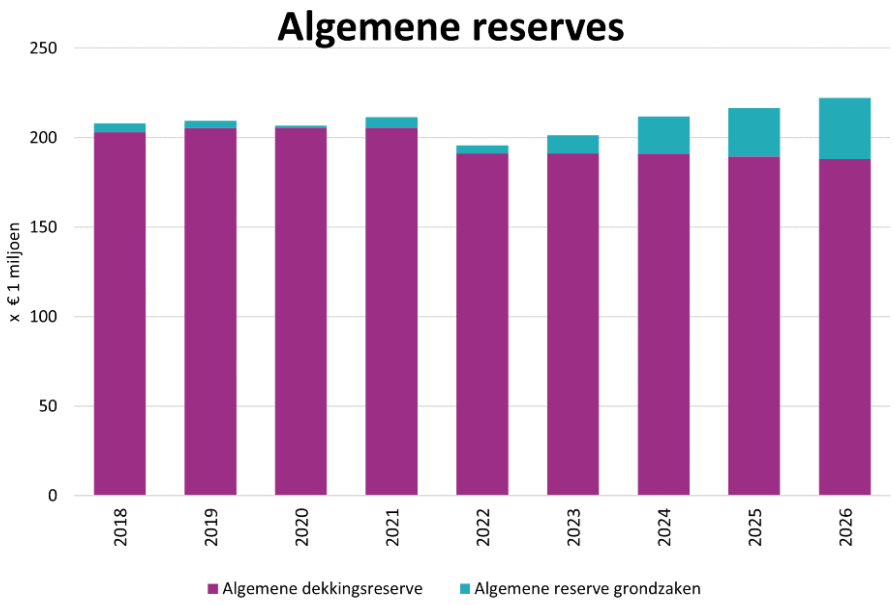

Figuur 6

Reserves

Reserves zijn bedoeld voor het dekken van toekomstige (mogelijke) uitgaven. De raad beslist over de bestemming van de reserves. De reserves worden onderverdeeld in algemene reserves en bestemmingsreserves.

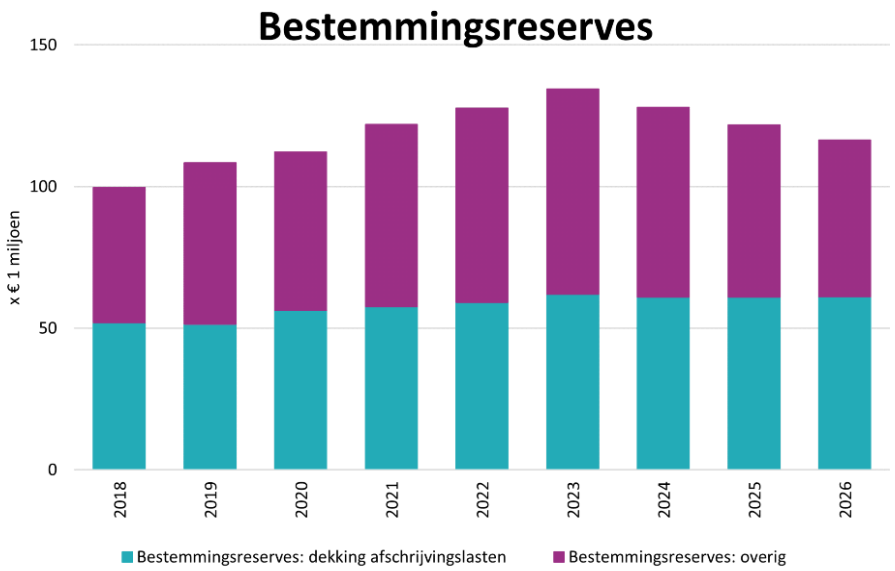
De algemene reserves dienen als dekkingsbron in het geval zich incidentele risico's voordoen. We hebben het dan over de Algemene dekkingsreserve en de Algemene reserve grondzaken. De geprognosticeerde meerjarige ontwikkeling blijkt uit Figuur 7.

Figuur 7

De bestemmingsreserves zijn ingesteld met een bepaald door de raad vastgesteld doel. Voor deze bestemmingsreserves geldt dat de raad kan besluiten om daar een ander doel aan te geven of om ze op te heffen en het saldo toe te voegen aan de algemene dekkingsmiddelen. Uiteraard geldt hierbij dat een alternatieve dekking gevonden moet worden voor reeds aangegane verplichtingen op het moment dat de raad besluit tot wijziging of opheffing van een reserve.

Op de mogelijkheid om het bestedingsdoel van een bestemmingsreserve te wijzigen is één uitzondering, namelijk de bestemmingsreserve Dekking afschrijvingslasten. Conform de regelgeving van het BBV moet deze reserve als 'beklemde' reserve worden opgenomen. Deze is niet vrij besteedbaar, omdat de toekomstige afschrijvingslasten altijd gedekt moeten zijn. De ontwikkeling van de bestemmingsreserves wordt weergegeven in Figuur 8.

Figuur 8

In het hoofdstuk Financiële begroting wordt het doel van elke reserve toegelicht en is het meerjarig verloop per reserve opgenomen.

Investeringen

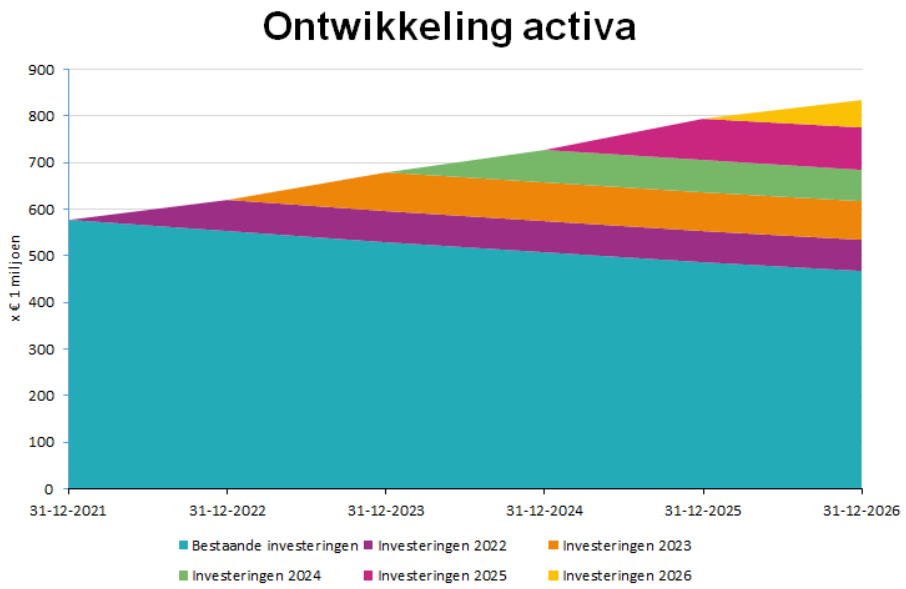
Investeringen zijn uitgaven waarvan het economisch - of maatschappelijk nut zich over meerdere jaren uitstrekt. Investeringen worden geactiveerd op de balans en worden afgeschreven op basis van de economische levensduur van de investering. De kapitaallasten (rente en afschrijving) komen ten laste van de programma's en moeten worden gedekt binnen de baten en lasten van de programmabegroting.

Het investeringsplan van Haarlemmermeer is ambitieus. In de periode 2022-2026 is de prognose dat voor € 382 miljoen wordt geïnvesteerd. Dit is de netto-investering, na aftrek van bijdragen van derden. Verder is hierbij uitgegaan van een realisatiegraad van 75% van de in een jaar geraamde investeringsbedragen. Dit omdat door allerlei externe - en interne oorzaken snel vertraging in de uitvoering kan optreden.

De totale waarde van de materiële vaste activa wordt per eind 2026 geraamd op € 777 miljoen. Dit is inclusief de nieuwbouw van het raadhuis (€ 56 miljoen) en de uitvoering van het Integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijs, waarvoor voor de periode 2022-2026 rekening is gehouden met een investering van € 133,5 miljoen. Onderzocht wordt of de onderwijshuisvesting kan worden doorgedecentraliseerd naar de schoolbesturen. Als hiertoe besloten wordt, dan wordt het investeringsvolume en de schuldpositie positief beïnvloed.
Verder zijn er investeringen voor onder andere de Vernieuwing openbare ruimte (VOR) en het Uitvoeringsprogramma mobiliteit (UPM).

Een uitgebreide toelichting op de investeringen wordt gegeven in het Meerjarenperspectief investeringen dat tweemaal per jaar aan de raad ter bespreking en vaststelling wordt aangeboden. In het hoofdstuk Financiële begroting is een detailoverzicht van het investeringsplan opgenomen. Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2023-2026 wordt de raad gevraagd de investeringen tot € 2 miljoen waarvan de uitvoering start in 2023 te autoriseren en de jaarschijf 2023 van de nieuwe en lopende investeringen vrij te geven. Voor investeringen van € 2 miljoen en hoger ontvangt de raad separate raadsvoorstellen, met het verzoek deze te autoriseren.

De ontwikkeling van de materiële vaste activa voor de jaren 2022 - 2026 geeft het beeld in Figuur 9 (realisatiegraad van 75%).

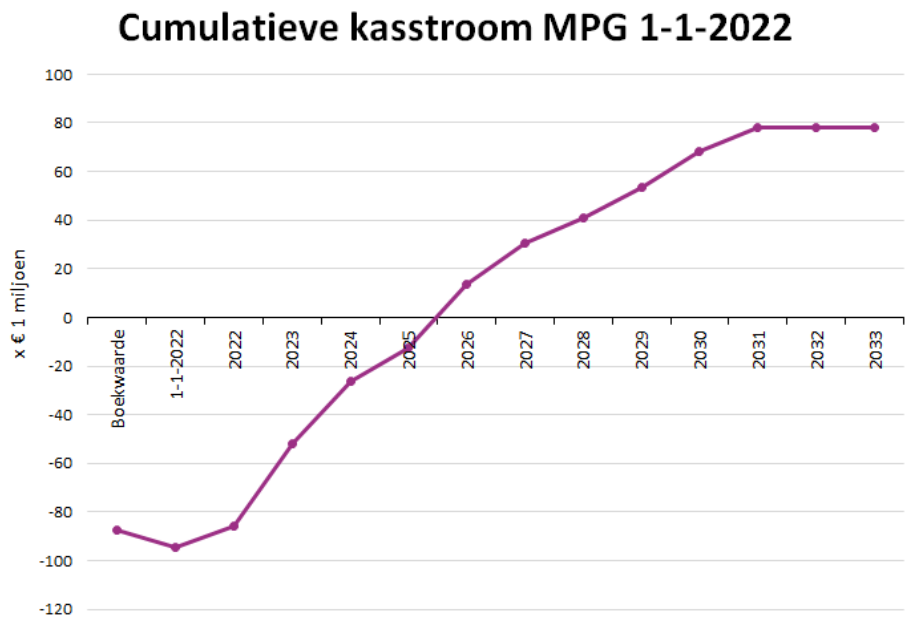

Figuur 9

Meerjarenperspectief Grondzaken (MPG)

Op basis van de prognoses in het MPG (standlijn 1 januari 2022) wordt in de programmabegroting rekening gehouden met de opbrengsten en uitgaven die verband houden met de ontwikkeling van bouwgrondexploitaties. Het saldo van de bouwgrondexploitaties wordt naar de balans overgebracht, zodat een verschil in de baten en de lasten geen invloed heeft op het saldo van de programmabegroting. Als een bouwgrondexploitatie wordt afgesloten, dan wordt het resultaat verrekend met de Algemene reserve grondzaken. Voor meer informatie wordt verwezen naar het MPG.

Op basis van het MPG (standlijn 1 januari 2022) is in Figuur 10 de verwachte cumulatieve cashflow weergegeven. De cashflow geeft het verschil aan tussen de opbrengsten en uitgaven gedurende een bepaalde periode. In de grafiek is te zien dat tot en met 2025 de gerealiseerde uitgaven hoger zijn dan de gerealiseerde opbrengsten. Na 2025 worden er minder kosten gemaakt en worden er meer opbrengsten ontvangen en komt de cashflow boven € 0. Dit betreft een inschatting van de fasering per jaar en is een momentopname. Bij elk volgend (t)MPG worden de prognoses geactualiseerd.

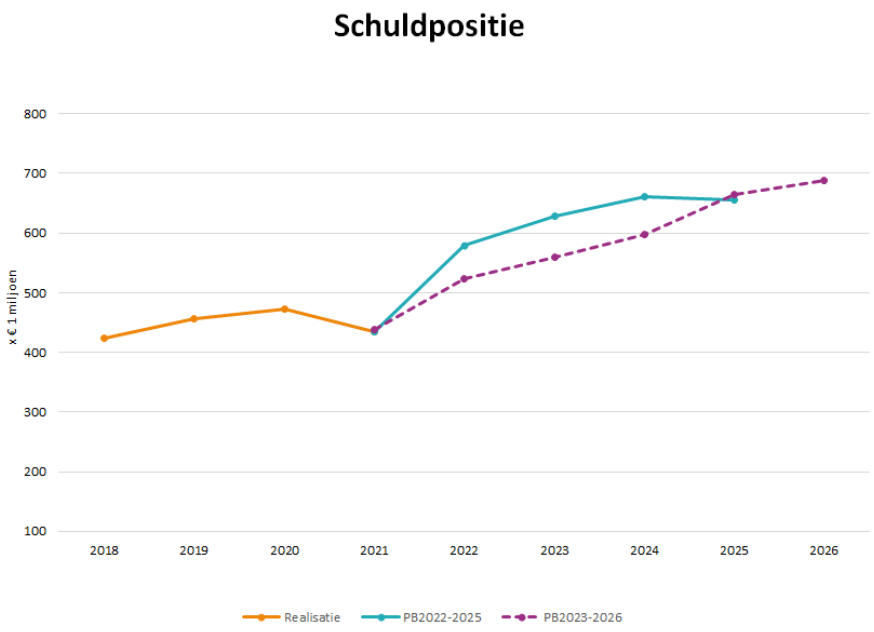

Figuur 10

Schuldbeheersing

Op basis van het in deze programmabegroting opgenomen meerjarenbeeld, het investeringsplan, de ontwikkeling van de reserves en de prognoses van het MPG (standlijn 1 januari 2022) is de ontwikkeling van de schuldpositie geactualiseerd. De verwachting is dat de schuldpositie (korte- en langlopende geldleningen) in de jaren 2022-2026 toeneemt met circa € 250 miljoen. In 2023 wordt een stijging met € 86 miljoen verwacht. In de berekening van de schuldpositie is rekening gehouden met een realisatie van de investeringen van 75%. Haarlemmermeer is een groeigemeente, onze schuldpositie blijft hoog ten opzichte van andere gemeenten. Zie ook de toelichting hiervoor onder 'Investeringen'.

De meerjarige ontwikkeling van de schuld is weergegeven in Figuur 11. Uit de lijnen PB2022-2025 en PB2023-2026 blijkt dat de schuld de eerste jaren meer geleidelijk stijgt dan voorzien in de Programmabegroting 2022-2025, maar dat per 31 december 2025 de geprognosticeerde stand van de schuld bijna aansluit bij prognose van de vorige programmabegroting. In de paragraaf Financiering wordt verder ingegaan op de ontwikkeling van de schuldpositie.

Schuldpositie
800
700
600
500
400
300
200
100
x € 1 miljoen
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026
Realisatie
PB2022-2025
PB2023-2026

Figuur 11

Overzicht van baten en lasten

Tabel 6

Programma/Mutatie reserves	Baten en lasten	JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Bestuur, samenleving en publiekscontact	Baten	3.155	2.540	1.891	3.001	3.003	3.003
	Lasten	14.039	15.278	14.620	15.292	15.487	15.487
	Saldo	**-10.885**	**-12.739**	**-12.729**	**-12.291**	**-12.484**	**-12.484**
Veiligheid	Baten	6.331	1.733	1.136	1.136	1.136	1.136
	Lasten	26.916	20.613	20.271	20.247	20.210	20.070
	Saldo	**-20.585**	**-18.880**	**-19.135**	**-19.111**	**-19.075**	**-18.934**
Zorg en werk	Baten	45.993	36.585	35.900	36.020	36.020	36.020
	Lasten	137.536	138.085	134.951	134.099	133.865	133.864
	Saldo	**-91.543**	**-101.500**	**-99.051**	**-98.079**	**-97.846**	**-97.845**
Maatschappelijke ontwikkeling	Baten	21.467	22.600	19.992	19.992	20.132	20.193
	Lasten	98.671	109.113	103.128	102.796	98.711	99.793
	Saldo	**-77.205**	**-86.513**	**-83.135**	**-82.803**	**-78.579**	**-79.600**
Mobiliteit	Baten	1.046	964	165	165	165	165
	Lasten	8.676	9.079	7.582	8.211	8.665	8.858
	Saldo	**-7.630**	**-8.115**	**-7.417**	**-8.045**	**-8.500**	**-8.692**
Ruimtelijke ontwikkelingen	Baten	78.046	97.172	35.059	36.720	29.230	29.046
	Lasten	61.311	89.239	25.246	29.375	25.320	21.105
	Saldo	**16.735**	**7.934**	**9.813**	**7.345**	**3.910**	**7.941**
Wonen	Baten	349	1.575	261	261	261	261
	Lasten	2.057	3.486	2.337	2.074	2.113	2.110
	Saldo	**-1.708**	**-1.910**	**-2.076**	**-1.813**	**-1.852**	**-1.849**
Kwaliteit fysieke omgeving	Baten	37.606	33.757	34.794	34.965	34.804	34.794
	Lasten	72.890	75.396	76.082	77.369	78.058	78.884
	Saldo	**-35.284**	**-41.640**	**-41.288**	**-42.404**	**-43.254**	**-44.090**
Economische zaken	Baten	5.276	3.493	15.103	4.052	4.052	4.052
	Lasten	8.846	7.902	15.530	8.289	8.215	8.203
	Saldo	**-3.569**	**-4.409**	**-427**	**-4.237**	**-4.163**	**-4.151**
Overzicht algemene dekkingsmiddelen *	Baten	320.922	332.481	355.404	364.592	372.187	350.945
	Lasten	6.650	4.980	22.480	29.110	32.833	35.940
	Saldo	**314.273**	**327.501**	**332.924**	**335.482**	**339.354**	**315.005**
Overzicht overhead	Baten	335	71	71	71	71	71
	Lasten	58.900	63.056	63.983	62.261	63.878	62.559
	Saldo	**-58.565**	**-62.985**	**-63.911**	**-62.190**	**-63.807**	**-62.488**
1 Totaal van baten excl. reservemutaties		**520.526**	**532.971**	**499.776**	**500.975**	**501.060**	**479.685**
2 Totaal van lasten excl. reservemutaties		**496.491**	**536.227**	**486.209**	**489.120**	**487.355**	**486.872**
3 Saldo van baten en lasten (1-2)		**24.035**	**-3.256**	**13.567**	**11.855**	**13.705**	**-7.187**

* Waarvan

- Onvoorzien	Lasten	-	35	35	35	35	35
- Vennootschapsbelasting	Lasten	1.854	1.158	1.000	1.000	1.000	1.000

Tabel 7

Programma/Mutatie reserves	Baten en lasten	JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Maatschappelijke ontwikkeling	Onttrekking	1.702	4.160	3.135	3.019	2.700	2.673
	Storting	554	770	160	160	160	160
	Saldo	**1.149**	**3.390**	**2.975**	**2.859**	**2.540**	**2.513**
Mobiliteit	Onttrekking	943	735	1.094	1.211	1.593	1.593
	Storting	1.817	2.207	4.369	2.222	3.076	2.933
	Saldo	**-874**	**-1.471**	**-3.275**	**-1.011**	**-1.483**	**-1.340**
Ruimtelijke ontwikkelingen	Onttrekking	7.258	8.433	6.662	12.251	9.237	8.487
	Storting	22.772	16.490	19.305	18.937	10.759	12.239
	Saldo	**-15.513**	**-8.058**	**-12.643**	**-6.686**	**-1.522**	**-3.752**
Wonen	Onttrekking	166	169	169	128	128	128
	Storting	48	48	48	48	48	48
	Saldo	**118**	**121**	**121**	**80**	**80**	**80**
Kwaliteit fysieke omgeving	Onttrekking	270	338	419	444	444	259
	Saldo	**270**	**338**	**419**	**444**	**444**	**259**
Economische zaken	Onttrekking	1.496	727	100	127	127	127
	Storting	1.256	-	-	-	-	-
	Saldo	**241**	**727**	**100**	**127**	**127**	**127**
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	Onttrekking	8.867	15.305	498	1.515	1.405	1.449
	Storting	11.552	3.595	605	1.231	-	-
	Saldo	**-2.685**	**11.710**	**-107**	**284**	**1.405**	**1.449**
4 Totaal van baten reservemutaties		**20.704**	**29.866**	**12.076**	**18.695**	**15.633**	**14.716**
5 Totaal van lasten reservemutaties		**37.998**	**23.109**	**24.486**	**22.597**	**14.043**	**15.380**
6 Resultaat reservemutaties (4-5)		**-17.294**	**6.756**	**-12.410**	**-3.903**	**1.590**	**-664**
7 Totaal van baten incl. reservemutaties (1+4)		**541.229**	**562.837**	**511.853**	**519.669**	**516.693**	**494.401**
8 Totaal van lasten incl. reservemutaties (2+5)		**534.489**	**559.336**	**510.695**	**511.717**	**501.398**	**502.252**
9 Resultaat (7-8)		**6.740**	**3.501**	**1.157**	**7.952**	**15.295**	**-7.851**

Samenstelling van de gemeenteraad en het college van B&W

Samenstelling gemeenteraad

De gemeenteraad is het hoogste orgaan van de gemeente. De raad is de lokale volksvertegenwoordiging, bepaalt de beleidskaders en controleert de uitvoering van het beleid door het college van burgemeester en wethouders.

De raad heeft 39 zetels. Deze zetels zijn als volgt verdeeld:

Tabel 8

Partij	2022	2018	2014	2010
VVD	8	7	7	10
HAP	6	7	6	4
GroenLinks	5	4	3	4
D66	4	3	6	5
CDA	3	5	5	5
Forza!	3	5	4	3
PvdA	3	3	4	4
SRH (Sociaal Rechts Haarlemmermeer)	2	1	1	1
ChristenUnie-SGP	1	2	1	1
Forum voor Democratie (FvD)	1	-	-	-
EEN Haarlemmermeer	1	1	1	-
Belang van Nederland (BVNL)	1	-	-	-
GEZOND Haarlemmermeer	1	1	-	-
Overigen	-	-	1	2

De contactgegevens van fracties en de raadsleden staan op de website van de gemeenteraad, onder raadsleden.

Samenstelling college van burgemeester en wethouders

De burgemeester is benoemd door de koning op voordracht van de raad. De wethouders zijn gekozen door de gemeenteraad. Ieder collegelid heeft zijn of haar eigen takenpakket (portefeuille). Samen zijn zij verantwoordelijk voor de voorbereiding en uitvoering van de raadsbesluiten.

Het college van B&W bereidt de plannen voor waarover de gemeenteraad een beslissing moet nemen. Het college neemt ook zelf besluiten. Daarnaast voert het college de besluiten van de gemeenteraad uit. Samen zijn zij verantwoordelijk voor het bestuur van de gemeente.

De portefeuilles worden in Tabel 9 weergegeven.

Tabel 9

Burgemeester Marianne Schuurmans-Wijdeven	Wethouder Jurgen Nobel	Wethouder Mariëtte Sedee-Schuitemaker	Wethouder Marjolein Steffens-van de Water
	1e loco-burgemeester	2e loco-burgemeester	3e locoburgemeester
• Algemene en bestuurlijke zaken • Openbare orde & Veiligheid • Brandweer • Burgerzaken • Internationale betrekkingen • Communicatie & Onderzoek • Integriteitsbeleid • Kernencontacten (samen met wethouder Steffens-van de Water)	• Financiën, inclusief deelnemingen & grondzaken • Luchthavenzaken • Woningbouw • Ruimtelijke ontwikkeling Projecten: • Stadshart Hoofddorp (exclusief gemeentehuis)	• Sport & Volksgezondheid • Agrarische zaken • Vastgoed • Afval, Milieu & Water • Grootschalig groen & Recreatie • Subsidies Projecten: • PARK21	• Fysieke leefomgeving • Jeugd & Onderwijs • Woonbeleid • Dienstverlening • Doelgroepenbeleid & Emancipatie • Gebiedsgericht werken • Participatie • Kernencontacten (samen met burgemeester Schuurmans-Wijdeven Projecten: • Nieuwe Kom Nieuw-Vennep

Wethouder Marja Ruigrok	Wethouder Charif El Idrissi	Wethouder Charlotte van der Meij	Michiel Ruis
4e loco-burgemeester	5e loco-burgemeester	6e loco-burgemeester	Gemeentesecretaris
• Verkeer & Vervoer • Economische Zaken • Cultuur	• Werk & Inkomen • Arbeidsmarktbeleid • Inburgering & Asielzaken • Inkoop- & aanbestedingsbeleid • Bedrijfsvoering • Personeel • Digitalisering	• Zorg & Welzijn • Klimaat & Energie • Juridische Zaken • Vergunningen • Handhaving (inclusief oneigenlijk grondgebruik) Projecten: • Gemeentehuis	• Algemeen directeur van de organisatie

Programma's

Bestuur, samenleving en publiekscontact

Portefeuillehouder: Ruigrok, Schuurmans-Wijdeven, Steffens-van de Water

lasten in €	14.620
% totale begroting	3,0%
baten in €	1.891
% totale begroting	0,4%

Maatschappelijk doel:
Het borgen van democratische en transparante besluitvorming en excellente dienstverlening aan inwoners, instellingen en ondernemers.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2022	Begroting 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2022
Beleidsdoel A: Het goed functioneren en faciliteren van formele gemeentelijke organen (gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders, burgemeester en rekenkamercommissie).	-	-	7.002	-4%
01. Het faciliteren van de bestuursorganen van de gemeente				
02. Het faciliteren van de Rekenkamercommissie				
03. Het voorbereiden en houden van verkiezingen				
Beleidsdoel B: Wederzijdse betrokkenheid bij de besluitvorming en onze kennis over onze lokale samenleving vergroten.	-	-	394	1%
01. Het doen van generiek onderzoek				
02. Standaardisering van de aanpak van participatie bij beleidsvorming en -uitvoering				
03. Opstellen en uitvoeren van gebiedsprogramma's				
04. Uitwerking rol dorps- en wijkraden				
05. Het onderhouden en faciliteren van adviesorganen ter ondersteuning van de gemeenteraad				
06. Het bieden van informatie aan inwoners en ondernemers				
07. Het ondersteunen van de Jongerengemeenteraad en Kinderraad				
Beleidsdoel C: Het behartigen van de belangen van Haarlemmermeer buiten de gemeentegrenzen en het versterken van de bestuurlijke samenwerking.	152	-	1.199	21%
01. Het deelnemen aan bestuurlijke samenwerkingsverbanden				
02. Het onderhouden van de stedenband				
Beleidsdoel D: Wij zijn goed bereikbaar voor inwoners, ondernemers en instellingen en open, deskundig en duidelijk in onze contacten.	-	-	1.122	15%
01. Wij zijn bereikbaar via balie, telefoon, internet en sociale media				
02. Wij leveren onze diensten steeds meer digitaal en waar gewenst persoonlijk				
03. Wij staan in contact met onze inwoners, ondernemers en vertegenwoordigers van (maatschappelijke) organisaties volgens een gebiedsgerichte werkwijze				
04. Wij geven waar mogelijk direct en correct antwoord op vragen via alle kanalen				
05. Wij staan voor kwaliteit en handelen meldingen, aanvragen, producten en diensten adequaat en binnen de gestelde termijn af				
Beleidsdoel E: Wij beheren betrouwbare basisregistraties en leveren diensten en producten van burgerzaken en de burgerlijke stand.	1.739	-32%	4.903	-13%
01. Het beheren van de Basisregistratie Personen (BRP) en het leveren van producten en diensten vanuit de BRP.				
02. Het beheren van de registers burgerlijke stand.				
03. Het verstrekken van paspoorten, Nederlandse Identiteitskaarten en DigiD's aan Nederlanders woonachtig in het buitenland via de Gemeentebalie Schiphol.				
04. Het centraal inschrijven van vluchtelingen voor het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) en het leveren van een bijdrage aan de landelijke Commissie BRP.				
05. Het actueel houden van de bestaande (Basis)registraties met een geografische component.				

Verbonden partijen

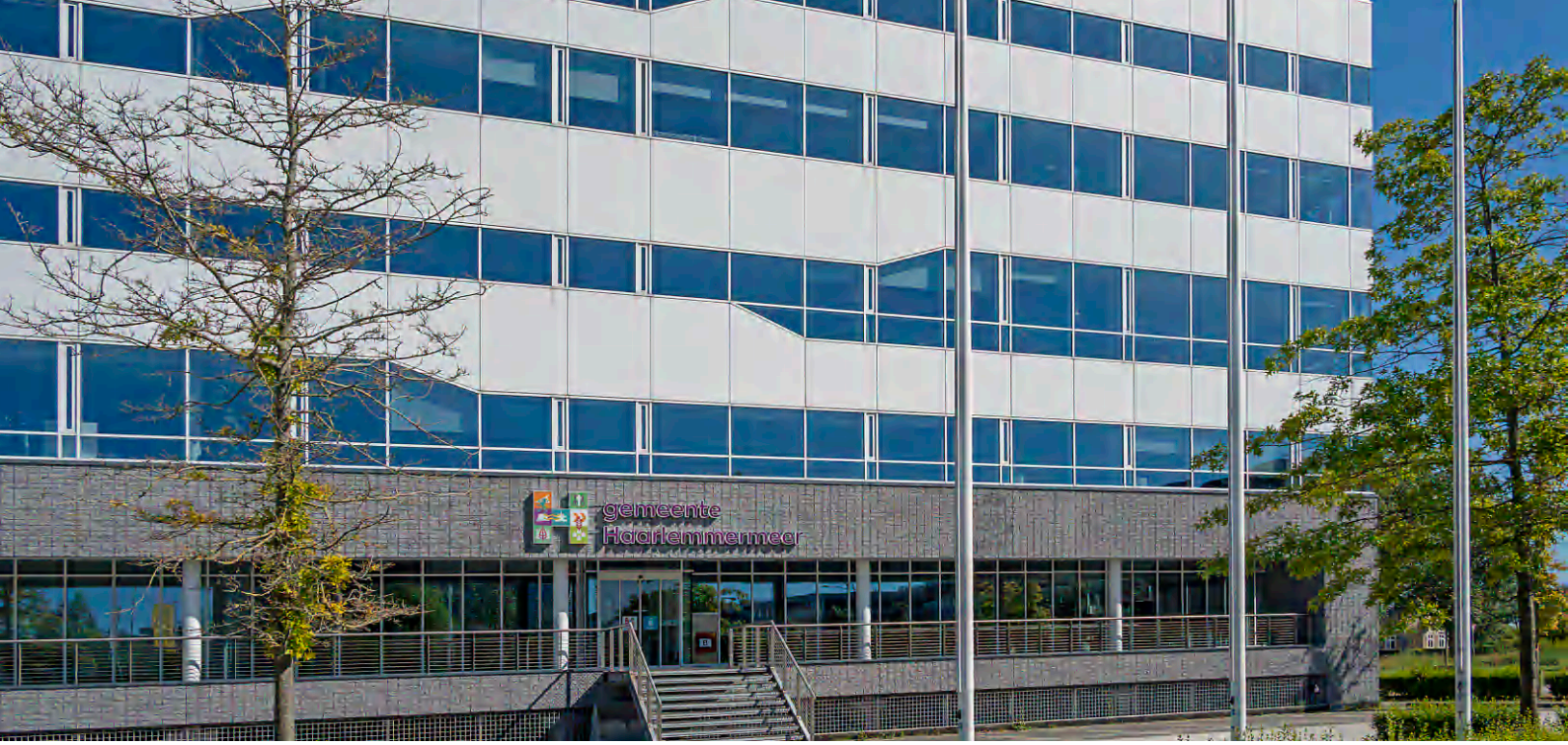
Beleidsdoel A: -

Beleidsdoel B: -

Beleidsdoel C: Amstelland-Meerlanden Overleg (AM)

Beleidsdoel D: -

Beleidsdoel E: -

Bestuur, samenleving en publiekscontact

Het borgen van democratische en transparante besluitvorming en excellente dienstverlening aan inwoners, instellingen en ondernemers.
Het gemeentebestuur van Haarlemmermeer bestaat uit de gemeenteraad, de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders. Deze bestuursorganen geven invulling aan de lokale democratie via een transparant en zorgvuldig besluitvormingsproces. Op deze wijze is er voor inwoners sprake van een zichtbare en herkenbare gemeente en daarvoor onderhoudt het bestuur diverse relaties in regionale, nationale en internationale context.

Wij willen een dienstbare, betrouwbare en daadkrachtige overheid zijn met een bestuur dat zichtbaar, herkenbaar en benaderbaar is. Inwoners, instellingen en ondernemers willen meedenken, meepraten en meebeslissen over zaken die spelen in hun leefomgeving. Een eigentijdse overheid onderkent en waardeert dit en speelt actief op deze behoefte in. Het gemeentebestuur wil daarom de betrokkenheid van inwoners, instellingen en ondernemers vergroten en ruimte geven aan initiatieven uit de samenleving. Ook wil het gemeentebestuur zorgen voor voldoende draagvlak bij het ontwikkelen van beleid én de uitvoering daarvan. Zo versterken wij de lokale betrokkenheid tussen inwoners, instellingen en ondernemers.

Verbonden partijen
Amstelland-Meerlanden Overleg (AM)
Het AM heeft tot doel de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten (Aalsmeer, Amstelveen, De Ronde Venen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn) te behartigen in onze regio en op die manier bij te dragen aan een evenwichtige ontwikkeling in de regio. Bestuurders vertegenwoordigen de deelregio AM in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en overleggen op het gebied van ruimte, economie, wonen, duurzaamheid, landschap, verkeer en vervoer. Voor financiële informatie en eventuele risico's over de verbonden partij, zie de paragraaf Verbonden Partijen.

Relevant beleid
- Reglement van Orde gemeenteraad 2019 (2018.0081485)
- Reglement van Orde Auditcommissie (2005.29530)
- Gedragslijn Integriteit Haarlemmermeer (2014.3985)
- Verordening Rekenkamercommissie Haarlemmermeer 2019 (2019.2902675)
- Gedragscode integriteit Burgemeester en Wethouders Haarlemmermeer 2015 (2015.0030997)
- Denk, praat en beslis mee! Plan van Aanpak Participatie (2014.0047217)

- Actualisatie Participatiebeleid en Inspraakverordening 2008 (2008.19950)
- Participatieonderzoek 'Haarlemmermeer Weet raad!' (2017.0063632)
- Werkwijze gemeenteraad bij participatie (2021.0001261)
- Samenwerkingsafspraken dorps- en wijkraden (2020.3749462)
- Vriendschapsband Haarlemmermeer-Cebu (VHC) (2021.0000421)
- Visie op communicatie van Haarlemmermeer (2012.29134)
- Toerisme, evenementen en promotie Haarlemmermeer 2020-2025 (2020.0000380)
- Nota Verbetering Digitale Dienstverlening en IT-innovatie (2017.0021302)
- Verordening gegevensverstrekking Basisregistratie personen gemeente Haarlemmermeer 2019 (2019.0026890)
- Basisregistratie Grootschalige Topografie BGT (2013.0086428)
- Vaststellen beleidsregel 'Briefadres Haarlemmermeer 2018' (2018.0038684)
- Reglement burgerlijke stand 2022 (2021.0001690)
- Belastingvoorstellen 2022 (onder andere Legesverordening 2022) (2021.0002240)
- Visie dienstverlening; makkelijk, betrouwbaar, menselijk en verbonden 2022 (2022.0000375)

Beleidsdoel A: Het goed functioneren en faciliteren van formele gemeentelijke organen (gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders, burgemeester en rekenkamercommissie).

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Activiteiten

1. Het faciliteren van de bestuursorganen van de gemeente
2. Het faciliteren van de Rekenkamercommissie
3. Het voorbereiden en houden van verkiezingen

Toelichting

1. Het faciliteren van de bestuursorganen van de gemeente

Het gemeentebestuur bestaat uit drie bestuursorganen, te weten: de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester. De gemeenteraad is het hoogste orgaan van de gemeente en heeft volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rollen om in te vullen. Deze rollen komen terug in de besluitvorming van de raad en zijn tevens de basis voor de neutrale ondersteuning en facilitering door zijn eigen apparaat, de griffie. De gemeenteraad streeft op diverse manieren transparantie van zijn besluitvorming na. De raadsvoorstellen en raadsbesluiten zijn op de website terug te vinden. Dezelfde openbaarheid geldt voor de raadspleinvergaderingen. De griffie ondersteunt tevens de burgemeester als voorzitter van de raad. Het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester worden ondersteund door de ambtelijke organisatie onder leiding van de gemeentesecretaris en zijn directieteam.

2. Het faciliteren van de Rekenkamercommissie

De Rekenkamercommissie (RKC) is een instrument van de raad. De commissie bestaat uit vijf externe leden en een ambtelijk secretaris. De RKC doet onderzoek naar beter bestuur voor de samenleving van de gemeente Haarlemmermeer. De RKC maakt voor de gemeenteraad en het college onder andere zichtbaar wat de impact is van het gevoerde beleid en wat er speelt bij inwoners, instellingen en ondernemers. De RKC gebruikt uiteenlopende methoden en staat open voor vernieuwing. De RKC is een ambitieuze en actieve commissie die twee tot drie nieuwe thema's per jaar onderzoekt. Daarnaast toetst de RKC of college en raad aanbevelingen uit eerder onderzoek hebben opgevolgd. Een klankbordgroep bestaande uit vijf raadsleden, de burgemeester en de griffier ondersteunt de RKC om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de behoefte van de raad. Producten van de RKC zijn te vinden op https://haarlemmermeergemeente.nl/rekenkamer.

3. Het voorbereiden en houden van verkiezingen

Op 15 maart 2023 worden de verkiezingen gehouden voor de leden van provinciale staten en het algemeen bestuur waterschappen. Het verkiezingenschema voor de periode 2023-2026 ziet er als volgt uit:

Tabel 10

2023	2024	2025	2026
Provinciale Staten en Waterschap	Europees Parlement	Tweede Kamer	Gemeenteraad

Het verkiezingenschema kan wijzigen door tussentijdse nieuwe ontwikkelingen. De voorbereiding voor een verkiezing begint met inventariserende werkzaamheden in het daaraan voorafgaande jaar en worden steeds concreter naarmate de verkiezing nadert.

Tabel 11 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel A: Het goed functioneren en faciliteren van formele gemeentelijke organen (gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders, burgemeester en rekenkamercommissie).	Baten	368	-	-	-	-	-
	Lasten	6.382	7.260	7.002	6.885	6.874	6.874
	Saldo	**-6.015**	**-7.260**	**-7.002**	**-6.885**	**-6.874**	**-6.874**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Lasten				
Verkiezingen	155	105	-	-
Overig	104	11	11	-
Totaal Lasten	**259**	**116**	**11**	**-**

Lasten

In 2022 waren de gemeenteraadsverkiezingen. Als gevolg van de coronamaatregelen waren de kosten hoger. Deze hogere kosten zijn via de algemene uitkering uit het gemeentefonds door het Rijk gecompenseerd. In 2023 is rekening gehouden met de gecombineerde verkiezingen voor de Provinciale Staten en bestuur van de Waterschappen waardoor de kosten hoger zijn. Middels de septembercirculaire 2020 (X.2020.04268) zijn hiervoor middelen ontvangen.

Beleidsdoel B: Wederzijdse betrokkenheid bij de besluitvorming en onze kennis over onze lokale samenleving vergroten.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Wij blijven onze inwoners, instellingen en ondernemers intensief betrekken bij beleidsontwikkeling en uitvoeringsplannen. Wij geven participatie een structurele rol en hanteren een makkelijk herkenbare aanpak door een aantal vaste instrumenten, vragen en standaardstappen te gebruiken bij nieuwe initiatieven.

Wij sluiten de manier waarop wij doelgroepen betrekken aan bij hun behoefte en maken daarom gebruik van diverse digitale en offline instrumenten, waaronder het e-platform Open Stad. Om transparant en open te zijn over deze aanpak, actualiseren wij ons participatiebeleid.

Wij werken gebiedsgericht. Wij zorgen voor de verbinding tussen diverse opgaven in een gebied en voor een continu gesprek tussen gemeentebestuur en inwoners, instellingen en ondernemers om te weten wat er leeft, welke ontwikkelingen wij verwachten op lange termijn in het gebied (gebiedsprogrammering). Wij anticiperen daarop door prioriteiten te stellen en acties te bepalen. Dat doen wij met de inwoners, instellingen en ondernemers in het gebied. Onze kennis van en interactie met het gebied versterken wij door informatiemarkten en door een actief netwerk te onderhouden.

Activiteiten

1. Het doen van generiek onderzoek
2. Standaardisering van de aanpak van participatie bij beleidsvorming en -uitvoering
3. Opstellen en uitvoeren van gebiedsprogramma's
4. Uitwerking rol dorps- en wijkraden
5. Het onderhouden en faciliteren van adviesorganen ter ondersteuning van de gemeenteraad
6. Het bieden van informatie aan inwoners en ondernemers
7. Het ondersteunen van de Jongerengemeenteraad en Kinderraad

Toelichting

1. Het doen van generiek onderzoek

De gemeente Haarlemmermeer is dynamisch en divers. Kennis van de verschillende gebieden en de ontwikkeling van onze bevolking zijn cruciaal om beleid op maat te kunnen ontwikkelen. Om het onderzoek zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten, werken wij met een onderzoeksprogramma. Wij bouwen gestaag aan een lokale kennisinfrastructuur en een accuraat gegevensbeheer. Zo zorgen wij ervoor dat ons beleid toegerust is op veranderingen in leefsituatie, wensen en behoeften van onze inwoners, instellingen en ondernemers. De te onderzoeken onderwerpen worden vastgesteld

op basis van de accenten en prioriteiten van het coalitieakkoord.

2. Standaardisering van de aanpak van participatie bij beleidsvorming en uitvoering
Bij beleidsontwikkeling en uitvoering maken wij gebruik van de kennis en ervaring van onze inwoners, instellingen en ondernemers. Wij ontwikkelen hiervoor een herkenbare aanpak door een aantal vaste vragen en standaard stappen te hanteren. Ook zorgen wij voor vaste gemeentelijke instrumenten waarmee wij luisteren naar de diversiteit aan geluiden. De herkenbare aanpak maakt het makkelijker om participatie onderdeel te maken van onze vaste werkwijze. Een onderdeel van die werkwijze is de toepassing van de 'Werkwijze gemeenteraad bij participatie' waartoe de gemeenteraad heeft besloten.

3. Opstellen en uitvoeren van gebiedsprogramma's
In gesprek met inwoners, instellingen en ondernemers hebben wij per gebied een gebiedsprogramma opgesteld waarin de verwachte ontwikkelingen voor de (middel)lange termijn staan en hoe wij op die ontwikkelingen willen anticiperen. Deze gebiedsprogramma's vertalen wij in prioriteiten en concrete acties voor de korte termijn in een gebiedsagenda. De voorgenomen acties leggen wij vast in een digitaal gebiedsprogramma.

4. Uitwerking rol dorps- en wijkraden
Wij blijven in gesprek met de dorps- en wijkraden over de rollen en participatieve democratie bij beleidsontwikkeling en plannen voor uitvoering. Wij evalueren jaarlijks de samenwerkingsafspraken die zijn gemaakt. Deze gaan over de onderwerpen waarover dorps- en wijkraden en bestuur samen komen tot beleidsontwikkeling en plannen voor uitvoering. Daarbij gaat het ook over de mate van beïnvloeding en de rolverdeling. De dorps- en wijkraden zijn ook met de gemeenteraad in gesprek over de langetermijnvisie op de participatiedemocratie.

5. Het onderhouden en faciliteren van adviesorganen ter ondersteuning van de gemeenteraad
De gemeenteraad bestaat uit 39 leden, die zich verenigd hebben in dertien fracties. De gemeenteraad kent een aantal structurele commissies en werkgroepen die allen tot doel hebben het functioneren van en de besluitvorming door de raad te ondersteunen, te faciliteren of voor te bereiden. Dit zijn het Presidium, het Seniorenconvent, de Auditcommissie, de Werkgroep Werkwijzen Raad, de werkgroep Communicatie, de werkgroep Omgevingswet, de werkgroep AM-MRA, de werkgroep Bereikbaarheid Bollenstreek, de Klankbordgroep Rekenkamer, de begeleidingsgroep Referendumcommissie en de werkgeverscommissies van de griffier en de burgemeester. De griffie ondersteunt deze en alle overige activiteiten van de gemeenteraad en bewaakt de wettelijke en lokale kaders waarbinnen de raad wordt geacht te functioneren.

Alle stukken die bij de raadspleinvergaderingen horen, zijn openbaar en digitaal toegankelijk. De openbare raadspleinvergaderingen van de gemeenteraad worden via webcasting/ livestreaming uitgezonden op internet. Er wordt nader onderzoek gedaan naar de mogelijkheid van het live ondertitelen van de webcasting van de sessie- en raadsvergaderingen. De activiteiten Ervaar de Raad, Raadslid in de Klas en De Raad Fietst worden voortgezet, evenals het Haarlemmermeers Scholieren Debattoernooi.

6. Het bieden van informatie aan inwoners en ondernemers
De gemeente Haarlemmermeer is toegankelijk, transparant en actueel. Wij communiceren in heldere taal, tijdig en op maat gesneden. Wij blijven onderzoeken hoe en wanneer wij met zowel offline als online middelen, zoveel mogelijk inwoners, ondernemers en relevante doelgroepen kunnen bereiken en kunnen oproepen tot deelname aan die participatieprocessen waar dit nodig of gewenst is. Via het online-participatieplatform 'Open Stad' bereiken wij meer verschillende groepen en vergroten wij het bereik. Per geval bekijken wij of een combinatie van 'live' en online wenselijk is.

7. Het ondersteunen van de Jongerengemeenteraad en Kinderraad
De Jongerengemeenteraad wordt door de griffie ondersteund bij het organiseren van zijn vergaderingen en zijn contacten met de gemeenteraad. De inhoudelijke en overige ondersteuning wordt geleverd door de ambtelijke organisatie en de onafhankelijke begeleider. De griffie ondersteunt bij het organiseren van de Dag van de Kinderraad. De uitvoering van de besluiten van de Kinderraad wordt verzorgd door de ambtelijke organisatie. De jaarlijks daarbij nieuw gekozen kinderburgemeester wordt ook ondersteund door de ambtelijke organisatie.

Tabel 12 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel B: Wederzijdse betrokkenheid bij de besluitvorming en onze kennis over onze lokale samenleving vergroten.	Baten	–	–	–	–	–	–
	Lasten	176	391	394	289	289	289
	Saldo	**-176**	**-391**	**-394**	**-289**	**-289**	**-289**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Lasten				
Overig	-3	105	–	–
Totaal Lasten	**-3**	**105**	**-**	**-**

Beleidsdoel C: Het behartigen van de belangen van Haarlemmermeer buiten de gemeentegrenzen en het versterken van de bestuurlijke samenwerking.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Haarlemmermeer richt de ogen en oren op de regio en het nationale speelveld. Dit om de belangen van haar inwoners, instellingen en ondernemers te behartigen en waar nodig een bijdrage te leveren aan bovenlokale vraagstukken. Daarbij werken wij op onze primaire gemeentelijke taken steeds vaker samen met partijen en partners. Dit doen wij onder andere op de pijlers: economie, ruimte en sociaal.
Het gemeentebestuur wil voor inwoners, instellingen en ondernemers een gezaghebbende positie innemen in het publieke en bestuurlijke debat. Dat betekent een herkenbaar geluid, aansprekend verhaal én ontvankelijk zijn voor signalen van anderen. Met dat laatste verrijken wij het beleid en de uitvoering en daartoe zetten wij communicatie in als strategisch instrument.

Activiteiten

1. Het deelnemen aan bestuurlijke samenwerkingsverbanden
2. Het onderhouden van de stedenband

Toelichting

1. Het deelnemen aan bestuurlijke samenwerkingsverbanden
Haarlemmermeer ziet het belang van samenwerking om haar doelen te kunnen realiseren. Het bestuurlijk vertegenwoordigd zijn in samenwerkingsverbanden is een voorwaarde om de inbreng van Haarlemmermeer in de regio te waarborgen. Een goede afstemming tussen de agenda's, de ambities, de samenwerkingsverbanden en de posities die wij willen en kunnen vervullen, is daarom van belang. Zo kunnen wij de effectiviteit van onze inzet verhogen. Wij blijven actief in het AM, de Vervoerregio Amsterdam, MRA, de G40-stedennetwerk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

2. Het onderhouden van de stedenband
Sinds 1992 heeft de gemeente Haarlemmermeer een vriendschapsband met Cebu-City op de Filipijnen. Deze wordt, in opdracht van de gemeenteraad, vormgegeven door de Stichting Vriendschapsband Haarlemmermeer – Cebu. De belangrijkste doelstellingen zijn het uitwisselen van kennis en ervaring, het concreet ondersteunen bij maatschappelijke projecten in Cebu onder regie van lokale organisaties, het kweken van interesse voor elkaars cultuur en het bevorderen van contacten tussen scholen, ondernemers en lokale overheden. Het is de opdracht aan de stichting om de inwoners van Haarlemmermeer te informeren over de activiteiten. Dit gebeurt met regelmaat in de lokale krant en via de gemeentelijke nieuwskanalen. Dit beleid, Vriendschapsband Haarlemmermeer-Cebu, is door de raad opnieuw vastgesteld voor de periode 2021-2024.

Tabel 13 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel C: Het behartigen van de belangen van Haarlemmermeer buiten de gemeentegrenzen en het versterken van de bestuurlijke samenwerking.	Baten	147	-	152	152	152	152
	Lasten	906	987	1.199	1.117	1.145	1.145
	Saldo	**-759**	**-987**	**-1.047**	**-965**	**-993**	**-993**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Overig	152	-	-	-
Totaal Baten	**152**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
Versterking organisatie	-56	-28	-28	-
Overig	-156	110	-0	-
Totaal Lasten	**-212**	**82**	**-28**	**-**

Lasten

Op basis van het coalitieakkoord 2022-2026 is rekening gehouden met budget voor versterking van de organisatie om de huidige en nieuwe ambities waar te kunnen maken.

Beleidsdoel D: Wij zijn goed bereikbaar voor inwoners, ondernemers en instellingen en open, deskundig en duidelijk in onze contacten.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Haarlemmermeer wil dienstverlening leveren die aansluit op de leefwereld en daarmee aan de behoeften en wensen van onze inwoners, instellingen en ondernemers. Dat doen wij met vier serviceprincipes; makkelijk, betrouwbaar, menselijk en verbonden. Klanten kunnen ons goed bereiken via verschillende kanalen. Er is altijd een digitaal kanaal beschikbaar, zodat de meeste mensen zelfstandig en wanneer zij dat willen hun zaken met de gemeente kunnen regelen. Daarbij is het belangrijk dat er waar nodig altijd een persoonlijk alternatief beschikbaar is. Waar mogelijk worden (aan)vragen direct beantwoord of in behandeling genomen. Omdat onze gemeente uitgestrekt is, kunnen klanten naast de gemeentekantoren ook in servicecentra terecht.

De communicatie via onze kanalen is in begrijpelijke taal. Het is duidelijk waar mensen moeten zijn, wat er van een klant verwacht wordt en wat de klant van de gemeente kan verwachten; welke stappen deze moet nemen om een melding of een aanvraag te doen of om een initiatief in te brengen. Wij hanteren duidelijke servicenormen voor onze dienstverlening en wij zijn daar transparant over.

Wij hebben nadrukkelijk ook oog voor de lokale behoeften en verwachtingen. Daarnaast sluiten wij ook aan op landelijke initiatieven voor samenwerking ter verbetering van de dienstverlening en de ontwikkeling van (generieke) oplossingen zoals dat gebeurt bij de landelijke standaardisatie van gemeentelijke diensten, processen en systemen. Digitalisering wordt ingezet als middel om de dienstverlening te verbeteren.

Om dienstverlening te leveren die goed aansluit op de behoeften is het belangrijk dat wij onze samenleving kennen.

Behoeften en ervaringen van onze inwoners, instellingen en ondernemers onderzoeken wij structureel. Als onderdeel daarvan meten wij de tevredenheid van inwoners, instellingen en ondernemers over onze dienstverlening kwantitatief en kwalitatief. Denk aan feedback van klanten, gebruikersonderzoek en klantreizen.

Tabel 14

				Metingen		Streefwaarden/ prognose	
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2020	2021	2022	2023
Transacties balie	Aantal	Lokaal	Q-matic	61.500	61.900	110.000	90.000
Telefoontjes callcenter	Aantal	Lokaal	Lync/Anywhere	137.500	133.400	120.000	120.000
Bereikbaarheid (binnen kantooruren)				95,1%	91,1%	95%	95%
Bezoeken website	Aantal	Lokaal	Site improve	710.000	913.000	825.000	907.500
Webcare							
WhatsApp	Aantal berichten			0	0	-	18.000
Twitter	Aantal berichten			13.200	14.200	-	10.000
Facebook	Aantal berichten			15.500	12.600	-	8.500

Activiteiten

1. Wij zijn bereikbaar via balie, telefoon, internet en sociale media
2. Wij leveren onze diensten steeds meer digitaal en waar gewenst persoonlijk
3. Wij staan in contact met onze inwoners, instellingen en ondernemers volgens een gebiedsgerichte werkwijze
4. Wij geven waar mogelijk direct en correct antwoord op vragen via alle kanalen
5. Wij staan voor kwaliteit en handelen meldingen, aanvragen, producten en diensten adequaat en binnen de gestelde termijn af

Toelichting

1. Wij zijn bereikbaar via balie, telefoon, internet en sociale media

Wij ontwikkelen en leveren goede dienstverlening die aansluit bij de behoefte van onze inwoners, instellingen en ondernemers. Wij doen dit aan de hand van onze serviceprincipes: makkelijk, betrouwbaar, menselijk en verbonden.

Wij streven ernaar een laagdrempelige en toegankelijke gemeente te zijn. Het blijft belangrijk de menselijke maat vast te houden. Klanttevredenheid staat voorop en wij zorgen voor een goede balans tussen digitalisering en persoonlijk contact. Persoonlijk contact tussen de gemeente en de inwoners, instellingen en ondernemers is en blijft essentieel. Ook streven wij naar een eenvoudige en snelle vindbaarheid op internet en een toereikende bereikbaarheid voor telefonie.

2. Wij leveren onze diensten steeds meer digitaal en waar gewenst persoonlijk

Wij werken verder aan de projecten en initiatieven vanuit het in 2018 gestarte Programma Digitale dienstverlening.

Voorbeelden hiervan zijn:

- Verder ontwikkelen en inzetten van e-formulieren. Het (indien nodig) verbeteren of nieuw ontwikkelen van e-formulieren voor op de website
- Wij maken ons kaartmateriaal steeds meer digitaal (locatie specifieke informatie). Wij stellen kaartmateriaal beschikbaar voor inwoners, instellingen en ondernemers. Op deze manier kan laagdrempelig en 24/7 gezocht worden naar digitale activiteiten, meldingen, beleid, wet- en regelgeving of andere informatie over de fysieke leefomgeving
- Het digitaliseren van afhandelprocessen (van meldingen of aanvragen)
- Het voldoen aan (landelijke) wettelijke verplichtingen en bestuurlijke afspraken op het gebied van digitale dienstverlening
- Het voldoen aan Europese wet- en regelgeving. Voorbeeld hiervan is de 'Single Digital Gateway'
- Om onze diensten beter en efficiënter te kunnen leveren, kijken wij naar de mogelijkheden om data gedreven te werken
- Digitale participatie wordt steeds meer ingezet om inwoners, instellingen en ondernemers bij gemeentelijke projecten te betrekken. De hiervoor ingezette tools voldoen aan de privacy- en securitywetgeving

Persoonlijke dienstverlening aan de balies blijft altijd mogelijk.Voor specifieke doelgroepen die niet in staat zijn naar het gemeentekantoor of servicecentrum te komen zoeken wij een passende oplossing.Verder worden aan de telefoon inwoners met al hun vragen persoonlijk geholpen, ook een melding openbare buitenruimte of een hulpvraag voor het sociale domein kan telefonisch worden doorgegeven.

3. Wij staan in contact met onze inwoners, instellingen en ondernemers volgens een gebiedsgerichte werkwijze
Gebiedsmanagers blijven de verbindende schakels in de zes gebieden van onze gemeente. Zij zorgen voor verbinding tussen thema's die spelen in een gebied zowel bij inwoners, instellingen en ondernemers als binnen de gemeentelijk organisatie. Die samenhang maken zij zichtbaar met de externe gesprekspartners in het (digitaal) gebiedsprogramma. Door eenduidige inzet van vaste, herkenbare participatie instrumenten bereiken zij de juiste doelgroep op een voor die doelgroep passende wijze. Denk hierbij aan informatiemarkten en nieuwsbrieven en de inzet van digitale instrumenten. Ook de inzet van omgevingsmanagers bij complexe dan wel omvangrijke projecten en programma's zorgt voor een goede verbinding tussen inwoners, instellingen en ondernemers en de gemeente.

4. Wij geven waar mogelijk direct en correct antwoord op vragen via alle kanalen
In onze dienstverlening werken wij steeds meer met digitale selfservice, op maat gesneden informatie op onze website en persoonlijk contact via telefonie, WhatsApp, sociale media en de balie. Wij stimuleren het gebruik van de digitale selfservice en de informatie op onze website. Wij zetten bij telefonie zoveel mogelijk in op een directe eerstelijns beantwoording. De informatie en berichten op de onlinemogelijkheden, de correspondentie met inwoners, instellingen en ondernemers en de communicatie via de loketten, worden zoveel mogelijk op elkaar afgestemd.

5. Wij staan voor kwaliteit en handelen meldingen, aanvragen, producten en diensten adequaat en binnen de gestelde termijn af
Wij leveren, binnen de wettelijke kaders en ons beleid, het gevraagde product of dienst. Herkenbaar daarbij is oog voor de menselijke maat, duidelijke taal en heldere communicatie.

Tabel 15 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel D: Wij zijn goed bereikbaar voor inwoners, ondernemers en instellingen en open, deskundig en duidelijk in onze contacten.	Baten	-1	-	-	-	-	-
	Lasten	712	973	1.122	1.257	1.433	1.433
	Saldo	**-713**	**-973**	**-1.122**	**-1.257**	**-1.433**	**-1.433**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Lasten				
Versterking organisatie	-354	-177	-177	-
Gewijzigde verdeling personeelslasten	219	-	-	-
Overig	-15	43	0	-
Totaal Lasten	**-150**	**-134**	**-177**	**-**

Lasten
Op basis van het coalitieakkoord 2022-2026 is rekening gehouden met budget voor versterking van de organisatie om de huidige en nieuwe ambities waar te kunnen maken.
Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een lagere doorbelasting in 2023 op dit beleidsdoel.

Beleidsdoel E: Wij beheren betrouwbare basisregistraties en leveren diensten en producten van burgerzaken en de burgerlijke stand.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?
Wij gaan door op de ingeslagen weg met het verminderen van administratieve lasten voor inwoners, instellingen en ondernemers. Een voorbeeld van een vereenvoudigd proces is de mogelijkheid voor ouders om online toestemming te geven voor de aanvraag van een reisdocument voor een minderjarig kind. Maar ook een

geboorteaangifte kan digitaal worden doorgegeven.

De Basisregistratie Personen (BRP) is dé basisregistratie voor persoonsgegevens. Van iedere levensloop registreren wij administratief de belangrijkste aspecten, zoals geboorte, gezag, verhuizing, vertrek naar het buitenland, huwelijk en overlijden. De BRP vormt de basis voor afgifte van reisdocumenten, rijbewijzen, verklaringen en uittreksels, alsmede voor de stempas bij verkiezingen. Data uit de BRP wordt verplicht gebruikt binnen de gehele overheid. Wij zorgen ervoor dat de BRP actueel is. Hierbij werken wij samen met overheidsdiensten, afnemers en ketenpartners.

Om de dienstverlening van de gemeente te verbeteren, efficiënter te werken en beter onderbouwde beleidskeuzes te maken, ontsluiten wij informatie met een geografische component over de Haarlemmermeerse woon-, werk-, en leefomgeving op digitale kaarten. Door het verzamelen, beheren en ontsluiten van hoogwaardige en betrouwbare informatie met behulp van moderne technieken ondersteunen en bevorderen wij de interactie met en de transparantie voor inwoners en belanghebbenden.

Ook werken wij aan de (digitale) randvoorwaarden voor de invoering van de Omgevingswet. In de Omgevingswet worden de regels voor ruimtelijke projecten gebundeld en vereenvoudigd, zoals bestaande wetten op het gebied van bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. Om de geboden beleidsvrijheid weloverwogen en juridisch onderbouwd te benutten, zijn goede gegevens nodig. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) moet de juiste informatie gaan leveren aan gemeenten, provincies, Rijk en waterschappen. Het stelsel van (geografische) basisregistraties is één van de bronnen voor het DSO.

Tabel 16 Kwaliteit basisregistraties

		Metingen			Streefwaarden/ prognose		
Omschrijving	Bron	2019	2020	2021	2022	2023	2024
BAG	zelfevaluatie	95%	93%	92%	> 75%	> 75%	> 75%
BGT	zelfevaluatie	93%	93%	100%	> 75%	> 75%	> 75%
BRO	zelfevaluatie	75%	100%	100%	> 60%	> 60%	> 60%

Wij zijn wettelijk verplicht jaarlijks aan te tonen via een zelfevaluatie dat de kwaliteit van onze Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) en Basisregistratie Ondergrond (BRO) voldoen aan de door het ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) voorgeschreven minimaal te behalen scores (deze minimale scores zijn voor de BAG en BGT: 75% en voor de BRO: 60%). Bij de zelfevaluatie worden de basisregistraties beoordeeld op basis van de criteria gegevenskwaliteit en proces en organisatie.

Activiteiten

1. Het beheren van de Basisregistratie Personen (BRP) en het leveren van producten en diensten vanuit de BRP
2. Het beheren van de registers burgerlijke stand
3. Het verstrekken van paspoorten, Nederlandse Identiteitskaarten en DigiD's aan Nederlanders woonachtig in het buitenland via de Gemeentebalie Schiphol
4. Het centraal inschrijven van vluchtelingen voor het Centraal Orgaan Asielzoekers en het leveren van een bijdrage aan de landelijke Commissie BRP
5. Het actueel houden van de bestaande (Basis)registraties met een geografische component

Toelichting

1. Het beheren van de BRP en het leveren van producten en diensten vanuit de BRP
Wij zorgen dat de BRP actueel en betrouwbaar is en aan de wettelijke eisen voldoet. Bij gerede twijfel aan de juistheid van de gegevens in de BRP, bijvoorbeeld uit eigen waarneming of op basis van een signaal van een afnemer, verrichten wij een basisonderzoek. Indien noodzakelijk volgt, al dan niet in samenwerking met ketenpartners, een verder onderzoek in het kader van fraudebestrijding. Door het (intern) opleiden van een aantal medewerkers hebben wij hiervoor de slagkracht vergroot.

Wij blijven onderzoek doen naar verbetering van de BRP en de uitbreiding van de digitale dienstverlening. Hierbij zoeken wij, zoveel mogelijk, aansluiting bij landelijke ontwikkelingen, innovaties en successen.

2. Het beheren van de registers burgerlijke stand
Wij zijn belast met het opmaken van akten van geboorte (erkenning en naamkeuze), huwelijk en overlijden en het toevoegen van latere vermeldingen aan akten, zoals bijvoorbeeld beschikkingen van echtscheiding, naamswijziging of adoptie. Wij zorgen voor de toegankelijkheid van de gegevens door middel van verstrekken van uittreksels en afschriften. Akten van de burgerlijke stand vormen de basis van de gegevens in de

BRP. Wij voltrekken huwelijken en partnerschapsregistraties en hebben de regie over alle zaken die te maken hebben met huwelijken en partnerschapsregistraties.

3. Het verstrekken van paspoorten, Nederlandse Identiteitskaarten en DigiD's aan Nederlanders woonachtig in het buitenland via de Gemeentebalie Schiphol
De gemeentebalie Schiphol richt zich op de uitgifte van paspoorten, Nederlandse identiteitskaarten en DigiD's aan Nederlanders woonachtig in het buitenland (niet ingezetenen).

De kosten van de gemeentebalie Schiphol worden gedragen door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het ministerie van Buitenlandse Zaken. Deze afspraak is vastgelegd in een convenant. Dit convenant is in 2020 verlengd tot en met 31 december 2022. In 2022 is de intentie uitgesproken deze samenwerkingsvorm voort te zetten. Gelet op de behoefte waarin wordt voorzien, is het streven te komen tot een langduriger convenant.

4. Het centraal inschrijven van vluchtelingen voor het Centraal Orgaan Asielzoekers en het leveren van een bijdrage aan de landelijke Commissie BRP
Wij hebben als gemeente Haarlemmermeer twee procesovereenkomsten met het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA) en de Immigratie en Naturalisatiedienst. Het eerste proces kent een zelfstandige procedure omtrent het inschrijven van uitgenodigde vluchtelingen. Het tweede proces betreft de inschrijving van vluchtelingen die in asielzoekerscentra verblijven. Deze heeft vorm gekregen in een zogenaamde BRP-straatcommissie. In Nederland zijn vijf gemeenten, waaronder de onze, hierop ingericht. Deze afspraken continueren wij in 2023.

5. Het actueel houden van de bestaande basisregistraties met een geografische component
Wij winnen informatie met een geografische component gecentraliseerd en op eenduidige wijze in en gebruiken deze voor meerdere toepassingen. Wij houden de reeds bestaande basisregistraties met een geografische component actueel op een technisch veilige manier. Voorbeelden hiervan zijn de BGT, de BAG en de BRO. De BGT is de gedetailleerde digitale kaart van Nederland, waarin onder andere gebouwen, wegen, water, spoorlijnen en groen eenduidig zijn vastgelegd. De BAG omvat gegevens over alle gebouwen en adressen in Nederland. De BRO is de basisadministratie voor gegevens over de ondergrond en de daarin aanwezige hulpbronnen, die gefaseerd wordt ingevoerd.

Zowel voor de BAG, de BGT als voor de BRO worden op basis van de audit systematiek ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) controles uitgevoerd. Door deze eenduidige en gecombineerde systematiek worden de informatieveiligheid en privacy van burgers gewaarborgd.

Tabel 17 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel E: Wij beheren betrouwbare basisregistraties en leveren diensten en producten van burgerzaken en de burgerlijke stand.	Baten	2.642	2.540	1.739	2.849	2.851	2.851
	Lasten	5.863	5.666	4.903	5.744	5.745	5.745
	Saldo	**-3.221**	**-3.127**	**-3.164**	**-2.895**	**-2.894**	**-2.894**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Schipholbalie	-531	-	-	-
Documenten Burgerzaken	-290	1.097	2	-
Overig	20	13	-	-
Totaal Baten	**-801**	**1.110**	**2**	**-**
Lasten				
Schipholbalie	531	-	-	-
Documenten Burgerzaken	105	-841	-	-
Overig	128	-0	-1	-
Totaal Lasten	**764**	**-841**	**-1**	**-**

Baten

De opbrengsten en kosten van de gemeentebalie Schiphol worden gedragen door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het ministerie van Buitenlandse Zaken. Deze afspraak is vastgelegd in een convenant. Dit convenant is in 2020 verlengd tot en met 31 december 2022. In 2022 is de intentie uitgesproken deze samenwerkingsvorm voort te zetten. Gelet op de behoefte waarin wordt voorzien is het streven te komen tot een langduriger convenant. In de Voorjaarsrapportage 2023 worden de lasten en baten structureel opgenomen op basis van het nieuw afgesloten convenant. Het uitgangspunt daarbij is dat de gemeente Haarlemmermeer geen financieel risico draagt.

Als gevolg van de introductie van een reisdocument met een geldigheidsduur van tien jaar (per 2014) zijn er tot en met 2023 minder inkomsten, de zogenaamde paspoortdip. Hier staan lagere afdrachten aan het Rijk tegenover. Daarnaast is er sprake van jaarlijkse fluctuaties op basis van de voor dat jaar geprognosticeerde aantallen producten. In 2024 nemen de inkomsten en de afdrachten weer toe.

Lasten

Zie voor een toelichting op de lagere lasten Schipholbalie de toelichting opgenomen bij de baten.

Zie voor een toelichting op de lagere lasten Documenten Burgerzaken de toelichting opgenomen bij de baten.

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 18

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Bestuur, samenleving en publiekscontact							
Het borgen van democratische en transparante besluitvorming en excellente dienstverlening aan inwoners, instellingen en ondernemers.	Baten	3.155	2.540	1.891	3.001	3.003	3.003
	Lasten	14.039	15.278	14.620	15.292	15.487	15.487
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-10.885**	**-12.739**	**-12.729**	**-12.291**	**-12.484**	**-12.484**
Reservemutaties	Onttrekking	-	-	-	-	-	-
	Storting	-	-	-	-	-	-
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**-10.885**	**-12.739**	**-12.729**	**-12.291**	**-12.484**	**-12.484**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Het goed functioneren en faciliteren van formele gemeentelijke organen (gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders, burgemeester en rekenkamercommissie).	Baten	368	-	-	-	-	-
	Lasten	6.382	7.260	7.002	6.885	6.874	6.874
	Saldo	**-6.015**	**-7.260**	**-7.002**	**-6.885**	**-6.874**	**-6.874**
Beleidsdoel B: Wederzijdse betrokkenheid bij de besluitvorming en onze kennis over onze lokale samenleving vergroten.	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	176	391	394	289	289	289
	Saldo	**-176**	**-391**	**-394**	**-289**	**-289**	**-289**
Beleidsdoel C: Het behartigen van de belangen van Haarlemmermeer buiten de gemeentegrenzen en het versterken van de bestuurlijke samenwerking.	Baten	147	-	152	152	152	152
	Lasten	906	987	1.199	1.117	1.145	1.145
	Saldo	**-759**	**-987**	**-1.047**	**-965**	**-993**	**-993**
Beleidsdoel D: Wij zijn goed bereikbaar voor inwoners, ondernemers en instellingen en open, deskundig en duidelijk in onze contacten.	Baten	-1	-	-	-	-	-
	Lasten	712	973	1.122	1.257	1.433	1.433
	Saldo	**-713**	**-973**	**-1.122**	**-1.257**	**-1.433**	**-1.433**
Beleidsdoel E: Wij beheren betrouwbare basisregistraties en leveren diensten en producten van burgerzaken en de burgerlijke stand.	Baten	2.642	2.540	1.739	2.849	2.851	2.851
	Lasten	5.863	5.666	4.903	5.744	5.745	5.745
	Saldo	**-3.221**	**-3.127**	**-3.164**	**-2.895**	**-2.894**	**-2.894**

Veiligheid

Portefeuillehouder: Van der Meij, Schuurmans-Wijdeven

lasten in €	20.271
% totale begroting	4,2%
baten in €	1.136
% totale begroting	0,2%

Maatschappelijk doel:
Inwoners, bezoekers en ondernemers in Haarlemmermeer zijn veilig.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2022	Begroting 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2022
Beleidsdoel A: Een veilige woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers in de gemeente Haarlemmermeer.	**1.026**	**-37%**	**4.157**	**-12%**
01. Vergroten weerbaarheid jongeren tegen criminaliteit, wapens en drugs				
02. Versterken digitale veiligheid				
03. Waarborgen zorg en veiligheid van kwetsbare personen				
04. Aanpak georganiseerde ondermijnende criminaliteit				
05. Tegengaan van polarisatie, radicalisering en extremisme				
Beleidsdoel B: Het verzekeren van de doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.	**110**	**2%**	**16.114**	**1%**
01. Het voorkomen van brand				
02. Deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling VRK				
03. Uitvoeren van inspecties op de brandveiligheidsvoorschriften				
04. Goede voorbereiding op crisis en incidenten				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Beleidsdoel B: Veiligheidsregio Kennemerland (VRK), Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Veiligheid

Inwoners, bezoekers en ondernemers in Haarlemmermeer zijn veilig.
In de Kadernota Integrale Veiligheid 2018-2022 (hierna: de Kadernota) zijn de raadsprioriteiten voor veiligheid tot en met 2022 vastgesteld en uitgewerkt. Eind 2022 stellen wij op basis van de veiligheidsanalyse 2018-2021 aan de raad een nieuw integraal veiligheidsplan 2023-2026 voor (hierna: het IVP). Het IVP bevat de nieuwe prioriteiten en focuspunten voor een toekomstbestendig integraal veiligheidsbeleid. Deze werken wij verder uit in jaarlijkse uitvoeringsprogramma's.

Haarlemmermeer is nog steeds een relatief veilige gemeente, waarin inwoners en ondernemers zich over het algemeen veilig voelen. De ontwikkelingen rond de productie, het vervoer, de verkoop en het gebruik van drugs, alsmede de toename in jeugdoverlast en wapenbezit onder jongeren zijn echter zorgelijk. Cijfers uit de coronajaren laten zien dat de traditionele geregistreerde criminaliteit in omvang afneemt, en de online criminaliteit juist toeneemt. De weerbaarheid en zelfredzaamheid van onze inwoners wordt op de proef gesteld. Zorg en veiligheid voor kwetsbare inwoners staat onder druk. Buiten het zicht van de overheid en van de meeste inwoners en ondernemers speelt de georganiseerde ondermijnende criminaliteit een bijvend grote rol. Dit kan in toenemende mate een ondermijnend effect hebben op de samenleving. Als hiertegen onvoldoende offensief wordt gevoerd tast de georganiseerde ondermijnende criminaliteit op de langere termijn zelfs onze rechtsstaat aan. De verdergaande polarisering in de samenleving zou in diverse vormen van extremisme tot een aantasting van onze veiligheid kunnen leiden.

De volgende prioriteiten stellen wij voor aan de raad:
1. vergroten weerbaarheid jongeren tegen criminaliteit, wapens en drugs;
2. versterken digitale veiligheid;
3. waarborgen zorg en veiligheid van kwetsbare personen;
4. aanpak georganiseerde ondermijnende criminaliteit;
5. tegengaan van polarisatie, radicaliserirg en extremisme.

Voor een aantal onderwerpen zijn in het Uitvoeringsprogramma veiligheid aanvullende indicatoren opgenomen ten opzichte van de onderstaande verplichte BBV-indicatoren.

Tabel 19

				Metingen			
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2018	2019	2020	2021
Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	9	14	12	10
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	4,3	4,8	3,2	3,1
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	3,7	4,0	3,3	3,7
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	2,8	2,9	1,8	1,6
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	5,5	5,9	5,7	6,6

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)

In de Wet veiligheidsregio's (Wvr) en de daarop gebaseerde regelingen zijn onder andere eisen gesteld voor de brandweer, de organisatie en taken van de veiligheidsregio's en de crisisorganisatie. De VRK levert een bijdrage door het verzekeren van doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. De actualisatie van het beleidsplan Risico- en Crisisbeheersing 2019-2022 van de VRK vindt plaats in 2023.

De brandweer Kennemerland heeft in haar beleidsplan 2019-2022 vier doelstellingen vastgesteld, namelijk:

- Risicobeheersing: focus op voorkant veiligheidsketen
- Flexibele en duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers
- Op de juiste schaal en in de juiste netwerken samenwerken
- Vakmanschap: professioneel en taakgericht

Per doelstelling zijn concrete resultaten geformuleerd die in de programmabegroting van de VRK terugkomen.

De koppeling tussen veiligheid en zorg wordt binnen de VRK steeds belangrijker. Wij hebben onze wettelijk plicht om een Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) in stand te houden ingevuld door de GGD onder te brengen in de VRK. Per 1 januari 2020 is bij de VRK een aantal nieuwe taken belegd, zoals die in het kader van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, Veilig Thuis (inclusief de Integrale Crisisdienst), het Regionaal Coördinatiepunt Ex-gedetineerden en de Multidisciplinaire Aanpak die voorziet in een bundeling van psychosociale, medische, forensische en justitiële specialisten in de aanpak van kindermishandeling, relationeel geweld en seksueel geweld. De uitwerking van het nieuwe takenpakket op onze financiële bijdrage aan de VRK zal de komende jaren steeds duidelijker worden.

Het Zorg- en veiligheidshuis is ook ondergebracht bij de VRK. Dit is een netwerkorganisatie waarin gemeenten, justitie, politie, justitiële organisaties en zorginstanties intensief samenwerken aan de persoonsgerichte aanpak van complexe problematiek.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Zie verbonden partijen in Programma kwaliteit fysieke omgeving.

Relevant beleid

- Raadsvoorstel veiligheidsanalyse 2018-2021 en prioriteiten integraal veiligheidsplan 2023-2026
- Aanpak radicalisering (2016.0050592)
- Beleidsregel Wet Bibob Haarlemmermeer 2022 (2021.0003042)
- Damoclesbeleid gemeente Haarlemmermeer 2019 (2018.0082620)
- Beleidsplan Risico- en Crisisbeheersing 2019-2022 Veiligheidsregio Kennemerland (2018.0080143)

Beleidsdoel A: Een veilige woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers in de gemeente Haarlemmermeer.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Onder dit beleidsdoel valt de aanpak van de 'sociale veiligheid'. Daarbinnen gaan wij voor 2023-2026 nieuwe prioriteiten en focuspunten aanbrengen. Wij willen de zorg en veiligheid voor kwetsbare personen waarborgen. De weerbaarheid van onze jongeren moet meer aandacht krijgen. We moeten voorkomen dat de onderwereld structureel verweven raakt met de bovenwereld waardoor de rechtsorde in gevaar kan komen. We willen dat de problematiek met betrekking tot polarisatie, extremisme en radicalisering in onze gemeente klein en beheersbaar blijft. We willen ook inzetten op het versterken van de digitale veiligheid in onze gemeente.

Activiteiten

1. Vergroten weerbaarheid jongeren tegen criminaliteit, wapens en drugs
2. Versterken digitale veiligheid
3. Waarborgen zorg en veiligheid van kwetsbare personen
4. Aanpak georganiseerde ondermijnende criminaliteit
5. Tegengaan van polarisatie, radicalisering en extremisme

Toelichting

1. Vergroten weerbaarheid jongeren tegen criminaliteit, wapens en drugs
We leggen onze focus op de campagne YouChoose, waarbij we inzetten op het ontmoedigen van steekwapenbezit bij jongeren en het vergroten van veiligheidsgevoelens. Dit doen we in samenwerking met onze politie, lokale partners en scholen door het gericht aanbieden van talentontwikkeling, workshops en voorlichting. Daarnaast maken we jongeren en ouders bewust wat de risico's van drugsgebruik zijn. We gaan inzetten op het voorkomen van criminele aanwas, wat inhoudt dat jongeren terecht komen in de georganiseerde drugscriminaliteit. Samen met een casusregisseur starten we individuele trajecten op om recidive te voorkomen. We zorgen dat de jongeren de nodige hulp krijgen en zetten daarbij gepaste maatregelen in waar dat nodig is.

2. Versterken digitale veiligheid
We willen de digitale veiligheid versterken. Bij deze prioriteit hanteren we twee focuspunten namelijk: het vergroten van de aangiftebereidheid van cybercrime en het vergroten van de weerbaarheid van inwoners en ondernemers tegen cybercrime. Onze inzet is met name een preventieve aanpak. Enerzijds zetten we in op slachtofferpreventie en anderzijds zetten we in op daderpreventie. We werken hierbij samen in diverse projecten met Noord-Holland Samen Veilig (NH-SV).

3. Waarborgen zorg en veiligheid van kwetsbare personen
Hierbij leggen we onze focus op personen met verward gedrag, zorgmijders waarbij sprake is van een veiligheidsrisico, en inwoners die te maken hebben met relationeel geweld en woonoverlast. Dit doen we door te investeren en te regisseren op de verbinding tussen partners uit het zorg- en veiligheidsdomein. We werken aan het realiseren van een Persoonsgerichte Aanpak om recidive, verder afglijden en veiligheidsrisico's voor de persoon zelf en diens omgeving te voorkomen.

4. Aanpak georganiseerde ondermijnende criminaliteit
Onze focus ziet op vier thema's binnen de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit namelijk:

1. aanpak gelegenheidsstructuren op mainport Schiphol;
2. het tegengaan van ondermijning in het buitengebied;
3. we continueren de aanpak tegen drugscriminaliteit;
4. we leggen meer focus op de aanpak van (illegale) prostitutie en mensenhandel.

Wij nemen deel aan alle casuïstiek van het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) en dragen daar onze signalen van georganiseerde criminaliteit aan. We voeren de beleidsregels van de Wet Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) uit en handhaven ons drugsbeleid. We gaan illegale prostitutie tegen en zorgen voor toezicht bij seks- en escortbedrijven en controleren op signalen van illegale prostitutie. We gaan georganiseerde ondermijnende criminaliteit op mainport Schiphol tegen op basis van het Programma Aanpak Ondermijning Schiphol met een aanzienlijke rijksbijdrage. Dit doen we door in te zetten op een intensieve publiek – private samenwerking. Hierin staan de gebiedsgerichte- en een branchegerichte aanpak en de integriteit van medewerkers op de luchthaven centraal. We zoeken hierbij ook de samenwerking met andere mainports, zoals Rotterdam en de sierteeltsector. Het buitengebied is volgens onderzoek een blinde vlek, dit betekent dat we niet goed zicht hebben of daar georganiseerde criminaliteit plaatsvindt.

De komende jaren willen we hier meer inzicht in krijgen en een aanpak op de mogelijk aanwezige georganiseerde criminaliteit vormgeven.

5. Tegengaan van polarisatie, radicalisering en extremisme
We ontwikkelen ons beleid in 2023 door. Wij zorgen voor korte lijnen tussen Contraterrorisme, Extremisme en Radicalisering (CTER) professionals en een goede informatie-, kennisdeling en netwerkbenadering. We borgen CTER en polarisatie in beleidsplannen van alle organisaties die een rol hebben in de aanpak. We zorgen voor periodieke afstemming tussen alle intern en extern betrokken partijen. We leggen een focus op het voorkomen van polarisatie en signaleren van radicalisering. Dit doen we zowel offline als online. In het Uitvoeringsprogramma Veiligheid worden onze activiteiten nader geconcretiseerd.

Tabel 20 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel A: Een veilige woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers in de gemeente Haarlemmermeer.	Baten	1.574	1.626	1.026	1.026	1.026	1.026
	Lasten	4.901	4.722	4.157	4.071	4.071	4.070
	Saldo	**-3.328**	**-3.096**	**-3.132**	**-3.045**	**-3.045**	**-3.045**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Naleving controle coronatoegangsbewijzen	-600	-	-	-
Overig	-	-	-	-
Totaal Baten	**-600**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
Naleving controle coronatoegangsbewijzen	600	-	-	-
Overig	-35	86	0	0
Totaal Lasten	**565**	**86**	**0**	**0**

Baten
Op basis van de Ministeriële regeling specifieke uitkering naleving controle coronatoegangsbewijzen is in 2022 aan de gemeente een bijdrage van € 600.000 toegekend. Dit ter compensatie van de kosten die ondernemers en instellingen in de periode 1 januari 2022 tot en met 26 maart 2022 gemaakt hebben voor het controleren van QR-codes. Hiervoor is de verdeelregel tegemoetkoming kosten QR-code controle vastgesteld (nota van B&W 2022.0000991).

Lasten
Zie voor een toelichting op de lagere lasten naleving controle coronatoegangsbewijzen de toelichting opgenomen bij de baten.

Beleidsdoel B: Het verzekeren van de doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?
Onder dit beleidsdoel valt de aanpak van fysieke veiligheid. Onze inzet is om branden, zware ongevallen en rampen zoveel mogelijk te voorkomen. Haarlemmermeer en de VRK hebben een groot risicoprofiel, vooral veroorzaakt door de aanwezigheid van de luchthaven Schiphol en Tata Steel in de IJmond en het Noordzeekanaal(gebied). Bij een calamiteit willen wij zo adequaat mogelijk kunnen reageren.

Activiteiten
1. Het voorkomen van brand
2. Deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling VRK
3. Uitvoeren van inspecties op de brandveiligheidsvoorschriften
4. Goede voorbereiding op crisis en incidenten

Toelichting
1. Het voorkomen van brand
Wij zetten in op het beter bewust maken van de eigen verantwoordelijkheid van inwoners en de

mogelijkheden om zich te beschermen tegen bedreigingen van brand in de woning. Naast brand worden ouderen ook steeds vaker slachtoffer door valincidenten. Door bewoners bekend te maken met de brand- en valrisico's in huis en het geven van handelingsperspectieven verhogen we de veiligheid. In het Uitvoeringsprogramma Veiligheid worden onze activiteiten nader geconcretiseerd.

2. Deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling VRK
Het bestuur van de veiligheidsregio stuurt de organisatie aan op basis van diverse vastgestelde beleidsplannen (inclusief het Crisisbestrijdingsplan Schiphol). Wij monitoren de uitvoering daarvan. Wij sturen verder op de bedrijfsvoering van de VRK door het geven van zienswijzen op het jaarverslag en de programmabegroting van de VRK.

3. Uitvoeren van inspecties op de brandveiligheidsvoorschriften
De brandweer voert de inspecties op de brandveiligheidsvoorschriften voor gebouwen uit volgens het model Nieuwe Toezicht Methodiek op brandveiligheid. Eigenaren en beheerders kunnen daarmee online een zelfcontrole uitvoeren en de uitkomsten met de brandweer delen. Een deel van deze zelfcontroles wordt op basis van een steekproef ook door de brandweer gecontroleerd. De brandweer werkt nauw samen met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Op bestemmingsplannen, aanvragen omgevingsvergunningen, milieutechnische zaken en aanvragen voor evenementen vragen wij zo nodig advies van de brandweer. Naast advies voert de brandweer ook inspecties uit op de brandveiligheidsvoorschriften bij onder andere evenementen. Voorafgaand aan grote evenementen voert de brandweer een inspectie uit of voldaan wordt aan de brandveiligheidsvoorschriften.

4. Goede voorbereiding op crisis en incidenten
Alle gemeentelijke processen in de crisisorganisatie zijn geregionaliseerd zodat tijdens een crisis goed opgeleide en geoefende crisispools ingezet worden. Door de evaluatiepunten uit incidenten en oefeningen te verwerken in de planvorming en opleidingen blijven de plannen actueel en mensen goed voorbereid op alle typen crises. Hiervoor bieden we onze gemeentelijke functionarissen regionale trainingen en oefeningen aan.
Het regionale deelplan Bevolkingszorg Kennemerland wordt in 2022 geactualiseerd, met het streven om dit begin 2023 in werking te laten treden. Hierbij wordt de samenwerking gezocht met de veiligheidsregio's Zaanstreek-Waterland en Noord-Holland-Noord. Het Crisisbestrijdingsplan Schiphol wordt jaarlijks geactualiseerd. De actualisatie van het beleidsplan Risico- en Crisisbeheersing 2019-2022 van de VRK vindt plaats in 2023.

Tabel 21 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel B: Het verzekeren van de doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.	Baten	4.758	108	110	110	110	110
	Lasten	22.014	15.891	16.114	16.176	16.140	16.000
	Saldo	**-17.257**	**-15.784**	**-16.004**	**-16.066**	**-16.030**	**-15.890**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Overig	3	-	-	-
Totaal Baten	**3**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
Bijdrage Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)	-156	-	-	-
Overig	-67	-62	36	140
Totaal Lasten	**-223**	**-62**	**36**	**140**

Lasten

Op basis van de ontwerp Programmabegroting 2023-2026 van de VRK wordt voor het onderdeel brandweerzorg rekening gehouden met een hogere bijdrage. Dit betreft vooral een verhoging in verband met loon- en prijsindexatie. De raad heeft met de ontwerp programmabegroting ingestemd (raadsvoorstel 2022.0001209).

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 22

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden. Veiligheid		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Inwoners, bezoekers en ondernemers in Haarlemmermeer zijn veilig.	Baten	6.331	1.733	1.136	1.136	1.136	1.136
	Lasten	26.916	20.613	20.271	20.247	20.210	20.070
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-20.585**	**-18.880**	**-19.135**	**-19.111**	**-19.075**	**-18.934**
Reservemutaties	Onttrekking	-	-	-	-	-	-
	Storting	-	-	-	-	-	-
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**-20.585**	**-18.880**	**-19.135**	**-19.111**	**-19.075**	**-18.934**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Een veilige woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers in de gemeente Haarlemmermeer.	Baten	1.574	1.626	1.026	1.026	1.026	1.026
	Lasten	4.901	4.722	4.157	4.071	4.071	4.070
	Saldo	**-3.328**	**-3.096**	**-3.132**	**-3.045**	**-3.045**	**-3.045**
Beleidsdoel B: Het verzekeren van de doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.	Baten	4.758	108	110	110	110	110
	Lasten	22.014	15.891	16.114	16.176	16.140	16.000
	Saldo	**-17.257**	**-15.784**	**-16.004**	**-16.066**	**-16.030**	**-15.890**

Zorg en werk

Portefeuillehouder: El Idrissi, Van der Meij

lasten in €	134.951
% totale begroting	27,8%
baten in €	35.900
% totale begroting	7,2%

Maatschappelijk doel:
Inwoners van Haarlemmermeer krijgen, waar nodig, zorg en ondersteuning gericht op het naar vermogen en zelfstandig deelnemen aan de samenleving.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2022	Begroting 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2022
Beleidsdoel A: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning thuis.	**1.084**	**0%**	**69.223**	**1%**
01. Bieden van ondersteuning thuis				
02. Aanpak verwarde personen				
03. Uitvoeren Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz)				
04. Bieden van groepsondersteuning en vervoer				
05. Bieden onderwijs- zorgarrangementen				
06. Inzet Praktijkondersteuner Huisartsen Jeugd (POH Jeugd)				
07. Project implementatie Doorbraakmethode				
08. Laten uitvoeren van jeugdbescherming en jeugdreclassering				
09. Veilig Thuis organiseren				
10. Handhaving Wmo en Jeugdwet				
Beleidsdoel B: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning met verblijf.	**-**	**-**	**9.713**	**-9%**
01. Voorzien in pleegzorg en gezinshuizen				
02. Bieden van residentiële hulp of behandeling				
03. Voorzien in gesloten jeugdhulp				
04. Voorzien in beschermd wonen				
05. Voorzien in maatschappelijke opvang				
06. Kortdurend verblijf organiseren				
Beleidsdoel C: Onze inwoners zijn economisch zelfstandig; werk boven uitkering.	**1.506**	**47%**	**12.150**	**-4%**
01. Re-integratie en begeleiding naar werk				
02. Participatie (meedoen) in de samenleving				
03. Begeleiding mensen met een arbeidsbeperking naar werk				
04. Werkgeversservicepunt en samenwerking arbeidsregio Groot-Amsterdam				
05. Inburgering				
Beleidsdoel D: Het garanderen van een bestaansminimum voor inwoners die dit tijdelijk niet zelfstandig kunnen.	**33.310**	**-3%**	**43.865**	**-5%**
01. Garanderen van bestaanszekerheid door het rechtmatig en tijdig verstrekken van uitkeringen				
02. Handhaving Participatiewet				
03. Uitvoeren van het minimabeleid				
04. Bieden van schuldhulpverlening				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)
Beleidsdoel B:
Beleidsdoel C: AM match, De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV
Beleidsdoel D: -

Zorg en werk

Inwoners van Haarlemmermeer krijgen, waar nodig, hulp en ondersteuning gericht op het naar vermogen en zelfstandig deelnemen aan de samenleving.
Ons doel is dat inwoners, ondanks eventuele problemen of beperkingen, zo lang mogelijk zelfstandig deelnemen aan de samenleving en de regie over hun eigen leven kunnen behouden. Inwoners die er met hulp van het eigen netwerk niet (meer) in slagen zelfstandig thuis te wonen, zowel jeugdigen als volwassenen, kunnen een beroep doen op ondersteuning thuis of ondersteuning met verblijf.
Inwoners hebben recht op een bestaansminimum. Het is aan ons om daarin te voorzien als inwoners hier (tijdelijk) niet zelf toe in staat zijn.
Onze re-integratie en participatie-aanpak voor inwoners met een bijstandsuitkering is erop gericht onze inwoners waar mogelijk naar duurzaam werk te begeleiden: Werk boven uitkering. Personen die (nog) niet in staat zijn te werken ondersteunen wij door hen te begeleiden naar vrijwilligerswerk of activiteiten waardoor zij (blijven) meedoen aan de samenleving. Doel van ons minimabeleid is dat inwoners met weinig financiële middelen, in hun primaire levensbehoeften kunnen voorzien en kunnen deelnemen aan de samenleving, door bijvoorbeeld mee te doen aan sport- of muziekactiviteiten. Met ons schuldhulpverleningsbeleid willen we schulden voorkomen. We geven hier uitvoering aan binnen ons Haarlemmermeers model voor zorg en ondersteuning. Uitgangspunten van dit model zijn: luisteren naar de inwoner en maatwerk bieden, zorg en ondersteuning zo licht en 'gewoon' als mogelijk en zo zwaar en specialistisch als nodig, focus op veerkracht en aanpassingsvermogen, ruimte voor de professional, één gezin/ huishouden één plan, niet doorverwijzen maar erbij halen, houd het simpel, goede zorg en ondersteuning voor onze meest kwetsbare inwoners, in één keer de juiste zorg, het perspectief van de inwoner is leidend, afstemming en samenwerking betrokken professionals, inzicht en sturing op kwaliteit en kosten.

Landelijk is in de komende jaren een aantal ontwikkelingen van belang. De VNG heeft het gesprek met het Rijk weer hervat als het gaat om de totstandkoming van de Hervormingsagenda Jeugd. Naast de jeugdzorg zijn ook de hervorming van de Wmo en de Participatiewet onderwerp van gesprek. Echter, dit zal niet op korte termijn resulteren in aanpassing van wetgeving.

Los van de hiervoor genoemde ontwikkelingen op landelijk niveau, is er sprake van veel dynamiek op lokaal niveau. Denk bijvoorbeeld aan opgaven als de doordecentralisatie beschermd wonen. Maar denk ook aan crises die mondiaal of nationaal spelen en om lokaal maatwerk vragen. Recente voorbeelden hiervan zijn de gevolgen van de coronapandemie, de toeslagenaffaire, de oorlog in Oekraïne en de energietoeslag. We moeten er rekening mee houden dat dergelijke gebeurtenissen, die een onvoorspelbaar karakter hebben, ook in 2023 op ons pad kunnen komen. Dit kan gevolgen hebben voor de uitvoering van dit programma.

Ook zal in 2023 aandacht uitgaan naar de ambities die zijn geformuleerd in het coalitieakkoord 2022-2026 'Toekomstbestendig groeien'.

Tabel 23

Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	Metingen 2018	2019	2020	2021
Banen	Aantal per 1.000 inwoners 15 – 64 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	1.513	1.562	1.553	1.506
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	4	4	4	n/b
Netto arbeidsparticipatie	% werkzame beroeps-bevolking t.o.v. de beroepsbevolking	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	71,7	72,1	71,2	n/b
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	231	217	297	259
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners 15 – 64 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	90,1	75,1	165,0[1]	n/b
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	10,8	11,6	11,8	13,0
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	0,7	0,6	0,6	0,6
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	0,2	0,2	0,2	0,2
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	n/b	350	440	550
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	n/b	1	2	n/b
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	-	1	1	n/b

1 *De stijging in 2020 ten opzichte van voorgaande jaren wordt veroorzaakt door een administratief technische aanpassing. De meting over 2020 geeft een realistisch beeld.*

Verbonden partijen

AM match

Wij ondersteunen inwoners voor wie het (extra) moeilijk is om een positie op de arbeidsmarkt te verwerven. AM match ondersteunt inwoners uit de doelgroep met een loonwaarde van 40% tot 70% bij het vinden en behouden van werk, waaronder ook de groep inwoners valt die alleen op een beschutte werkplek kan werken of die tot de voormalige Wsw-doelgroep behoort. AM match is ook de uitvoeringsorganisatie van de Wet banenafspraak van de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn.

Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)

Zie verbonden partijen in de programma's Veiligheid en Maatschappelijke ontwikkeling.

De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV

Zie verbonden partijen in programma Kwaliteit fysieke omgeving.

Voor financiële informatie en eventuele risico's over de verbonden partijen, zie de paragraaf Verbonden Partijen.

Relevant beleid

- Raadsvoorstel 'Koersvast steeds beter' beleidskader voor het sociaal domein 2019-2023 (2019.0058019)
- Raadsvoorstel Kaderstellende uitgangspunten verordening sociaal domein, beleidskader sociaal domein en inkoop Jeugd en Wmo 2023 (2022.0000115)
- Vaststelling beleidsregels en verordening sociaal domein 2022 (2021.0002626)
- Vaststelling Financieel besluit sociaal domein gemeente Haarlemmermeer 2022 (2022.0000186)
- Raadsvoorstel Pilot intensivering handhaving Wmo en Jeugdwet en 2e wijziging Verordening sociaal domein gemeente Haarlemmermeer 2019 (2020.0000958)
- Oplegnotitie Regionaal Transitiearrangement Jeugd (2013.0073720)
- Regiovisie Verbinden en versterken in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling 2020-2024 (2020.0003466)
- Regionaal kader 'Opvang, Wonen en Herstel 2022 tot en met 2027' (2021.0002925)
- Oprichting Gemeenschappelijk Orgaan (GO) Beschermd Wonen Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer (2021.0003060)

- Nota Regionaal Samenwerkingsverband Beschermd Wonen (2021.0000689)
- Woonbeleidsprogramma Haarlemmermeer 2019-2025: Het verschil maken (2019.0058049)
- Visie Wonen met Zorg 2030 (2017.0026227)
- Uitvoeringsplan wonen met zorg (2018.0022374)
- Raadsvoorstel aanpak implementatie nieuwe Wet inburgering (2021.0001104)
- Nota Begeleiding naar werk en re-integratie in Haarlemmermeer (2021.0000848)
- Nota Toegankelijkheid minimaregelingen en bijzondere bijstand (2018.0074541)
- Uitvoeringsplan AM Werkorganisatie en wijziging gemeenschappelijke regeling AM Groep (2015.0052268)
- Verdere professionalisering Handhaving Sociale Dienstverlening en vaststelling beleidsregels terugvordering en verhaal (2013.0028486)
- Wijziging minimabeleid als gevolg van de inwerkingtreding Participatiewet (2014.0049305)
- Vaststelling beleidsplan Wet gemeentelijke schuldhulpverlening Haarlemmermeer 2017-2021 (2017.002552)
- Nota Bestrijding van armoede onder kinderen (2017.0031369)
- Verordening Participatieraad gemeente Haarlemmermeer (2018.0066546)

Beleidsdoel A: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning thuis

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Doel is dat inwoners, ondanks eventuele problemen of beperkingen, zo lang mogelijk zelfstandig deelnemen aan de samenleving en de regie over hun eigen leven kunnen behouden. Inwoners die er met hulp van het eigen netwerk niet (meer) in slagen zelfstandig thuis te wonen, zowel jeugdigen als volwassenen, kunnen een beroep doen op ondersteuning thuis. De ondersteuning thuis vanuit de Jeugdwet is gericht op gezinnen met kinderen en jeugdigen die problemen hebben van specifieke medische, gedragswetenschappelijke, psychiatrische of paramedische aard. De jeugdige wordt behandeld en/of begeleid, gericht op het ontwikkelen en aanleren van praktische, cognitieve en emotionele vaardigheden. De mogelijkheden van het kind worden optimaal benut, zodat een zo zelfstandig niveau van functioneren bereikt kan worden.

Inwoners die ondersteuning nodig hebben bij het omgaan met de effecten van de eigen beperking, kunnen een beroep doen op individuele begeleiding. Daarnaast bieden wij dagbesteding: begeleiding in groepsverband, al dan niet gericht op werk. Voor personen met verward gedrag zetten we, in nauwe samenwerking met onze maatschappelijke partners, in op preventie, het handelen in een crisissituatie, het voorkomen van escalatie en ondersteuning op maat. Wanneer ernstig nadeel dreigt voor een persoon of de omgeving kan op basis van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) besloten worden tot een crisismaatregel of verplichte zorg.

Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor de jeugdzorg inclusief gedwongen jeugdhulp, zoals jeugdbescherming (JB) en jeugdreclassering (JR). Onze taak is kinderen, zowel fysiek als geestelijk, veiligheid te bieden wanneer ouders/verzorgers dat niet (voldoende) doen. Dit gebeurt binnen verschillende schakels in de keten, te beginnen bij preventie. Gedwongen jeugdhulp mag alleen ingezet worden na een besluit van de kinderrechter en wordt alleen uitgevoerd door instellingen die daartoe gecertificeerd zijn.

Activiteiten

1. Bieden van ondersteuning thuis
2. Aanpak verwarde personen
3. Uitvoeren van de Wet verplichte ggz
4. Bieden van groepsondersteuning en vervoer
5. Bieden onderwijs- zorgarrangementen
6. Inzet Praktijkondersteuner Huisartsen Jeugd (POH Jeugd)
7. Project implementatie Doorbraakmethode
8. Laten uitvoeren van jeugdbescherming en jeugdreclassering
9. Veilig Thuis organiseren
10. Handhaving Wmo en Jeugdwet

Toelichting

1. Bieden van ondersteuning thuis

Ondersteuning thuis betreft hulp en ondersteuning bij het dagelijks leven, met als doel dat iemand zo lang mogelijk zelfstandig, dan wel bij ouder(s)/gezin, thuis kan blijven wonen en zo lang mogelijk mee kan blijven doen aan de samenleving. Als gemeente zorgen we voor een kwalitatief en dekkend hulpaanbod. Wij zetten gericht in op lichtere vormen van ondersteuning waar dat mogelijk is. Deze mogelijkheden worden samen met de inwoners, professionals en zorgaanbieders inzichtelijk gemaakt. We zetten in op bewezen en effectieve interventies en kijken daarnaast ook zoveel als mogelijk in de brede uitvraag naar wie in het netwerk kan ondersteunen. Daarbij is het doel dat kinderen, jongeren, volwassenen en gezinnen op tijd passende hulp en ondersteuning ontvangen en meer regie krijgen en ervaren.

2. Aanpak verwarde personen
We zorgen samen met onze ketenpartners voor een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag. Er is een goedwerkend netwerk opgezet die weet te handelen in geval een crisissituatie ontstaat rondom een inwoner die verward gedrag vertoont. We werken bij complexe casuïstiek integraal samen met de GGD, de GGZ, andere zorg- en welzijnspartijen en politie, zowel op lokaal als regionaal niveau. We zetten onder meer in op preventie en vroegsignalering en werken aan het voorkomen van dreigende escalatie. Inwoners met verward gedrag beslissen zelf mee over de aanpak en hebben inbreng in het beleid via gesprekken met ervaringsdeskundigen en familie en/of naasten.

3. Uitvoeren van de Wet verplichte ggz
Iedereen kan een melding doen bij de gemeente als er zorgen zijn rondom een inwoner en men van mening is dat verplichte zorg ingezet dient te worden. Het melden, onderzoeken en doen van aanvraag bij de rechter voor een zorgmachtiging hebben wij in de regio Kennemerland belegd bij de GGD. Wanneer een psychische stoornis leidt tot gedrag dat ernstig nadeel veroorzaakt voor de persoon in kwestie of voor anderen kan de rechter verplichte zorg opleggen. Voorwaarde is dat zorg op vrijwillige basis niet mogelijk is. In geval van crisis kan via de burgemeester een crisismaatregel opgelegd worden. De gemeente en betrokken partijen dragen er zorg voor dat de inwoner in de periode van verplichte zorg zoveel mogelijk mee kan blijven doen in de samenleving.

4. Bieden van groepsondersteuning en vervoer
Onder groepsondersteuning valt zowel dagbesteding als dagbehandeling. Jeugdigen ontvangen voor een bepaalde periode behandeling of begeleiding die gericht is op terugkeer naar school of naar de dagopvang. Voor volwassenen tussen 18 en 65 jaar heeft de dagbesteding een recreatief of arbeidsmatig karakter. Er wordt samengewerkt met partners op het gebied van werk en onderwijs. Hiermee creëren we een soepele overgang van arbeidsmatige dagbesteding naar werk wanneer dit binnen de mogelijkheden van de inwoner ligt. Voor ouderen vormt de dagbesteding vooral een dagstructuur waardoor verdere achteruitgang kan worden voorkomen of als ontlasting van de mantelzorger. We blijven inzetten op lichtere vormen van dagbesteding (ontmoetingsgroepen) om zwaardere vormen van dagbesteding te voorkomen of uit te stellen. Wanneer jeugdigen of volwassenen niet zelfstandig kunnen reizen naar de dagbehandeling of dagbesteding, of waarvan ouders of het netwerk dit ook niet kunnen, kan vervoer worden ingezet. Dit vervoer wordt georganiseerd vanuit de zorgaanbieders. Het doelgroepenvervoer en het leerlingenvervoer wordt voor acht regiogemeenten uitgevoerd door de RegioRijder. Zowel voor jeugdigen als voor volwassenen worden instrumenten ingezet om waar mogelijk gebruik te maken van reguliere vervoersvormen zoals het openbaar vervoer of vrijwilligersinitiatieven.

5. Bieden onderwijs- zorgarrangementen
Een deel van de jeugdigen in Haarlemmermeer heeft onderwijs én zorg nodig om tot ontwikkeling te komen. De gemeente onderzoekt met de samenwerkingsverbanden passend onderwijs welke onderwijs-zorgarrangementen er al zijn, welke nodig zijn en hoe toeleiding en bekostiging plaats moet vinden.

6. Inzet Praktijkondersteuner Huisartsen Jeugd (POH Jeugd)
POH'ers jeugd worden ingezet om vanuit een huisartsenpraktijk of gezondheidscentrum psycho-educatie of lichte ondersteuning te bieden aan jeugdigen bij psychische klachten. Hiermee geven we vorm en inhoud aan 'zo zwaar als nodig, zo licht als mogelijk' en beheersen we de doorververwijzing naar geïndiceerde zorg. POH'ers jeugd kunnen op verzoek van de huisarts ook onderzoek doen naar de hulpvraag om indien nodig te verwijzen naar de best passende zorg. Komende jaren zetten we extra in op de inzet van POH'ers jeugd om het bereik en beschikbaarheid van de POH'ers jeugd te vergroten.

7. Project implementatie doorbraakmethode
Er zijn inwoners met een stapeling van problemen. In de praktijk zien we dat sommige van deze inwoners niet de zorg en ondersteuning krijgen die ze hard nodig hebben. We willen dat deze inwoners wel verder geholpen worden en gaan voor deze inwoners middels de doorbraakmethode een doorbraak realiseren. Een doorbraak betreft het wegnemen van belemmeringen in een casus die de grootste sta-in-de-weg vormen, zodat er perspectief gecreëerd wordt voor deze inwoners. Wat de doorbraakmethode toevoegt: wetten en regels vóór je laten werken in plaats van tegen je, de oplossing die écht helpt onderbouwen met scenario's en een kosten-batenanalyse van het maatschappelijk én financieel rendement. Zo kunnen we legitimeren waarom we voor elke inwoner iets anders doen, leren van elke casus en knelpunten oplossen. In 2023 implementeren we de doorbraakmethode in onze manier van werken en borgen deze in onze organisatie: 1 januari 2024 is de doorbraakmethode geen project meer.

8. Laten uitvoeren van jeugdbescherming- en jeugdreclassering
Als de veiligheid of ontwikkeling van een kind ernstig wordt bedreigd, kan een gezin verplichte hulp opgelegd krijgen. De kinderrechter legt dan een jeugdbeschermingsmaatregel op. Gecertificeerde instellingen (GI) voeren voor ons de maatregelen jeugdbescherming en jeugdreclassering uit. In 2021 heeft het Rijk een onderzoeksrapport gepubliceerd over de toekomst van de jeugdbescherming. Dit rapport is aanleiding om de samenwerking tussen lokale teams en regionale veiligheidsteams te verbeteren. De veiligheidsteams worden gevormd door de Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis en de GI's. Daarnaast zullen de lokale teams een prominentere rol krijgen in de jeugdbeschermingsketen. Dit vraagt een aanpassing van onze huidige inrichting en wordt de komende jaren geconcretiseerd. Hier is rekening mee gehouden door in de aanbesteding van de GI's in 2021 een opdracht op te nemen om de uitvoering van de preventieve jeugdbeschermingsmaatregelen (drang) gezamenlijk te transformeren van de GI naar anders organiseren. Een ander rapport dat de komende jaren gevolgen heeft is het inspectierapport 'Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd'. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd heeft aan gemeenten de opdracht gegeven om samen met de GI een doorbraakplan te maken om te voorkomen dat jeugdigen moeten wachten op een vaste jeugdbeschermer of passende hulp. In dit plan moeten kritieke prestatie indicatoren zijn vastgesteld om de voortgang te meten.

9. Veilig Thuis organiseren
Veilig Thuis (het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling in de regio IJmond, Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer) heeft een spilfunctie in meldingen en vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Inzet is gericht op het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling en als het zich toch voordoet, direct in te grijpen en te stoppen, en daarbij met de ketenpartners ervoor te zorgen dat er wordt toegewerkt naar een duurzaam veilige situatie. Daarbij is samenwerking met de ketenpartners belangrijk en zetten we onze (onderzoeks)expertise zodanig in dat partners (regionaal/bovenregionaal) geholpen worden in hun verdere aanpak. Naast haar wettelijke taken voert Veilig Thuis extra taken uit zoals de Tijdelijk Huisverboden en de organisatie van de Integrale crisisdienst Jeugd.

Landelijk is het Actieprogramma Huiselijk Geweld Hoort Nergens Thuis uitgerold waarbij de regiovisie 'Verbinden en Versterken in de aanpak van huiselijk geweld 2020-2024 Kennemerland' is vastgesteld. De visie is vertaald naar een actieprogramma die als leidraad fungeert voor de komende jaren. Naar aanleiding van dit actieprogramma zullen wij ons de komende jaren richten op het uitvoeren van de Zelfscan. Samen met Jeugdbescherming, Veilig Thuis, het Meer-team en de Raad voor de Kinderbescherming bespreken wij waar er verbeterpunten liggen bij het voorkomen van huiselijk geweld. Daarnaast onderzoeken wij hoe we de samenwerking tussen jeugd- en volwassen GGZ kunnen verbeteren en gaan we verder met trainen van uitvoerende teams in de Top-3 methodiek.

10. Handhaving Wmo en Jeugdwet
We zetten ons de komende jaren in voor bestrijding van oneigenlijk gebruik in het kader van de Wmo en de Jeugdwet. Op basis van de bevindingen in de evaluatie van de pilot 'intensivering handhaving Wmo en Jeugdwet' die in 2020/2021 plaatsvond, wordt in 2023 een structurele aanpak geïmplementeerd.

Tabel 24 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel A: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning thuis.	Baten	1.493	1.081	1.084	1.084	1.084	1.084
	Lasten	65.126	68.480	69.223	68.559	68.475	68.472
	Saldo	**-63.633**	**-67.399**	**-68.139**	**-67.475**	**-67.391**	**-67.388**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Overig	3	-	-	-
Totaal Baten	**3**	**-**	**-**	**-**

Lasten

Strategische heroriëntatie	850	-	-	-
Administratieve verschuiving	-760	-	-	-
Versterking organisatie	-666	-333	-333	-
Gewijzigde verdeling van personeelslasten	316	-	-	-
Handhaving & Toezicht	-290	350	-	-
Uitvoeringskosten PGB	-187	-	-	-
Eigen bijdrage huishoudelijke hulp	-	-	433	-
Incidentele personeelslasten	-	648	-	-
Overig	-6	-1	-16	3
Totaal Lasten	**-743**	**664**	**84**	**3**

Lasten

Voor een toelichting op de strategische heroriëntatie (ombuigingen) wordt verwezen naar het hoofdstuk Financiële recapitulatie strategische heroriëntatie in de Financiële begroting.

Op basis van nieuwe voorschriften per 1 januari 2023 van het CBS over de verantwoording van de kosten van de jeugdzorg is geconstateerd dat de kosten van diagnostiek JGGZ verantwoord moeten worden onder beleidsdoel A.

Op basis van het coalitieakkoord 2022-2026 is rekening gehouden met budget voor versterking van de organisatie om de huidige en nieuwe ambities waar te kunnen maken.

Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een lagere doorbelasting in 2023 op dit beleidsdoel.

Voor handhaving & toezicht zijn, op basis van de nota van B&W Toezicht op rechtmatigheid van de uitvoering van de Wmo 2015 en de Jeugdwet (2021.0002749), in de Voorjaarsrapportage 2022 incidenteel middelen toegekend voor 2022 en 2023.

In de septembercirculaire 2021 is incidenteel het budget voor de PGB 2022 verlaagd in verband met een bijdrage aan de Sociale Verzekeringsbank voor de uitvoering van de trekkingrechten van de persoonsgebonden budgetten.

In de nota van B&W 'Overbruggingsmiddelen cruciale trajecten programma Zorg en werk 2022- 2023' (2022.0000114), het raadsvoorstel 'Kaderstellende uitgangspunten verordening sociaal domein, beleidskader sociaal domein en inkoop Jeugd en WMO 2023' (2022.0000115) en de Voorjaarsrapportage 2022 zijn incidenteel middelen toegekend om projecten uit te voeren, zoals het inkooptraject, project Hestia, project 18-/18+ en daarnaast om de organisatie te versterken met data-analisten en contractmanagers voor 2022 en 2023.

In het coalitieakkoord van het Rijk is opgenomen dat dit kabinet werkt aan een aanpassing van de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). In de meicirculaire 2022 (zie brief aan de raad X.2022.04126) heeft het Rijk de taakstellende bezuiniging vanaf 2025 verwerkt. Als gevolg van dit rijksbeleid moeten de lasten van de uitvoering van de Wmo lager worden.

Beleidsdoel B: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning met verblijf.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Het doel is dat inwoners zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Wij leveren zorg en ondersteuning thuis aanvullend op wat het eigen netwerk van de inwoner biedt. Voor sommige inwoners is zelfstandig thuis wonen op een gegeven moment niet meer mogelijk. Op het gebied van de jeugdhulp zorgen we voor een dekkend en kwalitatief aanbod voor jeugdhulp met verblijf. We versterken de kracht van ouders, jeugdigen en hun sociale omgeving door opvoedprogramma's en het versterken van respijtzorg. Ons uitgangspunt is jeugdhulp met verblijf zoveel mogelijk naar ambulante hulp en deeltijdvarianten om te bouwen. Als jeugdhulp met verblijf noodzakelijk is, heeft opvang in een gezinssituatie (zoals pleegzorg of een gezinshuis) altijd de voorkeur boven verblijf en behandeling in een instelling. Voor de continuïteit van zorg aan jeugdigen die volwassen worden, besteden we specifiek aandacht aan jeugdigen die na een verblijf in een residentiële instelling terugkeren naar Haarlemmermeer.

De gemeente Haarlem is op dit moment als centrumgemeente verantwoordelijk voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Wij zijn zelf verantwoordelijk voor het voorkomen

van dakloosheid, het ondersteunen van maatschappelijk herstel en goede nazorg bij uitstroom uit intramurale voorzieningen. Indien volwassenen permanent niet meer thuis kunnen wonen en in een instelling moeten worden opgenomen, vallen zij onder de Wet langdurige zorg (Wlz).

Activiteiten
1. Voorzien in pleegzorg en gezinshuizen
2. Bieden van residentiële hulp of behandeling
3. Voorzien in gesloten jeugdhulp
4. Voorzien in beschermd wonen
5. Voorzien in maatschappelijke opvang
6. Kortdurend verblijf organiseren

Toelichting
1. Voorzien in pleegzorg en gezinshuizen
Het is van belang dat jeugdigen die (tijdelijk) niet thuis kunnen wonen, een zo thuis mogelijke plek krijgen om op te groeien, zoals bij een pleeggezin of een gezinshuis. Gezinshuizen zijn bedoeld voor jeugdigen met vaak meerdere en ingewikkelde problemen. In een gezinshuis woont een maximaal aantal jeugdigen samen met een of beide betaalde opvoedouder(s), die voor verzorging, opvoeding en behandeling zorgen. Er zijn verschillende vormen van pleegzorg: voor korte of voor langere tijd, zeven dagen per week of een dag(deel) per week, voor weekenden en vakanties of tijdens crisissituaties. Pleegouders krijgen de begeleiding en ondersteuning die zij nodig hebben van de pleegzorgaanbieder. Pleegzorgaanbieders werken op niveau van Noord-Holland samen om nieuwe pleegouders te werven en op te leiden.

2. Bieden van residentiële hulp of behandeling
Soms vraagt een hulpvraag van een jeugdige meer expertise en zorg dan een pleeggezin of gezinshuis kan bieden. Jeugdigen worden dan geholpen op een leef- of behandelgroep waar ze verblijven en de behandeling en begeleiding vanuit verschillende disciplines wordt vormgegeven. We vinden het belangrijk dat jeugdigen in één keer de juiste zorg ontvangen en na een uithuisplaatsing niet opnieuw moeten verhuizen. We werken daarvoor op schaal van de provincie Noord-Holland samen met aanbieders, gecertificeerde instellingen en Samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs om waar nodig de residentiële hulp kleinschaliger vorm te geven. Hiermee realiseren we een passend aanbod voor jeugdigen met weinig voorkomende, maar zeer complexe problematiek, dat zoveel als mogelijk aansluit op het gewone leven. Het ministerie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) stuurt op eenzelfde beweging voor de open driemilieusvoorzieningen, waar behandeling met verblijf, onderwijs of dagbesteding en vrije tijd op één locatie wordt geboden. Binnen de ontwikkeling naar kleinschalige zorgaanbod sturen we op een realistisch en uitlegbaar tarief.

3. Voorzien in gesloten jeugdhulp
Gesloten jeugdhulp is een zeer intensieve vorm van gespecialiseerde jeugdhulp waarbij de vrijheden van de jeugdige kunnen worden ingeperkt, om te voorkomen dat de jeugdige zich onttrekt of onttrokken wordt aan de hulp die hij nodig heeft. Het heeft als doel jeugdigen met ernstige gedragsproblemen te behandelen en dusdanige gedragsverandering te bewerkstelligen dat de jeugdige weer kan deelnemen aan de maatschappij. Met behulp van de Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2020 van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) is medio 2022 de overgang naar kleinschalige gesloten voorzieningen gerealiseerd. Een eerste stap naar de afbouw van gesloten jeugdhulp is hiermee gezet. In 2023 zetten we vervolgstappen in deze ontwikkeling, onder andere met het komen tot realistische en uitlegbare tarieven en een ambulant alternatief waar dit kan.

4. Voorzien in beschermd wonen
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor Beschermd Wonen (BW) op basis van de Wmo voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. De bekostiging en uitvoering loopt op dit moment nog via centrumgemeenten, voor onze regio is dat Haarlem. Het Rijk heeft de intentie om deze middelen geleidelijk uit te gaan keren aan alle gemeenten, op basis van een nieuw verdeelmodel dat naar verwachting per 1 januari 2024 wordt ingevoerd. Het exacte tijdpad staat nog niet vast. Met deze doordecentralisatie wordt ingezet op het zo lokaal en thuis mogelijk ondersteunen van inwoners en worden gemeenten individueel (financieel) verantwoordelijk voor de uitvoering van de taak BW. Wel is samenwerking tussen gemeenten nog steeds gewenst en op een aantal punten ook verplicht. In de regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer is daarom het Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen (GO BW) opgericht en zijn samenwerkingsafspraken gemaakt over beleid, organisatie, financiering en inkoop van (regionale) BW-voorzieningen (2021.0003060).

5. Voorzien in maatschappelijke opvang
De doordecentralisatie van maatschappelijke opvang volgt mogelijk in 2026. Tot dan is centrumgemeente Haarlem verantwoordelijk voor de maatschappelijke opvang. Wij zijn zelf verantwoordelijk voor het voorkomen van dakloosheid, het ondersteunen van maatschappelijk herstel en goede nazorg bij

uitstroom uit intramurale voorzieningen. Wij werken met de Opstapregeling. Dit is een samenwerking tussen Ymere, een aantal zorgaanbieders en de gemeente. Jaarlijks kunnen 60 inwoners via een driehoekscontract vanuit beschermd wonen of maatschappelijke opvang uitstromen naar zelfstandige woonruimte. In de eerste twee jaren wordt ambulante begeleiding gericht op zelfstandig kunnen wonen geboden. Nadat dit traject succesvol is afgerond, krijgt de inwoner een huurcontract op eigen naam.

6. Kortdurend verblijf organiseren
Wij stellen bij een aantal zorgaanbieders logeeropvang (respijtzorg) beschikbaar voor jeugdigen en volwassenen met beperkingen die nog thuis wonen. Hierdoor kunnen mantelzorgers tijdelijk ontlast worden, waardoor zij uiteindelijk hun mantelzorgtaken langer vol kunnen houden. Wij zorgen dat er voldoende aanbod beschikbaar is om aan onze wettelijke taak te voldoen. Daarnaast zetten we in op de doorontwikkeling van kortdurend verblijf zodat deze vorm van ondersteuning beter aansluit bij de individuele behoefte van jeugdigen en volwassenen met beperkingen en hun mantelzorgers. We trekken hierin samen op met de verantwoordelijke organisaties van kortdurend verblijf om een passend aanbod te bieden.

Tabel 25 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel B: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning met verblijf.	Baten	1.391	-	-	-	-	-
	Lasten	9.116	10.714	9.713	9.727	9.740	9.740
	Saldo	**-7.725**	**-10.714**	**-9.713**	**-9.727**	**-9.740**	**-9.740**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Lasten				
Administratieve verschuiving	760	-	-	-
Innovatiefonds beschermd wonen	509	-	-	-
Gewijzigde verdeling van personeelslasten	-483	-	-	-
Transformatiefonds	147	-	-	-
Opvang op basis van een Wmo-beschikking	110	-	-	-
Overig	-42	-14	-13	-
Totaal Lasten	**1.001**	**-14**	**-13**	**-**

Lasten

Op basis van nieuwe voorschriften per 1 januari 2023 van het CBS over de verantwoording van de kosten van de jeugdzorg is geconstateerd dat de kosten van diagnostiek JGGZ verantwoord moeten worden onder beleidsdoel A.

Vooruitlopend op de decentralisatie van beschermd wonen is in 2022 incidenteel geld beschikbaar gesteld vanuit de centrumgemeente Haarlem om voorbereidingen hierop te treffen. In 2023 vervallen deze middelen.

Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een extra doorbelasting in 2023 op dit beleidsdoel.

23 november 2018 is bekend geworden dat onze aanvraag uit het transformatiefonds Jeugd door het ministerie van Volksgezondheid, welzijn en sport (VWS) is gehonoreerd. Het transformatieplan heeft plaatsgevonden van 2019 tot en met 2022. Vanaf 2023 vervallen de incidentele middelen die via het gemeentefonds beschikbaar zijn gesteld.

Op basis van de nota van B&W Overbruggingsmiddelen cruciale trajecten programma Zorg en werk 2022- 2023 (2022.0000114) zijn in de Voorjaarsrapportage 2022 incidenteel middelen toegekend voor 2022. De middelen zijn bestemd voor de opvang van inwoners op basis van een Wmo-beschikking in de locatie aan de Etta Palmstraat te Hoofddorp.

Beleidsdoel C: Onze inwoners zijn economisch zelfstandig; werk boven uitkering.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

De Participatiewet is het wettelijke kader waarbinnen we sturen op uitstroom naar werk en het voorkomen van oneigenlijk gebruik van uitkeringen. Dit doen we door het versterken van het toegangsproces, de toeleiding naar werk en/of meedoen in de samenleving, handhaving en debiteurenbeheer.

Onze aanpak is erop gericht onze inwoners waar mogelijk naar duurzaam werk te begeleiden: Werk boven uitkering. Zo dragen we bij aan een vermindering van het aantal personen dat een uitkering ontvangt. Indien nodig werken we hiervoor samen met marktpartijen. Het arbeidsmarktbeleid en onze re-integratieactiviteiten sluiten op elkaar aan. De inzet is dat inwoners met een bijstandsuitkering bij voorkeur blijvend werk vinden in sectoren die een tekort aan arbeidskrachten kennen. Wij werken regionaal samen waar dit verplicht of wenselijk is. Personen die (nog) niet in staat zijn te werken ondersteunen wij door hen te begeleiden naar vrijwilligerswerk of activiteiten waardoor zij (blijven) meedoen aan de samenleving.

Activiteiten

1. Re-integratie en begeleiding naar werk
2. Participatie (meedoen) in de samenleving
3. Begeleiding mensen met een arbeidsbeperking naar werk
4. Werkgeversservicepunt en samenwerking arbeidsregio Groot-Amsterdam
5. Inburgering

Toelichting

1. Re-integratie en begeleiding naar werk
Bij de aanpak ligt onze focus op werk boven uitkering. De uitdaging blijft om de juiste balans te houden in de ondersteuning van de diverse groepen inwoners. We houden rekening met de mogelijkheden, onmogelijkheden en de mate van belastbaarheid van de inwoner. Dat is maatwerk en begint bij de intake. We bepalen de uitgangspositie van de inwoner. De brede uitvraag gaat in op de verschillende levensdomeinen, zoals gezondheid, onderwijs en financiën, waardoor een beeld van de inwoner ontstaat. In samenspraak met de inwoner wordt een passend traject ingezet.
We hebben de opdracht vanuit het Rijk om inwoners die door de coronacrisis hun onderneming kwijt zijn te ondersteunen. Hiervoor is regionaal budget beschikbaar. We kunnen ook voor andere doelgroepen gebruik maken van dit budget en het regionale aanbod. Voor sommigen is het voldoende dat zij via het Werkgeversservicepunt (WSP) beschikbare vacatures krijgen aangereikt, anderen bieden we onze eigen sollicitatietraining aan of een heroriëntatie op werk in een andere branche. Hiervoor kan een training, opleiding of omscholingstraject worden ingezet waarbij we ook nadrukkelijk gebruik maken van het regioaanbod. Door de grote tekorten aan personeel in de verschillende branches wordt de inzet van omscholingstrajecten, opleiding en trainingen steeds belangrijker.

2. Participatie, meedoen in de samenleving
Voor de personen die al langere tijd een bijstandsuitkering hebben continueren we onze begeleiding. We stimuleren parttime werk en begeleiden bepaalde groepen zoals 50+ers, alleenstaande ouders en statushouders. Hiervoor worden (taal)trainingen, opleidingen, maatwerktrajecten en tijdelijke begeleiding op de werkvloer ingezet. Ook maken we gebruik van de Social Return on Investment (SROI) verplichtingen van door ons gecontracteerde aanbieders, om inwoners aan werk te helpen. We bieden activeringstrajecten en begeleiding naar vrijwilligerswerk aan personen die (nog) niet toe zijn aan trajecten gericht op werk. Wij verlenen aan een beperkte groep inwoners die door grote sociaal/psychische belemmeringen of die door hun leeftijd en gebrek aan recente werkervaring niet aan het werk komen een ontheffing van de sollicitatieplicht. Wij zetten voor deze inwoners in op meedoen aan de samenleving.

3. Begeleiding mensen met een arbeidsbeperking naar werk
AM match bedient de doelgroep die tot 70% van het wettelijk minimumloon kan verdienen, de doelgroep van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en personen die (voorlopig) alleen in een beschutte omgeving kunnen werken. De organisatie is de uitvoeringsorganisatie van de Wet banenafspraak en werkt samen met de partners binnen de Arbeidsmarktregio Groot-Amsterdam. AM match onderzoekt de mogelijkheden voor begeleiding van personen op het snijvlak van arbeidsmatige dagbesteding en (beschut) werk. In 2021 is een onderzoek geweest naar de participatie van mensen met een arbeidsbeperking. Eén conclusie is dat onze regio succesvol is met het begeleiden naar werk van inwoners met een arbeidsbeperking. Door het bestuur van AM match is besloten opvolging te geven aan de aanbevelingen uit het rapport. Belangrijke opdracht is het in beeld krijgen van de totale doelgroep (mensen met een arbeidsbeperking) van de Participatiewet, nu en in de toekomst. Hoe kunnen we deze groepen

vinden en met welke dienstverlening ondersteunen we deze inwoners het beste. Vanuit de gemeente blijven wij regie houden op de trajecten bij AM match. Daarnaast verzorgt de gemeente het Loonkostensubsidie (LKS) traject wanneer inwoners een baan krijgen met LKS.

4. Werkgeversservicepunt en samenwerking arbeidsregio Groot-Amsterdam
Gezamenlijk trekken gemeenten, sociale partners en private partijen in de arbeidsmarktregio op om de uitdagingen op de arbeidsmarkt aan te gaan. Na de ondersteuning van de getroffen bedrijven en werknemers door de coronacrisis trachten we nu bij te dragen aan oplossingen voor de krapte en mismatch op de arbeidsmarkt. Binnen het Regionaal Werkcentrum (RWC) is de samenwerking gericht op het aan het werk houden van mensen en het voorkomen van doorstroming naar een uitkering. Het RWC bevordert ook de mobiliteit binnen sectoren en ontwikkelt zich tot duidelijk aanspreekpunt voor ondernemers. Iedere arbeidsmarktregio heeft inmiddels een regionaal mobiliteitsteam (RMT) voor de begeleiding van de individuele werkzoekenden die vooraf gaat aan de ondersteuning die mensen krijgen wanneer ze in een uitkeringssituatie (Werkloosheidswet of bijstand) komen. Deze dienstverlening wordt in onze regio vooral uitgevoerd door het UWV en gemeenten gekoppeld aan het RWC. Het onderwijs is een belangrijke samenwerkingspartner. Een essentieel onderdeel van de aanpak is omscholing op basis van iemands vaardigheden. Deze gebundelde krachten maken het mogelijk dat we sneller, flexibeler en krachtiger kunnen inspelen op de uitdagingen van de huidige arbeidsmarkt. Vraag, aanbod en onderwijs weten elkaar op de arbeidsmarkt beter te vinden zodat personen opgeleid worden voor sectoren waarin werk is.

5. Inburgering
Vanaf 1 januari 2022 zijn gemeenten volledig verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet inburgering 2021 (Wi). De Wi beoogt een goede begeleiding van inburgeringsplichtigen zodat zij succesvol inburgeren en zo snel mogelijk kunnen meedoen in de samenleving. De gemeente heeft hierbij een initiërende, faciliterende en handhavende rol. Gemeenten hadden al een jaarlijkse taakstelling voor het huisvesten, opvangen, maatschappelijk begeleiden en (re) integreren van inburgeringsplichtigen. Daar zijn nu de volgende taken bijgekomen: het uitvoeren van een brede uitvraag over de verschillende levensdomeinen, het opstellen van een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP), het financieel ontzorgen van de inburgeringsplichtige, het organiseren van een passend taalaanbod voor iedere inburgeringsplichtige en handhaven dat het inburgeringstraject wordt gevolgd en afgerond. We werken nauw samen met VluchtelingenWerk, taalschool Toptaal en Stichting MeerWaarde.

Tabel 26 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel C: Onze inwoners zijn economisch zelfstandig; werk boven uitkering.	Baten	289	1.027	1.506	1.626	1.626	1.626
	Lasten	9.296	12.621	12.150	12.134	12.080	12.082
	Saldo	**-9.007**	**-11.594**	**-10.644**	**-10.509**	**-10.455**	**-10.457**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Inburgeringsvoorzieningen	479	-	-	-
Overig	-0	120	-	-
Totaal Baten	**479**	**120**	**-**	**-**

Lasten

Uitvoeringskosten inburgering	560	-	-	-
Bijdrage AM match	491	-	-	-
Inburgeringsvoorzieningen	-479	-	-	-
Participatiewet	-282	-	-	-
Gewijzigde verdeling van personeelslasten	157	-	-	-
Overig	24	16	54	-2
Totaal Lasten	**471**	**16**	**54**	**-2**

Baten

Het budget voor inburgeringsvoorzieningen wordt jaarlijks door het Rijk vastgesteld op basis van de actuele taakstelling voor huisvesting van statushouders.

Lasten

Vanwege een budgetoverheveling zijn er in 2022 extra middelen beschikbaar voor het uitvoeren van inburgeringswerkzaamheden.

De bijdrage aan AM match fluctueert onder meer als gevolg van de ontvangen Rijksbijdrage voor de uitvoering van de Participatiewet. De middelen die via het gemeentefonds beschikbaar zijn gesteld gaan omlaag in 2023. Deze wet wordt deels uitgevoerd door AM match.

Zie voor een toelichting op de hogere lasten op de inburgeringsvoorzieningen de toelichting onder de baten.

Voor de uitvoering van de participatiewet wordt een integratie-uitkering uit het gemeentefonds ontvangen. Bij de meicirculaire 2020 is deze uitkering aangepast. Conform het beleid is deze aanpassing verwerkt in de budgetten van de betreffende taak. Het Rijk actualiseert de uitkering voor loon- en prijsstijgingen, voor de gerealiseerde omvang van de sociale werkplaatspopulatie uit het voorgaande jaar en een inschatting van de blijfkansen in de sociale werkplaats.

Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van minder doorbelasting in 2023 op dit beleidsdoel.

Beleidsdoel D: Het garanderen van een bestaansminimum voor inwoners die dit tijdelijk niet zelfstandig kunnen.

Inwoners hebben recht op een bestaansminimum. Het is aan de overheid om daarin te voorzien als inwoners hier (tijdelijk) niet zelf toe in staat zijn. Dit is vastgelegd in de Participatiewet. Deze wet wordt in medebewind door de gemeente uitgevoerd. Een uitkering wordt verstrekt indien de inwoner niet beschikt over (voldoende) middelen om in de noodzakelijke kosten van het bestaan te kunnen voorzien. De Participatiewet is het wettelijk kader. Wij voorzien inwoners van een bestaansminimum als zij hier zelf (tijdelijk) niet toe in staat zijn. Daarnaast ondersteunen en begeleiden we deze inwoners bij het vinden en behouden van duurzaam werk. Dit begint bij een zorgvuldig toegangsproces waarna we de juiste toeleiding naar werk, opleiding of participatieplek kunnen inzetten.

Het minimabeleid is voor inwoners die van een laag inkomen of van een uitkering moeten rondkomen. Hiermee zorgen we ervoor dat inwoners met weinig financiële middelen in hun primaire levensbehoeften kunnen voorzien en kunnen deelnemen aan de samenleving, door bijvoorbeeld mee te doen aan sport- of muziekactiviteiten.

Activiteiten

1. Garanderen van bestaanszekerheid door het rechtmatig en tijdig verstrekken van uitkeringen
2. Handhaving Participatiewet
3. Uitvoeren van het minimabeleid
4. Bieden van schuldhulpverlening

Toelichting

1. Garanderen van bestaanszekerheid door het rechtmatig en tijdig verstrekken van uitkeringen

Uitgangspunt is dat alle uitkeringsaanvragen binnen de daarvoor geldende wettelijke termijn worden afgehandeld. Daarnaast vindt 'aan de poort' intensieve controle op rechtmatigheid plaats en wordt het uitkeringsbestand steekproefsgewijs, of als de situatie daartoe aanleiding geeft, gecontroleerd. Bij de aanvraag is er oog en aandacht voor de financiële omstandigheden van onze inwoners. Indien noodzakelijk verstrekken we voorschotten, om te voorkomen dat er bijvoorbeeld schulden

ontstaan. Inwoners wijzen we op de mogelijkheid van het aanvragen van bijzondere bijstand en informeren we over andere mogelijkheden van (landelijke) financiële ondersteuning en de mogelijkheid van schuldhulpverlening.

In 2023 zullen wij nog te maken krijgen met werkzaamheden die voortvloeien uit de Tozo en de toeslagenaffaire. Bij de Tozo zal dit met name gaan om terug- en invorderingsactiviteiten. Bij de gedupeerden van de toeslagenaffaire zijn we verantwoordelijk voor de nazorg voor inwoners.

2. Handhaving Particiatiewet
Handhaving in het kader van de Participatiewet omvat alle handelingen die ertoe doen om de naleving van de voorwaarden verbonden aan een uitkering te bevorderen. Fraude moet worden voorkomen, bestreden en ontmoedigd.

3. Uitvoeren minimabeleid
Wij stimuleren en ondersteunen inwoners met een minimuminkomen om deel te nemen aan voorzieningen die gericht zijn op maatschappelijke participatie. Een middel hiervoor is het verstrekken van (bijzondere) bijstand. Om de toegang tot de bijzondere bijstand zo eenvoudig mogelijk te maken, werken we met de tool 'Bereken uw recht'. Door de toegang laagdrempelig te houden, willen wij het 'niet-gebruik' terugdringen. Voor inwoners met een zorgbehoefte hebben we de collectieve aanvullende zorgverzekering (gemeentepolis). Inwoners met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum kunnen een tegemoetkoming aanvragen voor de maandelijkse premie van een gemeentepolis.

Het is van groot belang dat kinderen zich kunnen ontwikkelen en mee kunnen doen in de samenleving, ook wanneer zij opgroeien in een huishouden met een laag inkomen of problematische schulden. Hiervoor hebben we het Kindpakket.

4. Bieden van schuldhulpverlening
Wij zijn verantwoordelijk voor het aanbieden van schuldhulpverlening aan onze inwoners. Daarbij gaat het niet alleen om hulp bij het wegnemen van de financiële problemen en problematische schulden, maar ook de oorzaken daarvan. Door vroegsignalering en preventie proberen we te voorkomen dat inwoners een beroep moeten doen op schuldhulpverlening. Vaste lasten partners zoals nutsbedrijven, woningcorporaties, waterschappen en zorgverzekeraars moeten de gemeente informeren, als zij zien dat hun klanten hun rekeningen niet betalen. Ze hebben hiervoor geen toestemming nodig van de klant, dit is op grond van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) toegestaan.De bedrijven en instanties geven een signaal als hun eigen inspanningen betalingsachterstanden niet oplossen. Het gaat dan om inspanningen zoals een betalingsregeling aanbieden en persoonlijk contact zoeken. De gemeente benadert vervolgens de inwoner en biedt hulp aan.

Tabel 27 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel D: Het garanderen van een bestaansminimum voor inwoners die dit tijdelijk niet zelfstandig kunnen.	Baten	42.819	34.477	33.310	33.310	33.310	33.310
	Lasten	53.998	46.269	43.865	43.679	43.571	43.571
	Saldo	**-11.178**	**-11.793**	**-10.555**	**-10.369**	**-10.260**	**-10.260**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagaffaire	-1.116	-	-	-
Overig	-50	-	-	-
Totaal Baten	**-1.166**	**-**	**-**	**-**

Lasten

Uitvoeringskosten Tozo	1.150	175	-	-
Hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagaffaire	1.116	-	-	-
Gewijzigde verdeling van personeelslasten	223	-	-	-
Schuldhulpverlening	155	-	-	-
Preventie en schulden	-150	-	150	-
Schuldhulpverlening Erop af	150	-	-	-
Financiële ondersteuning sport	-120	-	-	-
Overig	-120	11	-42	-
Totaal Lasten	**2.404**	**186**	**108**	**-**

Baten

Voor hulp aan de gedeputeerden van de kinderopvangtoeslagaffaire hebben wij in 2022 incidenteel middelen gekregen van het Rijk.

Lasten

In de Voorjaarsrapportage 2022 zijn voor de jaren 2022 en 2023 incidenteel uitvoeringskosten voor de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo) toegekend. In 2022 gaat het om controlewerkzaamheden van inkomstenverantwoording van ondernemers, beschikken na verantwoording, afhandelen van bezwaarschriften, herberekeningen maken na bezwaar en invordering. Na 2022 betreffen de werkzaamheden alleen het maken van herberekeningen na bezwaar en invordering.

Zie voor een toelichting op de hogere lasten van de hulp aan gedupeerden kinderopvang-toeslagaffaire de toelichting onder de baten.

Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een lagere doorbelasting in 2023 op dit beleidsdoel.

Als onderdeel van het steun- en herstelpakket heeft het Kabinet in 2022 incidenteel extra middelen voor het gemeentelijk schuldenbeleid beschikbaar gesteld.

Het aantal jongeren dat na hun 18e in de schulden komt, is de afgelopen jaren gestegen. Om dat te voorkomen blijven we MoneyWays aanbieden. Een onderwijsaanpak ontwikkelt door Diversion en het Nibud, specifiek gericht op de financiële zelfredzaamheid van jongeren, met bewezen resultaten.

Voor de voortzetting van de aanpak 'Erop af' en de inzet van maatschappelijke partners zijn er in 2022 incidenteel middelen toegekend. Meerjarig zal de aanpak opgenomen worden in het nieuwe beleidsplan schuldhulpverlening.

Kinderen in de gemeente Haarlemmermeer moeten kunnen sporten bij een vereniging of een club. Wij dragen financieel bij aan ouders die dat niet kunnen betalen.

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 28

Bedragen × € 1.000. **Er kunnen afrondingsverschillen optreden.**		**JR2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Zorg en werk							
Inwoners van Haarlemmermeer krijgen, waar nodig, zorg en ondersteuning gericht op het naar vermogen en zelfstandig deelnemen aan de samenleving.	Baten	45.993	36.585	35.900	36.020	36.020	36.020
	Lasten	137.536	138.085	134.951	134.099	133.865	133.864
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-91.543**	**-101.500**	**-99.051**	**-98.079**	**-97.846**	**-97.845**
Reservemutaties	Onttrekking	-	-	-	-	-	-
	Storting	-	-	-	-	-	-
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**-91.543**	**-101.500**	**-99.051**	**-98.079**	**-97.846**	**-97.845**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning thuis.	Baten	1.493	1.081	1.084	1.084	1.084	1.084
	Lasten	65.126	68.480	69.223	68.559	68.475	68.472
	Saldo	**-63.633**	**-67.399**	**-68.139**	**-67.475**	**-67.391**	**-67.388**
Beleidsdoel B: Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning met verblijf.	Baten	1.391	-	-	-	-	-
	Lasten	9.116	10.714	9.713	9.727	9.740	9.740
	Saldo	**-7.725**	**-10.714**	**-9.713**	**-9.727**	**-9.740**	**-9.740**
Beleidsdoel C: Onze inwoners zijn economisch zelfstandig; werk boven uitkering.	Baten	289	1.027	1.506	1.626	1.626	1.626
	Lasten	9.296	12.621	12.150	12.134	12.080	12.082
	Saldo	**-9.007**	**-11.594**	**-10.644**	**-10.509**	**-10.455**	**-10.457**
Beleidsdoel D: Het garanderen van een bestaansminimum voor inwoners die dit tijdelijk niet zelfstandig kunnen.	Baten	42.819	34.477	33.310	33.310	33.310	33.310
	Lasten	53.998	46.269	43.865	43.679	43.571	43.571
	Saldo	**-11.178**	**-11.793**	**-10.555**	**-10.369**	**-10.260**	**-10.260**

Maatschappelijke ontwikkeling

lasten in €	103.128
% totale begroting	21,2%
baten in €	19.992
% totale begroting	4,0%

Portefeuillehouder: Van der Meij, Ruigrok, Schuurmans-Wijdeven, Sedee-Schuitemaker, Steffens-van de Water

Maatschappelijk doel:
Inwoners ontwikkelen zich naar vermogen, participeren actief in de samenleving en ontplooien zich optimaal.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2022	Begroting 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2022
Beleidsdoel A: Inwoners ervaren zo min mogelijk sociale- en gezondheidsproblemen en ontwikkelen een verantwoorde leefstijl.	-	-100%	13.001	2%
01. Het bieden van preventieve opvoed- en opgroeiondersteuning				
02. Zorg dragen voor publieke gezondheidszorg				
03. Zorg dragen voor collectieve preventie				
04. Zorg dragen voor ouderengezondheidszorg				
05. Zorg dragen voor openbare geestelijke gezondheidszorg				
06. Bieden van informatie en advies en lichte begeleiding				
Beleidsdoel B: Onze jonge inwoners ronden een opleiding af die past bij hun mogelijkheden en ontwikkelen maximaal hun talent.	4.974	-33%	22.307	-13%
01. Zorg dragen voor onderwijshuisvesting				
02. Bevorderen van veilige scholen				
03. Bevorderen van passend onderwijs				
04. Uitvoeren van de Lokale Educatieve Agenda (LEA) 2021-2024				
05. Uitvoeren onderwijsachterstandenbeleid				
06. Aanpakken schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten				
07. Bieden van onderwijsverbreding				
Beleidsdoel C: Inwoners nemen in hun buurt of kern, actief deel aan de samenleving.	1.160	2%	14.658	-9%
01. Zorgen voor en exploiteren van sociaal-culturele accommodaties en sociaal-culturele activiteiten				
02. Uitvoeren Lokale Inclusie Agenda en Regenboogagenda, aanpak discriminatie				
03. Stimuleren en ondersteunen van vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet				
04. Bevorderen van inwonersinitiatieven en sociale samenhang in de wijk				
05. Stimuleren van jeugdparticipatie				
06. Stimuleren van talent- en sociale ontwikkeling bij kinderen, tieners en jongeren				
07. Voorkomen en verminderen van jeugdoverlast en -criminaliteit				
08. Uitvoering geven aan de nota 'Kom in Beweging' Speelruimte in de gemeente Haarlemmermeer				
09. Bevorderen van integratie van diverse doelgroepen in de samenleving				
10. Ondersteunen van mantelzorgers en het bieden van respijtzorg				
11. Het aanpakken en verminderen van eenzaamheid				
Beleidsdoel D: Inwoners nemen deel aan een breed aanbod van culturele activiteiten en maken kennis met de culturele historie van Haarlemmermeer, waarvoor wij het cultureel erfgoed behouden.	6.741	1%	24.406	1%
01. Implementeren actualisatie cultuurbeleid 2021-2024, als onderdeel van de cultuurnota 'Ruimte voor Cultuur, kansen voor ondernemerschap'				
02. Stimuleren cultureel ondernemerschap				
03. Uitvoering Programma Beeldende Kunst en Vormgeving				
04. Implementatie uitvoeringsprogramma conform de visie 'Erfgoed omarmen en beleven 2020-2030'				
Beleidsdoel E: Inwoners beschikken over voldoende aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren, bewegen actief en nemen deel aan sport.	7.117	-0%	28.756	-6%
01. Zorgen voor toegankelijk en laagdrempelig sportaanbod				
02. Zorgen voor de realisatie en efficiënt beheer van gemeentelijke sportaccommodaties				
03. Zorgen voor ondersteuning van sportverenigingen en beweegaanbieders				
04. Zorgen voor ondersteuning van talentontwikkeling				
05. Uitvoeren van de Visie Landschap en Recreatie, het beleid Toerisme, evenementen en promotie Haarlemmermeer				
06. Voorbereiden van recreatie deelprojecten in PARK21, uitvoering van de overgenomen projecten van Stichting Mainport en Groen en voorbereiden groen- en recreatieprojecten bij Abbenes, Hoofddorp en Zwanenburg				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)
Beleidsdoel B: -
Beleidsdoel C: -
Beleidsdoel D: -
Beleidsdoel E: Recreatieschap Spaarnwoude, Recreatieplas Haarlemmermeer BV

Maatschappelijke ontwikkeling

Inwoners ontwikkelen zich naar vermogen, participeren actief in de samenleving en ontplooien zich optimaal.
Wij bieden inwoners van Haarlemmermeer - jong en oud - een breed en goed aanbod van laagdrempelige voorzieningen in de wijken en kernen van Haarlemmermeer. Wij faciliteren inwoners door toegankelijke algemene voorzieningen te bieden: accommodaties (gebouwen, velden en openbare ruimte) en activiteiten op het gebied van onderwijs, welzijn, sport, cultuur, gezondheid en vrijwilligerswerk. Onze gemeentelijke inzet richt zich hierbij op de functies: ontmoeten, ontplooien, ontwikkelen en ondersteunen.

Deze basisinfrastructuur van gebouwen en voorzieningen door professionals en vrijwilligers (sociale basis) is van en voor iedereen, dus ook voor inwoners die een steuntje in de rug nodig hebben. Daarvoor is inclusie een noodzakelijke voorwaarde, zodat iedereen ervan gebruik maakt of kan maken ongeacht herkomst of huidskleur, genderidentiteit of seksuele oriëntatie, beperking, aandoening of chronische ziekte (sociale basis). Iedereen doet conform ons coalitieakkoord naar eigen kunnen mee, vindt zo nodig de juiste ondersteuning, ontmoet anderen in sociale activiteiten, ontplooit zich in sport, cultuur of recreatie en ontwikkelt zich in het onderwijs en op de arbeidsmarkt. Dit is het fundament voor de kwaliteit van leven van onze inwoners, waardoor zij niet alleen prettig, maar ook zo zelfstandig mogelijk kunnen leven. Vitale en inclusieve wijken creëren is alleen mogelijk samen met inwoners, vrijwilligers en betrokken professionals. Daarom is in de afgelopen jaren de aanpak 'Meer voor Elkaar in de buurt' ontwikkeld en ingevoerd in zeven wijken en kernen. Op basis van vijf belangrijke leefgebieden: gezondheid, meedoen, werk & inkomen, wonen en veiligheid. Balans tussen deze vijf leefgebieden is belangrijk voor het welbevinden van elke inwoner.

In de periode 2019-2023 geldt als beleidskader voor het sociaal domein 'Koersvast, steeds beter'. Uitgangspunt is en blijft dat we inwoners stimuleren om zo veel mogelijk eerst zelf, met hulp van het eigen netwerk en algemene voorzieningen, naar oplossingen te zoeken. Daar waar nodig ondersteunen wij hen (bij voorkeur in hun eigen leefomgeving) met passende zorg en ondersteuning, zo zwaar als nodig en zo licht als mogelijk. Op 1 januari 2023 loopt de huidige kadernota voor het sociaal domein 'Koersvast, steeds beter' af. In de startnotitie 'Afbakening en inkoop Jeugd en Wmo 2023, Samen op koers' (2021.0002605) hebben we aangekondigd dat we de kadernota voor het sociaal domein voor de periode 2023-2026 actualiseren. Deze staat op de Strategische Agenda van de raad (SAR) voor het tweede kwartaal van 2023.

Ons cultureel, sportief en recreatief aanbod draagt actief bij aan verbondenheid en betrokkenheid van onze inwoners en maakt Haarlemmermeer tot een aangename gemeente met hoge sociale en economische aantrekkingskracht voor huidige en toekomstige inwoners.

Onze ambitie voor de sociale basis is dat inwoners elkaar kunnen ontmoeten, zich ontplooien, hun talenten ontwikkelen en zichzelf kunnen redden, waar nodig met advies en steun en hun eigen netwerk. Hiertoe informeren en adviseren we de inwoners over alle mogelijkheden en faciliteren hen ook om zelf initiatieven te nemen. Wij besteden als gemeente met een hoog percentage kinderen en jongeren veel aandacht aan onze jonge inwoners en hun ouders en begeleiders en richten ons op het creëren van optimale omstandigheden waarbinnen de Haarlemmermeerse jeugd kan opgroeien tot zelfstandige en zelfredzame inwoners. Daarnaast richten we ons in toenemende mate op de ouderen die vaker hogere leeftijden bereiken in zelfstandige woonsituaties. En we anticiperen op meer zelfstandig wonende inwoners met een beperking of psychische kwetsbaarheid. Ook daarom werken we in onze wijken aan geleidelijk hogere niveaus van fysieke en sociale toegankelijkheid, opdracht vanuit het VN-Verdrag voor de rechten van mensen met een beperking of aandoening.

Tabel 29

				Metingen			
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2018	2019	2020	2021
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	n/b	4,6	5,5	4,8
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	18	18	15	16
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (deelnemers aan het VO en MBO onderwijs)	% deelnemers VO en MBO	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	1,6	1,9	1,4	1,6
Niet-wekelijkse sporters [1]	% bevolking 19 jaar en ouder	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	n/b	n/b	44,8	n/b

1 *Gebaseerd op gezondheidsmonitior (en ouderen) van GGD'en, CBS en RIVM. Wordt elke vier jaar georganiseerd.*

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)

De Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Kennemerland is onderdeel van de VRK en levert een bijdrage aan beleidsdoel A van programma Maatschappelijke ontwikkeling: Inwoners ervaren zo min mogelijk sociale- en gezondheidsproblemen en ontwikkelen een verantwoorde leefstijl.

Op grond van de Wet publieke gezondheid (Wpg) stellen gemeenten elke vier jaar een nota lokaal volksgezondheidsbeleid vast. De tien gemeenten in de VRK hebben de Regionale Nota Gezondheidsbeleid 2021-2028 'Samen gezond in Kennemerland' opgesteld. Door samen te werken aan de gezondheid van de inwoners kunnen we effectief inzetten op preventieve gezondheidszorg.

We omarmen de regionale aanpak, maar voegen daar een lokale ambitie aan toe.

Regionaal zijn de volgende ambities benoemd:

- gezondheid in de fysieke en sociale leefomgeving;
- gezondheidsachterstanden verkleinen;
- druk op het dagelijks leven bij jeugd en jongvolwassenen;
- vitaal ouder worden.

Lokaal is daar via het Haarlemmermeers Preventie Akkoord aan toegevoegd: leefstijlthema's overgewicht, problematisch alcoholgebruik en roken.

Veel taken op gebied van de publieke gezondheid en de afstemming ervan met de curatieve gezondheidszorg hebben we binnen VRK verband regionaal belegd bij GGD Kennemerland, zoals geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR), jeugdgezondheidszorg, medische milieukunde, forensische geneeskunde, technische hygiënezorg, seksuele gezondheid, infectieziektenbestrijding en reizigersadvies en vaccinatie. Daarnaast monitort GGD Kennemerland regelmatig de gezondheid van onze inwoners. De middelen voor deze taken liggen vast en gaan rechtstreeks naar de VRK/GGD. Deze reguliere taken behoeven verder geen nadere uitwerking in het kader van de nota volksgezondheidsbeleid.

Recreatieschap Spaarnwoude
Het doel van Recreatieschap Spaarnwoude is het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie, het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu en het tot stand brengen en onderhouden van een landschap dat hierop is afgestemd in het werkingsgebied van de regeling, gelegen tussen Amsterdam en Haarlem. Hiermee levert het Recreatieschap Spaarnwoude een bijdrage aan beleidsdoel E: Inwoners beschikken over voldoende aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren, te bewegen en actief deel te nemen aan sport.

De participanten van Recreatieschap Spaarnwoude dragen gezamenlijk zorg voor het beheer en ontwikkeling van dit openbare gebied dat grotendeels samenvalt met de Bufferzone Amsterdam-Haarlem (landschappelijke buffer tegen aaneengroeien stedelijke gebieden). Ook het toezicht op en handhaven van de Algemene Verordening Spaarnwoude maakt onderdeel uit van het beheer. Aan het totale recreatieschapsgebied worden jaarlijks circa 6,0 miljoen bezoeken gebracht. In 2023 zal naast de reguliere beheer- en exploitatietaken, uitvoering worden gegeven aan het in 2020 vastgestelde Uitvoeringsprogramma 2020-2023 van de 'Visie Spaarnwoude Park 2040'.

Voor *Recreatieplas Haarlemmermeer BV* verwijzen we naar de paragraaf Verbonden partijen.

Relevant beleid

- Koersvast, steeds beter, beleidskader sociaal domein 2019-2023 (2019.0058016)
- Ontwerp kadernota sociaal domein 2023-2026 (2022.0000058)
- Afbakening en inkoop Jeugd en Wmo 2023, Samen op koers (2021.0002605)
- Samen sterk en in balans, visie informele zorg en vrijwillige inzet (2020.0001281)
- Regenboogagenda, verkenning en plan van aanpak voor het regenboogbeleid Haarlemmermeer 2020-2022 (2020.0000425)
- Voortgang Lokale Inclusie Agenda (X. 2021.06947)
- Jong in Haarlemmermeer 2020-2024 (2020.0003103)
- Visie Wonen met zorg 2030 (2017.0026227)
- Uitvoeringsplan Wonen met Zorg (2018.0022374)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Haarlemmermeer (2014.0048478)
- Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting 2.0 (2017.0026699)
- Actualisatie Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen (2019.0057843)
- Verordening materiele financiële gelijkstelling onderwijs gemeente Haarlemmermeer (2014.0048478)
- Lokale Educatieve Agenda 2021 - 2024 (2021.0000570)
- Verordening leerlingenvervoer 2015 (2015.0014220)
- Ruimte voor Cultuur, Kansen voor Ondernemerschap (2012.0016382)
- Visie op de Geniedijk (2009.0014576)
- Verordening Fysiek Domein 2019 (2019.0031932)
- Subsidieverordening restauratie gemeentelijk erfgoed 2020 (2020.0000059)
- Erfgoedcommissie-Reglement (2011.0048240)
- Erfgoedvisie gemeente Haarlemmermeer 2020-2030: 'Erfgoed omarmen en beleven' (2020.0000051)
- Visie Ringdijk en Ringvaart (2015.0015816)
- Pionieren in de polder, innovatie in het sociaal domein (2017.0013419)
- Cultuur in 2025, Evaluatie en actualisatie cultuurbeleid 2021-2024 (2021.0000372)
- Representativiteitsverklaring - PBO Meeromroep (2016.0006551)
- Regionale Nota Gezondheidsbeleid 2021-2028 "Samen gezond in Kennemerland" (2021.0001769)
- PARK21: Kredietaanvraag PARK21 2022 (2022.0000837)
- Toerisme, evenementen en promotie Haarlemmermeer 2020-2025 (2020.0000380)
- "Kom in beweging!" - Speelruimte in gemeente Haarlemmermeer (2021.0000721)
- Visie Landschap en Recreatie Haarlemmermeer 2040 (2021.0002744)

Beleidsdoel A: Inwoners ervaren zo min mogelijk sociale- en gezondheidsproblemen en ontwikkelen een verantwoorde leefstijl.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Vanuit onze gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de zorg voor jeugd, volwassenen en ouderen werken wij in nauwe samenwerking met maatschappelijke partners aan een optimaal vraaggericht en preventief aanbod. De nadruk op vroegsignalering en preventie in het lokale veld is een belangrijk speerpunt met als doel de gezondheid te bevorderen en het beroep op (zwaardere) zorg te verminderen. Gezondheid maakt een integraal onderdeel uit van het sociaal

domein en de sociale basis in het bijzonder. Door het verstevigen van wijken en kernen met gericht aanbod van praktische en lichte ondersteuning - maar ook door mensen te activeren - ontstaan wijken waar genoeg te doen is, waar inwoners betrokken zijn bij elkaar, mee kunnen doen en zich prettig voelen. We hebben de ambitie dat wij inwoners eerder en sneller, meer in de buurt en met lichtere vormen van ondersteuning kunnen bijstaan, zodat zij minder een beroep hoeven te doen op zwaardere zorg. De sociale basis vormt het fundament van de samenleving in Haarlemmermeer met een focus op zelfredzaamheid, meedoen en preventie.

Activiteiten

1. Het bieden van preventieve opvoed- en opgroeiondersteuning
2. Zorg dragen voor publieke gezondheidszorg
3. Zorg dragen voor collectieve preventie
4. Zorg dragen voor ouderengezondheidszorg
5. Zorg dragen voor openbare geestelijke gezondheidszorg
6. Bieden van informatie en advies en lichte begeleiding

Toelichting

1. Het bieden van preventieve opvoed- en opgroeiondersteuning
Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is hét expertisepunt voor vragen over opvoeden en opgroeien, voor inwoners en voor professionals. Het richt zich vooral op laagdrempelige en snelle hulp bij opvoed- en opgroeivraagstukken, waardoor het CJG, onder andere samen met de schoolcoaches en het consultatiebureau, een stevig preventief fundament vormt voor het Haarlemmermeers model. Professionals kunnen er daarnaast terecht voor collegiaal advies, informatie over opvoedhulp en tijdelijke regie bij opvoedvragen. Indien nodig kan het CJG doorverwijzen naar andere (geïndiceerde) hulp.
Als onderdeel van onze jeugdgezondheidszorgtaak (JGZ) richten we ons naast bovengenoemde casuïstiek op het CJG ook op algemene preventie en ondersteuning. Een greep hieruit: uitbreiding van de samenwerking met GGZ voor opvoedondersteuning van ouders met psychiatrische problematiek, organisatie van maandelijkse kennislunches voor professionals over actuele thematiek, aanbod van gratis webinars en groepsaanbod voor gezinnen en professionals. Dit aanbod wordt door een veelheid aan ketenpartners verzorgd. Vanaf 2022 is de gemeentelijke wettelijke JGZ-taak uitgebreid met het uitvoeren van een prenataal huisbezoek aan kwetsbare zwangeren.

2. Zorg dragen voor publieke gezondheidszorg
Samen met andere gemeenten binnen de VRK bekostigen wij de GGD voor de uitvoering van de openbare gezondheidszorg. Een deel van de GGD-taken is wettelijk bepaald, zoals medische milieukunde, infectieziektenbestrijding, epidemiologie en uitvoering van jeugdgezondheidszorg. Meer beleidsvrijheid is er in andere volksgezondheidstaken, zoals de preventieve gezondheidszorg voor jongeren en ouderen en de keuze van activiteiten voor collectieve preventie. In het kader van infectieziektenbestrijding is de GGD een belangrijke partner in de bestrijding van de coronacrisis. De GGD is belangrijk gebleken in de organisatie en inrichting van alle test- en vaccinatielocaties én de daarbij behorende uitvoering van testen, bron- en contactonderzoek en vaccinaties. Daarnaast heeft de GGD een belangrijke adviserende rol naar organisaties als het gaat over infectieziektenpreventie.

3. Zorg dragen voor collectieve preventie
Regionaal werken we samen met de GGD en andere gemeenten aan de collectieve preventie vanuit de regionale Nota Gezondheidsbeleid 2021-2028 'Samen gezond in Kennemerland', met als speerpunten: gezondheid in de fysieke en sociale leefomgeving, gezondheidsachterstanden verkleinen, druk op het dagelijks leven bij jeugd en jongvolwassenen en vitaal ouder worden. Uit het preventieakkoord zijn dat tevens: leefstijlthema's overgewicht, problematisch alcoholgebruik en roken. Waar nodig leggen we lokale accenten. In aanvulling op 'Meer voor Elkaar in de buurt' (lokale gebiedsnetwerken) zetten we met het Haarlemmermeers Preventieakkoord 'Gezond & Meer' in op het makkelijker en aantrekkelijker maken van een gezonde leefstijl voor alle inwoners van Haarlemmermeer. De ambitie daarbij is dat zowel de fysieke als de sociale omgeving, meer dan nu het geval is, gezond gedrag stimuleert. Een gezonde fysieke inrichting van de openbare ruimte en sociale netwerken die elkaar op een positieve manier versterken. Het accent ligt op het integraal mogelijk maken van de gezonde leefstijl.
Via het project Hartveilige gemeente Haarlemmermeer streven we naar een blijvend dekkend netwerk van AED's en vrijwilligers. Inmiddels is een dekking van 90% bereikt. In 2020 was deze dekking 80%. Toen met het project Hartveilige gemeente werd gestart in 2019 was de doelstelling om in 2022 een dekking van 80% te behalen. Daar zitten we met de huidige dekking van 90% overheen.
We zetten in op de Gezonde School-aanpak, een methode waarbij scholen gezondheidsthema's structureel en integraal inbedden in het onderwijs. Specifieke aandacht is er voor inactieve kinderen.

Voor kinderen en jongeren tot 18 jaar zijn er verschillende leefstijl verbeterende interventies zoals de JOGG-aanpak (Jongeren Op Gezond Gewicht) in verschillende omgevingen (school, wijk, zorg, werk, thuis).
De preventie van depressie en angststoornissen bij volwassenen en ouderen gebeurt vanuit het principe 'zo licht als mogelijk, zoveel als nodig' en is gericht op het zelf weer verder kunnen met het eigen leven. Specifieke aandacht gaat uit naar intermediairs, ouderen, mensen met een migratie-achtergrond, vergunninghouders, mensen met lage sociaaleconomische status en mantelzorgers.

4. Zorg dragen voor ouderengezondheidszorg
Sociaal werkers en getrainde vrijwilligers leggen preventieve huisbezoeken af bij inwoners die 80 jaar worden, maken hen attent op het beschikbare aanbod van (preventieve) interventies en verwijzen door waar nodig. De samenwerking met huisartsen rond kwetsbare ouderen verstevigen we met de inzet van sociaal makelaars bijvoorbeeld via Welzijn op Recept. Omdat ouderen de snelst groeiende groep zorgvragers zijn op het gebied van schadelijk alcoholmisbruik, geven we dit specifieke aandacht. Ouderen worden gestimuleerd gebruik te maken van (digitale) hulpmiddelen die zij via de Slimotheek Haarlemmermeer kunnen uitproberen. Via het consultatienetwerk ouderenmishandeling Haarlemmermeer dragen wij bij aan een effectievere aanpak van dit probleem. Via de regionale ketenzorg dementie wordt door ketensamenwerking extra ondersteuning voor inwoners met dementie gerealiseerd en is er een gezamenlijk aanmeldpunt voor casemanagement. De gemeente Haarlemmermeer heeft als dementievriendelijke gemeente een voorbeeldfunctie voor andere instellingen.

5. Zorg dragen voor openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ)
OGGZ-activiteiten richten zich op het voorkomen van maatschappelijke uitval en dakloosheid als gevolg van een multi-probleemsituatie zoals verslaving, huisvestingsproblematiek of (ex) GGZ-problematiek. We organiseren in het kader van de OGGZ-maatregelen aanbod van zorgtoeleiding, schuldhulpverlening, budgetbegeleiding en budgetbeheer en activiteiten op het gebied van inloop, begeleiding, dagbesteding en herstel voor mensen met OGGZ-problematiek. De sluitende aanpak personen met verward gedrag, die landelijk is ontwikkeld, hebben we in 2021 geëvalueerd samen met de ketenpartners. Uit de evaluatie blijkt dat de aanpak succesvol is geïmplementeerd in de gemeente (zie ook programma Zorg en werk, beleidsdoel A). Sinds 2020 is de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) geïmplementeerd. De komende jaren werken we aan het oplossen van de knelpunten in de uitvoering (zie ook programma Zorg en werk, beleidsdoel A).

6. Bieden van informatie en advies en lichte begeleiding
Signaleren en toeleiden naar hulp is één van de speerpunten om problemen en onveilige situaties bij zelfstandig wonende kwetsbare inwoners waar mogelijk te voorkomen of te verminderen. We werken samen met vrijwilligersorganisaties, welzijnsorganisaties, zorgpartners en andere ketenpartners. Dit kan zijn in de vorm van (toeleiding naar) cliëntondersteuning om kwetsbare inwoners zonder netwerk, hulp te kunnen bieden bij het voorbereiden of voeren van bijvoorbeeld een keukentafelgesprek voor het aanvragen van ondersteuning, of bij communicatie met officiële instanties. Maar ook door actief te signaleren en zo problemen eerder in beeld te krijgen zodat kwetsbare inwoners beter grip op hun leven krijgen en (lichte) ondersteuning ingezet kan worden zoals ontmoetingsgroepen in de wijk, het trainen van taal- en digivaardigheden of financiële ondersteuning.

Tabel 30 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel A: Inwoners ervaren zo min mogelijk sociale- en gezondheidsproblemen en ontwikkelen een verantwoorde leefstijl.	Baten	157	181	–	–	–	–
	Lasten	11.793	12.800	13.001	12.916	12.087	12.087
	Saldo	**-11.636**	**-12.619**	**-13.001**	**-12.916**	**-12.087**	**-12.087**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Overig	-181	-	-	-
Totaal Baten	**-181**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
Bijdrage VRK	-283	-	-	-
Strategische heroriëntatie	225	-	828	-
Gewijzigde verdeling van personeelslasten	-202	-	-	-
Leefstijlinterventie	181	-	-	-
Overig	-123	86	0	1
Totaal Lasten	**-202**	**86**	**828**	**1**

Lasten

De bijdrage voor de gezondheidszorg aan de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) is vanaf 2023 structureel hoger. De raad heeft met de ontwerp programmabegroting VRK ingestemd (raadsvoorstel 2022.0001209).

Voor een toelichting op de strategische heroriëntatie (ombuigingen) wordt verwezen naar het hoofdstuk Financiële recapitulatie strategische heroriëntatie in de Financiële begroting.

Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een extra doorbelasting in 2023 op dit beleidsdoel.

In 2022 zijn er incidentele rijksmiddelen voor leefstijlinterventie beschikbaar gesteld.

Beleidsdoel B: Onze jonge inwoners ronden een opleiding af die past bij hun mogelijkheden en ontwikkelen maximaal hun talent.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Op het gebied van onderwijs hebben wij taken met betrekking tot leerplicht/RMC (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt), onderwijsachterstandenbeleid, een goede aansluiting tussen jeugd- en onderwijszorg en leerlingenvervoer. Door het vervullen van deze taken kunnen leerlingen hun schoolcarrière optimaal doorlopen en sluiten die af met een diploma dat aansluit bij hun capaciteiten en interesse. Voor de jongste leeftijden geven wij uitvoering aan peuterwerk en voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Ook hebben wij de belangrijke wettelijke taak om te voorzien in passende onderwijshuisvesting.

Activiteiten

1. Zorg dragen voor onderwijshuisvesting
2. Bevorderen van veilige scholen
3. Bevorderen van passend onderwijs
4. Uitvoeren van de Lokale Educatieve Agenda (LEA) 2021-2024
5. Uitvoeren onderwijsachterstandenbeleid
6. Aanpakken schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten
7. Bieden van onderwijsverbreding

Toelichting

1. Zorg dragen voor onderwijshuisvesting

Wij zorgen voor kwalitatief goede gebouwen die het geven van goed onderwijs faciliteren en waarmee ingespeeld kan worden op nieuwe onderwijsontwikkelingen. Dit doen wij op basis van het Integraal Huisvesting Plan (IHP). Relevante ontwikkelingen, renovaties, nieuwbouw en verduurzaming krijgen hierin gestalte. Het IHP wordt elke twee jaar geactualiseerd om grip te houden op eventuele wijzigingen in de ontwikkelingen, de wet- en regelgeving en de leerlingenaantallen. Conform wetgeving vindt over onderwijshuisvesting tussen gemeente en schoolbesturen 'op overeenstemming gericht overleg (OOGO)' plaats.

We hebben afgesproken dat we samen met de schoolbesturen aan de slag gaan met:

- de verdere verkenning van doordecentralisatie en de verschillende uitvoeringen daarvan;
- onderzoek naar de mogelijkheden om Total Cost of Ownership (TCO) toe te passen;
- onderzoeken of en hoe we de schuldpositie van de gemeente kunnen verbeteren met gebruikmaking van onderwijshuisvesting.

2. Bevorderen van veilige scholen
Het convenant Veiligheid In en Om de School (VIOS) is een samenwerking tussen gemeente, politie, Halt en de scholen uit het voortgezet - en middelbaar beroepsonderwijs. Deze samenwerking is gericht op schoolgebonden actuele en maatschappelijke veiligheidsthema's. Voor de aanpak van specifieke veiligheidsthema's is een handelingsprotocol ontwikkeld en een tweemaandelijks uitvoerend overleg in het leven geroepen met de betrokken partijen. Door de stuurgroep VIOS, onder voorzitterschap van de burgemeester, zijn de volgende thema's als speerpunt naar voren geschoven:

- drugs- en wapenvrije scholen;
- aanpak polarisatie;
- ondermijning;
- jeugdoverlast.

In aanloop naar ieder schooljaar worden de prioriteiten bijgesteld op basis van de dan geldende omstandigheden. Aan het eind van het schooljaar worden de acties op de speerpunten geëvalueerd.

Aan iedere voortgezet onderwijsinstelling is een jongerenwerker verbonden. Zij adviseren scholen in het geval er overlast is of op gebied van specifieke sociale problematiek. Ook bieden jongerenwerkers begeleidingstrajecten aan om jongeren preventief te ondersteunen. Op deze wijze willen wij de behoefte aan geïndiceerde zorg terugdringen.

3. Bevorderen van passend onderwijs
De samenwerkingsverbanden primair - en voortgezet onderwijs zijn er om passend onderwijs te bieden aan leerlingen die dit nodig hebben. Goede samenwerking met jeugdhulp en zo preventief en tijdig mogelijk inzetten van jeugdhulp is hierbij belangrijk. De gemandateerde professionals (schoolcoach, leerplichtambtenaar en jeugdgezondheidszorg) hebben daarin een belangrijke signalerende en doorverwijzende rol. De schoolcoach biedt ook zelf lichte hulp aan kinderen en hun gezin. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in overleg met kinderopvangorganisaties, het primair -, speciaal -, voortgezet - en middelbaar beroepsonderwijs. Thuisnabij onderwijs en voorkomen van langdurig verzuim en thuiszitten zijn speerpunten. Speciale aandacht gaat uit naar kinderen die zowel onderwijs als zorg nodig hebben. Soms vraagt dit om maatwerk in de vorm van een onderwijs-zorgarrangement.

4. Uitvoeren van de Lokaal Educatieve Agenda (LEA) 2021-2024
Samen met de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties voeren we de LEA 2021-2024 uit. Naast de voortzetting van de Taskforce personeelstekort onderwijs en kinderopvang zijn er twee grote thema's: 'Kansengelijkheid' en 'De gezonde kinderopvang en de gezonde school'. In het kader van kansengelijkheid is er een juniorcollege gestart in Nieuw-Vennep. Ook in Hoofddorp zal een juniorcollege starten. In het kader van 'De gezonde kinderopvang en de gezonde school' wordt binnen de kinderopvang en scholen, samen met de ouders gewerkt aan een gezonde leefstijl met betrekking tot bewegen, eten en gezond gewicht. Naast de fysieke gezondheid is er, zeker na de lange coronaperiode, ook specifiek aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren. Tevens wordt er samen met de schoolbesturen gewerkt aan de invulling van gezonde schoolgebouwen door de luchtkwaliteit/ventilatie te verbeteren.
Met de komst van de vluchtelingen uit de Oekraïne, waarvan 350 kinderen van 0 tot en met 18 jaar, staan de internationale taalklassen voor de opdracht om deze kinderen zo goed mogelijk te integreren binnen ons onderwijssysteem. In eerste instantie is er gekozen voor een tijdelijke opvang van de Oekraïense kinderen op een centrale locatie, daarna stromen zij in bij de internationale taalklassen en de reguliere scholen.

5. Uitvoeren onderwijsachterstandenbeleid
Met de aanpak van taal- en onderwijsachterstanden willen we bereiken dat kinderen en jongeren op passend niveau onderwijs kunnen volgen. We willen kansenongelijkheid, die het gevolg is van verschillen in gezinsomstandigheden waarin kinderen opgroeien, bestrijden. Bij het bevorderen van gelijke kansen gaat het erom dat kinderen en jongeren in staat worden gesteld – en worden gemotiveerd en waar nodig ondersteund – om hun verschillende talenten te ontwikkelen. Binnenkort start een tweede juniorcollege. Het juniorcollege is een kleinschalige school met een veilig pedagogisch klimaat. In dit klimaat is er veel ruimte voor persoonlijke aandacht voor de leerlingen die dit nodig hebben. Door de kleinschaligheid van de school is het juniorcollege de ideale omgeving voor leerlingen om kennis te maken met het voortgezet onderwijs.

Kinderen van 2½ tot 4 jaar met een (risico op een) taalachterstand kunnen voorschoolse educatie volgen (VE). Het VE-aanbod heeft als doel om taalachterstanden zo veel mogelijk te voorkomen of te verminderen. Door het VE-aanbod in de kinderopvang en door tutoring in het onderwijs (TIO) in de groepen 1 en 2 (vroegschoolse fase) van het basisonderwijs in te zetten kunnen deze kinderen een betere start maken in groep 3.

6. Aanpakken schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten
Vanuit de leerplicht en de RMC voortijdig schoolverlaten spannen wij ons in om samen met de onderwijspartners, de samenwerkingsverbanden en andere partijen uit het sociaal domein, schoolverzuim en voortijdig schooluitval te dringen. Schoolverzuim is een belangrijke indicator voor schooluitval. Wij zetten daarom in op preventie, onder meer door de inzet van leerplichtspreekuren op VO-scholen. In het kader van de aanpak Voortijdig Schoolverlaters (VSV) en van Jongeren in een Kwetsbare Positie (JIKP) worden alle jongeren die zonder startkwalificatie van school af gaan regelmatig benaderd en begeleiding aangeboden. De komende jaren gaat er speciale aandacht uit naar het terugdringen van het langdurig verzuim en het aantal thuiszitters. Voor deze groep doen wij wat nodig is om hen zo snel mogelijk terug te laten keren naar een passende onderwijsplek.

Daarnaast willen wij het aantal nieuwe VSV-ers verlagen en zo veel mogelijk VSV-ers weer terug begeleiden naar school of werk. De jongeren in een kwetsbare positie willen wij goed in beeld hebben en ondersteuning bieden waar nodig, bijvoorbeeld bij de overgang van onderwijs naar arbeid. Het landelijk streven is om het aantal VSV-ers terug te brengen naar maximaal 20.000 in 2024. Hier sluit ons gemeentelijk en regionaal beleid op aan.

7. Bieden van onderwijsverbreding
Wij willen gelijke kansen voor kinderen en jongeren bevorderen. Daarbij gaat het erom dat kinderen en jongeren in staat worden gesteld – en worden gemotiveerd en waar nodig ondersteund – om hun verschillende talenten te ontwikkelen. Wij bieden aan iedere school een aanbod van lessen die gaan over natuur- en milieu-educatie in de breedste zin. Deze lessen sluiten aan bij de kerndoelen van het basisonderwijs, zijn interactief en gericht op ervaren en beleven. Dit geldt ook voor het kunstprogramma dat we subsidiëren. Daarnaast worden zwemlessen gesubsidieerd voor kinderen in het speciaal onderwijs en voor kinderen in het primair schakelonderwijs.

Tabel 31 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel B: Onze jonge inwoners ronden een opleiding af die past bij hun mogelijkheden en ontwikkelen maximaal hun talent.	Baten	5.247	7.479	4.974	4.974	5.114	5.175
	Lasten	22.222	25.596	22.307	24.169	23.978	25.276
	Saldo	**-16.975**	**-18.117**	**-17.333**	**-19.195**	**-18.864**	**-20.101**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Nationaal Programma Onderwijs	-1.950	-	-	-
SUVIS regeling	-738	-	-	-
Overig	183	-	140	61
Totaal Baten	**-2.505**	**-**	**140**	**61**
Lasten				
Nationaal Programma Onderwijs	1.950	-	-	-
SUVIS regeling	1.106	-	-	-
Kapitaallasten	-708	-1.985	-1.038	-985
Tijdelijke huisvesting onderwijs (IHP)	602	-282	356	-313
Huur onderwijshuisvesting	226	160	797	-
Schoolmaatschappelijk werk	-	116	-	-
Overig	113	129	76	-0
Totaal Lasten	**3.289**	**-1.862**	**191**	**-1.298**

Baten
In 2022 zijn incidenteel extra rijksmiddelen ontvangen voor het Nationaal Programma Onderwijs.

Baten

Middels een subsidie worden scholen in de gelegenheid gesteld om de ventilatie op scholen aan te passen. Deze subsidie wordt gedekt door de specifieke uitkering Ventilatie in scholen (SUVIS) van het Rijk en vanuit de middelen die zijn ontvangen ter compensatie voor de coronamaatregelen.

Lasten

Zie voor een toelichting op de lagere lasten Nationaal Programma Onderwijs de toelichting opgenomen bij de baten.

Zie voor een toelichting op de lagere lasten SUVIS regeling de toelichting opgenomen bij de baten.

Als gevolg van de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) wijzigen de kapitaallasten. De kapitaallasten stijgen door de geplande nieuwbouw van schoolgebouwen. Dit betreft onder andere de Kameleon en de Achtbaan te Zwanenburg en de Juliana van Stolbergschool en Praktijkschool De Linie/Hoofdvaart College te Hoofddorp. Daarnaast stijgen de kapitaallasten door de aankoop van tijdelijke huisvesting welke gebruikt zal gaan worden voor toekomstige renovatieprojecten.

In verband met toekomstige renovatieprojecten is tijdelijke huisvesting nodig welke is afgestemd op de investeringsplanning. Met deze tijdelijke huisvesting zijn locatie gebonden kosten gemoeid. In 2023 en 2025 zijn die conform planning lager dan in 2022.

In verband met onderwijshuisvesting wordt een aantal panden gehuurd. De benodigde capaciteit is geactualiseerd.

Het raadsvoorstel Reduceren bezuinigingen Schoolmaatschappelijk werk en laten vervallen bezuiniging Jeugdlanden (2022.00000004) is verwerkt in de Voorjaarsrapportage 2022.

Beleidsdoel C: Inwoners nemen in hun buurt of kern, actief deel aan de samenleving.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Wij bevorderen dat inwoners zo veel mogelijk gebruik maken van onze algemene, laagdrempelige voorzieningen voor ondersteuning, ontmoeting en ontplooiing. Activiteiten en diensten worden op maat en op basis van actuele vraag in kernen en wijken aangeboden in een uitgebreid en divers netwerk van sociaal-culturele accommodaties. We dragen bij aan positieve gezondheid van onze kinderen en jongeren. We pakken discriminatie actief aan, zoals benoemd in het coalitieakkoord. We ondersteunen inwoners in hun eventuele zorgtaken als vrijwilliger of mantelzorger en stimuleren zo leefbare buurten en wijken waarin zoveel mogelijk zelfredzame inwoners ook samenredzaam zijn.

Activiteiten

1. Zorgen voor en exploiteren van sociaal-culturele accommodaties en sociaal-culturele activiteiten
2. Uitvoeren Lokale Inclusie Agenda en Regenboogagenda, aanpak van discriminatie
3. Stimuleren en ondersteunen van vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet
4. Bevorderen van inwonersinitiatieven en sociale samenhang in de wijk
5. Stimuleren van jeugdparticipatie
6. Stimuleren van talent- en sociale ontwikkeling bij kinderen, tieners en jongeren
7. Voorkomen en verminderen van jeugdoverlast en -criminaliteit
8. Uitvoering geven aan de nota "Kom in Beweging"- Speelruimte in de gemeente Haarlemmermeer
9. Bevorderen van integratie van diverse doelgroepen in de samenleving
10. Ondersteunen van mantelzorgers en het bieden van respijtzorg
11. Het aanpakken en verminderen van eenzaamheid

Toelichting

1. Zorgen voor en exploiteren van sociaal-culturele accommodaties en sociaal-culturele activiteiten

In samenwerking met Maatvast en de zelfstandige dorpshuizen werken wij verder aan het toekomstbestendig maken van het beheer en de exploitatie van de sociaal-culturele accommodaties. Het doel is dat het voor inwoners vanzelfsprekend is om voor een activiteit, ontmoeting, cursus of spreekuur terecht te kunnen in een wijkgebouw, dorpshuis of jongerencentrum. De sociaal-culturele accommodaties zijn voor alle inwoners, jong en oud, toegankelijk en laagdrempelig. Zo wordt door Maatvast een tarievenstelsel voor verhuur gehanteerd, waarbij inwoners, onder bepaalde voorwaarden, kosteloos gebruik kunnen maken van de accommodaties. Het streven is een maximale bezettingsgraad van de accommodaties. Wij subsidiëren daarnaast diverse organisaties die sociaal-culturele

activiteiten aanbieden voor verschillende doelgroepen, gericht op ontplooiing, ontspanning en ontmoeting. Het merendeel van de sociaal-culturele activiteiten wordt door vrijwilligers (organisaties) georganiseerd, bijvoorbeeld de dorps- en wijkraden, ouderen en jeugdorganisaties en organisaties voor mensen met een beperking. Wanneer nodig worden deze organisaties en vrijwilligers ondersteund door diverse maatschappelijke organisaties in Haarlemmermeer.

2. Uitvoeren Lokale Inclusie Agenda en Regenboogagenda, aanpak discriminatie
Het inzetten van ervaringsdeskundigheid is essentieel in ons werkproces, begrijpelijk communiceren, bejegening en onafhankelijke cliëntondersteuning, het zelfstandig wonen en fysieke toegankelijkheid van openbare gebouwen en openbare buitenruimte en evenementen. Zo geven we inhoud en vorm aan zowel sociale als fysieke inclusie. We werken samen met de Belangengroep Gehandicapten Haarlemmermeer (BGH), JongPit en anderen aan bewustwording via onder meer deelname aan Chill Out-sessies voor en door jongeren, jaarlijkse landelijke evenementen zoals de Week van de Toegankelijkheid of publieksacties en gastlessen in het onderwijs.
We voeren als Regenbooggemeente onze Regenboogagenda uit voor zichtbaarheid (onder meer tijdens Coming Out Dag), sociale acceptatie en veiligheid van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen, transgender- en intersekse personen (LHBTI's). In 2022 vond de tweejaarlijkse regionale 'Pink Panel'- enquête plaats. We betrekken de resultaten hiervan, samen met die van onze bevolkingsenquête naar onder meer ervaren discriminatie, op onze activiteiten in 2023. We geven in nauwe samenwerking met Bureau Discriminatiezaken Kennemerland extra impulsen aan antidiscriminatiebeleid, in het bijzonder voor een effectieve aanpak van discriminatie vanwege herkomst of huidskleur.

3. Stimuleren en ondersteunen van vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet
Het online platform voor vrijwillige inzet 'Haarlemmermeer voor Elkaar' vormt de paraplu voor de instrumenten voor vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties: de VrijwilligersCentrale, de VrijwilligersAcademie en de Haarlemmermeerse Maatjes-projecten. Het netwerk van vele partnerorganisaties in Haarlemmermeer die met vrijwilligers werken, gebruikt deze instrumenten. In nauwe samenwerking met andere lokale organisaties wordt trainingsaanbod ontwikkeld en centraal aangeboden via de VrijwilligersAcademie. De Vrijwilligerscentrale is samen met de Vrijwilligersacademie, Haarlemmermeer voor Elkaar en Haarlemmermeerse Maatjes, het Haarlemmermeerse kenniscentrum op het gebied van vrijwilligersinzet. Dit is zinvol voor zowel organisaties uit de sociale basis als organisaties uit de zorg waarbij nauw met elkaar wordt samengewerkt. De gezamenlijke visie informele zorg en vrijwillige inzet 'Samen sterk en in balans' is richtinggevend voor ons beleid en richt zich op drie uitgangspunten: in balans, toekomstbestendig en inclusief, co-creatie en partnerschap bij het vinden, verbinden en behouden van vrijwilligers en om (overbelaste) mantelzorgers maximaal te ondersteunen. De uitwerking van de uitgangspunten in de visie wordt met en door partners verder vormgegeven. Het doel is het behouden en versterken van informele zorg en vrijwillige inzet in Haarlemmermeer, zodat vrijwilligers en mantelzorgers ook in de toekomst hun cruciale rol in de samenleving kunnen blijven vervullen. In 2023 vervolgen we onze inzet samen met partners. In de visie wordt een aantal thema's genoemd en in 2023 wordt onder andere het thema 'balans en grenzen' verder vorm gegeven. Voor de vorm waarin dit gebeurt, is in 2022 een voorzet gedaan.

4. Bevorderen van inwonersinitiatieven en sociale samenhang in de wijk
Wij bevorderen bewonersinitiatieven, om zo te komen tot actieve inzet in de eigen wijk of kern. Via de netwerkbijeenkomsten Meer voor Elkaar delen we met organisaties de ontwikkelingen in de verschillende wijken en kernen en brengen organisaties en inwoners met elkaar in verbinding om in te spelen op deze ontwikkelingen. In de subsidievoorwaarden voor Stichting MeerWaarde, Sportservice Haarlemmermeer en het Centrum voor Duurzaamheid (NMCX) hebben wij opgenomen dat zij (groepen) buurt- en wijkbewoners en vrijwilligersorganisaties helpen door ze te versterken en te activeren tot het nemen van initiatieven, participatie en het zelfstandig functioneren ten behoeve van de sociale samenhang in het gebied.

5. Stimuleren van jeugdparticipatie
Binnen de gemeente Haarlemmermeer zijn meerdere manieren om te participeren om zo de inbreng en betrokkenheid van kinderen en jongeren bij dingen die hen aangaan, te stimuleren. Dit geeft hen de mogelijkheid om zich te ontwikkelen tot actieve en betrokken inwoners. Het periodieke jeugdonderzoek biedt kinderen en jongeren de mogelijkheid om te laten horen wat zij belangrijk vinden. Jongeren die zelf met een idee of initiatief aan de slag willen, kunnen terecht bij MENES: het platform voor jeugdparticipatie. Naast het faciliteren van jongereninitiatieven

geeft MENES advies aan de gemeente over onderwerpen die onder jongeren spelen. Leden van het Digitale Jongerenpanel ontvangen vragenlijsten waarmee we ideeën en meningen van jongeren over uiteenlopende onderwerpen verzamelen. Tot slot is er ook jeugdparticipatie bij specifieke projecten. Sinds 2017 heeft Haarlemmermeer een Kinderraad en een Jongerengemeenteraad. Tijdens de Dag van de Kinderraad stemmen de kinderen van de deelnemende basisscholen over voorstellen die zij zelf hebben opgesteld en vindt de benoeming van de kinderburgemeester plaats. In de Jongerengemeenteraad geven jongeren tussen de 12 en 21 jaar de gemeente gevraagd en ongevraagd advies over onderwerpen die jongeren aangaan. Het Jongereninformatie Punt (JIP) is een plek waar jongeren op een laagdrempelige manier kosteloos terecht kunnen voor vragen en advies over uiteenlopende onderwerpen.

6. Stimuleren van talent- en sociale ontwikkeling bij kinderen en jongeren
In ons jeugdbeleid 'Jong in Haarlemmermeer 2020-2024' staan drie hoofdthema's centaal:
- het bevorderen van positief opvoeden en opgroeien;
- het psychisch welzijn van jongeren versterken;
- kinderen en jongeren groeien gezond, veilig en kansrijk op, ongeacht de financiële situatie thuis.

Het kinder- en jongerenwerk richt zich op de sociale ontwikkeling van kwetsbare en risicokinderen en jongeren. Doelstelling daarbij is het vergroten van de eigen mogelijkheden van kwetsbare jeugd in hun persoonlijke, sociaal-emotionele en sociaal-communicatieve ontwikkeling en het versterken van zelfredzaamheid en weerbaarheid in de verschillende leefwerelden van jeugd. Het sociaal jongerenwerk en de sociaal makelaar jeugd van MeerWaarde worden ingezet om deze doelen te realiseren. De jongerencentra richten zich op alle jongeren en bieden hen de mogelijkheid hun talenten te ontplooien, elkaar op veilige en laagdrempelige wijze te ontmoeten en zich actief in te zetten als vrijwilliger. Verder kunnen kinderen en jongeren terecht bij verschillende vrijwillige jeugd- en jongerenwerk organisaties. Zo kent de gemeente verschillende scoutinggroepen en jeugdbewegingen die de jeugd elkaar laagdrempelig laten ontmoeten, hen aanmoedigen bij te dragen aan de maatschappij, hen verschillende vrijetijdsactiviteiten aanbieden en hen waardevolle levensvaardigheden bijbrengen.

7. Voorkomen en verminderen van jeugdoverlast en -criminaliteit
Onder onze regie werken wij samen met MeerWaarde, politie, justitie en hulpverlenende instanties om jeugdoverlast en –criminaliteit tegen te gaan. De aanpak richt zich op de aanpak van jeugdgroepen en omvat speciale maatregelen. Veelal (een combinatie van) preventie, zorg en/of repressie gericht op de groep, de persoon/het gezin en/of de omgeving (fysiek en sociaal). De aanpak richt zich op jongeren in de leeftijd van circa 12 tot en met 23 jaar die overlast veroorzaken en/of (dreigen) af (te) glijden naar criminaliteit. Samen met de partners trachten wij jongeren uit de doelgroep in beeld te hebben en te houden, en te bewegen richting positieve dagbesteding, opleiding, arbeid, hulpverlening en/of wonen waar dat nodig is. Op preventief gebied zetten we met de campagne YouChoose in op het verminderen van wapen- en drugsbezit en -gebruik, en de achterliggende ondermijning. We bieden op laagdrempelige wijze informatie, grijpen in om het veiligheidsgevoel te vergroten en bieden alternatieven door talentontwikkeling en positieve vrijetijdsbesteding aan te bieden.

8. Uitvoering geven aan het speelruimteplan "Kom in Beweging" - Speelruimte in de gemeente Haarlemmermeer
Jaarlijks worden de speelruimten aan de hand van het speelruimteplan "Kom in beweging" geëvalueerd. We zetten in op een goede verdeling van speelruimte en een gevarieerd beweegaanbod in zowel bestaande als in nieuwe wijken. We hebben aandacht voor het belang van samen spelen en de toegankelijkheid voor kinderen met een beperking, voor klimaatadaptatie en het versterken van de beweegvriendelijke leefomgeving. We geven hierbij uitvoering aan de vijf thema's die benoemd zijn in ons speelruimteplan: de speelbuurt, de beweegvriendelijke leefomgeving, vergroening van speelruimte, de inclusieve speelruimte en de participatie. Per speelplek wordt bekeken of deze nog veilig is, of deze nog past bij de thema's en of deze nog aansluit bij de behoeften in de wijk. Deze aanbevelingen nemen we mee in regulier beheer, onderhoud en aanpassing of vervanging van de openbare speelvoorzieningen. Op basis van specifiek onderzoek en signalen die we van externe partners ontvangen, passen we speelplekken aan, zodat deze, afgewogen tegen de wensen van omwonenden, aansluiten bij onze visie en de behoeften van de wijk.

Naast speel- en beweegruimte voor kinderen, hebben jongeren ook ruimte nodig om veilig te kunnen samenkomen. Hiervoor plaatsen we als gemeente 'jongeren ontmoetingsplekken' (JOP).

In de praktijk blijken de JOP's, door hoeveelheid, plaatsing of invulling, niet altijd voldoende aan te sluiten bij de behoefte van jongeren. Dit resulteert in verveling bij jongeren, en verspreiding van jeugdoverlast. Om voldoende en passende plekken te maken op de juiste locaties in bestaande en nieuwbouwwijken, is een jongerenleefbaarheidstoets nodig. Deze toets noemen we ook als belangrijk instrument in ons coalitieakkoord. Het zorgt ervoor dat de jongerenontmoetingsplekken, maar ook de speelruimte en duurzame inrichting van de openbare ruimte, goed worden toegepast bij de ruimtelijke inrichting. Deze toets zal de komende jaren worden ingericht en toegepast.

9. Bevorderen van integratie van diverse doelgroepen
Wij bevorderen de maatschappelijke participatie van kwetsbare inwoners met een lage sociaal economische status. Dit doen we door activiteiten te stimuleren die zorgen voor deelname aan het maatschappelijk en economisch verkeer. Het gaat daarbij om voorlichtingsbijeenkomsten, activiteiten gericht op toeleiding naar (vrijwilligers)werk, taal-, computer- en andere participatiecursussen. Hiervoor wordt aansluiting gezocht bij het Taalhuis, Stichting MeerWaarde en bij zelforganisaties die zich inspannen voor uiteenlopende groepen inwoners met verschillende herkomst. Met ingang van de Wet Inburgering 2021 is er extra aandacht voor de integratie van vergunninghouders. De gemeente is nu verantwoordelijk voor de inburgering van nieuwkomers. Stichting Vluchtelingenwerk blijft betrokken bij de maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders en voert in het kader van de nieuwe inburgeringswet nieuwe taken uit. Er is meer aandacht en begeleiding voor het kunnen omgaan met financiën en Stichting Vluchtelingenwerk is nauw betrokken bij de uitvoering van de Brede Intake door de gemeente. Stichting MeerWaarde voert voor ons activiteiten uit die gericht zijn op het activeren van kwetsbare inwoners en de toeleiding naar scholing en (vrijwilligers)werk. In regionaal verband werken we aan de aanpak van laaggeletterdheid. In de komende periode werken we aan uitbreiding van het Taalakkoord door meer ondernemers en maatschappelijke organisaties te betrekken. Samen met de betrokken partners van het Taalhuis wordt ingezet op het bereiken van meer laaggeletterden, onder andere door de signaleringsfunctie te versterken en het uitbreiden van het cursusaanbod.

10. Ondersteunen van mantelzorgers en het bieden van respijtzorg
Wij ondersteunen mantelzorgers door het aanbieden van een palet aan ondersteuning gericht op informatie en advies, begeleiding (respijtzorg), waardering (mantelzorgwaardering) en educatie (cursussen, training en lotgenotencontact). Onder andere via publiekscampagnes attenderen wij mantelzorgers op het feit dat ze (jonge) mantelzorger zijn en wijzen we ze op de mogelijkheid om een beroep te doen op deze ondersteuning. Respijtzorgmogelijkheden worden via de sociale kaart Haarlemmermeer en de Respijtwijzer onder de aandacht gebracht bij mantelzorgers. In 2023 zal er specifiek aandacht zijn voor: ondersteuning aan jonge mantelzorgers; ondersteuning aan mantelzorgers van verschillende culturele herkomst; een dialoogsessie met mantelzorgers en in het kader van eenzaamheid: de doorontwikkeling van netwerkversterking voor mantelzorgers (netwerkcoaching, empoweren van mantelzorgers) en ontwikkeling van aanbod op het gebied van rouw en verlies (na het overlijden van naasten) en zogenoemd levend verlies, situaties waarin geen zicht meer is op herstel van naasten.

11. Het aanpakken en verminderen van eenzaamheid
Eenzaamheid is iets van alle leeftijden en een complex vraagstuk dat vraagt om een samenhangende en integrale aanpak om op basis van signalen eenzaamheid bij inwoners eerder te doorbreken en tegen te gaan. Wij werken sinds 2019 met de lokale alliantiepartners 'Samen tegen eenzaamheid Haarlemmermeer' aan een gezamenlijke aanpak gericht op eenzame inwoners, van jong tot oud. Er is een gezamenlijk plan van aanpak voor de komende jaren opgesteld met als doelstelling het percentage ernstig eenzame inwoners niet verder te laten stijgen. We werken via initiatiefgroepen aan nieuwe manieren om eenzaamheid onder de aandacht te brengen en aan te pakken. We continueren de gebiedsnetwerken 'Meer voor elkaar in de buurt' en kijken waar nieuwe en bestaande interventies het verschil maken. Via de beschikbaar gestelde Compaan-tablets communiceren kwetsbare ouderen met hun mantelzorger of netwerk. Door de coronacrisis heeft het thema eenzaamheid veel maatschappelijke aandacht gekregen en is ook gebleken dat velen hiermee te maken (blijven) hebben. Vanuit het Rijk is extra ingezet op de aanpak van eenzaamheid door hulppakketten en landelijke media-aandacht. Diverse projecten bekostigen we tijdelijk met coronaherstel-middelen van het Rijk. Zij hebben allen tot doel in 2022 en 2023 eenzaamheid te verminderen van de meest kwetsbare inwoners.

Tabel 32 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel C: Inwoners nemen in hun buurt of kern, actief deel aan de samenleving.	Baten	1.205	1.134	1.160	1.160	1.160	1.160
	Lasten	13.830	16.111	14.658	14.014	12.161	12.152
	Saldo	**-12.625**	**-14.977**	**-13.498**	**-12.854**	**-11.001**	**-10.992**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Overig	26	-	-	-
Totaal Baten	**26**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
Uitvoeringsplan coronaherstel jong en oud	1.041	-	-	-
Vergunninghouders	486	-	-	-
Jongerenleefbaarheidstoets	-200	200	-	-
Versterking organisatie	-125	-62	-62	-
Sociale basis	93	-	-	-
Gewijzigde verdeling van personeelslasten	-	323	310	-
Strategische heroriëntatie	-	187	1.551	-
Overig	159	-5	54	9
Totaal Lasten	**1.454**	**644**	**1.853**	**9**

Lasten

In 2022 zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld om de gevolgen van de coronacrisis te minimaliseren in het 'Uitvoeringsplan coronaherstel jong en oud'.

Vanwege de budgetoverheveling bij de Jaarstukken 2021 zijn er in 2022 extra middelen beschikbaar voor het uitvoeren van de maatschappelijke ondersteuning van vergunninghouders.

Conform het coalitieakkoord moet er bij de inrichting van nieuwe woongebieden voldoende aandacht zijn voor jongeren. Om voldoende sociaal veilige plekken te maken op de juiste locaties in bestaande en nieuwbouwwijken, is een jongerenleefbaarheidstoets nodig. Deze toets zorgt ervoor dat de bestaande normen voor jeugd (zoals speelruimte, jongerenontmoetingsplekken en duurzame inrichting openbare ruimte) goed worden toegepast bij de ruimtelijke inrichting.

Op basis van het coalitieakkoord 2022-2026 is rekening gehouden met budget voor versterking van de organisatie om de huidige en nieuwe ambities waar te kunnen maken.

Vanwege de budgetoverheveling bij de Jaarstukken 2021 zijn er in 2022 extra middelen beschikbaar voor het uitvoeren van activiteiten in het kader van de sociale basis.

Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een lagere doorbelasting in 2024 en 2025 op dit beleidsdoel.

Voor een toelichting op de strategische heroriëntatie (ombuigingen) wordt verwezen naar het hoofdstuk Financiële recapitulatie strategische heroriëntatie in de Financiële begroting.

Beleidsdoel D: Inwoners nemen deel aan een breed aanbod van culturele activiteiten en maken kennis met de culturele historie van Haarlemmermeer, waarvoor wij het cultureel erfgoed behouden.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Naast wonen, werken, sport en recreëren is een goed cultureel aanbod een essentiële pijler voor het maatschappelijke belevingsniveau van Haarlemmermeer. Wij voeren een divers cultureel programma uit dat aansluit bij de behoefte van onze inwoners, ondernemers en bezoekers. In Cultuur in 2025, Evaluatie en actualisatie cultuurbeleid 2021-2024 (2021.0000372) hebben we zeven accenten benoemd tot en met 2024:

- cultuur brengen we samen; samenwerking en integratie tussen de culturele instellingen en

programmalijnen stimuleren, versterking van de culturele infrastructuur;
- cultuur dichterbij; spreiding van het cultuuraanbod over de kernen;
- cultuur in beeld; profilering en zichtbaarheid van kunst en cultuur;
- landschap als drager van cultuur; identiteit van Haarlemmermeer;
- cultuur vernieuwt; ruimte maken voor nieuwe kunstvormen, partijen en makers;
- cultuur online; groei en potentie van digitale mogelijkheden behouden en meer inzetten;
- cultuur faciliteert en regisseert; optimalisering regierol en gemeentelijke processen. Wij regisseren en stimuleren cultureel ondernemerschap.

De coronacrisis heeft een zware wissel getrokken op de culturele organisaties. De na-ijleffecten daarvan zijn nog steeds voelbaar. Wij focussen op het toekomstbestendig maken van de sector door innovatie en weerbaarheid te stimuleren. Wij gaan voor een cultureel bestel dat zich op een aanvaardbaar niveau in onze Haarlemmermeerse samenleving kan blijven manifesteren.

De activiteiten van onze culturele instellingen vormen een belangrijk onderdeel van de algemene voorzieningen in de sociale basisinfrastructuur. In deze basisinfrastructuur worden verbindingen gelegd tussen cultuur, zorg, welzijn en sport waardoor samenhangend aanbod ontstaat dat bijdraagt aan de beweging van zwaar naar licht.

Activiteiten
1. Implementeren van de actualisatie van het cultuurbeleid 2021-2024, als onderdeel van de cultuurnota 'Ruimte voor Cultuur, kansen voor ondernemerschap'
2. Stimuleren cultureel ondernemerschap
3. Uitvoering Programma Beeldende Kunst en Vormgeving
4. Implementatie uitvoeringsprogramma conform de visie 'Erfgoed omarmen en beleven 2020-2030'

Toelichting
1. Implementeren van de actualisatie van het cultuurbeleid 2021-2024, als onderdeel van de cultuurnota 'Ruimte voor Cultuur, kansen en ondernemerschap'
De cultuurnota betreft het visiedocument met kaders tot 2030. C. (voorheen Het Cultuurgebouw) staat centraal in het culturele netwerk en vormt een toegankelijk toegangspunt voor tal van activiteiten. Wij willen een actieve inzet op de zeven accenten voor de komende vier jaar, waarbij we prioriteren. Herstel van en innovatie binnen de culturele sector is van groot belang. Er is samen met C. een uitvoeringsprogramma opgesteld.

2. Stimuleren cultureel ondernemerschap
Uit de evaluatie van het cultuurbeleid is gebleken dat de instellingen barrières ervaren bij het cultureel ondernemerschap. Daarnaast heeft de pandemie ervoor gezorgd dat commerciële inkomstenbronnen nauwelijks beschikbaar waren. Ook donaties bleven achter. Via een inventarisatie zijn we nagegaan waar de behoeften van de instellingen liggen en welke belemmeringen zij ervaren. Uit de inventarisatie komt naar voren dat er al veel gebeurt op het gebied van cultureel ondernemen. Wij zetten in op het stimuleren van kennisuitwisseling over dit onderwerp binnen het netwerk van culturele instellingen.

3. Uitvoering Programma Beeldende Kunst en Vormgeving
Een evenwichtige spreiding van het aanbod van beeldende kunst en goede conservering van bestaande objecten blijven de focus bij beeldende kunst in de openbare ruimte. We zetten in op nieuwe beeldende kunst, maar ook op bijvoorbeeld broedplaatsen. Daarnaast willen we de zichtbaarheid van de bestaande beeldende kunst vergroten.

4. Implementatie uitvoeringsprogramma conform de visie 'Erfgoed omarmen en beleven 2020-2030'
In de erfgoedvisie hebben we drie speerpunten benoemd:
- inspireren
- in stand houden
- ontwikkelen

In 2023 willen we ons focussen op het in stand houden van al reeds onderzochte en waardevolle panden. Daarbij gaan we ons inzetten om het proces van herontwikkeling van monumenten te bevorderen, zodat het in stand houden hiervan gestimuleerd wordt. We zetten ons in om informatie zo goed mogelijk te ontsluiten zoals via digitale kanalen.

Tabel 33 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel D: Inwoners nemen deel aan een breed aanbod van culturele activiteiten en maken kennis met de culturele historie van Haarlemmermeer, waarvoor wij het cultureel erfgoed behouden.	Baten	6.258	6.659	6.741	6.741	6.741	6.741
	Lasten	23.707	24.103	24.406	24.214	23.462	23.387
	Saldo	**-17.449**	**-17.444**	**-17.665**	**-17.473**	**-16.720**	**-16.646**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Indexering huren	160	-	-	-
Overig	-78	-	-	-
Totaal Baten	**82**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
Voorziening groot onderhoud gebouwen	-490	-	-	-
Indexering subsidies	-428	-	-	-
Budgetoverheveling	399	-	-	-
Strategische heroriëntatie	300	200	740	-
Overig	-84	-8	13	75
Totaal Lasten	**-303**	**192**	**753**	**75**

Baten

De indexering van de huuropbrengsten levert een structureel voordeel op.

Lasten

De voorziening groot onderhoud gebouwen is gebaseerd op onderliggende onderhoudsplannen. Deze plannen actualiseren we een keer per vier jaar. De actualisatie in het eerste half jaar van 2022 laat zien dat de huidige dotatie in de voorziening niet voldoende is om het gemeentelijke vastgoed voor de komende tien jaar in stand te houden. Met het raadsvoorstel Actualisatie meerjarenonderhoudsplanning 2022-2031 van 12 juli 2022 (2022.0001584) wordt de raad voorgesteld om de jaarlijkse dotatie te verhogen.

De indexering van de subsidies met 2,4% leidt tot een verhoging van de lasten op dit beleidsdoel.

Vanwege de budgetoverheveling bij de Jaarstukken 2021 zijn er in 2022 extra middelen beschikbaar voor het compenseren van de gevolgen van de coronacrisis in de culturele infrastructuur en lokaal cultuuraanbod.

Voor een toelichting op de strategische heroriëntatie (ombuigingen) wordt verwezen naar het hoofdstuk Financiële recapitulatie strategische heroriëntatie in de Financiële begroting.

Beleidsdoel E: Inwoners beschikken over voldoende aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren, bewegen actief en nemen deel aan sport.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Een multifunctionele leefomgeving die uitnodigt om te wandelen, te fietsen, te sporten, te bewegen en te vermaken, stimuleert het ontmoeten. Sport en bewegen geeft mensen plezier, uitdaging, voldoening en beleving en draagt bij aan een samenleving waarin mensen zich verbonden voelen. Hierdoor heeft sport en bewegen een gunstig effect op gezondheid en sociaal welzijn. We blijven ons inzetten voor:

- voldoende sport- en recreatiemogelijkheden dicht bij huis en in de wijk (sport- en gymzalen, spelen, ontmoetingsplekken en buurtparken);
- goed toegankelijke en voldoende bovenwijkse sportvoorzieningen (buitensportcomplexen, sporthallen en zwembaden);
- sportprogrammering om zoveel mogelijk Haarlemmermeerders structureel te laten bewegen of sporten;
- vitale sportorganisaties met een kwalitatief hoogwaardig activiteitenaanbod.

Sport
De inzet is om zoveel mogelijk inwoners met plezier te laten sporten en bewegen, zodat iedereen die dat wil, kan sporten en bewegen naar eigen mogelijkheden, van recreant tot talent. Sport en bewegen blijven we inzetten als instrument om sociaal maatschappelijke doelen te bereiken. Daarom bieden wij sportfaciliteiten aan, ondersteunen we sportverenigingen en stimuleren wij sport en bewegen in de wijken. Topsporttalenten ondersteunen we in hun weg naar de topsport. Met de groei van de gemeente ontstaat er een grotere behoefte aan sportaccommodaties. Het behoud van het (sport)voorzieningenniveau is belangrijk voor de leefbaarheid van de woonomgeving.

Recreatie en toerisme
Veel vrijetijdsactiviteiten in de buitenlucht van onze inwoners (en bezoekers) vinden plaats in aangelegde groengebieden. Zeer hoge bezoekersaantallen zien we in de gebieden Houtrak, Haarlemmermeerse Bos en Toolenburgerplas, maar ook de kleine, rustige gebieden zijn belangrijk. We streven naar voldoende en gevarieerde groengebieden die toegankelijk zijn voor iedereen en het verbeteren van de recreatieve netwerken. De geplande groengebieden in PARK21 worden met prioriteit tot ontwikkeling gebracht. Dichter bij huis wordt recreatie mogelijk gemaakt met speel-, sport- en ontmoetingsplekken in de directe woonomgeving en buurt- en wijkparken.
Wij stimuleren het plaatsvinden van gevarieerde en aantrekkelijke evenementen. Evenementen zijn voor ons een middel om onder andere het leef- en het vestigingsklimaat te versterken en economische effecten voor de detailhandel en horeca te bevorderen. In 2023 gaan we het nieuwe beleid landschap en recreatie, en het beleid toerisme, evenementen en promotie implementeren.

Activiteiten
1. Zorgen voor een toegankelijk en laagdrempelig sportaanbod
2. Zorgen voor de realisatie en efficiënt beheer van gemeentelijke sportaccommodaties
3. Zorgen voor ondersteuning van sportverenigingen en beweegaanbieders
4. Zorgen voor ondersteuning van talentontwikkeling
5. Uitvoeren van de Visie Landschap en Recreatie, het beleid Toerisme, evenementen en promotie Haarlemmermeer
6. Voorbereiden van recreatie deelprojecten in PARK21, uitvoering van de overgenomen projecten van Stichting Mainport en Groen, voorbereiden groen- en recreatieprojecten bij Abbenes, Hoofddorp en Zwanenburg

Toelichting
1. Zorgen voor toegankelijk en laagdrempelig sportaanbod
Om uitvoering te geven aan de doelstellingen uit de sportnota 'Haarlemermeer met sport en bewegen positief gezond', organiseert Team Sportservice Haarlemmermeer diverse activiteiten en biedt zij diensten aan voor verenigingen en maatschappelijke organisaties. Deze activiteiten en diensten vervullen een belangrijke rol in het behouden en versterken van de fysieke en sociale sportinfrastructuur en dus het in beweging krijgen en houden van alle inwoners van Haarlemmermeer. We zetten in op groepen die achterblijven in het beweeg- en/of sportgedrag. Team Sportservice Haarlemmermeer stimuleert jeugd en jongeren door kennismakingslessen, programmering in wijken en de organisatie van vakantieactiviteiten. Zo kan op laagdrempelige wijze kennis gemaakt worden met sport en de sportverenigingen. In regioverband faciliteren we een coördinator aangepast sporten om de drempels die inwoners met een beperking ervaren om te gaan sporten, te verlagen. We maken gebruik van de rijksregeling Brede Regeling Combinatiefuncties.

De subsidieregeling Verenigingsondersteuning Sport zetten we in ten behoeve van de financiële toegankelijkheid van de binnensport voor jeugdigen. Sportorganisaties die het betreffen worden gecompenseerd voor gestegen onroerendezaakbelasting als gevolg van hantering van marktconforme grondprijzen voor onroerend goed. Met deze compensatie wordt beoogd de basissporten betaalbaar te houden.

2. Zorgen voor de realisatie en efficiënt beheer van gemeentelijke sportaccommodaties
Voor de exploitatie en beheer van de binnensportaccommodaties zijn meerjarige exploitatieovereenkomsten gesloten met Sportfondsen Haarlemmermeer en met Sportfondsen Koning Willem-Alexander. Voor de optimalisering van het beheer en het onderhoud van buitensportaccommodaties wordt gebruik gemaakt van een meerjaren onderhoudsplan.
De verwachte groei van het aantal inwoners van onze gemeente resulteert in een tekort aan binnen- en buitensportaccommodaties. Sport heeft een plaats in de gebiedsontwikkeling. We doen dit aan de hand van onderzoeksrapporten en werken hierin samen met de sportverenigingen. Daar waar de gebiedsontwikkeling het tekort niet op kan vangen zoeken we naar alternatieve locaties voor nieuw te realiseren voorzieningen. We stellen een plan op dat in beeld brengt op

welke wijze de noodzakelijke groei van het aantal sportaccommodaties gerealiseerd wordt.

3. Zorgen voor ondersteuning van sportverenigingen en beweegaanbieders
Team Sportservice Haarlemmermeer ondersteunt verenigingen op bestuurlijk en organisatorisch vlak door het inzetten van verenigingsadviseurs of het aanbieden van deskundigheidsbevordering. De inzet van Team Sportservice Haarlemmermeer is er voor een groot deel op gericht om sportverenigingen te ondersteunen bij het uitoefenen van hun basisfunctie als sportaanbieder en daarmee met het behouden/ vergroten van hun bestaansrecht. Samen met sportverenigingen werken we aan een grotere maatschappelijke rol. We stimuleren dat (vitale) verenigingen de samenwerking aangaan met andere sportinitiatieven, het onderwijs of de zorg om zo bij te dragen aan een gezondere samenleving/ verhoging van de leefbaarheid. Dit kan leiden tot een nieuw/aanvullend sport- en beweegaanbod of sport wordt ingezet om een ander doel te bereiken. Daarbij worden de banden tussen sportorganisaties/verenigingen en andere maatschappelijke organisaties verder aangetrokken om de kansen te vergroten voor extra activiteitenaanbod en het beter gebruiken van maatschappelijke voorzieningen.

4. Zorgen voor ondersteuning van talentontwikkeling
We ondersteunen talenten die op weg zijn naar de topsport. Hiertoe faciliteren wij het Topsportloket Haarlemmermeer. Zij ondersteunt kern- en groeisportverenigingen, sporters en evenementorganisatoren bij hun ambities. De banden met ondernemers worden door het Topsportloket verstevigd, zodat een extra financiële ondersteuningsmogelijkheid richting de talenten en topsporters ontstaat.

5. Uitvoeren van de Visie Landschap en Recreatie, het beleid Toerisme, evenementen en promotie Haarlemmermeer
In 2023 zullen verschillende uitvoeringsactiviteiten ter hand worden genomen, voortvloeiend uit de Visie Landschap en Recreatie (2022) en de beleidsnota Toerisme, evenementen, promotie (2020). De bestaande samenwerking in de MRA, op het gebied van het metropolitaan landschap, het toerisme en in het project Amsterdam Bezoeken, Holland Zien, zetten wij voort. Begin 2023 zal met de regiogemeenten het bewegwijzerde regionaal wandelnetwerk worden voltooid.

6. Voorbereiden van recreatie deelprojecten in PARK21, uitvoering van de overgenomen projecten van Stichting Mainport en Groen, voorbereiden groen- en recreatieprojecten bij Abbenes, Hoofddorp en Zwanenburg
PARK21: in 2023 zal de verdere planuitwerking en start uitvoering plaatsvinden voor de inrichting van het deelgebied Groot Vennep, Flumen en het Park-evenementengebied.

Mainport en Groen: na afwikkeling van de grondverwerving, zal in 2023 de aanleg starten van de recreatieve en ecologische zone Veldpost ten zuiden van de Schipholweg Badhoevedorp en voorts de landschappelijke en recreatieve ontwikkeling van de Plesmanhoek.

In samenwerking met het recreatieschap Spaarnwoude en Staatsbosbeheer worden kwaliteitsverbeteringen aan landschap en recreatieve voorzieningen voorbereid en uitgevoerd in onder meer de gebieden Zwaansbroek, de Groene Weelde en Houtrak.

Tabel 34 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel E: Inwoners beschikken over voldoende aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren, bewegen actief en nemen deel aan sport.	Baten	8.599	7.147	7.117	7.117	7.116	7.116
	Lasten	27.119	30.503	28.756	27.483	27.023	26.891
	Saldo	**-18.520**	**-23.356**	**-21.639**	**-20.365**	**-19.907**	**-19.775**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Overig	-30	-	-1	-
Totaal Baten	**-30**	**-**	**-1**	**-**

Lasten

Revitalisering Haarlemmermeerse Bos	650	-	-	-
Ontwikkeling Bovenplans groen	360	-	-	-
Voorziening groot onderhoud gebouwen	-350	-	-	-
Stichting Mainport en Groen projecten	323	244	339	27
Budgetoverheveling	292	-	-	-
Strategische heroriëntatie	120	756	107	-
Kapitaallasten	105	-17	128	120
Stormschade	92	-	-	-
Toerisme, evenementen en promotie 2020-2025	-	210	-	-
Overig	155	80	-115	-15
Totaal Lasten	**1.747**	**1.273**	**459**	**132**

Lasten

In het kader van de gefaseerde revitalisering van het ruim veertig jaar oude recreatiegebied Haarlemmermeerse Bos worden in 2022 onder meer de toegangen tot het bos bij de fietstunnel ter hoogte van Ravensbos en de brug over de IJtocht verbeterd en worden de bosvakken en routes in de westrand, in jaarlijkse deelzones, vernieuwd. Voorts worden enkele fiets- en wandelpaden opgeknapt en een speelplaats verbeterd. Het budget wordt gedekt uit de reserve Haarlemmermeerse Bos.

In het programma Bovenplans groen voor de Schaalsprong woningbouw en de Visie landschap en Recreatie zijn bovenplanse groenprojecten voor de korte en langere termijn opgenomen. Uit dit programma is in 2022 de herinrichting en verbetering gestart van de staatsbosbeheergebieden tot bovenplans groen in samenwerking met Staatsbosbeheer die een gelijke bijdrage levert. Onze aandeel wordt geraamd op € 360.000 in 2022. Het budget wordt gedekt uit de reserve Schaalsprong.

De voorziening groot onderhoud gebouwen is gebaseerd op onderliggende onderhoudsplannen. Deze plannen actualiseren we een keer per vier jaar. De actualisatie in het eerste half jaar van 2022 laat zien dat de huidige dotatie in de voorziening niet voldoende is om het gemeentelijke vastgoed voor de komende tien jaar in stand te houden. Met het raadsvoorstel Actualisatie meerjarenonderhoudsplanning 2022-2031 van 12 juli 2022 (2022.0001584) wordt de raad voorgesteld om de jaarlijkse dotatie te verhogen.

De geplande uitgaven voor de Stichting Mainport en Groen projecten van Nieuwe Meer en Schaapskooi schuiven door naar de komende jaren. De uitvoering van het project Nieuwe Meer is vertraagd vanwege afstemming over de maatregelen en overleg met betrokken partijen. Voor het park Vijfhuizen worden dit jaar nog resterende grondaankopen gedaan. In 2024 zullen de hiervoor genoemde projecten van Mainport en Groen naar verwachting afgerond worden. Voor de aanpassing van het Project Groene As wordt verwezen naar het MPI voorjaar 2022. De lasten worden gedekt door een bijdrage uit de reserve Stichting Mainport en Groen.

Vanwege de budgetoverheveling bij de Jaarstukken 2021 zijn er in 2022 extra middelen beschikbaar voor het uitvoeren van huurcompensatie voor sportverenigingen in verband met de coronacrisis en voor de versterking inrichting Houtrakpolder.

Voor een toelichting op de strategische heroriëntatie (ombuigingen) wordt verwezen naar het hoofdstuk Financiële recapitulatie strategische heroriëntatie in de Financiële begroting.

Als gevolg van wijzigingen in de investeringen is sprake van een mutatie op de kapitaallasten op dit beleidsdoel.

Als gevolg van de stormschade aan recreatiegebieden, speelplekken en sportvelden is er incidenteel budget beschikbaar gesteld bij de Voorjaarsrapportage 2022.

In de Voorjaarsrapportage 2022 is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor de jaren 2022 en 2023 voor diverse stimuleringsmaatregelen voor toerisme, evenementen en promotie.

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 35

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Maatschappelijke ontwikkeling							
Inwoners ontwikkelen zich naar vermogen, participeren actief in de samenleving en ontplooien zich optimaal.	Baten	21.467	22.600	19.992	19.992	20.132	20.193
	Lasten	98.671	109.113	103.128	102.796	98.711	99.793
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-77.205**	**-86.513**	**-83.135**	**-82.803**	**-78.579**	**-79.600**
Reservemutaties	Onttrekking	1.702	4.160	3.135	3.019	2.700	2.673
	Storting	554	770	160	160	160	160
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**-76.056**	**-83.123**	**-80.160**	**-79.945**	**-76.039**	**-77.087**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Inwoners ervaren zo min mogelijk sociale- en gezondheidsproblemen en ontwikkelen een verantwoorde leefstijl.	Baten	157	181	-	-	-	-
	Lasten	11.793	12.800	13.001	12.916	12.087	12.087
	Saldo	**-11.636**	**-12.619**	**-13.001**	**-12.916**	**-12.087**	**-12.087**
Beleidsdoel B: Onze jonge inwoners ronden een opleiding af die past bij hun mogelijkheden en ontwikkelen maximaal hun talent.	Baten	5.247	7.479	4.974	4.974	5.114	5.175
	Lasten	22.222	25.596	22.307	24.169	23.978	25.276
	Saldo	**-16.975**	**-18.117**	**-17.333**	**-19.195**	**-18.864**	**-20.101**
Beleidsdoel C: Inwoners nemen in hun buurt of kern, actief deel aan de samenleving.	Baten	1.205	1.134	1.160	1.160	1.160	1.160
	Lasten	13.830	16.111	14.658	14.014	12.161	12.152
	Saldo	**-12.625**	**-14.977**	**-13.498**	**-12.854**	**-11.001**	**-10.992**
Beleidsdoel D: Inwoners nemen deel aan een breed aanbod van culturele activiteiten en maken kennis met de culturele historie van Haarlemmermeer, waarvoor wij het cultureel erfgoed behouden.	Baten	6.258	6.659	6.741	6.741	6.741	6.741
	Lasten	23.707	24.103	24.406	24.214	23.462	23.387
	Saldo	**-17.449**	**-17.444**	**-17.665**	**-17.473**	**-16.720**	**-16.646**
Beleidsdoel E: Inwoners beschikken over voldoende aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren, bewegen actief en nemen deel aan sport.	Baten	8.599	7.147	7.117	7.117	7.116	7.116
	Lasten	27.119	30.503	28.756	27.483	27.023	26.891
	Saldo	**-18.520**	**-23.356**	**-21.639**	**-20.365**	**-19.907**	**-19.775**

Toelichting reserves

Tabel 36

(bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Onttrekking				
Dekking afschrijvingslasten	1.398	1.543	1.563	1.563
Kernen en buurtschappen HenS	18	0	0	0
Monumenten	60	60	60	60
Stichting Mainport en Groen (SMG)	1.660	1.416	1.077	1.050
Totaal Onttrekking	**3.135**	**3.019**	**2.700**	**2.673**
Storting				
Dekking afschrijvingslasten	100	100	100	100
Monumenten	60	60	60	60
Totaal Storting	**160**	**160**	**160**	**160**

Onttrekkingen

Reserve dekking afschrijvingslasten

Ter dekking van de kapitaallasten van verschillende investeringen wordt jaarlijks een bedrag onttrokken aan de reserve dekking afschrijvingslasten. Dit betreft met name Sportcomplex Koning Willem-Alexander,

Haarlemmermeer Lyceum, MFA Badhoevedorp, Dorpshuis Zwanenburg en Monumenten.

Stichting Mainport en Groen (SMG)
De geplande uitgaven voor de Stichting Mainport en Groen projecten van Nieuwe Meer en Schaapskooi schuiven door naar de komende jaren. De uitvoering van het project Nieuwe Meer is vertraagd vanwege afstemming over de maatregelen en overleg met betrokken partijen. Voor het park Vijfhuizen worden dit jaar nog resterende grondaankopen gedaan. In 2024 zullen de hiervoor genoemde projecten van Mainport en Groen naar verwachting afgerond worden. Voor de aanpassing van het Project Groene As wordt verwezen naar het Meerjarenperspectief Investeringen (MPI) voorjaar 2022.

Stortingen
Reserve dekking afschrijvingslasten
Om de reserve dekking afschrijvingslasten op juiste hoogte te brengen wordt jaarlijks € 100.000 gestort. Het gaat hier om een ingroeiscenario vanuit de voormalige gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude.

Mobiliteit

Portefeuillehouder: Ruigrok

lasten in €	7.582
% totale begroting	1,6%
baten in €	165
% totale begroting	0,0%

Maatschappelijk doel:
Haarlemmermeer is een verkeersveilige gemeente, met goed bereikbare voorzieningen en een efficiënt openbaar vervoer.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2022	Begroting 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2022
Beleidsdoel A: Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en het openbaar vervoer.	**25**	**-**	**1.504**	**5%**
01. Duurzaam veilig inrichten van wegen				
02. Aanpak verkeersongevallen en knelpunten				
03. Verkeerseducatie				
04. Monitoring en effectmeting				
Beleidsdoel B: De vervoersnetwerken zorgen in samenhang voor een goede bereikbaarheid die in balans is met de leefbaarheid.	**140**	**-85%**	**6.078**	**-20%**
01. Beleidsuitwerking mobiliteit				
02. Beleidsuitwerking en toetsing parkeren				
03. Planuitwerking en voorbereiding				
04. Waarborgen toekomstbestendige mobiliteit bij regionale en nationale studies en uitwerkingsplannen				
05. Uitvoering vervoer, monitoring en effectmeting				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: Vervoerregio Amsterdam

Beleidsdoel B: Vervoerregio Amsterdam

Mobiliteit

Haarlemmermeer is een verkeersveilige gemeente, met goed bereikbare voorzieningen en een efficiënt openbaar vervoer.
In de in december 2018 vastgestelde Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer staan de negen kernpunten of ambities van het verkeer- en vervoersbeleid. Naast aandacht voor autoverkeer worden hierin het parkeerbeleid, fietsbeleid en de openbaar vervoer-visie nader uitgewerkt. Als tiende kernpunt is monitoring en indicatoren door de raad toegevoegd. Dit kernpunt staat voor het meetbaar maken van maatregelen en het monitoren van behaalde resultaten.

De vastgestelde kernpunten of ambities zijn:
1. Vrijheid van bewegen en vrijheid om een vervoermiddel te kiezen
2. Ruimte voor innovatie voor het 'nieuwe bewegen'
3. Een efficiënt en flexibel mobiliteitssysteem: klaar voor de toekomst
4. Bestaande knelpunten in het netwerk oplossen
5. Mobiliteit met oog voor de leefomgeving
6. Veilig bewegen
7. Evenwichtige ontwikkeling op de juiste plek, met de juiste functies. Elk knooppunt zijn eigen kleur
8. Mobiliteit in en door Haarlemmermeer: gedeeld belang van gemeente, regio, rijk en bedrijfsleven
9. Faciliteren van schone en stille mobiliteit
10. Monitoring en indicatoren

In 2021 hebben we de visie gespecificeerd met de Netwerkstudie Haarlemmermeer. Deze hebben we samen met de provincie Noord-Holland en de Vervoerregio Amsterdam opgesteld. In de netwerkstudie richten we ons op drie principes:
- Duurzaamheid en Nabijheid. Hier is STOMP (Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, 'Mobility as a service' en Privéauto) onderdeel van
- Robuustheid met synergie tussen de verschillende mobiliteitsnetwerken
- Adaptiviteit met oog voor ontwikkelingen

De visie en studie vormen hiermee het kader voor onze jaarlijkse activiteiten. Om dit kader inhoud te geven stellen we ieder eerste jaar van een raadsperiode een Investeringsagenda vast waarin de belangrijke projecten en ontwikkelingen op hoofdlijnen worden vastgesteld voor de komende vier jaar.
Jaarlijks maken wij met het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit (UPM) een afweging over de investeringen die dan voor het volgende jaar worden voorgesteld. Dit Uitvoeringsprogramma stellen wij vast.
We monitoren aan de hand van de in de Investeringsagenda vastgelegde indicatoren.

Verbonden partijen
De Vervoerregio Amsterdam (VRA) stelt het regionale verkeer en vervoersbeleid op in samenwerking met de gemeenten. Jaarlijks wordt een nieuw uitvoeringsprogramma opgesteld. In dit uitvoeringsprogramma staan ook Haarlemmermeerse projecten met een regionaal

belang, waar de vervoerregio een financiële bijdrage aan levert.

Relevant beleid
- Parkeerverordening Haarlemmermeer 2018 (2018.0008775)
- Strategisch parkeerbeleid (2017.0004524)
- Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040 (2021.0003036)
- Deelstructuurvisie Hoofddorp 2030 (2013.0028472)
- Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer (2018.0065348)
- Onderzoeks- en Investeringsagenda Mobiliteit 2020-2023 (2019.0034528)
- Netwerkstudie Haarlemmermeer 2040 (2021.0001681)
- Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2020/2021 (2020.0000856)
- Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2022 (2021.0000843)
- Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2023 (2022.0000701)

Beleidsdoel A: Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en het openbaar vervoer.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Het jaar 2020 kende minder verkeersongevallen en -slachtoffers. Helaas vielen op gemeentelijke wegen wel meer verkeersdoden te betreuren dan een jaar eerder. De meeste slachtoffers vielen onder fietsers en bromfietsers. De verkeersveiligheid is in de mobiliteitsvisie een belangrijk aandachtspunt.

Om het verkeersveiligheidsbeleid uit te voeren wordt intensief samengewerkt met andere partijen. Dit zijn andere wegbeheerders (provincie Noord-Holland, Rijkswaterstaat, Schiphol), VRA, politiedistrict Kennemerland van de eenheid Noord-Holland, Veilig Verkeer Nederland, Fietsersbond en schoolbegeleidingsdienst OnderwijsAdvies.

Activiteiten
1. Duurzaam veilig inrichten van wegen
2. Aanpak verkeersongevallen en knelpunten
3. Verkeerseductie
4. Monitoring en effectmeting

Toelichting

1. Duurzaam veilig inrichten van wegen
Met het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit 2020/2021 is het geactualiseerde Wegcategoriseringsplan vastgesteld. Het Wegcategoriseringsplan bepaalt welke functie wegen moeten gaan krijgen en welke inrichting hierbij past. Hiertoe worden in de periode tot (streefjaar) 2027 alle wegen duurzaam veilig ingericht. Waar het kan doen we dit in combinatie met regulier onderhoud (werk-met-werk maken). Waar het nodig is voeren we de verkeersveilige inrichting eerder uit.

Daarnaast is in regionaal verband gewerkt aan een risicoanalyse van doelgroepen en infrastructuurtypen in het kader van het landelijke Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 en een infrastructuuranalyse vanuit de Network Safety Index door bureau SWOV. Om de herkenbaarheid van de maximumsnelheid verder te ondersteunen maken wij gebruik van snelheidsdisplay's (smiley's) op de gemeentelijke wegen.

2. Aanpak verkeersongevallen en knelpunten
Het totaal aantal verkeersongevallen op de locaties met Verkeerongevallenconcentraties (VOC's) daalde. Verder is ook te zien dat locaties die in de afgelopen jaren zijn aangepakt dalen in de lijst. Echter we zien ook nieuwe locaties verschijnen in de lijst VOC's. Voorstellen ter verbetering van de verkeersveiligheid op deze locaties worden jaarlijks geprioriteerd op basis van de meest recente gegevens via het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit. Zo gaan wij in de komende jaren aan de slag met de parallelle Kruisweg in Hoofddorp, de fietsveiligheid op de IJweg in Nieuw-Vennep en de Aalsmeerderweg Beechavenue (Hoofddorp). Daarnaast gaan wij verder met het uitvoeren van de verkeersveiligheidsmaatregelen zoals opgenomen in de Visie Ringdijk en Ringvaart (2017.0011195) en het oplossen van verkeersveiligheidsknelpunten.

3. Verkeerseducatie
Wij bieden een breed aanbod van verkeersveiligheidsprojecten voor zowel basisscholen als middelbare scholen. Deze zijn voor een overgroot deel kosteloos of deels kosteloos. Voorbeelden hiervan zijn het Praktisch Verkeersexamen, het JONGleren programma en Dode Hoeklessen rondom vrachtwagens. Sinds het schooljaar 2018-2019 is de organisatie hiervan op regionaal niveau samengebracht in de uitvoeringsorganisatie Verkeer & Meer van de VRA.

Ook wij basisscholen de mogelijkheid om kosteloos schoolpleinpakketten te lenen om actief op het schoolplein te oefenen met verkeerslessen.

Naast verkeerseducatie voor de jongeren doen wij actief mee aan diverse verkeersveiligheids-campagnes om de volwassen weggebruikers te bereiken, zoals de verschillende BOB-campagnes tegen alcohol in het verkeer, de MONO-campagne tegen afleiding in het verkeer, de Scholen zijn weer begonnen-campagne en de campagne voor gebruik van fietsverlichting. Wij voeren samen met enkele buurgemeenten de Doortrappen-campagne. Dit is een permanente campagne gericht op het vitaal houden van ouderen op de fiets.

Verder is er ruimte voor lokale initiatieven zoals buurt- of wijkgerichte verkeerscampagnes. In 2022 zijn we gestart met de campagne Samen overweg waarin weggebruikers gevraagd worden om rekening met elkaar te houden. Vaak verplaatsen we ons immers op of in een ander vervoermiddel met hetzelfde doel. De wandelaar langs de Ringdijk wil daar net als de racefietser ontspannen en een frisse neus halen.

4. Monitoring en effectmeting
We monitoren de effecten van de investeringen en de inzet op educatie op verkeersveiligheid en rapporteren daar jaarlijks over in de Monitor Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer.

Tabel 37 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel A: Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en het openbaar vervoer.	Baten	23	25	25	25	25	25
	Lasten	1.602	1.437	1.504	1.502	1.499	1.473
	Saldo	**-1.579**	**-1.412**	**-1.479**	**-1.477**	**-1.474**	**-1.448**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Overig	-	-	-	-
Totaal Baten	**-**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
Overig	-67	3	3	26
Totaal Lasten	**-67**	**3**	**3**	**26**

Beleidsdoel B: De vervoersnetwerken zorgen in samenhang voor een goede bereikbaarheid die in balans is met de leefbaarheid.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?
Haarlemmermeer vormt de schakel tussen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en Zuid-Holland. Door deze strategische locatie is een goed functionerend en robuust mobiliteitsnetwerk van lokaal, (boven)regionaal en zelfs internationaal belang. Omwille van de sterke groei in het aantal inwoners en het aantal banen, kent de gemeente een aantal grote uitdagingen mede op het gebied van verkeer en vervoer. Om dit in een leefbare omgeving te kunnen faciliteren zullen de principes van de Netwerkstudie Haarlemmermeer gevolgd moeten worden. De mobiliteitsvisie vormt daarbij het kader voor onze jaarlijkse activiteiten.

Activiteiten
1. Beleidsuitwerking mobiliteit
2. Beleidsuitwerking en toetsing parkeren
3. Planuitwerking en voorbereiding:
   a. Regionale en lokale wegen
   b. (hoogwaardig) Openbaar Vervoer en knopen
   c. Langzaam verkeer, slimme mobiliteit en parkeren
4. Waarborgen toekomstbestendige mobiliteit bij regionale en nationale studies en uitwerkingsplannen
5. Uitvoering, monitoring en effectmeting

Toelichting
1. Beleidsuitwerking mobiliteit
In 2023 vertaalt zich dit onder andere in: vaststellen van een Verkeersstructuurplan (VSP) Hoofddorp en een Verkeersstructuurplan Nieuw-Vennep; uitwerking geven aan de onderzoeken uit de Adaptieve Agenda van de Netwerkstudie Haarlemmermeer 2040 waaronder de integrale bereikbaarheid van Hoofddorp Noord-Oost om

de knelpunten op en de barrière werking van de N201 beter het hoofd te kunnen bieden.

2. Beleidsuitwerking en toetsing parkeren
We exploiteren betaalde parkeerplaatsen, zijn bevoegd gezag voor parkeervergunningen en verantwoordelijk voor het parkeertoezicht in de gemeente. We maken parkeerbeleid met als doel de bereikbaarheid van voorzieningen te bevorderen, maar ook om te zorgen dat de juiste parkeerder op de juist plaats parkeert. Dit doen we door het toepassen van geschikte parkeernormen voor de diverse woon- en werkgebieden en aanbieden van de juiste parkeervoorzieningen. Dit alles binnen de financiële kaders. Naast bereikbaarheid bevorderen heeft het parkeerbeleid tot doel objectieve parkeeroverlast in woonwijken terug te dringen om de leefbaarheid te bevorderen. We actualiseren op basis van ruimtelijke en sociale ontwikkelingen, gebiedsgericht, het parkeerbeleid en de bijbehorende instrumenten. Speciale aandacht is nodig voor het centrum van Hoofddorp en de omliggende wijk in combinatie met het VSP en de vele ontwikkelingen maar ook voor de transformatie bij Pionier-Bols in Nieuw-Vennep.

3. Planuitwerking en voorbereiding
Jaarlijks stellen we binnen deze activiteit de verwachtingen voor en urgentie van de projecten in het Uitvoeringsprogramma mobiliteit (UPM) vast. Naast de studies voor uitvoeringsprojecten voeren we ook planstudies uit. We werken samen met VRA, MRA, provincie Noord-Holland en buurgemeenten aan afstemming, cofinanciering en planning. We nemen deel in plan-, werk- en stuurgroepen om zowel de lopende projecten als de beleidsontwikkeling in overeenstemming te brengen en te houden met onze ambities.

3a. Regionale en lokale wegen
Met het UPM sturen we jaarlijks op de uitvoering van wegprojecten, zowel in studie-, voorbereidings- als uitvoeringsfasen. De voortgang van de opwaardering van de Nieuwe Bennebroekerweg vraagt blijvend aandacht. Daarnaast ook diverse aanpassingen voor de woningbouwontwikkelingen. In 2023 zullen de eerste maatregelen uit de VSP's voor Hoofddorp en Nieuw-Vennep in voorbereiding worden genomen.

3b. (hoogwaardig) Openbaar Vervoer en knopen
We overleggen en trekken op met de provincie Noord-Holland, VRA en de vervoerders rond de doorontwikkeling van de openbaar vervoer concessies binnen en net buiten onze grenzen. We bereiden aanpassingen in vervoerplannen voor en verwerken de effecten van de aanpassingen aan infrastructuur. Daarnaast onderzoeken we toekomstige plannen en verzorgen we het MeerOV. In 2022 werken wij aan een studie naar het doortrekken van de lijn Noordwijk/Schiphol via Nieuw-Vennep West, Hoofddorp Zuid en het station. In 2023 is dit deel van de haalbaarheidsfase gereed om ingebracht te worden bij onze partners de provincie Noord-Holland en de VRA zodat het traject samen vorm gegeven kan worden.

3c. Langzaam verkeer, slimme mobiliteit en parkeren
Op regioniveau werken we samen met VRA, provincie en MRA in de ontwikkeling van Mobility as a Service, deelmobiliteitsconcepten, reisdata ontwikkelingen en verkeersmanagement. De fiets krijgt extra aandacht. We ontwikkelen op de drukst bereden verbindingen doorfietsroutes. Dit doen we samen met de VRA en de provincie. De aanleg van de doorfietsroute Hoofddorp-Schiphol-Aalsmeer en en de aanleg de F200 tussen Haarlem en Halfweg en de fietsonderdoorgang bij de Cruquiusbrug zijn in uitvoering. Naar de fietsvoorziening bij de Amersfoortlaan in Badhoevedorp wordt een verkenning gedaan. Door werk met werk te maken zijn er mogelijkheden om diverse smalle voorzieningen aan te pakken.

4. Waarborgen toekomstbestendige mobiliteit bij regionale en nationale studies en uitwerkingsplannen
In 2023 vertaalt zich dit onder andere in deelname aan verschillende Meerjaren Investeringsagenda Ruimte en Transport (MIRT)-onderzoek- en verkenningstrajecten zoals de Noord/Zuidlijn en Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB). Ook nemen we deel aan het project Multi Modale Knoop Schiphol wat inmiddels is gevorderd tot planuitwerking. Daarnaast onderzoeken we in de uitwerking van het programma 'bereikbare steden' binnen SBaB, welke mobiliteitsmaatregelen nodig zijn op en rondom het station in Hoofddorp. Onderzoeken richten zich op de eventuele komst van de doorgetrokken Noord/Zuidlijn (metro) naar Hoofddorp, de effecten van verdichting in Hoofddorp en de versterking van de overstapfunctie van station Hoofddorp. Maar ook nemen we deel aan het project voor de verbinding van Haarlem-Amsterdam voor het Hoogwaardig openbaar vervoer (HOV) langs de A9.

5. Uitvoering vervoer, monitoring en effectmeting
We monitoren de effecten van de investeringen uit de Onderzoeks- en Investeringsagenda en het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit, de beleidsontwikkeling en de inzet op educatie en verkeersveiligheid op effectiviteit en rapporteren

daar jaarlijks over in de Monitor Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer.

Tabel 38 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel B: De vervoersnetwerken zorgen in samenhang voor een goede bereikbaarheid die in balans is met de leefbaarheid.	Baten	1.022	939	140	140	140	140
	Lasten	7.074	7.642	6.078	6.709	7.166	7.384
	Saldo	**-6.051**	**-6.704**	**-5.938**	**-6.569**	**-7.026**	**-7.244**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Programma SBaB	-800	-	-	-
Overig	2	-	-	-
Totaal Baten	**-798**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
Slimme en duurzame mobiliteit MRA	1.177	-	-	-
Programma SBaB	800	-	-	-
Programmakosten Noord/zuidlijn	-465	465	-	-
Kapitaallasten	-362	-1.151	-357	-218
Integrale aanpak parkeren stadscentrum	250	-	-	-
Overig	164	55	-100	-0
Totaal Lasten	**1.564**	**-631**	**-457**	**-218**

Baten

In de begroting van 2022 was een bedrag voor het programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB) opgenomen. In het programma SBaB werken Rijk, provincie en gemeenten in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) samen aan maatregelen op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid en leefbaarheid. Dit programma is niet opgenomen in de begroting van 2023.

Lasten

Deze lasten maken onderdeel uit van het uitvoeringsprogramma van Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBaB). Hiervoor is via een decentralisatie-uitkering in het gemeentefonds een incidentele bijdrage van het Rijk ontvangen met als voorwaarde dat deze bijdrage wordt besteed aan het project Slimme en duurzame mobiliteit MRA. Via een budgetoverheveling waartoe besloten is bij de vaststelling van de Jaarstukken 2021 zijn deze incidentele middelen in 2022 geraamd.

Zie voor een toelichting op de lagere lasten Programma SBaB de toelichting opgenomen bij de baten.

Voor programmakosten van het project Noord/Zuidlijn is bij de Voorjaarsrapportage 2022 voor 2023 een incidenteel budget toegekend. Het gaat hierbij om het gemeentelijke aandeel.

Als gevolg van wijzigingen in de investeringen is sprake van een mutatie op de kapitaallasten op dit beleidsdoel. Het betreft hier de kapitaallasten van de investeringen op basis van het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit (UPM).

Teneinde het integrale parkeervraagstuk stadscentrum een gedegen benadering te geven en enerzijds een plaats te geven in het programma stadscentrum Hoofddorp en anderzijds om invulling te geven aan het amendement AM11 van 11 november 2021 bij de Strategische agenda van de raad was er voor deze werkzaamheden in 2022 aanvullend budget nodig.

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 39

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Mobiliteit							
Haarlemmermeer is een verkeersveilige gemeente, met goed bereikbare voorzieningen en een efficiënt openbaar vervoer.	Baten	1.046	964	165	165	165	165
	Lasten	8.676	9.079	7.582	8.211	8.665	8.858
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-7.630**	**-8.115**	**-7.417**	**-8.045**	**-8.500**	**-8.692**
Reservemutaties	Onttrekking	943	735	1.094	1.211	1.593	1.593
	Storting	1.817	2.207	4.369	2.222	3.076	2.933
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**-8.504**	**-9.587**	**-10.691**	**-9.056**	**-9.983**	**-10.032**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en het openbaar vervoer.	Baten	23	25	25	25	25	25
	Lasten	1.602	1.437	1.504	1.502	1.499	1.473
	Saldo	**-1.579**	**-1.412**	**-1.479**	**-1.477**	**-1.474**	**-1.448**
Beleidsdoel B: De vervoersnetwerken zorgen in samenhang voor een goede bereikbaarheid die in balans is met de leefbaarheid.	Baten	1.022	939	140	140	140	140
	Lasten	7.074	7.642	6.078	6.709	7.166	7.384
	Saldo	**-6.051**	**-6.704**	**-5.938**	**-6.569**	**-7.026**	**-7.244**

Toelichting reserves

Tabel 40

(bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Onttrekking				
Dekking afschrijvingslasten	1.094	1.211	1.593	1.593
Totaal Onttrekking	**1.094**	**1.211**	**1.593**	**1.593**
Storting				
Dekking afschrijvingslasten	4.369	2.222	3.076	2.933
Totaal Storting	**4.369**	**2.222**	**3.076**	**2.933**

Onttrekkingen

Reserve dekking afschrijvingslasten

De onttrekkingen betreft de dekking van afschrijvingslasten die uit bijdragen vanuit, met name, de bouwgrondexploitaties en anterieure overeenkomsten gedekt worden. Bijvoorbeeld de bijdrage in de omlegging A9. Conform de voorschriften van het BBV mogen deze bijdragen, vanuit de reserve RIH, niet in één keer ten gunste van de betreffende investering worden gebracht. De economische levensduur moet gehanteerd worden, zowel voor de afschrijvingslast als de dekking uit de reserve.

Stortingen

Reserve dekking afschrijvingslasten

Op basis van het MPG, standlijn 1 januari 2022, zijn de stortingen in de reserve Dekking afschrijvingslasten geraamd. Dit betreft de tussentijdse winstnemingen Badhoevedorp die bestemd zijn voor de dekking van de afschrijvingslasten van de bijdrage in de omlegging A9.

Ruimtelijke ontwikkelingen

lasten in €	25.246
% totale begroting	5,2%
baten in €	35.059
% totale begroting	7,0%

Portefeuillehouder: Nobel, Ruigrok, Sedee-Schuitemaker, Steffens-van de Water, Van der Meij

Maatschappelijk doel:
Een aantrekkelijke, veilige, efficiënte, duurzame en goed functionerende ruimtelijke omgeving.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2022	Begroting 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2022
Beleidsdoel A: De ruimtelijke omgeving is het resultaat van een zorgvuldige afweging om het welzijn van de inwoners, bedrijven, werkenden, bezoekers en recreanten te vergroten.	**938**	**-26%**	**9.381**	**37%**
01. Implementeren van de Omgevingswet				
02. Versterken van ruimtelijke kwaliteit				
03. Samen met Rijk en Metropoolregio Amsterdam werken aan een leefbare en duurzame regio				
04. Ontwikkelen van woningbouwlocaties				
05. Ontwikkelen van het stationsgebied				
06. Ontwikkeling van stadscentrum Hoofddorp				
Beleidsdoel B: Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.	**23.767**	**-72%**	**13.432**	**-83%**
01. Realiseren van woningbouwprojecten				
02. Realiseren van kantoren- en bedrijventerreinen				
03. Realiseren van groen- en recreatieprojecten				
04. Regie op de energie-infrastructuur				
05. Regie op de energietransitie				
Beleidsdoel C: Het gebruik van de openbare ruimte sturen in overeenstemming met het beleid.	**10.354**	**-2%**	**2.433**	**-21%**
01. Uitvoeren van de wettelijke taak van het houden van bouw- en woningtoezicht				
02. Uitvoeren van toezicht op het gebruik van gronden en bouwwerken				
03. Het begeleiden van diverse projecten op het gebied van kabels en leidingen				
04. Adviseren over initiatieven				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: -

Beleidsdoel B: Schiphol Area Development Company (SADC), Hoofdvaart BV, GEM A4 Zone West CV, GEM President CV, GEM A4 Zone West Beheer BV, GEM President Beheer BV, Polanenpart CV, Polanenpark BV, Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer BV, Energiebedrijf Haarlemmermeer BV, Zonnepanelen Haarlemmermeer BV

Beleidsdoel C: Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Ruimtelijke ontwikkelingen

Een aantrekkelijke, veilige, efficiënte, duurzame en goed functionerende ruimtelijke omgeving.
Haarlemmermeer bestaat uit 31 kernen waar momenteel bijna 160.000 mensen wonen. Het is een omvangrijk gebied van 20.632 hectare met een werelderfgoed monument in de vorm van de Geniedijk. Daarnaast zijn in de gemeente grote ondernemingen gevestigd en is er een omvangrijke infrastructuur: de nationale luchthaven, belangrijke verkeersaders, een drukke spoorlijn en het Noordzeekanaal.

Haarlemmermeer is in veel opzichten een prettige gemeente om in te wonen, werken, naar school te gaan en te recreëren. Dat willen we zo houden. Naast de noodzakelijke bouw van veel woningen, bijbehorende infrastructuur, voorzieningen en bedrijvenparken willen we het kenmerkende open en groene karakter van de polder behouden en blijven we hierin investeren, evenals in een groene, kleurrijke en goed onderhouden leefomgeving.

Dit alles vraagt op het gebied van ruimtelijke ordening om een zorgvuldige afweging en duidelijke sturing met het oog op het welzijn en de welvaart van de inwoners, ondernemers, werkenden, bezoekers en recreanten. We willen een prettige, veilige en duurzame woon-, werk- en recreatieve omgeving waarin ook oog is voor economische ontwikkeling. Hierbij zijn belangrijke rollen weggelegd voor het milieu, verkeer, externe veiligheid, landschap, historische waarden en beleidsregels van andere overheden die het algemeen ruimtelijk belang moeten waarborgen.

Nu gebeurt dit nog via de Wet op de Ruimtelijke Ordening; in de nabije toekomst zal dit gebeuren via de nieuwe Omgevingswet. In deze wet worden de gebiedsgerichte onderdelen van huidige wetten samengebracht in één wet.

De beleidsbasis voor de ontwikkeling van de gemeente is de Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040.

Door zelf de uitvoering van ruimtelijke projecten ter hand te nemen geeft de gemeente actief invulling aan het realiseren van de ruimtelijke opgave waar de gemeente voor staat. Daarbij is Haarlemmermeer de afgelopen jaren verstedelijkt. De verwachting is dat door de grote woningbouwopgave zich dit de komende jaren zal voortzetten, met name in en bij de grote kernen Hoofddorp en Nieuw-Vennep. Aan ons de opgave om die verstedelijking in goede banen te leiden om de leefbaarheid te garanderen en waar mogelijk te verbeteren. Onder andere door toevoegen van groen en water.

Tabel 41

Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	Metingen 2018	2019	2020	2021
Hernieuwbare elektriciteit	%	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	3,5	4,7	6,2	n/b

Verbonden partijen
Om onze maatschappelijke doelen en beleidsdoel(en) te bereiken werken we samen met Schiphol Area Development Company (gronduitgifte bedrijventerreinen), Hoofdvaart BV, GEM A4 Zone West CV, GEM President CV en GEM Polanenpark CV (ontwikkeling van bedrijventerreinen), Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer BV (duurzaamheidsprojecten), Energie Bedrijf Haarlemmermeer BV (groene energie) en Zonnepanelen Haarlemmermeer BV (duurzame energie opwekken voor eigen gebruik). Zie voor een nadere toelichting de paragraaf Verbonden Partijen.

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) controleert aanvragen van ondernemingen en de grote infrastructurele werken. Zie voor een verdere toelichting het programma Kwaliteit fysieke omgeving.

Relevant beleid
- Structuurvisie Haarlemmermeer 2040 (2021.0003036)
- Verdichtingsvisie Haarlemmermeer 2040 (2022.0000047)
- Visie Polderlinten en beeldkwaliteitsplan voor de erven (2022.0000056)
- Klimaatadaptatiebeleid Haarlemmermeer (2022.0000040)
- Beeldkwaliteitsplan ringvaart en ringdijk Haarlemmermeer (2021.0000696)
- Verdichtingsplan Stationsgebied Hoofddorp Centrum (2021.0001986)
- Stadscentrum Hoofddorp: nieuwe gemeentelijke huisvesting (2020.0000976)
- Beleidskader zonneakkers Haarlemmermeer (2020.0000707)
- Concept Regionale Energiestrategie Noord-Holland Zuid (2020.0000962: deel 1 en deel 2)
- Datacenterbeleid gemeente Haarlemmermeer (2020.0002126)
- Kadernota Warmtetransitie Haarlemmermeer (2020.0000491)
- Model-omgevingsplan Haarlemmermeer (2020.0001356)
- Harmonisatie welstandsnota's Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude (2020.0002340)
- Beeldkwaliteitsplan polderlinten Vijfhuizen (2020.0002325)
- Uitvoeringsplan voor Haarlemmermeer-West (2014.0010031)
- Gebiedsontwikkeling Lisserbroek Turfspoor (2016.0017874)
- Inrichtingsplan en Ontwikkelstrategie Hoofddorp Centraal (2016.0020521)
- Visie Ringdijk en Ringvaart (2017.0011195)
- Versnelling woningbouwproductie (2017.0037218)
- Beleidskader Strategisch Grondbeleid Haarlemmermeer 2019-2023 (2019.0057735)
- Programmatische aanpak Energietransitie Haarlemmermeer (2019.0037699)
- Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) (2022.0000688)
- Het Masterplan Pionier-Bols (2021.0003183)
- Bestuurlijke Voortgangsrapportage Wonen 2021 (2021.0002550)
- Voortgangsrapportage PARK21 (2021.0000357)
- Investeringsstrategie schalsprong wonen (2021.0002603)

Beleidsdoel A: De ruimtelijke omgeving is het resultaat van een zorgvuldige afweging om het welzijn van de inwoners, ondernemers, werkenden, bezoekers en recreanten te vergroten.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?
Door het actief betrekken van inwoners en ondernemers bij ruimtelijke ontwikkelingen en het creëren van draagvlak bij direct belanghebbenden maken we ruimtelijke plannen die voorzien in een stabiel evenwicht tussen diverse ruimtelijke spanningsvelden. Werken en wonen, wonen en recreëren, winkelen en wonen, uitgaan en wonen, vermaak behoeften van diverse leeftijdscategorieën, alles moet in samenhang worden gebracht waarbij het welzijn voorop staat in de afweging van het algemeen belang. Wij staan hierbij een gebiedsgerichte aanpak voor, waarbij per gebied, samen met de in het gebied betrokkenen, integrale visies en plannen kunnen worden gemaakt. Ruimtelijke kwaliteit en een goed en gezond leefmilieu zijn daarbij onze uitgangspunten.

Activiteiten
1. Implementeren van de Omgevingswet
2. Versterken van ruimtelijke kwaliteit
3. Samen met Rijk en Metropoolregio Amsterdam werken aan een leefbare en duurzame regio

4. Ontwikkelen van woningbouwlocaties
5. Ontwikkelen van het stationsgebied Hoofddorp
6. Ontwikkeling van stadscentrum Hoofddorp

Toelichting

1. Implementeren van de Omgevingswet
De Omgevingswet brengt een grote stelselwijziging in het omgevingsrecht en een nieuwe manier van werken in de ontwikkeling en het beheer van de fysieke leefomgeving. De reikwijdte van de wet strekt zich uit van strategische visie, gebiedsontwikkeling en beheer tot vergunningverlening, handhaving en toezicht en de bijbehorende informatievoorziening en dienstverlening. De impact van de wet is daarmee groot. De inwerkingtreding is door het Rijk meerdere keren uitgesteld. De beoogde invoeringsdatum is naar verwachting medio 2023.

Na de vaststelling van de Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040, zijn drie belangrijke producten te onderscheiden waar we de komende jaren nog aan werken: het omgevingsplan, de omgevingsvergunning en het omgevingsloket.

- Bij inwerkingtreding van de wet zullen de bestaande bestemmingsplannen tezamen het nieuwe omgevingsplan vormen. De ambitie is om het Haarlemmermeerse omgevingsplan stapsgewijs binnen drie jaar vast te stellen. Voor de jaren 2022 en 2023 is bij de Voorjaarsrapportage 2021 budget toegekend. Bij de Voorjaarsrapportage 2022 is een aanvraag voor 2024 toegekend.
- Als de wet van kracht wordt, geldt een standaard vergunningsverleningsprocedure van acht weken en moet er afgestemd worden met andere overheden. Er vinden pilots plaats en onderzoeken naar het efficiënter inrichten van het proces.
- Bij de start van de wet is de informatie over de fysieke leefomgeving digitaal toegankelijk voor iedereen via het landelijke Omgevingsloket. Dit vraagt om standaardisatie van gegevens en het maken van diverse ICT-koppelingen. Daar waar de landelijke ontwikkelingen al zover zijn, zijn wij al aangesloten op het landelijke Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). De doorontwikkeling van het DSO loopt tot 2024.

2. Versterken van ruimtelijke kwaliteit
Belangrijk onderdeel van de Omgevingswet is de zorgplicht voor de ruimtelijke kwaliteit in onze gemeente. In de Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040 doen we daar al uitspraken over. De Omgevingsvisie moet een goede vertaling krijgen naar regels voor het beoordelen van bouwinitiatieven in het Omgevingsplan. De Omgevingsvisie is voor een directe vertaling te veel op hoofdlijnen. Daarom hebben we een aantal kaders opgesteld om de ruimtelijke kwaliteit duiding te geven, zoals de Verdichtingsvisie Haarlemmermeer 2040 en de Visie Polderlinten. Voor de komende jaren hebben we de ambitie om veel woningen te bouwen met de daarbij behorende voorzieningen en infrastructuur. Om de leefbaarheid daarbij op peil te houden en te verbeteren is het van belang om ook de komende jaren goede beleidskaders te hebben om de ruimtelijke kwaliteit te duiden.

De Nota Omgevingskwaliteit zal aangeboden worden. Dit is een paraplunota waar alles bij elkaar komt, bestaand en toekomstig beleid, om regie te kunnen voeren op de samenhang en vanuit de integraliteit de stap naar beoordelingsregels voor het Omgevingsplan te kunnen maken. Hiermee zijn wij beter in staat om nieuwe bouwinitiatieven vanuit een integraal kader te inspireren, te adviseren en te toetsen. Het benutten en behouden van de dragers van gemeente Haarlemmermeer: het verkavelingspatroon, de polderdijken, het agrarische karakter en de historische landschappen zijn daarbij leidend.

3. Samen met Rijk en Metropoolregio Amsterdam werken aan een leefbare en duurzame regio
Op 21 januari 2022 heeft de raad ingestemd met het Verstedelijkingsconcept Metropoolregio Amsterdam (MRA) (2021.0003112) als samenwerkingsproduct van de regio, waarmee een regio-brede basis is gelegd voor het maken van afspraken met het Rijk.
Essentieel is de nadrukkelijke inzet op de verdere ontwikkeling van onze regio als een toekomstbestendige, evenwichtige meerkernige metropool. Met deze koers wordt ruimte gegeven aan 325.000 extra woningen tot 2050, waarvan minimaal 175.000 tot 2030 en ongeveer evenveel aan banen. En met de integrale aandacht die er is voor de grote maatschappelijke opgaven en transities waar we voor staan, bouwen we niet alleen woningen, maar duurzame steden en samenlevingen in een aantrekkelijk en vitaal landschap. Daarmee versterken de afzonderlijke gebieden van de MRA elkaar en de regio als geheel.
In 2023 en verder willen we in de MRA met elkaar en met het Rijk concretere uitwerking van de opgaven, oplossingen en de fasering opnemen in een investeringsstrategie (bekostiging en financiering). In een uitvoeringsprogramma gaan we met het Rijk hierover afspraken maken.
Relevante ontwikkelingen voor Haarlemmermeer zijn hierbij de doortrekking van de Noord/Zuidlijn tot Hoofddorp en de gebiedsontwikkeling rondom Station Hoofddorp.

4. Ontwikkelen van woningbouwlocaties
De druk op de woningmarkt in onze regio blijft onverminderd hoog en vanuit deze opgave zijn wij in 2017 gestart met de versnelling van de woningbouw voor de gebiedsontwikkeling van Lisserbroek Noord, Nieuw-Vennep West, Cruquius-Zwaanshoek en de transformatielocaties Cruquius-Bennebroekerdijk, Hoofddorp Noord en Pionier-Bolsterrein. In 2022 heeft de gemeenteraad de Investeringsstrategie schaalsprong wonen vastgesteld.

De gebiedsontwikkeling van de versnellings- en transformatielocaties bevinden zich nu in verschillende fases.

1. Voor de versnellingslocaties van Lisserbroek Turfspoor en Lisserbroek Noord zijn de intentieovereenkomsten verlengd en is de woningbouwimpuls (WBI) aanvraag 3e tranche door het ministerie van BZK in december 2021 afgewezen. De ontwikkelaars onderzoeken een voorstel om te kunnen ontwikkelen zonder subsidie. Indien dit niet lukt is het mogelijk om in december een WBI-aanvraag 5e tranche in te dienen. Verder werken we aan de benodigde planproducten zoals essentiekaarten en gebiedsenveloppe. De Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) is op 16 juni 2022 door de gemeenteraad vastgesteld.
2. Voor Nieuw-Vennep West loopt de intentieovereenkomst tot 17 september 2022. Een verlenging is in voorbereiding. Er wordt gewerkt aan de afronding door grondeigenaren – in afstemming met de gemeente - van een concept Stedenbouwkundig Plan op hoofdlijnen. Ook wordt naast dit stedenbouwkundig plan het gemeentelijke Stedenbouwkundig Programma van Eisen uitgewerkt in afstemming met de grondeigenaren. Na inhoudelijke overeenstemming wordt een en ander uitgewerkt in anterieure afspraken. We streven naar een overeenstemming over de planologische en stedenbouwkundige kaders, zodat we in 2023 kunnen beginnen met onder andere de concrete planvorming en opstellen bestemmingsplan.
3. Hoofddorp Noord: In het eerste kwartaal van 2022 is het Stedenbouwkundig Programma van Eisen door de gemeenteraad vastgesteld en is een anterieure overeenkomst ondertekend voor de zogeheten AM locatie met 600 woningen. In de tweede helft van 2022 wordt de bestemmingswijziging ter besluitvorming voorgelegd. We verwachten in 2023 te kunnen starten met de bouw.
4. Voor de gebiedsontwikkeling van Cruquius-Zwaanshoek en Cruquius Bennebroekerdijk is een programma van eisen opgesteld (80% versie) en zijn intentieovereenkomsten afgesloten. De verwachting is dat begin 2023 de stedenbouwkundige plannen op hoofdlijnen voor beide ontwikkelingen door de ontwikkelaars worden afgerond. Op basis hiervan kan de gemeente een besluit nemen over de wenselijkheid en haalbaarheid van de ontwikkelingen en vervolgens anterieure overeenkomsten afsluiten
5. Voor het Pionier-Bolsterrein hebben we in 2021 een WBI subsidie toegekend gekregen van het Rijk. Het Masterplan Pionier-Bols is 3 maart 2022 vastgesteld. Het Westerdreefkwartier met 136 woningen wordt nu gebouwd en in 2023 opgeleverd.

5. Ontwikkelen van het stationsgebied Hoofddorp
In het programma Bereikbare Steden van het Rijk is afgesproken om in de omgeving van station Hoofddorp ruimte te bieden aan 15.500 nieuwe woningen en duizenden arbeidsplaatsen. De komst van de Noord/Zuidlijn maakt deze schaal- en kwaliteitssprong mogelijk. Andersom draagt de woningbouw en de uitbreiding van de werkgelegenheid bij aan de vervoerswaarde van de metro.

De stationsomgeving van Hoofddorp biedt unieke kansen om het te ontwikkelen tot een hoog stedelijk gebied dat zich kenmerkt door een mix van wonen, werken, leren, verplaatsen, verblijven en recreëren. Door dit gebied integraal te ontwikkelen ontstaat een aantrekkelijk stedelijk gebied; een representatieve zuidelijke entree voor Schiphol en de Zuidas. En samen met Schiphol en de Amsterdamse Zuidas zal het gebied de internationale entree van Nederland vormen (ENTER NL). Het station van Hoofddorp zal zich met de komst van de metro ontwikkelen tot een multimodale knoop waar dagelijks 40.000-50.000 reizigers in-, uit- of overstappen op metro, bus en trein.

6. Ontwikkeling van stadscentrum Hoofddorp
Met het programma Stadscentrum Hoofddorp bouwen we aan de toekomst van Hoofddorp: een levendig en bereikbaar stadscentrum in het hart van de Randstad. Het stadscentrum wordt een centrale ontmoetingsplek voor iedereen, die wil wonen, werken, ontspannen en winkelen. Door deze ontwikkelingen positioneert Hoofddorp zich steeds meer als een stedelijk gebied dat in de MRA in toenemende mate aan belang wint. Hierbij focussen wij ons naast duurzaamheid ook op de volgende subdoelen: aantrekkelijker, levendig, sociale structuur en bereikbaarheid. Om deze doelen te bereiken, brengen wij de komende jaren samenhang aan in alle ontwikkelingen:

- ruimtelijke maatregelen (parkeeropgave, infrastructuur, energievoorziening);

- Hyde Park (woningbouw door diverse ontwikkelaars, Gerritshoeve);
- Stadspark (Wandelbos, Loods Fruittuinen, tennislocatie);
- Raadhuisplein en omgeving (Raadhuisplein, gemeentehuis, voorzetgebouw, diverse initiatieven);
- Binnenweg en omgeving (Binnenweg 3, Binnenweg 4, Nieuweweg 103);
- winkelcentrum (V&D/De Deining, Concourslaan, plannen Wereldhave);
- werken aan de visie voor het stadscentrum. We werken met de geselecteerde architect en adviseurs aan het ontwerp voor het nieuwe gemeentehuis en zijn verhuisd naar onze tijdelijke huisvesting. Hyde Park is inmiddels begonnen met bouwen en er is een anterieure overeenkomst met Van Herk afgesloten. Het ontwerp bestemmingsplan voor TROM is vastgesteld en ter inzage gelegd.

Tabel 42 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel A: De ruimtelijke omgeving is het resultaat van een zorgvuldige afweging om het welzijn van de inwoners, bedrijven, werkenden, bezoekers en recreanten te vergroten.	Baten	2.044	1.259	938	246	246	246
	Lasten	6.915	6.862	9.381	6.683	5.589	5.589
	Saldo	**-4.870**	**-5.603**	**-8.444**	**-6.437**	**-5.343**	**-5.343**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Bijdrage MRA flexibele schil	-210	-	-	-
Versnelling woningbouw	-182	-	-	-
Anterieure overeenkomsten	-	-691	-	-
Overig	71	-0	-	-
Totaal Baten	**-321**	**-691**	**-**	**-**
Lasten				
Programmakosten Stationsgebied	-1.521	1.521	-	-
Versterking organisatie	-878	-439	-439	-
Gewijzigde verdeling personeelslasten	-421	-	-	-
Bijdrage MRA flexibele schil	210	-	-	-
Versnelling woningbouw	182	878	-	-
Gebiedsgerichte plannen	-	723	-	-
Omgevingswet	-	-	1.442	-
Overig	-91	15	91	0
Totaal Lasten	**-2.519**	**2.698**	**1.094**	**0**

Baten

In 2022 was er in de begroting een bedrag opgenomen voor de versnelling van woningbouw. Dit betrof een cofinanciering van gebiedsontwikkelingsteams via de flexibele schil regeling van de MRA. Hier staan ook lasten tegenover.

In 2022 was een specifieke uitkering van het Rijk in de begroting opgenomen ter dekking van de kosten van capaciteit en expertise voor de impuls versnelling woningbouw.

De inkomsten uit de anterieure overeenkomsten fluctueren sterk per jaar. De anterieure overeenkomsten komen voort uit particuliere initiatieven die sterk afhankelijk zijn van met name de woningmarkt. Het betreft hier kleinschalige woningbouw projecten van minder dan 30 woningen waarbij de doorlooptijd tussen het moment van aanmelding en de ondertekening van de anterieure overeenkomst relatief kort is. Om deze redenen is het moeilijk een inschatting te maken voor de meerjarenraming. Daarom wordt in de ramingen alleen rekening gehouden met de afgesloten overeenkomsten per 1 januari 2022. Voor 2022 betreft dit twaalf overeenkomsten. In 2023 is rekening gehouden met de inkomsten van vijf overeenkomsten. Voor 2024 zijn er nog geen afgesloten overeenkomsten.

Lasten

Voor de jaren 2022 en 2023 is incidenteel rekening gehouden met de kosten van het programma stationsgebied. Het betreft kosten voor coördinatie, sturing, rapportage en begeleiding van de besluitvorming.

Op basis van het coalitieakkoord 2022-2026 is rekening gehouden met budget voor versterking van de organisatie om de huidige en nieuwe ambities waar te kunnen maken.

Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een extra doorbelasting in 2023 op dit beleidsdoel.

Zie voor een toelichting op de lagere lasten bijdrage MRA flexibele schil de toelichting bij de baten.

Zie voor toelichting op de lagere lasten versnelling woningbouw in 2023 de toelichting bij de baten. Vanaf 2024 vervallen de incidenteel beschikbaar gestelde budgetten voor het project Versnelling woningbouw

Bij de vaststelling van de Voorjaarsrapportages 2021 en 2022 zijn er voor de jaarschijven 2022, 2023 en 2024 incidentele middelen beschikbaar gesteld voor het opstellen van het Omgevingsplan.

Voor 2023 zijn bij de vaststelling van de Voorjaarsrapportage 2022 incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor de gebiedsgerichte plannen Stadscentrum en Oostflank.

Beleidsdoel B: Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

De gemeente Haarlemmermeer staat voor grote ruimtelijke opgaven. In de Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040 en de verdichtingsvisie wordt onder meer uitgegaan van binnenstedelijke woningbouwopgaven in Hoofddorp, Nieuw-Vennep en Badhoevedorp. Ook de opgaven die samenhangen met de 'Versnelling Woningbouw' in Lisserbroek, Cruquius, Nieuw-Vennep West en Hoofddorp Noord zijn groot. Tenslotte is er de transformatieopgave van kantoren- en bedrijventerreinen in Beukenhorst-West (Hyde Park), Hoofddorp-Noord en Pionier-Bolsterrein in Nieuw-Vennep. Daarnaast zijn er andere grote projecten zoals de ontwikkeling van bedrijvenparken aan de oostzijde van Haarlemmermeer en de ontwikkeling van PARK21.

De ruimtelijke uitdaging is groot en de economische perspectieven zijn door de coronacrisis onduidelijk en gediversifieerd. Zo lijkt bijvoorbeeld de logistieke branche het zeer goed te doen, terwijl andere branches sterk geraakt worden. Ook de woningbouw lijkt (nog) niet, dan wel slechts beperkt geraakt te worden.

Vooralsnog werken wij, samen met de ontwikkelaars uit de markt, om vanuit de planvoorbereiding in de voorgaande jaren, samen deze ontwikkelingen tot een succes te maken.

Activiteiten

1. Realiseren van woningbouwprojecten
2. Realiseren van kantoren- en bedrijventerreinen
3. Realiseren van groen- en recreatieprojecten
4. Regie op de energie-infrastructuur
5. Regie op de energietransitie

Toelichting

1. Realiseren van woningbouwprojecten

Een van onze grootste uitdagingen voor de komende jaren is het realiseren van een meer divers woningbestand en het bouwen van betaalbare woningen. Tot 2040 willen we 20.000 woningen bouwen, waarvan meer dan 3.000 tijdens de komende vier jaar. We geven daarbij prioriteit aan het bouwen van betaalbare en sociale huur- en koopwoningen voor starters en jonge gezinnen, zodat de doorstroming bevorderd wordt. Bij de bouwplannen kiezen we voor behoud van het landelijke karakter in de kleine dorpen, voor verdichting in Nieuw-Vennep en verstedelijking in Hoofddorp.

Momenteel realiseren we ongeveer 100 (deel)projecten. Waarvan de meeste in Hoofddorp, zoals Tudorpark, Tudorgardens en Hyde Park. In Nieuw-Vennep realiseren we woningen in Pionier-Bols, in Spaarndam Spaarnebuiten en in Cruquius Wickevoort. En in de hele gemeente nog een scala aan kleinschalige projecten. Wij pakken de komende jaren ook door met de woningbouwopgave. Daarvoor maken we plannen voor toekomstige projecten als Lincolnpark, Rooseveltpark, Lisserbroek, Nieuw-Vennep West, Cruquius- Zwaanshoek en Badhoevedorp. Meer hierover is opgenomen in de Bestuurlijke Voortgangsrapportage Wonen 2021.

Om de grote vraag naar woningen op korte termijn deels te verkleinen, ontwikkelen en bouwen we tijdelijke flexwoningen. Bijvoorbeeld bij het station van Nieuw-Vennep.

2. Realiseren van kantoren- en bedrijventerreinen
Haarlemmermeer is de afgelopen jaren economisch en demografisch sterk gegroeid. Op dit moment is de gemeente economisch gezien een van de vijf grootste gemeenten van Nederland. Naast de sterke groei speelt er op dit moment een veelheid aan grote en relevante opgaven, programma's, trajecten en ontwikkelingen die tegelijkertijd om ruimte en inzichten vragen. De grote projecten op dit moment zijn Schiphol Trade Park, De President en Schiphol Logistics Park, De Hoek-Noord en De Liede. Om in de toekomst afzonderlijke kantoor- en bedrijventerreinontwikkelingen meer integraal te bezien en meer te kunnen sturen op de te realiseren kwantiteit en kwaliteit van kantoren en bedrijventerreinen zijn we begonnen met het in kaart brengen van de werklocatiemarkt. Dit houdt in dat we alle terreinen inclusief de nog te ontwikkelen (deel)gebieden inventariseren. Komend jaar zullen we dit traject verder oppakken en de geïnventariseerde informatie analyseren om antwoord te kunnen geven op de vraag: Wat willen we waar en wanneer met welke kwantiteit en kwaliteit ontwikkelen?
De ruimtelijk economische vraagstukken die van invloed zijn op de realisatie van werklocaties zullen hierin worden meegenomen, daarbij hoort ook de mogelijke invloed van de coronacrisis op de kwantiteit en kwaliteit van de kantoor- en bedrijventerreinen.

3. Realiseren van groen- en recreatieprojecten
Om tegemoet te komen aan de behoefte tot recreëren in het buitengebied zet de gemeente met name in op de realisatie van nieuwe recreatieve verbindingen en nieuwe recreatiegebieden als PARK21, Geniepark en Veldpost Badhoevedorp zuid. Meer hierover is opgenomen in het programma Maatschappelijke ontwikkeling.
PARK21 is gefaseerd in verschillende deelprojecten in uitvoering (deelgebieden 2, 3 en 4). Voor het gehele PARK21 is er een milieueffectrapportage (mer) opgesteld en een nieuw bestemmingsplan, waarmee ontwikkelingen in het park mogelijk worden gemaakt. Zie ook de jaarlijkse Voortgangsrapportage PARK21 aan de raad.

4. Regie op de energie-infrastructuur
We gaan als gemeente meer regie voeren op de benodigde energie-infrastructuur voor de verschillende opgaven: woningbouw, economische ontwikkelingen, verduurzaming van de mobiliteit, productie van duurzame energie en de warmtetransitie. Momenteel heeft een groot deel van Haarlemmermeer last van netcongestie. Dit betekent dat grootverbruikersaansluitingen (zoals bedrijven, maar ook bijvoorbeeld liftinstallaties van appartementencomplexen) niet meer aangesloten kunnen worden. De oplossing hiervoor is inmiddels definitief bepaald, namelijk een onderstation aan de Incheon-weg (vergunning definitief verleend), en een tweede onderstation nabij Schiphol Trade Park (locatie-onderzoek afgerond). Het eerste onderstation wordt naar verwachting in september 2025 opgeleverd. Er is nog geen planning voor het tweede onderstation, maar het eerste onderstation zal er in ieder geval voor zorgen dat voor geruime periode er voldoende ruimte is op het elektriciteitsnet.

Tot het moment van oplevering van het eerste aanvullende onderstation wordt gewerkt aan innovatieve oplossingen. Voor een deel leidt dit ook tot innovatieve oplossingen, zoals het eerste energieleverende distributiecentrum ter wereld en forse investeringen in duurzaamheid. Een ander deel is het virtuele stroomnetwerk dat op dit moment op Schiphol Trade Park wordt uitgerold, en waarbij – ondanks dat er eigenlijk geen ruimte is op het stroomnetwerk – er desondanks mogelijkheden zijn om nieuwe bedrijven te huisvesten. Een tweede virtueel stroomnetwerk wordt nu ingeregeld bij het bedrijventerrein De Hoek. Dit is een directe spin-off van het eerste virtuele stroomnetwerk in Nederland op Schiphol Trade Park, en is gekozen uit een aanbod van 40 bedrijventerreinen die ook willen opteren voor een virtueel stroomnetwerk.

5. Regie op de energietransitie
Met de Programmatische aanpak Energietransitie Haarlemmermeer werken we aan lange termijn betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij de energietransitie, het verminderen van het energiegebruik en bieden van alternatieven voor fossiel energiegebruik zoals aardgas, het stimuleren en mogelijk maken van lokale productie van duurzame energie en sturen op de benodigde energie-infrastructuur.

Naast de uitvoering van de vastgestelde beleidsstukken zoals de Regionale Energiestrategie en de Warmtevisie, gaan we nu de aanpak verder aanscherpen. Dat doen we op basis van de doelstellingen uit het coalitieakkoord en de ontwikkelingen op nationaal niveau. Daarbij zijn de verhoogde doelstelling van 55% CO_2-reductie ten opzichte van 1990, het zorgen dat iedereen mee kan doen en dat we als gemeente ook het goede voorbeeld geven, leidend.

Tabel 43 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel B: Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.	Baten	64.162	85.302	23.767	26.119	18.630	18.445
	Lasten	51.867	79.281	13.432	20.258	17.298	13.083
	Saldo	**12.295**	**6.021**	**10.335**	**5.861**	**1.332**	**5.363**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Grondexploitaties	-59.839	1.915	-3.453	64
Te ontvangen RIH-bijdragen	-1.811	437	-4.037	-248
Administratieve verschuiving	779	-	-	-
PrimA4A	-663	-	-	-
Overig	-0	-0	0	-0
Totaal Baten	**-61.534**	**2.352**	**-7.490**	**-184**
Lasten				
Grondexploitaties	60.101	763	166	371
Uitgaven RIH	3.379	-6.465	3.014	1.917
Energietransitie	1.763	-1.320	-580	1.905
PrimA4A	663	-	-	-
NMCX	-	-	301	-
Overig	-57	196	60	22
Totaal Lasten	**65.849**	**-6.826**	**2.961**	**4.215**

Baten

De post grondverkopen en bouwgrondexploitatie is de vertaling naar de begroting van het Meerjarenperspectief Grondzaken 01-01-2022 (MPG). De baten betreffen voornamelijk opbrengsten uit grondverkopen en overboekingen naar de balans als onderhanden werk (bouwgrond in exploitatie). Voor meer informatie verwijzen wij naar het MPG.

De geraamde RIH-bijdrages zijn gebaseerd op bijdrages uit de grotere projecten binnen de gemeente. Hiervoor worden anterieure overeenkomsten afgesloten. Deze projecten worden over een langere periode in fases uitgewerkt. Dit effect vertaalt zich ook naar de RIH-bijdrages. De betaling is vaak gekoppeld aan het indienen van een bouw- of omgevingsvergunning voor de woningen, en niet zoals bij de kleinschalige woningbouw aan het afsluiten van de anterieure overeenkomst. Wel worden er dan garantie afspraken gemaakt over de betaling van de RIH.
In de kasstroom van de RIH is dit effect zichtbaar. Hierin zijn de verwachte planningen van de bijdrages opgenomen. De belangrijkste projecten die hier voor de opbrengst zorgen zijn: Hyde Park, Tudorpark, Wickevoort en Treehouse (Aprisco). Maar ook Schiphol Trade Park (STP) is een anterieure overeenkomst waaruit op basis van de jaarlijkse grondverkopen een bijdrage wordt ontvangen. Verder geldt dat de gemeente voor de ontvangsten afhankelijk is van de verkoop van de woningen.

De verantwoording van opbrengsten uit gronden (met name erfpacht) is verschoven van onder andere het programma Economische zaken (beleidsdoel A) naar programma Ruimtelijke ontwikkelingen.

In 2022 is voor PrimA4a een subsidie opgenomen die de provincie Noord-Holland via het Investeringsbudget voor het landelijk gebied (ILG) heeft verleend. De subsidie is verstrekt om de toevoer van zuivere CO2 door de bestaande OCAP leiding uit te breiden naar PrimA4a.

Lasten

De post grondverkopen en bouwgrondexploitatie is de vertaling naar de begroting van het Meerjarenperspectief Grondzaken 01-01-2022 (MPG). De lasten betreffen voornamelijk projectkosten voor de grondexploitaties en overboekingen naar de balans als onderhanden werk (bouwgrond in exploitatie). Voor meer informatie verwijzen wij naar het MPG.

De bestedingen uit de reserve RIH zijn gebaseerd op in het verleden genomen raadsbesluiten en verstrekte kredieten en betreffen diverse projecten voor de aanleg/renovatie van grootschalige infrastructuur of bovenplanse groengebieden.

We zijn begonnen met de bijdragen aan het stadspark in Hoofddorp, het groenstructuurplan in Badhoevedorp en de nu gestarte ontwikkeling in PARK21 (Flumen en Groot Vennep). De uitgaven verschillen per jaar omdat er wordt uitgekeerd naar mate de realisatie van de projecten doorloopt. Daarbij zal in 2023 ook aan het baggerdepot worden begonnen. Met name in de jaren 2023, 2024, 2025 en 2026 en verder zijn de bijdrages aan de PARK21-delen zo'n € 3 miljoen op jaarbasis. Afhankelijk van de planning en de eventuele noodzakelijk infrastructuur voor de nieuwe woongebieden kunnen de verwachte uitgaven in de toekomst wijzigen.

De beschikbare middelen voor het programma Energietransitie zijn in 2023 lager dan in de afgelopen jaren. In de begroting van 2022 waren budgetoverhevelingen opgenomen vanuit 2021. Daarnaast bevat de begroting van 2022 een aanvullend bedrag om uitvoering te kunnen geven aan de wettelijke verplichte beleidstrajecten en projecten uit het programma. In 2024 en 2025 zijn er incidentele middelen opgenomen voor de inrichting van een Klimaat- en energiefonds.

Zie voor de toelichting op de lagere lasten PrimA4A de toelichting bij de baten.

Voor een toelichting op de strategische heroriëntatie (ombuigingen) wordt verwezen naar het hoofdstuk Financiële recapitulatie strategische heroriëntatie in de Financiële begroting.

Beleidsdoel C: Het gebruik van de openbare ruimte sturen in overeenstemming met het beleid.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Op grond van bindende bestemmingsplannen kunnen we omgevingsvergunningen afgeven voor de onderdelen bouw en gebruik. Hierdoor kunnen we daadwerkelijk komen tot realisatie van de in ruimtelijke plannen opgenomen inrichting.

Daarnaast bieden de bestemmingsplannen ook de basis om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan en handhavend op te treden.

Tabel 44

				Metingen				Streefwaarden/ prognose		
Programma / Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Percentage aanvragen omgevingsvergunningen die binnen de wettelijke termijnen worden afgehandeld	%	Lokaal	Gemeente	97	97	97	97	97	97	97

Activiteiten

1. Uitvoeren van de wettelijke taak van het houden van bouw- en woningtoezicht
2. Uitvoeren van toezicht op het gebruik van gronden en bouwwerken
3. Het begeleiden van diverse projecten op het gebied van kabels en leidingen
4. Adviseren over initiatieven

Toelichting

1. Uitvoeren van de wettelijke taak van het houden van bouw- en woningtoezicht

In 2023 zullen we alle nieuwbouw programmatisch controleren. Door de pilot met vergunningvrij bouwen verwachten we minder dan de gebruikelijke jaarlijkse 800 tot 900 omgevingsvergunningen met een bouwcomponent te hoeven verlenen. We weten nu nog niet hoeveel. De pilot is verlengd tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Alle klachten worden binnen acht weken afgehandeld.

2. Uitvoeren van toezicht op het gebruik van gronden en bouwwerken

Op basis van klachten en milieucontroles doen we onderzoek en voeren we zo nodig handhavingsprocedures met betrekking tot het gebruik van gronden en bouwwerken die in strijd zijn met het bepaalde in de bestemmingsplannen.

Tevens inventariseren we het feitelijk gebruik van gronden en bouwwerken ten behoeve van nieuwe bestemmingsplannen.

3. Het begeleiden van diverse projecten op het gebied van kabels en leidingen
Wij begeleiden diverse projecten op het gebied van kabels en leidingen in onze gemeente, zoals de aanleg van een nieuw transformatorstation van TenneT aan de Incheonweg op Schiphol Logistics Park, bouwactiviteiten Hoofddorp-Centrum en verschillende nieuwbouwprojecten zoals in Hoofddorp (Hyde Park), Vijfhuizen, Badhoevedorp en Nieuw-Vennep. Daarnaast begeleiden wij de uitbreiding van en het zoeken naar elektriciteitstracés in Haarlemmermeer. Vanwege de grote vraag zijn veel extra kabels nodig om de stroom beter te verdelen over de gemeente. De nutsbedrijven stemmen hun werkzaamheden af op die van de gemeente.

4. Adviseren over initiatieven
Wij staan open voor (bouw)initiatieven uit de samenleving. Deze initiatieven bekijken we integraal en we beoordelen ze vanuit een 'ja-het-kan-houding'. Hiervoor werken we met een loket en een Werkgroep Ruimtelijke Advisering die ons voorziet van advies op basis van ruimtelijke kwaliteit en haalbaarheid. De laatste jaren is het aantal initiatieven hard gegroeid, waarbij wij geen afname hebben geconstateerd tijdens de coronacrisis.
Doel blijft om initiatiefnemers te helpen om hun bouwinitiatieven te realiseren binnen de ruimtelijke randvoorwaarden en kwaliteit om de leefbaarheid te verbeteren.
In het kader van de Omgevingswet wordt het proces van beoordelen van initiatieven aan een Intaketafel en een Omgevingstafel nader onderzocht door middel van pilots.

Tabel 45 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel C: Het gebruik van de openbare ruimte sturen in overeenstemming met het beleid.	Baten	11.840	10.612	10.354	10.354	10.354	10.354
	Lasten	2.530	3.096	2.433	2.433	2.433	2.433
	Saldo	**9.310**	**7.516**	**7.921**	**7.921**	**7.921**	**7.921**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Aanpak energiearmoede	-608	-	-	-
Heffen leges advies ruimtelijke initiatieven	350	-	-	-
Overig	0	-	-	-
Totaal Baten	**-258**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
Aanpak energiearmoede	608	-	-	-
Overig	55	-	-	-
Totaal Lasten	**663**	**-**	**-**	**-**

Baten
In 2022 is een specifieke uitkering ten behoeve het bestrijden van energiearmoede in de begroting opgenomen. Met deze middelen kan de gemeente huishoudens in een kwetsbare positie vanwege de gestegen energielasten op korte termijn ondersteunen bij het nemen van maatregelen om de energierekening te verlagen. Hier staan ook lasten tegenover.
In 2023 biedt onze gemeente de service aan om bouwaanvragen vroegtijdig te laten toetsen, voordat een daadwerkelijke bouwaanvraag inclusief de bijbehorende legesverplichting ingediend wordt. Daar worden tot nu toe geen kosten voor in rekening gebracht. Tegelijkertijd hebben wij de ambitie om dit type initiatieven kostendekkend te laten zijn waarbij er onderscheid gemaakt gaat worden tussen eenvoudige initiatieven, grotere initiatieven en initiatieven voor kleinschalige woningbouw.

Lasten
Dit betreft een specifieke uitkering van het Rijk, zie voor een toelichting op de lagere lasten aanpak energiearmoede de toelichting bij de baten.

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 46

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Ruimtelijke ontwikkelingen							
Een aantrekkelijke, veilige, efficiënte, duurzame en goed functionerende ruimtelijke omgeving.	Baten	78.046	97.172	35.059	36.720	29.230	29.046
	Lasten	61.311	89.239	25.246	29.375	25.320	21.105
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**16.735**	**7.934**	**9.813**	**7.345**	**3.910**	**7.941**
Reservemutaties	Onttrekking	7.258	8.433	6.662	12.251	9.237	8.487
	Storting	22.772	16.490	19.305	18.937	10.759	12.239
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**1.221**	**-124**	**-2.830**	**659**	**2.388**	**4.189**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: De ruimtelijke omgeving is het resultaat van een zorgvuldige afweging om het welzijn van de inwoners, bedrijven, werkenden, bezoekers en recreanten te vergroten.	Baten	2.044	1.259	938	246	246	246
	Lasten	6.915	6.862	9.381	6.683	5.589	5.589
	Saldo	**-4.870**	**-5.603**	**-8.444**	**-6.437**	**-5.343**	**-5.343**
Beleidsdoel B: Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.	Baten	64.162	85.302	23.767	26.119	18.630	18.445
	Lasten	51.867	79.281	13.432	20.258	17.298	13.083
	Saldo	**12.295**	**6.021**	**10.335**	**5.861**	**1.332**	**5.363**
Beleidsdoel C: Het gebruik van de openbare ruimte sturen in overeenstemming met het beleid.	Baten	11.840	10.612	10.354	10.354	10.354	10.354
	Lasten	2.530	3.096	2.433	2.433	2.433	2.433
	Saldo	**9.310**	**7.516**	**7.921**	**7.921**	**7.921**	**7.921**

Toelichting reserves

Tabel 47

(bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Onttrekking				
Algemene reserve grondzaken	2.207	2.157	2.157	2.157
Dekking afschrijvingslasten	26	250	250	267
Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)	3.879	9.844	6.830	6.063
Schaalsprong	550	0	0	0
Totaal Onttrekking	**6.662**	**12.251**	**9.237**	**8.487**
Storting				
Algemene reserve grondzaken	8.145	12.519	8.379	8.957
Dekking afschrijvingslasten	550	0	0	1.150
Pionier-BOLS	3.939	0	0	0
Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)	6.672	6.417	2.380	2.132
Totaal Storting	**19.305**	**18.937**	**10.759**	**12.239**

Onttrekkingen

Algemene reserve grondzaken
De onttrekkingen zijn gebaseerd op het Meerjaren Perspectief Grondzaken (MPG, standlijn 1 januari 2022). Verder wordt vanaf 2024 jaarlijks € 50.000 onttrokken ter gedeeltelijke dekking van de structurele storting in de reserve Schaalsprong. Dit betreft de verlaging van het initiatievenbudget met ingang van 2024 in het kader van de strategische heroriëntatie.

Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)
De onttrekkingen zijn ten behoeve van PARK21, het baggerdepot MeerGrond en het Badhoevedorp Groenstructuurplan. Voor nadere informatie verwijzen wij naar het Meerjaren Perspectief Grondzaken (MPG, standlijn 1 januari 2022).

Reserve Schaalsprong
Voor de ontwikkeling van bovenplans groen in de staatsbosbeheergebieden wordt € 360.000 onttrokken aan de reserve om ons aandeel te

dekken. De lasten zijn opgenomen onder beleidsdoel E van het programma Maatschappelijke ontwikkeling. Verder is bij de Voorjaarsrapportage 2021 besloten tot een onttrekking van € 610.000 voor de aanleg van een nieuw bosgebied van 8,3 ha bij Abbenes. Dit als onderdeel van de groen- en recreatiestructuur nabij de nieuwbouwlocaties Nieuw-Vennep en Lisserbroek.

Stortingen

Algemene reserve grondzaken
De stortingen zijn gebaseerd op het Meerjaren Perspectief Grondzaken (MPG, standlijn 1 januari 2022).

Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)
De stortingen zijn gebaseerd op de geprognosticeerde RIH-bijdragen uit diverse projecten. Voor nadere informatie verwijzen wij naar het Meerjaren Perspectief Grondzaken (MPG, standlijn 1 januari 2022).

Reserve Pionier-BOLS
In verband met de gebiedsontwikkeling van het Pionier-Bolsterrein vind er in 2023 een grondverkoop plaats. Zie hiervoor het programma Economische Zaken. Het resultaat van deze grondverkoop, € 3,9 miljoen (baten min lasten), wordt gestort in de bestemmingsreserve Pionier-Bols.

Wonen

Portefeuillehouder: Nobel, Steffens-van de Water

lasten in €	2.337
% totale begroting	0,5%
baten in €	261
% totale begroting	0,1%

Maatschappelijk doel:

Voor zowel onze huidige inwoners als voor mensen die in Haarlemmermeer willen gaan wonen, zijn er voldoende woningen die aansluiten bij de woonbehoeften in verschillende levensfasen. De variëteit in woonmilieus sluit daar goed bij aan.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2022	Begroting 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2022
Beleidsdoel A: Door woonbeleid en woningprogrammering randvoorwaarden scheppen, zodat er voldoende en gedifferentieerd aanbod is van woningen. De woningvoorraad sluit hiermee aan op de behoeften van verschillende doelgroepen.	-	-	238	-
01. Beleidsmatig adviseren bij de versnelling van de woningbouw				
02. Uitvoeren Woonbeleidsprogramma 2019-2025 en nota Betaalbaar wonen				
03. Woonruimte voor starters, senioren, kwetsbare groepen en bijzondere woonvormen opnemen in woningbouwprogramma				
04. Regionale afstemming woonbeleid en woningbouwopgave (provincie, MRA, AM)				
Beleidsdoel B: Door woonbeleid waarborgen van een toegankelijke en toekomstbestendige woningmarkt voor huidige en nieuwe inwoners van Haarlemmermeer.	261	-83%	2.100	-35%
01. Implementeren nieuwe regels woonruimteverdeling en uitvoeren urgentieverklaring				
02. Uitvoeren van prestatieafspraken en voorbereiden nieuwe prestatieafspraken met woningcorporaties				
03. Uitvoeren van de starterslening				
04. Realiseren van wonen met zorg				
05. Huisvesten vergunninghouders				
06. Formuleren beleid voor woonwagenbewoners				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: -

Beleidsdoel B: -

Wonen

Voor zowel onze huidige inwoners als voor mensen die in Haarlemmermeer willen gaan wonen, zijn er voldoende woningen die aansluiten bij de woonbehoeften in verschillende levensfasen. De variëteit in woonmilieus sluit daar goed bij aan.
De druk op de Haarlemmermeerse woningmarkt is groot. Dat geldt met name in het betaalbare segment. Tegenover een stijgende bouwproductie staat een nog sneller stijgende vraag. Voor huishoudens met een inkomen tot € 57.000 is er erg weinig aanbod. Dat geldt zowel voor huurwoningen als voor koopwoningen.

Haarlemmermeer kent een woningaanbod dat grotendeels bestaat uit eengezinswoningen in ruim opgezette woonmilieus. Door toename van het aantal kleine huishoudens, neemt de vraag naar appartementen toe. Meer diversiteit is nodig in woningaanbod, in prijssegmenten, in de koop- en huursector en ook in woonmilieus. Op die manier kunnen jongeren, gezinnen, empty nesters en ouderen een hele wooncarrière in Haarlemmermeer doorlopen. En we bouwen ook voor mensen die zorg of ondersteuning nodig hebben.

Haarlemmermeer kent een beperkt aanbod in de segmenten laag (huur < € 763) en midden (huur € 764 - € 1.030 en koop < € 355.000 (de grens voor de Nationale Hypotheek Garantie in 2022)). Door de grote vraag zijn de huur- en koopprijzen gestegen tot boven de grenzen van het betaalbare segment en loopt de wachttijd voor een sociale huurwoning verder op. Bij nieuwbouwprojecten geldt het uitgangspunt dat tenminste 50% uit betaalbare woningen bestaat, zoals vastgesteld in het Woonbeleidsprogramma 2019-2025. Wij verhogen dit percentage betaalbare woningen bij grote bouwprojecten waarvoor de gemeente een woningbouwimpuls aanvraagt bij het Rijk.

We kiezen voor het behoud van het landelijke karakter in de kleine dorpen, met kleinschalige woningbouw. In met name Hoofddorp en Nieuw-Vennep, rondom de NS-stations en/of de R-nethaltes kiezen we respectievelijk voor verstedelijking of verdichting.

We sluiten aan bij de veranderende woningbehoefte. Dat betekent meer variatie in woonmilieus en woningtypen en meer woningen in het betaalbare segment. Nieuwbouwwoningen zijn nodig om de woningmarkt toegankelijk te houden. Wij zetten in op versnelling van de woningbouwproductie in de komende jaren, ook in regionaal verband en in overleg met de provincie Noord-Holland en het Rijk. Daarvoor leggen wij afspraken vast in Woonakkoorden.

Tabel 48

Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	Metingen 2018	2019	2020	2021
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	274	296	334	368
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	7,5	11,1	16,0	9,8
Demografische druk	%	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	68,8	69,0	68,9	69,2
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	645	644	663	709
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	731	734	759	809

Relevant beleid

- Woonbeleidsprogramma 2019-2025 Het Verschil Maken (2019.0058049)
- Nota Bestuurlijke Voortgangsrapportage Wonen 2021 (2021.0002550)
- Nota Versnelling Woningbouw (2017.0037218)
- Tijdelijk huisvestingsverordening Gemeente Haarlemmermeer 2022 (2021.0002499)
- Nota Beleidsregel urgentieregeling 2022 (2022.0000585)
- Ruggensteunregeling urgenten met zoekprofiel 'midstay' (2019.0004933)
- Gewijzigde prestatieafspraken met Eigen Haard en Alert (2021.0000478)
- Prestatieafspraken met woningcorporaties en huurders 2021-2023 (2020.0003201)
- Visie Wonen en Zorg (2017.0026227) en Uitvoeringsplan (2018.0022374)
- Verhuiskostenregeling Van Groot Naar Beter Haarlemmermeer (2020.0003087)
- Verordening Starterslening Haarlemmermeer (2021.0000586)
- Woonakkoord provincie Noord-Holland -AM-regio (2021.0000905)
- Nota Betaalbaar wonen in Haarlemmermeer, instrumenten en acties (2021.0002546)

Beleidsdoel A: Door woonbeleid en woningprogrammering voorwaarden scheppen voor voldoende en gedifferentieerde woningen. De woningvoorraad sluit aan op de behoeften van verschillende doelgroepen.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Wij vinden het belangrijk dat iedereen een passende woning kan vinden. Om dit te bereiken, willen wij de woningvoorraad uitbreiden en er meer differentiatie in aanbrengen. Dit doen wij met nieuwbouw in een goede mix van appartementen en grondgebonden woningen, koop en huur; goedkoop, middelduur en duur. Wij bouwen in woonmilieus die passen bij de locatie waar gebouwd wordt.

Activiteiten

1. Beleidsmatig adviseren bij de versnelling van de woningbouw
2. Uitvoeren Woonbeleidsprogramma 2019-2025 en nota Betaalbaar wonen
3. Woonruimte voor starters, senioren, kwetsbare groepen en bijzondere woonvormen opnemen in woningbouwprogramma
4. Regionale afstemming woonbeleid en woningbouwopgave (provincie, MRA, AM)

Toelichting

1. Beleidsmatig adviseren bij de versnelling van de woningbouw

Wij willen tot 2040 minimaal 20.000 nieuwe appartementen en woningen bouwen, zodat iedereen in onze gemeente kan (blijven) wonen. Deze collegeperiode worden meer dan 3.000 woningen gebouwd. In deze opgave ligt de kans om een divers en aantrekkelijk woningaanbod te realiseren. Daarvoor nemen we de identiteit en behoeften van de kernen als uitgangspunt.

2. Uitvoeren Woonbeleidsprogramma 2019-2025 en nota Betaalbaar wonen

In projecten met meer dan 30 woningen hanteren wij de eisen en voorwaarden uit de nota Betaalbaar wonen in Haarlemmermeer (2021.0002546). Wij maken afspraken met ontwikkelaars over aantallen sociale huurwoningen, middeldure huurwoningen en goedkope en middeldure koopwoningen. Daarbij leggen wij vast dat huurwoningen in het sociale en middeldure segment ten minste 25 jaar in deze segmenten worden verhuurd. Bij goedkope en middeldure koopwoningen geldt een anti-speculatiebeding en zelfbewoningsplicht voor een periode van vijf jaar. Wij stellen eisen aan de

grootte van de woningen en verzoeken ontwikkelaars dringend om sociale huurwoningen onder te brengen bij een woningcorporatie.

We geven uitvoering aan de maatregelen uit het Woonbeleidsprogramma 2019-2025. Daarmee creëren we gemengde wijken met een woningaanbod voor verschillende inkomenscategorieën en huishoudens.
We vergroten het aantal sociale huurwoningen voor onze kwetsbare inwoners. Senioren kunnen doorstromen maar doen dat in zeer beperkte mate. Met een aantrekkelijk aanbod proberen we hen tot verhuizen te verleiden waardoor weer woningen beschikbaar komen voor gezinnen.

3. Woonruimte voor starters, senioren, kwetsbare groepen en bijzondere woonvormen opnemen in woningbouwprogramma
Het vinden van een betaalbare koopwoning wordt steeds moeilijker. Dit geldt vooral voor starters op de koopwoningmarkt. Wij stimuleren het toepassen van financieringsconstructies die hiervoor een oplossing bieden.

We hebben de huisvestingsopgave voor wonen met zorg in beeld gebracht. We zoeken nu naar mogelijkheden om kleine, geclusterde woonvormen te realiseren voor inwoners met een fysieke of mentale beperking. We faciliteren woonzorginitiatieven die tegemoetkomen aan deze behoefte. Bij de ontwikkeling van de nieuwe woonlocaties zorgen we ervoor dat vanaf de start van de planvorming rekening gehouden wordt met deze huisvestingsopgave.

Wij zetten ook in op bijzondere woonvormen zoals flexwonen. Daarvoor nemen we deel aan een pilot van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Flexwonen is bedoeld om op korte termijn de druk op de woningmarkt te verlagen. Op deze manier willen wij ook bijdragen aan de taakstelling voor vergunninghouders en onderdak bieden aan spoedzoekers. In augustus hebben het Rijk, provincies en gemeenten afspraken gemaakt die het mogelijk maken om flexwonen op meer plekken en flexibeler in te zetten.

4. Regionale afstemming woonbeleid en woningbouwopgave (provincie, MRA, AM)
Binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) wordt ingezet op de bouw van 250.000 woningen tot 2040, waarvan ruim 20.000 in Haarlemmermeer. Daarover vindt samenwerking en kennisuitwisseling plaats met de provincie, de MRA en de regio Amstelland-Meerlanden (AM-regio). Afspraken leggen we vast in Woonakkoorden. Ook houden we op regionaal niveau de voortgang bij van de woningbouwproductie.

Tabel 49 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel A: Door woonbeleid en woningprogrammering randvoorwaarden scheppen, zodat er voldoende en gedifferentieerd aanbod is van woningen. De woningvoorraad sluit hiermee aan op de behoeften van verschillende doelgroepen.	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	92	238	238	166	166	166
	Saldo	**-92**	**-238**	**-238**	**-166**	**-166**	**-166**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Tabel 50

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Lasten				
Overig	-	72	-	-
Totaal Lasten	**-**	**72**	**-**	**-**

Beleidsdoel B: Door woonbeleid waarborgen van een toegankelijke en toekomstbestendige woningmarkt voor huidige en nieuwe inwoners van Haarlemmermeer.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?
Er is sprake van een krappe woningmarkt. De beschikbaarheid en betaalbaarheid van koop- en huurwoningen staat onder druk. Wij willen het beperkte aanbod zo eerlijk mogelijk verdelen. Met het oog op de vergrijzing is een toekomstbestendige woningvoorraad van belang.

Activiteiten

1. Implementeren nieuwe regels woonruimteverdeling en uitvoeren urgentieregeling
2. Uitvoeren van prestatieafspraken en voorbereiden nieuwe prestatieafspraken met woningcorporaties
3. Uitvoeren van de starterslening
4. Realiseren van wonen met zorg
5. Huisvesten vergunninghouders
6. Formuleren beleid voor woonwagenbewoners

Toelichting

1. Implementeren nieuwe regels woonruimteverdeling en uitvoeren urgentieregeling
In 2021 zijn regionaal afspraken gemaakt over herziening van de regels voor de woonruimteverdeling. Wij hebben deze regels vastgelegd in de Huisvestingsverordening gemeente Haarlemmermeer 2022. De regels treden in het eerste kwartaal van 2023 in werking. Doel is om de sociale huurwoningen beter terecht te laten komen bij de mensen die ze het hardst nodig hebben. Actief zoekgedrag wordt voortaan meer beloond dan wachten. De herziening heeft grote gevolgen voor de manier van zoeken naar sociale huurwoningen. Daarvoor wordt lokaal en regionaal een communicatiecampagne gestart.

2. Uitvoeren van prestatieafspraken en voorbereiden nieuwe prestatieafspraken met woningcorporaties
Voor de periode 2021-2023 zijn meerjarige prestatieafspraken gemaakt met de vier corporaties in Haarlemmermeer. Het accent ligt op nieuwbouw, beschikbaarheid van de woningvoorraad en de betaalbaarheid. De raad ontvangt tussentijdse rapportages als onderdeel van de bestuurlijke voortgangsrapportage Wonen. De afspraken eindigen op 31 december 2023. Voor de volgende periode bereiden wij nieuwe afspraken voor.

3. Uitvoeren van de starterslening
Om de woningmarkt toegankelijk te houden voor starters, wordt in onze opdracht de starterslening uitgevoerd door het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn). Sinds 2021 komen alle starters in Haarlemmermeer in aanmerking voor een starterslening als zij voor het eerst een nieuwe of bestaande woning kopen. De prijs van de woning mag niet hoger zijn dan de grens voor de Nationale Hypotheekgarantie.

4. Realiseren van beschermd wonen en wonen met zorg
Met de corporaties hebben wij afspraken gemaakt om minimaal de helft van de nieuwe sociale huurwoningen te bouwen voor één- en tweepersoonshuishoudens met de kleinste portemonnee. Deze woningen zijn ook geschikt voor beschermd wonen. Daarnaast nemen we deel aan het innovatieprogramma Langer Thuis - Inclusieve wijk, waarin we samen met onze (zorg)partners werken aan het transformeren van bestaande leefomgevingen naar inclusieve leefomgevingen.

5. Huisvesten vergunninghouders
Vergunninghouders worden in onze gemeente zodanig gehuisvest dat zij kunnen werken aan hun integratie en zodat wij voldoen aan de landelijke taakstelling. Waar mogelijk maken wij hierbij gebruik van tijdelijke woningen (flexwoningen), zodat reguliere sociale huurwoningen beschikbaar blijven voor andere woningzoekenden.

6. Formuleren beleid voor woonwagenbewoners
In Haarlemmermeer zijn 65 standplaatsen voor woonwagens, verdeeld over tien locaties. Wij gaan de mogelijkheden verkennen om het aantal standplaatsen op termijn uit te breiden. Op basis van deze verkenning stellen we beleid op. Wij maken daarbij gebruik van het beleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid van het ministerie van BZK.

Tabel 51 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel B: Door woonbeleid waarborgen van een toegankelijke en toekomstbestendige woningmarkt voor huidige en nieuwe inwoners van Haarlemmermeer.	Baten	349	1.575	261	261	261	261
	Lasten	1.964	3.248	2.100	1.908	1.947	1.945
	Saldo	**-1.615**	**-1.673**	**-1.839**	**-1.647**	**-1.686**	**-1.684**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Huisvesting aandachtsgroepen	-995	-	-	-
Huisvesting kwetsbare doelgroepen	-364	-	-	-
Overig	45	-	-	-
Totaal Baten	**-1.314**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
Huisvesting aandachtsgroepen	995	-	-	-
Huisvesting kwetsbare doelgroepen	364	-	-	-
Woonwagenbewoners en arbeidsmigranten	-200	200	-	-
Pilot flexibele opvang statushouders	87	-	-	-
Overig	-98	-8	-39	3
Totaal Lasten	**1.148**	**192**	**-39**	**3**

Baten

In 2022 is de rijksbijdrage huisvesting aandachtsgroepen ontvangen. Tegenover deze bijdrage staan lasten tot een gelijk bedrag.

In 2022 is voor de huisvesting van kwetsbare doelgroepen een rijksbijdrage ontvangen. Tegenover deze ontvangen bijdrage staan lasten tot een gelijk bedrag.

Lasten

Zie voor een toelichting op de lagere lasten huisvesting aandachtsgroepen de toelichting opgenomen bij de baten.

Zie voor een toelichting op de lagere lasten huisvesting kwetsbare doelgroepen de toelichting opgenomen bij de baten.

Conform het coalitieakkoord 'Toekomstbestendig groeien' 2022-2026 benutten we de wettelijke mogelijkheden om inwoners van Haarlemmermeer voorrang te geven op sociale huurwoningen en nieuwbouwprojecten maximaal en formuleren we beleid voor woonwagenbewoners en arbeidsmigranten in 2023.

Vanwege de budgetoverheveling bij de Jaarstukken 2021 zijn er in 2022 extra middelen beschikbaar voor het uitvoeren van de pilot flexibele opvang statushouders.

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 52

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Wonen							
Voor zowel onze huidige inwoners als voor mensen die in Haarlemmermeer willen gaan wonen, zijn er voldoende woningen die aansluiten bij de woonbehoeften in verschillende levensfasen. De variëteit in woonmilieus sluit daar goed bij aan.	Baten	349	1.575	261	261	261	261
	Lasten	2.057	3.486	2.337	2.074	2.113	2.110
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-1.708**	**-1.910**	**-2.076**	**-1.813**	**-1.852**	**-1.849**
Reservemutaties	Onttrekking	166	169	169	128	128	128
	Storting	48	48	48	48	48	48
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**-1.589**	**-1.789**	**-1.955**	**-1.733**	**-1.772**	**-1.769**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Door woonbeleid en woningprogrammering randvoorwaarden scheppen, zodat er voldoende en gedifferentieerd aanbod is van woningen. De woningvoorraad sluit hiermee aan op de behoeften van verschillende doelgroepen.	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	92	238	238	166	166	166
	Saldo	**-92**	**-238**	**-238**	**-166**	**-166**	**-166**
Beleidsdoel B: Door woonbeleid waarborgen van een toegankelijke en toekomstbestendige woningmarkt voor huidige en nieuwe inwoners van Haarlemmermeer.	Baten	349	1.575	261	261	261	261
	Lasten	1.964	3.248	2.100	1.908	1.947	1.945
	Saldo	**-1.615**	**-1.673**	**-1.839**	**-1.647**	**-1.686**	**-1.684**

Toelichting reserves

Tabel 53

(bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Onttrekking				
Wonen	169	128	128	128
Totaal Onttrekking	**169**	**128**	**128**	**128**
Storting				
Wonen	48	48	48	48
Totaal Storting	**48**	**48**	**48**	**48**

Kwaliteit fysieke omgeving

Portefeuillehouder: Sedee-Schuitemaker, Steffens-van de Water

lasten in €	76.082
% totale begroting	15,6%
baten in €	34.794
% totale begroting	7,0%

Maatschappelijk doel:
Een schone, duurzame, hele en veilige openbare ruimte.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2022	Begroting 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2022
Beleidsdoel A: Goed onderhouden openbaar groen en bomen, die bijdragen aan een positieve beleving van de openbare ruimte.	**821**	**2%**	**10.583**	**-3%**
01. Het duurzaam onderhouden van openbaar groen en bomen				
02. Het vergroten van de betrokkenheid van de gebruikers van openbaar groen en bomen				
03. Het duurzaam beheren van de gemeentelijke begraafplaatsen				
Beleidsdoel B: Het sturen van afvalstromen naar maximaal hergebruik.	**22.300**	**5%**	**17.356**	**-1%**
01. Het communiceren met inwoners over hergebruik van grondstoffen en afvalpreventie				
02. Het inzamelen van huishoudelijk afval, grof huishoudelijk afval en gesorteerde grondstoffen				
03. Het bestrijden van zwerfafval				
Beleidsdoel C: Zorgen voor een adequaat beheer in de openbare ruimte van grondwater, hemelwater en afvalwater.	**10.864**	**0%**	**8.070**	**0%**
01. De aanleg en het onderhoud van drainage en de monitoring van grondwater ter verbetering van het grondwaterbeheer				
02. Het klimaatbestendig maken van de leefomgeving voor wat betreft water				
03. Het duurzaam beheren en onderhouden van afvalwaterstelsels en oppervlaktewater (kolken, riolering en gemalen)				
04. Het duurzaam beheren van de watergangen en waterbodembeheer				
Beleidsdoel D: Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.	**760**	**0%**	**28.354**	**3%**
01. Het duurzame beheren van wegen, straten en pleinen				
02. Het schoonhouden van straten en bestrijden van gladheid				
03. Het duurzaam beheren van de civieltechnische kunstwerken				
04. Het duurzaam beheren van openbare verlichting				
05. Het duurzaam beheren van de Verkeersregelinstallaties (VRI's)				
Beleidsdoel E: Haarlemmermeer biedt een gezond leefklimaat.	**49**	**2%**	**11.720**	**3%**
01. Het duurzaam beheren van de bodem				
02. Het saneren van bodemverontreiniging				
03. Rekening houden met gezondheidsbescherming bij de inrichting van de fysieke ruimte				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV
Beleidsdoel B: Meerlanden Holding NV
Beleidsdoel C: De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV
Beleidsdoel D: Meerlanden Holding NV, De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV
Beleidsdoel E: Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Kwaliteit fysieke omgeving

Een schone, duurzame, hele en veilige openbare ruimte.
Onze ambitie voor de fysieke leefomgeving is een schone, duurzame, hele en veilige openbare ruimte. Dit betekent dat wij ernaar streven de kwaliteit van de fysieke leefomgeving op duurzame wijze in stand te houden binnen de kaders van de wettelijke bepalingen. Hierbij hebben wij tevens aandacht voor vergroening en toegankelijkheid van de leefomgeving, het verhogen van de biodiversiteit en een klimaatadaptieve inrichting.
De manier waarop wij de fysieke leefomgeving onderhouden is opgenomen in het Beheerkwaliteitplan (BKP) en in de beheerplannen voor de Fysieke Leefomgeving. Om onze maatregelen (en de hiervoor ingezette middelen) in de openbare ruimte het meeste effect te laten hebben, zijn een integrale aanpak en een objectieve afweging tussen beschikbare middelen en beoogd effect (slimmer beheren ofwel risico- en effectgestuurd beheer) essentieel. Daarnaast zetten wij in op de voorbereiding van een buurtgerichte aanpak van onze vervangingen in de openbare ruimte, die tevens kansen biedt om maatregelen voor het klimaatbestendig maken van de leefomgeving (klimaatadaptatie) en de energietransitie in te passen.

Wij passen duurzaamheid en innovaties toe bij het onderhoudsproces, onder andere door het gebruik van duurzame materialen. Daarnaast streven wij ernaar grondstoffen zoveel mogelijk opnieuw te gebruiken.
Het gebruik van de openbare ruimte is niet los te zien van de maatschappelijke context. Samen met gebruikers van de fysieke leefomgeving zoeken wij naar creatieve en duurzame ideeën om de leefomgeving te blijven verbeteren door deze partijen via participatie te betrekken bij werkzaamheden in de woon-, werk- en leefomgeving en in het groen zelfbeheer waar mogelijk te stimuleren.

Tabel 54

Kengetallen	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021
Bomen [1]	90.547 stuks	92.144 stuks	94.123 stuks
Groenvlakken (gazon, heesters, hagen, bos-plantsoen, enz.) [2]	11,6 km2	12,3 km^2	12,8 km^2
Riolering lengte vrijverval riool [3]	862,4 km	884,1 km	876 km
Riolering lengte mechanisch riool	181,6 km	185,9 km	193,0 km
Verharding (gesloten)	4,0 km^2	4,0 km^2	4,1 km^2
Verharding (open)	4.9 km^2	5,0 km^2	5,1 km^2
Kunstwerken (bruggen, tunnels, kademuur, enz.)[4]	727 stuks	721 stuks	730 stuks
Openbare Verlichting (lichtpunten)	41.777 stuks	43.154 stuks	44.303 stuks
Kabelnet Openbare Verlichting	1.364 km	1.400 km	1.480 km
Meetverdeelkasten Openbare Verlichting	451 stuks	460 stuks	468 stuks
Verkeersregelinstallaties	71 stuks	72 stuks	74 stuks
Speelplekken	701 stuks	713 stuks	736 stuks

1 Bomen in beheer bij de gemeente, inclusief recreatiegebieden, begraafplaatsen, parkmanagement. Het aantal bomen is toegenomen omdat eerder verwijderde bomen zijn vervangen. Hieronder vallen niet: bomen in beheer bij particulieren (met uitzondering van particuliere particuliere monumentale en waardevolle bomen), bomen in beheer bij Rijkswaterstaat, de provincie Noord-Holland, het Recreatieschap Noord-Holland en het hoogheemraadschap van Rijnland.
2 Groenvakken in beheer bij de gemeente, inclusief recreatiegebieden, begraafplaatsen, parkmanagement. Hleronder vallen niet: groenvakken in beheer bij particulieren, Rijkswaterstaat, de provincie Noord-Holland, het Recreatieschap Noord-Holland en het hoogheemraadschap van Rijnland.
3 Dit betreft het areaal exclusief drainage.
4 Het aantal kunstwerken is inclusief kunstwerken die wij in eigendom hebben, maar die wij door andere partijen laten beheren.

Verbonden partijen

De verbonden partijen voor het programma Kwaliteit Fysieke Omgeving zijn De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV, Meerlanden Holding NV en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

De Waterwolf

De Waterwolf zorgt voor het heel en veilig houden van de openbare ruimte door het uitvoeren van diverse onderhoudswerkzaamheden. Dit omvat het groenonderhoud via beeldbestekken, maar ook het afhandelen van meldingen van gebruikers van de openbare ruimte. Via een integrale raamovereenkomst met De Waterwolf, waarin klein civieltechnisch onderhoud is opgenomen, zetten wij De Waterwolf gebiedsgericht in. Daarnaast verrichten zij het beheer en onderhoud van de gemeentelijke begraafplaatsen, worden de beweegbare bruggen door hen bediend en verzorgen zij de besturing van de pontverbinding tussen Rijsenhout en Aalsmeer.

Meerlanden

Meerlanden voert werkzaamheden uit die vooral betrekking hebben op een schone en veilige openbare ruimte (afvalinzameling, straatreiniging, ongediertebestrijding en zwerfafvalverwijdering). De door Meerlanden uitgevoerde gladheidsbestrijding is mede gericht op het veilig kunnen gebruiken van de openbare ruimte. Bij de uitvoering van de werkzaamheden besteedt Meerlanden veel aandacht aan duurzaamheid. Meerlanden wil een bijdrage leveren aan een duurzaam afval- en grondstoffenbeheer door het gescheiden inzamelen van grondstoffen en het zo duurzaam mogelijk organiseren van de verwerking ervan, met maximaal hergebruik als doel. Meerlanden hanteert voor de aandeelhoudende gemeenten uniforme tarieven voor afvalverwijdering. Ook voor straatreiniging en gladheidbestrijding werken wij samen met Meerlanden en de andere deelnemende gemeenten aan uniformering van tarieven.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) voert de wettelijk verplichte taken ('basistaken') en een aantal aanvullende taken ('plustaken') op het gebied van het omgevingsrecht voor ons uit. Het gaat in het bijzonder om vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de werkvelden bouw, milieu en bodem. De (minimale) kwaliteit van de uitvoering van de taken is wettelijk vastgelegd. Dat is voor ons geregeld in de Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht Haarlemmermeer. Ieder jaar spreken wij met de OD NZKG af welke taken zij in dat jaar voor ons gaat uitvoeren. Die afspraken en de begroting van de kosten staan in het Uitvoeringsprogramma. Na afloop van het jaar legt de OD NZKG verantwoording aan ons af over de geleverde producten en diensten.

Relevant beleid

- Beheerkwaliteitplan 2009 (B&W 2009.0019558), geactualiseerd in 2017 (2016.0069196)
- Leidraad Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR) 2014 (2014.0004100)
- Actualisering Beheerplannen Fysieke Leefomgeving 2020-2023 (2020.0000724)
- Visie Boombeleid 2015 (2014.0056392)
- Beleid Monumentale en Waardevolle bomen (2020.0002903)
- Kadernota Vervanging en Herplant 2015 (2014.0056392)

- Kadernota Boomveiligheid en Zorgplicht 2015 (2014.0056392)
- Kadernota Beheer en Overlast van bomen 2015 (2015.0053367)
- Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen Haarlemmermeer (2011) (2011.0035034) en eerste wijziging (2016.0053740)
- Wijzigingsverordening "Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen Haarlemmermeer 2011 2e wijziging" (2020.0002677)
- Verordening graf- en begraafrechten 2021 (lijkbezorgingsrechten) (2020.0002299)
- Uitvoeringsregeling Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen 2016 (2016.0053740)
- Extra inzet zwerfafval 2017-2023 (2016.0069291)
- Afvalstoffenverordening gemeente Haarlemmermeer 2021 (2021.0000178)
- Invoering opt-in systeem voor ongeadresseerd reclamedrukwerk (jasticker) (2021.0002294)
- Gladheidsbestrijdingsplan 2022-2025 (2022.0001021)
- Strategische Samenwerkingsagenda hoogheemraadschap van Rijnland en gemeente Haarlemmermeer 2020-2035 (2021.0001877)
- Gemeentelijk Rioleringsplan Haarlemmermeer 2021-2023 (2020.0002929)
- Programmatische aanpak Energietransitie Haarlemmermeer (2019.0037699)
- Aanpak 'Van afval- naar grondstofinzameling' (2018.0030093)
- Aanpassing Aanpak 'Van afval- naar grondstofinzameling' (2020.0000853)
- Nota Bodembeheer 2022 (2022.0001079)
- Geactualiseerde Beleidsregel PFAS gemeente Haarlemmermeer 2020 (2020.0000310)
- Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht Haarlemmermeer (2016.0018300)
- Natuurvisie Haarlemmermeer 2040 (2021.0000462)
- "Kom in Beweging!"- Speelruimte in de gemeente Haarlemmermeer (2021.0000721).

Beleidsdoel A: Goed onderhouden openbaar groen en bomen, die bijdragen aan een positieve beleving van de openbare ruimte.

Wat willen wij bereiken en wat gaan we daarvoor doen?

Openbaar groen en bomen leveren een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van de woon-, werk- en leefomgeving en de beleving hiervan door gebruikers. Daarnaast is groen in de openbare ruimte van belang voor klimaatbestendigheid omdat beplanting en grassen overtollig regenwater kunnen vasthouden. Wij streven ernaar het bestaande areaal veilig en vitaal te houden en te voldoen aan de wettelijke zorgplicht. Tevens streven wij naar een groene en kleurrijke openbare ruimte met een gevarieerd areaal (biodiversiteit), waarbij wij de ecologische waarden beschermen en versterken. Het doel is om de komende collegeperiode in verstedelijkt gebied verharding die niet meer in gebruik is te vervangen door groen en door 8.000 bomen aan te planten.

Met de gemeentelijke begraafplaatsen bieden wij onze inwoners plekken voor het herdenken van dierbaren, maar ook ontmoetingsplaatsen, waar de natuur- en cultuurhistorische waarden van de begraafplaatsen kunnen worden beleefd. Wij streven naar goed onderhouden en goed toegankelijke begraafplaatsen.

Tabel 55

Omschrijving	Eenheid	Bron	Metingen		Streefwaarden prognose	
			2019	2022	2024	2026
Kwaliteit (gemeentelijke) bomen	Voldoende	Veiligheidsinspectie bomen	85,2%	79,0%	80,0%	81,0%
Kwaliteit (gemeentelijke) bomen	Matig	Veiligheidsinspectie bomen	12,5%	19,0%	19,0%	18,0%
Kwaliteit (gemeentelijke) bomen	Slecht of zeer slecht	Veiligheidsinspectie bomen	2,3%	1,7%	1,5%	1,4%
Kwaliteit (gemeentelijke) beplanting	Uitstekend tot goed	Kwaliteitsmeting NEN 2767	84,0%	-[1]	86,0%	87,0%
Kwaliteit (gemeentelijke) beplanting	Redelijk tot matig	Kwaliteitsmeting NEN 2767	11,0%	-	11,0%	11,0%
Kwaliteit (gemeentelijke) beplanting	Slecht tot zeer slecht	Kwaliteitsmeting NEN 2767	5,0%	-	3,0%	2,0%

1 *Beplanting wordt eens per vier jaar geïnspecteerd volgens de NEN 2767-systematiek. Wij hebben in 2019 voor het eerst volgens deze nieuwe systematiek geïnspecteerd. In 2022 volgt een nieuwe inspectie, waarvan de resultaten eind 2022 beschikbaar zijn.*

Activiteiten

1. Het duurzaam onderhouden van openbaar groen en bomen
2. Het vergroten van de betrokkenheid van de gebruikers van openbaar groen en bomen

3. Het duurzaam beheren van de gemeentelijke begraafplaatsen

Toelichting

1. Het duurzaam onderhouden van openbaar groen en bomen

Wij houden het openbaar groen en bomen in goede conditie door de juiste onderhoudsmaatregelen toe te passen. Daarnaast beschermen we bomen, die veelal in beperkte (bijvoorbeeld stedelijke) ruimte staan en zorgen we zowel ondergronds als bovengronds voor goede groeiomstandigheden. We controleren de staat van de bomen door ze regelmatig te inspecteren. Vanuit onze wettelijke zorgplicht vervangen wij bomen die vanuit inspecties als onveilig worden aangemerkt. Wij willen het percentage slechte en zeer slechte bomen verminderen tot 1,5% in 2024. Daarnaast willen wij het percentage slechte tot zeer slechte beplanting verminderen tot 3% in 2024. Uit veiligheidsinspecties is daarnaast gebleken dat het kwaliteitsniveau van circa 5% van de bomen in 2021 is verminderd van niveau 'goed' naar niveau 'matig'. Het bomenbestand veroudert en dat betekent dat meer kosten worden gemaakt voor het snoeionderhoud. Om de bomen veilig te kunnen houden is bij de Voorjaarsrapportage 2022 structureel € 200.000 extra budget beschikbaar gesteld.

Wij verhogen de biodiversiteit door onder andere schrale en kruidenrijke grassen minder vaak te maaien. Op veel locaties maaien we grassen op verschillende tijdstippen waardoor verschillende hoogtes ontstaan. Dit geeft een gevarieerder en kleurrijker beeld en verhoogt de biodiversiteit. Op een aantal locaties passen we sinusmaaien toe. Dit is een ecologische manier van (slingerend) maaien waardoor een meer gevarieerd beeld ontstaat en flora en fauna meer divers worden. Voor klimaatadaptatie planten wij bomen die onder andere de luchtkwaliteit verbeteren, schaduw geven tegen de steeds warmere zomers en water vasthouden en verdampen. Wij vervangen bomen en beplanting vanuit de Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR). In de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en de vervanging van openbaar groen en bomen. Wij actualiseren het Beheerplan Bomen en Beplanting 2020-2023.

2. Het vergroten van de betrokkenheid van de gebruikers van openbaar groen en bomen

Wij vergroten de betrokkenheid van inwoners door delen van de groene buitenruimte in zelfbeheer uit te geven. Buurt- en geveltuinen en boomspiegels kunnen worden beheerd door inwoners. Wij stimuleren deze vormen van zelfbeheer door onze inwoners. Boomspiegels die worden beheerd door omwonenden zijn voorzien van een rood paaltje, zodat de aannemer weet dat hij deze boomspiegel niet mee hoeft te nemen bij het onderhoud. Ook betrekken wij inwoners bij het renoveren van het openbaar groen zodat hun wensen zoveel mogelijk in de plannen kunnen worden opgenomen. Wij organiseren met NMCX, centrum voor Duurzaamheid, een boomfeestdag, waarbij de nadruk ligt op het educatieve karakter van het planten van bomen.
Samen met de Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) Nederland en Greenbase kijken wij naar meer mogelijkheden om de begroeiing op de randen van de akkers niet te maaien en bloemrijke randen in te zaaien waardoor de biodiversiteit wordt verhoogd en een kleurrijker beeld ontstaat. Ook stemmen we met Rijkswaterstaat, de provincie Noord-Holland en het hoogheemraadschap van Rijnland af of bermen bij deze instanties in beheer minder gemaaid en mogelijk met bloemrijke graszaden ingezaaid kunnen worden.

Via parkmanagementorganisaties op negen bedrijventerreinen worden ook ondernemers betrokken bij het onderhoud van de openbare buitenruimte. Hierdoor hebben zij direct invloed op de staat en de kwaliteit van het terrein. Zij kunnen kiezen voor een hoger onderhoudsniveau door zelf hieraan bij te dragen. Ook worden ondernemers betrokken bij het beheer en onderhoud van rotondes. Inmiddels zijn 25 van de rotondes in onze gemeente geadopteerd door belangstellende ondernemingen, die deze inrichten naar eigen idee. De ondernemingen onderhouden de rotondes en hebben hierop als tegenprestatie een (beperkte) reclame-uiting van hun bedrijf.

3. Het duurzaam beheren van de gemeentelijke begraafplaatsen

Wij beheren de begraafplaatsen op niveau A (hoog) van het Beheerkwaliteitplan, om recht te doen aan deze bijzondere gedenkparken. Samen met rechthebbenden en vrijwilligers organiseren wij publieksactiviteiten op de begraafplaatsen en verstrekken wij informatie over de (cultuur)historie van de begraafplaatsen. Door andere vormen van begraven, zoals ecologisch begraven, sluiten wij met onze begraafplaatsen aan bij de wensen van overledenen en nabestaanden.
In de paragraaf Lokale heffingen is een berekening van de kostendekkendheid van de gemeentelijke begraafplaatsen opgenomen.

Tabel 56 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel A: Goed onderhouden openbaar groen en bomen, die bijdragen aan een positieve beleving van de openbare ruimte.	Baten	1.804	802	821	821	821	821
	Lasten	10.853	10.914	10.583	10.525	10.517	10.510
	Saldo	**-9.049**	**-10.112**	**-9.761**	**-9.704**	**-9.696**	**-9.689**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Overig	19	-	-	-
Totaal Baten	**19**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
Stormschade	195	-	-	-
Overig	137	58	8	8
Totaal Lasten	**332**	**58**	**8**	**8**

Lasten

Als gevolg van meerdere stormen in de maand februari 2022 is er schade ontstaan aan ongeveer 200 bomen. De kosten van het veilig stellen van de bomen en het opruimen van omgevallen bomen en afgebroken takken zijn opgenomen in de begroting van 2022.

Beleidsdoel B: Het sturen van afvalstromen naar maximaal hergebruik.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Ons doel is een bijdrage te leveren aan een 'circulaire economie' in 2050, waarbij producten en materialen zo lang mogelijk worden gebruikt door afvalpreventie en de vermindering van restafval. Hiervoor dragen wij bij aan de landelijke doelstelling van het programma VANG (Van Afval naar Grondstof) om in 2025 de hoeveelheid huishoudelijk restafval terug te brengen tot maximaal 30 kg per inwoner per jaar. Momenteel verkeren wij in een transitie van afval- naar grondstoffeninzameling. In plaats van grondstoffen te vernietigen door deze als restafval te verbranden, zamelen wij grondstoffen in en zorgen wij ervoor dat deze opnieuw worden gebruikt. Dit betekent een verbetering van het milieu.

Tabel 57

				Metingen				Streefwaarden / prognose		
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2018	2019	2020	2021	2023	2024	2025
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/ inwoner	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	191	188	200[1]	185	150	90	80
antal meldingen illegale stort	stuks	Lokaal	Filemaker/MOB	1.348	1.970	2.399[2]	2.321	1.350	1.350	1.350

1 De toename van de omvang van het huishoudelijk restafval werd in 2020 veroorzaakt door de coronacrisis.
2 Door de toename van de hoeveelheid huishoudelijk afval als gevolg van corona nam in 2020 ook het aantal meldingen illegale stort toe.

Activiteiten

1. Het communiceren met inwoners over hergebruik van grondstoffen en afvalpreventie
2. Het inzamelen van huishoudelijk restafval, grof huishoudelijk afval en gesorteerde grondstoffen
3. Het bestrijden van zwerfafval

Toelichting

1. Het communiceren met inwoners over hergebruik van grondstoffen en afvalpreventie

Wij informeren en instrueren inwoners over het sorteren van grondstoffen, het belang van hergebruik en afvalpreventie in samenwerking met Meerlanden via huis-aan-huis brieven als dat nodig is en via de afvalkalender en algemene communicatiemiddelen zoals internet en de krant.

Hiervoor zetten wij ook de website Een nieuwe manier van afval scheiden in. Voor de omschakeling van afval- naar grondstofinzameling en de daarmee gepaard gaande wijziging van het inzamelsysteem communiceren wij uitgebreid met betrokken inwoners en worden grondstofcoaches ingezet.

2. Het inzamelen van huishoudelijk restafval, grof huishoudelijk afval en gesorteerde grondstoffen
Wij zamelen alle huishoudelijke afvalstoffen in, waarop de Wet milieubeheer van toepassing is. Hierbij leggen wij de nadruk op een vermindering van de hoeveelheid restafval en een uitbreiding van de hoeveelheid ingezamelde, gesorteerde grondstoffen. Wij ronden de invoering van VANG (Van afval- naar grondstoffeninzameling) in wijken met hoogbouw en in laagbouwwijken met rolemmerinzameling af. Wij verwachten dat wij op grond van de invoering van VANG in deze wijken in 2025 een maximale hoeveelheid van 80 kg restafval per inwoner kunnen behalen. Naar aanleiding van de resultaten van VANG bepalen wij hoe wij het landelijke doel van 30 kg restafval per inwoner kunnen behalen. Hierbij vindt specifiek ook beleidsontwikkeling plaats voor de laagbouwwijken met inzameling via verzamelcontainers. Deze wijken zijn uitgezonderd van VANG vanwege tegenvallende resultaten van de inzamelproeven.
In de paragraaf Lokale heffingen is een berekening van de kostendekkendheid van de afvalinzameling opgenomen.

3. Het bestrijden van zwerfafval
Onze inzet voor het bestrijden van zwerfafval bestaat uit vegen en handmatig zwerfafval rapen. Tevens staan er prullenbakken op strategische plekken, zoals in centrumgebieden, woongebieden, langs centrale infrastructuur en op bedrijventerrreinen. De jaarlijkse vergoeding vanuit het Afvalfonds voor de extra bestrijding van zwerfafval is vanaf 2023 beëindigd. Hiervoor in de plaats komt de Uitgebreide Producentverantwoordelijkheid (UPV) Zwerfafval. Momenteel is nog onvoldoende duidelijk wat de regeling inhoudt. Zodra dit duidelijk is bepalen wij ons beleid hiervoor.

Tabel 58 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel B: Het sturen van afvalstromen naar maximaal hergebruik.	Baten	23.164	21.294	22.300	22.300	22.300	22.300
	Lasten	18.692	17.464	17.356	17.356	17.356	17.356
	Saldo	**4.472**	**3.829**	**4.944**	**4.944**	**4.944**	**4.944**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Afvalstoffenheffing	1.323	-	-	-
Voorziening tariefsegalisatie afvalstoffenheffing	-317	-	-	-
Overig	0	-	-	-
Totaal Baten	**1.006**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
Implementatie VANG	414	-	-	-
Inzameling huishoudelijk afval	-307	-	-	-
Overig	2	-	-	-
Totaal Lasten	**109**	**-**	**-**	**-**

Baten
Rekening is gehouden met een verhoging van de tarieven voor de afvalstoffenheffing met 2,4% (gelijk aan geraamde inflatie). Dit geeft een extra opbrengst van € 0,5 miljoen. Daarnaast stijgt het aantal aansluitingen als gevolg van de groei van het aantal woningen.
Voor de dekking van de eenmalige kosten van het project Van Afval Naar Grondstof (VANG) is in 2022 nog een onttrekking aan de voorziening tariefsegalisatie afvalstoffenheffing geraamd. Met deze onttrekking wordt het geraamde saldo van deze voorziening per 31 december 2022 volledig gebruikt.

Lasten

Voor de uitvoering van het project Van Afval Naar Grondstof (VANG) is in 2022 nog een budget beschikbaar. De kosten voor de uitrol van VANG zijn begroot tot en met 2022. Ook in de eerste helft van 2023 zullen we nog actief bezig zijn met de uitrol. De hiervoor benodigde kosten in 2023 worden bij de Najaarsrapportage 2022 in beeld gebracht.

De kosten voor het inzamelen van huishoudelijk afval stijgen door wijzigingen in de verwerkingskosten, areaaluitbreiding en indexatie.

Beleidsdoel C: Zorgen voor een adequaat beheer in de openbare ruimte van grondwater, hemelwater en afvalwater.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Door een adequaat en duurzaam beheer van grond-, hemel- en afvalwater in de openbare ruimte beschermen wij de volksgezondheid, de leefomgeving en het milieu. Hiervoor streven wij naar een robuust, duurzaam en klimaatbestendig watersysteem, met een goede waterkwaliteit. Door onze ambities voor klimaatbestendigheid te verankeren in de Strategische Samenwerkingsagenda met het hoogheemraadschap van Rijnland en in de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie voldoen wij aan het landelijke Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Het Rijk heeft als doel gesteld dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. De gemeentelijk specifieke uitwerking van deze ambities borgen wij in het klimaatadaptatiebeleid. Wij willen de bestaande openbare ruimte tot 2050 gefaseerd klimaatbestendig inrichten. Daarnaast streven wij naar een duurzaam, goed beheerbaar afvalwaterstelsel, waarbij wordt voorkomen dat verontreinigd afvalwater in de bodem of in het oppervlaktewater terechtkomt. Door sloten, tochten en vaarten (watergangen) goed te onderhouden houden wij de waterkwaliteit en waterkwantiteit op voldoende niveau.
In de paragraaf Lokale heffingen is een berekening van de kostendekkendheid van de rioolheffing opgenomen.

Tabel 59

				Metingen				Streefwaarden/prognose		
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2018	2019	2020	2021	2023	2024	2025
Aantal meldingen van riooloverlast	Aantal	Lokaal	Meldingen Openbare Buitenruimte	1.746	1.607	1.617	1.844	< 1.750	< 1.750	< 1.750

Activiteiten

1. De aanleg en het onderhoud van drainage en de monitoring van grondwater ter verbetering van het grondwaterbeheer
2. Het klimaatbestendig maken van de leefomgeving voor wat betreft water
3. Het duurzaam beheren en onderhouden van afvalwaterstelsels en oppervlaktewater (kolken, riolering en gemalen)
4. Het duurzaam beheren van de watergangen en waterbodembeheer

Toelichting

1. De aanleg en het onderhoud van drainage en de monitoring van grondwater ter verbetering van het grondwaterbeheer
Om nadelige gevolgen van de grondwaterstand en wateroverlast, veroorzaakt door hemelwater of een structureel te hoog grondwaterpeil, zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken zetten wij de voorbereiding voort van de aanleg van drainage in de wijk Welgelegen in Nieuw-Vennep. De informatie uit het gemeentebrede grondwatermeetnet, waarmee wij in stedelijk gebied de grondwaterstand monitoren, is beschikbaar voor alle inwoners en gebruikers in de gemeente (op te vragen via grondwaterstand@haarlemmermeer.nl).

2. Het klimaatbestendig maken van de leefomgeving voor wat betreft water
Wij voeren de maatregelen uit het uitvoeringsprogramma van de Strategische Samenwerkingsagenda met het hoogheemraadschap van Rijnland uit. Deze maatregelen dragen bij aan een klimaatbestendig watersysteem en klimaatadaptatie door bijvoorbeeld meer ruimte te geven aan water, anders om te gaan met hemel- en afvalwater en meer waterberging te creëren door flexibele waterpeilen. In 2022 stemmen wij deze maatregelen af met het hoogheemraadschap voor wat betreft uitvoering en taken, waarna in 2023 de uitvoering volgt.

Met het hoogheemraadschap zetten we ons in voor veilige dijken. Zij zijn op dit onderwerp de verantwoordelijke partij. Wij zijn verantwoordelijk voor specifieke normen op het gebied van wateroverlast, hitte en droogte. Deze onderwerpen werken wij uit in het op te stellen klimaatadaptatiebeleid dat in het tweede helft van 2022 aan de raad wordt aangeboden. Bij integrale projecten zoals vervangingen, maar ook bij nieuwbouw, richten wij het openbaar gebied zo veel mogelijk klimaatbestendig in. Bijvoorbeeld het aanbrengen van meer berging voor hemelwater in de openbare ruimte om bij hevige regenbuien overmatige overlast voor woningen en vitale infrastructuur te beperken. Voorbeelden van integrale vervangingsprojecten die gelijk klimaatbestendig ingericht worden zijn de vervangingsprojecten van de Lipkenstraat en omgeving en Roekenbos in Hoofddorp, die zijn doorgeschoven uit 2022. Wij starten met de voorbereiding van een buurtgerichte aanpak in delen van Zwanenburg en Rijsenhout om de leefomgeving in 2050 klimaatadaptief te hebben ingericht.

3. Het duurzaam beheren en onderhouden van afvalwaterstelsels en oppervlaktewater (kolken, riolering, gemalen en infiltratievoorzieningen)
Door de afvalwaterstelsels en het oppervlaktewater te beheren zorgen wij voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt binnen ons grondgebied. De basis hiervoor is het Gemeentelijk Rioleringsplan Haarlemmermeer 2021-2023. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2023 vervalt de verplichting om een GRP te hebben. In plaats daarvan stellen wij een uitvoeringsplan op, waarin de buurtgerichte aanpak voor klimaatadaptatie en de energietransitie een plaats krijgt. Het uitvoeringsplan dient tevens als onderbouwing voor de rioolheffing. Wij werken in regionaal verband samen om de kwaliteit van de waterketen te verbeteren. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en de vervanging van riolering.

4. Het duurzaam beheren van de watergangen en waterbodembeheer
Wij voeren het dagelijks onderhoud van de watergangen buiten de bebouwde kom uit op basis van de legger en de keur (beleidsregels) van het hoogheemraadschap van Rijnland. Hierbij baggeren wij extra en herstellen wij de beschoeiing om in tien jaar de doorstroming van de watergangen te verbeteren. Wij combineren het onderhoud van gemeentelijke sloten en vaarten met onderhoud door het hoogheemraadschap van Rijnland om kosten te besparen. Wij actualiseren het Beheerplan Watergangen 2020-2023. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en de vervanging van beschoeiing, duikers en stuwen.

Tabel 60 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel C: Zorgen voor een adequaat beheer in de openbare ruimte van grondwater, hemelwater en afvalwater.	Baten	10.985	10.854	10.864	11.036	10.875	10.864
	Lasten	6.930	8.061	8.070	8.278	8.138	8.139
	Saldo	**4.055**	**2.793**	**2.794**	**2.758**	**2.736**	**2.725**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Rioolheffing	393	-	-	-
Voorziening Tariefsegalisatie rioolheffing	-383	171	-161	-10
Overig	0	0	0	-1
Totaal Baten	**10**	**171**	**-161**	**-11**
Lasten				
Baggeren waterwegen	250	-	-	-
Exploitatielasten riolering	-200	-	-	-
Kapitaallasten	-103	-217	139	24
Overig	44	9	0	-25
Totaal Lasten	**-9**	**-208**	**139**	**-1**

Baten

De baten uit de rioolheffing stijgen door een toename van het aantal aansluitingen vanwege areaaluitbreiding door woningbouw en nieuwe bedrijfspanden.

De mutatie op de Voorziening tariefsegalisatie rioolheffing wordt bepaald door het verschil te berekenen tussen de baten en de lasten. Rekening houdend met deze mutatie wordt de rioleringstaak kostendekkend geraamd. Zie ook de toelichting in de paragraaf Lokale heffingen.

Lasten

Voor het baggeren van waterwegen is vanaf 2023 een structureel budget van € 750.000 beschikbaar. In 2022 is rekening gehouden met € 1 miljoen.

Op basis van ervaringscijfers stijgen de kosten van de exploitatie van de riolering. Dit betreft onder andere regulier onderhoud, kosten van elektra en telefoonkosten.

Als gevolg van wijzigingen in de investeringen is sprake van een mutatie op de kapitaallasten op dit beleidsdoel.

Beleidsdoel D: Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Voor gemeentelijke wegen, straten en pleinen streven wij ernaar dat deze goed begaanbaar, schoon en veilig zijn. Hieronder vallen ook civieltechnische kunstwerken, openbare verlichting en verkeersregelinstallaties (VRI's). Dit doen wij door het uitvoeren van onderhoud en het vervangen van onze kaptiaalgoederen aan het einde van de levensduur. Binnen deze werkzaamheden hebben wij aandacht voor verduurzaming door het toepassen van duurzame materialen en het toepassen van innovatieve, energiebesparende technieken en werkwijzen, bijvoorbeeld door bij contracten CO_2-reductie mee te wegen in de beoordeling van een inschrijving. Zo wordt bijvoorbeeld op grote schaal door onze aannemers groene stroom of biobrandstof gebruikt. Ook passen wij levensduurverlengende technieken toe, waardoor onderhoudskosten worden bespaard. Onze contracten dragen op deze manier bij aan een duurzaam onderhouden openbare ruimte. In deze collegeperiode willen wij in verstedelijkt gebied verhardingen die niet meer in gebruik zijn, vervangen door groen om de openbare buitenruimte meer klimaatbestendig te maken. Goed begaanbare wegen betekent ook het toepassen van gladheidbestrijding in de winter. Hierbij zoeken wij naar een evenwicht tussen kwaliteit, veiligheid en kosten, waarbij het zoutgebruik en de belasting van het milieu door zout zoveel mogelijk worden beperkt.

Tabel 61

				Metingen[1]			Streefwaarden/ prognose	
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2018	2020	2022	2024	2026
Kwaliteit van alle verhardingen, CROW normering	%voldoende/matig[2]	Lokaal	Gisib	77%	75%	84%	>85%	>87%
Kwaliteit van gesloten verhardingen (asfaltwegen), CROW normering	%voldoende/matig	Lokaal	Gisib	91%	90%	90%	>90%	>90%
Kwaliteit van open verhardingen (klinkerverharding, trottoirs,) CROW normering	%voldoende/matig	Lokaal	Gisib	66%	63%	80%	>82%	>85%

1 *Metingen vinden tweejaarlijks plaats.*
2 *Matig betekent dat de staat van het wegdek nog niet onvoldoende is, maar de verwachting is dat binnen drie tot vijf jaar onderhoud nodig is.*

Tabel 62

Omschrijving	Eenheid	Bron	Metingen[1]		Streefwaarden/prognose	
			2013[2]	2018	2023	2028
Conditieniveau vaste kunstwerken[3]	% Uitstekend	Conditiemeting NEN 2767-4	9%	56%	58%	60%
Conditieniveau vaste kunstwerken	% Goed	Conditiemeting NEN 2767-4	51%	28,4%	29%	30%
Conditieniveau vaste kunstwerken	% Redelijk	Conditiemeting NEN 2767-4	22%	14,6%	12%	9%
Conditieniveau vaste kunstwerken	% Matig	Conditiemeting NEN 2767-4	11%	0,8%	1%	1%
Conditieniveau vaste kunstwerken	% Slecht	Conditiemeting NEN 2767-4	7%	0,2%	0%	0%
Conditieniveau vaste kunstwerken	% Zeer slecht	Conditiemeting NEN 2767-4	0%	0%	0%	0%

1 *Kunstwerken worden één keer per vijf jaar geïnspecteerd. In 2023 vindt de volgende inspectie plaats.*
2 *90% van het areaal geïnspecteerd.*
3 *De twaalf beweegbare bruggen in beheer bij de gemeente Haarlemmermeer worden om de twee jaar geïnspecteerd op onderdeelniveau op basis van NEN 2767. Op basis van die inspectieresultaten wordt het onderhoud dan wel de vervanging van onderdelen ingepland. Daarnaast worden de bruggen elk kwartaal gemonitord op functionaliteit en veiligheid. Door dit inspectieregime is de kwaliteit van de beweegbare bruggen nooit slechter dan redelijk.*

Tabel 63

Omschrijving	Eenheid	Bron	Meting	Streefwaarden/prognose			
			2022	2023	2024	2025	2026
Conventionele armaturen Openbare Verlichting vervangen door LED	% vervangen	LMS	75%	82%	92%	100%	-
Energiebesparing Openbare Verlichting	% ten opzichte van 2013	LMS	32%	38%	44%	50%	50%
Kabelnet Openbare Verlichting Liander vervangen door eigen net	% vervangen	LMS	93%	94%	95%	96%	97%
Kwaliteit Verkeersregelinstallaties	% goed	LMS	97,3%[1]	100%	100%	100%	100%

1 *97,3% goed betekent dat de resterende VRI's (twee stuks) aan het einde van de levensduur zijn. Vanwege de veiligheid streven wij naar 100% goed en vervangen wij VRI's geheel of gedeeltelijk aan het einde van de levensduur.*

Activiteiten

1. Het duurzaam beheren van wegen, straten en pleinen
2. Het schoonhouden van straten en bestrijden van gladheid
3. Het duurzaam beheren van de civieltechnische kunstwerken
4. Het duurzaam beheren van de openbare verlichting
5. Het duurzaam beheren van de Verkeersregelinstallaties (VRI's)

Toelichting

1. Het duurzaam beheren van wegen, straten en pleinen
Uit de meest recente inspectiegegevens van 2022 blijkt een daling van het totale percentage verhardingen dat van onvoldoende kwaliteit is, van 23% in 2020 naar 16% in 2022. Deze verbetering van de kwaliteit heeft vooral te maken met de extra inzet vanuit de voorziening achterstallig onderhoud. De voorziening zetten wij in op basis van de criteria veiligheid en het voorkomen van kapitaalvernietiging. Ook bij onze onderhoudsplanning passen wij deze criteria toe. Deze extra inzet heeft geleid tot een flinke toename van de kwaliteit van met name onze open verharding. Wij zetten deze aanpak in 2023 voort.
De vernieuwing van verhardingen vindt plaats vanuit de Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR). Wij actualiseren, uiterlijk in het laatste kwartaal van 2023, het Beheerplan Verhardingen 2020-2023. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en het vernieuwen van wegen.

2. Het schoonhouden van straten en bestrijden van gladheid
Wij houden de straten schoon op beeldkwaliteit. Dit betekent dat het resultaat van de straatreiniging aan een vooraf bepaald beeld moet voldoen, zoals is opgenomen in het Beheerkwaliteitplan. Dit jaar zijn de contracten geüniformeerd, zodat wij op alle plekken in de openbare ruimte één ambitieniveau hanteren, als onderdeel van de strategische heroriëntatie. Bij het bestrijden van gladheid maken wij gebruik van duurzame en kostenbesparende methoden. Voorbeelden hiervan zijn de inzet van strooisystemen waarmee strooiacties live te volgen zijn, en de hoeveelheid zout wordt aangepast aan het type weg. Daarnaast hebben

wij eigen meetpunten, zodat strooiacties meer doelgericht worden.

3. Het duurzaam beheren van de civieltechnische kunstwerken
Wij inspecteren het hele areaal om ons inzicht in de onderhoudstoestand te actualiseren. Aan de hand van de resultaten actualiseren wij de meerjarenplanning van de civieltechnische kunstwerken. Het kleinschalig en dagelijks onderhoud van de vaste kunstwerken is aanbesteed middels een raamcontract met open posten. Aan de hand van conditiescores bepalen wij waar wij de beschikbare middelen inzetten en worden hoeveelheden verwerkt in deelopdrachten voor het raamcontract. Hierbij passen wij door waar mogelijk duurzame en innovatieve materialen toe. Door (groot) onderhoud en vervanging streven wij ernaar de algehele onderhoudstoestand van de kunstwerken te verbeteren. Wij actualiseren het Beheerplan Kunstwerken 2020-2023. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en de vernieuwing van kunstwerken.

4. Het duurzaam beheren van de openbare verlichting
Om energie te besparen zijn ruim 31.000 van de ruim 46.000 lichtpunten van de openbare verlichting (OVL) op dit moment voorzien van nieuwe lichtbronnen met dimbare LED-verlichting. De restende lichtpunten worden de komende jaren vervangen door LED-verlichting. Naar verwachting is dit in 2025 gereed. Hiermee voldoen wij al in dat jaar aan de doelstelling van het landelijke Energieakkoord (50% energiebesparing ten opzichte van 2013) in plaats van in 2030.
Het kabelnet van de OVL vervangen wij aan het einde van de levensduur door eigen net om storingen beter te kunnen verhelpen en meer mogelijkheden te hebben om laadpunten voor elektrisch rijden in lichtmasten te realiseren. Wij monitoren de proef met solarverlichting op de Spaarndammerdijk, die in 2022 is gerealiseerd. Over de uitkomsten van de proef rapporteren wij in de Voortgangsrapportage Mobiliteit. Daarnaast monitoren wij de proef met slimme OVL-meetverdeelkasten, waarin defecten en graafschades aan de ondergrondse OV-kabel automatisch worden gemeld aan ons beheersysteem. Tevens wordt de verlichting bij een slimme OVL-meetverdeelkast in- en uitgeschakeld via een lichtcel. Dit leidt tot energiebesparing. De resultaten van de proef gebruiken wij om te bepalen of wij dit type meetverdeelkast in de hele gemeente toepassen. Wij actualiseren, uiterlijk in het laatste kwartaal van 2023, het Beheerplan Openbare Verlichting 2020-2023. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en de vernieuwing van de Openbare Verlichting.

5. Het duurzaam beheren van de Verkeersregelinstallaties (VRI's)
Om de doorstroming van het verkeer te verbeteren en de uitstoot van CO_2 te beperken breiden wij de toepassing van innovatieve technieken, zoals wachttijdvoorspellers en thermische camera's voor het langzaam verkeer en aftellers voor het autoverkeer verder uit. Daarnaast werken wij samen met de provincie Noord-Holland en de omliggende gemeenten mee aan het landelijke programma 'Slimme en Duurzame Mobiliteit'. Binnen dit programma worden intelligente VRI's (IVRI's) toegepast, die voertuigen herkennen en inspelen op de actuele verkeersdrukte. Wij actualiseren, uiterlijk in het laatste kwartaal van 2023, het Beheerplan Verkeersregelinstallaties 2020-2023. Om ons areaal VRI's verkeersveilig te houden onderhouden wij de VRI's en vervangen wij deze aan het einde van de levensduur. Tevens monitoren wij of onze VRI's nog voldoende zijn afgestemd op de actuele verkeersstromen. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen gaan wij nader in op het onderhoud en de vernieuwing van de VRI's.

Tabel 64 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel D: Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.	Baten	1.425	759	760	760	760	760
	Lasten	26.200	27.526	28.354	29.457	30.448	31.223
	Saldo	**-24.774**	**-26.767**	**-27.594**	**-28.697**	**-29.688**	**-30.463**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Overig	1	-	-	-
Totaal Baten	**1**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
Kapitaallasten	-1.068	-990	-846	-775
Strategische heroriëntatie	606	-	-	-
Versterking organisatie	-291	-146	-146	-
Overig	-75	33	1	0
Totaal Lasten	**-828**	**-1.103**	**-991**	**-775**

Lasten

Als gevolg van wijzigingen in de investeringen is sprake van een mutatie op de kapitaallasten op dit beleidsdoel. Het betreft hier de kapitaallasten van de nieuwe investeringen zoals de Vernieuwing openbare ruimte (VOR) 2023 en wijzigingen op de lopende VOR-projecten.

Voor een toelichting op de strategische heroriëntatie (ombuigingen) wordt verwezen naar het hoofdstuk Financiële recapitulatie strategische heroriëntatie in de Financiële begroting.

Op basis van het coalitieakkoord 2022-2026 is rekening gehouden met budget voor versterking van de organisatie om de huidige en nieuwe ambities waar te kunnen maken.

Beleidsdoel E: Haarlemmermeer biedt een gezond leefklimaat.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

Wij streven naar een gezond leefklimaat voor onze inwoners door de bescherming van de leefomgeving te waarborgen. Dit betekent dat wij ernaar streven dat de lucht, de bodem, het oppervlaktewater en grondwater zo schoon mogelijk zijn. Milieubeheer, bodembescherming en bodembeheer dragen hieraan bij. Wij willen de kwaliteit van de bodem behouden en deze waar mogelijk verbeteren. Daarnaast zorgen we dat er zo beperkt mogelijke hinder is van geluid, licht, geur of magneetvelden.

Activiteiten

1. Het duurzaam beheren van de bodem
2. Het saneren van bodemverontreiniging
3. Rekening houden met gezondheids-bescherming bij de inrichting van de fysieke ruimte

Toelichting

1. Het duurzaam beheren van de bodem

Wij passen duurzaam bodembeheer toe door het zoveel mogelijk hergebruiken van grond en bagger binnen de gemeente.

2. Het saneren van bodemverontreiniging

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn wij ook verantwoordelijk voor het saneren van verontreinigde grond. Bij wijzigingen van het gebruik van de bodem naar een gevoeligere bestemming wordt de kwaliteit van de bodem zoveel mogelijk verbeterd om deze duurzaam geschikt te maken voor de nieuwe functie. Wij voeren bodemsaneringen uit op gemeentegrond wanneer dit vanuit maatschappelijk oogpunt wenselijk is, zoals bij asbestverontreinigingen. Door monitoring van het grondwater wordt gecontroleerd of de verontreiniging in de IJtochtkade in Zwanenburg voldoende is gesaneerd.

3. Rekening houden met gezondheidsbescherming bij de inrichting van de fysieke ruimte

Bij gezondheidsbescherming richten we ons met name op geluid, lucht(kwaliteit), bodem(kwaliteit), water(kwaliteit) en hittestress, omdat hier de grootste opgaven liggen. Bij ruimtelijke ontwikkelingen zal rekening worden gehouden met, en een groot belang worden gehecht aan, deze aspecten. Wij sluiten ons aan bij het Schone Lucht Akkoord. Dit is een akkoord tussen Rijk, provincies en een groot aantal gemeenten. Samen streven de deelnemende partijen naar een gezondheidswinst van minimaal 50 procent in 2030 ten opzichte van 2016.

Tabel 65 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel E: Haarlemmermeer biedt een gezond leefklimaat.	Baten	227	48	49	49	49	49
	Lasten	10.215	11.431	11.720	11.754	11.599	11.656
	Saldo	**-9.988**	**-11.383**	**-11.672**	**-11.706**	**-11.551**	**-11.608**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Overig	1	-	-	-
Totaal Baten	**1**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
Omgevingsdienst NZKG	-1.051	-	-	-
Gewijzigde verdeling van personeelslasten	293	-	-	-
Mediterraan draaigatje	250	-	-	-
Budgetoverheveling handhaving	222	-	-	-
Overig	-3	-34	155	-57
Totaal Lasten	**-289**	**-34**	**155**	**-57**

Lasten

Vanaf 2023 is op basis van de conceptbegroting 2023-2026 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) een stijging voorzien. Deze wordt grotendeels veroorzaakt door loon- en prijscompensatie, omzetting van 'inrichtingen' in 'milieubelastende activiteiten' en een stijging van het aantal verzoeken in het kader van de Wet open overheid (Woo). De stijging als gevolg van loon- en prijscompensatie worden (deels) gedekt uit de stelpost indexeringen.

Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een lagere doorbelasting in 2023 op dit beleidsdoel.

Op enkele locaties in Rijsenhout en Graan voor Visch in Hoofddorp is het mediterraan draaigatje aangetroffen. Deze locaties betreffen zowel openbaar als particulier terrein. Deze miersoort veroorzaakt schade aan de openbare ruimte en hinder wanneer de mieren woningen binnendringen. Om de overlast te verminderen en te voorkomen dat verdere schade wordt aangericht, is het nodig om de verspreiding van deze miersoort zo snel mogelijk tegen te gaan. Deze kosten betreffen vooralsnog uitsluitend de bestrijding op openbaar terrein in het voorjaar van 2022. In september 2022 kijken we op basis van een evaluatie wat de effecten zijn van de toegepaste bestrijdingsmaatregelen op openbaar terrein. Dan maken we tevens een inschatting van de kosten voor 2023 en verder.

Vanwege de budgetoverheveling bij de Jaarstukken 2021 zijn er in 2022 extra middelen beschikbaar voor incidentele handhavingscapaciteit die beschikbaar was vanuit de voormalige gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude.

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 66

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Kwaliteit fysieke omgeving							
Een schone, duurzame, hele en veilige openbare ruimte.	Baten	37.606	33.757	34.794	34.965	34.804	34.794
	Lasten	72.890	75.396	76.082	77.369	78.058	78.884
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-35.284**	**-41.640**	**-41.288**	**-42.404**	**-43.254**	**-44.090**
Reservemutaties	Onttrekking	270	338	419	444	444	259
	Storting	-	-	-	-	-	-
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**-35.014**	**-41.302**	**-40.870**	**-41.960**	**-42.810**	**-43.831**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Goed onderhouden openbaar groen en bomen, die bijdragen aan een positieve beleving van de openbare ruimte.	Baten	1.804	802	821	821	821	821
	Lasten	10.853	10.914	10.583	10.525	10.517	10.510
	Saldo	**-9.049**	**-10.112**	**-9.761**	**-9.704**	**-9.696**	**-9.689**
Beleidsdoel B: Het sturen van afvalstromen naar maximaal hergebruik.	Baten	23.164	21.294	22.300	22.300	22.300	22.300
	Lasten	18.692	17.464	17.356	17.356	17.356	17.356
	Saldo	**4.472**	**3.829**	**4.944**	**4.944**	**4.944**	**4.944**
Beleidsdoel C: Zorgen voor een adequaat beheer in de openbare ruimte van grondwater, hemelwater en afvalwater.	Baten	10.985	10.854	10.864	11.036	10.875	10.864
	Lasten	6.930	8.061	8.070	8.278	8.138	8.139
	Saldo	**4.055**	**2.793**	**2.794**	**2.758**	**2.736**	**2.725**
Beleidsdoel D: Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.	Baten	1.425	759	760	760	760	760
	Lasten	26.200	27.526	28.354	29.457	30.448	31.223
	Saldo	**-24.774**	**-26.767**	**-27.594**	**-28.697**	**-29.688**	**-30.463**
Beleidsdoel E: Haarlemmermeer biedt een gezond leefklimaat.	Baten	227	48	49	49	49	49
	Lasten	10.215	11.431	11.720	11.754	11.599	11.656
	Saldo	**-9.988**	**-11.383**	**-11.672**	**-11.706**	**-11.551**	**-11.608**

Toelichting reserves

Tabel 67

(bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Onttrekking				
Calatravabruggen	287	312	312	128
Leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR)	132	132	132	132
Totaal Onttrekking	**419**	**444**	**444**	**259**

Onttrekkingen

Calatravabruggen
De onderhoudskosten voor het herstel van de coating van de Calatravabruggen worden jaarlijks onttrokken aan deze reserve.

Leidraad Inrichting Openbare Ruimte
Voor het onderhoud van de openbare ruimte van de wijk Floriande is een afkoopsom ontvangen. Deze afkoopsom valt jaarlijks deels vrij ter gedeeltelijke dekking van de onderhoudskosten van deze wijk.

Economische zaken

Portefeuillehouder: Nobel, Ruigrok

lasten in €	15.530
% totale begroting	3,2%
baten in €	15.103
% totale begroting	3,0%

Maatschappelijk doel:
De gemeente Haarlemmermeer streeft naar een toekomstbestendige economische groei op zowel lokaal als regionaal niveau met inachtneming van de kwaliteit van de leefomgeving.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2022	Begroting 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2022
Beleidsdoel A: Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, toekomstbestendige en veilige vestigingsplaats voor kleine en (middel)grote ondernemingen.	**15.103**	**332%**	**14.285**	**136%**
01. Het ondersteunen, faciliteren en stimuleren van het startend ondernemerschap en Midden- en kleinbedrijf (MKB) om zich krachtig te ontwikkelen en te innoveren				
02. Het ondersteunen, faciliteren en stimuleren van de agrarische sector in de omslag naar duurzame en sterke landbouw				
03. Verbeteren kwaliteit werklocaties en de aansluiting van het aanbod op de veranderde vraag				
04. Het ondersteunen en faciliteren van ontwikkelingen in het aanbod commerciële voorzieningen				
05. Economische research en gegevensbeheer				
Beleidsdoel B: Het versterken van onze strategische positie door samenwerking in de regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart.	**-**	**-**	**1.246**	**-33%**
01. Het sturen op een kwalitatief sterke regionale hotelmarkt				
02. Een leidende rol spelen binnen de regionale logistieke sector				
03. Het stimuleren van regionale en Europese samenwerking in de transitie naar een circulaire economie				
04. Economische Agenda Amstelland-Meerlanden				
05. Het actualiseren van de Plabeka-afspraken				
06. Marketing en acquisitie				
07. Het regionaal monitoren van commerciële voorzieningen				
08. Het positief ontwikkelen van de verwevenheid tussen luchthaven en samenleving				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: -

Beleidsdoel B: Schiphol Area Development Company (SADC)

Economische zaken

De gemeente Haarlemmermeer streeft naar een toekomstbestendige economische ontwikkeling op zowel lokaal als regionaal niveau met inachtneming van de kwaliteit van de leefomgeving.
Haarlemmermeer maakt onderdeel uit van de sterkste economische regio van Nederland. Economisch gezien behoort Haarlemmermeer bij de vijf grootste gemeenten van Nederland. Politieke, economische, technologische en maatschappelijke veranderingen volgen elkaar in rap tempo op, zowel op internationaal, nationaal als lokaal niveau. Dat leidt tot een aantal onzekerheden. Ten eerste is er het coronavirus, dit heeft een directe invloed op de reiswereld en de werklocatiemarkt. Daarnaast is nog onduidelijke hoe met name de kantorenmarkt zich op de lange termijn gaat ontwikkelen. Tenslotte is er de oplopende schaarste aan grondstoffen in combinatie met geopolitieke ontwikkelingen, wat stijgende prijzen van grondstoffen en halffabricaten aannemelijk maakt. Ook de invloed hiervan is nog niet duidelijk.

In 2021 stond de wereld nog voor een groot deel in het teken van de coronacrisis. En ondanks dat de effecten van de crisis nog breed voelbaar zijn in bepaalde economische sectoren zoals de horeca, reisbranche en vervoer en opslag, heeft de Haarlemmermeerse economie zich het afgelopen jaar goed hersteld.

Haarlemmermeer staat bekend om haar ondernemersgeest en pioniersmentaliteit. Deze eigenschappen zien we terug bij een groot deel van onze ondernemers. Er zijn veel initiatieven van ondernemers die andere ondernemers helpen. Ook werken ondernemers met elkaar samen. De gemeente faciliteert en steunt de ondernemers waar mogelijk bij het realiseren van hun initiatieven.
Als gemeente stellen we ons actief op en houden trends en ontwikkelingen ten gevolge van de coronacrisis goed in de gaten. Daarnaast gaan we handelingsperspectieven creëren voor de middellange - en lange termijn, zowel op economisch -, fysiek - als sociaal vlak met als doel om het herstel van de economie te bevorderen.

Tabel 68

				Metingen				Streefwaarden/ prognose	
Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Functiemenging	%	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	70,8	71,5	71,4	70,6	70,0	70,0[1]
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar	BBV	Waarstaatjegemeente.nl	150,3	163,8	174,3	179,1	n.v.t.	n.v.t.

1 *De streefwaarde is 70%, omdat de groei van banen en woningen de komende jaren ongeveer gelijke tred zal houden. Het aantal banen zal weer stijgen, maar niet meer dan het aantal woningen, omdat er veel woningbouw is gepland tot 2030/2040.*

Verbonden partijen
Schiphol Area Development Company (SADC)
Om onze maatschappelijke doelen en beleidsdoel(en) te bereiken werken we samen met SADC aan gebiedsontwikkeling, (inter)nationale marketing en promotie en het verbinden van publieke en private partijen.

Voor financiële informatie en eventuele risico's over de verbonden partij, zie de paragraaf Verbonden Partijen.

Relevant beleid
- Beleidskader 'De agrarische sector in perspectief' (2013.0015671)
- Kadernota herstructurering werklocaties Haarlemmermeer (2009.0023450)
- Verordening winkeltijden Haarlemmermeer 2018 (2018.0015139)
- Winkeltijdenverordening Haarlemmerliede en Spaarnwoude (2018.0016640)
- Flexibilisering bestemmingen bedrijventerreinen (2014.0009011)
- Economisch Perspectief 2030 (2016.0020280)
- Ontwikkelingsstrategie Ruimtelijk Economische Visie Schipholregio (REVS) (2012.0034204)
- Regionale Hotelstrategie 2016-2022 (2013.0073991)
- Strategie werklocaties gemeente Haarlemmermeer 2019 (2019.0027561)
- Sociaal Ondernemen in Haarlemmermeer (2017.0013476)
- Beleid voor commerciële voorzieningen Haarlemmermeer; regels en ruimte (2019.0057889)
- Verblijfsaccomodatiebeleid gemeente Haarlemmermeer 2021 -2025 (2020.00026640)
- Tijdelijke regels over terrassen Haarlemmermeer 2021, eerste herziening (2021.0000680)

Beleidsdoel A: Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, toekomstbestendige en veilige vestigingsplaats voor kleine en (middel)grote ondernemingen.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

De huidige en toekomstige economische dynamiek in de gemeente en metropoolregio levert nieuwe en andersoortige kansen en uitdagingen op dan voorheen. Hierbij valt te denken aan datagedreven economie, de robotisering, de vergrijzing en de klimaatverandering. Het gemeentelijk beleid moet flexibel zijn om goed aan te sluiten op de ontwikkeling van de wensen van zowel ondernemers als hun klanten. We richten ons zowel op het toekomstbestendig ontwikkelen van nieuwe werklocaties als op het herstructureren, transformeren en verduurzamen van bestaande locaties. Nog meer dan in het verleden worden de functies werken, wonen en de gewenste voorzieningen in samenhang ontwikkeld met als doel een goede werk- en verblijfsomgeving te bieden. We zetten in op de transitie naar een circulaire samenleving. Om onze welvaart en welzijn op het gewenste peil te houden zullen we anders moeten omgaan met de middelen die onze welvaart tot stand brengen. Aan de verschillende vraagstukken wordt samengewerkt met betrokken partijen.

Activiteiten
1. Het ondersteunen, faciliteren en stimuleren van het startend ondernemerschap en Midden- en kleinbedrijf (MKB) om zich krachtig te ontwikkelen en te innoveren
2. Het ondersteunen, faciliteren en stimuleren van de agrarische sector in de omslag naar duurzame en sterke landbouw
3. Verbeteren kwaliteit werklocaties en de aansluiting van het aanbod op de veranderde vraag
4. Het ondersteunen en faciliteren van ontwikkelingen in het aanbod commerciële voorzieningen
5. Economische research en gegevensbeheer

Toelichting

1. Het ondersteunen, faciliteren en stimuleren van het startend ondernemerschap en Midden- en kleinbedrijf (MKB) om zich krachtig te ontwikkelen en te innoveren

De coronacrisis heeft gezorgd voor financieel zware tijden voor veel zelfstandige ondernemers. Zelfstandigen die in verband met de nasleep van de coronacrisis financiële ondersteuning nodig hebben, helpen we door middel van de regeling Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz). Vroegsignalering van financiële problematiek en faillissement bij ondernemers vindt plaats met behulp van het initiatief '155 Help een bedrijf'. Hierdoor worden de maatschappelijke kosten van een faillissement voorkomen of gereduceerd. Ondernemers kunnen met hun uiteenlopende vragen op diverse plekken terecht. Voorbeelden zijn: het (virtuele) Ondernemersplein, de portal hlmrmeer.nl, en Ondernemen in Haarlemmermeer op onze website haarlemmermeergemeente.nl.

Startende ondernemers worden actief ondersteund door het programma ZAAI. We blijven met ZAAI investeren in onze lokale economie en moedigen ondernemerschap en talent aan met behulp van netwerken, coaching en intervisie. Omdat we groot belang hechten aan onze lokale ondernemers en willen weten wat er onder hen speelt en leeft, blijven we in dialoog met onze partners in het Haarlemmermeers Ondernemers Platform (HOP), MKB Nederland en de verenigde horecaondernemers. We gaan een MKB-agenda opstellen om de lokale economie verder te versterken en de ondersteuning aan het MKB te verbeteren.

2. Het ondersteunen, faciliteren en stimuleren van de agrarische sector in de omslag naar duurzame en sterke landbouw

De agrarische sector levert een bijdrage aan de lokale economie. Agrarische ondernemers krijgen ruimte om verschillende en meer bedrijfsactiviteiten te ontplooien. Met een duurzaam voedselsysteem met ruimte voor kringlooplandbouw zorgen wij voor een betere balans tussen voedselproductie, een vruchtbare bodem, robuust waterbeheer en biodiversiteit. De agrarische sector is van belang voor de voedselproductie. Daarnaast spelen de agrariërs een belangrijke rol in het beheer van het authentieke Haarlemmermeerse landschap. Het groene en open landschap zijn de inwoners de afgelopen periode meer gaan waarderen. Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de sector en de overheid om de land- en tuinbouw in Haarlemmermeer vitaal te houden, in balans met de culturele en recreatieve betekenis van het landschap.
In de Omgevingsvisie hebben we al aangegeven dat de agrarische sector met een grote transitieopgave te maken heeft als gevolg van onder andere de stikstofproblematiek, verdergaande verstedelijking, klimaatadaptatie, energietransitie en het verlies aan biodiversiteit. Er is in Haarlemmermeer meer ruimte voor initiatieven als Wickevoorter stadsboeren, zelfoogsttuin van de Elisabethhoeve en initiatieven in PARK21. Wij blijven met de agrariërs in dialoog om agrarisch ondernemen, natuur en recreatie in een aantrekkelijk landschap, met een gezonde bedrijfsvoering samen op te laten gaan. Waarbij de agrarische- en de publieke sector samen een aantrekkelijk en gezonde exploitatie van dat agrarische landschap nastreven.

3. Verbeteren kwaliteit werklocaties en de aansluiting van het aanbod op de veranderde vraag

Onze economische koers, zoals vastgesteld in het Economisch Perspectief 2030, richt zich op het versterken van de lokale en regionale economie waarmee we ervoor zorgen dat ook in de verdere toekomst Haarlemmermeer een plek is waar mensen goed kunnen wonen, werken en leven.

Specifiek met betrekking tot de werklocaties is het doel om meer de regie te voeren op de locatie, toekomstbestendigheid en kwaliteit van werklocaties in Haarlemmermeer.

De afgelopen jaren is Haarlemmermeer economisch en demografisch sterk gegroeid. Op dit moment is de gemeente economisch gezien een van de vijf grootste gemeenten van Nederland. Naast de sterke groei speelt er een veelheid aan grote en relevante opgaven, programma's, trajecten en ontwikkelingen die op verschillende niveaus, tegelijkertijd om ruimte en inzichten vragen. Kortom we worden geconfronteerd met een nieuwe en complexe situatie. In de toekomst moet daarom ook vanuit economisch perspectief selectiever worden omgegaan met ruimteclaims. Om selectiever te kunnen zijn en meer te kunnen sturen, is gestart met het traject de 'Brede beschouwing van de werklocaties'. De ambitie van dit traject is om antwoord te geven op de vraag: Wat willen we, waar, wanneer, met welke kwantiteit en kwaliteit op onze werklocatiemarkt faciliteren?

4. Het ondersteunen en faciliteren van ontwikkelingen in het aanbod commerciële voorzieningen

Het versterken van de positie van de detailhandel en economisch herstel na de coronamaatregelen zijn onderdelen van de nieuwe MKB-agenda. Het kader hiervoor is het 'Beleid voor commerciële voorzieningen; regels en ruimte'. Centrale doel van dit beleid is de realisatie van een

toekomstbestendige voorzieningenstructuur waarbinnen ruimte bestaat voor ondernemerschap, dynamiek en innovatie. Commerciële functies worden geconcentreerd in centra. Per centrum is de koers aangegeven, naast beleidsregels per sector. We geven uitvoering aan dit beleid door ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder initiatieven voor (her)ontwikkeling en functiewijzigingen, te begeleiden en te stimuleren. We geven bijvoorbeeld ruimte aan de horeca als onderdeel van bruisende en levendige centrumgebieden. De koers uit het beleid wordt in projecten, gebiedsontwikkelingen en processen uitgevoerd, zoals bijvoorbeeld een visie op Stadscentrum Hoofddorp, het programma Stadscentrum Hoofddorp, de centrumontwikkelingen in Badhoevedorp en Nieuw-Vennep en de uitvoeringsprogramma's.

5. Economische research en gegevensbeheer
Dit betreft onderzoek, analyse en publicatie van werkgelegenheidsstatistieken en andere economische rapportages zowel nationaal, regionaal als lokaal. Ook houden wij jaarlijks een enquête onder de Haarlemmermeerse ondernemers met vragen over de werkgelegenheid en het vestigingsklimaat. De mutaties in werkgelegenheid en leegstand bij ondernemers, kantoren en winkels worden gemonitord en geanalyseerd om beleid te evalueren en te ontwikkelen.

Tabel 69 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel A: Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, toekomstbestendige en veilige vestigingsplaats voor kleine en (middel)grote ondernemingen.	Baten	5.276	3.493	15.103	4.052	4.052	4.052
	Lasten	7.309	6.041	14.285	7.093	7.019	7.007
	Saldo	**-2.033**	**-2.548**	**819**	**-3.041**	**-2.967**	**-2.956**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Verkoop grond Pionier-Bolsterrein	11.009	-11.009	-	-
Reclame-opbrengsten	1.050	-	-	-
Administratieve verschuiving	-571	-	-	-
Leges	200	-	-	-
Overig	-78	-43	-	-
Totaal Baten	**11.610**	**-11.052**	**-**	**-**
Lasten				
Verkoop grond Pionier-Bolsterrein	-7.070	7.070	-	-
Kapitaallasten	-560	-	-	-
Gewijzigde verdeling van personeelslasten	-314	-	-	-
Ondernemersloket	-200	200	-	-
Strategische heroriëntatie pachtinkomsten	-	-	147	-
Overig	-100	-78	-73	12
Totaal Lasten	**-8.244**	**7.192**	**74**	**12**

Baten

In verband met de gebiedsontwikkeling van het Pionier-Bolsterrein vind er in 2023 een grondverkoop plaats. Het resultaat van deze grondverkoop, € 3,9 miljoen (baten min lasten), wordt gestort in de bestemmingsreserve Pionier-Bols. Zie hiervoor het programma Ruimtelijke ontwikkelingen.

Door het invoeren van reclamebelasting op grote oppervlakten (met name de billboards langs de snelwegen) en het aanbieden van reclame op digitale billboards, zullen we extra inkomsten kunnen realiseren. Aan het eind van 2022 wordt aan de raad een voorstel gedaan inzake het (aangepaste) reclamebeleid.

De verantwoording van opbrengsten uit gronden (met name erfpacht) is verschoven van het programma Economische zaken naar het programma Ruimtelijke ontwikkelingen (beleidsdoel B).

Leges zijn onderdeel van de strategische heroriëntatie. Afspraak is dat in 2023 de hoogte van de leges voor evenementen opnieuw bekeken worden. Vooruitlopend hierop is vanaf 2023 een ombuiging geraamd.

Lasten

Zie voor een toelichting op verkoop grond Pionier-Bolsterrein de toelichting bij de baten.

Rekening is gehouden met rentelasten in verband met aankopen van percelen op basis van de Wet voorkeursrecht gemeenten in het Stationskwartier en Graan voor Visch te Hoofddorp.

Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een extra doorbelasting in 2023 op dit beleidsdoel.

Op basis van het coalitieakkoord 2022-2026 worden incidenteel middelen geraamd voor het verbeteren van het ondernemersloket tot één plek waar ondernemers integraal geadviseerd kunnen worden bij het realiseren van hun plannen.

In de strategische heroriëntatie was vanaf 2025 rekening gehouden met een extra verhoging van de pachtinkomsten. Bij de vaststelling van de Voorjaarsrapportage 2022 is besloten deze extra verhoging te dekken door een verlaging van de uitgaven voor het beheer van gemeentelijk vastgoed. Dit omdat een extra opbrengst uit pacht niet haalbaar is.

Beleidsdoel B: Het versterken van onze strategische positie door samenwerking in de regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart.

Wat willen wij bereiken en wat gaan wij daarvoor doen?

De (internationale) concurrentie gaat steeds meer over metropolen en deze beïnvloeden ook de nationale economie. Hiermee is er een gedeeld belang in de MRA om de economische positie van de regio te versterken. Wij werken daarom samen met aangrenzende gemeenten, provincies, Rijksoverheid, private partijen en kennisinstellingen bij voor ons belangrijke vraagstukken. Wij zorgen ervoor goed vertegenwoordigd te zijn in de verschillende regionale samenwerkingsstructuren.

Op economisch gebied wordt in de MRA in verschillende gremia gewerkt:

- In het Platform Economie werken we samen aan opgaven die voortkomen uit veranderingen in de regionale economische structuur.
- De Amsterdam Economic Board (AEB) heeft tot doel welvaart en welzijn in de MRA toekomstbestendig te versterken middels samenwerking van bedrijfsleven, overheden en kennisinstellingen met als inzet innovatie en economische ontwikkeling.
- Amsterdam InBusiness (AIB) is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Amstelveen, Amsterdam, Almere en Haarlemmermeer dat de acquisitie en het relatiebeheer van internationale investeerders en bedrijven in de MRA op zich neemt.

De mainport Schiphol is een belangrijke aanjager van de Haarlemmermeerse economie. Wel moeten leefbaarheid en groei van de luchthaven in balans met elkaar zijn.

Wij willen samen met alle belanghebbenden in de regio de verwevenheid en wisselwerking tussen de luchthaven Schiphol, de economie en de kwaliteit van de leefomgeving verder ontwikkelen. Het verder onderzoeken van de mogelijkheden van toepassing van geluidsadaptief bouwen is daar onderdeel van. Bij verdere ontwikkeling van de luchthaven heeft veiligheid de hoogste prioriteit.

Een internationaal sterke luchthaven heeft een sterke regio en daarmee ook een sterke gemeente nodig. Haarlemmermeer neemt met dit doel deel aan de besluitvormingstrajecten

rondom de ontwikkeling van Schiphol. Daarmee zijn wij in staat mede richting te bepalen.

Activiteiten
1. Het sturen op een kwalitatief sterke regionale hotelmarkt
2. Een leidende rol spelen binnen de regionale logistieke sector
3. Het stimuleren van regionale en Europese samenwerking in de transitie naar een circulaire economie
4. Economische Agenda Amstelland-Meerlanden
5. Het actualiseren van de Plabeka-afspraken
6. Marketing en acquisitie
7. Het regionaal monitoren van commerciële voorzieningen
8. Het positief ontwikkelen van de verwevenheid tussen luchthaven en samenleving

Toelichting
1. Het sturen op een kwalitatief sterke regionale hotelmarkt
Met het verblijfsaccommodatiebeleid gemeente Haarlemmermeer 2021-2025 zetten we in op het versterken van een toekomstbestendig, evenwichtig en gediversifieerd aanbod van verblijfsaccommodaties in Haarlemmermeer om zo ons eigen toeristisch aanbod te versterken.

Hierbij werken we nauw samen met de hotels en met het Event Park Amsterdam, het samenwerkingsverband tussen diverse hotels in Haarlemmermeer die evenementen kunnen faciliteren. Samen, gemeente en ondernemers, willen we ervoor zorgen dat Haarlemmermeer een aantrekkelijke omgeving is voor (zakelijke) toeristen. De coronacrisis heeft de sector hard geraakt, maar wij zien gelukkig na de pandemie weer een opwaartse trend van het aantal toeristen dat gebruik maakt van hotels en andere voorzieningen in Haarlemmermeer. Daarnaast vingen en vangen een aantal hotels vele vluchtelingen op. We willen de branche de komende periode stimuleren en niet extra belasten. Dit willen we vanuit het verblijfsaccommodatiebeleid bereiken door voor nieuwe hotelontwikkelingen een afwegingskader te hanteren met criteria als voldoende marktruimte en onderscheidend concept (diversificatie). Ook worden nieuwe grotere hotelontwikkelingen (50 slaapplaatsen of meer) regionaal getoetst via een operationeel plan MRA Ontwikkelkader en een niet-bindend advies van een expertteam, als uitwerking van de Strategische Agenda Toerisme in de MRA2025. Ook zetten we in op andere kleinschaligere en kwalitatieve verblijfsaccommodaties. Toeristen die in onze gemeente verblijven kunnen een bijdrage leveren aan het versterken van lokale voorzieningen. Uiteraard zijn de economische aspecten een belangrijke drijfveer voor dit soort ontwikkelingen.

2. Een leidende rol spelen binnen de regionale logistieke sector
Door de Amsterdam Logistics Board (ALB) is een investeringsplan Mainport Logistiek vastgesteld. Dit is het kader voor bestedingen uit de reserve Versterking van de (lucht)vrachtketen. Het betreft hier regionaal geld dat bij de gemeente Haarlemmermeer is ondergebracht. Doel is om het toekennen van budgetten door het Amsterdam Logistics Programmateam, gevolgd door een besluit van het college van B&W en de raad van de gemeente Haarlemmermeer weloverwogen te laten plaatsvinden, gekoppeld aan de visie en ambities van het programma mainport logistiek van de ALB. Sindsdien zijn verschillende aanvragen ingediend. Het gaat om aanvragen voor de projecten Schiphol Cargo Mainport Program (SCMP), Zero Emissie Corridors en Connented Transport Corridors (CTC).

3. Het stimuleren van regionale en Europese samenwerking in de transitie naar een circulaire economie
De MRA is voor Haarlemmermeer een samenwerkingspartner die zich, gezamenlijk met 29 andere deelnemende gemeenten, inzet om van de MRA een toekomstbestendige en duurzame regio te maken. Met dit samenwerkingsverband dragen we bij aan een toekomstbestendige metropool: een regionale economie die op de langere termijn internationaal succesvol is door een schone economie. De MRA vervult op economisch gebied een voortrekkersrol in de kennis- en circulaire economie, waarbij ze zich richt op innovatiekracht en gemeentegrensoverstijgende onderwerpen, die raken aan de (internationale) concurrentiepositie. Door het bundelen van de krachten van zowel publieke -, private - en kennispartijen dragen we bij aan de omschakeling naar een circulaire economie, naar duurzame energie, een klimaatbestendige omgeving en een betere biodiversiteit. Inhoudelijk in het MRA programma staan de volgende sporen centraal:
- Aanpak van materiaal- en grondstofstromen
- Circulaire inkoop en innovatieve aanbesteding
- Circulaire bouw
- Gebiedsontwikkeling

In onze eigen gemeente dragen we bij aan innovatieve en nieuwe bedrijvigheid, waaronder circulair bouwen middels de samenwerking met C-Creators, door aan te sluiten bij Circulair West en actief deel te nemen in het innovatieve businessnetwerk SHARE Meets. Daarnaast werken we aan toekomstbestendige werklocaties, waarbij

bedrijventerreinen zó worden ingericht dat meer circulaire bedrijven zich voor een langere tijd in Haarlemmermeer willen vestigen. Door lobby en externe relaties, maar ook in samenwerking met de AEB, dragen we actief bij aan de ontwikkeling van het internationale netwerk en de strategische positionering van de MRA in Europa.

4. Economische Agenda Amstelland-Meerlanden
Ten behoeve van de regionale samenwerking en de MRA-trajecten is in 2021 door de AM-regio een bouwsteen positionering Economisch Vestigingsklimaat Amstelland Meerlanden regio opgesteld. Doel van deze bouwsteen is om helder en beeldend het verhaal naar voren te brengen waar de AM-regio vanuit economisch perspectief voor staat, wat de bijdrage is aan de MRA en wat de AM-regio in dat verband vraagt of nodig heeft van de MRA. De komende jaren zal gewerkt worden aan de uitvoering van deze economische bouwsteen en de daarin genoemde drie vestigingsfactoren te weten: het optimaliseren van de fysieke bedrijfsomgeving, de beschikbaarheid van geschikte werknemers, en het versterken van de bereikbaarheid.

5. Het actualiseren van de Plabeka-afspraken
De economische dynamiek – in combinatie met de woningbouwopgave, de bereikbaarheidsopgave en de energietransitie – leidt nog altijd tot ruimtelijke vraagstukken op de schaal van de MRA. Op MRA-niveau, in Plabekaverband (Platform Bedrijven en Kantoren), is daarom gestart met het opstellen van het Economisch Ontwikkelperspectief MRA (EOP MRA). In dit kader wordt op dit moment en de komende jaren gewerkt aan vijf opgaven:

1. het versterken van onderzoeks- en innovatie-ecosystemen;
2. de slimme specialisatie van bestaande sectoren en clusters;
3. de opgave naar de balans van wonen-werken-voorzieningen-bereikbaarheid;
4. onderzoek naar het sociaaleconomische karakter van de deelregio;
5. het opstellen van een regionale bedrijvenstrategie MRA.

Onderwijs- en arbeidsmarktvraagstukken spelen in deze opgaven ook een rol. Op basis hiervan kan een samenhangend EOP MRA worden opgesteld, maar net zo belangrijk economische input worden geleverd voor MRA- en Rijkstrajecten zoals bijvoorbeeld de Verstedelijkingsstrategie en het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving. Dit is belangrijk zodat er naast de ruimteclaims vanuit woningbouw, bereikbaarheid enzovoort ook ruimte wordt behouden om te werken c.q. voor de economie.

6. Marketing en acquisitie
Om een positieve bijdrage te leveren aan een toekomstbestendige economie in Haarlemmermeer op het gebied van de bezettingsgraad van kantoren, diversificatie, lokale werkgelegenheid, innovatie en duurzaamheid blijft de gemeente zich inzetten op het acquireren van nieuwe internationale bedrijven en het behouden van gevestigde bedrijven. De samenwerking met AIB en een verscheidenheid aan externe dienstverleners zijn hiervoor effectieve instrumenten. De gemeente is verder vertegenwoordigd op de vastgoedbeurzen Provada, Expo en MIPIM en initieert en organiseert eigen evenementen zoals Airport City Business Lunches. Er wordt gebruik gemaakt van zowel digitale als gedrukte communicatiemiddelen. Voorbeelden zijn de Amsterdam Airport City website en LinkedIn, artikelen en interviews, brochures en advertenties. Ten behoeve van de MKB-agenda worden de behoeftes en initiatieven van lokale ondernemers geïnventariseerd. Hiervoor worden verschillende enquêtes gebruikt.

7. Het regionaal monitoren van commerciële voorzieningen
Wij nemen deel aan de Regionale Adviescommissies Detailhandel Noord-Holland Zuid (ADZ) waar we met onder andere de gemeenten in de regio initiatieven afstemmen en kennis delen.

Net als voorgaande edities, hebben we ook deelgenomen aan het Randstad Koopstromenonderzoek 2021. Dit koopstromenonderzoek brengt in beeld waar inwoners in Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Noord-Brabant boodschappen doen, winkelen en doelgerichte aankopen doen en hoe tevreden ze zijn over de verschillende aankooplocaties. Koopstroomgegevens brengen (verschuivingen van) het winkelgedrag objectief in kaart en vormen daarmee een belangrijke basis voor ons beleid. We hebben hiervoor dan ook extra enquêtes ingekocht en vragen laten toevoegen over het koopgedrag in relatie tot de coronacrisis. Deze gegevens delen we met ondernemers en andere belanghebbenden en gebruiken we in projecten en processen voor centrumontwikkelingen en ondersteuning van ondernemers.

Ook leveren we jaarlijks input voor de provinciale detailhandelsmonitor van de provincie Noord-Holland. In deze monitor worden alle feiten rondom detailhandel in Noord-Holland opgenomen op het gebied van winkelaanbod, werkgelegenheid in de detailhandel, leegstand, plannen en initiatieven. De gegevens gebruiken partijen zoals de Regionale Adviescommissies

Noord-Holland, marktpartijen, regio's en gemeenten voor het maken en uitvoeren van projecten, onderzoek en beleid.

8. Het positief ontwikkelen van de verwevenheid tussen luchthaven en samenleving
Begin 2022 is onze strategische inzet met betrekking tot luchthavenzaken herzien omdat het plafond van 500.000 vliegtuigbewegingen in 2019 was bereikt, er wereldwijd een enorme klimaat- en verduurzamingsopgave is en er door onderzoek nieuwe inzichten zijn over de effecten van uitstoot en geluid van vliegverkeer op omwonenden. Ook is er meer aandacht gekomen voor gezondheid. Wij willen daarom dat de luchtvaart en de luchthaven snel verduurzamen en dat er duidelijke en controleerbare afspraken komen over een afname van (grond)geluid en uitstoot. In de inzet staat de balans tussen duurzame economie en een gezonde leefomgeving centraal. De strategische inzet geeft de rol en inzet van de gemeente aan op een aantal thema's. Ten eerste leefbaarheid en gezondheid waarbij de inzet onder andere is: minder nachtvluchten, hinderreductie voor onze inwoners, een omgevingsfonds verbetering van de leefomgeving en maatwerk voor omwonenden. Ten tweede veiligheid en bereikbaarheid met als belangrijkste speerpunt het doortrekken van de Noord/Zuidlijn. Ten derde economie en werkgelegenheid waarbij de nadruk wordt gelegd op het behouden van werkgelegenheid. Het internationale netwerk en de daarbij behorende vrachtvluchten zijn daarbij van groot belang. Ons vierde speerpunt is wonen, vliegen en ruimtelijke beperkingen en daar is onze inzet ruimte voor maatwerk zodat aan de woningbouwopgave kan worden voldaan. Ook zetten wij in op innovatie en hier is onze inzet met name gericht op het ontwikkelen en toepassen van kennis op het gebied van geluidsadaptief bouwen.

Tabel 70 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Beleidsdoel B: Het versterken van onze strategische positie door samenwerking in de regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart.	Baten	–	–	–	–	–	–
	Lasten	1.537	1.861	1.246	1.196	1.196	1.196
	Saldo	**-1.537**	**-1.861**	**-1.246**	**-1.196**	**-1.196**	**-1.196**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Lasten				
Subsidie investeringsplan Mainport logistiek MRA	627	–	–	–
Overig	-12	50	–	–
Totaal Lasten	**615**	**50**	**-**	**-**

Lasten

Voor de uitvoering van het investeringsplan Mainport logistiek MRA is in 2022 een subsidie geraamd voor de programma's Zero Emission Corridors (ZEC) en Connected Transport Corridor Amsterdam Westkant (CTC) binnen het investeringsplan. Dit bedrag wordt gedekt door een onttrekking aan de reserve Versterking van de (lucht)vrachtketen (nota van B&W 2022.0000330).

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 71

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Economische zaken							
De gemeente Haarlemmermeer streeft naar een toekomstbestendige economische groei op zowel lokaal als regionaal niveau met inachtneming van de kwaliteit van de leefomgeving.	Baten	5.276	3.493	15.103	4.052	4.052	4.052
	Lasten	8.846	7.902	15.530	8.289	8.215	8.203
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-3.569**	**-4.409**	**-427**	**-4.237**	**-4.163**	**-4.151**
Reservemutaties	Onttrekking	1.496	727	100	127	127	127
	Storting	1.256	-	-	-	-	-
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**-3.329**	**-3.682**	**-327**	**-4.110**	**-4.036**	**-4.024**

Uitsplitsing per beleidsdoel

Beleidsdoel A: Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, toekomstbestendige en veilige vestigingsplaats voor kleine en (middel)grote ondernemingen.	Baten	5.276	3.493	15.103	4.052	4.052	4.052
	Lasten	7.309	6.041	14.285	7.093	7.019	7.007
	Saldo	**-2.033**	**-2.548**	**819**	**-3.041**	**-2.967**	**-2.956**
Beleidsdoel B: Het versterken van onze strategische positie door samenwerking in de regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart.	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	1.537	1.861	1.246	1.196	1.196	1.196
	Saldo	**-1.537**	**-1.861**	**-1.246**	**-1.196**	**-1.196**	**-1.196**

Toelichting reserves

Tabel 72

(bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Onttrekking				
Dekking afschrijvingslasten	0	27	27	27
Versterking van de (lucht)vrachtketen	100	100	100	100
Totaal Onttrekking	**100**	**127**	**127**	**127**

Onttrekkingen

Versterking van de (lucht)vrachtketen

Voor een versterking van de economie door een impuls te geven aan het logistieke cluster bij Schiphol heeft de gemeente € 11 miljoen ontvangen uit het Fonds economische structuur (FES-gelden). Deze bijdrage is gereserveerd in de reserve Versterking van de (lucht)vrachtketen. Voor de kosten van dit project wordt jaarlijks € 100.000 onttrokken aan de reserve.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Portefeuillehouder: Nobel

lasten in €	22.480
% totale begroting	4,6%
baten in €	355.404
% totale begroting	71,1%

Maatschappelijk doel:
Haarlemmermeer is een financieel gezonde gemeente tegen een aanvaardbaar lastenniveau.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2022	Begroting 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2022
Onderdeel A: Belastingen (OZB, parkeren, toeristenbelasting, precariobelasting).	**104.243**	**7%**	**3.818**	**6%**
.				
Onderdeel B: Uitkeringen Gemeentefonds	**243.700**	**7%**	**-**	**-**
.				
Onderdeel C: Financiering/bespaarde rente/dividend.	**7.461**	**-4%**	**-358**	**-81%**
.				
Onderdeel D: Onvoorzien/saldo kostenplaatsen.	**-**	**-**	**18.020**	**778%**
.				
Onderdeel E: Vennootschapsbelasting.	**-**	**-**	**1.000**	**-14%**
.				

Verbonden partijen

Beleidsdoel A: Cocensus
Beleidsdoel B: -
Beleidsdoel C: NV Bank Nederlandse Gemeenten
Beleidsdoel D: -
Beleidsdoel E: -

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

De programma's worden afgesloten met de overzichten algemene dekkingsmiddelen en overhead. Algemene dekkingsmiddelen zijn middelen die geen vooraf bepaald bestedingsdoel hebben. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de rioolheffing waar baten en lasten direct aan elkaar zijn gekoppeld of specifieke uitkeringen vanuit de rijksoverheid. De omvang van de algemene dekkingsmiddelen en de toelichting daarop worden in dit hoofdstuk gepresenteerd. Ook zijn hierin de posten voor onvoorziene uitgaven en onverdeelde lasten (stelposten) opgenomen. De volgende algemene dekkingsmiddelen zijn te onderscheiden:

- belastingen (lokale heffingen) waarvan de besteding niet gebonden is
- uitkeringen uit het gemeentefonds
- financiering, bespaarde rente en dividend

Verder wordt de te betalen vennootschapsbelasting toegelicht.

Verbonden partijen

Cocensus

Cocensus voert voor onze gemeente de volgende werkzaamheden uit: het waarderen van onroerende zaken (WOZ) en het heffen en invorderen van diverse belastingen en heffingen. Cocensus heeft een bedrijfsmatige grondslag en biedt tegen een redelijk tarief en goede kwaliteit haar diensten integraal aan.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

De BNG is onze huisbankier. De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang. De BNG draagt met gespecialiseerde financiële dienstverlening bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen.

Relevant beleid

- Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 (2021.0000629)
- Notitie Schuldbeheersing (2016.0051961)
- Beleidsnotitie Planning- en controlcyclus 2017 (2017.0040561)
- Treasurystatuut 2019 (2019.0054201)
- Activabeleid gemeente Haarlemmermeer 2019 (2019.0054155)
- Garantiebeleid 2019 (2019.0057727)
- Notitie Reserves en voorzieningen 2020 (2019.0058406)

Onderdeel A: Belastingen (OZB, parkeren, toeristenbelasting, precariobelasting)

Tabel 73 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Onderdeel A: Belastingen (OZB, parkeren, toeristenbelasting, precariobelasting).	Baten	99.151	97.645	104.243	104.999	105.579	105.579
	Lasten	5.019	3.618	3.818	3.799	3.799	3.799
	Saldo	**94.132**	**94.027**	**100.425**	**101.200**	**101.780**	**101.780**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Onroerendzaakbelastingen	5.316	-	-	-
Verhogen parkeertarieven	1.256	-	-	-
Afschaffing hondenbelasting	-	-744	-	-
Strategische heroriëntatie (parkeerplaatsen)	-	-	-420	-
Toeristenbelasting	-	1.500	1.000	-
Overig	25	0	-	-
Totaal Baten	**6.597**	**756**	**580**	**-**
Lasten				
Bijdrage Cocensus	-240	-	-	-
Overig	40	19	-	-
Totaal Lasten	**-200**	**19**	**-**	**-**

Baten

De opbrengst van de onroerendezaakbelastingen (OZB) is verhoogd met de inflatiecorrectie van 2,4%, conform de uitgangspunten zoals vastgesteld in de Voorjaarsrapportage 2022. Dit geeft een meeropbrengst van circa € 2 miljoen. Verder is rekening gehouden met areaaluitbreiding bij woningen en niet-woningen wat een extra opbrengst van € 0,55 miljoen geeft.
Een laatste oorzaak van de hogere opbrengst in 2023 wordt veroorzaakt doordat in 2022, conform de besluitvorming bij de Najaarsrapportage 2021, een bedrag van € 2,8 miljoen meeropbrengst OZB niet-woningen in 2021 is verrekend met de tarieven OZB niet-woningen in 2022. Hierdoor is de opbrengst van de OZB niet-woningen in 2022 incidenteel lager.

Op basis van de ombuigingen zoals opgenomen in de Strategische heroriëntatie worden de tarieven van straatparkeren en parkeervergunningen in Hoofddorp met ingang van 2023 verhoogd. Ook de tarieven voor de P&R Hoofddorp worden verhoogd. Voor de nieuwe tarieven wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen en het raadsvoorstel Belastingtarieven 2023 dat gelijktijdig met de Programmabegroting 2023-2026 ter vaststelling aan de raad wordt voorgelegd.

Bij de vaststelling van de Voorjaarsrapportage 2022 op 30 juni 2022 heeft de raad de motie 'Hot Dog VI' aangenomen waarbij het college is opgedragen de hondenbelasting per 1 januari 2024 af te schaffen. Om te anticiperen op deze afschaffing worden de lagere opbrengsten geraamd in het meerjarenbeeld.

In de door de raad op 1 juli 2021 aangenomen motie 'Positief gestemd!' wordt er vanuit gegaan dat de toerismesector zich in de periode 2023 – 2025 zal herstellen en dat als dit herstel zich heeft ingezet de behoefte naar extra hotelkamers in Haarlemmermeer geleidelijk zal terugkeren. Gezien deze overweging heeft de raad het college verzocht voor 2024 en 2025 een meeropbrengst van respectievelijk € 1 miljoen en € 2 miljoen te ramen.
In de motie 'Toerist doet ook mee!' die de raad op 1 juli 2021 heeft aangenomen is aangegeven dat toeristen die in Haarlemmermeer overnachten met de ontwikkeling van Hoofddorp Centrum en het stationsgebied steeds meer gebruik gaan maken van gemeentelijke voorzieningen. Daarom vindt de raad een verhoging van de toeristenbelasting te verdedigen. Voorgesteld wordt om naar aanleiding van deze motie het tarief van de toeristenbelasting met ingang van 2024 met 0,24% te verhogen tot € 6,29%. De meeropbrengst is dan € 500.000.

Baten

Voor een toelichting op de strategische heroriëntatie (ombuigingen) wordt verwezen naar het hoofdstuk Financiële recapitulatie strategische heroriëntatie in de Financiële begroting.

Lasten

De bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Cocensus wordt voor dit onderdeel hoger geraamd door een verschuiving van lasten naar de uitvoering van de Woz en heffing en invordering van de algemene belastingen. De toegerekende lasten aan de heffing en inning van de afvalstoffen- en rioolheffing (programma Kwaliteit fysieke omgeving) zijn lager in 2023.

Onderdeel B: Uitkeringen gemeentefonds

Tabel 74 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Onderdeel B: Uitkeringen Gemeentefonds	Baten	213.817	227.071	243.700	252.100	259.100	237.600
	Lasten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	**213.817**	**227.071**	**243.700**	**252.100**	**259.100**	**237.600**

Toelichting

De uitkeringen uit het gemeentefonds laten in vergelijking met de Voorjaarsrapportage 2022 het volgende beeld zien:

Tabel 75

Omschrijving (bedragen x € 1.000; min = nadeel)	2022	2023	2024	2025	2026
Voorjaarsrapportage 2022	227.071	231.285	234.070	235.470	226.060
Mutaties meicirculaire 2022 (zie brief X.2022.04126)	20.051	12.415	18.030	23.630	11.540
Programmabegroting 2023-2026	247.122	243.700	252.100	259.100	237.600

Mutaties meicirculaire

Een deel van de mutaties ten opzichte van de voorjaarsrapportage betreft de ontwikkeling van het accres, de uitkeringsbasis en hoeveelheidsverschillen. Verder wordt de ruimte onder het plafond van het BTW compensatiefonds hoger ingeschat, wat een voordeel geeft.
Op basis van de Voorjaarsnota 2022 van het Rijk zijn de accressen bijgesteld, deze zijn berekend conform de systematiek zoals vastgesteld in het coalitieakkoord van het Rijk. Voor 2022 tot en met 2025 wordt de bestaande normeringssystematiek toegepast (trap-op-trap-af). Vanaf 2026 is het accres vastgezet op een plus van € 840 miljoen bovenop de stand van de Miljoenennota 2022. Verder is tot en met 2025 de zogenaamde opschalingskorting bevroren. Vanaf 2026 is die korting weer verwerkt in de cijfers. Door deze besluiten van het Kabinet Rutte IV is het accres in 2026 fors lager dan de jaren daarvoor.

Voordelen als gevolg van taakmutaties komen ten gunste van het betreffende beleidsdoel, ter uitvoering van de extra lasten van de betreffende taak. Bij een nadeel wordt het budget van het betreffende beleidsdoel verlaagd. In de meicirculaire waren de volgende taakmutaties opgenomen:

Tabel 76

Omschrijving (bedragen x € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Participatie	16	17	17	17
Inburgering: leerbaarheidstoets	43	44	45	47
Versterking dienstverlening gemeenten: Systeemleren	41	42	43	45
Eigen bijdrage huishoudelijke hulp			-433	-438
BRP: centralisering inschrijving vergunninghouders	-74	-74	-74	-74
Armoedebestrijding kinderen	-19	-19	-19	-19
Extra capaciteit BOA's in de openbare ruimte	58	58	58	58
Totaal mutaties	65	68	-363	-364

Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de brief aan de raad over de meicirculaire 2022 (X. 2022.04126).

Onderdeel C: Financiering/bespaarde rente/dividend

Tabel 77 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Onderdeel C: Financiering/bespaarde rente/ dividend.	Baten	7.746	7.765	7.461	7.493	7.508	7.766
	Lasten	-1.155	-1.848	-358	391	1.102	1.651
	Saldo	**8.901**	**9.613**	**7.819**	**7.102**	**6.405**	**6.115**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Bespaarde rente	-369	60	-	-111
Verkoop transitieaandeel Meerlanden	-	-	-	420
Overig	65	-28	15	-51
Totaal Baten	**-305**	**32**	**15**	**259**
Lasten				
Rentelasten	-1.733	-1.406	-1.653	-1.738
Bespaarde rente	369	-60	-	111
Doorberekende rente	-229	742	890	1.103
Doorberekende rentelasten	104	-	-	-
Overig	-1	-26	52	-25
Totaal Lasten	**-1.490**	**-750**	**-711**	**-549**

Baten

De bespaarde rente vanwege de financiering met eigen middelen wisselt per jaar vanwege de mutaties in reserves en voorzieningen. Dit is een administratieve boeking die budgettair neutraal is.
In 2026 ontstaat een incidenteel voordeel vanwege de gedeeltelijke verkoop (20%) van het transitieaandeel van De Meerlanden Holding NV.

Lasten

De stijgende rentetarieven en hogere financieringsbehoefte vanwege investeringen zorgen voor een toename van de rentelasten.

Zie voor een toelichting op de bespaarde rente de toelichting onder de baten.

De mutaties in de activa vanwege nieuwe investeringen en afschrijvingen zorgen voor jaarlijkse wisselingen in de door te berekenen rente. Conform de voorschriften van het BBV wordt de aan de programma's doorberekende rente als een negatieve last verantwoord.

De doorberekende rentelasten over de beleggingen is in 2023 lager vanwege een wijziging in de nominale waarde van het aandelenkapitaal dat de gemeente heeft in deelnemingen.

Onderdeel D: Onvoorzien/saldo kostenplaatsen

Tabel 78 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Onderdeel D: Onvoorzien/saldo kostenplaatsen.	Baten	207	-	-	-	-	-
	Lasten	931	2.053	18.020	23.920	26.932	29.491
	Saldo	**-724**	**-2.053**	**-18.020**	**-23.920**	**-26.932**	**-29.491**

Onvoorziene uitgaven

Voor onvoorziene uitgaven is een bedrag geraamd van € 35.000 per jaar. De post onvoorziene uitgaven is bestemd voor kleine posten die onvoorzien, onuitstelbaar en onvermijdbaar zijn. Hierbij is het uitgangspunt dat deze in eerste instantie binnen de beschikbare budgetten opgevangen moeten worden. Pas in tweede instantie kan de raming voor onvoorziene uitgaven worden benut. Voor relatief grote tegenvallers is de raming voor onvoorziene uitgaven niet bedoeld. Grote tegenvallers komen direct ten laste van het resultaat en de Algemene dekkingsreserve.

Stelposten

In de Programmabegroting 2023-2026 zijn de volgende stelposten geraamd:

Tabel 79

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stelpost volumestijging jeugdzorg en Wmo	2.788	4.078	5.403	6.746
Stelpost areaaluitbreiding openbare ruimte	145	556	1.126	1.906
Stelpost schaalsprong wonen	0	2.000	2.000	2.000
Stelpost bedrijfsvoering	-104	0	-126	-126
Stelposten indexaties	15.727	15.780	15.862	15.862
Stelposten ombuigingen	-150	1.800	1.430	1.430
Stelposten kapitaallasten	-1.971	-2.324	-1.236	-800
Stelposten gemeentefonds	700	700	700	700
Totaal stelposten	17.134	22.590	25.158	27.716

De mutaties op deze stelposten ten opzichte van de Voorjaarsrapportage 2022 staan in het overzicht 'Verloop stelposten', in het hoofdstuk Financiële begroting. Conform de Voorjaarsrapportage 2022 is voor de volumegroei jeugdzorg en Wmo voor 2023 rekening gehouden met een groei van 4,5% en voor de jaren 2024 en verder 2%. De stelpost areaaluitbreiding openbare ruimte is gebaseerd op de toename van het aantal woningen waardoor ook het te beheren areaal toeneemt.
Voor het dekken van de kapitaallasten van investeringen in verband met de schaalsprong wonen is vanaf 2024 een stelpost opgenomen. Conform een besluit van de raad bij de vaststelling van de Investeringsstrategie Wonen (2021.0002603) wordt in een begrotingsjaar resterend bedrag van deze stelpost in de jaarrekening van dat jaar gestort in de reserve Schaalsprong.
Zoals gemeld in de brief over de meicirculaire 2022 (X.2022.04126) is de stelpost indexatie met € 6,55 miljoen verhoogd ten opzichte van de aannames in de Voorjaarsrapportage 2022. Dit in verband met de hoge inflatie en als gevolg daarvan hoge loon- en prijsstijgingen.
In de stelpost ombuigingen is vanaf 2024 rekening gehouden met € 2 miljoen voor het verzachten van de ombuigingen. Dit op basis van het coalitieakkoord 2022-2026.

De stelpost kapitaallasten betreft het geraamde voordeel op de investeringen als gevolg van de aanname dat 75% van de geraamde investeringsbedragen gerealiseerd worden. Daarnaast is in deze stelpost ook rekening gehouden met kapitaallasten van nog in het investeringsplan op te nemen investeringen. Dit betreft met name nieuwe investeringen op basis van het coalitieakkoord 2022-2026 zoals voor het Uitvoeringsprogramma mobiliteit en het dynamische Parkeerroute informatiesysteem (PRIS). Als laatste is in deze stelpost rekening gehouden met de hogere kapitaallasten om de indexatie van de investeringskredieten in verband met de hoge inflatie op te vangen.
De stelpost gemeentefonds betreft het nadeel op de inkomsten uit algemene uitkering uit het gemeentefonds in verband met de ontwikkeling van de Woz-waarde van het luchtvaartgebied als gevolg van de coronacrisis. De Woz-waarde van het luchtvaartgebied is als gevolg van de coronacrisis fors verlaagd. Hierdoor is de negatieve inkomstenmaatstaf van de algemene uitkering ook gedaald. De verwachting is dat de Woz-waarde de komende jaren stijgt, als de operaties van de luchtvaartmaatschappijen weer op pre-coronaniveau komen. Met als gevolg dat ook de negatieve inkomstenmaatstaf van de algemene uitkering weer stijgt en het in 2022 geconstateerde incidentele voordeel wegvalt.

Onderdeel E: Vennootschapsbelasting.

Tabel 80 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Onderdeel E: Vennootschapsbelasting.	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	1.854	1.158	1.000	1.000	1.000	1.000
	Saldo	**-1.854**	**-1.158**	**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Lasten				
Overig	158	-	-	-
Totaal Lasten	**158**	**-**	**-**	**-**

Er wordt in de begroting rekening gehouden met een vast bedrag aan te betalen vennootschapsbelasting. Afhankelijk van de te verwachten fiscale winst wordt de begroting per jaar bijgesteld. Het resultaat verschilt per jaar.

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 81

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden. Overzicht algemene dekkingsmiddelen		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Haarlemmermeer is een financieel gezonde gemeente tegen een aanvaardbaar lastenniveau.	Baten	320.922	332.481	355.404	364.592	372.187	350.945
	Lasten	6.650	4.980	22.480	29.110	32.833	35.940
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**314.273**	**327.501**	**332.924**	**335.482**	**339.354**	**315.005**
Reservemutaties	Onttrekking	8.867	15.305	498	1.515	1.405	1.449
	Storting	11.552	3.595	605	1.231	-	-
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**311.587**	**339.211**	**332.817**	**335.767**	**340.759**	**316.454**

Uitsplitsing per onderdeel

Onderdeel A: Belastingen (OZB, parkeren, toeristenbelasting, precariobelasting).	Baten	99.151	97.645	104.243	104.999	105.579	105.579
	Lasten	5.019	3.618	3.818	3.799	3.799	3.799
	Saldo	**94.132**	**94.027**	**100.425**	**101.200**	**101.780**	**101.780**

Onderdeel B: Uitkeringen Gemeentefonds	Baten	213.817	227.071	243.700	252.100	259.100	237.600
	Lasten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	**213.817**	**227.071**	**243.700**	**252.100**	**259.100**	**237.600**
Onderdeel C: Financiering/bespaarde rente/ dividend.	Baten	7.746	7.765	7.461	7.493	7.508	7.766
	Lasten	-1.155	-1.848	-358	391	1.102	1.651
	Saldo	**8.901**	**9.613**	**7.819**	**7.102**	**6.405**	**6.115**
Onderdeel D: Onvoorzien/saldo kostenplaatsen.	Baten	207	-	-	-	-	-
	Lasten	931	2.053	18.020	23.920	26.932	29.491
	Saldo	**-724**	**-2.053**	**-18.020**	**-23.920**	**-26.932**	**-29.491**
Onderdeel E: Vennootschapsbelasting.	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	1.854	1.158	1.000	1.000	1.000	1.000
	Saldo	**-1.854**	**-1.158**	**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**	**-1.000**

Toelichting reserves

Tabel 82

(bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Onttrekking				
Algemene dekkingsreserve	498	1.515	1.405	1.449
Totaal Onttrekking	**498**	**1.515**	**1.405**	**1.449**
Storting				
Algemene dekkingsreserve	605	1.231	0	0
Totaal Storting	**605**	**1.231**	**0**	**0**

Onttrekkingen

Algemene dekkingsreserve

In 2023 wordt € 0,1 miljoen onttrokken in verband met budgetoverhevelingen waartoe bij de Najaarsrapportage 2020 is besloten. Dit betreft sloop noodlokalen en een incidentele bijdrage aan de stichting Maatvast. Voor deze laatste post is ook in 2024 nog sprake van een onttrekking, € 0,05 miljoen.

Gedurende de jaren 2023-2026 wordt per jaar € 0,1 onttrokkken voor beeldende kunst in de openbare ruimte. Dit betreft de inzet van het restantbudget voor de aanschaf van het kunstwerk IDA in PARK21. Op 8 juni 2021 is de raad geïnformeerd dat dit project niet door gaat.

Als gevolg van de tijdelijke huisvesting van de gemeentelijke organisatie in verband met de nieuwbouw van het raadhuis is er sprake van incidentele voor- en nadelen. In 2023 is sprake van een nadeel van € 0,3 miljoen en in de jaren 2024 tot en met 2026 € 1,3 miljoen. Deze nadelen worden conform raadsvoorstel Stadscentrum Hoofddorp: nieuwe gemeentelijke huisvesting (2020.0000976) onttrokken.

Stortingen

Algemene dekkingsreserve

Als gevolg van de tijdelijke huisvesting van de gemeentelijke organisatie in verband met de nieuwbouw van het raadhuis is er sprake van incidentele voor- en nadelen. In 2023 en 2024 is sprake van een voordeel van respectievelijk € 0,6 en € 1,2 miljoen. Deze voordelen worden conform raadsvoorstel Stadscentrum Hoofddorp: nieuwe gemeentelijke huisvesting (2020.0000976) gereserveerd.

Overzicht overhead

Portefeuillehouder: El Idrissi, Van der Meij, Nobel

lasten in €	63.983
% totale begroting	13,2%
baten in €	71
% totale begroting	0,0%

Maatschappelijk doel:
Haarlemmermeer realiseert haar doelen met aanvaardbare overhead.

(Bedragen × € 1.000)	Begroting 2023 baten	% verschil baten t.o.v. begroting 2022	Begroting 2023 lasten	% verschil lasten t.o.v. begroting 2022
Onderdeel A: Directie, bestuursondersteuning, corporate control, communicatie, personeel en organisatie, financiën, inkoop en juridische zaken.	50	-	28.034	2%
Onderdeel B: Management en managementondersteuning primair proces.	-	-	11.782	5%
Onderdeel C: Informatievoorziening en automatisering.	-	-	18.435	1%
Onderdeel D: Facilitaire zaken en huisvesting.	21	0%	13.479	-1%
Onderdeel E: Interne doorbelastingen.	-	-	-7.746	5%

Overzicht overhead

Haarlemmermeer realiseert haar doelen met aanvaardbare overhead.
Overhead is van belang om de beleidsdoelen van Haarlemmermeer op een adequate en efficiënte manier te realiseren. In het BBV is bepaald dat gemeenten de lasten aan overhead in een apart overzicht moeten tonen. Ook is in het BBV bepaald welke lasten hieronder vallen. Het uitgangspunt hiervan is om de vergelijkbaarheid met andere gemeenten te vergroten. Het gevolg is dat in de programma's alleen baten en lasten worden opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces, wat wil zeggen dat in de programma's alleen de apparaatskosten worden verantwoord die direct voor de uitvoering van de desbetreffende taken en activiteiten worden ingezet.

Het Overzicht overhead is onderverdeeld in vijf onderdelen. Hierdoor ontstaat een beter inzicht in de lasten van overhead. De verschillen in de lasten per jaar van elk onderdeel worden hieronder kort toegelicht. Verder is voor de wettelijk voorgeschreven BBV-kengetallen Tabel 84 opgenomen met de beschikbare vergelijkende cijfers 2021 en 2022 van drie gemeenten. Globaal bestaat de overhead volgens de definitie van het BBV uit de volgende onderwerpen:

- Bestuursondersteuning en beleidsadvisering
- Financiën
- Personeelszaken en organisatie
- Juridische zaken (exclusief bezwaar en beroep)
- Informatievoorziening, automatisering van systemen ten behoeve van de gemeentebrede bedrijfsvoering, documentmanagement en informatievoorziening (DIV)
- Facilitaire zaken en huisvesting (inclusief beveiliging)
- Interne en externe communicatie met uitzondering van klantcommunicatie
- Verzekeringen
- Hiërarchisch leidinggevenden, controllers en managementondersteuning werkzaam in de primaire processen en de staven van de clusters

De definitie voor overhead die is vastgesteld door de commissie BBV creëert een nieuwe discussie over de kosten van de gemeentebrede bedrijfsvoering en de toerekening hiervan. Omdat iedere gemeente anders is georganiseerd is het niet eenvoudig om de overhead met andere gemeenten te vergelijken. Gemeente Haarlemmermeer is een regiegemeente wat zich uit in relatief weinig fte per inwoner, omdat veel uitvoerende taken niet door de gemeente zelf worden uitgevoerd. Minder taken in eigen regie uitvoeren leidt tot relatief meer overhead.

Deze diverse manieren van organiseren maakt een discussie over de overhead complex. We voeren benchmarks uit met andere gemeenten. Vanuit de uitkomsten van deze benchmarks wordt dieper onderzocht waar de leerpunten voor onze organisatie liggen.

In Tabel 83 zijn de in de regeling beleidsindicatoren gemeenten voorgeschreven kengetallen in relatie tot de overhead opgenomen.

Tabel 83

Omschrijving	Eenheid	Indicator	Bron	2021	2022	2023	2024
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	BBV	Eigen gegevens	6,7	6,5	6,5	6,4
Bezetting[1]	Fte per 1.000 inwoners	BBV	Eigen gegevens	6,8	6,5	6,5	6,3
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	BBV	Eigen begroting	€ 752	€ 693	€ 750	€ 703
Externe inhuur[2]	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	BBV	Eigen begroting	16,3	4,6	6,7	5,2
Overhead	% van totale lasten	BBV	Eigen begroting	11,8	10,8	12,5	12,0

1 Werkelijke bezetting per 1 januari jaar t-1 (conform definitie beleidsindicatoren)
2 Dit is het percentage gebaseerd op de primaire begroting 2022, 2023 en 2024 (standlijn 1 januari). Voor wat betreft de kolom 2021 zijn dit de werkelijke uitkomsten. De hogere realisatie wordt onder andere veroorzaakt door inhuur externen in verband met vacatures. Deze inhuurkosten worden gedekt uit vrijvallende salariskosten. Gekeken wordt naar wat nodig is op een bepaald moment en welke dekking dan beschikbaar is.

De hiervoor genoemde kengetallen moeten door alle gemeenten in hun programmabegroting en jaarstukken opgenomen worden. Hierdoor is het mogelijk een vergelijking met andere gemeenten te maken. Voor 2021 en 2022 is het beeld als volgt:

Tabel 84

Omschrijving	Eenheid	Haarlemmermeer		Zaanstad		Haarlem		Apeldoorn	
		JS 2021[1]	PB 2022	JS 2021	PB 2022	JS 2021	PB 2022	JS 2021	PB 2022
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	6,7	6,5	8,4	n/b	8,1	6,6	7,7	7,7
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	6,8	6,5	7,7	n/b	7,9	7,1	7,8	7,1
Apparaatskosten	Kosten per inwoner in euro's	€ 752	€ 693	€ 775	€ 709	€ 773	€ 735	€ 692	€ 758
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	16,3	4,6	19,7	15,6-17,0	16,1	12	18,1	n/b
Overhead	% van totale lasten	11,8	10,8	8,8	9,1	9,6	9,2	8,8	10,2

1 JS = Jaarstukken; PB = Programmabegroting

Kengetal Externe inhuur
in de primaire begroting wordt het op dat moment begrote bedrag voor inhuur afgezet tegen de totale begrote bedragen voor loon- en inhuurkosten. In de loop van het jaar worden via Planning & Control producten regelmatig budgetten voor inhuur toegevoegd, met daar tegenover incidentele dekking. Ook worden vacatures die niet meteen vervuld kunnen worden vaak ingevuld via inhuur. Minder vast betekent dan meer inhuur, wat relatief gezien bij de jaarstukken een hoger inhuurpercentage met zich meebrengt.
Gezien deze problematiek heeft de gemeente Apeldoorn er voor gekozen om over deze indicator alleen bij de jaarstukken te rapporteren.

Hier onder is in Tabel 85 een overzicht van de opbouw in fte's die voor 2023 zijn toegerekend aan de exploitatie (direct) en aan het Overzicht overhead.

Tabel 85

cluster overhead	cluster	Direct	Overhead	Eindtotaal
PIOFACH[1]	Directie	-	5,00	5,00
	Corporate control	-	13,39	13,39
	Staf bestuur en directie	-	41,26	41,26
	Human resource management	-	32,96	32,96
	Financiën en administratie	-	55,88	55,88
	Facility management	-	51,70	51,70
	Info+	-	58,64	58,64
	Inkoop en juridische zaken	-	37,18	37,18
	Communicatie & externe betrekkingen	-	33,45	33,45
Totaal PIOFACH		-	329,46	329,46

cluster overhead	cluster	Direct	Overhead	Eindtotaal
Direct	Beheer en onderhoud	72,94	13,19	86,13
	Grond- en Vastgoedzake	31,80	7,87	39,67
	Ruimte, economie en duurzaamheid	62,70	6,76	69,46
	Ingenieursbureau	37,25	4,89	42,14
	Klant contact centrum	47,54	11,66	59,20
	Sociale dienstverlening	97,66	12,40	110,06
	Gebieds- en relatiemanagement	25,53	2,45	27,98
	Projecten	37,63	3,67	41,30
	Maatschappelijke ondersteuning en zorg	68,01	22,28	90,29
	Samenleving, sport en cultuur	35,21	6,25	41,46
	Veiligheid	107,39	12,40	119,79
	Griffie	8,38	-	8,38
Totaal Direct		632,04	103,82	735,86
Eindtotaal		632,04	433,28	1.065,32

1 *PIOFACH staat voor Personeel, informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting.*

Onderdeel A: Directie, bestuursondersteuning, corporate control, communicatie, personeel en organisatie, financiën, inkoop en juridische zaken.

Tabel 86 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Onderdeel A: Directie, bestuursondersteuning, corporate control, communicatie, personeel en organisatie, financiën, inkoop en juridische zaken.	Baten	347	50	50	50	50	50
	Lasten	25.689	27.367	28.034	27.804	28.215	28.215
	Saldo	**-25.343**	**-27.317**	**-27.984**	**-27.754**	**-28.165**	**-28.165**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Overig	-	-	-	-
Totaal Baten	**-**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
Versterking organisatie	-749	-374	-374	-
Juridische expertise	-200	293	-	-
Aantrekkelijke werkgever	-162	-350	-	-
Onderzoek en evaluatie (drie projecten)	150	255	-	-
VIC, privacy, security en risicomanagement	101	-	-	-
Extra capaciteit coronacrisis	70	-	-	-
Versterking recruitment en HR analytics	-	305	-	-
Overig	123	101	-37	-
Totaal Lasten	**-667**	**230**	**-411**	**-**

Lasten

Op basis van het coalitieakkoord 2022-2026 is rekening gehouden met budget voor versterking van de organisatie om de huidige en nieuwe ambities waar te kunnen maken.

In de Voorjaarsrapportage 2022 is incidenteel extra budget toegekend voor de uitbreiding van Juridische expertise. Dit om de extra werkzaamheden als gevolg van de Tozo, ombuigingen op het gebied van subsidies en het toenemend aantal projecten in het fysiek domein/schaalsprong te kunnen opvangen. Daarnaast is incidenteel extra inzet vereist voor kwaliteitsverbetering, innovatie en nieuwe wetgeving. In 2022 is het extra budget € 93.000 en in 2023 € 293.000. Vanaf 2023 vervalt het extra budget.

Landelijk is een structureel tekort aan personeel. Om werken bij de gemeente Haarlemmermeer nog aantrekkelijker te maken is het noodzakelijk ons werkgeversmerk verstevigen en te investeren in de werving van nieuw personeel enerzijds en het behoud van onze medewerkers anderzijds. Bij de bepaling van de financiële effecten van het coalitieakkoord 2022-2026 zijn voor dit doel extra middelen geraamd van structureel € 512.000.

In de Voorjaarsrapportage 2022 is budget toegekend voor het uitvoeren van de projecten vervanging van het financieel/ERP systeem, coördinatie aanbevelingen methode Duisenberg en de evaluatie Verbonden partijen. In 2022 gaat het om een bedrag van € 405.000 en in 2023 om € 255.000.

In de Voorjaarsrapportage 2022 is budget toegekend voor de Verbijzondere interne controle (VIC), privacy, security en risicomanagement. Een deel van het budget is incidenteel voor 2022 beschikbaar gesteld.

Voor de ondersteuning van de burgemeester, stuurgroep en taskforce en ondersteuning voor de regio in verband met de coronacrisis is in 2022 extra capaciteit nodig. In 2023 vervalt dit extra budget.

Ter bevordering van de ambitie om een goede en aantrekkelijke werkgever te zijn, is bij de vaststelling van de Voorjaarsrapportage 2022 voor de jaren 2022 en 2023 incidenteel budget toegekend voor Versterking recruitment en HR analytics.

Onderdeel B: Management en managementondersteuning primair proces.

Tabel 87 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Onderdeel B: Management en managementondersteuning primair proces.	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	10.587	11.189	11.782	11.371	11.371	11.371
	Saldo	**-10.587**	**-11.189**	**-11.782**	**-11.371**	**-11.371**	**-11.371**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Lasten				
Personele lasten	-307	-	-	-
Digitale Dienstverlening	-220	220	-	-
Tijdelijk extra capaciteit openbare orde en veilig	-	97	-	-
Overig	-66	94	-	-
Totaal Lasten	**-593**	**411**	**-**	**-**

Lasten

Als gevolg van een gewijzigde verdeling van personeelslasten over de beleidsdoelen is sprake van een hogere doorbelasting in 2023 op dit onderdeel van het Overzicht overhead.

Bij de vaststelling van de Voorjaarsrapportage 2022 is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor 2023 ten behoeve van de uitvoering van nieuwe taken als gevolg van de doorontwikkeling van de digitale dienstverlening.

Bij de Voorjaarsrapportage 2022 is voor de jaren 2022 en 2023 1 fte extra capaciteit voor openbare orde en veiligheid toegekend voor het inlopen van achterstanden die zijn ontstaan als gevolg van de extra werkzaamheden in verband met de coronacrisis en de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne.

Onderdeel C: Informatievoorziening en automatisering

Tabel 88 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Onderdeel C: Informatievoorziening en automatisering.	Baten	3	-	-	-	-	-
	Lasten	15.846	18.277	18.435	17.349	17.606	17.150
	Saldo	**-15.843**	**-18.277**	**-18.435**	**-17.349**	**-17.606**	**-17.150**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Lasten				
Transitie ontwikkelstraat e-formulieren	-871	871	-	-
Inhuur personeel diverse projecten	767	-	-	-
Versterking organisatie	-632	-316	-316	-
Doorontwikkeling MensCentraal	580	-	-	-
Beheersing van de IT-omgeving	-	195	-	-
Beheertaken informatiebeveiliging	-	290	-	-
Kapitaallasten	-	-	-	470
Programma datagedreven werken	-	230	-	-
Overig	-2	-184	59	-14
Totaal Lasten	**-158**	**1.086**	**-257**	**456**

Lasten

In het verleden is jaarlijks geïnvesteerd in e-formulieren op ons eigen platform. Deze worden in 2023 gemigreerd naar software van externe leveranciers. Door deze overgang worden de e-formulieren die we zelf ontwikkeld hebben niet meer gebruikt vanaf 2023. De betreffende investeringen moeten daarom in één keer afgeboekt worden. Hiertoe is besloten bij de vaststelling van de Voorjaarsrapportage 2022.

Voor diverse projecten die in 2022 worden uitgevoerd wordt personeel ingehuurd. Dit betreft onder andere de projecten In-, door- en uitstroom van personeel (IDU), Digitale dienstverlening (DDV) en voldoen aan privacywetgeving.

Op basis van het coalitieakkoord 2022-2026 is rekening gehouden met budget voor versterking van de organisatie om de huidige en nieuwe ambities waar te kunnen maken.

Vanwege een budgetoverheveling bij de Najaarsrapportage 2021 en de Jaarstukken 2021 zijn er in 2022 extra middelen beschikbaar voor het uitvoeren van de doorontwikkeling van het softwarepakket MensCentraal.

Als gevolg van wijzigingen in de investeringen is sprake van een mutatie op de kapitaallasten op dit onderdeel.

Bij de Voorjaarsrapportage 2022 is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor de uitvoering van beheerstaken op het gebied van informatiebeveiliging.

Vanuit het budget Digitale dienstverlening en IT Innovatie zijn bij de Voorjaarsrapportage 2022 middelen toegekend aan Informatievoorziening en automatisering. Het betreft middelen om de functionele en technische inrichting van datagedreven werken voor de lange termijn te onderzoeken.

Voor een betere beheersing van de IT-omgeving zijn bij de Voorjaarsrapportage 2022 tot en met 2023 incidenteel extra middelen ter beschikking gesteld. Dit om het proces van changemanagement te versterken.

Onderdeel D: Facilitaire zaken en huisvesting.

Tabel 89 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Onderdeel D: Facilitaire zaken en huisvesting.	Baten	-15	21	21	21	21	21
	Lasten	14.322	13.622	13.479	13.483	14.432	13.570
	Saldo	**-14.336**	**-13.601**	**-13.457**	**-13.462**	**-14.411**	**-13.548**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Baten				
Overig	0	-	-	-
Totaal Baten	**0**	**-**	**-**	**-**
Lasten				
Tijdelijke Huisvesting Gemeentelijke Organisatie	1.277	-	-586	190
Kapitaallasten tijdelijke huisvesting	-1.172	-44	-363	601
Overig	39	39	0	72
Totaal Lasten	**144**	**-5**	**-949**	**863**

Lasten

In verband met de vertraging van de tijdelijke huisvesting en de actualisatie van de prognose van de uitgaven van de tijdelijke huisvesting over de periode 2020-2026 zijn de budgetten aangepast en worden middels deze mutatie doorgevoerd in de meerjarenbegroting. Over de hele periode 2022-2026 is deze mutatie budgettair neutraal. De verschillen per jaar worden via de Algemene dekkingsreserve geëgaliseerd.

Als gevolg van wijzigingen in de investeringen omtrent de tijdelijke huisvesting van de gemeentelijke organisatie is sprake van een mutatie op de kapitaallasten op dit beleidsdoel.

Onderdeel E: Interne doorbelastingen.

Tabel 90 Wat mag het kosten?

(Bedragen × € 1.000)		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Onderdeel E: Interne doorbelastingen.	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	-7.544	-7.398	-7.746	-7.746	-7.746	-7.746
	Saldo	**7.544**	**7.398**	**7.746**	**7.746**	**7.746**	**7.746**

Toelichting op de verschillen ten opzichte van het voorgaande jaar

Verschillen ten opzichte van de gewijzigde begroting (bedragen × € 1.000; min = nadeel)	2023	2024	2025	2026
Lasten				
Dekking overheadkosten	348	-	-	-
Overig	-0	-	-	-
Totaal Lasten	**348**	**-**	**-**	**-**

Lasten

Aan projecten en investeringen bestede uren worden doorbelast op basis van de interne opdrachtensystematiek (IOS) tegen marktconforme tarieven. Het verschil tussen de personeelslasten (in- en extern personeel) en de marktconforme tarieven wordt gebruikt ter dekking van een deel van de overheadlasten. Door mutaties in het aantal uren dat wordt doorbelast is er ook een mutatie in de dekking van de overhead. In de Voorjaarsrapportage 2022 is voor 2022 rekening gehouden met een door incidentele oorzaken lagere opbrengst.

Totaaloverzicht: Wat mag het kosten?

Tabel 91

Bedragen × € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden. Overzicht overhead		JR2021	2022	2023	2024	2025	2026
Haarlemmermeer realiseert haar doelen met aanvaardbare overhead.	Baten	335	71	71	71	71	71
	Lasten	58.900	63.056	63.983	62.261	63.878	62.559
Saldo van baten en lasten (B-L)	**Saldo**	**-58.565**	**-62.985**	**-63.911**	**-62.190**	**-63.807**	**-62.488**
Reservemutaties	Onttrekking	-	-	-	-	-	-
	Storting	-	-	-	-	-	-
Resultaat (Saldo+O-S)	**Saldo**	**-58.565**	**-62.985**	**-63.911**	**-62.190**	**-63.807**	**-62.488**

Uitsplitsing per onderdeel

Onderdeel A: Directie, bestuursondersteuning, corporate control, communicatie, personeel en organisatie, financiën, inkoop en juridische zaken.	Baten	347	50	50	50	50	50
	Lasten	25.689	27.367	28.034	27.804	28.215	28.215
	Saldo	**-25.343**	**-27.317**	**-27.984**	**-27.754**	**-28.165**	**-28.165**
Onderdeel B: Management en managementondersteuning primair proces.	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	10.587	11.189	11.782	11.371	11.371	11.371
	Saldo	**-10.587**	**-11.189**	**-11.782**	**-11.371**	**-11.371**	**-11.371**
Onderdeel C: Informatievoorziening en automatisering.	Baten	3	-	-	-	-	-
	Lasten	15.846	18.277	18.435	17.349	17.606	17.150
	Saldo	**-15.843**	**-18.277**	**-18.435**	**-17.349**	**-17.606**	**-17.150**
Onderdeel D: Facilitaire zaken en huisvesting.	Baten	-15	21	21	21	21	21
	Lasten	14.322	13.622	13.479	13.483	14.432	13.570
	Saldo	**-14.336**	**-13.601**	**-13.457**	**-13.462**	**-14.411**	**-13.548**
Onderdeel E: Interne doorbelastingen.	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten	-7.544	-7.398	-7.746	-7.746	-7.746	-7.746
	Saldo	**7.544**	**7.398**	**7.746**	**7.746**	**7.746**	**7.746**

Paragrafen

Inleiding

Het BBV bepaalt dat in de programmabegroting paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidslijnen worden vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten en lokale heffingen. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan worden gebundeld in een kort overzicht, zodat de raad voldoende inzicht wordt geboden. De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting en leveren daarmee extra informatie voor het beoordelen van de financiële positie.

Een korte toelichting op de paragrafen:

- *Lokale heffingen:* hierin worden de beleidsvoornemens voor de lokale lasten en een overzicht van de diverse belastingen en heffingen opgenomen.
- *Weerstandsvermogen:* hierin worden de risico's gerelateerd aan de weerstandscapaciteit. Ook zijn in deze paragraaf vijf financiële kengetallen opgenomen.
- *Onderhoud kapitaalgoederen:* aan de orde komen de onderhoudstoestand en de kosten van negen soorten kapitaalgoederen.
- *Vastgoed:* in deze paragraaf wordt ingegaan op het beheer van de vastgoedportefeuille.
- *Financiering:* hierin wordt het uitvoeren van de treasuryfunctie beschreven en inzicht gegeven in de rentelasten.
- *Bedrijfsvoering:* deze paragraaf beschrijft de ontwikkelingen op het terrein van sturing en beheersing van de organisatie.
- *Verbonden partijen:* een beschrijving van onze participaties in rechtspersonen waarin bestuurlijke invloed wordt uitgeoefend en waarmee financiële belangen zijn gemoeid.
- *Grondbeleid:* in deze paragraaf worden de hoofdlijnen van het grondbeleid verwoord.

Lokale heffingen

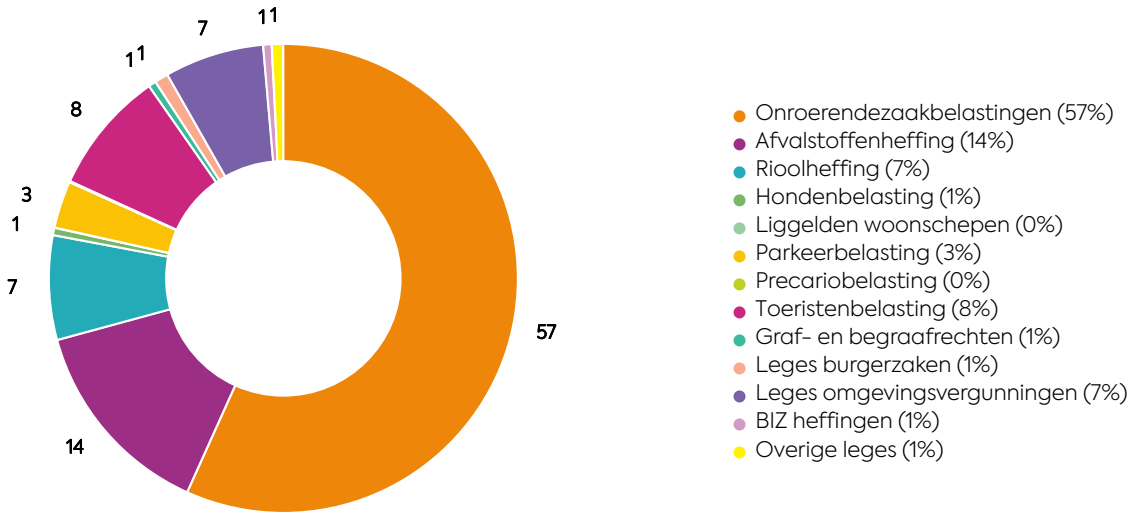
Portefeuillehouder: Nobel

Deze paragraaf geeft inzicht in de door de gemeente Haarlemmermeer geheven belastingen (conform artikel 220 tot en met 228 Gemeentewet) en heffingen (conform 228A en 229 Gemeentewet). Aan de orde komen de tariefontwikkelingen, de opbrengsten, de lokale lastendruk, de kostendekkendheid van retributies en informatie over het kwijtscheldingsbeleid. De doelstelling van lokale heffingen is: “inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties leveren een rechtvaardige bijdrage in de gemeentelijke voorzieningen”.

Haarlemmermeer kent de volgende heffingen:

- *Belastingen*
  Tot deze groep behoren onroerendezaakbelastingen (OZB), hondenbelasting, toeristenbelasting, parkeerbelasting en precariobelasting .
- *Retributies*
  Tot deze groep behoren rioolheffing, afvalstoffenheffing, begraafrechten, liggeld voor woonschepen en leges.

Verdeling begrote opbrengsten belastingen en heffingen 2023

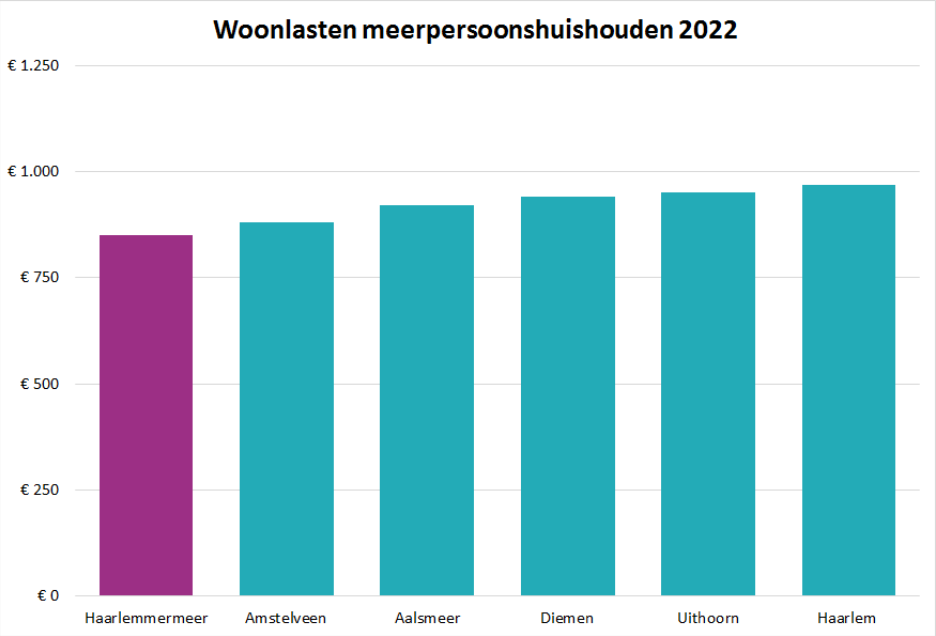
Lokaal beleid bij gemeentelijke belastingen

De raad heeft een grote mate van vrijheid bij het vaststellen van belastingtarieven. Conform de uitgangspunten over de loon- en prijsontwikkelingen in de Voorjaarsrapportage 2022 worden de opbrengsten van de OZB en hondenbelasting en overige tarieven met de voorspelde inflatie voor 2023 met 2,4% verhoogd. Hieronder staat per belasting/heffing de toelichting. Bij retributies mogen de inkomsten echter niet hoger zijn dan de uitgaven voor de desbetreffende dienst. Winst maken is in dat geval niet toegestaan. Bij sommige diensten, zoals het opmaken van een akte van de burgerlijke stand of het behandelen van naturalisatieverzoeken, gelden wettelijk vastgelegde tarieven die in het gehele land gelijk zijn. In een aantal gevallen, zoals bij de afgifte van paspoorten en identiteitskaarten, gelden maximumtarieven.

Lokale lastendruk

Het Centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheden (Coelo) verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen brengt jaarlijks een Atlas van de lokale lasten uit. Deze Coelo-Atlas geeft woonlastenberekeningen (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) voor alle Nederlandse gemeentes en biedt daarmee een goed inzicht in de lokale lastendruk. Voor 2022 bedragen de Haarlemmermeerse woonlasten voor meerpersoonshuishoudens € 851. In 2021 was dit € 809.

Figuur 12 geeft een vergelijkend overzicht van woonlasten 2022 voor meerpersoonshuishoudens van onze gemeente met andere gemeenten in de regio.

Figuur 12

Belastingvoorstellen 2023

Onroerendezaakbelastingen
De ontwikkeling van de tarieven in de periode van 2021 tot en met 2023 geeft het volgende beeld:

Tabel 92

Jaar	Tarief woningen (percentage) waarde		Tarief niet-woningen (percentage) waarde		
	Eigenaar	Totaal	Eigenaar	Gebruiker	Totaal
2021	0,07952	0,07952	0,33014	0,30685	0,63699
2022	0,07386	0,07386	0,31307	0,28140	0,59447
2023	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

Er zal een algehele hertaxatie plaatsvinden, zodat de aanslagen voor 2023 gebaseerd zijn op de waarde op de peildatum 1 januari 2022. Wij gaan voor 2023 uit van een stijgende lastendruk van 2,4% voor inwoners en ondernemers. Bij het vaststellen van de tarieven wordt rekening gehouden met de gemiddelde stijging of daling van de WOZ-waarden. Voor 2023 wordt de opbrengst geraamd op afgerond € 85.447.000.

Afvalstoffenheffing
De afvalstoffenheffing is een heffing ter dekking van de lasten van de inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. De heffing komt ten laste van gebruikers van percelen waarvoor de gemeente een inzamelverplichting voor huishoudelijk afval heeft. De heffing is afhankelijk van de grootte van de container, de manier van inzamelen en de ontwikkeling van de kosten. Bij het bepalen van de tarieven is het uitgangspunt dat de netto-lasten voor 100% worden gedekt uit de afvalstoffenheffing. Voor 2023 wordt voorgesteld de tarieven te verhogen met de inflatiecorrectie van 2,4%. De bedragen zijn zodanig afgerond dat ze deelbaar door twaalf zijn in verband met de maandelijkse verrekening met belastingplichtigen.

Tabel 93

Tarief	2021	2022	2023
Standaardtarief	298,00	298,00	305,16
Rolemmer 80 liter restafval	282,00	282,00	288,72
Rolemmer 120 liter restafval (vervalt na uitrol VANG)	282,00	282,00	288,72
Rolemmer 140 liter restafval (na uitrol VANG)	382,00	382,00	391,20
Rolemmer 240 liter restafval (vervalt na uitrol VANG)	382,00	382,00	391,20

Tarief	2021	2022	2023
Hoogbouw, boven- en/of ondergronds inzamelen	298,00	298,00	305,16
Wijken met ondergrondse inzameling	342,00	342,00	350,16
Extra rolemmer 80 liter (vervalt na uitrol VANG)	282,00	282,00	288,72
Extra rolemmer 120 liter (vervalt na uitrol VANG)	282,00	282,00	288,72
Extra rolemmer 240 liter (vervalt na uitrol VANG)	382,00	382,00	391,20

Conform de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 wordt bij het bepalen van de te dekken lasten rekening gehouden met de compensabele BTW en de kwijtschelding. Tevens wordt rekening gehouden met de toe te rekenen lasten van overhead en rente over de boekwaarde van investeringen ten behoeve van het taakveld afval. De toe te rekenen rente is het omslagpercentage van 2%.

Tabel 94

Kostendekkendheid Afvalstoffenheffing (bedragen x € 1.000; - = voordeel)	2023
Lasten taakveld inclusief rente	17.603
Baten taakveld, exclusief heffingen	-1.160
Netto lasten taakveld	**16.443**
Toe te rekenen lasten:	
Overhead	427
Kwijtschelding	768
Compensabele BTW	3.409
Totaal te dekken lasten	**21.047**
Opbrengst Afvalstoffenheffing	-21.140
Saldo van baten en lasten	**-93**
Mutatie voorziening tariefsegalisatie afvalstoffenheffing	-93
Saldo	0
Kostendekkendheid exclusief mutatie voorziening	**100%**
Kostendekkendheid inclusief mutatie voorziening	**100%**

Uit Tabel 94 blijkt dat in 2023 sprake is van een geraamde kostendekkendheid van afgerond 100%. Een klein voordeel als gevolg van afrondingen wordt gestort in de Voorziening tariefsegalisatie afvalstoffenheffing. Het project VANG wordt in het voorjaar van 2023 afgerond.

Rioolheffing
De aanleg, het onderhoud en de vervanging van het gemeentelijk rioolstelsel wordt betaald via de rioolheffing. In het Gemeentelijk Rioleringsplan Haarlemmermeer 2021-2023 (GRP) wordt inzicht gegeven in de grootte van de investeringsbijdragen die in de toekomst nodig zijn voor een goed werkend rioolstelsel. In de overgangstermijn naar een Programma stedelijk water en riolering (PSWR) zal worden onderzocht of in de toekomst aanpassingen van de rioolheffing nodig zijn om het gehele gemeentelijke watersysteem toekomstgericht te dekken. In 2023 is door een verschuiving van kosten een kostendekkendheidspercentage van 100% ontstaan. Daarom wordt er geen verhoging voorgesteld.

Tabel 95

Jaar	per aansluiting	per 10 m³ boven 250 m³
2021	€ 134,86	€ 5,20
2022	€ 137,56	€ 5,30
2023	**€ 137,56**	**€ 5,30**

De mate van kostendekkendheid van de riolering wordt in Tabel 96 weergegeven. Conform de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 wordt bij het bepalen van de te dekken lasten rekening gehouden met de compensabele BTW. Tevens wordt rekening gehouden met de toe te rekenen lasten van overhead en rente over de boekwaarde van investeringen ten behoeve van de riolering. De toe te rekenen rente is het omslagpercentage van 2%.

Het is niet meer mogelijk om de kosten van straatreiniging toe te rekenen aan de rioolheffing. Hierdoor ontstaat er een kostendekkendheidspercentage van boven de 100%. Het tegoed dat hierdoor ontstaat wordt gestort in de voorziening Tariefegalisatie onderhoud riolering.

Tabel 96

Kostendekkendheid Rioolheffing (bedragen x € 1.000; - = voordeel)	2023
Lasten taakveld inclusief rente	8.616
Baten taakveld, exclusief heffingen	-30
Netto lasten taakveld	**8.586**
Toe te rekenen lasten:	
Overhead	884
Compensabele BTW	1.355
Totaal te dekken lasten	**10.825**
Opbrengst Rioolheffing	-10.834
Saldo van baten en lasten	**-9**
Mutatie Voorziening tariefegalisatie riolering	9
Saldo programmabegroting	0
Kostendekkendheid exclusief mutatie voorziening	**100%**
Kostendekkendheid inclusief mutatie voorziening	**100%**

Toeristenbelasting
Voor het houden van verblijf met overnachten binnen de gemeente wordt via toeristenbelasting

een directe belasting geheven. De toeristenbelasting is een bijdrage in de lasten van gemeentelijke voorzieningen door personen die niet in de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens zijn ingeschreven.

Het tarief van deze belasting in 2023 bedraagt 6,05% van de overnachtvergoeding. Voorgesteld wordt dit percentage niet te verhogen. Voor 2023 wordt daarmee de opbrengst geraamd op € 12.781.000.

Hondenbelasting
Onder de naam hondenbelasting wordt door de gemeente een belasting geheven ter zake van het houden van honden. De hondenbelasting is een zuivere belasting die, net als de OZB, naar de algemene middelen van de gemeente vloeit. De wettelijke basis is de gemeentewet en de verordening hondenbelasting. Voor 2023 wordt voorgesteld de tarieven te verhogen met de inflatiecorrectie van 2,4%. Het tarief bedraagt per hond € 87,61. Het kenneltarief bedraagt € 351,12. Voor 2023 wordt daarmee de opbrengst geraamd op afgerond € 762.000. Bij de Voorjaarsrapportage 2022 is een motie aangenomen waarbij de hondenbelasting in 2024 wordt afgeschaft. Voor de afschaffing van de hondenbelasting vanaf 2024 is geen dekking binnen de begroting.

Liggeld woonschepen
Het liggeld wordt geheven voor de woonboten in de Ringvaart waar de gemeente de beschoeiingen verzorgt. Het liggeld mag maximaal kostendekkend zijn en met de tarieven van 2022 wordt de kostendekkenheid bereikt. Wij stellen dan ook voor om de tarieven voor het liggeld voor woonschepen niet te verhogen en voor 2023 als volgt vast te stellen:

Tabel 97

Eerste 15 meter lengte	Elke volgende meter
€ 403,27	€ 56,56

Voor 2023 wordt de opbrengst geraamd op afgerond € 32.000.

Parkeerbelasting
Bij de behandeling van de Voorjaarsrapportage 2021 is besloten om in het kader van de strategische heroriëntatie de parkeertarieven te verhogen. Hierin is de keuze gemaakt om de maatregelen te beperken tot Hoofddorp Centrum en Schiphol. In onderstaande tabel staan de nieuwe tarieven en de verhogingen.

Tabel 98

Overzicht verhoging parkeertarieven

		2022	verhoging	Nieuw tarief
A-zone (stop&go)	1e halfuur	€ 0,10	€ 0,45	€ 0,55
	1e volgend uur	€ 3,00	€ 0,45	€ 3,45
B-zone (kort parkeren)	1e uur	€ 0,75	€ 0,55	€ 1,30
	2e uur	€ 1,20	€ 0,55	€ 1,75
C-zone (lang parkeren)	alle uren	€ 0,45	€ 0,40	€ 0,85
Schiphol	alle uren	€ 4,70	€ 1,30	€ 6,00

Met de verhoging van de tarieven wordt een extra opbrengst geraamd van € 1.256.000. In deze extra opbrengst is ook rekening gehouden met een verhoging van de legestarieven van parkeervergunningen met 15,4%. De opbrengst hiervan wordt geraamd op € 20.000.

Ingeval niet aan de aangifteverplichting is voldaan dan wel geen of onvoldoende parkeerbelasting is betaald, wordt de te weinig betaalde belasting door middel van een naheffingsaanslag alsnog in rekening gebracht. De lasten welke hieraan verbonden zijn, worden gelijktijdig met de niet-betaalde parkeerbelasting (uurtarief) in rekening gebracht. De maximaal toegestane hoogte van het doorberekenen van lasten is vastgelegd in het 'Besluit gemeentelijke parkeerbelastingen' en is voor 2022 vastgesteld op € 66,50.

Precariobelasting
Voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond kan een precariobelasting worden geheven. Er wordt voorgesteld de tarieven te verhogen met 2,4% inflatiecorrectie. Voor 2023 wordt de opbrengst geraamd op € 110.000. Voorbeelden van de precariobelasting

zijn de standplaatsen en de grond bij de ligplaatsen aan de Ringvaart.

Graf- en begraafrechten
Tot 2015 zijn de tarieven met 7,1% (exclusief inflatiecorrectie) gestegen om de exploitatie van de begraafplaatsen kostendekkend te maken. In 2023 wordt voorgesteld de tarieven met inflatiecorrectie van 2,4% te verhogen.
Voor 2023 wordt daarmee de opbrengst begraven geraamd op afgerond € 792.000.

De mate van kostendekkendheid van begraven wordt in Tabel 99 weergegeven. In de lasten is de kostprijsverhogende BTW begrepen. Conform de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 wordt rekening gehouden met de toe te rekenen lasten van overhead en rente over de boekwaarde van investeringen ten behoeve van de begraafplaatsen. De toe te rekenen rente is het omslagpercentage van 2%.

Tabel 99

Kostendekkendheid Begraven (bedragen x € 1.000; - = voordeel)	2023
Lasten taakveld inclusief rente en BTW	1.088
Baten taakveld, exclusief heffingen	0
Netto lasten taakveld	**1.088**
Toe te rekenen lasten:	
Overhead	100
Totale te dekken lasten	**1.182**
Opbrengst Begraven	-792
Saldo programmabegroting	**396**
Kostendekkendheid	67%

Leges
De gemeente levert op aanvraag van individuele inwoners een uiteenlopend pakket aan diensten. Door het heffen van leges worden de lasten die hiervoor worden gemaakt in principe verhaald op de inwoner die de dienst afneemt. Om de kostendekkendheid te handhaven moeten de meeste legestarieven stijgen met (een gewogen gemiddelde van) het prijsindexcijfer voor lonen, materialen en diensten. Leidend is bij de leges het profijtbeginsel: de gebruiker betaalt.

Voor 2023 wordt voorgesteld de prijs van producten met vaste tarieven te verhogen met 2,4% inflatiecorrectie, dit met uitzondering van de tarieven die wettelijk vastgesteld worden. In Tabel 100 is met deze verhoging rekening gehouden. Het totaal aan te ontvangen leges mag wettelijk niet meer dan 100% zijn op begrotingsbasis.

In Tabel 100 staat de kostendekkenheid van de belangrijkste hoofdstukken per titel. Bij de berekening van de kostendekkendheid is, conform de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021, bij het bepalen van de toe te rekenen lasten rekening gehouden met overhead, met de compensabele BTW (BCF) en rente over de boekwaarde van investeringen ten behoeve van de producten waar leges voor geheven worden. De toe te rekenen rente is het omslagpercentage van 2%.

Tabel 100

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Lasten taak-velden	Over-head	BCF	Totale lasten	Leges	Kosten-dekkend-heid
Titel 1: Algemene dienstverlening						
Burgerlijke stand	146	165		311	282	91%
Reisdocumenten	1.027	774		1.801	584	32%
Rijbewijzen	561	367		928	454	49%
Verstrekkingen uit de Basisregistratiepersonen	160	133		293	60	20%
Overige publiekszaken	90	93		183	28	15%
Verkeer en vervoer	292	387	8	687	299	43%
In deze titel niet benoemde vergunningen, ontheffingen, beschikkingen of andere diensten	690	842	19	1.551	83	5%
Totaal titel 1	**2.966**	**2.761**	**27**	**5.754**	**1.790**	**31%**
Titel 2: Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning						
Omgevingsvergunning	7.095	2.228	1.082	10.405	10.330	99%
Totaal titel 2	**7.095**	**2.228**	**1.082**	**10.405**	**10.330**	**99%**
Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn						
Horeca	120	163		283	139	49%
Organiseren evenementen	160	218		378	185	49%

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Lasten taak-velden	Over-head	BCF	Totale lasten	Leges	Kosten-dekkend-heid
Kinderopvang	40	0		40	22	55%
Totaal titel 3	**320**	**381**		**701**	**346**	**49%**
Totaal alle titels	10.381	5.370	1.109	16.860	12.466	74%

Bedrijven Investeringszones (BIZ) heffingen
Een BIZ is een afgebakend gebied, waarin bedrijven een private organisatie oprichten (vereniging of stichting) om de leefbaarheid, veiligheid en ruimtelijke kwaliteit gezamenlijk te verbeteren. Het is een instrument voor en door ondernemers en is toepasbaar op bedrijventerreinen en winkel- en horecagebieden.

Er zijn vier BIZ'zen voor een periode van vier jaar te weten: Spoorzicht, Hoofddorp Centrum, De Hoek en Cruquius. De totale opbrengst van deze BIZ'zen wordt geraamd op € 809.900. De BIZ Graan voor Visch Zuid loopt nog twee jaar door en daarvan is de opbrengst geraamd op € 82.000.

Kwijtschelding
Inwoners met een laag inkomen kunnen ook in 2023 weer in aanmerking komen voor kwijtschelding van het betalen van gemeentelijke heffingen. Kwijtschelding is mogelijk voor afvalstoffenheffing, hondenbelasting (alleen de 1e hond) en het liggeld voor woonschepen. Of iemand in aanmerking komt voor kwijtschelding wordt getoetst aan de betalingscapaciteit en de hoogte van het vermogen van een belastingschuldige. Hier zijn wettelijke normeringen voor. Minimaal 80% van de betalingscapaciteit moet worden aangewend ter voldoening van belastingschulden. De betalingscapaciteit wordt berekend door het netto besteedbaar inkomen te verminderen met de genormeerde kosten van bestaan. Deze genormeerde kosten van bestaan betreffen een percentage van de uitkering die de belastingschuldige naar de normen van de bijstandsregelgeving zou kunnen krijgen. Gemeente Haarlemmermeer kent in het kwijtscheldingsbeleid een 100%-norm. Dit is het wettelijk maximaal toegestane percentage. Voor 2023 is een bedrag aan kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing geraamd van € 753.000 en van € 14.000 voor de hondenbelasting.

Verordeningen 2023
Gelet op de voorliggende tariefvoorstellen en onder het aanbrengen van enkele redactionele wijzigingen, stellen wij voor om voor 2023 nieuwe (wijzigings)verordeningen vast te stellen.

Uitgangspunten toerekening overhead

Voor het berekenen van kostendekkende tarieven wordt rekening gehouden met de lasten van overhead, zoals deze verantwoord zijn in het overzicht overhead. In de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 (artikel 12 lid 6.) is vastgelegd, dat het totaal van de nettolasten van het Overzicht overhead in de programmabegroting omgerekend wordt in een opslag per productief uur van het directe personeel (al het personeel dat niet valt onder overhead). Het totaal aan overhead dat wordt toegerekend, wordt berekend door het totaal aantal in de programmabegroting geraamde uren voor een taak te vermenigvuldigen met de berekende opslag per productief uur. De opslag per productief uur is in 2023 € 73.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Portefeuillehouder: Nobel

Inleiding

In de uitvoering van onze taken zijn risico's niet te vermijden, maar we moeten er rekening mee houden dat ze impact kunnen hebben op de realisatie van onze doelen. Daarom gaan we zorgvuldig om met risico's, willen we bewuste afwegingen maken bij het aangaan van risico's en passende beheersmaatregelen nemen. Indien risico's zich toch manifesteren willen wij zorgen dat we dit kunnen dragen. Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen. Het geeft een beeld van de robuustheid van onze financiële situatie. Een gezond weerstandsvermogen stelt ons in staat om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit ons beleid of de uitvoering daarvan direct in gevaar brengt.

De raad heeft in 2017 de Notitie Risicomanagement (2017.47899) vastgesteld. Hierin is onder meer gedefinieerd hoe we omgaan met risico's, wat de weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen zijn en hoe ze worden bepaald. In deze paragraaf rapporteren we over de voornaamste risico's en het weerstandsvermogen volgens de in de notitie vastgelegde richtlijnen. Daarnaast zijn in deze paragraaf ook de vijf, in het BBV, voorgeschreven financiële kengetallen opgenomen.

Risico's

Van al onze geïdentificeerde en geregistreerde risico's is bepaald wat de kans is dat de gebeurtenis zich voordoet en wat de gevolgen daarvan zouden zijn. Deze risico's zijn allen meegenomen in de analyse van het weerstandsvermogen, in een kans- en gevolgklasse.
Conform het beleidskader dat uiteen is gezet in de notitie Risicomanagement rapporteren wij in de P&C producten over de voornaamste risico's met financiële gevolgen (risico's vanaf € 1 miljoen, aangevuld met de risico's vanaf € 0,4 miljoen waarbij de kans van optreden 70% of hoger is). De geactualiseerde inventarisatie heeft zevenentwintig voornaamste risico's met financiële gevolgen opgeleverd. Deze worden hieronder toegelicht. De wijze van sturen, beheersen en rapporteren van onze risico's is

nader uitgewerkt in de notitie Risicomanagement 2017.

In de weergave van de voornaamste risico's wordt inzicht gegeven in de kans en het gevolg. Naast de kans en gevolgklassen geven wij ook aan of een risico structurele (S) of incidentele (I) gevolgen heeft. Indien een risico structureel is, laten wij het meerjarige financiële gevolg zien. De informatie hierover vindt u in de koptekst van de risico's (K(ans); G(evolg); S of I). Een overzicht van kans en gevolgklassen is opgenomen in Tabel 101. Naast de kans en gevolgklasse worden bij ieder risico, conform de notitie, de beheersmaatregelen weergegeven. In gevallen waarbij dit de belangen van de gemeente kan schaden (zoals juridische geschillen) doen wij in deze paragraaf geen uitspraak over de kans en/of de financiële gevolgen. Risico's waarover in een eerder P&C product gerapporteerd is zijn opgenomen in de alinea voornaamste risico's. Nieuwe of vervallen risico's worden apart weergegeven. Indien actualisatie heeft geleid tot een aanpassing van kans- of gevolgklasse, worden deze verwerkt onder de gewijzigde risico's.

Tabel 101

Kans	Percentage	Gevolg	Omvang	Type
K1	10%	G1	< € 0,1 miljoen	S = Structureel
K2	30%	G2	€ 0,1 miljoen - € 0,4 miljoen	I = Incidenteel
K3	50%	G3	€ 0,4 miljoen - € 1 miljoen	
K4	70%	G4	€ 1 miljoen - € 5 miljoen	
K5	90%	G5	> € 5 miljoen	

Belangrijkste mutaties ten opzichte van de Jaarstukken 2021

Bij de Voorjaarsrapportage 2022 zijn de risico's 'Sociaal domein - Participatiewet, WMO en Jeugdwet kan duurder uitvallen' (R6) en 'Sociaal domein - Beleidswijziging hulp bij het huishouden' (R301) vervallen en nader uitgesplitst in drie separate risico's: 'Participatiewet en Wet Gemeentelijke schuldhulpverlening kan duurder uitvallen' (R321), 'Jeugdwet kan duurder uitvallen' (R322) en 'Wet Maatschappelijke Ondersteuning kan duurder uitvallen' (R323). Daarnaast zijn bij de Voorjaarsrapportage 2022 twee nieuwe risico's toegevoegd: 'Mogelijke verhoogde instroom van vluchtelingen door Russische inval (oorlog) in Oekraïne' (R319) en 'Exploitatie flexwoningen Sarabande Wonen' (R324). Deze mutaties zijn in de voorliggende Programmabegroting 2023-2026 overgenomen. Nieuwe risico's in deze Programmabegroting 2023-2026 zijn: 'Hogere inflatiekosten onderhoud openbare ruimte' (R327), 'Kostenstijging als gevolg van schaarste' (R328) en 'Didam arrest' (R329). Er zijn ten opzichte van de Voorjaarsrapportage 2022 geen risico's boven de rapportagegrens vervallen of gewijzigd. Wel is bij risico het 'Kostenstijging investeringsramingen grondexploitaties van 2,7%' (R266) het maximum gevolg aangepast. Het risico blijft daarmee met die aanpassing binnen gevolgklasse 5.

Voornaamste risico's

Projectspecifieke risico's bij negatieve grondexploitatieprojecten (R20)

Ruimtelijke ontwikkelingen (G5, K2, I)

Door middel van grondexploitaties ontwikkelen wij gronden die in ons bezit zijn. Daaraan zijn financiële risico's verbonden: het risico dat de prijzen niet of minder stijgen dan waarmee gerekend is, het risico dat het beoogde programma niet of geheel kan worden uitgevoerd en het risico dat de grondverkopen niet volgens het geplande tempo verlopen. Het maximum risicobedrag is het ongewogen risicobedrag van de negatieve grondexploitaties, het minimumbedrag is het gewogen risicobedrag. De getallen zijn op basis van het MPG 2022, stand 1 januari 2022. Als gevolg van toenemende onzekerheden in de ontwikkeling van de grondprijzen en het tempo waarin de grondverkopen plaatsvinden als gevolg van onder andere stroomproblematiek en onduidelijkheden bij procedures is het financiële gevolg bij de verliesgevende grondexploitaties licht toegenomen.

Beheersmaatregel: veranderen van gevolgen (beheersen)
Voor alle actieve grondexploitaties wordt een register van risico's (en kansen) bijgehouden, en daarin zijn voor alle onderliggende risico's waar mogelijk de beheersmaatregelen aangegeven.

Strategische gronden GEM A4 Zone West en De President (R41)

Ruimtelijke ontwikkelingen (G5, K1, I)

In de grondexploitatie van de GEM A4 Zone West C.V. (STP) wordt rekening gehouden met de inbreng van de waarde van de gronden, welke de Gemeente Haarlemmermeer op haar balans heeft staan. Voor de gronden van De President 2.0 (grondbank Hillegondshoeve) is er een algemene afspraak om deze gronden op gelijke wijze als President 1.2 te ontwikkelen. Vanwege regionale afspraken kunnen deze laatst genoemde gronden

in principe pas na 2030 worden ontwikkeld. Vanwege aanhoudende vraag wordt gekeken of President 2.0 versneld tot ontwikkeling kan worden gebracht.

Beheersmaatregel: veranderen van gevolgen (beheersen)
Voor de gronden ten behoeve van de A4 Zone West zijn nadere afspraken gemaakt over de wijze en snelheid van inbreng van alle gronden. Deze afspraken hebben ertoe geleid, in combinatie met gesloten overeenkomsten (koop-, reserverings- en intentie overeenkomsten) en de afzetprognose, dat naar verwachting alle gronden voor 2030 zijn ingebracht. In 2022 wordt naar verwachting ongeveer 90% van de gronden geleverd aan GEM A4 Zone West C.V..

Grootschalige investeringsprojecten (R90)
Ruimtelijke ontwikkelingen (G4, K3, I)
Dit zijn de projecten die zijn opgenomen in het Investeringsplan. Het risico bestaat onder andere uit mogelijke kredietoverschrijdingen bij de realisatie als gevolg van nieuwe (bouw)eisen, vertraging, wegvallen van subsidies of andere onvoorziene omstandigheden.

Beheersmaatregel: Divers, afhankelijk van het investeringsproject
Om het inzicht en de stuurbaarheid van deze projecten te vergroten kennen wij het Meerjarenperspectief Investeringen (MPI). Deze wordt twee keer per jaar aan de raad aangeboden. Grote investeringen (van € 2,0 miljoen en hoger) worden daarin nader toegelicht met aandacht voor actualiteiten, risico's, faseringen en over- en onderschrijdingen.

Gemeentelijke kosten A4 Zone West (R201)
Ruimtelijke ontwikkelingen (G4, K1, I)
Momenteel staat circa € 1,5 miljoen aan gemeentelijke kosten op de balans die zijn gemaakt in relatie tot de A4 Zone West (inmiddels STP: Schiphol Trade Park). Hiervan is de bedoeling dat we deze vergoed krijgen uit het te behalen resultaat op de grondexploitatie van STP (uitgevoerd door de GEM A4 Zone West). Momenteel is het verwachte resultaat positief. Gezien het resultaat is het onzeker of het volledig verhalen van deze kosten daadwerkelijk mogelijk zal zijn.

Beheersmaatregel: veranderen van gevolgen (beheersen)
Wij treden regelmatig in overleg met de GEM A4 Zone West en denken mee over mogelijkheden om het resultaat van STP te verbeteren. De gemeente gaat de grondverkopen in de A4 Zone West nauwgezet volgen. Indien deze de komende tijd van een voldoende niveau zijn, is er geen reden tot verdere maatregelen. Vallen de verkopen tegen, dan geeft dit aanleiding de huidige omvang van de kosten eventueel te herzien.

Badhoevedorp Zuid (R251 t/m R256)
Ruimtelijke ontwikkelingen (G, K, I)
De gemeente wordt verweten onrechtmatig gehandeld te hebben omdat wij ons niet of onvoldoende zou hebben ingespannen mee te werken aan ontwikkelingsmogelijkheden in Badhoevedorp Zuid. Er is een uitspraak van de rechtbank Amsterdam, hiertegen is de gemeente Haarlemmermeer in hoger beroep gegaan. Tegelijkertijd loopt er een schadestaatprocedure waarbij de tegenpartij de schade heeft opgemaakt. Als reactie daarop hebben wij uitgebreid onderzoek laten doen met gespecialiseerde bureaus. De resultaten daarvan zijn meegenomen in de geactualiseerde risicoanalyse die Naris medio 2019 met de gemeente heeft uitgevoerd. Op basis daarvan is de conclusie dat, naar de stand van zaken van deze procedures, geen voorziening nodig is. De risicoanalyse is onderdeel van de berekening die gemaakt wordt ten behoeve van het weerstandsvermogen. Op 16 maart 2020 is bekend gemaakt dat de aandelen van TeleVerde BV door een overname in handen zijn gekomen van een andere partij. Het feit dat TeleVerde BV nieuwe aandeelhouders heeft gekregen is nog niet direct van invloed op de lopende procedures tussen de gemeente en TeleVerde BV. Wel zijn er constructieve gesprekken gaande tussen ons en de nieuwe aandeelhouders van TeleVerde. Mede hierdoor zijn het hoger beroep en de schadestaatprocedure "on hold" gezet in de hoop dat er tot een oplossing gekomen kan worden. De claim is vooralsnog niet van de baan. We hebben wel goede hoop dat dit aan een oplossing van het geschil kan bijdragen, maar op dit moment is er nog geen reden voor wijziging van het risico.

Beheersmaatregel: Verminderen
Bij het voeren van de gerechtelijke procedures laten wij ons bijstaan en adviseren door onze huisadvocaat en expertisebureaus.

Daling grondprijzen 10% bij actieve grondexploitaties (R265)
Grondbeleid (G5, K2, S)
De commissie BBV beveelt aan om conjuncturele risico's op te nemen in de berekening van de weerstandscapaciteit. Op basis van een gevoeligheidsanalyse op de actieve grondexploitaties is de top 3 van conjunctureel risico's opgenomen. Een van de risico's houdt in dat de grondprijzen in de grondexploitaties met 10% dalen.

Beheersmaatregel: delen van het risico met (een) andere partij(en)
Er wordt getracht om de grondprijzen in contracten met partijen vast te leggen zodat deze ongevoelig blijven voor het eventueel dalen van de grondprijzen in een economisch mindere periode.

Kostenstijging investeringsramingen grondexploitaties van 2,7% (R266)
Grondbeleid (G4, K2, I)
De Commissie BBV beveelt aan om conjuncturele risico's op te nemen in de berekening van de weerstandscapaciteit. Op basis van een gevoeligheidsanalyse op de actieve grondexploitaties is de top 3 van conjuncturele risico's opgenomen. Een van de risico's houdt in dat de kosten van de investeringen in de grondexploitaties stijgen door een oververhitte markt door onder andere geopolitieke spanningen.

Het risico van kostenstijging is op basis van de cijfers uit het tMPG 2022 geactualiseerd. Dit houdt in dat het risico op een kostenstijging van de investeringsramingen in de grondexploitaties in plaats van 1%, met 2,7% stijgt. Dit is ten opzichte van de huidige parameter van 2,5% die is opgenomen in de grondexploitaties. Met de actualisatie van dit risico sluiten we aan bij de Centraal Planbureau (CPB) inschatting dat de index voor overheidsinvesteringen op 5,2% uitkomt. Het gevolg is dat het maximale financiële effect van € 7,3 miljoen toeneemt tot € 20 miljoen. Dit betekent dat op totaalniveau de Netto Contante Waarde (NCW) saldi van de grondexploitaties met € 20 miljoen afnemen, daarnaast kan dit gevolgen hebben voor de winstuitnames en wellicht het terugstorten van winsten in projecten. Bij het MPG 2023, als de daadwerkelijke parameters bekend zijn, zal ook het daadwerkelijke effect op de NCW bekend zijn en zal dit risico worden aangepast.

Beheersmaatregel: delen van het risico met (een) andere partij(en)
Strategisch omgaan met aanbestedingen zoals het vroegtijdig contracteren van aannemers voor de uitvoering van de investeringswerkzaamheden en bijvoorbeeld over de schaalgrootte van het gebied (opknippen versus samenvoegen).

Geen opbrengstenstijging in de grondexplotaties (R267)
Grondbeleid (G5, K2, I)
De commissie BBV beveelt aan om conjuncturele risico's op te nemen in de berekening van de weerstandscapaciteit. Op basis van een gevoeligheidsanalyse op de actieve grondexploitaties is de top 3 van conjuncturele risico's opgenomen. Een van de risico's houdt in dat de geraamde opbrengsten met 1% dalen.

Beheersmaatregel: delen van het risico met (een) andere partij(en)
Er wordt getracht om de stijging van de grondprijzen (indexeringen) in contracten met partijen vast te leggen zodat deze ongevoelig blijven voor het eventueel niet meer stijgen van de grondprijzen (opbrengsten) in een economisch mindere periode.

Datalekken (R287)
Overzicht Overhead (G4, K3, I)
Ondanks toegenomen aandacht voor beveiliging, privacy en datamanagement, bestaat het risico dat er datalekken optreden. Dit kan leiden tot boetes, schadevergoedingen en imagoschade. Vanwege de kans op boetes of schadevergoedingen is er sprake van een financiële risicogevolgcategorie. Doordat de overheid door een datalek negatief in het nieuws kan komen, kan weerstand in de samenleving ontstaan tegen overheidshandelen. Doordat misbruik van de persoonsgegevens soms kan leiden tot identiteitsfraude of chantage, ontstaat een gevolg voor de veiligheid. Het kan bijvoorbeeld leiden tot het (tijdelijk) stopzetten van een project omdat er onvoldoende privacy-beschermende maatregelen zijn genomen.

Beheersmaatregel: veranderen van de waarschijnlijkheid (beheersen)
- Gemeente Haarlemmermeer organiseert bewustwoordingstrainingen voor alle medewerkers.
- Werkprocessen kunnen worden verbeterd aan de hand van een Data Protection Impact Assessment (DPIA).

ICT-systemen kunnen uitvallen (R289)
Overzicht Overhead (G4, K1, I)
Hoewel vrijwel alle ICT-systemen dubbel zijn uitgevoerd, kunnen er systemen uitvallen. Hierdoor kunnen diensten aan inwoners en ondernemers tot stilstand komen. Dit leidt in ieder geval tot productieverlies, maar kan ook leiden tot andere nadelige gevolgen. De kans op groot dataverlies is klein.

Beheersmaatregel: veranderen van de gevolgen (beheersen)
Netwerkcomponenten, lijnverbindingen en ons datacenter zijn in meervoud aanwezig, zodat uitval van een component kan worden opgevangen door een tweede exemplaar. Het uitwijkdatacenter is buiten de gemeente Haarlemmermeer geplaatst.

Beheersmaatregel: veranderen van de waarschijnlijkheid (beheersen)
Omdat wijzigingen een belangrijke oorzaak zijn van uitval, is het belangrijk om het wijzigingenproces goed vast te leggen en hierop te sturen. Gemeente Haarlemmermeer hanteert een 'change process' met een change manager. Wekelijks worden alle gewenste wijzigingen besproken in een change advisory board (CAB) waarin de juiste deskundigheden zijn vertegenwoordigd.

Gemeentefonds (R291)
Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen (G5, K3, S)
De grootste inkomstenbron voor onze gemeente betreft de uitkering gemeentefonds (40% van de totale inkomsten van Haarlemmermeer). Het gemeentefonds wordt gevoed door het Rijk. Zowel de voeding van het fonds, als de verdeling ervan, is afhankelijk van een complex geheel van factoren. Als gevolg van externe ontwikkelingen bij de voeding en verdeling van het gemeentefonds bestaat de kans dat ons aandeel vanuit het gemeentefonds positief of negatief afwijkt van de verwachting, waardoor een niet direct te beïnvloeden voor- of nadeel in de begroting ontstaat.

De grootste onzekerheid bij de ontwikkeling van het gemeentefonds betreft het accres. De omvang van het gemeentefonds beweegt mee met de rijksuitgaven. Zo leiden extra uitgaven bij het Rijk tot een hogere storting in het gemeentefonds, en leiden bezuinigingen tot een lagere storting (ook wel trap-op, trap-af). Bij het kwantificeren van deze ontwikkeling zijn wij bij de Programmabegroting 2023-2026 uitgegaan uit van een afwijking van maximaal 1%, dit heeft een structureel effect van € 2,4 miljoen op onze begroting.

De herijking van de verdeling van het gemeentefonds wordt ingevoerd per 1 januari 2023. De definitieve effecten hiervan zijn verwerkt als onderdeel van de meicirculaire 2022 waardoor dit element in het risico is komen te vervallen.

Beheersmaatregel: veranderen van de gevolgen (beheersen)
Actief volgen van publicaties (onder andere circulaires) van het ministerie van BZK en verwerken hiervan in de P&C cyclus.

Ongewenste toegang gemeentelijke systemen (R293)
Overzicht Overhead (G4, K2, I)
Ondanks de genomen maatregelen, kan nooit worden uitgesloten dat een hacker toegang krijgt tot de gemeentelijke systemen. In het ergste geval worden gegevens ontoegankelijk gemaakt, al dan niet permanent. Vaak heeft de hacker financiële motieven en vraagt losgeld om de systemen weer vrij te geven.

Beheersmaatregel: veranderen van de waarschijnlijkheid (beheersen)
We zorgen voor het bijhouden van de kennis en kunde, het aanbrengen van de laatste updates en het monitoren van kwetsbaarheden. Doordat hackers wereldwijd actief kunnen zijn, kunnen ze beschikken over ruime middelen en gespecialiseerde hackers. Het is daarom belangrijk om continu alert te zijn, de hackers een stap voor te blijven en het zo lastig mogelijk maken.

Invoering omgevingswet (R297)
Veiligheid (G5, K3, S)
In de Voorjaarsrapportage 2022 en de Programmabegroting 2021-2024 is de Omgevingswet als risico opgenomen. Dit heeft te maken met omstandigheden die bij de huidige programmabegroting ook nog actueel zijn:
• Al langere tijd maken gemeenten zich zorgen over de financiële effecten van de Omgevingswet. Op landelijk niveau is bestuurlijk vastgesteld dat de Omgevingswet budgettair neutraal moet kunnen worden ingevoerd in een periode van tien jaar na inwerkingtreding. Tevens is op landelijk niveau bestuurlijk vastgesteld dat financiële compensatie van (een deel van) de invoeringskosten een optie is als blijkt dat de 'terugverdientijd' van tien jaar onhaalbaar is. Uit een gemeentelijke consultatie van de VNG blijkt dat budgettair neutrale invoering binnen tien jaar onhaalbaar wordt geacht door gemeenten. Ook geven gemeenten aan niet tien jaar te kunnen wachten op eventuele financiële compensatie. Tot slot vinden gemeenten verlichting van de financiële druk op korte termijn noodzakelijk om de invoering van de Omgevingswet te accommoderen. De VNG heeft de minister van BZK gevraagd eenmalig de gemeentelijke invoeringskosten in 2022, ter hoogte van een bedrag van € 150 miljoen, te compenseren. Om de structurele effecten te verlichten, heeft de VNG de minister gevraagd om op de afgesproken financiële evaluatiemomenten (eind 2022, 2023 en 2027) te berekenen of de terugverdientijd van tien jaar haalbaar is en zo niet, om op die momenten reeds tot financiële compensatie over te gaan. Inmiddels heeft de minister via de meicirculaire 2022 laten weten de € 150 miljoen uit te keren bij de septembercirculaire 2022. De VNG blijft met de minister in gesprek over de invoeringskosten van de Omgevingswet op langere termijn en de terugverdientijd van het stelsel.
• In het voorjaar van 2021 is het Integraal Financieel Beeld Omgevingswet verschenen, waarin de raming van de eenmalige (waaronder

transitiekosten) en structurele financiële effecten van de Omgevingswet zijn bijgesteld. Wat betreft de transitiekosten gaat het om kosten zoals programmakosten, personeelskosten voor invoering Omgevingswet, aansluitkosten op Digitaal Stelsel Omgevingswet, opleidingskosten, organisatieontwikkeling en invoering nieuwe instrumenten (waaronder het omgevingsplan). De transitiekosten voor overheden (2021) liggen met € 1,3 tot 1,9 miljard hoger dan de destijds (2016) geraamde bedragen van € 190 - € 268 miljoen (bron: Integraal Financieel Beeld Omgevingswet, Kokx de Voogd, 11 maart 2021).
Het is lastig om de financiële impact voor de gemeente Haarlemmermeer te kwantificeren. De impact verschilt per gemeente en hangt van veel factoren af. De VNG geeft voor gemeenten met 100.000+ inwoners indicatief het volgende aan: de invoeringskosten voor grote gemeenten liggen tussen de € 5,6 en € 8,9 miljoen. Het merendeel van deze kosten betreft het maken van het omgevingsplan (in Haarlemmermeer naar verwachting drie jaar à € 1,45 miljoen, waarvoor bij de Voorjaarsrapportage 2021 voor twee jaar budget is toegekend. Bij de Voorjaarsrapportage 2022 is het derde jaar toegekend). Tevens is er in 2017 bij de VJR een budget van € 1,44 miljoen toegekend voor het opzetten van het programmateam Omgevingswet (€ 770.000 in 2018 en € 670.000 in 2019). Dat maakt dat de nog te maken invoeringskosten in Haarlemmermeer naar schatting tussen de € 1,3 en € 4,6 miljoen zijn.

De structurele effecten hangen sterk af van de beleids- en inrichtingskeuzes die de gemeenteraad en het college nog zullen maken. Er zijn drie scenario's mogelijk, bij elk scenario geeft de VNG bandbreedtes aan:

1. basisscenario: het scenario waarin alleen rekening gehouden wordt met de verandering van de rijksregels, dus zónder gebruikmaking van de decentrale beleidsruimte. Het effect ligt dan tussen de -/- € 35.000 tot +/+ € 160.000;
2a. het scenario waarin alle decentrale ruimte financieel gedreven ingevuld wordt. Dit scenario geeft aan wat een gemeente financieel zou kunnen bereiken, de bovengrens van het effect. Het effect ligt in dit scenario tussen de -/- € 55.000 tot +/+ € 1,0 miljoen;
2b. het scenario waarin alle decentrale ruimte juist niet financieel gedreven ingevuld wordt. Dit scenario geeft eigenlijk de ondergrens van het effect aan. Het effect is in dat geval -/- € 200.000 tot +/+ € 150.000.
Samenvattend: de nog te maken invoeringskosten voor Haarlemmermeer worden geraamd tussen de € 1,3 en € 4,6 miljoen. De structurele effecten liggen tussen de -/- € 200.000 en +/+ € 1,0 miljoen.

De VNG benadrukt dat dit indicaties zijn, die met voorzichtigheid moeten worden behandeld.

Beheersmaatregel: veranderen van de gevolgen (beheersen) Bij de transitiekosten kan besloten worden de transitietijd langer of korter te maken en er kan gekozen worden de implementatie in hoog of laag tempo te doen. Hoe korter de transitietijd en hoe hoger het implementatietempo, hoe minder kosten. Verder volgen wij de landelijke financiële ontwikkelingen ten aanzien van de Omgevingswet op de voet.

Aansprakelijkheidsstelling door (oud)medewerkers (R302)
Overzicht Overhead (G4, K3, I)
Door de wijze van ontslag heeft een aantal (oud)medewerkers van de gemeente Haarlemmermeer ons aansprakelijk gesteld voor de volgens hen geleden (gevolg)schade. Er lopen juridische procedures waardoor het onzeker is of en voor welk bedrag we aansprakelijk worden gesteld.

Beheersmaatregel: veranderen van de gevolgen (beheersen)
Bij het voeren van de gerechtelijke procedures laten we ons bijstaan en adviseren door onze huisadvocaat.

Implementatie nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving (R305)
Overzicht Overhead (G, K, S)
De gemeente dient wet- en regelgeving na te leven. Wetswijzigingen behoren daarom tijdig geïmplementeerd te worden (met vertaling naar dienstverlening en werkprocessen en eigen gemeentelijke verordeningen en formats) zodat de dienstverlening aan inwoners en ondernemers dienovereenkomstig kan plaats vinden. De invoering van nieuwe of gewijzigde wetgeving leidt in de basis tot de volgende risico's voor de gemeente Haarlemmermeer:

Compliance: Een niet tijdige implementatie van nieuwe of gewijzigde wetgeving leidt tot een verhoogd risico dat de uitgevoerde dienstverlening niet in overeenstemming is met vigerende wet- en regelgeving. Dit risico kan leiden tot negatieve consequenties voor de gemeente inzake de financiële rechtmatigheid. Daarnaast is sprake van een hogere kans op claims van benadeelde partijen ingevolge het niet naleven van de geldende wet- en regelgeving (reputatieschade).

Financieel: Er is sprake van een mogelijke financieel risico, doordat geen of onvoldoende middelen binnen de organisatie beschikbaar zijn om te voldoen aan de nieuwe of gewijzigde wet-

en regelgeving. Tevens bestaat de mogelijkheid dat opleiding voor bestaande medewerkers noodzakelijk is om voldoende kennis te vergaren over de veranderde wet- en regelgeving. Onvoldoende middelen en/of opleidingen leggen een financieel beslag op de huidige organisatie.

Beheersmaatregel: veranderen van de gevolgen (beheersen)
Binnen de organisatie is sprake van eigenaarschap voor iedere wet. Dit eigendom dient ervoor zorg te dragen dat de gevolgen voor de organisatie ingevolge nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving tijdig worden geïdentificeerd. Initiëren van vervolgactiviteiten naar aanleiding van de identificatie van de gevolgen zijn tevens onderdeel van het eigenaarschap.

Extra opbrengst toeristenbelasting (uitbreiding hotelcapaciteit) (R306)
Overzicht algemene dekkingsmiddelen (G4, K3, S)
Als gevolg van de onzekerheid over de uitbreiding van de hotelcapaciteit bestaat de kans dat de geraamde meeropbrengst van de toeristenbelasting niet gerealiseerd wordt waardoor er een nadeel ontstaat. De meeropbrengst is onzeker, omdat de omzet van de hotels door de coronacrisis nog zwaar onder druk staat (lagere bezetting én lagere overnachtingsprijzen) en het nog de vraag is of met name de zakelijke reiziger weer in dezelfde mate terug komt na de coronacrisis. Het grootste deel van de hotels in Haarlemmermeer is gericht op de zakelijke markt.

Beheersmaatregel: veranderen van de gevolgen (beheersen)
Monitoren van de ontwikkelingen hotelcapaciteit en omzet bij de volgende P&C documenten.

Aansprakelijkstelling huurovereenkomst (R317)
Overzicht algemene dekkingsmiddelen (G, K, I)
Als gevolg van een aansprakelijkstelling bestaat de kans dat er een procedure tegen de gemeente wordt gestart wegens het niet nakomen van een huurovereenkomst en het handelen in strijd met een Letter of Intent. De gemeente betwist dat er een huurovereenkomst tot stand is gekomen en betwist dat er is gehandeld in strijd met de Letter of Intent. Het is mogelijk dat er een schikking wordt getroffen in deze kwestie. Als geprocedeerd gaat worden kan er financiële en imagoschade ontstaan. De kans dat er dan, naast de te maken advocaatkosten, financiële schade ontstaat hangt af van de vraag of de partij in deze kwestie in het gelijk wordt gesteld.

Beheersmaatregel: veranderen van de waarschijnlijkheid (beheersen)
Wij laten ons adviseren en ondersteunen door onze huisadvocaat

Mogelijke verhoogde instroom van vluchtelingen door Russische inval (oorlog) in Oekraïne (R319)
Diverse programma's (G, K, I)
Een vluchtelingenstroom is op gang gebracht door de Russische inval in Oekraïne. Veel inwoners van Oekraïne zijn hun land al ontvlucht. Een stroom van vluchtelingen is inmiddels in Nederland gearriveerd en er zijn nog vluchtelingen onderweg. Onduidelijk is de omvang van het aantal vluchtelingen waar de gemeente Haarlemmermeer mee te maken krijgt en de daarbij behorende toename aan inschrijving van vluchtelingen. De Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG), Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB) en het ministerie van BZK zijn op dit moment in overleg met elkaar. Dit vanwege de bijzondere situatie waarbij niet uitgesloten kan worden dat er vanuit politiek-bestuurlijke standpunten wijzigingen plaatsvinden. Voor nu geldt dat in alle gevallen de normale procedure rondom inschrijving in de BRP gevolgd moet worden. Dit kan leiden tot verhoogde werkdruk waarbij geen reguliere oplossing kan worden gevonden binnen de huidige dienstverlening. Een maatwerkoplossing is mogelijk benodigd.

Bovendien speelt er een financieel risico in verband met de mogelijke langdurige en kostbare inzet van tolken in dit proces. Bij de najaarsrapportage zal indien nodig financiële bijsturing plaatsvinden.

Sociaal domein - Participatiewet en wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening kunnen duurder uitvallen (R321)
Zorg en werk (G4, K5, S)
De gemeente moet de zorg, ondersteuning en inkomensvoorzieningen die nodig is, aanbieden en betalen. De Participatiewet en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening zijn zogenaamde open-einde regelingen. Hoeveel kosten we jaarlijks maken, is vooraf niet precies te voorspellen. Vooraf is niet precies bekend hoeveel vraag er is en welke inkomensvoorzieningen onze inwoners nodig hebben.

Door de daling van de koopkracht is het aannemelijk dat meer inwoners een beroep doen om minimaregelingen (bijzondere bijstand) en schuldhulpverlening. Daarnaast bestaat de kans dat het Rijk de uitkeringskosten van de Bbz light en de uitvoeringskosten van de energietoeslag en de Bbz light niet of niet volledig compenseert.

Risico bestaat dat er meer kosten worden gemaakt dan begroot. Ook aanbestedingen en indexering van tarieven kunnen in 2023 en daarop volgende jaren voor hogere kosten zorgen. Risico is dat er meer kosten worden gemaakt dan begroot.

Beheersmaatregel: Behouden van dit risico op basis van een zichtbare onderbouwing (accepteren)
Door middel van forecasting monitoren we de budgetten en maken we prognoses. In de reguliere P&C-cyclus wordt hierover gerapporteerd.

Sociaal domein - Jeugdwet kan duurder uitvallen (R322)
Zorg en werk (G4, K5, S)
De gemeente moet de zorg, ondersteuning en inkomensvoorzieningen die nodig is, aanbieden en betalen. De Jeugdwet is een zogenaamde open-einde regeling. Hoeveel kosten we jaarlijks maken, is vooraf niet precies te voorspellen. Vooraf is immers niet precies bekend hoeveel vraag er is en welke zorg onze jeugdigen nodig hebben.

Daarnaast is nog niet in te schatten wat het effect van het opheffen van de coronamaatregelen op de vraag naar zorg betekent. We zien een trendbreuk bij bepaalde zorgcategoriën ten opzichte van afgelopen twee jaar. Het Rijksbeleid op Jeugdzorg en de nog niet vastgestelde Hervormingsagenda Jeugd brengen ook nog onzekerheden met zich mee.

Meerjarig is rekening gehouden met een volumegroei voor de jeugdzorg voor de jaren 2023 tot en met 2026 van respectievelijk 4,5%, 2%, 2% en 2%. Risico bestaat dat de daadwerkelijke volumegroei hoger is dan de geprognosticeerde volumegroei en er meer kosten worden gemaakt dan begroot.

Ook aanbestedingen en indexering van tarieven kunnen in 2023 en daarop volgende jaren voor hogere kosten zorgen. Risico is dat er meer kosten worden gemaakt dan begroot.

Beheersmaatregel: Behouden van dit risico op basis van een zichtbare onderbouwing (accepteren)
Door middel van forecasting monitoren we de budgetten en maken we prognoses. In de reguliere P&C-cyclus wordt hierover gerapporteerd.

Sociaal domein - Wet maatschappelijke ondersteuning kan duurder uitvallen (R323)
Zorg en werk (G4, K5, S)
De gemeente moet de zorg, ondersteuning en inkomensvoorzieningen die nodig is, aanbieden en betalen. De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is een zogenaamde open-einde regeling. Hoeveel kosten we jaarlijks maken, is vooraf niet precies te voorspellen. Vooraf is niet precies bekend hoeveel vraag er is en welke maatschappelijke ondersteuning onze inwoners nodig hebben. Daarnaast is nog niet in te schatten wat het effect van het opheffen van de coronamaatregelen op de vraag naar maatschappelijke ondersteuning is. We zien vooralsnog geen tempering in de groei van de vraag naar maatschappelijke ondersteuning. Maar eerder een toename bij specifieke doelgroepen als gevolg van het gevoerde beleid van extramuralisering en zo thuis mogelijk de zorg aan te bieden.

Meerjarig is rekening gehouden met een volumegroei voor de Wmo voor de jaren 2023 tot en met 2026 van respectievelijk 4,5%, 2%, 2% en 2%. Risico bestaat dat de daadwerkelijke volumegroei hoger is dan de geprognosticeerde volumegroei en er meer kosten worden gemaakt dan begroot.

Ook aanbestedingen en indexering van tarieven kunnen in 2023 en daarop volgende jaren voor hogere kosten zorgen. Risico is dat er meer kosten worden gemaakt dan begroot.

Beheersmaatregel: Behouden van dit risico op basis van een zichtbare onderbouwing (accepteren)
Door middel van forecasting monitoren we de budgetten en maken we prognoses. In de reguliere P&C-cyclus wordt hierover gerapporteerd.

Exploitatie flexwoningen Sarabande Wonen (R324)
Wonen (G3, K5, I)
Landelijk is een pilot Flexwonen gestart door het Rijk. Flexwoningen bieden ruimte aan spoedzoekers, starters of jongeren (23+) en aan maximaal 50% vergunninghouders waardoor reguliere woningen vaker vrijkomen voor regulier woningzoekenden. Voor de panden aan de Sarabande 7A, de Lutulistraat 140 en de Etta Palmstraat 236-270 is in 2021 een aanbesteding doorlopen voor een exploiterende partij die de Sarabande tevens kan transformeren. Flexwonen NH heeft deze aanbesteding gewonnen en heeft de vergunning voor het verbouwen van het pand aan de Sarabande in oktober 2021 aangevraagd.

Bij het beoordelen van de vergunningsaanvraag zijn problemen gerezen rond de duur dat het tijdelijke schoolgebouw geëxploiteerd kan worden als flexwoonlocatie. In plaats van de beoogde en

overeengekomen 15 jaar, blijkt dit nog maar mogelijk te zijn tot 28 december 2030. Dit komt omdat door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied bij de beoordeling van de vergunningaanvraag is geconstateerd dat het bestaande schoolgebouw al meerdere jaren tijdelijk is vergund op basis van de regels voor bestaande bouw in het Bouwbesluit, en er dus nog maar maximaal 8,5 jaar resteren voor tijdelijk woongebruik. Omdat er met flexwonen een exploitatietermijn is afgesproken van 15 jaar zal een aanvullende opdracht overeen moeten worden gekomen voor een kortere exploitatie periode. Omdat het exacte extra bedrag nog niet bekend is nemen wij dit op als risico. Wij verwachten dat bij de najaarsrapportage dit bedrag bekend is.

Beheersmaatregel: Wegnemen van de risicobron (beheersen).
Er wordt een aanvullende opdracht overeen gekomen voor de kortere exploitatieperiode.

Financiële impact coronamaatregelen
Diverse programma's (G, K, I/S)
De coronacrisis raakt iedereen: onze inwoners, ondernemers, instellingen en de gemeentelijke organisatie. In de aanpak van deze crisis beogen we twee doelen te bewerkstelligen. Allereerst dat we onze gemeentelijke dienstverlening zo goed als mogelijk continueren. Daarnaast willen we de negatieve effecten van de coronacrisis zo veel als mogelijk beperken door het uitvoeren van diverse maatregelen. De maatregelen worden bepaald door in gesprek te blijven met onze inwoners, ondernemers en instellingen op basis van de vragen die zij stellen en de behoeften die zij uiten.

Wat we al wel met zekerheid kunnen voorzien is dat wanneer de aantal besmettingen oplopen, over het algemeen de gemeentelijke inkomsten incidenteel dalen, bijvoorbeeld toeristenbelasting en parkeerbelasting en dat er nog extra uitgaven worden gedaan. Bij de Voorjaarsrapportage 2022 zijn de ramingen op basis van de inzichten op dat moment weer geactualiseerd. De raad is regelmatig geïnformeerd met specifieke brieven en dat zal indien nodig ook door blijven gaan in 2022. We beschouwen deze financiële tegenvallers als incidenteel en verwachten met betrekking tot de inkomstenderving uit 2021 nog compensatie vanuit het Rijk.

De tekorten op korte termijn worden zo goed mogelijk geraamd in de P&C-producten en leiden niet tot een extra risico. Het blijft ingewikkeld om de lange termijn effecten goed in te kunnen schatten.

Vervallen risico's
Er zijn ten opzichte van de Voorjaarsrapportage 2022 geen vervallen risico's.

Gewijzigde risico's
Er zijn ten opzichte van de Voorjaarsrapportage 2022 geen gewijzigde risico's.

Nieuwe risico's
Nieuwe risico's ten opzichte van de Voorjaarsrapportage 2022 zijn:

Hogere inflatiekosten onderhoud openbare ruimte (R327)
Kwaliteit fysieke omgeving (G4, K4, S)
Wij signaleren een hogere indexering dan voorheen, met name als gevolg van de toenemende energie- en loonkosten en de kosten voor materialen, waardoor de kosten van vervangingsprojecten in de openbare ruimte fors hoger uitvallen. Door andere projecten te verschuiven kunnen wij deze kosten vooralsnog dekken en stemmen wij de uitvoering van projecten tevens af op onze beschikbare personele capaciteit. Als gevolg hiervan loopt de uitvoering van andere projecten vertraging op. Het risico hiervan is dat de kwaliteit van de openbare ruimte terugloopt.

Beheersmaatregel: veranderen van gevolgen (beheersen)
Door andere projecten te verschuiven kunnen wij deze kosten vooralsnog dekken en stemmen wij de uitvoering van projecten tevens af op onze beschikbare personele capaciteit.

Kostenstijgingen als gevolg van schaarste (R328)
Diverse programma's (G5, K3, S)
In de Voorjaarsrapportage 2022 is melding gemaakt dat als gevolg van de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne de prijsstijgingen substantieel zijn hoger dan waarmee regulier rekening wordt gehouden. De huidige cumulatie van ontwikkelingen in de vorm van het aantrekken van de economie na corona en de oorlog in Oekraïne maakt dat de gemeente bij met name de uitvoering van projecten te maken heeft met schaarste aan personeel, schaarste aan materialen en schaarste aan energiebronnen en -dragers. Hierdoor kunnen projecten veel duurder worden en kan de uitvoering vertraging oplopen als gevolg van verstoringen in de toeleveringsketen. Om te voorkomen dat projecten worden uitgehold is in de Programmabegroting 2023-2026 rekening gehouden met financiële ruimte om de hogere kapitaallasten als gevolg van de duurder wordende investeringen te kunnen opvangen. Rekening is gehouden met een stijging van de

investeringskredieten met 7,5%. Het risico bestaat dat de stijging nog hoger is. In de kwantificering van dit risico wordt rekening gehouden met een extra stijging van 7,5%.

Beheersmaatregel: veranderen van gevolgen (beheersen)
Op de beslismomenten wordt aan de raad gerichte indexatievoorstellen voorgelegd. Er worden richtlijnen opgesteld over hoe om te gaan met gesprekken over prijzen in contracten met partijen. Er wordt niet ingestemd met 'Oekraïne clausules' om geen blanco cheque af te geven. Daarnaast wordt intern aan portfoliomanagement gewerkt om te kunnen prioriteren en faseren als de economische omstandigheden dit nodig maken. Op basis daarvan wordt de raad actief geïnformeerd.

Arrest Didam (R329)
Ruimtelijke ontwikkelingen (G5, K2, I)
Op 26 november 2021 heeft de Hoge Raad een arrest gewezen, waarin regels worden geformuleerd waar de gemeente zich aan heeft te houden als zij onroerend goed verkoopt (of verhuurt, uitgeeft in erfpacht of in een recht van opstal). De regels vloeien voort uit het oordeel dat de gemeente daarbij het gelijkheidsbeginsel in acht moet nemen, wat in deze context betekent dat de gemeente transparant moet handelen en in beginsel mededingingsruimte moet bieden. Dat laatste betekent dat alle geïnteresseerde en volgens objectieve, redelijke en toetsbare criteria geschikte partijen een gelijke kans hebben om voor aankoop van een onroerende zaak in aanmerking te komen. Er hoeft geen mededingingsruimte te worden geboden indien bij voorbaat vast staat of redelijkerwijs mag worden aangenomen dat op grond van objectieve, toetsbare en redelijke criteria slechts één serieuze gegadigde in aanmerking komt voor de aankoop. In dat geval dient het voornemen tot verkoop tijdig voorafgaand aan de verkoop bekend te worden gemaakt. In de bekendmaking dient te worden gemotiveerd waarom slechts één serieuze gegadigde in aanmerking komt. Bij een aantal afgeronde en lopende projecten (vastgoed en grondzaken) is het de vraag of en hoe de gemaakte afspraken passen binnen de door de Hoge Raad gestelde regels. Hier bestaat bijvoorbeeld het risico dat de gemeente haar contractuele verplichtingen mogelijk niet kan nakomen met als gevolgen vertraging en extra plankosten in verband met begeleiding en juridische ondersteuning. Voorstel is om dit risico te kwantificeren door middel van een externe analyse. Tot die kwantificering is afgerond, wordt in dit verband volstaan met een risicoduiding over het totaal van de grondwaarden in de projecten.

Beheersmaatregel: veranderen van gevolgen (beheersen)
Komende periode zal een nader onderzoek van dit risico plaatsvinden, lopende besprekingen zullen worden getoetst op naleving van de door de Hoge Raad gestelde regels en bij voorbereidingen van nieuwe projecten (zonder contractuele verplichtingen) wordt op voorhand aan deze regels getoetst.

Rentestijging (R331)
Overzicht algemene dekkinsmiddelen *(G5, K3, S)*
Het huidige economisch perspectief is onzeker. Door de wereldwijde tekorten van materiaal is er sprake van de hoogste inflatie in 40 jaar. Om die inflatie te bestrijden heeft de Europese Centrale Bank (ECB) een renteverhogingen doorgevoerd. Tijdens de volgende vergaderingen van de Raad van Bestuur van de ECB wordt er over verdere rentestappen besloten. Deze aanpassingen werken door in de rentetarieven die de gemeente verschuldigd is voor nieuw af te sluiten leningen. In de Programmabegroting 2023-2026 is rekening gehouden met een stijging van de te betalen rente van 2% naar 2,5%. De kans is aanwezig dat de rente verder stijgt en de rentelasten in het meerjarenbeeld toenemen. In de kwantificering van dit risico wordt rekening gehouden met een stijging tot 3,5% in 2026.

Beheersmaatregel: veranderen van gevolgen (beheersen)
Actief volgen van de ontwikkelingen van de kapitaalmarkt en verwerken in de P&C cyclus. In het uiterste geval kan er ook voor gekozen worden te prioriteren en temporiseren bij de voorgenomen investeringen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit, een indicatie voor de mogelijkheden om toekomstige niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, kan worden gezien als een noodzakelijke buffer om de continuïteit van de bedrijfsvoering te waarborgen. Een dergelijke buffer ligt deels in de sfeer van de exploitatie (de begroting van baten en lasten) en deels in de vermogenssfeer (reserves). Hieronder geven we een inschatting van deze capaciteit.

Weerstandscapaciteit in de exploitatiesfeer
Posten in de exploitatiesfeer dragen bij aan de structurele weerstandscapaciteit, omdat zij na aanwending meerdere jaren een positief effect hebben. In de sfeer van de exploitatie zijn de

volgende aspecten van belang voor de weerstandscapaciteit:

1. raming voor onvoorzien en een eventueel positief begrotingssaldo in het lopende jaar
2. onbenutte belastingcapaciteit
3. eventuele stelposten waarvoor nog geen verplichting is aangegaan
4. te inventariseren mogelijke ombuigingen/ heroverwegingen

Achtereenvolgens lichten wij deze aspecten toe.

1. Raming onvoorzien en eventueel positief begrotingssaldo
Jaarlijks nemen we in de begroting een budget voor het opvangen van incidentele onvoorziene lasten op. Dit budget is vastgesteld op € 35.000. In de nota Risicomanagement 2017 is uitgelegd dat het positieve resultaat van de begroting automatisch bijdraagt aan de incidentele weerstandscapaciteit.

2. Onbenutte belastingcapaciteit
De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de extra ruimte die de gemeente heeft om, met inachtneming van de wetgeving, maximale inkomsten te genereren uit de gemeentelijke heffingen. Bij de gemeente Haarlemmermeer zit deze ruimte in de belastingen en met name in de onroerendezaakbelastingen (OZB). De raad is vrij de belastingtarieven te verhogen. Om te beoordelen of er onbenutte belastingcapaciteit is, maken wij gebruik van de ruimte tussen de eigen OZB-tarieven en het redelijk peil van de OZB dat wordt vastgesteld in het kader van artikel 12 Financiële verhoudingswet (de artikel 12-norm). De door het Rijk vastgestelde artikel 12-norm is 0,17290%. Het gemiddelde OZB-tarief van Haarlemmermeer is 0,17169% en daarmee enigzins lager dan de artikel 12-norm. Het verschil wordt vermenigvuldigd met de waarde van het areaal, waarbij een onbenutte belastingcapaciteit van € 249.000 ontstaat.

3. Stelposten waarvoor nog geen verplichting is aangegaan
In de begroting 2023 zijn geen stelposten opgenomen waarvoor nog geen verplichting is aangegaan.

4. Te inventariseren mogelijke bezuinigingen/ heroverwegingen
Indien bezuinigingen leiden tot incidentele of structurele lastenverminderingen, kan dit ertoe leiden dat meer middelen naar de algemene reserves vloeien. In dat geval wordt dit bedrag meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit. Bij het huidige stand aan het eind van ons meerjarenperspectief is dit niet aan de orde.

Tabel 102

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Structureel	Incidenteel
Raming voor onvoorzien	-	35
Onbenutte belastingcapaciteit	249	-
Stelposten waarvoor geen verplichting is aangegaan	-	-
Mogelijke bezuinigingen	-	-
Totaal	**249**	**35**

Weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer
Bij de posten in de vermogenssfeer is sprake van incidentele weerstandscapaciteit. Dit houdt in dat ze eenmalig kunnen worden aangewend en alleen in het jaar van aanwending een positief resultaat opleveren. De weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer bestaat uit de algemene reserves en de stille reserves. Beide onderdelen worden hierna toegelicht.

Algemene reserves
Algemene reserves zijn reserves waarvoor geen specifieke bestemming is bepaald en die daarom vrij kunnen worden ingezet voor het afdekken van risico's en dergelijke; dit in tegenstelling tot bestemmingsreserves waaraan wel een specifieke bestemming is gegeven en waar dus niet vrij over kan worden beschikt. De reserves hebben een inkomensfunctie en kunnen worden ingezet als eigen financieringsmiddel. De rente die hierdoor wordt bespaard, wordt structureel ingezet als dekkingsmiddel voor de begroting. Dit betekent dat inzet van de reserves structurele negatieve consequenties heeft. De algemene reserves bestaan uit twee onderdelen, namelijk de Algemene dekkingsreserve en de Algemene reserve grondzaken. De aard van deze reserves lichten we hierna nader toe.

Tabel 103

Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026
Algemene dekkingsreserve	191.080	191.187	190.903	189.498	188.049
Algemene reserve grondzaken	4.549	10.486	20.848	27.070	33.869
Totaal	**195.629**	**201.673**	**211.751**	**216.568**	**221.919**

Algemene dekkingsreserve
De Algemene dekkingsreserve is gevormd door het doteren van diverse uitkeringen en overschotten. De reserve is een buffer voor het opvangen van tegenvallers en het afdekken van risico's. Daarmee is expliciet duidelijk gemaakt dat deze reserve wordt meegerekend tot de weerstandscapaciteit.

Algemene reserve grondzaken
De Algemene reserve grondzaken is een risicobuffer voor positieve en negatieve resultaten van grondexploitaties. Afhankelijk van de resultaten vindt respectievelijk een dotatie aan (bij positief resultaat) dan wel een onttrekking uit (bij negatief resultaat) de Algemene reserve grondzaken plaats. Op grond van regels met betrekking tot de minimale en maximale stand van de Algemene reserve grondzaken kan er aanvulling dan wel afroming van de reserve plaatsvinden. Een aanvulling wordt onttrokken uit de Algemene dekkingsreserve, een afroming wordt gedoteerd aan de Algemene dekkingsreserve. Omdat de Algemene reserve grondzaken specifiek is bedoeld voor het opvangen van risico's met betrekking tot grondexploitaties en omdat deze risico's worden meegenomen in de totale risicoanalyse wordt de stand van deze reserve ook meegenomen in de bepaling van de weerstandscapaciteit.

Stille reserves
Stille reserves zijn bezittingen van de gemeente die momenteel op de balans lager zijn gewaardeerd dan hun huidige marktwaarde. Dit betekent dat verkoop van deze bezittingen een eenmalig financieel voordeel voor de gemeente kan opleveren. Voorwaarde hiervoor is wel dat de verkoop op korte termijn tegen die marktwaarde kan geschieden en dat de verkoop de bedrijfsvoering van de gemeente niet beperkt. In het raadsvoorstel 'beoordelingskader Maatschappelijke Voorzieningen Integraal Accommodatieplan' (2021.0000253) is voor de verkoop van vastgoed dat niet tot de kern-portefeuille behoort over een termijn van de komende tien jaar rekening gehouden met een netto verkoopresultaat van € 8 miljoen. Onder aftrek van de opbrengsten van het reeds verkochte vastgoed resteert een stille reserve van € 7,4 miljoen. Conform het raadsbesluit wordt 50% van de netto-verkoopopbrengsten in de reserve Maatschappelijke voorzieningen gestort.

Weerstandscapaciteit geconsolideerd

Een overzicht van de totale weerstandscapaciteit (bedragen x € 1.000) levert het volgende beeld op:

Tabel 104

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Structureel	Incidenteel
Weerstandscapaciteit exploitatie:		
Raming voor onvoorzien	-	35
Onbenutte belastingcapaciteit	249	-
Stelposten zonder aangegane verplichting	-	-
Mogelijke bezuinigingen / heroverwegingen	-	-
Weerstandscapaciteit vermogen	-	-
Algemene (vrij besteedbare) reserves (stand 2023)	-	201.673
Stille reserves	-	7.400
Totale weerstandscapaciteit	249	209.108

Ratio weerstandsvermogen

Om inzicht te krijgen in hoeverre de beschikbare weerstandscapaciteit in staat is om zich voor doende risico's op te vangen, wordt de ratio weerstandsvermogen bepaald. Hiervoor hanteren wij een risicosimulatie waarin aan de risico's een bedrag en een kanspercentage wordt gekoppeld. Bij de simulatie wordt een zekerheidsniveau van 90% gehanteerd. Dit betekent dat het totaalbedrag dat uit de simulatie volgt in 90% van de gevallen voldoende zal zijn om alle daadwerkelijk uitgekomen risico's te dekken. Hiermee is vervolgens de ratio van het weerstandsvermogen te berekenen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{totale weerstandscapaciteit}}{\text{financiële impact risico's bij 90 \% zekerheid}}$$

Figuur 13

Voor deze ratio hanteren wij een streefwaarde van minimaal 1,4 ("Voldoende"). De risico's die zijn meegenomen in de analyse, zijn hiervoor in deze paragraaf beschreven.

Structurele risico's en weerstandscapaciteit
Omdat bij het berekenen van de ratio weerstandsvermogen zowel de weerstandscapaciteit als het risicobedrag bij wijze van momentopname als één bedrag wordt uitgedrukt, moeten de structurele componenten geconverteerd worden naar een eenmalig bedrag. Hiervoor hanteren wij, conform de werkwijze van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (Naris) een factor van 2,5. Dit wil zeggen dat de structurele posten voor 2,5 maal hun waarde meetellen.

Uitkomst risicoanalyse
Uit de analyse, uitgevoerd op 22 augustus 2022, volgt dat de totale financiële impact van alle risico's tezamen bij een zekerheidsniveau van 90% uitkomt op € 63 miljoen. Vergeleken met een totale weerstandscapaciteit van € 209 miljoen komen we op een ratio weerstandsvermogen van 3,3. Dit valt onder de classificatie 'Uitstekend' en betekent dat er op dit moment geen corrigerende actie vereist is.

Beoordelingstabel weerstandsvermogen

Tabel 105

Waardering	Ratio	Betekenis
A	>2	Uitstekend
B	1,4 - 2	Ruim voldoende
C	1 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	<0,6	Ruim onvoldoende

Inzicht in de ontwikkeling van het weerstandsvermogen

De ontwikkeling van het weerstandsvermogen over jaren zegt meer dan een eenmalige beoordeling. De ontwikkeling van het weerstandsvermogen meerjarig is weergegeven in het hoofdstuk Financiële hoofdlijnen.

Kengetallen financiële positie

Om tot een beter inzicht te komen van de financiële positie van de gemeente is in het BBV een standaard set van financiële kengetallen voorgeschreven. De kengetallen geven gezamenlijk op eenvoudige wijze inzicht over de financiële positie van de gemeente.

Tabel 106

Kengetallen	Werkelijk 2021	Begroting 2022[1]	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto schuldquote	88,4%	90,3%	100,3%	105,5%	117,6%	126,4%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	81,0%	82,9%	92,5%	97,8%	109,9%	118,4%
Solvabiliteitsratio	34,3%	32,6%	32,8%	32,2%	30,3%	29,9%
Grondexploitatie	22,7%	12,9%	9,8%	7,5%	7,2%	5,2%
Structurele exploitatieruimte	4,5%	2,9%	0,7%	1,6%	3,1%	-1,6%
Belastingcapaciteit	104,2%	105,0%	96,1%	96,1%	96,1%	96,1%

1 *Begroting na wijziging*

In het Gemeenschappelijk financieel toezichtskader 2020 van de provincies zijn voor de financiële kengetallen de in Tabel 107 genoemde signaleringswaarden opgenomen die door de provinciaal toezichthouder gebruikt wordt voor het inzicht in de financiële situatie en risicopositie van de gemeente.

Tabel 107

Kengetal	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Netto schuldquote en Solvabiliteitsratio
Om het door de raad vastgestelde beleid te kunnen uitvoeren moeten financieringsmiddelen worden aangetrokken. Hierdoor stijgt de schuldpositie van de gemeente de komende jaren, wat gevolgen heeft voor de ontwikkeling van de netto schuldquote, de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen en het solvabiliteitsratio. Gezien de ontwikkeling van de schuldpositie zijn er voorstellen gedaan om de schuldontwikkeling te beheersen. Hiervoor wordt verwezen naar de paragraaf Financiering waar ingegaan wordt op het onderwerp schuldbeheersing en de indicatoren, inclusief normering, die de schuld monitoren. De netto schuldquote is één van deze indicatoren.

Grondexploitatie
Het kengetal grondexploitatie drukt de geactiveerde waarde van de in exploitatie genomen bouwgronden uit in een percentage van het totaal van de geraamde lasten van de begroting. De waarde van de gronden wordt in het (t)MPG goed onderbouwd en is daarom reëel. De verkoop van de gronden zal bijdrage aan het verbeteren van de schuldratio en het solvabiliteitsratio.
Voor dit kengetal is door de raad geen norm vastgesteld. Dit is niet noodzakelijk gezien de onderbouwing in het (t)MPG.

Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt in de structurele en de incidentele baten en lasten. Het structureel begrotingssaldo wordt berekend door de totale lasten en baten te verminderen met het saldo van de incidentele lasten en baten.
In alle begrotingsjaar 2023 tot en met 2025 is het percentage positief, dat betekent dat er lagere structurele lasten dan baten zijn.
Vanaf 2026 is sprake van een tekort. Dit is het directe gevolg van het voornemen van het Kabinet om vanaf 2026 te gaan werken met een nieuwe financieringssystematiek voor gemeenten en provincies. In het kader van het financieel beleid van onze gemeente hanteren we als beleidsuitgangspunt dat, wanneer als gevolg van de onzekere financieringssystematiek van het Rijk naar de gemeenten tekorten ontstaan, maximaal de laatste twee jaren van het meerjarenbeeld negatief mogen staan.

Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft aan hoe de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden zich verhouden tot het landelijk gemiddelde. Hierbij worden de jaren 2023 tot en met 2026 vergeleken met het landelijk gemiddelde van 2022, € 904. Uit het kengetal blijkt dat Haarlemmermeer onder het landelijk gemiddelde (gesteld op 100%) zit.
Voor de bepaling van de belastingdruk is het landelijk gemiddelde niet maatgevend. Haarlemmermeer heeft zijn eigen beleid vastgesteld. Hiervoor wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Conclusie
Afgezet tegen de signaleringswaarden die de provincie gebruikt voor het financieel toezicht op gemeenten vallen bijna alle BBV-kengetallen voor de financiële positie gedurende de hele meerjarenperiode onder neutraal. Het kengetal grondexploitatie valt onder minst risicovol. De verklaring hiervoor is dat de gemeente minder bouwgrond in eigendom heeft, waardoor de waarde van de bouwgrondexploitaties afneemt. Gezien deze uitkomsten is de algemene conclusie dat de financiële positie van de gemeente goed is.

Onderhoud kapitaalgoederen

Portefeuillehouder: Sedee-Schuitemaker, Steffens-van de Water

Een substantieel deel van de begroting heeft betrekking op onderhoud van kapitaalgoederen zoals gebouwen, wegen, openbaar groen, riolering en openbare verlichting. De onderhoudslasten zijn verspreid over diverse programma's en gebaseerd op de door de raad gemaakte keuze(s) van het onderhoud- en kwaliteitsniveau.
Deze paragraaf gaat in op de staat van onderhoud en de onderhoudslasten van de kapitaalgoederen.
De volgende kapitaalgoederen in deze paragraaf komen aan de orde:

1. Sportterreinen
2. Openbare speel-, sport- en ontmoetingsvoorzieningen
3. Wegen
4. Civieltechnische kunstwerken
5. Riolering
6. Openbaar groen
7. Openbare verlichting
8. Verkeersregelinstallaties (VRI's)
9. Watergangen
10. Begraafplaatsen

1. Sportterreinen

Wij beheren 23 sportparken waarop circa 95 sportvelden zijn gelegen. Het onderhoud van sportvelden bestaat uit diverse activiteiten die beschreven zijn in het Beheerplan Buitensport 2020-2023. Het gaat onder andere om het onderhouden van natuur- en kunstgrasvelden, bestaande uit het onderhoud van groen en verhardingen, onkruidbestrijding, het repareren van hekwerken, groot onderhoud en vervanging. Dit jaar actualiseren wij het beheerplan.
Over het algemeen zijn onze sportvelden van goede kwaliteit en voldoen deze aan de sporttechnische eisen van de betreffende sportbond en NOC*NSF.
Bij buitensportcomplexen hebben wij 25 kunstgras (voetbal)velden, drie kunstgras korfbalvelden en negen kunstgras hockeyvelden. Op grond van de sporttechnische eisen moeten alle kunstgrasvelden na het achtste speelseizoen na certificering opnieuw een keuring ondergaan. Wij laten alle kunstgrasvelden ouder dan zes jaar ieder jaar keuren door een externe keuringsinstantie, zodat wij op de hoogte blijven van de actuele stand van zaken van de velden en op tijd bij kunnen sturen. In Tabel 108 is de actuele kwaliteit van de kunstgrasvelden opgenomen.

Tabel 108

Omschrijving	Eenheid	Bron	Meting	Steefwaarden/prognose			
			2022	2023	2024	2025	2026
Kwaliteit kunstgrasvelden	% goed	Gisib	92%[1]	100%	100%	100%	100%

1 *92% goed betekent dat de resterende kunstgrasvelden (3 stuks) niet meer voldoen aan de sporttechnische eisen van de betreffende sportbond en NOC*NSF. Vanwege de veiligheid streven wij naar 100% goed.*

Sportvelden die niet meer voldoen aan de sporttechnische vervangen wij uit de Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR). In 2023 vervangen wij de volgende kunstgrasvelden: veld 1 en 2 van hockeyclub De Reigers in Hoofddorp, en veld 1 van voetbalvereniging Dios.

2. Openbare speel-, sport- en ontmoetingsvoorzieningen

Wij onderhouden en vervangen openbare speel-, sport- en ontmoetingsplekken in de buitenruimte voor de Haarlemmermeerse kinderen en jongeren. In het beheerplan Speelvoorzieningen 2020-2023 is opgenomen hoe wij de speel- en sporttoestellen onderhouden. Wij actualiseren het beheerplan.
Wij waarborgen de veiligheid van de toestellen door deze conform de wettelijke veiligheidseisen te inspecteren. De toestellen zijn hierdoor heel en veilig. Speeltoestellen die aan het einde van de technische levensduur zijn, vervangen wij vanuit de VOR. Hierbij overleggen wij met de omwonenden van een speelplek hoe deze moet worden ingericht. Dit is ook afhankelijk van de demografische situatie in de buurt rondom de speelplek. Het areaal speeltoestellen veroudert. Dit betekent dat de komende jaren veel speeltoestellen vervangen moeten worden. Onze vervangingsopgave is daarom hoger dan gebruikelijk. In Tabel 109 is de actuele kwaliteit van speeltoestellen weergegeven.

Tabel 109

Omschrijving	Eenheid	Bron	Meting	Steefwaarden/prognose			
			2022	2023	2024	2025	2026
Kwaliteit speeltoestellen	% goed	Gisib	89%[1]	100%	100%	100%	100%

1 *89% goed betekent dat de resterende speeltoestellen (81 stuks) niet meer voldoen aan de wettelijke veiligheidseisen. Vanwege de veiligheid streven wij naar 100% goed.*

Wij vervangen onder andere speeltoestellen in de Van den Berghlaan, Hamelenburg (Hoofddorp), La Traviataplantsoen (Nieuw-Vennep), en Zeilhof (Rijsenhout). Bij de vervanging van speeltoestellen toetsen wij of de speellocaties voldoen aan ons speelruimtebeleid "Kom in Beweging!"- Speelruimte in de gemeente Haarlemmermeer (2021.0000721).

Wij beheren drie goed bezochte, gemeentelijke recreatiegebieden: het Haarlemmermeerse Bos (115 ha), de Toolenburgerplas (85 ha) en deelgebied 1 van PARK21 (28 ha). Deze gebieden vervullen een belangrijke functie voor onze inwoners voor dagrecreatie (sport, spel en evenementen) en dragen tevens bij aan een gezonde levensstijl door de mogelijkheden tot recreëren en bewegen. In het beheerplan Recreatiegebieden 2020-2023 is beschreven hoe wij de recreatiegebieden onderhouden. Dit beheerplan actualiseren wij. Onderhoud vindt plaats aan verhardingen, beplantingen, oeverinrichting en terreinmeubilair. Wij vervangen bomen, beplanting en verhardingen aan het einde van de levensduur vanuit de VOR.

3. Wegen

Het begrip Wegen omvat de gemeentelijke verhardingen die worden aangetroffen binnen het wegprofiel: rijbaan, parkeervak, bushalte, fietspad, trottoir, voetpad etcetera. Hoe de verhardingen worden onderhouden is opgenomen in het beheerplan Verhardingen 2020-2023 (met bijlagen 7.2, 7.3, 7.4 a en 7.4 b). Wij actualiseren dit beheerplan.

Uit de inspectiegegevens van 2022 blijkt dat de kwaliteit van verhardingen is verbeterd. In plaats van 23% in 2020 is in 2022 16% van het totale areaal van onvoldoende kwaliteit. Deze kwaliteitsverbetering is te danken aan de extra inzet vanuit de voorziening Achterstallig onderhoud. Deze voorziening is bij de jaarstukken 2019 conform de eisen van het BBV ingesteld. Het doel is om het bestaande achterstallig onderhoud zo snel mogelijk in te lopen. Onze uitgangspunten

hierbij zijn het voorkomen van kapitaalvernietiging en veiligheid. Deze uitgangspunten hanteren wij ook bij onze reguliere onderhoudsplanning. De extra inzet heeft geleid tot een flinke toename van de kwaliteit van met name onze open verhardingen. Wij zetten deze aanpak voort tot en met 2023. In het geactualiseerde beheerplan bepalen wij of nieuwe maatregelen nodig zijn.

De kwaliteit van de verhardingen heeft een relatie met de leeftijd van het areaal. Het huidige areaal veroudert. Vanuit het verleden kent het areaal perioden van sterke groei. Wij zitten nu in een situatie dat wij een piek hebben in groot onderhoud (leeftijd 20 jaar) en een piek in benodigde vervangingen (leeftijd vanaf 50 jaar). Daarnaast heeft het Rijk als doelstelling om de woonomgeving in 2050 klimaatadaptief te hebben ingericht, met een duurzame en CO_2-neutrale energievoorziening. Deze opgaven willen wij buurtgericht aanpakken. In 2023 start de voorbereiding hiervan.

Vanuit de VOR vernieuwen wij onder andere de volgende wegvakken:

Tabel 110

Wegvak	Kern
Maria Margaretalaan	Abbenes
fietspad Aalsmeerderweg	Burgerveen-Rijsenhout
Burgemeester Van Bruggenstraat e.o.	Halfweg
Dunantstraat (Pax deelplan 3)	Hoofddorp
Kalorama-v.d. Burchstraat	Hoofddorp
Lipkenstraat e.o.	Hoofddorp
Roekenbos	Hoofddorp
Hoofdweg Westzijde	Lijnden
Azollastraat, Waterklaverstraat, Waterlelieplantsoen, Krabbescheerstraat	Lisserbroek
Herfstpark	Nieuw-Vennep
Westerdreef	Nieuw-Vennep
Buurtgerichte aanpak (voorbereiding)	
Badhoevedorp Centrum	Badhoevedorp
Badhoevedorp Oost en Noordoost	Badhoevedorp
Hoofddorp Noord zuidelijke tranche	Hoofddorp
Hoofddorp West (restant)	Hoofddorp
Rijsenhout Dorp	Rijsenhout
Spaarndam oost fase 1	Spaarndam
Zwanenburg Noordwest en Zuidwest	Zwanenburg
Zwanenburg Oost fase 4	Zwanenburg
Zwanenburg Noordoost en Zuidoost	Zwanenburg

In 2023 verrichten wij regulier onderhoud aan de volgende wegvakken:

Tabel 111

Wegvak	Kern
Polanenkade	Halfweg
Gravenbospad	Hoofddorp

Vanuit de voorziening achterstallig onderhoud vinden op diverse plekken werkzaamheden aan open verhardingen plaats.

4. Civieltechnische kunstwerken

Civieltechnische kunstwerken zijn onder andere kademuren, beweegbare en vaste verkeersbruggen, fiets- en voetgangersbruggen, tunnels, viaducten en steigers. De uitgangspunten voor het beheer zijn vastgelegd in het beheerplan Kunstwerken 2020-2023. Het beheerplan geeft op korte en middellange termijn aan welke onderhouds- en vervangingsmaatregelen genomen moeten worden om het areaal in stand te houden. Wij actualiseren het beheerplan. De kwaliteit van de kunstwerken is over het algemeen goed. Achterstallig onderhoud komt nog slechts sporadisch voor en door het gebruik van duurzame materialen neemt de levensduur toe. Bij deze kunstwerken richten wij ons op minimale instandhouding, functionaliteit en voorkoming van kapitaalvernietiging.
Wij vernieuwen kunstwerken vanuit de VOR. In

2023 starten wij met de vernieuwing van de volgende kunstwerken:

Tabel 112

Kunstwerk	Straat	Kern
voetgangers-/fietsbrug	Venneperweg	Nieuw-Vennep
kademuur	Douglassingel	Schiphol-Rijk
kademuur	Douglassingel	Schiphol-Rijk
kademuur	Douglassingel	Schiphol-Rijk
beweegbare brug	Weteringweg	Weteringbrug
beweegbare brug	Dennenlaan	Zwanenburg

5. Riolering

Om aan de zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater te voldoen beheren en onderhouden wij het bijbehorende waterstelsel. Verbeteringsmaatregelen en vervangingen van het bestaande rioolstelsel zijn hier een onderdeel van. Hoe wij de riolering onderhouden is opgenomen in het Gemeentelijk Rioleringsplan Haarlemmermeer 2021-2023 (GRP). Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2023 vervalt de verplichting om een GRP te hebben. In plaats daarvan stellen wij een uitvoeringsplan op, waarin de buurtgerichte aanpak voor klimaatadaptatie en de energietransitie een plaats krijgt. Het uitvoeringsplan dient tevens als onderbouwing voor de rioolheffing.

Wij hebben extra aandacht voor het scheiden van afval- en hemelwater (afkoppelen) om de hoeveelheid afvalwater bij de zuivering te verminderen en het zuiveringsproces te verbeteren. In Spaarndam vervolgen wij bijvoorbeeld de uitvoering van fase 1A van het afkoppelprogramma Spaarndam (het noordwesten van Spaarndam). Wij vervangen de riolering onder andere in integrale projecten in de Lipkenstraat en omgeving, en Roekenbos in Hoofddorp, die zijn doorgeschoven vanuit 2022. Wij starten daarnaast met de voorbereiding van een buurtgerichte aanpak in delen van Zwanenburg en Rijsenhout, waarbij ook rioleringsmaatregelen worden uitgevoerd.

Wij inspecteren jaarlijks circa 40 km van de riolering verspreid over de gemeente. De resultaten van inspecties en een risicoanalyse zijn de basis voor het bepalen van de benodigde maatregelen. Wij willen jaarlijks voor circa 4 km van ons rioolstelsel levensduur verlengende maatregelen (relinen van de leiding) treffen. Dit jaar zal dit plaatsvinden in delen van Graan voor Visch in Hoofddorp, Nieuw-Vennep-West en Zwanenburg Noord-West. Deze maatregelen zijn minder kostbaar en veroorzaken nagenoeg geen overlast voor inwoners. Bij calamiteiten ondernemen wij direct actie.

6. Openbaar Groen

Het openbaar groen bestaat uit bomen en groenvlakken (onder andere gazon, heesters, hagen, bosplantsoen). Hoe wij het openbaar groen onderhouden is opgenomen in het Beheerplan Bomen en beplanting 2020-2023. Wij actualiseren het beheerplan.

Goed onderhoud heeft invloed op de leefomgeving en draagt bij aan een positieve belevingswaarde van de woon- en leefomgeving. Het onderhoud bestaat uit de volgende maatregelen:

- om de kwaliteit goed in beeld te houden inspecteren wij alle bomen minimaal eens in de vier jaar op veiligheid; monumentale bomen inspecteren wij elk jaar;
- we snoeien de bomen een keer per vier jaar om de kwaliteit voldoende te houden;
- daarnaast beschermen we bomen tijdens werkzaamheden en bij renovatieprojecten geven we bestaande bomen indien nodig extra ondergrondse ruimte en voeding;
- als de veiligheid in het geding is, dan worden maatregelen getroffen, zoals het snoeien of vervangen van de boom;
- beplantingsvakken worden onkruidvrij gehouden en deze worden gesnoeid om de (verkeers)veiligheid te waarborgen;
- de kwaliteit van beplantingen inspecteren wij eens in de vier jaar via de metingsmethodiek NEN 2767;
- beplantingen met een slechte kwaliteit vervangen wij.

Wij bestrijden daarnaast de eikenproccessierups zoveel mogelijk biologisch door hun natuurlijke vijanden (vogels en vleermuizen) aan te trekken

door nestkasten te plaatsen. Ook kruidenrijke grassen leveren een bijdrage aan de bestrijding van de eikenprocessierups, omdat er veel insecten in deze grassen zijn die vogels aantrekken.

De kwaliteit van bomen en beplanting is over het algemeen goed. Uit de meest recente veiligheidsinspecties van onze bomen komt het volgende beeld naar voren:

Tabel 113

Kwaliteit bomen	Percentage van de (gemeentelijke) bomen 2019	Percentage van de (gemeentelijke) bomen 2022
Voldoende	85,2%	79%
Matig	12,5%	19%
Slecht	2,1%	1,5%
Zeer slecht	0,2%	0,2%

Uit de veiligheidsinspecties is gebleken dat aan de ene kant het aantal bomen dat in slechte of zeer slechte kwaliteit verkeert is verminderd ten opzichte van de meting uit 2019. Hier staat tegenover dat de kwaliteit van circa 5% van de bomen is verminderd van niveau 'goed' naar niveau 'matig'. Het bomenbestand veroudert en dat betekent dat meer kosten worden gemaakt voor het snoeionderhoud. Om de bomen veilig te kunnen houden is bij de Voorjaarsrapportage 2022 structureel € 200.000 extra beschikbaar gesteld.

Wij willen het aantal slechte en zeer slechte bomen verminderen om de kwaliteit van ons bomenareaal te verbeteren. Ondanks dat 1,7% een laag percentage is, gaat het om enkele honderden bomen. Ons vervangingsplan en onze onderhoudscyclus richten wij op het verlagen van het percentage slechte en zeer slechte bomen. Vervanging is in de meeste gevallen de enige optie. Voor de slechte bomen beoordelen wij of deze vervangen dienen te worden of dat extra onderhoud volstaat. Een kanttekening hierbij is dat de kwaliteit van bomen beïnvloed wordt door weersomstandigheden als storm of bijvoorbeeld droogte, waardoor het niet altijd mogelijk is om de kwaliteit van bomen in alle opzichten optimaal te houden.

Beplantingen inspecteren wij eens in de vier jaar via de methode NEN 2767 voor kwaliteitsmeting, waarbij de conditiescore van beplantingen wordt bepaald. De geïnspecteerde plantvakken kunnen een conditiescore van 1 tot 6 krijgen (van zeer goed tot zeer slecht). Uit de kwaliteitsmeting openbaar groen komt het volgende beeld naar voren:

Tabel 114

Conditiescore kwaliteitsmeting openbaar groen	Percentage van de (gemeentelijke) groenvakken 2019[1]
1 (uitstekend)	58%
2 (goed)	26%
3 (redelijk)	5%
4 (matig)	6%
5 (slecht)	4%
6 (zeer slecht)	1%

1 *Beplanting wordt eens per vier jaar geïnspecteerd volgens de NEN 2767-systematiek . Wij hebben in 2019 voor het eerst volgens deze nieuwe systematiek geïnspecteerd. In 2022 volgt een nieuwe inspectie, waarvan de resultaten eind 2022 beschikbaar zijn.*

Onze vervangingsplannen zijn gericht op het vervangen van beplanting met een slechte (score 5) en zeer slechte (score 6) kwaliteit, waarbij het doel is om de percentages hiervan te verminderen. De plantvakken met een matige conditie (score 4) zullen worden vervangen in gecombineerde projecten. Beplantingen met een slechte kwaliteit vervangen wij als losstaande projecten.

Vanuit de VOR vervangen wij in 2023 bomen en beplantingen, waarvan uit de kwaliteitsinspectie is gebleken dat deze in slechte of zeer slechte staat zijn. Deze bomen en beplanting staan verspreid over de gemeente. Wij nemen de vervanging zoveel mogelijk mee in integrale projecten. Wij vervangen onder andere bomen en beplantingen op de volgende locaties:

Tabel 115

Project	Straat	Kern
Laatste fase vervangen bomen Geniedijk (425 populieren vervangen door iepen en rooien 266 bomen)	Geniedijk	Diverse kernen
Vervangen bomen en beplantingen	Meidoornweg	Badhoevedorp
Vervangen bomen en beplantingen	Wethouder Rijkeboerstraat, Burgemeester van Bruggenstraat en Teding van Berkhoutweg	Halfweg
Vervangen bomen en beplantingen (integraal project)	Soderblomstraat en Dunantstraat	Hoofddorp
Vervangen bomen, verwijderen tegels en aanbrengen plantvak voor klimaatadaptatie	Assinkbos	Hoofddorp

Daarnaast planten wij op aanvraag extra bomen op locaties waar dit technisch mogelijk is.

7. Openbare verlichting

Het onderhoud van Openbare Verlichting (OVL) is beschreven in het Beheerplan Openbare Verlichting 2020 -2023. Dit beheerplan actualiseren wij.
Wij keuren alle 450 elektrische installaties een keer per vijf jaar, waarmee ze voldoen aan de richtlijnen voor de elektrische veiligheid. Alle OVL-kasten zijn waar nodig rondom voorzien van bestrating, zodat de kasten makkelijk en veilig te onderhouden zijn. Wij keuren de lichtmasten aangesloten op het Liander-net, zodat we ook de veiligheid van onze objecten die zijn aangesloten op dit netwerk kunnen waarborgen. Wij starten in april 2023 met een nieuw contract voor de OVL waarbij aanleg en onderhoud van de OVL en van de elektrische installatie door één huisaannemer worden uitgevoerd.

Om energie te besparen vervangen wij de bestaande verlichting door LED-verlichting in de kernen Hoofddorp, Badhoevedorp, Lijnden, Nieuw-Vennep en Vijfhuizen.

Bij het vervangen van het kabelnet kiezen wij ervoor om het kabelnet in eigendom van Liander aan het einde van de levensduur te vervangen door eigen net. Eigen kabelnet leidt tot minder storingen. Storingen die zich wel voordoen, kunnen wij sneller verhelpen. Dit leidt tot minder klachten van inwoners. Wij vervangen het kabelnet onder andere in een gedeelte van Spaarndam en in Nieuw-Vennep West.

8. Verkeersregelinstallaties (VRI's)

Het onderhoud van de VRI's is beschreven in het Beheerplan VRI's 2020-2023. Wij actualiseren dit beheerplan.
De kwaliteit van de VRI's is goed als gevolg van de juiste onderhoudsfrequentie en de tijdige vervanging aan het einde van de levensduur. Alle VRI's zijn aangesloten op onze verkeerscentrale. Storingen worden automatisch door de VRI's aan de verkeerscentrale en de onderhoudsaannemer gemeld en binnen de geldende responsetijden opgelost. Bij het beheer van de VRI's passen wij innovatieve en/of energiebesparende technieken toe. De VRI's zijn uitgerust met energiezuinige LED-lampen. Aan de hand van een proef uit 2022 met een nieuwe techniek voor detectie van voetgangers op de Nieuwe Molenaarslaan in Hoofddorp bepalen wij of deze ook elders in de gemeente bij zebraoversteek-beveiligingsinstallaties toepasbaar is. Om de VRI's af te stemmen op de verkeersbehoefte worden deze in het kader van verkeerskundig beheer regelmatig geschouwd en indien nodig worden zij opnieuw afgesteld op bijvoorbeeld gewijzigde verkeersstromen. De gedeeltelijke of gehele vernieuwing van VRI's vindt plaats vanuit de VOR. Wij vervangen de VRI op de kruising KP37 Busbaan/ Geerlingsdreef/Lunenburgdreef/Reina Prinsen Geerligsdreef in Hoofddorp en de drie zebraoversteek-beveiligingsinstallaties op het Burgemeester van Stamplein, eveneens in Hoofddorp.

9. Watergangen

Wij beheren watergangen buiten de bebouwde kom en langs de polderwegen, enkele fortgrachten en diverse vijvers binnen het stedelijke gebied. Hoofdwatergangen, zoals tochten en vaarten, worden door het hoogheemraadschap van Rijnland beheerd. Voor het beheer van watergangen in stedelijk gebied hebben wij een overeenkomst met het hoogheemraadschap afgesloten.

in het Beheerplan Watergangen 2020-2023 is beschreven hoe wij onze watergangen onderhouden. Wij actualiseren dit beheerplan.
Het onderhoud van de watergangen bestaat uit het samen met het hoogheemraadschap van Rijnland maaien en uithalen van de gemeentelijke watergangen, het baggeren en het verwijderen van drijfvuil.
Het hoogheemraadschap onderhoudt de watergangen binnen de bebouwde kom, waaronder het baggeronderhoud, om de watergangen op diepte te houden en de waterkwaliteit in stand te houden.
In lijn met het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) 2008 wordt geprobeerd zoveel mogelijk bagger op de kant te brengen. Bagger die verontreinigd is of technisch niet op de kant kan worden gebracht, wordt op kosten van het hoogheemraadschap afgevoerd naar een professionele verwerker. De kosten van bagger waarvan wij het vanwege omwonenden of vanwege het bevorderen van de biodiversiteit niet wenselijk vinden dat deze op de kant wordt gebracht zijn voor onze rekening omdat wij een ontvangstplicht hebben voor deze bagger.
Voor het verwijderen van bagger uit watergangen buiten de kom zijn wij zelf verantwoordelijk.
Omdat uit het beheerplan is gebleken dat de watergangen buiten de kom te veel bagger bevatten, baggeren wij extra om de watergangen binnen tien jaar op voldoende diepte te krijgen. Hierdoor verbetert de waterkwaliteit en kunnen de watergangen bij hevige regenval overtollig water beter afvoeren. Nu wij aan de Rijnlanderweg, tussen de N207 en de A44, een baggerdepot hebben gerealiseerd, kunnen wij meer bagger duurzaam en goedkoper verwerken. Dit betreft zowel bagger die vrijkomt bij onze eigen werkzaamheden, als baggerwerkzaamheden door het hoogheemraadschap, waarvoor wij een ontvangstplicht hebben.
Beschoeiingen, duikers en stuwen worden vervangen vanuit de VOR. Wij vervangen beschoeiing bij de woonboten aan de Vijfhuizerdijk in Vijfhuizen en de Cruquiusdijk in Cruquius en een duiker aan de Wethouder Van Essenweg in Halfweg. Daarnaast vervangen wij duikers en stuwen op basis van meldingen.

10. Begraafplaatsen

De gemeente bezit zes gemeentelijke begraafplaatsen. Twee begraafplaatsen liggen in Nieuw-Vennep (de Taxushof en de Lindenhof), twee in Hoofddorp (de Iepenhof en de Wilgenhof), één in Zwaanshoek (de Meerterpen) en één in Spaarnwoude (De Akker Gods). Wij beheren de begraafplaatsen op niveau A van het Beheerkwaliteitplan (BKP). Dit betekent dat wij wegen, paden en groen op het hoogste niveau onderhouden om een goede toegankelijkheid en uitstraling van de begraafplaatsen te bereiken. Hierbij hebben wij oog voor de flora en fauna op de begraafplaatsen en versterken wij de aanwezige groen- en natuurwaarden. Het onderhoud bestaat met name uit het dagelijks onderhoud van de graven, het groen, de paden en de objecten. De uitvoerende taken op het gebied van het dagelijks onderhoud en op het gebied van begraven hebben wij uitbesteed aan De Waterwolf.

Jaarlijkse onderhoudslasten

Tabel 116

Omschrijving (bedragen × € 1 miljoen)	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1. Vastgoed			
1.01 Gebouwen niet voor Openbare dienst	0,41	0,36	0,67
1.02 Brandweerkazernes	0,03	0,00	0,00
1.03 Cultuur	0,67	0,90	0,11
1.04 Sport	0,91	1,85	1,10
1.05 Monumenten, recreatiegebieden, aula en begraafplaatsen	0,15	0,35	0,35

Omschrijving (bedragen × € 1 miljoen)	Realisatie 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1.06 Jongerencentra en kinderopvang	0,07	0,04	0,08
1.07 Wijk- en Dorpsgebouwen (Sociaal Culturele gebouwen)	0,18	0,43	0,22
1.08 Onderwijs	0,61	0,82	0,65
1.09 Huisvesting Ambtenaren	0,03	0,04	0,11
1.10 Parkeergarage Scorpius	0,11	0,15	0,09
Totaal: 1. Vastgoed	**3,17**	**4,94**	**3,38**
2. Sportterreinen	1,44	1,49	1,47
3. Openbare speel-, sport en ontmoetingsvoorzieningen en recreatiegebieden			
3.02 het Haarlemmermeerse Bos, de Toolenburgerplas en Park 21	0,63	0,72	0,66
3.01 openbare speel- sport en ontmoetingsplekken	0,72	0,75	0,74
4. Wegen (Civieltechnische) Kunstwerken	8,41	10,60	8,17
5. Riolering	2,72	2,62	2,76
6. Openbaar groen	8,23	8,20	7,94
7. Openbare verlichting	0,96	0,97	0,77
8. Verkeerregelinstallaties (VRI)	0,29	0,55	0,52
9. Watergangen	0,40	1,44	1,19
10. Begraafplaatsen	0,80	0,76	0,73
Totaal	**27,77**	**33,04**	**28,33**

Toelichting

1. Vastgoed

De uitgaven voor het groot onderhoud fluctueren jaarlijks en zijn gebaseerd op het meerjaren onderhoudsplan voor de gebouwen. De fluctuaties worden opgevangen via de onderhoudsegalisatievoorziening Onderhoud gebouwen.

4. Wegen

In de Jaarstukken 2019 heeft er, op grond van een stellige uitspraak van de commissie BBV, een storting in de voorziening achterstallig onderhoud verhardingen plaatsgevonden. De kosten hiervoor ramen wij voor de jaren 2022 en 2023 op € 2.683.400 en € 372.900.

Vastgoed

Portefeuillehouder: Sedee-Schuitemaker

Inleiding

De gemeente beschikt over een diverse en dynamische vastgoedportefeuille die bestaat uit gebouwen, gronden en zakelijke rechten. Dit vastgoed wordt primair ingezet voor het huisvesten van maatschappelijke organisaties en ter ondersteuning van een beleidsdoel. Een deel van de portefeuille is strategische voorraad welke dient als instrument voor gebiedsontwikkelingen op de korte en lange termijn.

Wij streven naar een optimale balans tussen maatschappelijk en financieel rendement. Het uitgangspunt is om de vastgoedportefeuille zo doeltreffend en doelmatig mogelijk in te zetten.

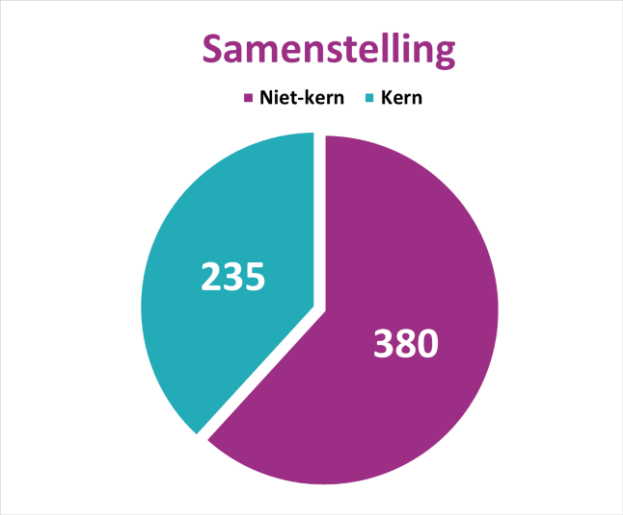
Het in bezit hebben van vastgoed is geen doel op zich. Zowel het huren van panden of het huisvesten in accommodaties van derden is ook een mogelijkheid om in een (tijdelijke) vraag te kunnen voorzien.

Een professionele aanpak van het vastgoedmanagement is hierbij essentieel. De afgelopen jaren is met succes ingezet op het verder professionaliseren en verbeteren van de gemeentelijke vastgoedorganisatie. Met de stappen die hierin zijn gezet zijn wij in staat om de portefeuille op strategisch, tactisch en operationeel niveau effectief en efficiënt te beheren en de organisatie professioneel te adviseren en ondersteunen op alle soorten vastgoedvraagstukken.

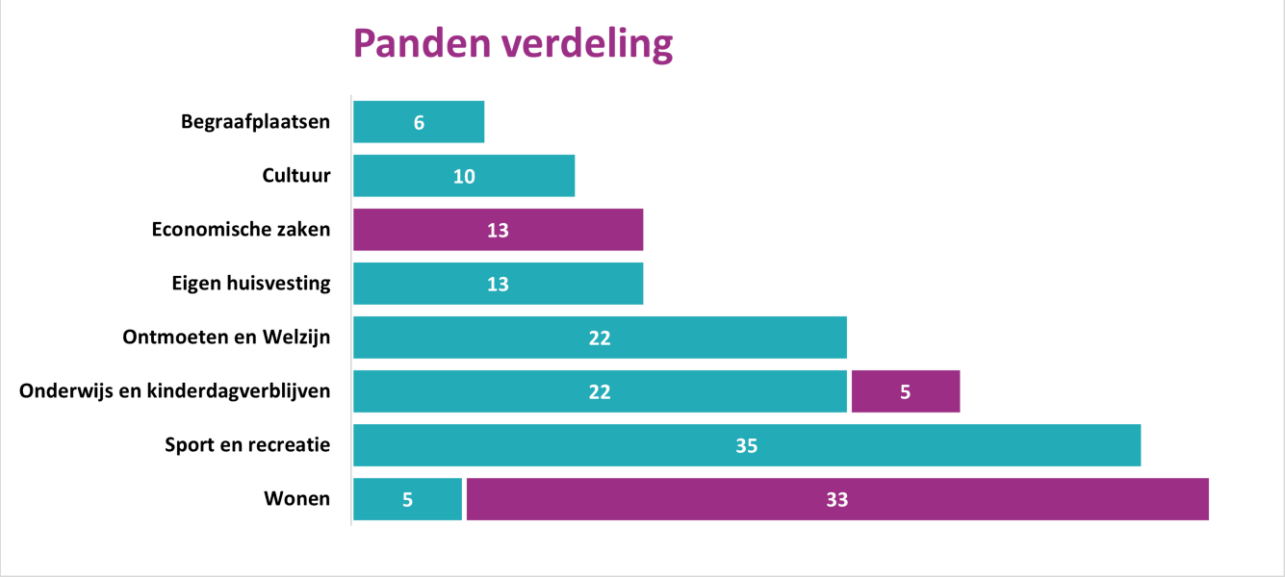
Vastgoedportefeuille

Haarlemmermeer heeft op 1 januari 2022 in totaal 615 gebouwen, gronden en zakelijke rechten in eigendom. Het vastgoed is verdeeld in een kernportefeuille en een niet-kernportefeuille. Vastgoed in de kernportefeuille wordt ingezet voor het huisvesten van de ambtelijke organisatie en beleidsmatige activiteiten zoals sport, cultuur, welzijn, recreatie en onderwijs. De niet-kernportefeuille bestaat uit het overige gemeentelijke vastgoed zoals strategische gronden, zakelijke rechten, commercieel vastgoed, woningen en overige gronden.

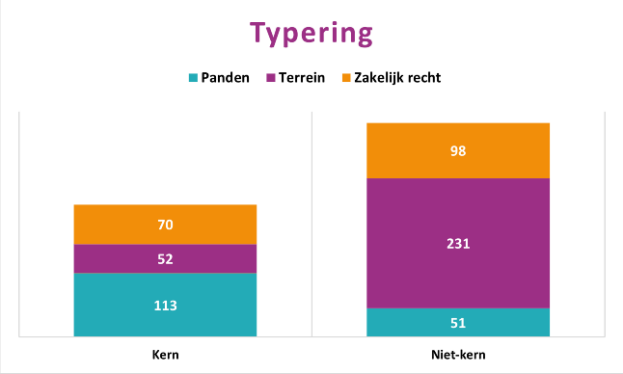
De onderstaande figuur geeft inzicht in de typering van de objecten, de verdeling van de panden per beleidsveld en de samenstelling van de totale vastgoedportefeuille.

Figuur 14

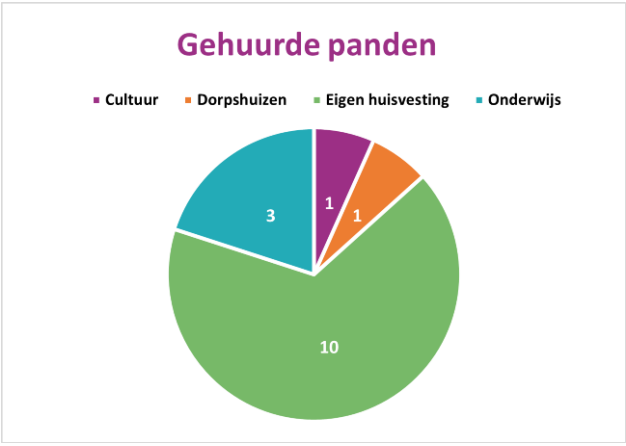
Figuur 15

Figuur 16

Huur

Behalve objecten in eigendom huurt de gemeente ook vastgoed van derden. Voor huren wordt vaak gekozen wanneer er sprake is van een ruimtetekort dat van tijdelijke aard is. Huur biedt in de regel meer flexibiliteit dan eigendom maar heeft ook nadelen. Zo is aanpassing van het gebouw vaak lastig en liggen de kosten doorgaans hoger dan bij eigendom.

Figuur 17

Onderwijshuisvesting
De gemeente heeft van 58 schoolgebouwen het economisch claimrecht. Dit betekent dat het schoolbestuur het juridisch eigendom heeft en bij het beëindigen van het onderwijs in een gebouw, het gebouw 'om niet' terugvalt aan de gemeente. Zowel deze objecten als de gehuurde objecten zijn niet opgenomen in bovenstaande grafieken, aangezien het geen eigendom betreft.

Tabel 117

Lasten en baten gebouwen per programma (bedragen × € 1.000)	Begroting Lasten (2023)			Baten
	Beheer	Onderhoud	Kapitaal	
Veiligheid	0	0	13	110
Zorg en werk	0	-2	0	0
Maatschappelijke ontwikkeling	6.980	3.177	16.791	16.042
Mobiliteit	287	93	94	0
Ruimtelijke ontwikkelingen	8	0	259	779
Wonen	76	24	0	261
Kwaliteit fysieke omgeving	32	8	0	0
Economische zaken	8.131	252	1.322	12.279
Overzicht overhead	279	26	3	4
Totaal	**15.793**	**3.577**	**18.483**	**29.475**

Meerjarenperspectief Vastgoed

In het Meerjarenperspectief Vastgoed 2022-2024 (MPV) (2022.0000212) is opgenomen hoe de gemeente haar vastgoed inzet voor het bereiken van reeds vastgestelde beleidsdoelen. In het MPV wordt uitgebreid gerapporteerd over het gevoerde vastgoedbeleid en de financiële gevolgen van het beheer. Ook wordt beschreven welke ontwikkelingen in de vastgoedportefeuille zijn voorzien voor de korte termijn en lange termijn en welke recent zijn gerealiseerd. Het MPV geeft inzicht in de vastgoeddetails op deelportefeuilleniveau zoals het aantal vastgoedobjecten per deelportefeuille, boekwaarde en verzekerde waarde. Daarnaast wordt gerapporteerd over lopende projecten zoals verduurzaming van de vastgoedportefeuille, verkoop van vastgoed, uitvoering Integraal accommodatie plan (IAP), en de gehuurde vastgoedobjecten met huurtermijnen. De eerste versie van het MPV is in het eerste kwartaal van 2022 ter informatie aangeboden aan de raad. Tweejaarlijks wordt een actualisatie van het MPV ter informatie aan de raad gezonden. De eerstvolgende editie volgt in het derde kwartaal van 2024.

Verduurzaming

De Haarlemmermeerse Routekaart Verduurzaming verschijnt eind 2022 en geeft inzicht in, en richting aan de verduurzamingsopgave van de vastgoedportefeuille. De routekaart bevat een investeringsraming voor de kosten van het verduurzamen van de totale portefeuille en daarnaast een concreet plan voor de eerste vier jaar.

Beleidskader Vastgoed

Eind 2022 wordt het beleidskader Vastgoed aan de raad aangeboden. Het bevat integraal beleid met betrekking tot aan- en verkoop, onderhoud, (kostprijsdekkende) huur en verhuur, duurzaamheid en toegankelijkheid van de accommodaties. We voegen bestaand beleid samen en actualiseren dit indien nodig. Nieuw beleid wordt ontwikkeld en toegevoegd.

Integraal Accommodatieplan

Het Integraal Accommodatieplan (IAP) (2019.0058287) is een werkwijze om de vraag naar maatschappelijke voorzieningen en het aanbod in een bepaalde wijk of gebied te analyseren.

Aanvullend is in het vastgestelde Beoordelingskader Maatschappelijke Voorzieningen IAP (2021.0000253) beschreven dat de wijkanalyses worden uitgevoerd aan de hand van beleidsmatige, vastgoed technische en ruimtelijke richtlijnen. In 2022 worden drie wijkanalyses en een functiegerichte analyse uitgevoerd. Eind 2022 vindt een evaluatie van het IAP plaats.

Verkoop vastgoedportefeuille

In 2018 is gestart met het afstoten van de niet-kernportefeuille op basis van het Verkoopbeleid- en proces vastgoedzaken (2018.0075089). In opdracht van de raad is in 2021 een versnellingsplan verkopen vastgoed (VVV) uitgewerkt (X.2021.05949). Voor de uitvoering van het versnellingsplan is extra personele capaciteit vrijgemaakt en is een aantal procedures verkort. Ook de komende jaren blijven we intensief werken aan de verkoop van objecten die geen beleidsmatig of strategisch doel dienen. Het Didam-arrest zorgt wel voor vertraging bij de verkopen.

Meerjarenonderhoudsplanning

Het gemeentelijke vastgoed worden sober en doelmatig onderhouden (op conditieniveau 3 volgens de NEN 2767). In het eerste halfjaar van 2022 zijn de meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's) van de vastgoedportefeuille afgerond. Het geeft een actueel beeld van de momenten waarop onderhoud nodig is en welke kosten dit met zich meebrengt. Om de jaarlijks wisselende kosten voor het planmatige onderhoud gelijk te houden, wordt gewerkt met een onderhoudsegalisatievoorziening. Jaarlijks wordt in deze voorziening gestort (dotaties). Het planmatig onderhoud wordt vervolgens betaald uit deze voorziening (onttrekkingen). Het verloop van deze voorzieningen is opgenomen in Tabel 118.

Tabel 118

Jaar (bedragen x € 1.000)	Beginstand	Dotatie	Uitgaven	Eindstand
2022	3.417	2.017	3.348	2.085
2023	2.085	2.017	1.879	2.223
2024	2.223	2.017	1.717	2.523
2025	2.523	2.017	2.288	2.252
2026-2031	2.252	12.101	14.353	0

Jaarlijks wordt beoordeeld of de geplande werkzaamheden nodig zijn, in de tijd naar voren moeten worden gehaald of uitgesteld kunnen worden. Eventuele onvoorziene omstandigheden spelen hier een rol bij. We maken een jaarwerkplan dat vervolgens wordt uitgevoerd. Hier sturen we efficiënt op uitvoer en beheersing van het onderhoud en de totale onderhoudskosten. Het MJOP en de voorziening wordt in principe één keer per vier jaar geactualiseerd, en indien nodig dient de dotatie daarop te worden aangepast.

Professionalisering vastgoedmanagement

Op basis van de aanbevelingen uit het vervolgonderzoek maatschappelijk vastgoed van de Rekenkamercommissie (RKC) (2019.0029408), en in het plan van aanpak (X.2019.13925) is een aantal stappen genoemd dat moet leiden tot een doelmatige en doeltreffende vastgoed-portefeuille en verdere professionalisering van het vastgoedmanagement. De afgelopen jaren zijn deze stappen stuk voor stuk gezet en ofwel afgerond of geborgd in een doorlopend proces. De vastgoedorganisatie is robuust en goed uitgerust om haar taken uit te voeren. Het jaar 2023 staat in het teken van een verdere optimalisatie van enkele processen, zoals het proces rondom het onderhoud van ons vastgoed en de impact van het Didam-arrest[1] op verkoop- en verhuurproces. Voorts staat de verdere implementatie van de kostprijsdekkende huur in 2023 gepland.

[1] Het Didam-arrest (ECLI:NL:HR:2021:1778) geeft nieuwe, verregaande richtlijnen met betrekking tot mededinging bij verkoop, verhuur en uitgifte van gemeentelijk vastgoed.

Financiering

Portefeuillehouder: Nobel

In de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 is in artikel 21 opgenomen dat wij jaarlijks bij de begroting en de jaarstukken in de paragraaf Financiering verslag doen van de wijze waarop wij de treasuryactiviteiten uitvoeren. Hierbij komen in ieder geval de volgende punten aan de orde:

- de kasgeldlimiet
- de renterisiconorm
- de rentekosten en renteopbrengsten van de financieringsfunctie
- de schulden met een looptijd korter dan een jaar en het verschuldigde rentepercentage
- de schulden met een looptijd langer dan een jaar en het verschuldigde rentepercentage
- de liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte
- de rentevisie

Hiermee is deze paragraaf het instrument voor het transparant maken en daarmee het sturen, beheersen en controleren van de treasuryfunctie.

De uitgangspunten en richtlijnen voor het treasurybeleid zijn vastgelegd in de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021 (artikel 15). De regels voor de uitvoering van de treasuryfunctie zijn opgenomen in het door de raad vastgestelde Treasurystatuut (2019.0054201).

Doelstellingen treasurybeleid

De treasuryfunctie van onze gemeente:
- zorgt voor duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities, zodat er te allen tijde voldoende middelen zijn om de gemeentelijke taken uit te voeren;
- beheerst de risico's verbonden aan de financieringsfunctie zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's, liquiditeitenrisico's en valutarisico's;
- streeft, binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden (fido), de bijbehorende ministeriële regelingen en het treasurystatuut, naar een optimale financieringsstructuur tegen zo laag mogelijke kosten;
- ondersteunt en adviseert alle onderdelen binnen de gemeentelijke organisatie bij financieringsvraagstukken;
- waarborgt dat de taken en verantwoordelijkheden van de treasuryfunctie duidelijk worden geregeld.

Rente

Renteontwikkelingen op de geld– en kapitaalmarkt

De korte termijn rente (looptijd < 1 jaar) is vanaf het tweede kwartaal 2022 aan het stijgen. Medio 2022 ligt het percentage voor de 3 maands rente rond de 0%. De verwachting is dat het percentage nog langzaam verder stijgt. Het rentepercentage voor langlopende leningen (tien jaar) ligt medio 2022 rond de 1,1 %. De verwachting is dat dit percentage gaat stijgen. Bij de berekening van de financieringslasten is rekening gehouden met de volgende rentepercentages:

- kort geld: 0,7% in 2023, 1 % in 2024 en verder
- lang geld: 2,5% in 2023 en verder

In de Voorjaarsrapportage 2022 werd voor kort geld nog gerekend met 0,5% en voor lang geld met 2% voor de jaren 2023-2026. Gezien het actuele rentebeleid van de Europese Centrale Bank (ECB) worden nu hogere percentages aangehouden.

Renterisico kort- en langlopende financiering

De door het rijk opgelegde kasgeldlimiet beperkt het risico van stijgende rentelasten voor de kortlopende financiering. De limiet beperkt de maximale omvang van de korte schuld (< 1 jaar) tot 8,5% van de totale lasten (inclusief reservemutaties) van de primaire programmabegroting. Voor 2023 bedraagt de limiet voor de gemeente Haarlemmermeer € 43,4 miljoen.
De renterisiconorm beperkt het renterisico op de langlopende financiering. De norm bevordert de spreiding van de looptijden van de kapitaalmarktleningen (looptijd lening > 1 jaar) door de omvang te beperken van de leningen waarvoor de rente in een bepaald jaar moet worden aangepast. Het rijk heeft de maximale omvang van leningen met een rente-aanpassing vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal (inclusief reservemutaties). In 2023 bedraagt de renterisiconorm € 102 miljoen. Wij moeten in 2023 een bedrag van € 42,2 miljoen herfinancieren en blijven hiermee ruim onder de renterisiconorm.

Financiering

Voor het uitoefenen van de treasuryfunctie is inzicht nodig in de toekomstige kasstromen. Deze kasstromen bestaan uit:

1. de kasstroom uit operationele activiteiten (de exploitatie)
2. de kasstroom uit investeringen en grondexploitaties
3. de kasstroom uit financieringsactiviteiten (aflossingen en stortingen van aangetrokken en uitgezette geldleningen).

Het inzicht hierin wordt verkregen door het permanent actualiseren van onze liquiditeitsplanning. Hierbij zijn de ontvangsten en uitgaven volgens de programmabegroting, het investeringsplan en het MPG het uitgangspunt. Op basis van ervaringscijfers, inschatting van de uitgaven en ontvangsten, en de mutaties in de leningenportefeuille voorzien wij voor 2023 een financieringsbehoefte van € 78 miljoen. Daarbij is rekening gehouden met de ervaring dat de realisatie van een gedeelte (25%) van de investeringsbudgetten in een later jaar plaats vindt dan gepland.

Tabel 119 geeft een specificatie van de mutaties in de leningenportefeuille.

Tabel 119

Omschrijving (Bedragen x € 1 miljoen)	Mutaties leningenportefeuille o/g 2022	2023
Stand per 1 januari	462	476
Nieuwe leningen	56	69
Reguliere aflossingen	-42	-42
Extra aflossingen	0	0
Stand per 31 december	**476**	**503**

Financieringswijze

Zolang de kortlopende rente lager is dan de rente op de kapitaalmarkt wordt de ruimte die de kasgeldlimiet biedt zoveel mogelijk benut. Indien nodig worden langlopende leningen aangetrokken om een overschrijding van de limiet tegen te gaan. Bij de keuze van de looptijden van financieringsmiddelen is het uitgangspunt dat deze zoveel mogelijk moeten aansluiten bij de financieringsbehoefte uit de liquiditeitsplanning.

EMU saldo

Het EMU-saldo van de overheid is een in Europees verband gehanteerd en gedefinieerd macro-economisch begrip. Het EMU-saldo is het vorderingensaldo van de overheid. Het EMU-saldo van de lokale overheden telt mee voor het EMU-saldo van de totale Nederlandse overheid. Om te komen tot een beheerste ontwikkeling van het EMU-saldo van de lokale overheid zijn lokale overheden verplicht de meerjarige EMU-begrotingsgegevens in de begroting op te nemen. Daarnaast wordt de ontwikkeling van het EMU-saldo gevolgd door middel van verplichte rapportages over de uitvoering aan het CBS. Voor 2023 is voor onze gemeente een EMU-saldo van € -25,8 miljoen geraamd. Het gerealiseerde EMU-saldo over boekjaar 2021 was € -16,9 miljoen. In de Financiële begroting treft u een berekening aan van het geraamde EMU-saldo voor de periode 2022-2026.

Financieringsresultaat

Het financieringsresultaat bestaat uit het verschil tussen het totaal van de werkelijk betaalde en berekende rente over onze financieringsmiddelen en het totaal van de renteontvangsten en de doorberekende rente over de vaste activa. Het financieringsresultaat voor 2023 is geraamd op € 1,9 miljoen.

Netto-rentelasten

De netto-rentelasten die de gemeente verschuldigd is voor de aangetrokken geldleningen worden via het renteomslagpercentage verdeeld over de programma's. Verder wordt een deel van de rente doorbelast aan de bouwgrondexploitaties (grexen) en de kosten van de riolering waar een kostendekkend tarief tegenover staat. Het saldo van deze doorbelasting komt ten gunste van het overzicht algemene dekkingsmiddelen.

In Tabel 120 wordt inzicht gegeven hoe het financieringsresultaat tot stand komt.

Tabel 120

	Berekening omslagrente		2023		2024		2025		2026
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		8.899		10.305		11.959		13.697
b.	De externe rentebaten		-857		-857		-857		-807
	Totaal door te rekenen externe rente		**8.042**		**9.448**		**11.102**		**12.890**
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend		-1.020		-807		-709		-697
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend		0		0		0		0
	Saldo door te rekenen externe rente		**7.022**		**8.641**		**10.393**		**12.193**
d1.	Rente over eigen vermogen	1,5%	4.675	1,5 %	4.740	1,5 %	4.663	1,5 %	4.559
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	1,5%	1.039	1 ,5%	1.034	1,5%	1.033	1,5 %	1.026
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente (renteomslag)		**12.736**		**14.415**		**16.089**		**17.778**

	Berekening omslagrente		2023		2024		2025		2026
e..	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	2,0%	14.603	2,0%	15.557	2,0%	16.546	2,0%	17.661
f.	**Renteresultaat op het taakveld treasury**		**1.867**		**1.143**		**457**		**-117**
	Boekwaarde gefinancierde activa		730.175		777.880		827.315		883.065
	Het percentage van aan taakvelden toe te rekenen rente bedraagt		1,74%		1,85%		1,94%		2,01%
	Verschil omslagrente en werkelijk toegerekend percentage		0,26%		0,15%		0,06%		-0,01%
	Renteresultaat ten opzichte van toe te rekenen rente		15%		8%		3%		-1%

Garanties

De kaders en uitgangspunten voor de inzet van garantstellingen zijn vastgelegd in het Garantiebeleid 2019. Onder de financiële kaders is opgenomen dat:

- Voor garanties met een publiek gemeentelijk belang een plafond € 36 miljoen geldt, met een revolverend karakter (er is sprake van gemeentelijk belang als de activiteiten bijdragen aan de beleidsdoelstellingen van de gemeente)
- Voor garanties met een regionaal strategisch karakter het afbouwscenario tot nihil wordt voortgezet. Dit is reeds gerealiseerd.

In Tabel 121 wordt inzicht gegeven in de huidige garantiepositie en de toekomstige ruimte.

Tabel 121

Prognose garantstellingen per ultimo boekjaar (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Garantie publiek gemeentelijk belang					
Bejaardenzorg	713	676	638	601	563
Sportverenigingen	2.700	2.542	2.364	2.077	1.908
Sociaal culturele en Maatschappelijke Instellingen	2.828	2.607	2.524	2.289	2.054
Lichamelijke en Geestelijke gezondheidszorg	1.688	1.613	1.538	1.463	1.389
Zonnepanelen /Tegenstroom voor Ymere Borg	1.761	1.762	1.764	1.765	1.767
Polanenpark B.V. Borg	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal	13.689	13.201	12.828	12.195	11.681
Garantieplafond publiek gemeentelijk belang	36.000	36.000	36.000	36.000	36.000
Beschikbare ruimte	22.311	22.799	23.172	23.805	24.319

Jaarlijks wordt het risico dat de gemeente loopt op de garantstellingen beoordeeld. De solvabiliteit en liquiditeit van de instellingen aan wie een garantie is verstrekt, wordt op basis van de jaarrekeningcijfers beoordeeld. Bij de sportinstellingen wordt dat gedaan in samenwerking met de Stichting Waarborgfonds Sport. Het risico dat de gemeente loopt wordt weergegeven met behulp van de codering rood – oranje – groen. Bij garantienemers met een negatieve beoordeling (oranje of rood) wordt beoordeeld of er maatregelen nodig zijn. Hieronder treft u een samenvatting aan van de situatie medio 2022.

Tabel 122

Resultaat jaarrekeningcontrole van 30 instellingen	Liquiditeit	Solvabiliteit
goed	14	16
redelijk	3	3
aandacht nodig	6	4
niet gecontroleerd - jaarrekening 2021 nog niet beschikbaar	10	10
niet gecontroleerd - lening < € 50.000		
Aantal instellingen	33	33

Op basis van de laatste controles zijn er zes instellingen waarmee we in gesprek zijn of zullen gaan. Bij de overige garantstellingen is het risico heel laag.

Schuldbeheersing

In de notitie Schuldbeheersing 2016 (2016.0051961), vastgesteld op 22 december 2016, is besloten om voor het monitoren van de schuld drie indicatoren te hanteren en daarvoor normen vast te stellen. Op basis van deze door de raad vastgestelde normen kan bepaald worden of een indicator op groen, oranje of rood staat (stoplichtenmodel). Door gebruik te maken van drie indicatoren kan genuanceerd gekeken worden naar de schuldpositie. Hierbij is de volgende sturing van toepassing:

1. Eén rode indicator: verhoogde waakzaamheid, aandacht voor de schuldpositie
2. Twee rode indicatoren: sterk verhoogd waakzaamheid, focus op schuldverlaging
3. Drie rode indicatoren: direct ingrijpen noodzakelijk

De volgende indicatoren worden gebruikt: Netto schuldquote, Lasten schuldpositie en Onzekere inkomsten.

Ontwikkeling indicatoren

Deze drie indicatoren laten de volgende ontwikkeling zien ten opzichte van de Voorjaarsrapportage 2022:

Netto schuldquote

P&C-Product	realisatie 2021	raming 2022	raming 2023	raming 2024	raming 2025	raming 2026
Programmabegroting 2023 - 2026	88%	89%	100%	106%	118%	126%
Voorjaarsrapportage 2022 (juni 2022)	88%	89%	90%	99%	106%	106%

Lasten schuldpositie

P&C-Product	realisatie 2021	raming 2022	raming 2023	raming 2024	raming 2025	raming 2026
Programmabegroting 2023 - 2026	9.5%	8,5%	9,2%	9.8%	10,1%	10,5%
Voorjaarsrapportage 2022 (juni 2022)	9,5%	8,8%	8,9%	9,1%	9,7%	9,9%

Onzekere inkomsten

P&C-Product	raming 2026
Programmabegroting 2023 - 2026	14,3%
Voorjaarsrapportage 2022 (juni 2022)	17,9%

Toelichting
Bij de berekening van de indicatoren is er van uitgegaan dat van het investeringsplan 75% van de voor een jaar geraamde investeringsbedragen gerealiseerd worden. Hierdoor is in de eerste jaren van het meerjarenbeeld minder behoefte aan financieringsmiddelen (leningen). In de berekening van de benodigde financieringsmiddelen zijn ook de investeringen van het Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP) meegenomen. Er wordt nog onderzoek gedaan naar de mogelijkheden tot doordecentralisatie van de onderwijshuisvesting naar de onderwijsinstellingen. Als tot doordecentralisatie besloten wordt, dan hoeft de gemeente minder financieringsmiddelen aan te trekken en zullen de ratio's Netto schuldquote en Lasten schuldpositie zich positief ontwikkelen.

Naast het investeringsplan, waarin ook de nieuwbouw van het gemeentehuis is opgenomen, is bij de berekening van de financieringsbehoefte ook rekening gehouden met de cijfers van het MPG per 1 januari 2022. Tevens is het beschikbare gestelde verwervingskrediet van € 28 miljoen voor de aankoop in 2022 van diverse percelen in het Stationskwartier te Hoofddorp (2022.0000882) verwerkt in de prognoses. Deze laatste mutatie verklaart vooral de stijging van de Netto schuldquote in 2023 ten opzichte van de prognose bij de Voorjaarsrapportage 2022. Vanaf 2025 stijgt de schuldquote verder

omdat bij de Voorjaarsrapportage 2022 besloten is tot het toevoegen van investeringen aan het investeringsschema. Zie paragraaf 3.8 van de Voorjaarsrapportage 2022.

Voor de ratio's Netto schuldquote en Lasten schuldpositie is het totaal van de geraamde baten, exclusief reservemutaties, in een begrotingsjaar van belang. Uit het overzicht baten en lasten blijkt dat dit totaal fluctueert. Dit wordt vooral veroorzaakt door de geraamde inkomsten uit de bouwgrondexploitaties. Door dit noemereffect stijgen de ratio's Netto schuldquote en Lasten schuldpositie in het meerjarenbeeld. Omdat in het meerjarenbeeld geen rekening wordt gehouden met indexatie als gevolg van inflatie, zal het totaal van de baten vanaf 2024 stijgen als gevolg van autonome ontwikkelingen. Dit werkt positief door in de ratio's.

De ratio Onzekere inkomsten is vooral afhankelijk van de kasstroom vanuit de bouwgrondexploitaties en is gebaseerd op de cijfers van het MPG. De verwachting is dat in de periode 2022-2026 een positieve kasstroom van € 98 miljoen wordt gerealiseerd. In de prognoses van de ontwikkeling van de vaste schuld wordt er rekening mee gehouden dat dit bedrag niet gefinancierd hoeft te worden.

Conclusie
De schuldpositie van de gemeente Haarlemmermeer blijft hoog ten opzichte van andere gemeenten. Omdat Haarlemmermeer een groeigemeente is, zal dit nog lang het geval zijn. Het blijft noodzakelijk grote investeringen te doen. Enerzijds voor het in stand houden van voorzieningen, anderzijds voor nieuwe voorzieningen, onder andere infrastructuur en groen ten behoeve van de woningbouw. Om deze investeringen, die 20 tot 40 jaar meegaan, te kunnen doen, is het noodzakelijk langlopende geldleningen aan te trekken. Hierbij is steeds het uitgangspunt dat alleen de noodzakelijke investeringen gedaan worden. Het is aan de raad om te bepalen welke investeringen dit betreft.

De prognoses van de indicatoren laten voor 2023 één groene en twee oranje waarden zien. Verder is de verwachting dat in 2026 de indicator Netto schuldquote op rood komt. Deze waarden geven aan dat er nu geen aanleiding is om actie te ondernemen. Wel blijft waakzaamheid geboden. De prognose voor de indicator Lasten schuldpositie blijft de hele meerjarenperiode groen. Hieruit blijkt dat de schuld betaalbaar blijft, ook al is de verwachting dat de Netto schuldquote op rood gaat springen. De ratio Onzekere inkomsten zal naar verwachting oranje blijven in de meerjarenperiode. Zoals ook bevestigd door de accountant in het rapport van bevindingen bij de Jaarstukken 2021, zijn de inschattingen van het MPG voorzichtig positief. Door deze voorzichtige inschattingen is de kans groot dat de geraamde inkomsten gerealiseerd worden en daarmee het risico van deze indicator niet zwaarwegend.

Met de huidige renteprognoses en de uitstekende weerstandsvermogen ratio wordt het risico van de schuldpositie op dit moment als laag ingeschat. In verband met de onzekere ontwikkelingen op de kapitaalmarkt als gevolg van de rentebesluiten van de verschillende centrale banken is in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een risico van stijgende rente opgenomen.
Op de indicatoren van de schuldpositie vindt een actieve monitoring plaats en bij financiële besluiten van € 25 miljoen en hoger wordt het effect op de schuldpositie meegenomen in de afweging.

Berekeningswijze en normen

Netto Schuldquote

$$\text{netto schuldquote} = \frac{\text{netto schuld}}{\text{totale inkomsten (voor bestemming reserves)}}$$

Figuur 18

De gehanteerde norm van de indicator is:

Tabel 123

Kleurcodering	Percentage
Groen	0% - 89%
Oranje	90% - 119%
Rood	120% en hoger

Lasten schuldpositie

$$\text{procentuele lasten schuldenpositie} = \frac{\text{rente / afschrijvingslasten}}{\text{totale inkomsten (voor bestemming reserves)}}$$

Figuur 19

De gehanteerde norm van de indicator is:

Tabel 124

Kleurcodering	Percentage
Groen	0% - 12,4%
Oranje	12,5% - 14,9%
Rood	15% en hoger

Onzekere inkomsten

$$\text{procentuele onzekere inkomsten} = \frac{\text{onzekere inkomsten in meerjarenbeeld}}{\text{totale schuldenlast eind periode meerjarenbeeld}}$$

Figuur 20

De gehanteerde norm van de indicator is:

Tabel 125

Kleurcodering	Percentage
Groen	0% - 9,9%
Oranje	10% - 14,9%
Rood	15% en hoger

Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder: El Idrissi, Nobel

Bedrijfsvoering betreft alle faciliterende activiteiten die de gemeentelijke organisatie in staat stelt langdurig te presteren en maatschappelijke waarde te creëren. Denk aan personeelsbeleid, huisvesting, financiën, ICT en inkoop. We leveren daarbij maatwerk en zijn kaderstellend waar dat nodig is. De interne dienstverlening is daarbij volgens gelijke principes ingericht als de externe dienstverlening aan inwoners en ondernemers. Een goede bedrijfsvoering is een voorwaarde voor het uitoefenen van en het 'in control' zijn over onze primaire taken en bedrijfsprocessen. We investeren voor dat laatste in het versterken van de verbijzonderde interne controle- en auditfunctie, projectcontrol en regie op risicomanagement.

Ook hebben we aandacht voor de rechtmatigheidsverantwoording die door het college van B&W wordt opgesteld bij de jaarstukken. Indien er geconstateerde afwijkingen zijn in de rechtmatigheidsverantwoording, wordt in deze paragraaf aanvullende informatie opgenomen. Ook onze beleidsvoornemens ten aanzien van de invoering van de Wet open overheid (Woo) zijn in de paragraaf bedrijfsvoering opgenomen.

Deze paragraaf beschrijft verder de ontwikkelingen op het gebied van sturing en beheersing van de organisatie.

Gemeente als werkgever

Werken voor Haarlemmermeer betekent werken voor een gemeente die in de komende decennia doorgroeit naar meer dan 200.000 inwoners. De groei zal gepaard gaan met een schaal- en kwaliteitssprong en vindt plaats in een spannende en dynamische gemeente vol contrasten. Haarlemmermeer heeft nog een forse woningbouwcapaciteit ondanks de beperkingen als gevolg van de luchthaven en de drukte van de metropoolregio. Haarlemmermeer is groen, grijs, dorps en grootstedelijk tegelijkertijd. De opgaven lopen op van kleinschalig tot aan strategisch zonder daarbij concessies te kunnen en willen doen aan de aandacht voor elk van deze opgaven. Het werkt op vele manieren door op onze organisatie en op Haarlemmermeer als werkgever. Het stelt hoge eisen aan de professionaliteit, het strategisch vermogen en capaciteit van de ambtelijke organisatie. Ook vraagt het betrokken medewerkers die groot en klein kunnen denken en doen en daarbij de publieke waarde en de betekenis voor Haarlemmermeer voorop zetten. Het komt tot uitdrukking in onze organisatiekoers 'Werken

vanuit de bedoeling' en wordt ondersteund door drie kernwaarden: Samen, Waarderend en Professioneel. Het HRM beleid van de gemeente Haarlemmermeer richt zich hierop en heeft als hoofddoelstelling om een aantrekkelijk en goed werkgever te zijn en te blijven.

Dit is niet alleen een beleidsmatige en waardengedreven overtuiging, maar ook een noodzakelijk doel om talenten en expertises te binden, te boeien en fitheid en vitaliteit te behouden.

Door de groeiambities voor Haarlemmermeer en de huidige opgaves in balans te brengen met de huidige ambtelijke capaciteit is heeft het college besloten dat het noodzakelijk is om de ambtelijke organisatie te versterken op meerdere onderdelen en programma's om de huidige en nieuwe ambities waar te kunnen maken. Er is hiervoor structureel financiële ruimte gecreëerd in de begroting.

Informatiebeheer

De Archiefwet 1995 is aangepast. In de nieuwe Archiefwet is de overbrengingstermijn van de archieven naar archiefbewaarplaats teruggebracht van 20 jaar naar tien jaar. Alle overheidsinformatie die voor blijvende bewaring in aanmerking komt, dient in het Historisch Archief openbaar toegankelijk te zijn, voor zover er geen gronden voor openbaarheidsbeperking, zoals opgenomen in de wet, van toepassing zijn. Als de nieuwe wet wordt aangenomen dan dient de verkorting van deze overbrengingstermijn binnen een overgangsperiode van tien jaar gerealiseerd te zijn. De nieuwe Archiefwet kan pas ingaan als het nieuwe Archiefbesluit en de Archiefregeling ook klaar zijn. Deze worden momenteel uitgewerkt. Indien het Archiefbesluit en de Archiefregeling uiterlijk eind september 2023 ondertekend en gepubliceerd worden, kan de nieuwe Archiefwet per 1 januari 2024 in werking treden.

Digitalisering

We leven in een periode van een wereldwijde digitale transformatie. De digitalisering dringt ook door in onze dienstverlening en bedrijfsvoering. Het doel van deze digitalisering is om meer waarde te leveren aan onze inwoners en ondernemers, betere controle te houden op de steeds groeiende verantwoordelijkheden en taken van de gemeente en ook in crisissituaties zoals de coronapandemie. Zo werkt de gemeentelijke organisatie steeds meer data-gedreven en informatie gestuurd. Het uitgangspunt hierbij is om communicatie persoonlijk en relevant te houden en om nog beter aan te sluiten bij de wensen van de inwoners en ondernemers.

In de komende jaren richten wij ons op de volgende ontwikkelingen:

- Samenwerking met andere gemeenten. Daarbij zien we grote voordelen in het initiatief 'Common Ground'. Bij deze nieuwe wijze van de gemeentelijke informatievoorziening wordt data eenmalig vastgelegd om vervolgens vaker te worden toegepast. Hierdoor kan onze informatievoorziening eenvoudiger, sneller en slimmer worden ingericht.
- Helder en eenduidig beheer en eigenaarschap van data om de kwaliteit, integriteit en beschikbaarheid van de data te garanderen en hier zo ethisch mogelijk mee om te gaan.
- Privacy- en informatiebeveiliging volgens de laatste standaarden. Naast accurate technische beveiliging besteden we structureel aandacht aan het beveiligings- en privacybewustzijn en de digitale vaardigheden van medewerkers.
- Overstappen op duurzame cloud-toepassingen, waarbij functionaliteit en gegevens plaats-onafhankelijk en veilig beschikbaar worden gesteld via internet.

Digitalisering beperkt zich niet alleen tot ICT. Het gaat over techniek en innovatie die de eisen en wensen van de inwoners, ondernemers en ook de medewerkers van onze gemeente volgt. Hierbij ontstaan ook ethische vraagstukken waarbij in de oplossing altijd de menselijke maat de boventoon voert. We houden inwoners en ondernemers verbonden door onze digitale dienstverlening laagdrempelig, betrouwbaar en eenvoudig te maken. Dit doen wij in combinatie met open, transparante en veilige communicatie. Als lokale overheid blijven we scherp op de risico's van het inzetten van digitale technologie, zoals het verzamelen en het gebruik van data. Daarom zetten we dit alleen in als het een verbetering oplevert voor inwoners en ondernemers.

Het bovenstaande realiseren we op diverse vlakken. De organisatie is bezig om een digitaliseringstrategie vast te stellen en daarna te komen tot een strategische agenda. Er is hierbij specifiek aandacht voor de

digitaliseringsmogelijkheden bij de dienstverlening aan de burgers en ondernemers. Wij starten met een programma datagedreven werken om alle initiatieven die op dit vlak al gestart zijn, beter met elkaar te verbinden en hierbij aandacht te hebben voor de betrouwbaarheid van al deze data. Daarnaast zorgen we ervoor dat de systemen blijven draaien en alle applicaties in samenhang met elkaar de primaire processen ondersteunen.

Gemeentelijke huisvesting

De nieuwe tijdelijke gemeentelijke huisvesting biedt de mogelijkheid om andere manieren van (samen)werken en organiseren beter te faciliteren. In de tijdelijke huisvesting is een begin gemaakt met het hybride en het activiteitgericht werken. Activiteitgericht wil zeggen dat je de werkplek gebruikt die het beste bij de activiteit past, het hybride werken gaat uit van verschillende locaties (kantoor, thuis). Deze manier van werken is tevens het uitgangspunt voor het nieuw te bouwen gemeentehuis op het Raadhuisplein in Hoofddorp. We maken gebruik van de ervaringen die we in de tijdelijke huisvesting opdoen. Het nieuwe gemeentehuis zal uitnodigend, functioneel, gebruikersvriendelijk en duurzaam zijn. Naar verwachting wordt het nieuwe gemeentehuis in de eerste helft van 2026 opgeleverd en betrokken.

Control

In november 2018 zijn de Visie op Control en het Controlstatuut vastgesteld (2018.0056726). Met de Visie op control heeft de raad haar kaders meegegeven waarbinnen de control door de gemeentelijke organisatie wordt uitgevoerd. In 2021 heeft hierop een evaluatie plaatsgevonden waar de komende jaren verdere uitvoering aan gegeven wordt. De nadruk ligt hierbij op het verhelderen en verduidelijken van de rollen en verantwoordelijkheden en het vergroten van kennis en vaardigheden van werknemers met een controlfunctie.
Over het verslagjaar 2023 gaat het college voor het eerst zelf een rechtmatigheidsverantwoording opstellen. Deze wordt onderdeel van de jaarstukken. Tot en met het boekjaar 2022 geeft de accountant een oordeel over de rechtmatigheid als onderdeel van zijn controleverklaring. De wettelijke invoering van de rechtmatigheidsverantwoording stelt hoge eisen aan de interne controlorganisatie. Het niveau van deze organisatie is voldoende om aan de eisen voor een rechtmatigheidsverantwoording te kunnen voldoen. Om dit niveau te handhaven en mogelijk nog verder te verbeteren zijn tussentijdse (verbijzonderde) interne controles op de beheersorganisatie noodzakelijk. Tevens dragen behoeftegerichte audits bij aan een verbetering en versterking van de interne beheersorganisatie. Deze activiteiten worden jaarlijks opgenomen in een control en auditplan en tevens vindt een periodieke informatievoorziening plaats richting de raad over de uitkomsten. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt vanaf het boekjaar 2021 reeds inzicht gegeven in de geconstateerde afwijkingen in de rechtmatigheidsverantwoording en de activiteiten om deze in de toekomst te voorkomen. In de voor- en najaarsrapportage wordt eveneens deze informatie verstrekt.

Digitale veiligheid en IT security zijn onderwerpen die blijvend veel aandacht vergen. De gemeente is continu bezig om de IT security op een hoog niveau te houden. De kans op een beveiligingsincident wordt zo laag mogelijk gehouden, omdat het duidelijk is dat de gevolgen van een digitale inbraak heel groot kunnen zijn. Hierbij maken we gebruik van audits, pentesten en cybersecurity oefeningen. Een belangrijk aspect dat hier een rol speelt zit ook in de digitale vaardigheden en privacy bewustzijn van alle medewerkers.

Inkoop en aanbesteding

Op de juiste wijze inkopen en aanbesteden is voor ons als gemeente van groot belang. Het draagt bij aan mogelijke besparingen en geeft zichtbare verbetering van de kwaliteit van opdrachten. We houden ons aan wet- en regelgeving en gaan zo doelmatig en bewust mogelijk om met gemeenschapsgeld.

In alle aanbestedingstrajecten hebben we aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI). Hiermee leveren we een bijdrage aan de ambities op het thema duurzaamheid, waaronder klimaat, circulair, milieu, social return, inkoop bij lokale en regionale ondernemers en innovatie. Daarnaast wordt het project professionalisering van contractbeheer en contractmanagement gecontinueerd.

We willen met het inkoopbeleid de volgende vier doelstellingen realiseren:

1. rechtmatig en doelmatig inkopen zodat gemeenschapsgelden op controleerbare en verantwoorde wijze worden aangewend en besteed;
2. een professionele, integere, betrouwbare en zakelijke inkoper en opdrachtgever zijn;
3. een administratieve lastenverlichting bereiken voor zowel onszelf als voor ondernemers;
4. inkoop vindt op maatschappelijk verantwoorde wijze plaats.

Wet Open overheid (Woo)

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De Woo vervangt de Wet openbaarheid van bestuur. Artikel 3.5 van de Woo schrijft voor dat een bestuursorgaan in de begroting aandacht besteed aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de wet. In de jaarstukken moeten we verslag doen van de uitvoering van de wet, mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

In deze paragraaf doen wij voor de eerste maal verslag van onze beleidsvoornemens. Daarbij richten wij ons op de drie pijlers van de Woo:
- Actieve openbaarmaking
- Passieve openbaarmaking
- Verbetering van de informatiehuishouding

Actieve openbaarmaking
De Woo noemt elf categorieën die wij actief openbaar moeten maken. Het overgangsrecht van de Woo regelt dat de start van de actieve openbaarmaking van deze elf categorieën wordt geregeld in een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Daarin zal naar verwachting naast de datum ook worden bekend gemaakt dat de elf categorieën niet allemaal tegelijk openbaar gemaakt moeten worden, maar dat daar een fasering in wordt aangebracht. Voorlopig is er nog geen duidelijkheid vanaf wanneer wij moeten starten met actieve openbaarmaking. Overigens maken wij al diverse zaken actief openbaar. Denk aan de raadsstukken, vastgestelde verordeningen, beleidsregels, organisatiegegevens en dergelijke. Het staat ons vrij om al meer documenten actief openbaar te maken.

Passieve openbaarmaking
Naast het actief openbaar maken kan iedereen altijd vragen om bepaalde informatie (op verzoek) openbaar te maken. Ook bij openbaarmaking op verzoek gaat de Woo ervan uit dat het belang van openbaarheid altijd geldt en dat alleen in uitzonderingsgevallen een bijzonder belang vóór openbaarmaking kan gaan. Concreet betekent dit dat een Woo-verzoek (of onderdelen daarvan) alleen kan (of kunnen) worden geweigerd wanneer een beschermd belang in het geding is.

Voor het behandelen van een Woo-verzoek mogen we geen leges heffen, omdat het algemene belang van openbaarheid niet te zien is als individuele dienstverlening. Leges leg je op voor individuele dienstverlening. Wel mogen we de redelijke kosten van kopieën in rekening brengen. In de praktijk is gebleken dat bij een vraag van een journalist eerder werd gedacht dat het hier gaat om individuele dienstverlening (waar je leges voor mag heffen) en niet om het algemeen belang van openbaarheid. Dat leidde soms tot vragen, nu vanuit de beroepsgroep zelf een tegenovergesteld standpunt wordt ingenomen, dat het bij journalistiek onderzoek niet gaat om individuele dienstverlening, maar om een publiek belang. Besloten is om bij een Woo-verzoek van een journalist altijd uit te gaan van het algemene belang van openbaarheid, en derhalve geen leges te heffen.

Verbetering van de informatiehuishouding
Een van de uitgangspunten van de Woo is dat de informatiehuishouding op orde is. De verbetering van de informatiehuishouding is bij ons niet nieuw. Jaarlijks worden stappen gezet, mede onder invloed van zaakgericht werken en digitalisering. Met de introductie van het zaak- en archiefsysteem Verseon is de kanteling gestart van achteraf op papier archiveren naar directe, digitale vastlegging in Verseon met ondersteuning van de clusters door informatieprofessionals. Per 1 juli 2015 is, de bestuurlijke besluitvorming uitgezonderd, alle informatie digitaal: er worden geen papieren archieven meer gevormd.

Verbonden partijen

Portefeuillehouder: El Idrissi, Nobel, Ruigrok, Schuurmans-Wijdeven, Sedee-Schuitemaker, Steffens-van de Water, Van der Meij

Deze paragraaf bevat een overzicht van alle verbonden partijen, de wijze waarop de gemeente een belang heeft in de verbonden partij, het openbaar belang dat ermee gediend wordt en de financiële gegevens van de verbonden partij, zoals het eigen vermogen, vreemd vermogen en het verwachte rekeningsresultaat.

We hebben de keuze onze taken in eigen beheer uit te voeren, derden deze taken gesubsidieerd te laten doen of onze belangen via een verbonden partij te verwezenlijken. Een belangrijk criterium voor de wijze waarop onze taken worden uitgevoerd is doelmatigheid. Verder zijn de mate waarin we invloed hebben op het volbrengen van de taken en het risico dat ermee is gemoeid bepalend.

Een verbonden partij wordt in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) als volgt gedefinieerd: 'Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijke belang én een financieel belang heeft'.

- Van een bestuurlijk belang is sprake als wij op één of andere manier zeggenschap hebben. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een zetel in het bestuur of stemrecht bij bestuurlijke beslissingen
- Het financieel belang betekent dat wij middelen die wij aan een derde partij ter beschikking stellen niet terugontvangen in geval van faillissement, dan wel dat financiële problemen op ons verhaald kunnen worden

In het BBV is dus expliciet geregeld dat een verbonden partij een financieel belang én een bestuurlijk belang vertegenwoordigt. Indien het alleen om een financieel belang of alleen om een bestuurlijk belang gaat, dan is geen sprake van een verbonden partij.

Conform het BBV worden de verbonden partijen integraal verantwoord in de programma's. Dit zorgt voor een versterking van inzicht in de bijdrage van de verbonden partij aan de maatschappelijke doelstellingen. De paragraaf verbonden partijen is beleidsarmer geworden. Eventuele risico's ten aanzien van een verbonden partij worden rechtstreeks in deze paragraaf beschreven.

Begroting- en verslaggevingsregels

Voor verbonden partijen gelden de eigen van toepassing zijnde begroting- en verslaggevingsregels. Voor gemeenschappelijke regelingen met rechtspersoonlijkheid (openbaar lichaam en bedrijfsvoerings-organisatie) zijn dat de regels volgens het BBV.

Tabel 126

Samenwerkingsvorm Wgr	Openbaar lichaam	Bedrijfsvoering-organisatie	Gemeenschappelijk orgaan	Centrum gemeente	Lichte regeling
Rechtspersoonlijkheid	√	√	X	X	X
Eigen begroting en jaarrekening	√	√	√	X	X
Toepassing BBV	√	√	√	n.v.t.	n.v.t.

Voor privaatrechtelijke partijen gelden de verslaggevingsvoorschriften volgens het Burgerlijk Wetboek (BW), waarbij voor vennootschappen een en ander is uitgewerkt in BW2 Titel 9. Daarnaast kunnen afhankelijk van de situatie internationale verslaggevingsstandaarden gelden. Privaatrechtelijke organisaties kennen geen specifieke voorschriften voor begrotingen. Indien daarvoor regels gelden, dan zijn dat regels die in het eigen statuut (of daarvan afgeleide stukken) van de organisatie zijn vastgelegd.

In de Kaderbrief Financieel Toezicht 2022 van de provincie Noord-Holland wordt het belang aangestipt van bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen in de gemeentelijke begrotingen. De raming die nu in de begroting wordt opgenomen als bijdrage in een gemeenschappelijke regeling behoort overeenkomstig de gemeentelijke bijdrage te zijn, zoals deze is opgenomen in de begroting van de gemeenschappelijke regeling. Op verzoek van de provincie wordt in deze paragraaf verbonden partijen deze bijdrage inzichtelijk gemaakt voor de jaren van de meerjarenraming.

Afwegingskader verbonden partijen

De visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen zijn vastgelegd in het in 2017 vastgestelde Beleidskader verbonden partijen 2017 (2017.0041198). Hierin zijn onze beleidsvoornemens beschreven om een actieve regie toe te passen op onze verbonden partijen. Dit doen wij onder andere door onze deelnemingen de corporate governance code na te laten leven.

Tevens is onder meer in het beleidskader opgenomen:

1. het toetsingskader verbonden partijen;
2. het proces op hoofdlijnen rond de besluitvorming over deelneming in verbonden partijen;
3. de wijze van sturing van verbonden partijen, waaronder het vastleggen van afspraken over vertegenwoordiging en informatieverstrekking aan college en raad;
4. het afwegingskader ten aanzien van de uitbreiding van bestaande samenwerkingsrelaties met nieuwe toetredende partijen.

Overzicht verbonden partijen

De verbonden partijen van de gemeente Haarlemmermeer zijn:

Tabel 127

Nr.	Overzicht verbonden partijen	Eigenaarsrol	Opdrachtgeversrol	Type	Wetten
	Gemeenschappelijke regelingen				
1	Vervoerregio Amsterdam	Verkeer en vervoer	-	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV
2	Amstelland-Meerlanden overleg	Regionale samenwerking	-	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV
3	AM match	Werk & Inkomen	Werk & Inkomen	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV

Nr.	Overzicht verbonden partijen	Eigenaarsrol	Opdrachtgeversrol	Type	Wetten
4	Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)	Veiligheid	Veiligheid	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV
5	Cocensus	Financiën	Financiën	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV
6	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Handhaving	Vergunningen	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV
7	Recreatieschap Spaarnwoude	Financiën	Recreatie	Samenwerkingsverband	Wet GR / BBV
	Vennootschappen en coöperaties				
8	Meerlanden Holding NV	Financiën	Beheer en onderhoud	Naamloze vennootschap	Burg. Wetboek 2
9	De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV	Financiën	Beheer en onderhoud	Besloten vennootschap	Burg. Wetboek 2
10	Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer BV	Financiën	Energietransitie	Besloten vennootschap	Burg. Wetboek 2
11	Energiebedrijf Haarlemmermeer BV	Financiën	Energietransitie	Besloten vennootschap	Burg. Wetboek 2
12	Zonnepanelen Haarlemmermeer BV	Financiën	Energietransitie	Besloten vennootschap	Burg. Wetboek 2
13	Schiphol Area Development Company NV	Financiën	Grondzaken	Naamloze vennootschap	Burg. Wetboek 2
14	Hoofdvaart BV	Financiën	Grondzaken	Besloten vennootschap	Burg. Wetboek 2
15	GEM A4 Zone West CV	Financiën	Grondzaken	Commanditair vennoot	Burg. Wetboek 2
16	GEM President CV	Financiën	Grondzaken	Commanditair vennoot	Burg. Wetboek 2
17	Polanenpark CV	Financiën	Grondzaken	Commanditair vennot	Burg. Wetboek 2
18	GEM A4 Zone West Beheer BV	Financiën	Grondzaken	Besloten vennootschap	Burg. Wetboek 2
19	GEM President Beheer BV	Financiën	Grondzaken	Besloten vennootschap	Burg. Wetboek 2
20	Polanenpark BV	Financiën	Grondzaken	Besloten vennootschap	Burg. Wetboek 2
21	Recreatieplas Haarlemmermeer BV	Financiën	Recreatie	Besloten vennootschap	Burg. Wetboek 2
22	Stedin Holding NV	Financiën	Financiën	Naamloze vennootschap	Burg. Wetboek 2
23	Bank Nederlandse Gemeenten NV	Financiën	Financiën	Naamloze vennootschap	Burg. Wetboek 2
	Stichtingen en verenigingen				
24	VNG	-	Bestuur	Vereniging	Burg. Wetboek 2

Hierna staat nadere informatie beschreven per verbonden partij. Onder andere zijn hier de financiële gegevens genoemd. Het financieel belang is gebaseerd op de jaarrekening 2021 of de begroting 2022 van de verbonden partij. Het eigen vermogen, vreemd vermogen, solvabiliteit (eigen vermogen gedeeld door totaal vermogen) en het resultaat zijn gebaseerd op de jaarstukken 2021 van de verbonden partij. Als ten tijde van het opstellen van onze programmabegroting 2023-2026, de (voorlopige) jaarstukken 2021 van de verbonden partijen nog niet beschikbaar waren, zijn de cijfers uit de begroting 2021 aangehouden of het jaarverslag 2020. Dit wordt vermeld bij de financiële gegevens.

Gemeenschappelijk Orgaan Beschermd Wonen regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer
Vlak voor de zomer 2022 is bekend geworden dat de landelijke doordecentralisatie beschermd wonen (invoering van het nieuwe financiële verdeelmodel en het woonplaatsbeginsel) is uitgesteld naar 1 januari 2024. In de regio sluiten we hierbij aan, dat wil zeggen dat het Gemeenschappelijk Orgaan beschermd wonen en de bijbehorende samenwerkingsafspraken pas per 1 januari 2024 starten.

Vervoerregio Amsterdam

Tabel 128

Algemene informatie	De Vervoerregio Amsterdam is een samenwerkingsverband van vijftien gemeenten in de regio Amsterdam op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen en gestart per 1 januari 2017. Het Rijk heeft de regio's Amsterdam en Rotterdam/Den Haag bij uitzondering de wettelijke status van "vervoerregio" gegeven met behoud van de wettelijke bevoegdheden en middelen (BDU). De belangrijkste taken van de Vervoerregio Amsterdam liggen op het gebied van (regionaal) verkeer en vervoer. De vijftien gemeenten zetten zich onder andere in voor een optimale bereikbaarheid van de Amsterdamse regio. In de samenwerking binnen de vervoerregio spelen deelregio's een belangrijke rol. Wij maken deel uit van de regio Amstelland-de Meerlanden.				
Programma	Mobiliteit				
Beleidsdoelen	A. Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en het openbaar vervoer. B. De doorstroming van alle vormen van vervoer en de bereikbaarheid van Haarlemmermeer dient op elk moment van de dag zo optimaal mogelijk te zijn.				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling				
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Verkeer en vervoer				
Opdrachtgeversrol	-				
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap Dagelijks Bestuur en deelname aan Regioraad. Het aantal leden in de Regioraad voor de gemeente staat in verhouding tot het inwoneraantal van de gemeente.				
Aandelenbelang	De gemeenschappelijke regeling heeft geen aandelen. Elk lid van de Regioraad heeft één stem.				
Financieel belang	Deelnemende gemeenten waarborgen de betaling van rente en aflossing van geldleningen aangegaan door de vervoerregio voor de uitvoering van haar taak. Dit in verhouding tot het inwoneraantal van de deelnemende gemeente.				
	Jaar	2023	2024	2025	2026
Geraamde bijdrage		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Financiële gegevens	Balansdatum			**31-12-2020**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen			€ 1.159.794	€ 221.863
	Vreemd vermogen			€ 255.499.122	€ 333.131.004
	Solvabiliteit ultimo 2021				0,07 %
	Begroot resultaat 2022				€ 0

Financiële gegevens

Wij beschikken nog niet over de definitieve cijfers 2021. De financiële gegevens zijn daarom gebaseerd op de concept jaarstukken 2021 en ontwerpbegroting 2022. Ook in 2021 is als gevolg van de coronacrisis het gebruik van het openbaar vervoer achtergebleven. Het Rijk heeft de beschikbaarheidsvergoeding OV (BVOV) tot en met augustus 2022 verlengd waardoor het aanbod van het openbaar vervoer grotendeels intact kon blijven. Andere maatregelen als gevolg van de coronacrisis betreffen wijzigingen uit het Investeringspakket die doorgeschoven worden. De Vervoerregio wordt direct bekostigd uit de brede doeluitkering (BDU) van het Rijk. Als een deel van de jaarlijkse ontvangen gelden niet geheel worden ingezet dan worden deze gereserveerd om in de komende jaren aangewend te worden.

Eventuele risico's

Er is nog geen materieel risico te bepalen.

Amstelland-Meerlanden Overleg

Tabel 129

Algemene informatie	Het Amstelland-Meerlanden Overleg (AM) is een samenwerking tussen de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, De Ronde Venen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn op basis van een gemeenschappelijke regeling. Doel is door afstemming te komen tot een effectiever regionaal beleid en gezamenlijke belangenbehartiging bij onder andere de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en de provincie Noord-Holland. In de bestuurlijke regiegroep van de MRA zitten twee bestuurders uit het AM-overleg. Daarnaast vertegenwoordigen AM bestuurders de AM-regio in de bestuurlijke MRA platforms op het gebied van onder andere mobiliteit, economie, ruimte en duurzaamheid.
Programma	Bestuur, samenleving en publiekscontact
Beleidsdoelen	C. Het behartigen van de belangen van Haarlemmermeer buiten de gemeentegrenzen en het versterken van de bestuurlijke samenwerking.

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling				
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Regionale Samenwerking				
Opdrachtgeversrol	-				
Bestuurlijk belang	Lid Regiegroep AM en via de deelregio AM bestuurlijke vertegenwoordiging in diverse MRA overleggen.				
Aandelenbelang	De gemeenschappelijke regeling heeft geen aandelen				
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen € 0,73 per inwoner bij aan het AM.				
	Jaar	2023	2024	2025	2026
Geraamde bijdrage		€ 116.314	€ 116.314	€ 116.314	€ 116.314
Financiële gegevens	Balansdatum			**31-12-2020**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen			€ 46.050	€ 60.175
	Vreemd vermogen			€ 0	€ 0
	Solvabiliteit ultimo 2021				100%
	Begroot resultaat 2022				€ 0

Financiële gegevens
De bijdrage voor het AM-overleg wordt jaarlijks aangepast en berekend op basis van het inwoneraantal per gemeente volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek op vastgestelde peildatum voorgaand jaar en de vastgestelde bijdrage per inwoner (€ 0,73). Op dit moment ligt er een voorstel tot aanpassing (met ingang van 1 januari 2023) van het tarief per inwoner. Besluitvorming in college van B&W wordt voorzien in najaar 2022. Het AM-overleg kent geen meerjarenbegroting, dus geen officiële cijfers voor 2024 en verder. In bovenstaande tabel is de geraamde bijdrage 2023 aangehouden als ondergrens.

Eventuele risico's
Geen materiële risico's.

AM match

Tabel 130

Algemene informatie	Met ingang van 1 juli 2016 is werkorganisatie AM match gestart. Het betreft een samenwerkingsverband van de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn. Deze organisatie heeft één kerntaak: de re-integratie naar werk voor de doelgroep die onder de Participatiewet valt, voor zover zij een loonwaarde hebben die lager is dan 70% van het minimumloon. Bij de uitvoering van deze kerntaak wordt zoveel mogelijk ingezet op de plaatsing bij reguliere werkgevers. Voor de doelgroep wordt ingezet op verdere ontwikkeling en blijft de focus gericht op door- en uitstroom. AM match is ook verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en de plek waar beschut werk namens de vijf deelnemende gemeenten wordt aangeboden.				
Programma	Zorg en werk				
Beleidsdoelen	C. Onze inwoners zijn economisch zelfstandig; werk boven uitkering.				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Werk & Inkomen				
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Werk & Inkomen				
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de GR wordt gevormd door de wethouders Sociale Zaken van de vijf deelnemende gemeenten. De voorzitter is de wethouder uit de gemeente Haarlemmermeer. De dagelijkse verantwoording en leiding van de organisatie ligt bij de algemeen directeur.				
Aandelenbelang	De gemeenschappelijke regeling heeft geen aandelen. In het bestuur heeft de gemeente Haarlemmermeer twee van de acht stemmen.				
Financieel belang	Dit wordt gerelateerd aan de geraamde bijdrage.				
	Jaar	2023	2024	2025	2026
Geraamde bijdrage		€ 1.553.000	€ 1.699.000	€ 1.855.000	€ 2.020.000
Financiële gegevens	Balansdatum			**31-12-2020**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen			€ 3.443.000	€ 2.934.000
	Vreemd vermogen			€ 1.632.000	€ 1.976.000
	Solvabiliteit ultimo 2021				60%

	Begroot resultaat 2022	-/- € 55.000

Financiële gegevens
Het resultaat (na reserve mutaties en vóór resultaatbestemming) van AM match over 2021 komt uit op € 170.000 positief. Doordat de winst van 2020 is uitgekeerd aan deelnemers is het eigen vermogen gedaald.

In de primaire begroting 2021 was nog rekening gehouden met een exploitatietekort van - € 631.000. Derhalve is het exploitatieresultaat € 810.000 hoger dan begroot. De rijksbijdrage voor de Wet sociale werkvoorziening (WSW) was € 376.000 hoger dan begroot. Daarnaast is er een eenmalige bijdrage van het Rijk ontvangen in het kader van de coronacrisis van € 232.000.

Eventuele risico's
De algemene reserve dient ter dekking van risico's in de bedrijfsvoering waarvoor geen voorzieningen mogen worden gevormd. Dat wil zeggen, risico's waarvan geen uitspraken kunnen worden gedaan ten aanzien van de omvang van het risico en het verschijnen van het risico. Het betreffen hier dus onverwachte fluctuaties in de bedrijfsvoering, zoals onverwacht hogere kosten of onverwacht lagere bedrijfsopbrengsten. De algemene reserve dient ter dekking van de gevolgen hiervan voor de korte termijn, dat wil zeggen, de termijn die nodig is tussen het ontstaan van het tekort en de periode die nodig is om de oorzaak weg te nemen, dan wel de periode die nodig is om van de gemeenten een hogere gemeentelijke bijdrage te ontvangen.

Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)

Tabel 131

Algemene informatie	Per 1 januari 2008 maakt de gemeente Haarlemmermeer deel uit van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Kennemerland (VRK). De VRK bestaat uit de GGD Kennemerland (inclusief bureau GHOR) en de Regionale Brandweer Kennemerland.				
Programma	Veiligheid				
Beleidsdoelen	B. Het verzekeren van de doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening.				
Programma	Zorg en werk				
Beleidsdoelen	A. Inwoners ontvangen zorg en ondersteuning thuis.				
Programma	Maatschappelijke ontwikkeling				
Beleidsdoelen	A. Inwoners ervaren zo min mogelijk sociale- en gezondheidsproblemen en ontwikkelen een verantwoorde leefstijl.				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Openbare orde, Veiligheid en Handhaving, Portefeuillehouder Jeugdzorg				
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Openbare orde, Veiligheid en Handhaving Portefeuillehouder Jeugdzorg				
Bestuurlijk belang	Lid van het dagelijks bestuur en lid van het algemeen bestuur. Haarlemmermeer heeft acht van de 32 stemmen in het algemeen bestuur.				
Aandelenbelang	De gemeenschappelijke regeling heeft geen aandelen.				
Financieel belang	In 2023 is de bijdrage van de gemeente Haarlemmermeer € 20.267.000. Dit is 29,7% van de totale gemeentelijke bijdragen van € 68.339.000.				
	Jaar	2023	2024	2025	2026
Geraamde bijdrage		€ 20.267.000	€ 20.267.000	€ 20.267.000	€ 20.267.000
Financiële gegevens	Balansdatum			**31-12-2020**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen			€ 8.900.000	€ 6.6966.000
	Vreemd vermogen			€ 56.312.000	€ 62.024.000
	Solvabiliteit ultimo 2021				10,1%
	Begroot resultaat 2022				-/- € 243.000

Financiële gegevens
Het jaar 2021 is afgesloten met een positief exploitatieresultaat van € 1.820.400. Dat is procentueel een afwijking van 1,05 % ten opzichte van de primitieve begroting. Het resultaat is hoger dan verwacht. De belangrijkste verklaring kan worden gevonden in de effecten, die de coronacrisis teweeg heeft gebracht. Daarnaast hebben lastig te vervullen vacatures een onvoorzien voordeel op de personeelslasten opgeleverd. Dit komt door verschillende voor- en nadelen, veelal incidenteel, waarvan de grootste meevallers bestaan uit een vergoeding inzet entryscreening Schiphol (€ 1.067.000), niet

ingevulde vacatures (€ 1.466.000) en wisselende inzet van vrijwilligers (€ 203.000). Ook is er sprake van tegenvallers inzake huisvestingsverbeteringen brandweerposten (- € 633.000) en nabetaling van CAO-afspraken (- € 322.000).

Eventuele risico's
Risico's binnen de VRK zijn geïdentificeerd, gekwalificeerd en waar mogelijk zijn beheersmaatregelen gekoppeld aan de risico's. Het risicoprofiel is nader geanalyseerd en daar waar mogelijk zijn de risico's voorzien van een mogelijke financiële impact en een inschatting van de kans dat het risico zich ook daadwerkelijk zal voordoen. De gekwantificeerde risico's tellen op tot een bedrag van € 5,1 miljoen. Op het gebied van personeel en organisatie zijn meerdere risico's geïdentificeerd die betrekking hebben op het optreden van personele knelpunten, vergrijzing en krapte op de arbeidsmarkt, rechtspositie brandweervrijwilligers, vrijwilligers die zich minder lang binden, een verhoogde uitstroom van de 24-uurs dienst brandweer, et cetera. Overige risico's met gekwantificeerde grote financiële impact zijn mogelijke aansprakelijkheidsstellingen, boetes AGV in verband met het niet voldoen aan regels privacy, het stopzetten van grote subsidies, met name Brede Centrale Toegang (BCT), groei en intensiteit meldingen Veilig thuis, verhoogde instroom WGA/WIA en restschade coronacrisis, waarbij contracten wellicht langer doorlopen dan de mensen/middelen nodig zijn en waarbij het niet duidelijk is of het Rijk deze kosten ook vergoed.

Conform het vastgesteld beleid is een weerstandratio berekend van 0,7. Dit ratio doet recht aan de opvatting dat gemeenten, als verantwoordelijke voor de verbonden partij, ook een aandeel hebben te nemen als risicodrager.

Cocensus

Tabel 132

Algemene informatie	Cocensus is een Gemeenschappelijke Regeling (GR). Deze is opgericht op 1 januari 2007 door de gemeenten Haarlemmermeer en Haarlem. In de loop van de jaren hebben de gemeenten Hillegom, Beverwijk, Oostzaan, Wormerland, Alkmaar, Heerhugowaard, Langedijk, Bergen, Den Helder, Uitgeest, Castricum en Heiloo zich aangesloten bij de Gemeenschappelijke Regeling.
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Beleidsdoel	A. Belastingen (OZB), parkeren, toeristenbelasting, precariobelasting.
Programma	Kwaliteit fysieke omgeving
Beleidsdoel	B. Het sturen van afvalstromen naar maximaal hergebruik. C: Zorgen voor een adequaat beheer in de openbare ruimte van grondwater, hemelwater en afvalwater.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Financiën
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur kent vanuit iedere gemeente één lid vanuit het college van burgemeester en wethouders. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door een voorzitter, een plaatsvervangend voorzitter en drie leden aangewezen vanuit de leden van het algemeen bestuur. De portefeuillehouder Financiën neemt zitting in het AB en DB als vice voorzitter.
Aandelenbelang	De GR heeft geen aandelen. Van de 24 stemmen heeft Haarlemmermeer vijf stemmen (20,8%)
Financieel belang	In 2023 is de bijdrage van de gemeente Haarlemmermeer € 3.948.000. Dit is 26,6% van de totale gemeentelijke bijdragen van € 14.841.000.

	Jaar	2023	2024	2025	2026
Geraamde bijdrage		€ 3.948.000	€ 3.948.000	€ 3.948.000	€ 3.948.000
Financiële gegevens	Balansdatum			**31-12-2020**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen			€ 250.000	€ 250.000
	Vreemd vermogen			€ 13.664.028	€ 12.810.000
	Solvabiliteit ultimo 2021				4,81%
	Begroot resultaat 2022				€ 0

Financiële gegevens
De exploitatie van Cocensus over 2021 sluit af met een overschot van € 572.400. Per saldo is het overschot veroorzaakt door lager uitvallende personeelslasten vanwege niet vervulde vacatureruimte en door hogere opbrengsten van extra werkzaamheden die verricht zijn voor een aantal gemeenten.

Eventuele risico's
Er is wederom een forse toename te zien van het aantal bezwaren dat is ingediend door de zogenaamde No Cure No Pay bureaus (NCNP). Dit levert voor de te vergoeden proceskosten een mogelijk financieel risico op.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Tabel 133

Algemene informatie	Per januari 2013 nemen wij deel aan de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). De oprichters van de OD zijn de gemeenten Amsterdam, Zaanstad, Haarlemmermeer en de provincie Noord-Holland. De OD helpt het Noordzeekanaalgebied waarin de dienst opereert veiliger en gezonder te maken en te houden. De primaire doelstelling voor deelname aan de OD is verbetering van de dienstverlening voor bedrijven en uniformering van vergunningverlening en handhaving. Hiervoor is schaalvergroting onontbeerlijk. Wij geven opdracht aan de OD voor de uitvoering van taken die zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst. Het bestuur van de OD bestaat uit een algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter.				
Programma	Veiligheid				
Beleidsdoelen	A. Een veilige woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers in de gemeente Haarlemmermeer. B. Het verzekeren van de doelmatige en slagvaardige hulpverlening op het gebied van brandweerzorg, crisisbeheersing en geneeskundige hulp.				
Programma	Kwaliteit fysieke omgeving				
Beleidsdoelen	E. Haarlemmermeer biedt een gezond leefklimaat.				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Openbare orde, Veiligheid en Handhaving Portefeuillehouder Financiën				
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Vergunningen				
Bestuurlijk belang	Twee leden Algemeen Bestuur, één lid Dagelijks Bestuur				
Aandelenbelang	De GR heeft geen aandelen				
Financieel belang	De financiële bijdrage van Haarlemmermeer in 2023 is begroot op € 10.175.000 (totaal van alle deelnemers € 63.316.000).				
	Jaar	2023	2024	2025	2026
Geraamde bijdrage		€ 10.175.000	€ 10.209.000	€ 10.054.000	€ 10.111.000
Financiële gegevens	Balansdatum			**31-12-2020**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen			€ 3.254.000	€ 4.010.000
	Vreemd vermogen			€ 18.672.000	€ 18.535.000
	Solvabiliteit ultimo 2021				17,8%
	Begroot resultaat 2022				€ 0

Financiële gegevens
Het financiële resultaat van de OD NZKG over 2021 is € 832.000 positief. Er was een resultaat van € 180.000 nadelig begroot. Ten opzichte van de gewijzigde begroting zijn er afwijkingen bij de lasten en de baten, per saldo € 1.012.000 voordelig. Voor 2022 is een resultaat van € 0 begroot. De definitieve cijfers volgen na de vaststelling van de jaarrekening 2021 van de OD door het Algemeen Bestuur op 15 juli 2022. Het positieve resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door de posten kwaliteitsimpuls en innovatie die niet zijn benut door terughoudend beleid, onvoldoende capaciteit en de coronacrisis. Het saldo bestaat ten opzichte van de begroting uit lagere baten van € 194.000 en € 1.164.000 lagere lasten. Daarnaast is er per saldo een lagere toevoeging aan de reserves van € 42.000. Dit komt door een lagere toevoeging aan de reserve Persoonlijk Ontwikkel Budget van € 58.000 en een lagere onttrekking Omgevingswet van € 67.000. Abusievelijk is bij de 6-maands rapportage de bestemming van het rekeningresultaat 2020 voor een bedrag van € 50.000 als begrote toevoeging aan de reserve in 2021 meegenomen waardoor de gewijzigde begroting € 110.000 is in plaats van € 60.000. In de realisatiecijfers van 2021 is dit rechtstreeks op de balans gemuteerd. Het totaal van de baten is € 194.000 lager dan begroot door € 228.000 lagere UVO baten, € 201.000 lagere baten voor projecten en offertes, - € 75.000 hogere subsidie inkomsten en - € 160.000 hogere overige baten waaronder

externe detacheringsbaten.Het totaal van de lasten is € 1.164.000 lager dan begroot door - € 43.000 lagere apparaatslasten primair proces, - € 899.000 lagere lasten op het kwaliteitsimpulsbudget, innovatie en overheadbudget, - € 238.000 hogere opbrengst gekocht verlof medewerkers en - € 16.000 hogere lasten op diverse posten.

Eventuele risico's
De beschikbare weerstandscapaciteit en de noodzakelijke weerstandscapaciteit worden tegen elkaar afgezet met de ratio weerstandsvermogen. Die valt binnen 1,0 en 1,5 (meerjarig is dit mede afhankelijk van onttrekkingen uit de algemene reserve) en wordt daarmee voldoende geacht. Het gaat hierbij om buffers in het eigen vermogen respectievelijk de exploitatie die kunnen worden vrijgemaakt, zonder dat dit gevolgen heeft voor het bestaande beleid en de uitvoering van taken. De beschikbare weerstandscapaciteit is € 2.018.000. De invoering van nieuwe wet- en regelgeving (met name de Omgevingswet, de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen en de Algemene Verordening Gegevensbescherming) is nog steeds één van de grootste risico's. Een ander risico dat zich voordoet is de omzetfluctuatie door conjuncturele ontwikkelingen, de coronacrisis en de arbeidsmarkt. Ook is er nog sprake van een risico met betrekking tot prestatiegericht financieren.

Recreatieschap Spaarnwoude

Tabel 134

Algemene informatie	In 1971 is de Gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude (GRS) afgesloten tussen gemeenten Haarlemmermeer, Haarlem, Velsen en Amsterdam en de provincie Noord-Holland. Doel van de GRS is het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie, het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu en het tot stand brengen en onderhouden van een landschap dat hierop is afgestemd in het werkingsgebied van de regeling, gelegen tussen Amsterdam en Haarlem. De participanten dragen gezamenlijk zorg voor het beheer en ontwikkeling van dit openbare gebied dat grotendeels samenvalt met de Bufferzone Amsterdam-Haarlem. Ook het toezicht op en handhaven van de Algemene Verordening Spaarnwoude maakt onderdeel uit van het beheer.				
Programma	Maatschappelijke ontwikkeling				
Beleidsdoel	E. Inwoners beschikken over voldoende aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren, bewegen actief en nemen deel aan sport.				
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling				
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën				
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Recreatie				
Bestuurlijk belang	De provincie Noord-Holland levert twee bestuursleden en de vier gemeenten leveren ieder één bestuurslid voor het algemeen bestuur. Elk bestuurslid heeft één stem. Het dagelijks bestuur bestaat uit drie leden. Zij worden aangewezen uit en door het algemeen bestuur.				
Aandelenbelang	De GR heeft geen aandelen. Er is gelijke zeggenschap onder de deelnemers.				
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Haarlemmermeer is 10,30% en bedraagt in 2023 € 579.874. Het totaal aan bijdragen is € 5.635.221				
	Jaar	2023	2024	2025	2026
Geraamde bijdrage		€ 579.874	€ 579.874	€ 579.874	€ 579.874
Financiële gegevens	Balansdatum			**31-12-2020**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen			€ 16.188.902	€ 15.095.472
	Vreemd vermogen			€ 2.988.132	€ 3.538.270
	Solvabiliteit ultimo 2021				81%
	Begroot resultaat 2022				€ 0

Financiële gegevens
Het Recreatieschap is opgebouwd uit de volgende onderdelen:
1. Spaarnwoude SPW, het gebied dat wordt ingesloten door het Noordzeekanaal aan de noordoostzijde, Velserbroek en Haarlem aan de westzijde en de snelweg A200 aan de zuidzijde;
2. Spaarnwoude SGP, de uitbreidingsgebieden in Haarlemmermeer en Tuinen van West die zijn aangelegd in het kader van het Strategisch Groenproject Haarlemmerméér Groen;
3. Spaarnwoude SMG, de uitbreidingsgebieden rondom Schiphol die zijn aangelegd in het kader van het plan Mainport & Groen. Beheerlasten worden bekostigd uit een afkoopsom die van de Stichting Mainport en Groen in 2013 is ontvangen.

Eventuele risico's
De risico's die zich kunnen voordoen bij GRS worden jaarlijks geïnventariseerd en opgenomen in de begroting. Het nieuwe risico dat zich de afgelopen jaren heeft voorgedaan is de coronacrisis, waardoor het recreatieschap in 2020 en 2021 onder andere minder huurinkomsten heeft ontvangen uit verhuur van gebouwen en terreinen voor horeca, recreatiebedrijven en evenementen.

Voor zover er sprake is van niet begrote risico's zijn de huidige reserves grotendeels toereikend om deze te dekken. Indien de reserves niet toereikend blijven, zal er, conform de bepalingen van de gemeenschappelijk regeling voor het recreatieschap, bij het opmaken van de jaarrekening 2022 van het Recreatieschap Spaarnwoude een eenmalige extra bijdrage vanuit de deelnemers gevraagd worden.

Meerlanden Holding NV

Tabel 135

Algemene informatie	Meerlanden Holding N.V. (MH) is onder andere werkzaam op het gebied van de inzameling, verwerking en recycling van afvalstoffen, straatreiniging en gladheidbestrijding. MH is een overheid gedomineerde afval- en reinigingsorganisatie van en voor de deelnemende gemeenten: Haarlemmermeer, Aalsmeer, Heemstede, Noordwijk, Bennebroek/Bloemendaal, Diemen, Lisse en Hillegom.		
Programma	Kwaliteit fysieke omgeving		
Beleidsdoelen	B. Het sturen van afvalstromen naar maximaal hergebruik. D. Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Beheer en Onderhoud		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer bezit 65.733 geplaatste en volgestorte aandelen waarvan één transitie aandeel. Het totale belang is 45,7%.		
Financieel belang	De aandelen van De Meerlanden kennen een nominale waarde van € 65. Dit resulteert in een financieel belang van € 4.272.645.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2020**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 29.464.000	€ 31.265.000
	Vreemd vermogen	€ 27.729.000	€ 29.976.000
	Solvabiliteit ultimo 2021		48,8%
	Begroot resultaat 2022		€ 2.783.000

Financiële gegevens
In 2021 is er een aanpassing in de kapitaalstructuur van Meerlanden geweest (2021.0001370). De aandelen zijn daarbij verdeeld op basis van het aantal aansluitingen per gemeente (het evenredigheidsprincipe). Dit aantal wordt jaarlijks herijkt. Door de aanpassing van de kapitaalstructuur is het totaal aantal aandelen van onze gemeente is gedaald. Hiervoor hebben wij één transitie aandeel gekregen ter waarde van € 2.099.233. Vanaf 2026 wordt dit bedrag in vijf jaar aan ons terugbetaald. Jaarlijks ontvangen wij 5% rendementvergoeding over de waarde van het transitieaandeel. Op basis van het evenredigheidsprincipe nemen onze aandelen per 1 januari 2023 weer toe met 923 aandelen, gelijk aan de toename van het aantal aansluitingen in Haarlemmermeer in het jaar 2021.

De totale omzet van Meerlanden van € 78,7 miljoen is in 2021 met € 2,1 miljoen gestegen ten opzichte van 2020. Het nettoresultaat steeg naar € 2,6 miljoen (2020: € 1,3 miljoen). Vooral de activiteiten voor bedrijven waren zeer rendabel in 2021. Activiteiten voor de publieke sector waren rendabel, maar kenden vooral door hoog ziekteverzuim als gevolg van de coronacrisis, door gestegen brandstofkosten en door hogere onderhoudskosten nadelige gevolgen voor het begrote resultaat. Meerlanden is echter nog immer een financieel zeer gezond bedrijf met goede rentabiliteit en solvabiliteit.

Eventuele risico's
De beschikbare weerstandscapaciteit is ruim voldoende voor eventuele risico's. De activiteiten van Meerlanden brengen risico's met zich mee; onzekere gebeurtenissen of ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op het realiseren van de doelstellingen van de organisatie. Om deze risico's goed te beheersen, heeft Meerlanden risicobeheersings- en controlesystemen ingericht. In 2021 heeft

Meerlanden deze aanpak verder versterkt door in te zetten op een nog meer beleidsmatige-, integrale- en doelgerichte benadering. Het systeem van risicomanagement omvat alle niveaus van de bedrijfsvoering en alle onderdelen van de organisatie. Risico's en beheersmaatregelen worden periodiek geanalyseerd, vastgelegd in een register en gemonitord. De directie ziet toe op de effectieve werking van dit systeem en streeft samen met de organisatie naar voortdurende verbetering en versterking.

De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV

Tabel 136

Algemene informatie	Sinds 1 januari 2009 bezit de gemeente 100% van de aandelen van de Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV. Met de Waterwolf nieuwe stijl is een vennootschap neergezet die zich ook als leerwerkbedrijf richt op re-integratietaken.		
Programma	Kwaliteit fysieke omgeving		
Beleidsdoelen	A. Goed onderhouden openbaar groen en bomen, die bijdragen aan een positieve beleving van de openbare ruimte. C. Zorgen voor een adequaat beheer in de openbare buitenruimte van grondwater, hemelwater en afvalwater. D. Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.		
Programma	Zorg en werk		
Beleidsdoelen	C. Onze inwoners zijn economisch zelfstandig; werk boven uitkering.		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Beheer en Onderhoud		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente bezit 100% van de aandelen.		
Financieel belang	De aandelen van De Waterwolf zijn bij de gemeente gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van € 1.188.000.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2020**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 2.984.552	€ 2.855.143
	Vreemd vermogen	€ 1.592.554	€ 1.338.804
	Solvabiliteit ultimo 2021		70,6%
	Begroot resultaat 2022		€ 80.865

Financiële gegevens
Het netto resultaat in 2021 is uitgekomen op een verlies van € 129.692. Dit is € 107.000 beter dan de begroting 2021. Ondanks een overall lagere omzet (4% lager dan in 2020) is het bruto bedrijfsresultaat in 2021 toegenomen ten opzichte van 2020 (+7%). Dit is primair veroorzaakt door een hogere omzet in combinatie met een lagere kostprijs in het Groenbestek. Hierop is in 2021 nadrukkelijk gestuurd. De indirecte kosten zijn in 2021 toegenomen met 5%. Los van de cao verhoging is dit ook veroorzaakt door normalisatie in 2021 aangaande kantine en opleidingskosten, die in 2020 aanmerkelijk lager waren door de coronacrisis. Ziekteverzuim is ongeveer gelijk aan 2020 en net als in 2020 heeft de Waterwolf door de coronacrisis extra hoge personeelskosten gehad. De overige bedrijfskosten zijn stabiel gebleven in 2021. De solvabiliteit van de Waterwolf is zeer goed.

Eventuele risico's
De Waterwolf heeft vooral te maken met een tekort aan geschikte medewerkers. Dat kan gevolgen hebben voor de kwaliteit van het werk en de omzet. Er wordt extra ingehuurd om het tekort tegen te gaan. Daarnaast zet Waterwolf vooral in op het binden van jongeren en deze intern op te leiden. Dit loopt via Beroepsbegeleidende leerweg (BBL) constructies en via goede contacten met praktijkscholen uit de regio en AM match. Risico op hoog ziekteverzuim, minder opdrachten buiten de reguliere bestekken en hogere inhuurkosten zijn nog steeds actueel.

Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer BV (Meermaker)

Tabel 137

Algemene informatie	Het Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer, actief onder de naam Meermaker, is begin 2013 opgericht. Meermaker heeft tot taak om de verduurzaming in Haarlemmermeer te versnellen en doet dit door duurzaamheidsprojecten te ondersteunen die zonder cofinanciering van Meermaker niet gerealiseerd kunnen worden.

Programma	Ruimtelijke ontwikkeling		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Klimaat & Energie		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 100%. Dit zijn alle 18.000 geplaatste en volgestorte aandelen.		
Financieel belang	De aandelen van Meermaker kennen een nominale waarde van € 1. Dit resulteert in een financieel belang van € 18.000. Daarbij heeft de gemeente een agio gestort van € 3.300.000.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2020**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 2.876.504	€ 2.871.742
	Vreemd vermogen	€ 24.841	€ 23.517
	Solvabiliteit ultimo 2021		99,2%
	Begroot resultaat 2022		-/- € 220.500

Financiële gegevens
De gemeenteraad heeft aan Meermaker een bedrag van € 3,3 miljoen beschikbaar gesteld, waarmee Meermaker in de cofinanciering kan voorzien van geselecteerde projecten. Sinds de start in 2013 zijn twaalf projecten gecofinancierd, voor een totaalbedrag van ruim € 2,3 miljoen. Twee projecten zijn volledig afgelost, twee zijn failliet gegaan. Met de renteopbrengsten van de uitgezette middelen worden de bedrijfskosten van Meermaker gedekt. De afgelopen twee jaar is grotendeels door de coronacrisis een zwaar jaar geweest voor de leningnemers en de negatieve gevolgen daarvan worden nog steeds gevoeld. In 2022 wordt er wederom rekening gehouden met een faillissement van een van de leningnemers, waardoor een verlies van € 220.500 is begroot. Het eigen vermogen van Meermaker is voldoende om dit op te vangen, maar er wordt flink ingeteerd op dit eigen vermogen.

Meermaker is nauw verbonden met Tegenstroom en Tegenstroom voor Ymere. Gedrieën realiseerden deze entiteiten een gezamenlijk positief resultaat in 2021 van ruim € 58.000.

Eventuele risico's
In 2022 wordt rekening gehouden met nog een mogelijke faillissement van een leningnemer, waardoor ook 2022 voor Meermaker verlieslatend zal zijn. Er is geen zicht op nieuwe verstrekkingen, waardoor de rente-inkomsten van Meermaker hard dalen. De bedrijfskosten worden waar mogelijk aangepast aan de dalende inkomsten.

Energiebedrijf Haarlemmermeer BV (Tegenstroom)

Tabel 138

Algemene informatie	Het Energiebedrijf Haarlemmermeer BV, actief onder de naam Tegenstroom, is begin 2014 opgericht. Tegenstroom heeft tot taak om groene energie te leveren aan consumenten, bedrijven en instellingen. Tegenstroom streeft ernaar om de lokaal opgewekte groene energie ook lokaal te verbruiken.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkeling		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Klimaat & Energie		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 99%. De resterende 1% is in handen van Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer BV (100% eigendom van de gemeente Haarlemmermeer).		
Financieel belang	De aandelen kennen een nominale waarde van € 1. Er zijn 30.000 aandelen geplaatst en gestort. Dit resulteert in een financieel belang van € 29.700.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2020**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	-/- € 53.090	-/- € 49.837

Vreemd vermogen	€ 79.843	€ 85.770
Solvabiliteit ultimo 2021		-/- 138%
Begroot resultaat 2022		€ 2.889

Financiële gegevens
De gemeente Haarlemmermeer heeft € 30.000 geïnvesteerd in Tegenstroom. Dat is gebruikt om het bedrijf Tegenstroom te starten. Tegenstroom koopt groene energie in bij de Coöperatieve Duurzame Energie Unie U.A. en krijgt een vergoeding per aansluiting. Tegenstroom is in 2021 qua omzet met ongeveer dezelfde snelheid gegroeid als afgelopen jaren, maar vooral door een hogere vergoeding per klant. Het jaar 2021 is afgesloten met ruim 500 klanten. De winst in 2021 was iets lager dan begroot, met name door het niet doorgaan van een aantal evenementen als gevolg van de coronacrisis.

Eventuele risico's
Door de fors gestegen energieprijzen is er tijdelijk een klantenstop geweest omdat de prijsontwikkeling zo onvoorspelbaar was. Dit zorgt er ook voor dat er een sterk verhoogd betalingsrisico is onder de klanten van Tegenstroom. Het debiteurenrisico ligt echter niet bij Tegenstroom maar bij de coöperatie, waardoor Tegenstroom feitelijk geen materiële risico's loopt.

Zonnepanelen Haarlemmermeer BV (Tegenstroom voor Ymere)

Tabel 139

Algemene informatie	Zonnepanelen Haarlemmermeer BV, actief onder de naam Tegenstroom voor Ymere (TSY), is begin 2014 opgericht. TSY heeft tot taak om in totaal 3.000 corporatiewoningen van Ymere te voorzien van zonnepanelen, waardoor de huurders van deze woningen duurzame energie opwekken voor eigen gebruik en daarmee tevens een besparing in geld realiseren op het verbruik van energie.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkeling		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Klimaat & Energie		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer bezit 9.900 van de 10.000 geplaatste en volgestorte aandelen en heeft daarmee een meerderheidsbelang van 99%. De resterende 1% is in handen van Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer B.V.		
Financieel belang	De aandelen kennen een nominale waarde van € 1. Dit resulteert in een financieel belang van € 9.900. Daarnaast staat de gemeente garant jegens de BNG voor de aan Zonnepanelen Haarlemmermeer BV verstrekte kredietfaciliteit met een maximum van € 3 miljoen.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2020**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 134.836	€ 194.499
	Vreemd vermogen	€ 1.805.583	€ 1.788.278
	Solvabiliteit ultimo 2021		9,8%
	Begroot resultaat 2022		€ 21.086

Financiële gegevens
Er liggen 8.800 zonnepanelen op de daken van 1.100 huurwoningen. Deze zijn eigendom van en in exploitatie door Zonnepanelen Haarlemmermeer BV. Elke huurder betaalt een vaste lage vergoeding per maand voor de zonnepaneleninstallatie. De omzet bestaat uit incasso van € 29,95 per maand bij de 1.100 klanten. Zonnepanelen Haarlemmermeer BV is gefinancierd middels een kredietfaciliteit van maximaal € 3,0 miljoen van de BNG waarvoor de gemeente garant staat. Per 31 december 2021 bedraagt deze schuld € 1,7 miljoen. Er wordt jaarlijks een positief resultaat gerealiseerd. In 2021 bedroeg de winst € 59.663

Eventuele risico's
Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.
Een klein risico zit in de overheidsregeling van salderen. Nu krijgen de huurders voor elke kWh die ze aan het elektriciteitsnet leveren, evenveel als ze betalen. Deze regeling wordt op termijn, waarschijnlijk vanaf

2025, vervangen door een 'terugleververgoeding'. Dit kan het resultaat van Zonnepanelen Haarlemmermeer BV negatief beïnvloeden.

Schiphol Area Development Company (SADC)

Tabel 140

Algemene informatie	In 1987 is door de gemeente Amsterdam, de provincie Noord-Holland, de gemeente Haarlemmermeer en de Schiphol Group, SADC opgericht. De kerntaken van dit regionale ontwikkelingsbedrijf zijn gebiedsontwikkeling, (inter)nationale marketing en promotie en het verbinden van publieke en private partijen.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Programma	Economische Zaken		
Beleidsdoelen	B. Het versterken van onze strategische positie door samenwerking in de regio, met een focus op de logistiek, kennisintensieve en (inter)nationale dienstensectoren en op de maatschappelijke inpassing van de luchtvaart.		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 25%. Ook de gemeente Amsterdam, de provincie Noord-Holland en de Schiphol Group hebben ieder een aandelenbelang van 25%.		
Financieel belang	Deze deelneming is gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van € 26.717.000.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2020**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 116.330.000	€ 120.549.000
	Vreemd vermogen	€ 26.066.000	€24.348.000
	Solvabiliteit ultimo 2021		81%
	Begroot resultaat 2022		€ 7.887.000

Financiële gegevens
De netto omzet van SADC bedroeg in 2021 € 18,0 miljoen. Hiervan was € 8,0 miljoen toe te schrijven aan grondtransacties in GEM President CV en € 6,0 miljoen in Business Park Amsterdam Osdorp en € 3,0 miljoen projectmanagement. In totaal is er door de deelnemingen van SADC in 2021 grond uitgegeven met een transactiewaarde van € 62,9 miljoen. Deze opbrengsten hebben zowel de deelnemingen als SADC versterkt in hun liquiditeitspositie. Het resultaat uit deelnemingen bedroeg voor SADC ruim € 1,9 miljoen, waardoor een netto resultaat kon worden gerealiseerd van € 4,2 miljoen.

Eventuele risico's
SADC loopt vooral risico bij tegenvallende verkopen (afzetrisico) en bij de waardering van haar grondposities. Om het afzetrisico te beperken, wordt het verloop van de verkopen continu gemonitord en vertaald naar verbeteringen in het ontwikkel- en verkoopproces. De grondexploitatie voor de grondposities in uitvoering worden jaarlijks geactualiseerd aan de hand van actuele marktgegevens. Tevens worden de grondexploitaties elke drie jaar extern gevalideerd.
Het tekort aan verdeelcapaciteit voor elektra in de regio wordt ook als groot risico gezien en zou in het ergste geval tot gevolg kunnen hebben dat toekomstige klanten (voor met name De President 1.2 en Schiphol Trade Park) uitwijken naar andere regio's.
Voor wat betreft de coronacrisis zijn er nauwelijks tot geen gevolgen voor SADC en haar projectvennootschappen op de korte termijn. De oorlog in de Oekraïne veroorzaakt enige onzekerheid in de markt, maar signalen met directe gevolgen voor SADC zijn nog niet gesignaleerd.

Hoofdvaart BV

Tabel 141

Algemene informatie	De Hoofdvaart BV is opgericht in 2010 en is een 100% gemeentelijke deelneming. Doel is het participeren en optreden als commanditair vennoot in commanditaire vennootschappen. De Hoofdvaart BV participeert nu in de GEM A4 Zone West CV en de GEM President CV.
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.

Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 100%.		
Financieel belang	Het door de gemeente gestorte kapitaal is € 18.000. Er is door de gemeente tevens een geldlening verstrekt welke maximaal € 60 miljoen kan bedragen.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2019**	**31-12-2020**
	Eigen vermogen	€ 330.967	€ 4.925.065
	Vreemd vermogen	€ 39.078.722	€ 39.334.251
	Solvabiliteit ultimo 2020		11%
	Verwacht resultaat 2022		0

Financiële gegevens
Hoofdvaart BV verstrekt kapitaal aan de GEM President en de GEM A4 Zone West. Hiervoor is een geldlening van de gemeente aan de Hoofdvaart BV geformaliseerd door middel van een rekeningcourant overeenkomst. De maximale omvang van de geldlening aan de Hoofdvaart BV mag € 60,0 miljoen bedragen, € 50,0 miljoen voor de GEM A4 Zone West en € 10,0 miljoen voor de GEM President. De inschatting is dat de maximale omvang van de geldlening voldoende is voor beide ontwikkelingen. Na oplevering van een project vindt een eindafrekening plaats op basis van het werkelijk behaalde resultaat met inbegrip van rente.
Hoofdvaart BV heeft in 2020 een winst gerealiseerd van € 4,6 miljoen, dankzij de deelneming GEM A4 Zone West waar het winstaandeel van Hoofdvaart BV ruim € 6,0 miljoen bedroeg.

Eventuele risico's
Bij een aanzienlijke verslechtering van één van de GEM's of een faillissement kan het zijn dat (een deel) van de verstrekte lening niet terugkomt. De vooruitzichten van beide GEM's zijn echter zeer positief, waardoor dit risico als zeer laag wordt ingeschat.

GEM A4 Zone West CV

Tabel 142

Algemene informatie	Deze CV (commanditaire vennootschap) is aangegaan door de Hoofdvaart BV (33%), Schiphol Real Estate Participaties BV (33%), SADC Participaties BV (33%) en GEM A4 Zone West BV (1%). In deze CV worden alle kosten en opbrengsten van de gezamenlijke grondexploitatie A4 Zone West verantwoord en vindt de volledige financiering van betreffende exploitatie plaats.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Commanditaire vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	In de Vergadering van Commandieten zijn wij vertegenwoordigd door de directeur van de Hoofdvaart BV, zijnde de gemeentesecretaris.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 100% in Hoofdvaart BV en Hoofdvaart BV is voor 33% eigenaar van deze CV		
Financieel belang	Het financieel belang voor de gemeente Haarlemmermeer is indirect via Hoofdvaart BV dat deelneemt in het commanditair kapitaal voor € 34.737.163. Tevens indirect via SADC (25% van € 34.737.572) € 8.684.393. Daarnaast houdt de gemeente voor nog ongeveer € 7,5 miljoen gronden beschikbaar voor A4 Zone West CV.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2020**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 122.540.254	€ 127.794.681
	Vreemd vermogen	€ 15.644.417	€ 10.197.245
	Solvabiliteit ultimo 2021		93%
	Begroot resultaat einde looptijd		NCW 1 juli 2021 € 46,2 miljoen

Financiële gegevens
Op basis van de discounted cashflow methode wordt getoetst of de grondexploitatie aan de 3% rendementseis voldoet. Berekend is dat de grondexploitatie per 1 juli 2021 aan deze eis voldoet en

daarnaast een resultaat heeft van netto contante waarde (NCW) € 46,2 miljoen positief. De positieve ontwikkeling in de exploitatie maakt versnelde inbreng van gronden door onze gemeente mogelijk (ten laste van de grondbank die wij voor GEM A4 Zone West CV aanhouden). De GEM heeft reeds grote vooruitbetalingen gedaan op de door onze gemeente aangehouden gronden.

Eventuele risico's
De belangrijkste risico's voor de GEM A4 Zone West CV bestaan uit de lange looptijd, het grondprijsniveau en het tekort aan verdeelcapaciteit voor stroom. De coronacrisis lijkt vooralsnog geen gevolgen te hebben voor deze GEM. In afwachting van besluitvorming omtrent de mogelijk doortrekking van de Noord/Zuidlijn vindt er mogelijk vertraging plaats in uitgifte van gronden.

GEM President CV

Tabel 143

Algemene informatie	Deze CV is aangegaan door de Hoofdvaart BV, SADC Participaties BV, alsmede GEM President Beheer BV. De activiteiten van GEM President CV, statutair gevestigd te Luchthaven Schiphol, bestaan uit het ontwikkelen van het gebied aangemerkt als 'President 1.2' te Haarlemmermeer (het Plangebied) en het (doen) uitvoeren van de grondexploitatie ten aanzien van het Plangebied, alsmede, indien en voor zover daartoe door Beherende Vennoot wordt besloten, het ontwikkelen van casu quo voeren van grondexploitaties ter zake van, andere (register) goederen.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Commanditaire vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	In de Vergadering van Commandieten zijn wij vertegenwoordigd door de directeur van de Hoofdvaart BV, zijnde de gemeentesecretaris.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 100% in Hoofdvaart BV en Hoofdvaart BV is voor 20% eigenaar van deze CV.		
Financieel belang	Het financieel belang voor de gemeente Haarlemmermeer is indirect via Hoofdvaart BV dat deelneemt in het commanditair kapitaal voor € 1.119.062. Tevens indirect via SADC (25% van € 4.415.132) € 1.103.783.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2020**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 11.950.234	€ 10.026.562
	Vreemd vermogen	€ 5.459.634	€ 5.684.995
	Solvabiliteit ultimo 2021		63%
	Begroot resultaat einde looptijd		NCW 1 juli 2021 € 6,3 miljoen

Financiële gegevens
De grondexploitatie van de GEM de President 1.2 is per 1 juli 2021 geactualiseerd en kent een positieve netto contante waarde (NCW) van € 6,3 miljoen, een verbetering van € 1,4 miljoen ten opzichte van vorig jaar. Dit is het resultaat van hogere opgenomen grondopbrengsten.
Het eigen vermogen van deze CV is gedaald doordat onze gemeente een deel van het ingebrachte kapitaal in 2020 terugbetaald heeft gekregen. De afgelopen jaren was de verhouding schreef gegroeid. De gemeente neemt voor 20% deel in deze vennootschap, maar haar kapitaalsaandeel was tot voor kort ruim 29%. Door terugstorting van kapitaal voor een bedrag van € 1,3 miljoen aan Hoofdvaart BV is de juiste verhouding 20% gemeente en 80% SADC weer hersteld.

Eventuele risico's
Het belangrijkste risico voor de GEM de President bestaat uit eventuele vertragingen.

Polanenpark CV

Tabel 144

Algemene informatie	In deze CV wordt deelgenomen door de provincie Noord-Holland (40%), gemeente Haarlemmermeer (20%), Ringvaart Participatie BV en Schiphol Area Participaties 2 BV. Als beherend vennoot is Polanenpark BV aangesteld. De activiteiten van Polanenpark CV bestaan uit het ontwikkelen van het zuid westelijk gebied bij het Rottepolderplein, aangemerkt als Polanenpark (het Plangebied) en het (doen) uitvoeren van de grondexploitatie ten aanzien van het Plangebied, alsmede, indien en voor zover daartoe door Beherende Vennoot wordt besloten,

	het ontwikkelen van casu quo voeren van grondexploitaties ter zake van, andere (register)goederen.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Commanditaire vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	In de Vergadering van Commandieten zijn wij vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Financiën.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een belang van 20% eigenaar in deze CV.		
Financieel belang	Het financieel belang voor de gemeente Haarlemmermeer is haar aandeel in het commanditair kapitaal, te weten € 4.365. Daarnaast staat de gemeente borg voor de BNG financiering tot een hoogte van maximaal € 4 miljoen.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2020**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 4.890.586	€ 5.169.645
	Vreemd vermogen	€ 12.013.638	€ 10.551.970
	Solvabiliteit ultimo 2021		33%
	Begroot resultaat einde looptijd		NCW 1 juli 2021 € 19,5 miljoen

Financiële gegevens
De grondexploitatie van de Polanenpark CV is per 1 juli 2021 geactualiseerd en kent een positieve netto contante waarde (NCW) van € 19,5 miljoen. Dit is een stijging van het resultaat met € 4,1 miljoen ten opzichte van 2020. Deze stijging is vooral te danken aan hogere verwachte grondprijzen.

Eventuele risico's
Geen materiële risico's.

GEM A4 Zone West Beheer BV

Tabel 145

Algemene informatie	GEM A4 Zone West Beheer BV is opgericht om de noodzakelijke beheeractiviteiten van betreffende projecten te initiëren dan wel uit te voeren. In de GEM A4 Zone West Beheer BV nemen SADC, Schiphol Real Estate en de gemeente Haarlemmermeer deel.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder deelnemingen vertegenwoordigt de gemeente in de vergadering van aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 33,3 % in GEM A4 Zone West Beheer BV, net als de overige twee aandeelhouders.		
Financieel belang	Het financieel belang voor de gemeente Haarlemmermeer bestaat uit het door haar gestorte deel op de geplaatste aandelen van € 6.000.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2020**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 170.922	€ 215.585
	Vreemd vermogen	€ 2.526.638	€ 2.560.793
	Solvabiliteit ultimo 2021		7,7%
	Begroot resultaat 2022		0

Financiële gegevens
Alle kosten en opbrengsten van de A4 Zone West Beheer BV worden vergoed door of afgedragen aan de GEM A4 Zone West CV. De toename van het eigen vermogen is het gevolg van winstneming uit de GEM A4 Zone West CV. De BV is gerechtigd tot een winstdeel van 1%. Hierdoor heeft de BV een winst kunnen realiseren van € 152.922.

Eventuele risico's
GEM A4 Zone West Beheer BV is opgericht voor het beperken van de aansprakelijkheid. In beginsel is deze BV aansprakelijk voor de tekortkomingen van de A4 Zone West CV.

GEM President Beheer BV

Tabel 146

Algemene informatie	Deze BV is opgericht om de noodzakelijke beheeractiviteiten van betreffende projecten te initiëren dan wel uit te voeren. In de GEM President Beheer BV nemen SADC en de gemeente Haarlemmermeer deel.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder deelnemingen vertegenwoordigt de gemeente in de vergadering van aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een aandelenbelang van 50% in GEM President Beheer BV, net als SADC.		
Financieel belang	Het financieel belang voor de gemeente Haarlemmermeer bestaat uit het door haar gestorte deel op de geplaatste aandelen van € 9.000.		
Financiële gegevens	Balansdatum	**Beginstand 31-12-2020**	**Eindstand 31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 61.133	€ 97.274
	Vreemd vermogen	€ 211	€ 29.978
	Solvabiliteit ultimo 2021		76%
	Begroot resultaat 2022		0

Financiële gegevens
Alle kosten en opbrengsten van de GEM President Beheer BV worden vergoed door of afgedragen aan de GEM President CV.

Eventuele risico's
De GEM President Beheer BV is opgericht voor het beperken van de aansprakelijkheid. In beginsel is de beheer BV aansprakelijk voor de tekortkomingen van GEM President CV.

Polanenpark BV

Tabel 147

Algemene informatie	Deze BV is opgericht om de noodzakelijke beheeractiviteiten van betreffende projecten te initiëren dan wel uit te voeren. In de Polanenpark BV nemen de provincie Noord-Holland, de gemeente Haarlemmermeer, Ringvaart Participaties BV en SADC deel.		
Programma	Ruimtelijke ontwikkelingen		
Beleidsdoelen	B. Haarlemmermeer realiseert ruimtelijke projecten die bijdragen aan het maatschappelijk doel.		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Grondzaken		
Bestuurlijk belang	De portefeuillehouder deelnemingen vertegenwoordigt de gemeente in de vergadering van aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer heeft een belang van 20% in deze BV.		
Financieel belang	Het financieel belang voor de gemeente Haarlemmermeer bestaat uit het door haar gestorte deel op de geplaatste aandelen van € 3.600.		
Financiële gegevens	Beginbalans	**31-12-2020**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 190.125	€ 251.391
	Vreemd vermogen	€ 3.194.121	€ 2.471.160
	Solvabiliteit ultimo 2021		9%
	Begroot resultaat 2022		0

Financiële gegevens
Alle kosten en opbrengsten van Polanenpark BV worden vergoed door of afgedragen aan Polanenpark CV.

Eventuele risico's
Polanenpark BV is opgericht voor het beperken van de aansprakelijkheid. In beginsel is deze BV aansprakelijk voor de tekortkomingen van GEM Polanenpark CV.

Recreatieplas Haarlemmermeer BV

Tabel 148

Algemene informatie	De Recreatieplas Haarlemmermeer BV is een Publiek Privaat Samenwerkingsverband (PPS) van de gemeente en Dura Vermeer BV en is opgericht in 1994 met als doelstellingen het winnen en verkopen van zand en het inrichten van de zandwinput bij Hoofddorp-Toolenburg tot recreatiegebied-stadspark. De zandwinning heeft voor projecten in Haarlemmermeer van korte transportafstand zandleveranties mogelijk gemaakt en heeft financiële middelen gegenereerd voor de gebiedsaanleg en om de onderhoudslasten van het gebied voor tien jaar (2003-2013) te dekken. In 2011 hebben de aandeelhouders besloten om deze vennootschap in 'slapende fase' te houden in afwachting van besluitvorming over de mogelijke inzet bij een nieuw recreatieplasproject in PARK21.		
Programma	Maatschappelijke ontwikkeling		
Beleidsdoel	E. Inwoners beschikken over voldoende aantrekkelijke mogelijkheden om te recreëren, bewegen actief en nemen deel aan sport.		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Recreatie		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer bezit 49% van de geplaatste aandelen. Er zijn 100 geplaatste aandelen.		
Financieel belang	Het geplaatst en gestort aandelenkapitaal bedraagt € 45.378. De 49 aandelen van de gemeente Haarlemmermeer vertegenwoordigen een waarde van € 22.200.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2020	Concept 31-12-2021
	Eigen vermogen	€ 46.448	€ 46.448
	Vreemd vermogen	€ 48.391	€ 48.089
	Solvabiliteit ultimo 2021		48%
	Begroot resultaat 2022		€ 0

Financiële gegevens
Dit is een slapende BV waar dus geen activiteiten in plaatsvinden en waarin ook geen activiteiten gaan plaatsvinden. De BV wordt naar verwachting in 2022 geliquideerd. De liquidatie zal geen kosten met zich meebrengen gezien het batig saldo in de BV.

Eventuele risico's
Geen risico's.

Stedin Holding NV

Tabel 149

Algemene informatie	Stedin is een regionale Nederlandse netbeheerder die voornamelijk in de Randstad opereert. Stedin heeft een publieke taak. Zij is verantwoordelijk voor het transport van elektriciteit en gas naar circa 2 miljoen huishoudens en industriële klanten. Alle aandelen van Stedin zijn in publieke handen (53 Nederlandse gemeenten) hetgeen geborgd is in de wet. Aandelen kunnen alleen verhandeld worden tussen publieke aandeelhouders.
Programma	Algemene dekkingsmiddelen
Beleidsdoelen	C. Financiering/bespaarde rente/dividend.
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Financiën
Bestuurlijk belang	Zeer beperkt bestuurlijk belang gezien aandeel van 0,08%
Aandelenbelang	De gemeente Haarlemmermeer bezit 3.995 aandelen (0,08% van het totaal) met een nominale waarde van € 100.

Financieel belang	Het financiële belang dat volgt uit het aandelenbelang bedraagt € 399.500. Jaarlijks wordt er dividend ontvangen.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2020	31-12-2021
	Eigen vermogen	€ 2.891.000.000	€ 3.270.000.000
	Vreemd vermogen	€ 4.681.000.000	€ 4.312.000.000
	Solvabiliteit ultimo 2021		45,6%
	Begroot resultaat 2022		€ 17 miljoen

Financiële gegevens
Het resultaat na belastingen in 2021 bedraagt € 21,0 miljoen (een halvering ten opzichte van 2020). In 2021 zijn er door Stedin ook preferente aandelen uitgegeven. Onze gemeente heeft hier niet in geparticipeerd. Van het resultaat van € 21,0 miljoen wordt in totaal € 3,6 miljoen aan dividend uitgekeerd, € 3,1 miljoen aan houders van preferente aandelen en € 0,5 miljoen aan gewone aandeelhouders. Ons aandeel van 0,08% geeft recht op € 374 netto dividend.

Zoals alle netbeheerders krijgt ook Stedin de komende jaren te maken met een stevige uitdaging: er moet meer dan voorheen worden geïnvesteerd om de energietransitie mogelijk te maken. Het totaal van de investeringen tot 2030 zal zo'n € 7,0 miljard zijn, terwijl de opbrengsten door regulering onder druk staan. Het is de verwachting dat de dividendinkomsten de komende jaren dalen. Stedin is op zoek naar financiering voor de investeringen. Zij heeft daarvoor ook haar aandeelhouders benaderd met het verzoek een kapitaalstorting in de vorm van cumulatief preferente aandelen te overwegen. Dit is in 2021 gebeurd en nu is er een volgende ronde van uitgifte van preferente aandelen. Gezien ons beperkte belang in Stedin, zowel financieel als ook publiek, hebben wij Stedin kenbaar gemaakt ons belang niet te willen vergroten.

Eventuele risico's
Geen materiële risico's.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Tabel 150

Algemene informatie	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang. De BNG draagt met gespecialiseerde financiële dienstverlening bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Deelname in het maatschappelijk kapitaal van de NV voorziet in het (gemeenschappelijk) behartigen van de belangen in de kapitaalbehoefte van gemeenten.		
Programma	Algemene dekkingsmiddelen		
Beleidsdoel	C. Financiering/bespaarde rente/dividend.		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Financiën		
Opdrachtgeversrol	Portefeuillehouder Financiën		
Bestuurlijk belang	Uit hoofde van de gehouden aandelen vertegenwoordigt de portefeuillehouder deelnemingen (wethouder Financiën) de gemeente Haarlemmermeer in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Aandelenbelang	De BNG is een structuurvennootschap. De Staat is de houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en waterschappen. De gemeente Haarlemmermeer bezit 123.162 aandelen (0,11% van het totaal)		
Financieel belang	De gemeente Haarlemmermeer heeft € 310.000 beschikbaar gesteld aan gestort kapitaal. Jaarlijks wordt er dividend ontvangen.		
Financiële gegevens	Balansdatum	31-12-2020	31-12-2021
	Eigen vermogen	€ 5.097.000.000	€ 5.062.000.000
	Vreemd vermogen	€ 155.262.000.000	€ 143.955.000.000
	Solvabiliteit ultimo 2021		3,3%
	Begroot resultaat 2022		Geen opgave

Financiële gegevens
Over 2021 is ons aandeel in het dividend € 280.809, € 2,28 per aandeel (vergelijk 2020: € 1,81 per aandeel). Het resultaat over 2020 was € 221 miljoen (2019: € 163 miljoen). Op 4 oktober 2021 is het dividend uitbetaald aan de aandeelhouders.

Over het verslagjaar 2021 heeft BNG Bank een nettowinst gerealiseerd van € 236 miljoen, een 7%-stijging ten opzichte van 2020 (€ 221 miljoen). Belangrijke oorzaak hiervan is het positieve resultaat financiële transacties van € 100 miljoen, vergeleken met een negatief resultaat van € 17 miljoen in 2020.

De omvang van nieuw verstrekte langlopende leningen bedroeg € 12,8 miljard, een stijging van ruim 9% ten opzichte van 2020. De totale langlopende kredietportefeuille bedroeg eind 2021 € 87 miljard. Dit is een netto toename van de portefeuille van € 1,2 miljard.

Eventuele risico's
De bank heeft zeer hoge externe krediet ratings (Moody's: Aaa, Standard & Poor's: AAA en Fitch: AAA). Dankzij deze hoge kredietwaardigheid heeft de bank een sterke inkooppositie op de internationale geld- en kapitaalmarkt. De solvabiliteit daalde over 2021 iets van 3,3% naar 3,2% en de Tier 1-ratio van de bank bedroeg per ultimo 2021 38,0%.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

Tabel 151

Algemene informatie	De Vereniging van Nederlandse Gemeenten zijn de 345 gemeenten (per 1-1-2022) samen, ondersteund door de VNG-organisatie. De VNG heeft als doel om de lokale overheid te versterken en de lokale democratie te vitaliseren. De gemeenten werken, via de VNG, met elkaar aan maatschappelijke opgaven.		
Programma	Bestuur, samenleving en publiekscontact		
Beleidsdoelen	C. Het behartigen van de belangen van Haarlemmermeer buiten de gemeentegrenzen en het versterken van de bestuurlijke samenwerking.		
Rechtsvorm	Vereniging		
Eigenaarsrol	Portefeuillehouder Bestuur		
Opdrachtgeversrol			
Bestuurlijk belang	Haarlemmermeer heeft 75 stemmen in de Algemene Ledenvergadering. Elke gemeente die lid is van de vereniging, brengt door tussenkomst van haar vertegenwoordiger zoveel stemmen uit als het aantal veelvouden van één duizend (1.000) inwoners dat de bevolking van de door haar gerepresenteerde gemeente telt, met dien verstande dat zij tenminste één en ten hoogste vijfenzeventig (75) stemmen uitbrengt.		
Aandelenbelang	De vereniging heeft geen aandelen.		
Financieel belang	De contributie van de gemeente Haarlemmermeer voor 2022 bedraagt € 1,374 per inwoner (2023 € 1,434)		
Financiële gegevens	Balansdatum	**31-12-2020**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen	€ 62.379.000	€ 63.912.000
	Vreemd vermogen	€ 94.719.000	€ 115.952.000
	Solvabiliteit ultimo 2021		36%
	Begroot resultaat 2023		€ 0

Financiële gegevens
De VNG sluit 2021 af met een positief resultaat van € 1,124 miljoen. Dit is aanzienlijk beter dan het begrote verlies van € 4,750 miljoen (inclusief de onttrekking uit de bestemmingsreserve van € 0,607 miljoen). Het resultaat is beter dan begroot en dat komt door de volgende meevallers:
- hogere projectbijdragen vanuit het Rijk;
- hogere doorbelasting van de projectmedewerkers en overhead op de projecten welke in de loop van 2020 en 2021 zijn toegekend en niet waren opgenomen in de begroting 2021;
- lagere overige personeels- en bedrijfskosten als gevolg van het thuiswerken door de coronacrisis;
- vrijval van de reservering van verlofuren, vanwege de daling van het aantal niet opgenomen verlofuren;
- vrijval vanuit de egalisatievoorziening voor de WW en BWW rechten van oud-medewerkers.

Eventuele risico's
Het eigen vermogen ultimo 2021 is ruim voldoende voor het opvangen van eventuele risico's.

Grondbeleid

Portefeuillehouder: Nobel

Vastgelegd grondbeleid

Het grondbeleid in de gemeente Haarlemmermeer wordt vormgegeven middels de volgende nota's:

- Verordening Grondzaken 2020 (2020.0000918)
- Beleidskader Strategisch Grondbeleid 2019-2023 (2019.0057735)
- Grondprijzennota 2022 (2021.0002282) (geheim)
- Meerjarenperspectief Grondzaken (MPG) 2022 (2022.0000780) (geheim)
- Actualisatie Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH) (2016.0059756)
- Raadsvoorstel Strategische grondvoorraad (2013.0010280) (geheim)

Daarnaast is uit de Structuurvisie Haarlemmermeer 2030 (2012.0033712) vooral hoofdstuk 7, de Ontwikkelstrategie, van belang. In dit hoofdstuk zijn de volgende onderwerpen opgenomen:

- Ontwikkelen in samenwerking (noodzaak van private investeringen en de veranderende rol van de gemeente)
- De verschillende financieringsmogelijkheden
- Rol van het gemeentelijk grondbeleid
- Het instrument van het kostenverhaal Wet ruimtelijke ordening
- De reserve Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)

Beleidskader Strategisch Grondbeleid 2019-2023

De visie op grondbeleid staat beschreven in het beleidskader Strategisch Grondbeleid (het beleidskader).

In het beleidskader zijn de instrumenten van grondbeleid en beleidsuitgangspunten beschreven. We kiezen voor situationeel grondbeleid, waarbij Haarlemmermeer daar waar dat ruimtelijk wenselijk is met gebruik van de meest geschikte instrumenten de gewenste ontwikkeling mogelijk maakt.

De gemeente benut haar publiekrechtelijke instrumentarium om de gewenste ruimtelijke ontwikkeling zo goed mogelijk te sturen. Het kostenverhaal vindt bij voorkeur plaats via een anterieure overeenkomst.

In het beleidskader staan onder andere de volgende uitgangspunten:

1. bij de onderhandelingen over een anterieure overeenkomst een bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen af te spreken; de hoogte van de bijdrage te baseren op de tabel Bijdrage ruimtelijke ontwikkeling (bijlage 1 bij het beleidskader);
2. de categorieën waar de bijdrage wordt toegepast zijn onder andere: woningen, kantoren, bedrijventerreinen en commerciële- en vrijetijdvoorzieningen;

3. de uitgifte van grond gaat in het algemeen via verkoop, in sommige gevallen is ook uitgifte in erfpacht, recht van opstal of verhuur mogelijk (goedkope woningen, maatschappelijke voorzieningen, commerciële vrijetijdvoorzieningen, (sommige) bedrijventerreinen en motorbrandstofverkooppunten).

Verordening Grondzaken
In artikel 20 van de Financiële verordening van onze gemeente is vastgelegd dat wij tenminste eens in de zes jaar de raad een verordening Grondzaken laten vaststellen. In 2020 is de meest recente verordening vastgesteld. Hierin liggen de regels vast en zijn instrumenten opgenomen voor de raad en het college om grondzaken in brede zin vorm te geven en te controleren.

Strategische aankopen

Het college vraagt ruimte om strategische aankopen te doen. Wanneer de mogelijkheid zich voordoet om tot een strategische aankoop over te gaan wil het college snel en discreet kunnen handelen. Deze aankopen moeten passen in de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente in de meest brede zin.

Hiertoe wordt jaarlijks een bedrag van € 10 miljoen beschikbaar gesteld. Eventuele rente en éénmalige afschrijvingen voortvloeiend uit een strategische aankoop worden aangevraagd bij het eerste P&C-product volgend op de betreffende aankoop dan wel via een raadsvoorstel. Een strategische aankoop dient aan enkele randvoorwaarden te voldoen:

- de aankoop moet tot doel hebben om een huidige of toekomstige ruimtelijke ontwikkeling mogelijk te maken;
- de aankoop moet waardevast zijn in de huidige bestemming, of rendabel zijn in een eventuele nieuwe bestemming.

Bovenstaande moet voorafgaand aan de aankoop onderbouwd worden in een nota van B&W.

Bijdrage ruimtelijke ontwikkelingen

Het gemeentelijk beleid over kostenverhaal is verwoord in het Beleidskader Strategisch Grondbeleid Haarlemmermeer 2019-2023. In de onderhandelingen bij ruimtelijke ontwikkelingen met ontwikkelaars, die op eigen grond een bouwplan wensen te realiseren, tracht de gemeente een bijdrage voor “bovenwijkse” kosten contractueel (anterieur) af te spreken. Deze bijdrage ruimtelijke investeringen Haarlemmermeer (hierna ‘bijdrage RIH’), komt boven op de vergoeding voor gemeentelijke plankosten en eventuele binnen- en buitenplanse bijdragen die nodig zijn om het plan werkend op te leveren.

Deze bijdrage RIH wordt gestort in de reserve Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH). Naar analogie van deze werkwijze, wordt bij de projecten met eigen gemeentelijke gronden (de grondexploitaties), conform het BBV, een deel van de winst afgeroomd ten gunste van de reserve RIH. Bij nieuwe grondexploitaties wordt een apart beslispunt opgenomen om dit deel van de winst van het project ten gunste van de reserve RIH te laten komen.

Vanuit de reserve RIH worden investeringen in openbaar groen en infrastructuur gedekt die als “bovenwijks” kunnen worden beschouwd, zoals Uitvoeringsprogramma Mobiliteit (UPM) en PARK21. Bovenstaande werkwijze blijft gecontinueerd, in ieder geval tot inwerkingtreding van de Omgevingswet, nu verwacht op 1 januari 2023. De werkwijze is beschreven in de nota Actualisatie Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH).

Grondexploitatieprojecten herzien

In de Verordening Grondzaken staat in artikel 12 dat een grondexploitatie elke vier jaar wordt herzien of eerder voor zover noodzakelijk op basis van één van de volgende vijf overwegingen:

a. de kosten en/of de opbrengsten op netto contante waarde wijken substantieel af van de laatst gerapporteerde grondexploitatie. Onder substantiële afwijkingen wordt het volgende verstaan:

1. afwijkingen groter dan 10% van de kosten en/of de opbrengsten bij projecten tot € 30 miljoen (optelling van de totale kosten en opbrengsten in het project);
2. afwijkingen groter dan 5% van de kosten en/of de opbrengsten bij projecten tussen de € 30 miljoen en € 50 miljoen;
3. afwijkingen groter dan 3% van de kosten en/of de opbrengsten bij projecten groter dan € 50 miljoen.

b. het programma meer dan 10% afwijkt van het laatst bestuurlijk vastgestelde programma;
c. het eindpeil van de fasering meer dan drie jaar naar achteren verschuift ten opzichte van het laatst bestuurlijk vastgestelde eindpeil;
d. de raad aan het college verzoekt om een herziening;
e. het college een herziening ter besluitvorming aan de raad wil aanbieden zoals bij substantiële aanpassingen van het referentiekader welke niet vallen onder lid 1 sub a t/m c.

Herziene grondexploitaties worden (voornamelijk) bij het tMPG ter besluitvorming aan de raad aangeboden.

Grondprijzen

Elk jaar beslist de gemeenteraad over de hoogte van de grondprijzen in de Grondprijzennota. In deze jaarlijkse nota worden de marktontwikkelingen voor de belangrijkste ruimtelijke bestemmingen in Haarlemmermeer besproken en worden voorstellen gedaan voor de grondprijzen. Zo zijn in de Grondprijzennota 2022 grondprijzen onderscheiden voor doeleinden als kantoren, bedrijven, winkels, voorzieningen en woningen (inclusief vrije kavels en particulier opdrachtgeverschap) en ook voor andere bestemmingen als parkeren en groenvoorzieningen. De Grondprijzennota is geheim van aard en bedoeld als onderhandelingskader en naslagwerk voor degenen die namens de gemeente onderhandelen met derden over de verkoop van grond en gebouwen.

Grondzaken, vijf projectcategorieën

In het Meerjarenperspectief Grondzaken (MPG) wordt, per standlijn 1 januari, naast de stand van de Algemene reserve grondzaken en de reserve RIH, ook gerapporteerd over de financiële stand van vijf projectcategorieën:
1. Actieve grondexploitaties
2. Projecten in voorbereiding
3. Projecten met overeenkomst
4. Initiatievenbudget
5. Mutaties strategische gronden

De rapportage per 1 juli heet het tussentijds Meerjarenperspectief Grondzaken (tMPG). In het tMPG staat alleen een samenvatting en een toelichting op bepaalde onderdelen uit de Algemene reserve grondzaken en eventuele herzieningen, nieuwe projecten en budgetaanvragen. Ook de voortgang van grondverkopen, een prognose van de winsten en de realisatiegraad komen aan bod. De totaalstand van de Algemene reserve grondzaken wordt alleen bij het MPG gepresenteerd.

In het (t)MPG wordt primair gerapporteerd over financiën en op hoofdlijnen over de inhoudelijke voortgang van projecten. Het college geeft met het (t)MPG de raad inzicht in de saldi en ontwikkeling van de financiële mutaties in projecten.

Algemene Reserve grondzaken

De Algemene reserve grondzaken is een risicobuffer voor resultaten van grondexploitaties en wordt waar nodig gebruikt om de Voorziening negatieve resultaten plannen, de Voorziening overige ruimtelijke projecten (voorbereidende grondexploitaties) en de Voorziening overige ruimtelijke projecten (anterieure overeenkomsten) aan te vullen. Bij een positief resultaat vindt een dotatie aan de Algemene reserve grondzaken plaats, bij een negatief resultaat een onttrekking. Op grond van regels met betrekking tot de minimale en maximale stand van de Algemene reserve grondzaken kan er aanvulling dan wel afroming van de reserve plaatsvinden. Een aanvulling wordt onttrokken uit de Algemene dekkingsreserve, een afroming wordt gedoteerd aan de reserve Schaalsprong (conform raadsbesluit reserve Schaalsprong (2020.0000409)). Eventuele toevoegingen aan de voorzieningen komen ook ten laste van de Algemene reserve grondzaken. Deze werkwijze is vastgelegd in de Verordening Grondzaken 2020.

Ontwikkeling Algemene reserve grondzaken
De gemeente Haarlemmermeer maakt gebruik van uitgebreide scenario- en risicoanalyses. Hierdoor geven de grondexploitaties een voorzichtig realistisch beeld. Er wordt onderscheid gemaakt tussen project specifieke risico's en conjuncturele risico's. Conform het BBV zijn mogelijke conjuncturele risico's uit de risicoanalyses van de projecten gehaald en apart opgenomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Als grondexploitaties worden herzien, worden ook winstverwachtingen bijgesteld. Strategie, programma's en uitgiftetempo worden zo beter afgestemd op de economische omstandigheden. We houden rekening met de coronacrisis en de huidige geopolitieke spanningen, maar ook met ontwikkelingen als de stikstof- en de stroomproblematiek en het arrest Didam. Dit arrest geeft nieuwe, verregaande richtlijnen met betrekking tot mededinging bij verkoop, verhuur en uitgifte van gemeentelijk vastgoed.
Ook de grondprijzen zijn realistisch geschat. Dit alles vanuit de verwachting dat in de toekomst ruimtelijke druk blijft op dit deel van de MRA.

De gerealiseerde winsten uit de grondexploitaties zijn de belangrijkste bron voor de Algemene reserve grondzaken. Daarnaast vinden onttrekkingen plaats voor het initiatievenbudget (onder overige besluiten). De stand van de Algemene reserve grondzaken per 1 januari 2022 is als gevolg van de effecten over 2021 uitgekomen op € 7,1 miljoen. Dit is € 2,1 miljoen boven de gestelde grens van de Algemene reserve grondzaken van € 5,0 miljoen. De bijdrage aan de reserve Schaalsprong is € 1,2 miljoen en dan resteert nog € 0,9 miljoen. Dit bedrag zal in 2022 worden gestort in de bestemmingsreserve Pionier-BOLS (2021.0003183).

Het beeld van de Algemene reserve grondzaken ziet er als volgt uit:

Tabel 152

Bedragen x € 1 miljoen	MPG 2021	MPG 2022
Stand per 1 januari Algemene reserve Grondzaken	**3,9**	**1,1**
1. Verevening grondzaken	3,0	6,4
2. Overige besluiten	-2,2	-0,6
3. Vennootschapsbelasting	-3,6	0,2
Algemene reserve grondzaken per 31 december	**1,1**	**7,1**
Verevening reserve Schaalsprong	0,0	-1,2
Algemene reserve grondzaken na verevening	1,1	5,9

Strategische heroriëntatie

Onderdeel van de Algemene reserve grondzaken is het kunstbudget en de onttrekking voor het ruimtelijke initiatievenbudget. In de strategische heroriëntatie wordt de dekking voor kunst vanuit de Algemene reserve grondzaken anders ingezet en wordt het ruimtelijke initiatievenbudget verlaagd.

Rapportage op standlijn 1 januari 2022

In Tabel 153 staan de totale Netto Contante Waardes (NCW) van de grondexploitatieprojecten per 1 januari 2022. De NCW is een inschatting van de te verwachten eindresultaten. De waardes zijn opgebouwd uit projectresultaten en autonome effecten. Verschillen ontstaan door een veranderde inschatting van het verloop van projecten, maar ook door het toevoegen of afsluiten van projecten.

Tabel 153

Bedragen x € 1 miljoen	tMPG 01-07-2021	Project resultaten	Stand per 31-12-2021	NCW Autonome wijzigingen	MPG 01-01-2022	Winst/RIH uitname 2021	Resultaat na uitname
Winstgevende projecten	51,1	15,0	66,1	1,7	67,8	-6,1	61,7
Verliesgevende projecten	-35,2	-0,1	-35,3	0,2	-35,1	0,0	-35,1
Totaal NCW-resultaat actieve grex projecten	**15,9**	**14,9**	**30,8**	**1,9**	32,7	**-6,1**	**26,6**

De cijfers zijn exclusief Badhoevedorp Centrum, omdat de opbrengsten daarvan aangewend worden ter dekking van de bijdrage aan de omlegging van de A9.

Het actuele geraamde resultaat van de winstgevende projecten is € 67,8 miljoen. Na winstuitname bedraagt dit € 61,8 miljoen. Het resultaat van de verliesgevende projecten van € 35,1 miljoen is al voorzien in de Voorziening negatieve resultaten plannen.

Parameters grondexploitatie
In de NCW-berekening van een grondexploitatie worden de geraamde kosten en opbrengsten op basis van inflatie en renteparameters en de fasering doorgerekend naar de toekomst. De gebruikte parameters zijn bepalend voor de toekomstverwachting van het project en hebben invloed op het geprognosticeerde eindresultaat van het project.

Voor de grondexploitatieprojecten hanteren we in 2022 de volgende parameters:

Tabel 154

Parameters	Index
Rente	1,5%
Discontovoet	2,0%
Kosten inflatie	2,5%
Opbrengsten woningen	3,4%
Opbrengsten overig	2,5%

Mutaties strategische gronden en ruilgronden (agrarisch)
De gemeente verwerft strategische gronden in het kader van een actief ontwikkelbeleid. Daarmee zet zij haar privaatrechtelijke positie in om gebiedsontwikkeling te sturen. De huidige economische situatie leidt ertoe dat met nog meer aandacht vooraf beoordeeld wordt of de gewenste, toekomstige ontwikkeling een reëel financieel perspectief biedt.

Financiële begroting

Grondslagen begroting

In deze paragraaf zijn de uitgangspunten en grondslagen opgenomen die zijn gehanteerd bij het opstellen van deze programmabegroting. Eerst worden de uitgangspunten van het financieel beleid genoemd. Daarna zijn de grondslagen uitgewerkt. Dit betreft de aangehouden indexeringen en de prognoses over de ontwikkeling van het aantal inwoners en woningen.

Uitgangspunten financieel beleid

De volgende spelregels worden gehanteerd die moeten zorgen voor een solide financiële positie:

- een structureel sluitende begroting van baten en lasten;
- gemeentelijke belastingen worden niet verhoogd, behalve de indexering;
- leges blijven kostendekkend;
- financiële meevallers vloeien terug naar de algemene middelen;
- tegenvallers worden zoveel als mogelijk opgevangen binnen het betreffende onderdeel van de programmabegroting;
- de gemeente gaat terughoudend om met grote investeringen vanwege de hoge schuldpositie;
- nieuwe taken die in de toekomst door het Rijk naar gemeenten worden overgeheveld, moeten worden bekostigd met Rijksmiddelen.

Grondslagen

Bij de behandeling van de Voorjaarsrapportage 2022 zijn de algemene indexeringspercentages voor 2023 vastgesteld. Deze zijn gebaseerd op het Centraal Economisch Plan 2022 (CEB) van het Centraal Planbureau (CPB). Het meerjarenbeeld 2024 tot en met 2026 is gebaseerd op constante prijzen. Dat wil zeggen dat het prijspeil 2023 ook voor die jaren wordt gehanteerd. Voor de jaren 2024 en verder is derhalve geen rekening gehouden met prijs- en loonstijgingen op de lasten en een inflatiecorrectie op de baten.

De volgende grondslagen zijn voor de Programmabegroting 2023-2026 gehanteerd:

Tabel 155

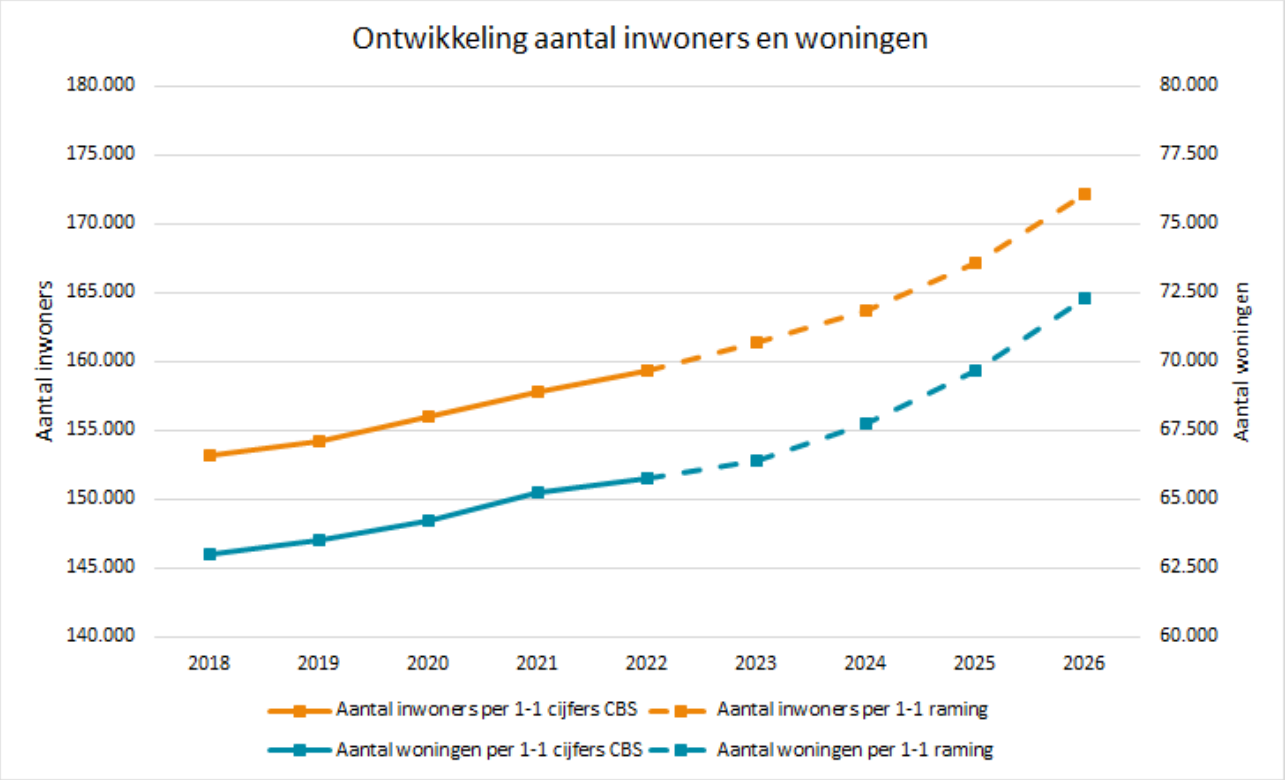
Omschrijving	Grondslag
Loonkosten (inclusief sociale lasten)	3,6% indexering
Goederen en diensten	2,3% indexering
Inkomensoverdrachten (subsidies)	2,4% indexering
Sociale uitkeringen in natura, loongevoelig deel (75% van de lasten)	3,4% indexering
Sociale uitkeringen in natura, loongevoelig deel (25% van de lasten)	2,4% indexering
Bijdrage gemeenschappelijke regelingen, loongevoelig deel (2/3 deel van de bijdrage)	3,6% indexering
Bijdrage gemeenschappelijke regelingen, overige budgetten (1/3 deel van de bijdrage)	2,3% indexering
Belastingen en tarieven	2,4% indexering
Investeringen	2,5% indexering
Rekenrente	2,0%
Algemene uitkering	Meicirculaire 2022

Voor de ontwikkeling van het aantal inwoners en woningen is rekening gehouden met de volgende prognose in de berekening van de algemene uitkering uit het gemeentefonds:

Tabel 156

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Inwoners per 1-1	161.400	163.700	167.200	172.100
Woningen per 1-1	66.390	67.770	69.670	72.270

De ontwikkeling (realisatie en prognose) van het aantal inwoners en woningen in de jaren 2018-2026 is weergegeven in Figuur 21.

Figuur 21

Strategische heroriëntatie

Gelet op het geprognotiseerde tekort in het meerjarenbeeld over de jaren 2022-2025 heeft de raad op 1 juli 2021 besloten tot een pakket ombuigingsmaatregelen oplopend tot € 13,2 miljoen in 2025 (2021.0001203). In het coalitieakkoord 2022-2026 is het voornemen opgenomen de ombuigingen vanaf 2024 te verzachten. In de financiële effecten van het akkoord is hiervoor structureel € 2 miljoen per jaar geraamd vanaf 2024.

De te realiseren ombuigingen

In Tabel 157 is een recapitulatie van de te realiseren ombuigingen opgenomen.

Tabel 157

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal maatregelen conform raadsvoorstel 2021.0001203	2.591	6.497	8.379	13.198	13.198
Mutaties:					
- volgens de Programmabegroting 2022-2026	164	175	-114	-100	-100
- voor 2022 geschrapte ombuigingen op basis van raadsvoorstel Effecten gemeentefonds 2021 op de Programmabegroting 2022-2025 (X. 2021.0002385), inclusief aangenomen amendement 17, € 11.000 fractieondersteuningsbudget.	-2.314	0	0	0	0
- volgens de Voorjaarsrapportage 2022	243	343	0	0	0
Stand na Voorjaarsrapportage 2022	684	7.015	8.265	13.098	13.098
Stelpost verzachten ombuigingen coalitieakkoord 2022-2026	0	0	-2.000	-2.000	-2.000
Totaal strategische heroriëntatie	684	7.015	6.266	11.098	11.098

Alle ombuigingen waartoe bij de strategische heroriëntatie besloten is, worden hieronder toegelicht. Hierbij wordt aangegeven wat het maatschappelijk effect is en de voortgang van de realisatie.
Nog geen rekening is gehouden met de inzet van de stelpost voor de verzachting van de ombuigingen van € 2 miljoen met ingang van 2024. Hiervoor worden nog voorstellen gedaan.

Bestuur, samenleving en publiekscontact

Ombuigingen (bedragen x € 1.000; min is nadeel)		2022	2023	2024	2025	2026
Optimaliseren dienstverleningskanalen		0	0	0	126	126
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Volgens planning					
Taakstelling dienstverlening		0	59	0	0	0
Maatschappelijk effect	Hoog					
Realisatie	Gerealiseerd					
Fractievergoedingen		11	22	33	44	44
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Gerealiseerd					

Veiligheid

Ombuigingen (bedragen x € 1.000; min is nadeel)		2022	2023	2024	2025	2026
Verlagen bijdragen gemeenschappelijke regelingen (VRK en OD NZKG)		0	189	189	189	189
Maatschappelijk effect	Gemiddeld					
Realisatie	Volgens planning					
Minder handhaving inzetten op bijvoorbeeld wildplakken en kladden en collecteren		0	126	126	126	126
Maatschapelijk effect	Gemiddeld					
Realisatie	Volgens planning					

Zorg en werk

Ombuigingen

(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2022	2023	2024	2025	2026
Beperken kosten jeugdzorg		0	850	850	850	850
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Onzeker					

Beperken kosten jeugdzorg
De realisatie van de strategische heroriëntatie 'Beperken kosten Jeugdzorg' van € 850.000 is onzeker. Maatregelen om de kosten te beperken, multiproblemaanpak Hestia en praktijkondersteuners JGGZ bij de huisartsen, zijn ingezet. De huidige omstandigheden in het zorglandschap (wachtlijsten, personeelstekorten) maken echter dat het onzeker is of het dempende effect van deze maatregelen geëffectueerd kan worden.

Maatschappelijke ontwikkeling

Ombuigingen

(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2022	2023	2024	2025	2026
Maatregelen Integraal huisvestingsplan Onderwijs						
- Actualisatie IHP		0	0	0	224	224
- Huurafdracht schoolbesturen		0	0	0	112	112
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Volgens planning					
Vercommercialisering groter gedeelte Het Cultuurgebouw		0	0	0	740	740
Maatschappelijk effect	Hoog					
Realisatie	Volgens planning					
Concentreren en optimaliseren bibliotheekfunctie		0	100	300	300	300
Maatschappelijk effect	Hoog					
Realisatie	Volgens planning					
Maatregelen culturele onderwerpen		0	200	200	200	200
Maatschappelijk effect	Gemiddeld					
Realisatie	Volgens planning					
Versoberen topsport		0	120	120	120	120
Maatschappelijk effect	Gemiddeld					
Realisatie	Volgens planning					
Versoberen breedtesport		0	0	756	756	756
Maatschappelijk effect	Hoog					
Realisatie	Volgens planning					
Beperken bovenwettelijke onderwijsactiviteiten		400	400	400	400	400
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Gerealiseerd					
Versoberen ondersteuning (doelgroep)activiteiten		30	523	808	3.157	3.157
Maatschappelijk effect	Hoog					
Realisatie	Volgens planning					
Verlaging Wijkbudgetten		0	96	96	96	96
Maatschappelijk effect	Gemiddeld					
Realisatie	Volgens planning					

Mobiliteit

Ombuigingen

(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2022	2023	2024	2025	2026
Minder parkeerplaatsen Hoofddorp centrum						
- Lagere parkeerinkomsten		0	0	0	-420	-420
(Overzicht algemene dekkingsmiddelen						
- Lagere lasten		0	0	0	669	669
(Programma Mobiliteit)						
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Volgens planning					

Ruimtelijke ontwikkelingen

Ombuigingen

(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2022	2023	2024	2025	2026
Heffen van leges voor advisering ruimtelijke initiatieven		0	350	350	350	350
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Volgens planning					
Verlagen initiatievenbudget vanaf 2024		0	0	50	50	50
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Volgens planning					
Taakstelling NMCX		0	0	0	301	301
Maatschappelijk effect	Gemiddeld					
Realisatie	Volgens planning					

Kwaliteit fysieke omgeving

Ombuigingen

(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2022	2023	2024	2025	2026
Besparen op afhandeling meldingen openbare ruimte		0	63	63	63	63
Maatschappelijk effect	Hoog					
Realisatie	Volgens planning					
Risicogestuurd onderhoud openbare ruimte		0	315	315	315	315
Maatschappelijk effect	Gemiddeld					
Realisatie	Volgens planning					
Uniformering straatreiniging - Verlaging beeldkwaliteit openbare ruimte		0	300	300	300	300
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Volgens planning					
Kostendekkend maken rioolheffing		0	300	300	300	300
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Gerealiseerd					

Economische zaken

Ombuigingen

(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2022	2023	2024	2025	2026
Verhogen van inkomsten vastgoed en gronden						
- hogere pachtopbrengsten		243	243	200	200	200
- lagere kosten beheer vastgoed		0	0	0	250	250
- huuropbrengst Sarabande 7a		0	55	55	55	55
- inbreng gronden van Groningen		0	50	50	50	50
- retributie Ymere		0	48	48	48	48
Totaal		243	396	353	603	603
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Gerealiseerd					
Versnellen verkoop niet-kernportefeuille vastgoed		0	100	100	200	200
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Gerealiseerd					
Reduceren Marketing & Acquisitie		0	0	50	50	50
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Volgens planning					
Verhogen inkomsten reclamebeleid		0	1.050	1.050	1.050	1.050
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Volgens planning					
Verhogen leges		0	200	200	200	200
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Volgens planning					

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Ombuigingen

(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2022	2023	2024	2025	2026
Verhogen parkeertarieven/vergunningen		0	1.256	1.256	1.256	1.256
Maatschappelijk effect	Hoog					
Realisatie	Volgens planning					

Overzicht overhead

Ombuigingen

(bedragen x € 1.000; min is nadeel)

		2022	2023	2024	2025	2026
Besparing door digitalisering, automatisering en robotisering		0	0	0	181	181
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Onzeker					
Versoberen uitvoering van taken in het primaire proces		0	0	0	189	189
Maatschappelijk effect	Laag					
Realisatie	Volgens planning					

Besparing door digitalisering, automatisering en robotisering

De gedachte was door processen slimmer, digitaler en anders aan te pakken wij het werk effectiever kunnen doen. Twee voorbeelden: Robotic Process Automation (RPA) kan ervoor zorgen dat handmatig werk geautomatiseerd gaat worden. We zijn nu in de eerste fase van RPA, de tweede fase start in het derde kwartaal van 2022, daarna moet er inzicht komen in de vraag wat RPA ons als organisatie kan opleveren. Niet meer intern doorbelasten is ook zo'n voorbeeld dat je administratieve handelingen effectiever kunt organiseren.

Hierbij is het knelpunt dat deze zaken gaan zorgen voor verlaging werkdruk. De werkdruk neemt op administratieve processen weer toe omdat de gemeente de komende jaren gaat groeien, de tegengestelde beweging. De vraag is dus of je de winst die je haalt door effectievere bedrijfsvoering, wel om kunt zetten in geld, omdat aan de andere kant de groei van de gemeente zorgt voor extra werk.

Formatie en salarissen per cluster

Uitgesplitst per cluster geeft dit overzicht het aantal fte en het bedrag aan salarislasten. Tevens zijn de vergelijkende gegevens over 2022 opgenomen.

Tabel 158

Cluster (bedragen x € 1.000)	Formatie 2022 (aantal fte)	Formatie 2023 (aantal fte)	Salarissen 2022	Salarissen 2023
Griffie	8,38	8,38	842	866
Staf, bestuur en directie	45,48	46,26	4.474	4.695
Corporate Control	13,36	13,39	1.340	1.392
Projecten	41,30	41,30	4.185	4.312
Grond- en vastgoedzaken	41,39	39,67	4.088	4.015
Ruimte, economie en duurzaamheid	69,37	69,46	6.622	6.841
Ingenieursbureau	36,14	42,14	3.102	3.697
Samenleving, sport en cultuur	40,69	41,46	3.654	3.865
Sociale dienstverlening	89,74	110,06	6.455	8.231
Maatschappelijke ondersteuning & zorg	83,85	90,29	7.373	8.153
Beheer en onderhoud	86,25	86,13	6.788	6.968
Veiligheid	119,85	119,79	8.998	9.256
Gebieds & relatiemanagement	27,98	27,98	2.617	2.693
Klantcontactcentrum	59,20	59,20	4.313	4.452
Communicatie & externe betrekkingen	26,17	33,45	2.448	3.065
Human resource management	32,73	32,96	3.147	3.273
Inkoop & juridische zaken	37,18	37,18	3.407	3.503
Financiën & administratie	55,80	55,88	4.912	5.053
Info+	57,24	58,64	5.219	5.373
Facility management	66,73	51,70	4.532	4.108
Totaal formatie en salarissen	**1.038,83**	**1.065,32**	**88.516**	**93.811**

De toename in salarislasten in 2023 ten opzichte van de primitieve begroting 2022 betreft met name de stijging van de formatie met 26,49 fte. Daarnaast zijn de effecten van de CAO 2021-2022 in de begroting verwerkt.

Toelichting mutaties formatieplaatsen
Het aantal formatieplaatsen bij cluster Sociale Dienstverlening is naar aanleiding van een capaciteitsonderzoek, uitgevoerd in 2020, verhoogd met 20,32 fte. Door normtijden af te zetten tegen het (groeiend) klantenbestand bleek de formatie onvoldoende. Besluitvorming over de toename in formatieplaatsen bij Sociale Dienstverlening heeft plaatsgevonden bij de Voorjaarsrapportage 2021.

Bij cluster Maatschappelijke Ondersteuning en Zorg is een toename van 6,44 fte. Voor een aantal consulenten van het Centrum voor Jeugd en Gezin die structureel werden ingehuurd, zijn formatieplaatsen gecreëerd waardoor ze in dienst gekomen zijn bij de gemeente.

Team Mediaservices (7,28 fte) is van cluster Facility Management overgeheveld naar cluster Communicatie & externe betrekkingen. Naast de overheveling van team Mediaservices naar Cummunicatie & externe betrekkingen is er bij Facility Management ook een daling van 7,75 fte door teruglopende hoeveelheid werkzaamheden als gevolg van digitalisering.

Geprognosticeerde balans

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art. 20; lid 1 b) is de verplichting vastgesteld dat de gemeenten een geprognosticeerde begin- en eindbalans van de begrotingsjaren opnemen onder de uiteenzetting van de financiële positie. Het meerjarig opnemen van de geprognosticeerde balans geeft de raad meer inzicht in de ontwikkeling van de investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte. Met deze informatie kunnen ontwikkelingen vroegtijdig gesinaleerd worden.

Tabel 159

Omschrijving (bedragen x € 1 miljoen)	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Activa						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	57,3	57,3	57,3	57,3	57,3	57,3
Materiële vaste activa	577,4	618,9	678,3	718,8	777,4	805,0
Financiële vaste activa	110,3	109,9	111,5	113,1	115,7	116,7
Totaal vaste activa	**745.0**	**786.1**	**847.1**	**889.2**	950.4	**979.0**
Vlottende activa						
Onderhanden werk	118.8	69.0	47.8	38.0	36.8	25.5
Uitzettingen met een looptijd < 1 jr.	87,0	87,0	87,0	87,0	87,0	87,0
Liquide middelen	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Overlopende activa	38,4	38,4	38,4	38,4	38,4	38,4
Totaal vlottende activa	**246,7**	**197,0**	**175,8**	**165,9**	**164,7**	**153,4**
Totaal activa	**991,8**	**983,2**	**1.022,9**	**1.055,1**	**1.115,1**	**1.132,4**
Passiva						
Vaste passiva						
Eigen vermogen	339,9	323,3	335,7	339,6	338,0	338,7
Voorzieningen	24,6	18,9	18,9	19,3	19,3	19,0
Langlopende leningen	464,3	478,0	505,3	533,2	594,8	611,7
Totaal vaste passiva	**828,8**	**820,2**	**859,9**	**892,1**	**952,1**	**969,4**
Vlottende passiva						
Kasgeldleningen en banksaldi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige schulden	23,2	23,2	23,2	23,2	23,2	23,2
Overlopende passiva	139,8	139,8	139,8	139,8	139,8	139,8
Totaal vlottende passiva	**163,0**	**163,0**	**163,0**	**163,0**	**163,0**	**163,0**
Totaal passiva	**991,8**	**983,2**	**1.022,9**	**1.055,1**	**1.115,1**	**1.132,4**

Investeringen

Jaarlijks wordt door de gemeente geïnvesteerd in onder andere gebouwen, wegen en bedrijfsmiddelen. Kenmerk van een investering is dat het nut van de betreffende goederen zich over meerdere jaren uitstrekt. Er ontstaan bezittingen waar over een periode van meerdere jaren gebruik gemaakt gaat worden. Naast nieuwe bezittingen kan er ook geïnvesteerd worden in bestaande bezittingen. Dit laatste kan alleen als er sprake is van significante kwaliteitsverbetering, levensduurverlenging of aanpassingen om te voldoen aan wet- of regelgeving. Als aan deze voorwaarden niet voldaan wordt, is er sprake van groot onderhoud. Kosten van groot onderhoud moeten gedekt worden in de exploitatie of uit een voorziening groot onderhoud.

Omdat investeringen meerdere jaren nut hebben voor de gemeenschap, komen de uitgaven gedurende meerdere jaren ten laste van de exploitatie. Dit zijn de afschrijvingslasten. Afgeschreven wordt op basis van de economische levensduur van de investering en er wordt lineair afgeschreven. Onder andere in verband met de investeringen trekt de gemeente leningen aan en ontstaan rentelasten. Op basis van de boekwaarde (aanschafwaarde min afschrijvingen) van de investeringen per 1 januari van een jaar worden de rentelasten verdeeld. Afschrijvingslasten en rentelasten tezamen worden de kapitaallasten genoemd. Dit zijn de budgettaire lasten die ten laste van de exploitatie komen.

De lopende en nieuwe investeringen zijn opgenomen in het Investeringsplan, dat hierna is opgenomen. Het Investeringsplan is een totaaloverzicht van alle investeringen, exclusief de investeringen die zijn opgenomen in het MPG. De investeringen worden bruto geraamd. Als investeringen worden gedekt door een bijdrage van derden of ten laste van een reserve dan wordt dit apart geraamd.
Verder is hierna een overzicht opgenomen met de wijzigingen in het investeringsplan ten opzichte van de Voorjaarsrapportage 2022 en het Meerjarenperspectief Investeringen (MPI) voorjaar 2022.

Autoriseren en vrijgeven investeringskredieten

Conform de Financiële verordening Haarlemmermeer 2021, artikel 6, gelden voor het autoriseren van investeringskredieten de volgende regels:

- nieuwe investeringen die opgenomen zijn in het investeringsplan die starten in het nieuwe begrotingsjaar en waarvan het investeringsbedrag lager is dan € 2.000.000 worden door de raad geautoriseerd bij het vaststellen van de primitieve begroting. De raad kan hierbij aangeven van welke nieuwe investeringen lager dan € 2.000.000 hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen;
- nieuwe investeringen met een investeringsbedrag van € 2.000.000 of hoger die opgenomen zijn in het investeringsplan worden met een afzonderlijk raadsvoorstel aan de raad ter autorisatie voorgelegd. Uitgezonderd zijn vervangingsinvesteringen van € 2 miljoen of hoger die bestemd zijn voor de vervanging van activa waarvan de lasten conform het BBV moeten worden verantwoord onder het Overzicht overhead. Deze worden door de raad geautoriseerd bij het vaststellen van de primitieve begroting. De raad kan hierbij aangeven van welke investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen;
- indien de uitvoering van een investeringskrediet zich over meerdere jaren uitstrekt, dan wordt het geautoriseerde investeringsbedrag op basis van de planning van het project over de uitvoeringsjaren verdeeld en per uitvoeringsjaar vrijgegeven. Verschuivingen tussen de jaarbedragen als gevolg van wijzigingen in de planning zijn toegestaan, mits de investering conform de door de raad vastgestelde doelen en voorwaarden wordt gerealiseerd en het totaal beschikbaar gestelde krediet niet wordt overschreden;
- pas nadat de raad een investeringskrediet heeft geautoriseerd kunnen verplichtingen worden aangegaan.

In het hierna volgende overzicht zijn de investeringen waarvoor de raad een afzonderlijk raadsvoorstel krijgt om ze te autoriseren groen gearceerd. De overige nieuwe investeringen worden door de raad geautoriseerd bij het vaststellen van de Programmabegroting 2023-2026. In totaal gaat het om de volgende bedragen:

Tabel 160

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	
Te autoriseren nieuwe investeringen bij vaststelling programmabegroting	1.663
Later te autoriseren via een apart raadsvoorstel	112.475
Totaal nieuwe investeringen (bruto)	**114.138**

Tevens geeft de raad bij de vaststelling van de programmabegroting de jaarschijf 2023 vrij voor de geautoriseerde lopende en de nieuwe investeringen.

Recapitulerend gaat het om de volgende bedragen:

Tabel 161

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	
Vrij te geven jaarschijf lopende investeringen	78.405
Vrij te geven jaarschijf nieuwe investeringen	1.663
Vrij te geven jaarschijf doorgeschoven investeringen	597
Vrij te geven jaarschijf bij vaststelling begroting	**80.665**
Later vrij te geven jaarschijf 2023	20.054
Totaal bruto te investeren in 2023	**100.719**
Gedekt door onttrekking reserves	-10.447
Gedekt door bijdragen derden	-5.655
Totaal netto te investeren in 2023	**84.617**

Stelpost onderuitputting kapitaallasten

In het meerjarenbeeld is er rekening mee gehouden dat van de totaal geraamde investeringsbedragen in een jaar 75% wordt besteed. Hierdoor vallen de geraamde kapitaallasten lager uit. Omdat niet van te voren te bepalen is welke investeringen een vertraging oplopen in de uitvoering, is hiervoor een stelpost opgenomen onder het Overzicht algemene dekkingsmiddelen. De geraamde onderuitputting is opgenomen in Tabel 162.

Tabel 162

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025	2026
Stelpost onderuitputting kapitaallasten	**2.269**	**2.944**	**2.427**	**3.077**

Coalitieakkoord 'Toekomstbestendig groeien' 2022-2026

Met deze Programmabegroting 2023-2026 wordt naar aanleiding van de verwerking van het coalitieakkoord voorgesteld de volgende investeringen toe te voegen aan het investeringsplan:

Tabel 163

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Totaal bruto-investering	2023	2024	2025	2026
Uitvoeringsprogramma mobiliteit (UPM)	12.000	0	4.000	4.000	4.000
Parkeerroute informatiesysteem (PRIS)	1.500	1.500	0	0	0
Biodiversiteit en klimaatadaptieve inrichting	1.000	250	250	250	250
Totaal	**14.500**	**1.750**	**4.250**	**4.250**	**4.250**

Investeringsplan

Hierbij achtereenvolgens:

- Recapitulatie investeringen per programma (Tabel 164) verdeeld in economisch en maatschappelijk nut.
- Investeringsplan (Tabel 165). De in het overzicht groen gearceerde bedragen betreffen investeringen die via een separaat raadsvoorstel geautoriseerd worden.

Tabel 164

(bedragen x € 1.000)			Geplande investeringen					Budgettaire lasten			
	totale investering	Activa module OHW t/m 2021	2022	2023	2024	2025	2026	2023	2024	2025	2026
Economisch nut	120	0	120	0	0	0	0	17	17	17	17
Bestuur, samenleving en publiekcontact	**120**	**-**	**120**	**-**	**-**	**-**	**-**	**17**	**17**	**17**	**17**
Economisch nut	177.140	12.798	14.027	47.162	17.326	54.698	31.129	992	3.241	4.481	5.950
Maatschappelijk nut	1.210	243	967	0	0	0	0	104	103	102	100
Maatschappelijke ontwikkeling	**178.350**	**13.041**	**14.994**	**47.162**	**17.326**	**54.698**	**31.129**	**1.096**	**3.344**	**4.583**	**6.050**
Economisch nut	4.157	4.762	-965	1.178	175	175	-1.168	103	192	192	192
Maatschappelijk nut	14.805	2.476	3.227	7.012	690	1.400	0	298	1.380	1.500	2.057
Mobiliteit	**18.962**	**7.238**	**2.262**	**8.190**	**865**	**1.575**	**-1.168**	**401**	**1.572**	**1.692**	**2.249**
Maatschappelijk nut	1.670	514	1.156	0	0	0	0	107	105	104	102
Ruimtelijke ontwikkelingen	**1.670**	**514**	**1.156**	**-**	**-**	**-**	**-**	**107**	**105**	**104**	**102**
Economisch nut	133	33	100	0	0	0	0	9	9	9	9
Wonen	**133**	**33**	**100**	**-**	**-**	**-**	**-**	**9**	**9**	**9**	**9**
Economisch nut	17.683	4.901	5.350	7.432	0	0	0	192	476	471	470
Maatschappelijk nut	86.528	13.694	16.632	16.545	15.876	15.056	8.726	1.969	3.248	4.373	5.340
Kwaliteit fysieke omgeving	**104.211**	**18.595**	**21.982**	**23.977**	**15.876**	**15.056**	**8.726**	**2.161**	**3.724**	**4.844**	**5.810**
Economisch nut	28.000	0	28.000	0	0	0	0	560	560	560	560
Economische zaken	**28.000**	**-**	**28.000**	**-**	**-**	**-**	**-**	**560**	**560**	**560**	**560**
Economisch nut	71.755	3.777	10.363	5.288	22.916	24.916	4.495	2.678	3.098	4.047	3.483
Overzicht overhead	**71.755**	**3.777**	**10.363**	**5.288**	**22.916**	**24.916**	**4.495**	**2.678**	**3.098**	**4.047**	**3.483**
Totaal	**403.202**	**43.197**	**78.978**	**84.617**	**56.983**	**96.245**	**43.182**	**7.029**	**12.429**	**15.856**	**18.280**

(bedragen x € 1.000)			Geplande investeringen					Budgettaire lasten			
	totale investering	Activa module OHW t/m 2021	2022	2023	2024	2025	2026	2023	2024	2025	2026
Cat. 1. Routine- en vervangingsinvesteringen	71.875	3.777	10.483	5.288	22.916	24.916	4.495	2.695	3.115	4.064	3.500
Cat. 2 Uitbreidingsinvesteringen	331.327	39.420	68.495	79.329	34.067	71.329	38.687	4.334	9.314	11.792	14.780
Totaal	**403.202**	**43.197**	**78.978**	**84.617**	**56.983**	**96.245**	**43.182**	**7.029**	**12.429**	**15.856**	**18.280**

Tabel 165

(bedragen x € 1.000)				Geplande investeringen						Budgettaire lasten			
	cat.	totale investering	Activa module OHW t/m 2021	2022	2023	2024	2025	2026	afschr. termijn	2023	2024	2025	2026
Bestuur, samenleving en publiekcontact													
Routine en vervangingsinvesteringen													
Paspomaat	M	120		120					8	17	17	17	17
Totaal 0.2 Burgerzaken		120	0	120	0	0	0	0		17	17	17	17
Totaal routine en vervangingsinvesteringen		120	0	120	0	0	0	0		17	17	17	17
Totaal Bestuur, samenleving en publiekcontact		**120**	**0**	**120**	**0**	**0**	**0**	**0**		**17**	**17**	**17**	**17**
Maatschappelijke ontwikkeling													
Uitbreidingsinvesteringen													
Nieuwe Kom 3 panden aankopen	E	5.009		5.009						100	100	100	100
Dorpshuis Marijke (renovatie)	E	479	81	398					10	56	55	54	53
Dorpshuis Marijke dekking subsidie SLS	E	-329		-329					10	-40	-39	-38	-38
Dorpshuis Marijke (renovatie) reserve DAL	E	-75		-75									
Dorpshart Rijsenhout	E	478	9	51	419				10	1	57	56	55
Dorpshart Rijsenhout	E	72			72				10	0	8	8	8
Dorpshuis Rijsenhout dekking subsidie SLS	E	-300			-300				10	0	-36	-35	-35
Dorpshuis Rijsenhout dekking reserve	E	-200		-200									
ZWB HvZ Dorpshuis	E	603		603					40	27	27	26	26
ZWB HvZ Dorpshuis subsidies SLS	E	-2.769		-2.769					40	-124	-123	-122	-120
ZWB Dorpshuis Dekking reserve DAL		0		0									
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		2.969	91	2.688	191	0	0	0		20	49	49	49
HP12 Rietveldschool verv. nieuwbouw	E	8.977	8.238	739					40	239	234	230	225
Kameleon ZWB west nieuwbouw	E	4.906	605	629	1.898	1.547	227		40	13	51	81	209
Kameleon ZWB west nieuwb. Kindopv.	E	1.363		369	463	463	68		40	7	17	26	61
Achtbaan ZWB oost nieuwbouw	E	6.138	275	509	0	0	5.046	307	40	10	10	10	111
NV Linquenda renovatie	E	1.787					143	1.644	20	0	0	0	3
NV Centrum	E	17.087			1.367	0	14.866	854	40	0	27	27	325
Dik Trom nieuwbouw	E	4.859	269	-1	405	0	3.934	253	40	0	8	8	87
Dik Trom nieuwbouw	E	200					200		40	0	0	0	9
HFD NO Klimop	E	13.098			1.048	0	11.395	655	40	0	21	21	249
Jv Stolberg nieuwbouw	E	5.167	308	258	4.343	259			40	5	92	226	224
Nassaupark nieuwbouw voorb	E	6.607	10	529	0	0	5.739	330	40	11	11	11	125
Nassaupark grond	E	545				545			0	0	0	11	11
Zwanebloem renovatie	E	1.821	5		154	1	1.567	96	20	0	3	3	34
Zwanebloem renovatie	E	99					99		20	0	0	0	7
Lisserbroek nieuwbouw alle scholen	E	10.060				897	-581	9.743	40	0	0	18	6
Lisserbroek nieuwbouw grond	E	581					581		0	0	0	0	12
PI De Ster	E	4.350				348	3.783	218	40	0	0	7	83
HFD VO De Linie	E	26.249	1.259	2.092	15.954	6.944			40	42	361	1.156	1.143
HFD VO De Linie extra	E	3.600		504	2.052	1.044			40	10	51	162	160
Hoofdvaart De Linie grond	E	1.482		1.482					0	30	30	30	30
Hoofdvaart-Linie overige kosten	E	140		140					40	7	7	7	7
HFD Lincolnpark Sporthal	E	8.660		189	3.659	4.112	700		40	4	77	159	390
HFD Lincolnpark Sporthal grond	E	454			454				0				
Dekking reserve DAL		-700					-700		0				
HFD GVV Wereldwijs	E	1.944				156	0	1.788	40	0	0	3	3
HFD PAX Flamingo	E	1.723						1.723	40	0	0	0	0
HFD Overbos	E	2.117				169	0	1.948	40	0	0	3	3
De Bosrank renovatie	E	1.418					114	1.304	40	0	0	0	2
De Regenboog renovatie	E	1.567						1.567	40	0	0	0	0
HFD Cruquius	E	932						932	40	0	0	0	0

(bedragen x € 1.000)				Geplande investeringen						Budgettaire lasten			
	cat.	totale investering	Activa module OHW t/m 2021	2022	2023	2024	2025	2026	afschr. termijn	2023	2024	2025	2026
Renovatie Het Palet	E	2.255						2.255	20	0	0	0	0
Adolbertusschool uitbreiding	E	541		43	471	27			20	1	10	38	37
Montessorischool renovatie	E	2.628					210	2.418	20	0	0	0	4
Plesmanschool (IHP)	E	2.762						2.762	40	0	0	0	0
Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting		145.415	10.968	7.483	32.267	16.511	47.390	30.795		379	1.010	2.237	3.560
3 noodlokalen Zwaan	E	520		520					5	114	112	110	108
accupack tijd.hv.v.d.Berghlaan	E	393		393					8	57	56	55	54
NVP Pionier Bovenwijk	E	2.300						2.300	10	0	0	0	0
NVP Pionier Bovenwijk ink Rijk	E	-1.150						-1.150	10	0	0	0	0
NVP Pionier Bovenwijk DAL resv.RIH	E	-1.150						-1.150					
Tijdelijke huisvesting scholen	E	3.270	887	2.383					10	375	368	362	355
Tijdelijke huisvesting scholen	E	12.400			12.400				10	0	1.488	1.463	1.438
Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting		16.583	887	3.296	12.400	0	0	0		546	2.024	1.990	1.955
Integraal Kindcentrum Margrietplantsoen	E	6.670	107	0	425	1	5.804	334	40	0	8	9	125
Totaal 4.2 Primair onderwijs		6.670	107	0	425	1	5.804	334		0	8	9	125
Cultuurgebouw gebouwbeheersysteem	E	250	242	8					20	13	13	13	12
Klimaat maatregelen Cultuurgebouw HFD	E	645	465	40	140				20	1	36	35	34
Oude Raadhuis (horeca)	E	102	24	78					20	7	6	6	6
Parkeer terrein Pier K Nieuw-Vennep Alg	E	12	14	-2					40	0	0	0	0
Parkeer terrein Pier K Nieuw-Vennep Uitv	E	1.274		100	360	814			40	2	9	57	57
Totaal 5.3 Cultuurpresentie,-productie en-participatie		2.283	745	224	500	814	0	0	140	23	64	111	109
Binnensport 2 zaaldelen	E	1.504					1.504		40	0	0	0	68
Totaal 5.2 Sportaccommodaties		1.504	0	0	0	0	1.504	0		0	0	0	68
Cruquius museum aanvulling	E	1.380		0	1.380				40	0	63	62	61
Fort bij Aalsmeer	E	701	0	701					20	49	48	48	47
Dekking provincie Noord-Holland	E	-364		-364					20	-25	-25	-25	-24
Totaal 5.5 Musea		1.717	0	337	1.380	0	0	0		24	86	85	84
Aanleg Bos bij Abbenes	M	610		610					50	24	24	24	23
Aanleg Bos bij Abbenes DAL reserve	M	-610		-610					0				
Herstel beschoeiing Ringvaart	E	450	243	207					20	27	26	26	26
Visie Ringdijk en Ringvaart	M	1.045		1.045					20	73	72	71	70
Visie Ringdijk en Ringvaart subsidie	M	-285		-285					20	-20	-19	-19	-19
Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie		1.210	243	967	0	0	0	0		104	103	102	100
Groene As	M	6.921	832	1.362	1.300	1.300	1.077	1.050		1.300	1.300	1.077	1.050
Dekking Rijkswaterstaat	M	-335			-335					-335		0	
Dekking reserve Mainport & Groen	M	-6.586	-832	-1.362	-965	-1.300	-1.077	-1.050		-965	-1.300	-1.077	-1.050
Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie		0	0	1	0	0	0	0		0	0	0	0
Totaal uitbreidingsinvesteringen		178.350	13.041	14.995	47.162	17.326	54.698	31.129		1.096	3.344	4.583	6.050
Totaal Maatschappelijke ontwikkeling		**178.350**	**13.040**	**14.995**	**47.162**	**17.326**	**54.698**	**31.129**		**1.096**	**3.344**	**4.583**	**6.050**

(bedragen x € 1.000)				Geplande investeringen						Budgettaire lasten			
	cat.	totale investering	Activa module OHW t/m 2021	2022	2023	2024	2025	2026	afschr. termijn	2023	2024	2025	2026
Mobiliteit													
Uitbreidingsinvesteringen													
Aanleg Parkeerplaatsen t.l.v. IKC	E	208		8	200				20	0	14	14	14
Aanleg Parkeerplaatsen t.l.v. ONS	E	401		11	390				20	0	28	28	27
Totaal 2.2 Parkeren		609	0	19	590	0	0	0	40	0	42	42	41
Delta plan bereikbaarheid/Mobiliteit	M	15.016	15.016						30	0	0	0	0
Delta plan/Mobiliteit Fietsverbinding 2020	M	262		262					30	14	14	14	14
Delta plan bereikbaarheid/Mobiliteit	M	624		624					30	33	33	33	32
Delta/Mobl. 2020 Fietsverb. Knpt A4/A9	M	620		620					30	33	33	33	32
opwaarderen nieuwe Bennebroekerweg (NBBW)	M	9.153		233	120	8.000	800		30	5	7	167	488
corr vorigjaar uitg kruispunt Rijnlanderweg / Bennebroekerweg	M	88		88					20	6	6	6	6
Reserve DAL RIH	M	-25.675	-14.928	-1.827	-120	-8.000	-800	0					
Dekking KTB reserve	M	-88	-88										
RIH spieringw.N201	M	300			300				20	0	21	21	20
RIH DAL reserve	M	-300			-300				20	0	-6	-6	-6
RIH Maatrgln uit VSP	M	200			130	70			20	0	3	14	14
RIH DAL reserve	M	-200			-130	-70			20	0	-3	-4	-4
Doorfietsroute De Hoek-A4	M	3.898		229	3.669				30	5	208	205	203
Dekking DAL RIH reserve	M	-698			-698					0	-14	-14	-14
Dekking DAL grond en B&O	M	-1.500			-1.500					0	-30	-30	-30
Dekking Vervoerregio Amsterdam	M	-1.700		-229	-1.471				30	-5	-91	-90	-89
HOV Soomr	M	1.300	9	91	300	900			20	2	8	91	90
Dekking DAL RIH reserve	M	-1.300		0	0	-1.300							
Mobiliteit	M	498	189	82	228				20	2	31	31	30
HOV Westtangent-Oude Haagseweg	M	762	762						20	0	0	0	0
MB.F200 weg	M	400	230	170					20	23	23	23	22
MB.30 km herinrichting R. Kochlaan en K. Onneslaan	M	646		178	468				20	4	45	44	44
MB.aanpassen kruispunt Rijnlanderweg / Bennebroekerweg	M	1.050	47	453	550				20	9	73	72	71
Dekking resv schaalsprng (versn woningbw)	M	-1.050			-1.050								
MB.Rotonde Spoorlaan / Noordelijke randweg	M	100		50	50				20	1	7	7	7
Dekking resv schaalsprng (versn woningbw)	M	-100		-50	-50								
MB.HFD Noord AM-locatie Infra	M	120	41	79					20	8	7	7	7
Dekking resv schaalsprng (versn woningbw)	M	-120		-120									
MB.Ringdijk en Ringvaart en vervolg Badhoevedorp	M	1.000		0	1.000				20	0	70	69	68
MB.Afwaarderen Schipholweg Badhoevedorp	M	550	523	27					20	29	28	27	27
MB.Fietsverbindingen ontwikkellocaties	M	105		105					20	7	7	7	7
MB.Flankerende maatregelen uitwerking 2022	M	100	1	99					20	7	7	7	7
MB.Flankerende maatregelen uitwerking 2023	M	100			100				20	0	7	7	7
MB.HOVASZ	M	88		88					20	6	6	6	6
MB.HOVASZ	M	38		38					20	3	3	3	3
MB.Infrastructuur Versnelling Woningbouw	M	100		100					20	7	7	7	7
MB.S106 fietspad	M	600	1	464	135				20	9	42	41	41
MB.S106 kruispunt	M	25		18	8				20	0	2	1	1
MB.Toegankelijke bushaltes	M	100		50	50				20	1	7	7	7
MB.Verkeersmonitoring	M	337	406	-84	15				20	-2	16	15	15
MB Werk met werk 50km. obv N.S.I.	M	1.350		391	959				20	8	95	94	92
MB Kleine verkeersveiligh.maatr22	M	200		140	60				20	3	14	14	14
MB Kleine verkeersveiligh.maatr23	M	200			200				20	0	14	14	14
MB.P+R Nieuw Vennep	M	1.800		560	1.240				20	11	126	124	122
Verkeersveiligh.Zwaansh/Beinsd	M	400			260	140			20	0	5	28	28
Kruiswegcorridor 2040	M	250			250				20	0	18	18	17
Fietsparkeren bij R-net	M	50			50				20	0	4	4	4
MB.Aalsmeerderweg / Beachavenue	M	73	8	65					20	5	5	5	5

(bedragen x € 1.000)				Geplande investeringen						Budgettaire lasten			
	cat.	totale investering	Activa module OHW t/m 2021	2022	2023	2024	2025	2026	afschr. termijn	2023	2024	2025	2026
MB.Rotonde Beursplein	M	250	68	107	75				20	2	17	16	16
MB.Werk met werk 30 km inrichting 2022	M	750		263	487				20	5	53	52	51
MB.Werk met werk 30 km inrichting 2023	M	800			800				20	0	56	55	54
MB Kleine verkeersveiligh.maatr21	M	100	72	-2	30				20	0	6	5	5
MB Beleidsmat.aanp.best.infra '22	M	700		170	530				20	3	49	48	48
MB Beleidsmat.aanp.best.infra '23	M	800			800				20	0	56	55	54
MB.HOV Bosrandweg-Fokkerweg	M	40		40					20	3	3	3	3
MB.Kleine parkeermaatregelen 2021	M	75	31	44					20	5	5	5	5
MB.Kleine parkeermaatregelen 2022	M	75		53	23				20	1	6	5	5
MB.Kleine parkeermaatregelen 2023	M	75			75				20	0	6	5	5
dekking DAL Schaalsprog	M	-50		-50									
MB.Aansluiting A4 oost incl. rotond Tijmweg	M	2.925	19	131	2.775				20	3	204	201	198
Dekking resv schaalsprng (versn woningbw)	M	-2.925			-2.925								
MB.HOV Noordwijk - Schiphol aansluiten op Nieuw Vennep West en Hoofddorp Zuid	M	250	14	161	75				20	3	18	17	17
Dekking resv schaalsprng (versn woningbw)	M	-250		-250									
MB Fietsonderdoorgang N201 bij Cruquiusbrug	M	230		30	200				20	1	17	16	16
Dekking resv schaalsprng (versn woningbw)	M	-230			-230								
BHD Fietsv. Knooppunt - Alg.	M	3.093	1.780	1.313					30	129	127	125	123
BHD Fietsv. Knooppunt - Alg.	M	637		637					30	34	33	33	32
Bijdrage derden	M	-2.732	-1.509	-1.223					30	-115	-114	-112	-110
Dekking DAL RIH reserve	M	-1.000	-308	-692									
Kleine investeringen Mobiliteit	M	-96		-96					20	-2	-2	-2	-2
HFD-Nrd AM-Locatie - Infra	M	4.518	92	100	726	2.200	1.400		20	2	17	61	315
HFD-Nrd AM-Locatie - Infra anter overk	M	-3.000		-500	-1.250	-1.250			20	-10	-35	-210	-207
BHD Sloterbrug - Algemeen	E	6.407						6.407	20	0	0	0	0
BHD Sloterbrug - krediet Deltaplan	E	3.500	866	321	263	250	250	1.550	20	6	12	17	22
Dekking VRA + gem.Amsterdam GH	E	-6.400	-64	-86	-75	-75	-75	-6.025	20	-2	-3	-5	-6
Dekking delta plan RIH	E	-3.100						-3.100					
MB.F200 weg	M	2.735	456	1.282	997				20	26	183	180	177
Snelfietsroute Haarlem-A'dam F200 I Subs	E	-1.989	-304	-1.088	-597				20	-22	-133	-131	-129
H&S Leefbaarheid-N200	E	2.525	2.175	350					20	133	130	128	125
Westelijke Ontsluiting Sugar City Terrein	E	-25	0	-25					40	-1	-1	-1	-1
H&S-Sugar City - West.Ontsluit	E	5.736	4.106	1.630					40	176	173	170	167
H&S-Sugar City - West.Ontsluit bijdrage derde	E	-5.841	-3.712	-2.129					40	-189	-186	-183	-180
HOV Westtangent voorber krediet	E	2.423	1.239	1.184					5	509	499	489	480
HOV Westtng. dekk. Vervr. Real Estate/gm. A'dam	E	-2.423		-2.423					5	-533	-524	-514	-504
Totaal 2.1 Verkeer en vervoer		18.353	7.238	2.244	7.600	865	1.575	-1.168		401	1.530	1.650	2.208
Totaal uitbreidingsinvesteringen		18.962	7.238	2.262	8.190	865	1.575	-1.168		401	1.572	1.692	2.249
Totaal Mobiliteit		**18.962**	**7.238**	**2.262**	**8.190**	**865**	**1.575**	**-1.168**		**401**	**1.572**	**1.692**	**2.249**
Ruimtelijke ontwikkelingen													
Uitbreidingsinvesteringen													
Bestemmingsplan Badhoevedorp Zuid	M	1.450	317	1.133					20	96	94	93	91
Totaal 7.4 Milieubeheer		1.450	317	1.133	0	0	0	0		96	94	93	91
Realisatie belevings-/moestuin	M	220	197	23					20	11	11	11	11
Totaal 8.1 Ruimtelijke ordening		220	197	23	0	0	0	0		11	11	11	11
Totaal uitbreidingsinvesteringen		1.670	514	1.156	0	0	0	0		107	105	104	102
Totaal Ruimtelijke ontwikkelingen		**1.670**	**514**	**1.156**	**-**	**-**	**-**	**-**		**107**	**105**	**104**	**102**
Wonen													
Uitbreidingsinvesteringen													
Pand Etta Palmstraat	E	133	33	100					20	9	9	9	9
Totaal 8.3 Wonen en bouwen		133	33	100	0	0	0	0		9	9	9	9
Totaal uitbreidingsinvesteringen		133	33	100	0	0	0	0		9	9	9	9
Totaal Wonen		**133**	**33**	**100**	**-**	**-**	**-**	**-**		**9**	**9**	**9**	**9**

(bedragen x € 1.000)				Geplande investeringen						Budgettaire lasten			
	cat.	totale investering	Activa module OHW t/m 2021	2022	2023	2024	2025	2026	afschr. termijn	2023	2024	2025	2026
Kwaliteit fysieke omgeving													
Uitbreidingsinvesteringen													
VOR 3 jaarplan 2018													
Kunstwerken	M	110			110				30	0	6	6	6
Verharding	M	595	595						30	0	0	0	0
VOR 3 jaarplan 2019													
Verharding div.	M	3.471	1.645	1.826					20	211	207	204	200
Verharding B.v.Bruggenstr.e.a.	M	62	41	21					20	3	3	3	3
Verharding Dennenlaan ZWB	M	1.563	1.546	17					20	78	77	75	74
Groen Bomen	M	127		127					50	6	5	5	5
Kunstw/bew.brug.enz.	M	-200		-200					30	-4	-4	-4	-4
Kunstw/bew.bruggen/ brug Vijfhuizen	M	1.392	524	868					30	63	62	62	61
Kunstw/bew.bruggen/ brug Lisse	M	144	138	7					30	5	5	5	5
OV verlichting Spaarnebuiten	M	69		69					55	2	2	2	2
Openbare verlichting	M	92		92					20	7	7	7	7
VRI	M	191	179	12					20	10	10	10	10
Watergangen	M	215	136	79					20	13	12	12	12
VOR jaarplan 2020													
Verkeersregeling	M	9		9					20	0	0	0	0
Openb.verl Kabelnet en meetverdeelkasten	M	1.071	925	146					55	22	22	21	21
Openb.verl. Armaturen voor	M	594	36	558					20	41	41	40	39
Openb.verl. Lichtmasten	M	38	11	27					55	2	2	2	1
Openb.verl. Tunnel-en kunst	M	66	60	6					20	3	3	3	3
Openb verl. Pilot solarverlichting	M	22	4	18					20	1	1	1	1
Vervanging brugbediening LND en ZWB	M	144		144					20	10	10	10	9
Kunstw. verkeersbruggen	M	47		47					20	3	3	3	3
Kunstw.Schburgsingel vg-,fi	M	50	37	13					10	5	5	5	5
Kunstw. Oosterdreef voetg-/	M	207	220	-13					10	21	20	20	19
Kunstw. ZWH Spieringweg dam	M	1.156	68	1.088					20	80	79	77	76
Watergangen	M	45	29	16					20	2	2	2	2
Watergangen	M	129		129					20	9	8	8	8
Bomen	M	69	69						50	0	0	0	0
Bomen vervangen	M	175		175					50	8	7	7	7
Bomen vervangen	M	85		85					50	4	4	4	4
Bomen vervangen	M	148		148					50	6	6	6	6
Beplanting	M	1		1					25	0	0	0	0
Beplanting	M	-49		-49					25	-1	-1	-1	-1
Sportvelden	M	568	328	240					10	62	61	60	58
Dekking SPUK	M	-120	-65	-55					10	-13	-13	-13	-12
Verhardingen	M	1.793	786	557		450			20	101	9	108	107
Begraafplaatsen	M	41		41					20	3	3	3	3
VOR jaarplan 2021													
Openbare Verlichting	M	296	296						55	0	0	0	0
Openbare Verlichting	M	21		21					20	1	1	1	1
Openbare Verlichting	M	609		609					55	23	23	23	23
Openbare Verlichting	M	40		40					55	2	2	2	2
Kunstw./bew.brug.enz.	M	262	303	-41					20	12	12	12	11
Kunstw./bew.brug.enz.	M	10		10					10	1	1	1	1
Kunstw./bew.brug.enz.	M	471		471					20	33	33	32	32
Kunstw. Weteringbrug / Dennenlaan	M	400			400				20	0	28	28	27
Kunstw./bew.brug.enz.	M	571			571				20	0	40	40	39
Verhardingen	M	426	426						20	0	0	0	0
Verhardingen	M	290		290					20	21	21	20	20
Verhardingen	M	2.441		2.441					20	171	168	166	163
Verhardingen	M	485		485					20	34	33	33	32

(bedragen x € 1.000)				Geplande investeringen						Budgettaire lasten			
	cat.	totale investering	Activa module OHW t/m 2021	2022	2023	2024	2025	2026	afschr. termijn	2023	2024	2025	2026
Verhard. Edisonstr BHD	M	3.011			3.011				20	0	211	208	205
Verhardingen	M	1.344		1.344					20	94	93	91	90
Watergangen	M	361		361					20	25	25	25	24
Sportvelden	M	438	688	-250					20	17	17	16	16
Sportvelden Spuk bijdrage	M	-230	-116	-114					20	-13	-13	-13	-13
Sportvelden	M	438		438					20	31	30	30	29
Sportvelden	M	438			438				20	0	31	30	30
Groen	M	482	436	46					50	11	11	11	10
Groen	M	393		393					50	16	16	16	15
Groen	M	393			393				50	0	16	16	16
Groen	M	0							20	0	0	0	0
Groen	M	287		287					20	20	19	19	19
Recreatiegebieden	M	137	96	41					20	8	8	8	7
Speelvoorzieningen	M	-89		-89					20	-2	-2	-2	-2
Speelvoorzieningen	M	214		214					20	15	15	15	15
Speelvoorzieningen	M	214			214				20	0	15	15	15
VRI	M	145		145					20	10	10	10	9
Begraafplaatsen	M	8		-8	17				50	0	0	0	0
Begraafplaatsen	M	33		17	17				25	0	2	2	2
Begraafplaatsen	M	56		28	28				20	1	4	4	4
VOR jaarplan 2022													
Verkeersregelinstallaties	M	83		83					20	6	6	6	5
Verkeersregelinstallaties	M	83			83				20	0	6	6	6
Verkeersregelinstallaties	M	83				83			20	0	0	6	6
Openbare Verlichting	M	498		498					20	35	34	34	33
Openbare Verlichting	M	26		26					55	1	1	1	1
Openbare Verlichting	M	538			538				20	0	38	37	37
Openbare Verlichting	M	580			580				55	0	23	22	22
Openbare Verlichting	M	538				538			20	0	0	38	37
Openbare Verlichting	M	283				283			55	0	0	11	11
Kunstwerken 10 jaar	M	157		157					10	19	19	19	18
Kunstwerken 20 jaar	M	-127		-127					20	-3	-3	-3	-3
Kunstwerken 30 jaar	M	180		180					30	10	9	9	9
Kunstwerken 20 jaar	M	30			30				20	0	3	3	3
Kunstwerken 30 jaar	M	180			180				30	0	10	9	9
Kunstwerken 20 jaar	M	95				95			20	0	0	7	7
Kunstwerken 30 jaar	M	115				115			30	0	0	6	6
VOR2022 Kunstwerken Polanenkade damwand	M	430		430					30	23	22	22	22
VOR 2022 Bew.brug Lisserdijk	M	2.444		1.110	1.333				30	22	130	128	127
Verhardingen	M	1.065	82	983					20	73	72	71	69
Verhardingen	M	2.265			2.265				20	0	158	156	154
Verhardingen	M	2.265				2.265			20	0	0	158	156
Watergangen	M	167		167					20	11	11	11	11
Watergangen	M	167			167				20	0	11	11	11
Watergangen	M	167				167			20	0	0	11	11
SPUK Bijdrage	M	-66		-66					20	-4	-4	-4	-4
SPUK Bijdrage	M	-66			-66				20	0	-4	-4	-4
SPUK Bijdrage	M	-66				-66			20	0	0	-4	-4
Sportvelden	M	379	5	374					10	45	45	44	43
Sportvelden	M	379			379				10	0	46	45	44
Sportvelden	M	379				379			10	0	0	46	45
Begraafplaatsen	M	59		59					20	4	4	4	4
Begraafplaatsen	M	59			59				20	0	4	4	4
Begraafplaatsen	M	50			50				25	0	3	3	3
Begraafplaatsen	M	50				50			20	0	0	4	4

(bedragen x € 1.000)				Geplande investeringen						Budgettaire lasten			
	cat.	totale investering	Activa module OHW t/m 2021	2022	2023	2024	2025	2026	afschr. termijn	2023	2024	2025	2026
Groen bomen	M	481		481					50	20	19	19	19
Herstel RV VOR2022	M	500		500					50	20	20	20	19
Ytochtzone	M	80		80					50	4	4	4	3
Groen beplanting	M	70		70					25	4	4	4	4
Groen bomen	M	481			481				50	0	20	19	19
Groen beplanting	M	70			70				25	0	4	4	4
Groen bomen	M	481				481			50	0	0	20	19
Groen beplanting	M	70				70			25	0	0	4	4
Speelvoorzieningen	M	400		400					10	48	47	46	46
Speelvoorzieningen	M	400			400				10	0	48	47	46
Speelvoorzieningen	M	400				400			10	0	0	48	47
VOR 2023 investering	M	4.918			4.918				20	0	344	339	335
VOR 2023 investering	M	4.918				4.918			20	0	0	344	339
VOR 2023 investering	M	4.918					4.918		20	0	0	0	344
VOR 2024 Investering	M	4.918				4.918			20	0	0	344	339
VOR 2024 Investering	M	4.918					4.918		20	0	0	0	344
Renovatie Lageweg	M	226	69			158			20	0	0	14	14
Oranje Nassaustraat	M	1.170	134	286	750				20	6	79	78	76
Oranje Nassaustraat dekking reserve	M	-1.304	-134	0	-1.170				0				
Pont Rijsenhout / Aalsmeer	M	350		350					20	25	25	24	24
VOR jaarschijven 2024 en 2025	M	4.918					4.918		20	0	0	0	344
VOR jaarschijven 2024 en 2025	M	4.918						4.918	20	0	0	0	0
VOR 2024 Verhardingen	M	4.918						4.918	20	0	0	0	0
Inrichting Spoorzicht-Noord	M	1.400	309	491	600				37,5	10	59	58	57
Inrichting Spoorzicht-Noord Subsidie	M	-380			-380				37,5	0	-18	-17	-17
Inrichting Spoorzicht-Noord DAL reserve	M	-1.020			-1.020				37,5				
30 km Spaarndam HenS	M	100				100			20	0	0	7	7
Renov. Verhrd. Spaarndammerdijk	M	3.640	1.006	2.634					20	235	231	227	224
Dekk. resv. afschr.lsten (opbr ENECO)	M	-2.468		-2.468					0				
Dekk. resv. afschr.lsten H&S	M	-100		-100					0				
Dekking Veilheidsregio Amsterd	M	-307		-307					20	-21	-21	-21	-20
Wegenbeheerplan H&S	M	380	212	168					20	22	22	22	21
Dekking reserve DAL	M	-1.397		-1.397									
Totaal 2.1 Verkeer en vervoer		85.050	11.122	18.488	15.446	15.404	14.755	9.836		1.909	3.065	4.183	5.146
Badhoevedorp Voorzieningen Gebied MPG	M	3.160	2.354	517	289				35	10	106	104	103
Dekking grondzaken 2016	M	-130	-130						35	0	0	0	0
Dekking grondzaken 2017	M	-2.881		-2.592	-289				35				
Materieel Sport en Recreatie	M	48		48					8	7	7	7	7
Materieel Sport en Recreatie	M	50			50				8	0	7	7	7
Stadspark Hoofddorp centrum	M	4.920	658	450	2.110	1.151	300	251	25	9	51	74	80
Stadspark Hoofddorp dekking anterieure overk	M	-3.121	-317	-1.066	-1.061	-679	1	1	25	-21	-43	-56	-56
Stadspark Hoofddorp reserv DAL	M	-1.362						-1.362		0	0	0	0
HMR PARK21 Groot Vennep Inv	M	6.860		50	100	2.237	2.237	2.237	0	1	3	48	92
HMR PARK21 Groot Vnnp Inv dekk. derde	M	-6.860	-33	-17	-100	-2.237	-2.237	-2.237	0	0	-2	-47	-92
HMR PARK21 Flumen Investering	M	2.435	648	20	20	582	582	583	0	0	1	12	24
HMR PARK21 Flumen Inv. dekk. derde	M	-2.435	-641	-27	-20	-582	-582	-583	0	-1	-1	-13	-24
Inrichting Vliegerweide Venneperhout	M	793	32	761					20	55	54	54	53
Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie		1.478	2.572	-1.856	1.099	472	301	-1.110		60	183	190	194
GRP 2021 riool vervangen	E	417	79	338					60	14	14	13	13
GRP 2022 riool vervangen	E	1.933		1.933					60	71	70	69	69
GRP 2023 riool vervangen	E	2.053			2.053				60	0	75	74	74
Waterplan 2015	E	467	446	21					60	8	8	8	8
GRP 2017 waterplan	E	931		931					60	35	34	34	34
GRP 2017 Diverse maatregelen	E	324	324						60	0	0	0	0
Waterplan 2016	E	3.916	3.916						60	0	0	0	0

(bedragen x € 1.000)				Geplande investeringen						Budgettaire lasten			
	cat.	totale investering	Activa module OHW t/m 2021	2022	2023	2024	2025	2026	afschr. termijn	2023	2024	2025	2026
Waterplan Badh.	E	5		5					60	0	0	0	0
GRP 2019 t/m 2021 waterplan	E	672		672					60	24	24	24	24
GRP 2019 t/m 2021 waterplan	E	500		500					60	18	18	18	18
GRP 2019 t/m 2021 waterplan	E	2.000			2.000				60	0	73	72	72
Afkoppelingprogramma Spaarndam HenS	E	3.143		789	2.354				60	16	115	114	113
Drukriolering E/M HenS	E	183	116	67					60	4	4	4	4
Vervanging riolering Oranje Nassaustraat	E	1.140	21	94	1.025				60	2	41	41	41
Totaal 7.2 Riolering		17.683	4.901	5.350	7.432	0	0	0		192	476	471	470
Totaal uitbreidingsinvesteringen		104.211	18.595	21.982	23.977	15.876	15.056	8.726		2.161	3.724	4.844	5.810
Totaal Kwaliteit fysieke omgeving		**104.211**	**18.595**	**21.982**	**23.977**	**15.876**	**15.056**	**8.726**		**2.161**	**3.724**	**4.844**	**5.810**
Economische zaken													
Uitbreidingsinvesteringen													
Gronden Stationskwartier te Hoofddorp	E	28.000		28.000					0	560	560	560	560
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		28.000	0	28.000	0	0	0	0		560	560	560	560
Totaal uitbreidingsinvesteringen		**28.000**	**0**	**28.000**	**0**	**0**	**0**	**0**		**560**	**560**	**560**	**560**
Totaal Economische zaken		**28.000**	**-**	**28.000**	**-**	**-**	**-**	**-**		**560**	**560**	**560**	**560**
Overzicht overhead													
Informatievoorziening en automatisering													
Netwerk Buitenlocaties	E	350		350					5	77	76	74	73
Netwerkapp. Raadhuis en Polderlanden	E	1.000					1.000		5	0	0	0	220
Teams Infrastructuur	E	558		558					3	197	193	190	0
Datacenter Netwerk + Firewall	E	421			421				5	0	92	91	89
DC Oudemeer Server en Storage	E	1.242			1.242				5	0	273	268	263
ICT Beukenhorst Raadzaal	E	115		115					3	40	40	39	0
ICT Raad- en Heijezaal	E	315					315		4	0	0	0	85
De nieuwe werkplek 2022	E	3.273		3.273					4	883	867	851	834
De nieuwe werkplek 2023	E	125			125				4	0	34	33	32
De nieuwe werkplek 2024	E	715				715			4	0	0	193	190
DC Almere Server en Storage	E	1.100				1.100			3	0	0	389	382
Vervangen BAG software	E	91	49	42					5	19	18	18	18
Vervanging software 2022	E	410		410					5	90	89	87	85
Aanmeldzuilen	E	65		65					5	14	14	14	14
DDV APV 4 Vergunningen	E	48		48					5	11	11	11	10
IT-strategie digit.dienstverl.	E	480		480					5	106	104	102	100
Servicecentrum Nieuw-Vennep	E	226		226					5	50	49	48	47
Verbouwing tot Servicecentrum Halfweg	E	87		87					20	6	6	6	6
0.4 Overhead ICT		10.621	49	5.654	1.788	1.815	1.315	0		1.493	1.866	2.414	2.448
Facilitaire zaken en huisvesting													
Tijdelijke huisv Beukenhorst Zuid	E	2.691	1.771	920					3	915	897	880	-35
Tijdelijke huisv Beukenhorst Zuid	E	0		0					3	0	0	0	0
Tijdelijke huisv Polderlanden	E	454		454					3	160	157	154	0
Tijdelijke huisv. Gem.kantoor voorber.	E	228	228						1	0	0	0	0
Inrichting Gem.kantoor dekken Alg resv.	E	-228	-228										
0.4 Overhead FM Tijdelijk		3.145	1.771	1.374	0	0	0	0		1.075	1.054	1.034	-35
Huis v HLMRMeer sloopkosten	E	782	153	629					0	13	13	13	13
Nieuwe raadhuis voorb.	E	7.597	1.787	3.435	2.372	1	1	1	40	116	116	116	116
Inrichting Raadhuis voorb	E	17	17						40	0	0	0	0
Nieuwe raadhuis	E	49.059		-1.064	1.129	21.100	23.600	4.294	40	-69	1	423	895
Werkhuis (proceskosten)	E	700	700										
Werkhuis (proceskosten) afgesch	E	-700	-700										
0.4 Overhead FM Raadhuis		57.455	1.957	3.000	3.501	21.101	23.601	4.295		60	130	552	1.024

(bedragen x € 1.000)				Geplande investeringen						Budgettaire lasten			
	cat.	totale investering	Activa module OHW t/m 2021	2022	2023	2024	2025	2026	afschr. termijn	2023	2024	2025	2026
FM Inrichting Gemeentehuis	E	100						100	10	0	0	0	0
FM Inrichting buitenlocaties	E	100						100	10	0	0	0	0
HFD Gemeentehuis - noodstroom	E	335		335					8	49	48	47	46
0.4 Overhead FM		535	0	335	0	0	0	200		49	48	47	46
Totaal routine- en vervangingsinvesteringen		**71.756**	**3.777**	**10.363**	**5.289**	**22.916**	**24.916**	**4.495**		**2.677**	**3.098**	**4.047**	**3.483**
Totaal Overzicht overhead		**71.756**	**3.777**	**10.363**	**5.289**	**22.916**	**24.916**	**4.495**		**2.677**	**3.098**	**4.047**	**3.483**
Totaal Investeringsplan		**403.203**	**43.197**	**78.978**	**84.618**	**56.983**	**96.245**	**43.182**		**7.028**	**12.429**	**15.856**	**18.280**

Wijzigingen in investeringsplan ten opzichte van de Voorjaarsrapportage 2022

Tabel 166

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026	Totaal
Mobiliteit						
Uitvoeringsprogramma mobiliteit (UPM)	0	0	4.000	4.000	4.000	12.000
Routeparkeersysteem (PRIS)	0	1.500	0	0	0	1.500
Totaal Mobiliteit	**0**	**1.500**	**4.000**	**4.000**	**4.000**	**13.500**
Ruimtelijke ontwikkelingen						
F200 - aanpassing krediet	1.088	597	0	0	0	1.685
Afrondingsverschillen	-1	0	0	0	0	-1
Aankoop Gronden Stationskwartier te Hoofddorp	28.000	0	0	0	0	28.000
Totaal Ruimtelijke ontwikkelingen	**29.087**	**597**	**0**	**0**	**0**	**29.684**
Kwaliteit fysieke omgeving						
Biodiversiteit en klimaatadaptieve inrichting	0	250	250	250	250	1.000
Waterplan 2017	200	0	0	0	0	200
Totaal Kwaliteit fysieke omgeving	**200**	**250**	**250**	**250**	**250**	**1.200**
Totaal Investeringsplan	**29.287**	**2.347**	**4.250**	**4.250**	**4.250**	**44.384**

Beschrijving reserves

Hierna wordt beschreven wat de doelstellingen van de ingestelde reserves zijn. Daarop volgend wordt het financiële verloop van de reserves gepresenteerd.

Algemene reserves

Algemene dekkingsreserve
De Algemene dekkingsreserve vormt het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente. De Algemene dekkingsreserve kan ingezet worden als buffer voor incidentele financiële tegenvallers en onvoorziene risico's, en is dan ook een belangrijk onderdeel van het weerstandsvermogen.

Algemene reserve grondzaken
Deze reserve is bedoeld voor de verevening van de resultaten van de actieve grondexploitaties, voorbereidende grondexploitaties, de projecten met ontwikkelaars en de strategische gronden. In de verordening grondzaken (2020.0000918) is de werkwijze inzake de verevening tussen de Algemene reserve grondzaken en de Algemene dekkingsreserve opgenomen.

Bestemmingsreserves

Reserve Calatravabruggen
Herstel van de coating en het onderhoud van de Calatravabruggen.

Reserve Haarlemmermeerse Bos
Aanleggen en dekking jaarlijkse uitgaven voor noodzakelijke werken en voorzieningen in het Haarlemmermeerse Bos.

Reserve Herstructurering bedrijventerreinen
Via een uitvoeringsprogramma worden meerdere bedrijventerreinen geherstructureerd.

Reserve Kernen en buurtschappen Haarlemmerliede en Spaarnwoude
De reserve is bestemd voor kernen en buurtschappen van de voormalige gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude om volks-, kunst-, culturele -, kinder-, uitwisselings- en specifieke dorpsactiviteiten de komende jaren te kunnen blijven uitoefenen.

Reserve Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR)
Ter dekking van het onderhoud openbare ruimte Floriande.

Reserve Maatschappelijke voorzieningen
In deze reserve wordt jaarlijks 50% van het verkoopresultaat (verkoopopbrengst na aftrek van kosten) van gemeentelijk vastgoed gestort. Het doel van deze reserve is het dekken van vervangingen of investeringen in bestaand gemeentelijk maatschappelijk vastgoed. Onttrekkingen uit deze reserve zijn alleen bedoeld voor dekking van investeringen in bijvoorbeeld duurzaamheid en/of toegankelijkheid van gemeentelijk vastgoed met een maatschappelijk functie of voor dekking van vervangingsinvesteringen voor gemeentelijk vastgoed met een maatschappelijke functie (raadsbesluit van 1 april 2021, Beoordelingskader Maatschappelijke Voorzieningen Integraal Accommodatieplan (2021.0000253). Het saldo van de reserve is gemaximeerd tot € 4 miljoen.

Reserve Monumenten
Bestemmingsreserve voor gemeentelijke monumentenzorg.

Reserve Onderwijshuisvesting
Zorgen voor de noodzakelijke tijdelijke onderwijshuisvesting (plaatsen en slopen/ weghalen), zodat de zorgplicht van de gemeente in het kader van de onderwijshuisvesting daadwerkelijk ingevuld wordt.

Reserve Parkeervoorzieningen Nieuwe Kom te Nieuw-Vennep
Ingesteld voor het eventueel realiseren van een parkeervoorziening ten behoeve van de ontwikkelingen in het Project Nieuw-Vennep, Nieuwe Kom.

Reserve Pionier-BOLS
Deze reserve heeft als doel de financiële dekking van projecten in het kader van de gebiedsontwikkeling Pionier-BOLS terrein. De reserve is ingesteld met het raadsbesluit Vaststelling masterplan Pionier-BOLS (2021.0003183). Met de reserve kunnen de kosten en opbrengsten van het masterplan binnen de begroting worden verevend.

Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)
Mogelijkheid scheppen voor ruimtelijke investeringen in infrastructuur en openbaar groen.

Reserve Schaalsprong
Dekking van voorbereidingskosten en de afschrijvingslasten van toekomstige investeringen in mobiliteit en bovenwijks groen die noodzakelijk

zijn om (de versnelling van) woningbouw mogelijk te maken.

Reserve Stichting Mainport en Groen
Projecten zeker stellen na liquidatie Stichting Mainport en Groen:
- fietspad Nieuwe Meer;
- fietspad Schaapskooi in Park Vijfhuizen;
- Badhoevedorp-Groene As.

Reserve Verbeteren Stadscentrum Hoofddorp
Het verbeteren van de belevingswaarde van de pleinen in Stadscentrum Hoofddorp (waaronder het Burgemeester Van Stamplein) door een kwaliteitsslag te maken.

Reserve Versterking van de (lucht)vrachtketen
De aansluiting van Schiphol en de regio op het Europese vrachtnetwerk en versterking van de (lucht)vrachtketen.

Reserve Wonen
Woonmogelijkheden voor de huishoudens die daar op grond van hun inkomen niet geheel zelf in kunnen voorzien.

Reserve dekking afschrijvingslasten

Reserve dekking afschrijvingslasten
Deze reserve is bestemd voor het dekken van afschrijvingslasten van investeringen waarvoor eerder middelen gereserveerd waren. Conform het BBV moeten investeringen die gedekt worden uit een reserve, geactiveerd worden op de balans en gedurende de vastgestelde afschrijvingstermijnen afgeschreven worden. Hierdoor komen jaarlijks de afschrijvingslasten ten laste van de programmabegroting. Ter dekking van deze lasten wordt jaarlijks een bijdrage vanuit de reserve dekking afschrijvingslasten ten gunste van de programmabegroting gedaan.

Deze reserve is een zogenaamde ‘beklemde’ reserve. Dat wil zeggen dat de middelen van deze bestemmingsreserve niet vrij besteedbaar zijn. Bij een besteding aan andere doeleinden dan de dekking van afschrijvingslasten, moet altijd tot een alternatieve dekking worden besloten.

Financieel verloop reserves

Tabel 167

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Rekening Stand 31-12-2021	Toev.	Result.	Onttrek.	Begroting Stand 31-12-2022	Toev.	Onttrek.	Begroting Stand 31-12-2023	Toev.	Onttrek.	Begroting Stand 31-12-2024	Toev.	Onttrek.	Begroting Stand 31-12-2025	Toev.	Onttrek.	Begroting Stand 31-12-2026
Algemene reserve																	
Algemene dekkingsreserve	205.439	3.595	-3.100	14.853	191.080	605	498	191.187	1.231	1.515	190.903	–	1.405	189.498	–	1.449	188.049
Algemene reserve grondzaken	5.881	6.491	–	7.824	4.549	8.145	2.207	10.486	12.519	2.157	20.848	8.379	2.157	27.070	8.957	2.157	33.869
Totaal Algemene reserve	**211.320**	**10.086**	**-3.100**	**22.677**	**195.629**	**8.750**	**2.705**	**201.673**	**13.750**	**3.673**	**211.751**	**8.379**	**3.562**	**216.568**	**8.957**	**3.606**	**221.919**
Bestemmingsreserves																	
Calatravabruggen	1.245	–	–	206	1.039	–	287	752	–	312	440	–	312	128	–	128	-0
Haarlemmermeerse Bos	715	–	–	650	65	–	–	65	–	–	65	–	–	65	–	–	65
Herstructurering bedrijventerreinen	838	–	–	–	838	–	–	838	–	–	838	–	–	838	–	–	838
Kernen en buurtschappen HenS	35	–	–	18	18	–	18	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Leidraad inrichting openbare ruimte (LIOR)	919	–	–	132	787	–	132	656	–	132	524	–	132	393	–	132	261
Maatschappelijke voorzieningen	284	–	–	–	284	–	–	284	–	–	284	–	–	284	–	–	284
Monumenten	551	60	–	160	451	60	60	451	60	60	451	60	60	451	60	60	451
Onderwijshuisvesting	920	–	–	–	920	–	–	920	–	–	920	–	–	920	–	–	920
Parkeervoorzieningen Nieuwe Kom te Nieuw-Vennep	1.044	–	–	–	1.044	–	–	1.044	–	–	1.044	–	–	1.044	–	–	1.044
Pionier-BOLS	–	882	–	–	882	3.939	–	4.820	–	–	4.820	–	–	4.820	–	–	4.820
Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)	33.151	8.418	–	–	41.569	6.672	3.879	44.362	6.417	9.844	40.936	2.380	6.830	36.486	2.132	6.063	32.556
Schaalsprong	4.028	–	–	1.060	2.968	–	550	2.418	–	–	2.418	–	–	2.418	–	–	2.418
Stichting Mainport en Groen (SMG)	7.253	–	–	1.983	5.271	–	1.660	3.611	–	1.416	2.196	–	1.077	1.119	–	1.050	69
Verbeteren stadscentrum Hoofddorp	538	–	–	–	538	–	–	538	–	–	538	–	–	538	–	–	538
Versterking van de (lucht)vrachtketen	10.937	–	–	727	10.210	–	100	10.110	–	100	10.010	–	100	9.910	–	100	9.810
Wonen	1.793	48	–	169	1.672	48	169	1.551	48	128	1.471	48	128	1.391	48	128	1.311
Totaal Bestemmingsreserves	**64.250**	**9.407**	**-**	**5.103**	**68.554**	**10.718**	**6.853**	**72.419**	**6.525**	**11.991**	**66.953**	**2.488**	**8.638**	**60.803**	**2.240**	**7.660**	**55.383**
Dekking afschrijvingslasten																	
Dekking afschrijvingslasten	57.592	3.617	–	2.085	59.123	5.019	2.518	61.624	2.322	3.031	60.915	3.176	3.433	60.658	4.183	3.451	61.390
Totaal Dekking afschrijvingslasten	**57.592**	**3.617**	**-**	**2.085**	**59.123**	**5.019**	**2.518**	**61.624**	**2.322**	**3.031**	**60.915**	**3.176**	**3.433**	**60.658**	**4.183**	**3.451**	**61.390**
Totaal reserves	**333.163**	**23.109**	**-3.100**	**29.866**	**323.306**	**24.486**	**12.076**	**335.716**	**22.597**	**18.695**	**339.619**	**14.043**	**15.633**	**338.029**	**15.380**	**14.716**	**338.693**

Beschrijving voorzieningen

Hierna wordt beschreven wat de doelstellingen zijn van de ingestelde voorzieningen. Daarna is het financiële verloop van de voorzieningen opgenomen.

Onderhoudsegalisatievoorzieningen

Voorziening onderhoud gebouwen
Deze voorziening is gevormd voor de egalisering van de in de tijd onregelmatig verspreide kosten voor onderhoud aan gemeentelijke vastgoedobjecten.

Voorzieningen, van derden verkregen middelen

Voorziening Tariefsegalisatie afvalstoffenheffing
Het voorkomen van schoksgewijze tariefaanpassingen als gevolg van fluctuerende jaarresultaten op het taakveld afval.

Voorziening Tariefsegalisatie rioolheffing
Het voorkomen van schoksgewijze tariefaanpassingen rioolheffing als gevolg van fluctuerende jaarresultaten op het taakveld rioleringen.

Verplichtingen en verliezen

Voorziening achterstallig onderhoud verhardingen
Deze voorziening is gevormd om op grond van de criteria veiligheid en kapitaalvernietiging de achterstalligheid in het onderhoud van de verhardingen in te lopen.

Voorziening Pensioenverplichtingen wethouders
Dekking van toekomstige betalingsverplichtingen van pensioenen aan wethouders. Jaarlijks wordt de berekening geactualiseerd.

Voorziening Wachtgeldverplichtingen wethouders
Dekking van toekomstige betalingsverplichtingen van wachtgelden aan wethouders. Jaarlijks wordt de voorziening geactualiseerd.

Voorziening Wachtgeldverplichtingen voormalig personeel
Dekking van toekomstige betalingsverplichtingen van wachtgelden aan voormalig personeel. Jaarlijks wordt de voorziening geactualiseerd.

Financieel verloop voorzieningen

Tabel 168

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Rekening Stand 31-12-2021	Toev.	Vrijval	Onttrek.	Begroting Stand 31-12-2022	Toev.	Vrijval	Onttrek.	Begroting Stand 31-12-2023	Toev.	Vrijval	Onttrek.	Begroting Stand 31-12-2024	Toev.	Vrijval	Onttrek.	Begroting Stand 31-12-2025	Toev.	Vrijval	Onttrek.	Begroting Stand 31-12-2026
Onderhoudsegalisatievoorzieningen																					
Onderhoud gebouwen	3.417	1.272	31	3.338	1.321	2.112	31	1.868	1.534	2.112	31	1.706	1.909	2.112	31	2.277	1.713	2.112	31	2.579	1.215
Totaal Onderhoudsegalisatievoorzieningen	**3.417**	**1.272**	**31**	**3.338**	**1.321**	**2.112**	**31**	**1.868**	**1.534**	**2.112**	**31**	**1.706**	**1.909**	**2.112**	**31**	**2.277**	**1.713**	**2.112**	**31**	**2.579**	**1.215**
Van derden verkregen middelen																					
Tariefsegalisatie afvalstoffenheffing	317	–	317	–	0	93	–	–	93	93	–	–	187	93	–	–	280	93	–	–	373
Tariefsegalisatie rioolheffing	7.342	-126	257	–	6.959	9	–	–	6.968	–	171	–	6.797	–	11	–	6.786	25	–	–	6.811
Totaal Van derden verkregen middelen	**7.659**	**-126**	**574**	**-**	**6.959**	**103**	**-**	**-**	**7.062**	**93**	**171**	**-**	**6.983**	**93**	**11**	**-**	**7.066**	**118**	**-**	**-**	**7.184**
Verplichtingen en verliezen																					
Achterstallig onderhoud verhardingen	3.291	–	–	2.683	608	–	–	373	235	–	–	–	235	–	–	–	235	–	–	–	235
Pensioenverplichting wethouders	9.065	13	–	136	8.942	13	–	136	8.819	13	–	136	8.696	13	–	136	8.573	13	–	136	8.450
Wachtgeldverplichting voormalig personeel	1.019	21	–	38	1.002	21	–	38	985	21	–	38	969	21	–	38	952	21	–	38	935
Wachtgeldverplichting wethouders	106	124	–	153	77	124	–	153	48	124	–	153	20	124	–	124	20	124	–	124	20
Totaal Verplichtingen en verliezen	**13.481**	**159**	**-**	**3.010**	**10.629**	**159**	**-**	**700**	**10.088**	**159**	**-**	**327**	**9.920**	**159**	**-**	**298**	**9.780**	**159**	**-**	**298**	**9.640**
Totaal voorzieningen	**24.558**	**1.305**	**605**	**6.348**	**18.909**	**2.373**	**31**	**2.568**	**18.684**	**2.364**	**202**	**2.033**	**18.812**	**2.364**	**41**	**2.575**	**18.559**	**2.389**	**31**	**2.878**	**18.039**

EMU-saldo

In het BBV (artikel 20) is de verplichting vastgelegd dat de gemeenten het geraamde EMU-saldo moeten opnemen in de programmabegroting over het vorig begrotingsjaar, het begrotingsjaar jaar en de drie daar op volgende jaren. EMU staat voor Economische en Monetaire Unie. Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven met derden (dus geen afschrijvingen, waardemutaties, etc.) van de overheid op transactiebasis in een bepaald jaar. Het EMU-saldo geeft aan of er in een bepaald jaar met reële transacties meer geld uitgegeven wordt dan in een jaar binnenkomt, of dat er geld overgehouden wordt. Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de gemeente.

Tabel 169

	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2022 Volgens realisatie tot en met sept. 2022, aangevuld met raming resterende periode	2023 Volgens begroting 2023	2024 Volgens meerjaren raming in begroting 2023	2025 Volgens meerjaren raming in begroting 2023	2026 Volgens meerjaren raming in begroting 2023
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-3.256	13.567	11.855	13.705	-7.187
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	41.564	59.365	40.453	58.636	27.620
3	Mutatie voorzieningen	-5.649	-226	129	-252	-520
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-49.727	-21.201	-9.875	-1.176	-11.293
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	-742	-24.823	-18.594	-44.007	-24.034

Overzicht incidentele baten en lasten

Vanuit het BBV (artikel 28) is een overzicht van incidentele baten en lasten een verplicht onderdeel van de toelichting op de programmabegroting. Dit betreft zowel de programma's als de reserves. Mutaties op doorlopende baten en lasten, zoals bijvoorbeeld de algemene uitkering en afschrijvingen zijn niet meegenomen.

Bij het opstellen van de tabel Incidentele baten en lasten zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- het betreft baten en lasten die zich maximaal drie jaar voordoen of waarvan de eindigheid vastligt als gevolg van een raadsbesluit of toekenningsbesluit;
- toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves beschouwen we als incidenteel, tenzij het gaat om reguliere onttrekkingen aan dekkingsreserves van kapitaallasten en onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings) reserve. Dit gaat dan om een periode van minimaal drie jaar met als doel de structurele lasten te dekken;
- het betreft incidentele baten en lasten opgenomen met een drempel vanaf € 200.000.

Het overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden apart vermeld in Tabel 172.

Tabel 170

Incidentele Baten (bedragen x € 1.000)	Baten zijn voordelen in de exploitatie	Rekening 2020	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2025	I	Reserve
Bestuur, samenleving en publiekscontact	Gemeentebalie Schiphol	674	531	0	0	0	0	< 3 jaar	
Veiligheid	Suppletieregeling Opsporing en ruiming NGE	1.460	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Overdracht brandweerkazernes	3.233	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Resultaatbestemming Veiligheidsregio Kennemerland	677	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Extra inzet veiligheid rondom de coronacrisis	476	600	0	0	0	0	Corona	
Zorg en werk	Tozo III, IV, V 2021 (Incl. Tozo I, II, III 2020 toekenning in 2021)	9.480	0	0	0	0	0	Corona	
	Compensatie gedupeerden kinderopvangtoeslag affaire	330	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Correctie bedrijfsresultaat AM Match	295	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Incidenteel extra middelen van Haarlem centrumgemeente met betrekking tot beschermd wonen en de Decentralisatie uitkering Vrouwenopvang.	1.348	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
Maatschappelijke ontwikkeling	VWS TVS sportverenigingen	373	0	0	0	0	0	Corona	
	Huurcompensatie sportverenigingen	-290	0	0	0	0	0	Corona	
	Huurcompensatie cultuur	-1.344	0	0	0	0	0	Corona	
	Huurcompensatie dorpshuizen	-288	0	0	0	0	0	Corona	
	VWS spuk ijs/zwembaden	421	0	0	0	0	0	Corona	
	Huurcompensatie Spuk ijs/zwembaden	-421	0	0	0	0	0	Corona	
	Evenementen	-165	0	0	0	0	0	Corona	
	Subsidie Sportakkoord	92	0	0	0	0	0	<3 jaar	
	Provinciaal noodfonds Cultuur	342	0	0	0	0	0	Corona	
	Verkoop panden en gronden	394	0	0	0	0	0		R
	Ventilatie scholen	0	738	0	0	0	0	Corona	
	Beeldende kunst in de openbare ruimte	525	0	0	0	0	0	Ombuigingen	R
Ruimtelijke ontwikkeling	RIH: ruimtelijke projecten	9.794	8.418	6.672	6.417	2.380	2.132		R
	Resultaat Grondexploitaties	6.421	6.491	8.145	12.519	8.379	8.957		R
Kwaliteit fysieke omgeving	Project van afval- naar grondstofinzameling	1.619	317	0	0	0	0	< 3 jaar	

Incidentele Baten (bedragen x € 1.000)	Baten zijn voordelen in de exploitatie	Rekening 2020	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2025	I	Reserve
Wonen	Flexwonen	90	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	0	995	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Huisvesting kwetsbare doelgroepen	0	364	0	0	0	0	< 3 jaar	
Economische zaken	Verkoop panden en gronden	89	882	11.009	0	0	0		R
	Dalende reclame opbrengsten	-163	0	0	0	0	0	Corona	
Algemene dekkingsmiddelen	Gemeentefonds bijdrage opsporing en ruiming NGE	1.947	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Gemeentefonds herindelingsbijdrage	764	762	0	0	0	0		R
	Gemeentefonds DU: maatschappelijke opvang statushouders	99	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Gemeentefonds compensatie coronamaatregelen	6.993	0	0	0	0	0	Corona	
	Toeristenbelasting	-9.367	0	0	0	0	0	Corona	
	Parkeerbelasting	-1.446	0	0	0	0	0	Corona	
Totaal incidentele baten		**34.452**	**20.098**	**25.826**	**18.936**	**10.759**	**11.089**		
Onttrekkingen aan reserves									
Algemene reserves	Algemene dekkingsreserve	8.669	12.053	498	1.515	1.405	1.449		R
	Algemene reserve grondzaken	6.421	7.824	2.207	2.157	2.157	2.157		R
Bestemmingsreserves	Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer RIH)	0	0	3.879	9.844	6.830	6.063		R
	Haarlemmermeerse Bos	115	650	0	0	0	0		R
	Herstructurering bedrijventerreinen	1.020	0	0	0	0	0		R
	Stichting Mainport & Groen (SMG)	224	1.983	1.660	1.416	1.077	1.050		R
	Monumenten	0	100	0	0	0	0		R
	Wonen	166	169	169	128	128	128		R
	Schaalsprong	838	1.060	550	0	0	0		R
	Versterking van de (lucht)vrachtketen	376	627	0	0	0	0		R
Totaal onttrekkingen reserves		**17.829**	**24.466**	**8.963**	**15.060**	**11.597**	**10.847**		
Totaal incidentele baten inclusief onttrekkingen		**52.281**	**44.564**	**34.789**	**33.996**	**22.356**	**21.936**		

Incidentele Lasten (bedragen x € 1.000)	lasten zijn nadelen in de exploitatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	I	Reserve
Bestuur, samenleving en publiekscontact	Gemeentebalie Schiphol	674	531	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Extra middelen ter beschikking voor de verkiezingen in 2021	-45	0	0	0	0	0	Corona	
	Coronamaatregelen Bestuur	-75	0	0	0	0	0	Corona	
	Overig < € 200.000	99	59	59	0	0	0	< 3 jaar	
Veiligheid	Suppletieregeling Opsporing en ruiming NGE	3.037	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Overdracht brandweerkazernes	178	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Overdracht brandweerkazernes	2.700	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Extra inzet veiligheid rondom de coronacrisis	777	600	0	0	0	0	Corona	
Zorg en werk	Transformatiefonds Sociaal Domein	410	147	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Bijdrage regionaal traject Athena	366	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Meerkosten zorginstellingen	283	0	0	0	0	0	Corona	
	Doorbetaling compensatie aan GR AM match	134	0	0	0	0	0	Corona	
	Bijzondere bijstand	-148	0	0	0	0	0	Corona	
	TOZO I en II en TONK	356	0	0	0	0	0	Corona	
	TOZO III, IV, V 2021 (Incl. TOZO I, II, III 2020 toekenning in 2021)	9.661	1.150	175	0	0	0	Corona	
	Bbz light	461	0	0	0	0	0	Corona	
	Compensatie gedupeerden kinderopvangtoeslag affaire	330	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Pilot handhaving Wmo en Jeugdwet	173	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Overig < € 200.000	0	190	90	0	0	0	< 3 jaar	
Maatschappelijke ontwikkeling	Tijdelijke huisvesting onderwijs, vijf investeringsprojecten	618	899	297	0	0	0	< 3 jaar	

Incidentele Lasten (bedragen x € 1.000)	lasten zijn nadelen in de exploitatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	I	Reserve
	Sloop noodlokalen	29	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Verlaging boekwaarde Sarabande 7a	113	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Afboeken boekwaardes verkoop panden	187	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Uitvoeringsplan coronaherstel jong en oud	26	664	0	0	0	0	Corona	R
	Beeldende kunst in de openbare ruimte		-140	131	131	131	140	Ombuigingen	R
	Bestrijding lerarentekort	8	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Maatschappelijke opvang en begeleiding statushouders - pilot	489	486	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Project Stevige sociale basis, twee jaar	105	75	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Re-integratie bijstandsgerechtigden	252	0	0	0	0	0	Corona	
	2e Tranche Lokale culturele voorzieningen	179	84	0	0	0	0	Corona	
	Lokaal Cultuuraanbod	0	315	0	0	0	0	Corona	
	Afronding projecten Mainport & Groen	224	1.983	1.660	1.416	1.077	1.050		R
	Herinrichtings- en verbeteringswerkzaamheden in het Haarlemmermeerse Bos	115	650	0	0	0	0		R
	Stormschade recreatiegebieden, sportvelden en speelplekken	0	92	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Huurcompensatie sportverenigingen	888	212	0	0	0	0	Corona	
	Evenementen	-160	0	0	0	0	0	Corona	
	Spaarnwoude extra bijdrage	-31	0	0	0	0	0	Corona	
	Subsidie Sportakkoord	92	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Subisidie restauratieprojecten monumenten	0	100	0	0	0	0		R
	Bovenplans groen voor de schaalsprong woningbouw	0	360	0	0	0	0		R
	Ventilatie scholen	0	1.106	0	0	0	0	Corona	
	Cofinanciering Provinciaal Noodfonds	-31	0	0	0	0	0	Corona	
	Coronamaatregelen Maatschappelijke ontwikkeling	-284	293	0	0	0	0	Corona	
Mobiliteit	Uitvoeringsplan Mobiliteit - Deltaplan bereikbaarheid	79	285	550	0	0	0		R
	Versnelling woningbouwproductie, vijf deelprojecten	368	983	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Uitvoering energietransitie	1.200	1.052	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Invoering omgevingswet	392	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Studies Uitvoeringsprogramma Mobiliteit (UPM)	318	90	0	0	0	0		R
	Subsdie Smart Cargo Mainport Program (HST Cargo)	851	627	0	0	0	0		R
	Integrale aanpak parkeren stadscentrum	0	250	0	0	0	0	< 3 jaar	
Ruimtelijke ontwikkeling	Resultaat grondexploitaties	5.162	7.824	2.207	2.157	2.157	2.157		R
	RIH: Ruimtelijke projecten	0	0	3.379	9.844	6.830	4.913		R
	Beëindiging van de samenwerkingsovereenkomst Stallingsbedrijf Glastuinbouw Nederland	555	0	0	0	0	0		R
Wonen	Woningbouwplannen	202		0	0	0	0	< 3 jaar	
	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	0	995	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Huisvesting kwetsbare doelgroepen	0	364	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Flexwonen	0	87	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Woonwagenbewoners en arbeidsmigranten	0	200	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Uitgaven wonen	166	169	169	128	128	128		R
Kwaliteit fysieke omgeving	Project van afval- naar grondstofinzameling	1.619	414	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Gebiedsbudgetten voor kleinschalige acties	78	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Storm- en vuurwerkschade fysieke leefomgeving	0	308	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Bestrijding Mediterraan draaigatje	0	250	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Digitaal stelsel omgevingswet	45	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
Economische zaken	Schiphol Cargo Mainport Program (SCMP)	376	0	0	0	0	0		R
	Afboeken boekwaardes verkoop panden en gronden	0	0	7.070	0	0	0		R

Incidentele Lasten (bedragen x € 1.000)	lasten zijn nadelen in de exploitatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	I	Reserve
Algemene dekkingsmiddelen	Omgevingswet, opstellen omgevingsplan	0	1.442	1.442	0	0	0	< 3 jaar	
	Implementatiekosten ICT Sociaal Domein	454	580	0	0	0	0	< 3 jaar	
Overzicht overhead	Incidentele kosten tijdelijke huisvesting gemeentelijke organisatie	0	-64	-345	104	1.274	1.309		R
	Vertraging professionalisering facility management	-32	0	0	0	0	0	Corona	
	Bestuurlijke ondersteuning coronacrisis	0	70	0	0	0	0	Corona	
	Inhuurkosten juridische advisering - bezwaar en beroep	30	0	0	0	0	0	Corona	
	Aanschaf en implementatie software privacywetgeving	86	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Opleidingsbudget	-455	0	0	0	0	0	Corona	
	Project uitfasering H-schijf	21	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Project informatiebeveiliging	62	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Project IDU	295	190	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Extra impuls voor informatiebeveiliging	265	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Programma Digitale dienstverlening	676	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Tijdelijke formatie Senior Adviseur Dienstverlening	48	0	0	0	0	0	< 3 jaar	
	Catering raadhuis	-35	0	0	0	0	0	Corona	
	Onderzoek en evaluatie (drie projecten)	0	405	255	0	0	0	< 3 jaar	
	Afkoopsom Tijdelijke huisvesting ambtelijke organisatie	0	220	0	0	0	0	< 3 jaar	
Diversen	Budgetoverhevelingen	3.570	8.961	107	49	0	0	< 3 jaar	R
Totaal incidentele lasten		**38.586**	**35.558**	**17.246**	**13.829**	**11.597**	**9.697**		
Stortingen in de reserves									
Algemene reserves	Algemene dekkingsreserve	5.970	3.595	605	1.231	0	0		R
	Algemene reserve grondzaken	11.198	6.491	8.145	12.519	8.379	8.957		R
Bestemmingsreserves	Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)	9.794	8.418	6.672	6.417	2.380	2.132		R
	Monumenten	109	0	0	0	0	0		R
	Herstructurering bedrijventerreinen	236	0	0	0	0	0		R
	Maatschappelijke voorzieningen	284	0	0	0	0	0		R
	Schaalsprong	1.259	0	0	0	0	0		R
	Pionier-Bols	0	882	3.939	0	0	0		R
	Dekking afschrijvingslasten	1.540	1.580	500	0	0	1.150		R
Totaal stortingen in reserves		**30.390**	**20.966**	**19.861**	**20.167**	**10.759**	**12.239**		
Totaal incidentele lasten inclusief stortingen		**68.976**	**56.524**	**37.107**	**33.996**	**22.356**	**21.936**		

Incidentele baten en lasten

Het totaal van de incidentele lasten wordt in de jaren 2023-2026 hoger geraamd dan de incidentele baten. Dat betekent dat de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten. Hiermee is er sprake van een 'materieel begrotingsevenwicht'.

Tabel 171

Saldo incidentele baten en lasten

(bedragen x € 1.000)	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Totaal incidentele baten inclusief onttrekkingen	52.281	44.564	34.789	33.996	22.356	21.936
Totaal incidentele lasten inclusief stortingen	68.976	56.524	37.107	33.996	22.356	21.936
Saldo incidentele baten en lasten	**-16.695**	**-11.960**	**-2.318**	**0**	**0**	**0**

Door het saldo van de incidentele baten en lasten te betrekken bij de eindcijfers uit het overzicht van de (totale) lasten en baten wordt inzicht gegeven in het structureel begrotingssaldo.

De presentatie van het structureel begrotingssaldo en de toelichting hierop wordt gegeven in de financiële hoofdlijnen.

Overzicht structurele toevoegingen/ onttrekkingen aan reserves

Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves beschouwen we als incidenteel, tenzij het gaat om:

- reguliere onttrekkingen aan dekkingsreserves van kapitaallasten;
- onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings) reserve. Dit gaat dan om een periode van minimaal drie jaar met als doel de structurele lasten te dekken.

De incidentele toevoegingen en onttrekkingen van de reserves worden vermeld in het overzicht van incidentele baten en lasten.

Tabel 172

Omschrijving	2022		2023		2024		2025		2026	
(bedragen x € 1.000)	Toev.	Onttrek.	Toev.	Onttrek.	Toev.	Onttrek.	Toev.	Onttrek.	Toev.	Onttrek.
Algemene reserves										
Algemene dekkingsreserve	0	2.800	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Algemene reserves	0	2.800	0	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserves										
Calatravabruggen	0	206	0	287	0	312	0	312	0	128
Wonen	48	0	48	0	48	0	48	0	48	0
Versterking van de (lucht)vrachtketen	0	100	0	100	0	100	0	100	0	100
Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR)	0	132	0	132	0	132	0	132	0	132
Monumenten	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Kernen en Buurtschappen H&S	0	18	0	18	0	0	0	0	0	0
Totaal Bestemmingsreserves	108	516	108	597	108	604	108	604	108	604
Reserve dekking afschrijvingslasten										
Reserve dekking afschrijvingslasten	2.037	2.085	4.519	2.518	2.322	3.031	3.176	3.433	3.433	3.451
Totaal structurele mutaties reserves	2.145	5.401	4.627	3.115	2.430	3.635	3.284	4.037	3.141	3.871

Verloop stelposten

In onderstaand overzicht is het verloop weergegeven van de nog in te vullen stelposten. Als startpunt is de stand van de Voorjaarsrapportage 2022 genomen.

Omschrijving (bedragen x € 1.000; min is nadeel)	2022	2023	2024	2025	2026
Areaaluitbr.openbare ruimte					
Beginsaldo VJR 2022	0	145	556	1.126	1.906
Stand PB 2023-2026	**0**	**145**	**556**	**1.126**	**1.906**
Bedrijfsvoering					
Beginsaldo VJR 2022	-104	-104	0	-126	-126
Stand PB 2023-2026	**-104**	**-104**	**0**	**-126**	**-126**
Gemeentefonds					
Beginsaldo VJR 2022	700	700	700	700	700
Stand PB 2023-2026	**700**	**700**	**700**	**700**	**700**
Index.gemeensch. regelingen					
Beginsaldo VJR 2022	0	709	709	709	709
Mutaties PB 2023	0	2.187	2.187	2.187	2.187
Stand PB 2023-2026	**0**	**2.896**	**2.896**	**2.896**	**2.896**
Index.heffingen en huren					
Beginsaldo VJR 2022	14	-2.036	-2.028	-2.028	-2.028
Mutaties PB 2023	0	2.050	2.064	2.064	2.064
Stand PB 2023-2026	**14**	**14**	**36**	**36**	**36**
Index.loonkosten					
Beginsaldo VJR 2022	0	6.803	6.803	6.803	6.803
Mutaties PB 2023	0	-2.641	-2.641	-2.641	-2.641
Stand PB 2023-2026	**0**	**4.162**	**4.162**	**4.162**	**4.162**
Index.materiële kosten					
Beginsaldo VJR 2022	273	2.048	2.048	2.048	2.048
Mutaties PB 2023	0	4.250	4.250	4.250	4.250
Stand PB 2023-2026	**273**	**6.298**	**6.298**	**6.298**	**6.298**
Index.soc.uitk.in natura					
Beginsaldo VJR 2022	0	2.143	2.143	2.143	2.143
Stand PB 2023-2026	**0**	**2.143**	**2.143**	**2.143**	**2.143**
Index.subsidies					
Beginsaldo VJR 2022	110	214	245	327	327
Stand PB 2023-2026	**110**	**214**	**245**	**327**	**327**
Kapitaallasten algemeen					
Beginsaldo VJR 2022	23	385	1.344	1.371	2.813
Mutaties PB 2023	0	-87	-724	-180	-537
Stand PB 2023-2026	**23**	**298**	**620**	**1.191**	**2.277**
Ombuigingen					
Beginsaldo VJR 2022	-150	-150	-200	-570	-570
Mutaties PB 2023	0	0	2.000	2.000	2.000

Omschrijving (bedragen x € 1.000; min is nadeel)	2022	2023	2024	2025	2026
Ombuigingen					
Stand PB 2023-2026	**-150**	**-150**	**1.800**	**1.430**	**1.430**
Realisatiegraad investeringen					
Beginsaldo VJR 2022	-470	-1.593	-2.414	-2.435	-2.238
Mutaties PB 2023	0	-676	-530	7	-839
Stand PB 2023-2026	**-470**	**-2.269**	**-2.944**	**-2.427**	**-3.077**
Schaalsprong wonen (kap.last)					
Beginsaldo VJR 2022	0	0	2.000	2.000	2.000
Stand PB 2023-2026	**0**	**0**	**2.000**	**2.000**	**2.000**
Volumestijging jeugdzorg & WMO					
Beginsaldo VJR 2022	18	2.788	4.078	5.403	6.746
Stand PB 2023-2026	**18**	**2.788**	**4.078**	**5.403**	**6.746**
Totaal	**414**	**17.134**	**22.590**	**25.158**	**27.716**

Recapitulatie op taakveld

Conform de voorschriften in het BBV is als uitvoeringsinformatie een recapitulatie van de budgetten per taakveld opgenomen. De taakvelden zijn verplicht voorgeschreven. Een toelichting op de taakvelden staat in het Iv3 informatievoorschrift voor gemeenten en gemeenschappelijke regelingen 2023.

Tabel 173

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2023	2024	2025	2026
Bestuur, samenleving en publiekscontact					
0.1 Bestuur	A	0	0	0	0
	C	152	152	152	152
0.2 Burgerzaken	E	1.739	2.849	2.851	2.851
1.2 Openbare orde en veiligheid	D	0	0	0	0
Baten		**1.891**	**3.001**	**3.003**	**3.003**
0.1 Bestuur	A	6.403	6.392	6.381	6.381
	B	394	289	289	289
	C	1.143	1.033	1.033	1.033
	D	402	403	403	403
0.2 Burgerzaken	A	598	493	493	493
	D	257	213	213	213
	E	4.903	5.744	5.745	5.745
0.8 Overige baten en lasten	C	56	84	112	112
	D	354	530	707	707
1.2 Openbare orde en veiligheid	D	60	60	60	60
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	D	50	50	50	50
6.5 Arbeidsparticipatie	B	0	0	0	0
Lasten		**14.620**	**15.292**	**15.487**	**15.487**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-12.729**	**-12.291**	**-12.484**	**-12.484**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-12.729**	**-12.291**	**-12.484**	**-12.484**

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2023	2024	2025	2026
Veiligheid					
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	B	110	110	110	110
1.2 Openbare orde en veiligheid	A	1.026	1.026	1.026	1.026
	B	0	0	0	0
Baten		**1.136**	**1.136**	**1.136**	**1.136**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	B	15.910	15.972	15.936	15.796
1.2 Openbare orde en veiligheid	A	4.157	4.071	4.071	4.070
	B	204	204	204	204
Lasten		**20.271**	**20.247**	**20.210**	**20.070**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-19.135**	**-19.111**	**-19.075**	**-18.934**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-19.135**	**-19.111**	**-19.075**	**-18.934**

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2023	2024	2025	2026
Zorg en werk					
1.2 Openbare orde en veiligheid	D	20	20	20	20
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	A	378	378	378	378
	C	1.475	1.595	1.595	1.595
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	D	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	D	33.290	33.290	33.290	33.290

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2023	2024	2025	2026
Zorg en werk					
6.5 Arbeidsparticipatie	C	31	31	31	31
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	A	107	107	107	107
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	A	599	599	599	599
6.81a Beschermd wonen (WMO)	B	0	0	0	0
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	B	0	0	0	0
Baten		**35.900**	**36.020**	**36.020**	**36.020**
0.8 Overige baten en lasten	A	666	998	1.331	1.331
	B	28	42	56	56
	D	83	125	166	166
1.2 Openbare orde en veiligheid	D	20	20	20	20
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	A	2.876	2.864	2.864	2.864
	C	1.526	1.647	1.648	1.650
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	A	1.881	1.881	1.881	1.881
	D	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	A	0	0	0	0
	D	43.468	43.240	43.090	43.090
6.4 WSW en beschut werk	C	4.783	4.645	4.645	4.645
6.5 Arbeidsparticipatie	C	5.841	5.843	5.788	5.788
	D	294	294	294	294
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	A	6.425	6.425	6.425	6.425
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	A	6.354	6.354	5.921	5.916
6.71b Begeleiding (WMO)	A	5.698	5.698	5.698	5.698
6.71c Dagbesteding (WMO)	A	4.345	4.345	4.345	4.345
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	A	3.316	2.753	2.753	2.753
6.72a Jeugdhulp begeleiding	A	5.716	5.716	5.716	5.716
6.72b Jeugdhulp behandeling	A	6.260	6.260	6.260	6.260
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	A	1.229	1.229	1.229	1.229
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	A	4.982	4.560	4.576	4.578
6.73a Pleegzorg	B	1.592	1.592	1.592	1.592
6.73b Gezinsgericht	B	1.366	1.366	1.366	1.366
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	B	4.216	4.216	4.216	4.216
6.74a Jeugdbehandeling GGZ zonder verblijf	A	16.269	16.269	16.269	16.269
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	A	444	444	444	444
	B	1.872	1.872	1.871	1.871
6.74c Gesloten plaatsing	B	624	624	624	624
6.81a Beschermd wonen (WMO)	B	0	0	0	0
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	B	16	16	16	16
6.82a Jeugdbescherming	A	2.763	2.763	2.763	2.763
Lasten		**134.951**	**134.099**	**133.865**	**133.864**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-99.051**	**-98.079**	**-97.846**	**-97.845**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-99.051**	**-98.079**	**-97.846**	**-97.845**

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2023	2024	2025	2026
Maatschappelijke ontwikkeling					
0.3 Beheer overige gebouwen engronden	D	5.474	5.474	5.474	5.474
4.2 Onderwijshuisvesting	B	1.013	1.013	1.013	1.013
	E	559	559	559	559
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	B	3.342	3.342	3.342	3.342
5.1 Sportbeleid en activering	E	0	0	0	0

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2023	2024	2025	2026
Maatschappelijke ontwikkeling					
5.2 Sportaccomodaties	E	5.729	5.729	5.727	5.727
5.3 Cultuurpresentie, cultuurproductie, cultuurparticipatie	D	759	759	759	759
5.5 Cultureel erfgoed	D	101	101	101	101
5.6 Media	D	407	407	407	407
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	E	830	830	830	830
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	A	0	0	0	0
	B	618	618	759	820
	C	1.160	1.160	1.160	1.160
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	A	0	0	0	0
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	C	0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	A	0	0	0	0
Baten		**19.992**	**19.992**	**20.132**	**20.193**
0.3 Beheer overige gebouwen engronden	D	857	854	851	848
0.8 Overige baten en lasten	C	125	187	250	250
1.2 Openbare orde en veiligheid	C	100	100	100	100
3.4 Economische promotie	E	234	24	24	24
4.2 Onderwijshuisvesting	B	12.030	14.091	13.989	15.439
	E	399	399	399	399
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	B	9.282	9.088	9.002	8.854
5.1 Sportbeleid en activering	E	2.673	1.851	1.851	1.851
5.2 Sportaccomodaties	E	18.187	18.116	17.986	17.916
5.3 Cultuurpresentie, cultuurproductie, cultuurparticipatie	D	15.345	15.334	14.595	14.575
5.4 Musea	D	403	390	390	390
5.5 Cultureel erfgoed	D	690	748	744	701
5.6 Media	D	7.048	6.824	6.817	6.810
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	D	64	64	64	64
	E	7.264	7.094	6.765	6.702
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	A	3.940	3.879	3.051	3.051
	B	994	991	987	983
	C	13.887	13.194	11.278	11.269
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	A	1.754	1.753	1.753	1.752
6.74a Jeugdbehandeling GGZ zonder verblijf	A	109	97	97	97
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	C	545	533	533	533
7.1 Volksgezondheid	A	7.199	7.187	7.187	7.187
Lasten		**103.128**	**102.796**	**98.711**	**99.793**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-83.135**	**-82.803**	**-78.579**	**-79.600**
0.10 Mutaties reserves	B	35	35	35	35
	C	999	1.126	1.146	1.146
	D	63	63	63	63
	E	2.039	1.795	1.456	1.429
Onttrekkingen		**3.135**	**3.019**	**2.700**	**2.673**
0.10 Mutaties reserves	C	100	100	100	100
	D	60	60	60	60
	E	0	0	0	0
Stortingen		**160**	**160**	**160**	**160**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-80.160**	**-79.945**	**-76.039**	**-77.087**

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2023	2024	2025	2026
Mobiliteit					
2.1 Verkeer en Vervoer	B	89	89	89	89
2.5 Openbaar vervoer	A	25	25	25	25
	B	52	52	52	52
Baten		**165**	**165**	**165**	**165**
1.2 Openbare orde en veiligheid	B	357	357	357	357
2.1 Verkeer en Vervoer	A	1.005	1.004	1.002	978
	B	4.706	5.346	5.805	6.025
2.2 Parkeren	A	474	473	472	471
	B	566	577	575	573
2.5 Openbaar vervoer	A	25	25	25	25
	B	449	429	429	429
Lasten		**7.582**	**8.211**	**8.665**	**8.858**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-7.417**	**-8.045**	**-8.500**	**-8.692**
0.10 Mutaties reserves	A	220	337	719	719
	B	874	874	874	874
Onttrekkingen		**1.094**	**1.211**	**1.593**	**1.593**
0.10 Mutaties reserves	A	500	0	0	0
	B	3.869	2.222	3.076	2.933
Stortingen		**4.369**	**2.222**	**3.076**	**2.933**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-10.691**	**-9.056**	**-9.983**	**-10.032**

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2023	2024	2025	2026
Ruimtelijke ontwikkelingen					
0.3 Beheer overige gebouwen engronden	B	779	779	779	779
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	B	7.249	10.688	8.591	7.759
7.4 Milieubeheer	B	1	1	1	1
8.1 Ruimtelijke ordening	A	938	246	246	246
	B	5.557	4.744	4.578	4.207
8.2 Grondexplitatie (niet-bedrijventerreinen)	B	10.181	9.907	4.680	5.700
8.3 Wonen en bouwen	C	10.354	10.354	10.354	10.354
Baten		**35.059**	**36.720**	**29.230**	**29.046**
0.3 Beheer overige gebouwen engronden	B	267	267	267	267
0.8 Overige baten en lasten	A	878	1.318	1.757	1.757
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	B	348	323	323	323
7.4 Milieubeheer	B	2.731	3.955	4.175	2.248
8.1 Ruimtelijke ordening	A	8.503	5.366	3.833	3.833
	B	5.557	4.745	4.578	4.207
	C	44	44	44	44
8.2 Grondexplitatie (niet-bedrijventerreinen)	B	4.529	10.969	7.955	6.038
8.3 Wonen en bouwen	C	2.389	2.389	2.389	2.389
Lasten		**25.246**	**29.375**	**25.320**	**21.105**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**9.813**	**7.345**	**3.910**	**7.941**
0.10 Mutaties reserves	B	6.662	12.251	9.237	8.487
Onttrekkingen		**6.662**	**12.251**	**9.237**	**8.487**
0.10 Mutaties reserves	B	19.305	18.937	10.759	12.239
Stortingen		**19.305**	**18.937**	**10.759**	**12.239**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-2.830**	**659**	**2.388**	**4.189**

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2023	2024	2025	2026
Wonen					
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	B	261	261	261	261
8.3 Wonen en bouwen	B	0	0	0	0
Baten		**261**	**261**	**261**	**261**
0.8 Overige baten en lasten	B	83	125	166	166
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	B	100	100	100	100
8.3 Wonen en bouwen	A	238	166	166	166
	B	1.917	1.684	1.681	1.679
Lasten		**2.337**	**2.074**	**2.113**	**2.110**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-2.076**	**-1.813**	**-1.852**	**-1.849**
0.10 Mutaties reserves	A	169	128	128	128
Onttrekkingen		**169**	**128**	**128**	**128**
0.10 Mutaties reserves	A	48	48	48	48
Stortingen		**48**	**48**	**48**	**48**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-1.955**	**-1.733**	**-1.772**	**-1.769**

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2023	2024	2025	2026
Kwaliteit fysieke omgeving					
2.1 Verkeer en Vervoer	D	743	743	743	743
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	A	29	29	29	29
7.2 Riolering	C	10.864	11.036	10.875	10.864
7.3 Afval	B	22.300	22.300	22.300	22.300
7.4 Milieubeheer	D	17	17	17	17
	E	49	49	49	49
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	A	792	792	792	792
Baten		**34.794**	**34.965**	**34.804**	**34.794**
0.8 Overige baten en lasten	D	291	437	582	582
1.2 Openbare orde en veiligheid	D	93	93	93	93
2.1 Verkeer en Vervoer	D	27.970	28.927	29.772	30.547
2.4 Economische havens en waterwegen	C	1.464	1.462	1.456	1.456
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	A	9.495	9.439	9.434	9.428
7.2 Riolering	C	6.606	6.816	6.682	6.683
7.3 Afval	B	17.356	17.356	17.356	17.356
7.4 Milieubeheer	E	11.720	11.754	11.599	11.656
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	A	1.088	1.086	1.084	1.082
Lasten		**76.082**	**77.369**	**78.058**	**78.884**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-41.288**	**-42.404**	**-43.254**	**-44.090**
0.10 Mutaties reserves	A	132	132	132	132
	D	287	312	312	128
Onttrekkingen		**419**	**444**	**444**	**259**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-40.870**	**-41.960**	**-42.810**	**-43.831**

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2023	2024	2025	2026
Economische zaken					
0.3 Beheer overige gebouwen engronden	A	12.273	1.222	1.222	1.222
2.1 Verkeer en Vervoer	A	0	0	0	0
3.1 Economische ontwikkeling	A	20	20	20	20
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	A	5	5	5	5
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	A	2.804	2.804	2.804	2.804
Baten		**15.103**	**4.052**	**4.052**	**4.052**

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2023	2024	2025	2026
Economische zaken					
0.3 Beheer overige gebouwen engronden	A	9.690	2.619	2.465	2.457
0.8 Overige baten en lasten	A	166	250	333	333
2.1 Verkeer en Vervoer	A	0	0	0	0
	B	161	161	161	161
3.1 Economische ontwikkeling	A	812	812	812	812
	B	467	467	467	467
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	A	1.249	1.246	1.243	1.239
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	A	2.367	2.167	2.167	2.167
	B	381	331	331	331
8.1 Ruimtelijke ordening	B	237	237	237	237
Lasten		**15.530**	**8.289**	**8.215**	**8.203**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-427**	**-4.237**	**-4.163**	**-4.151**
0.10 Mutaties reserves	A	100	127	127	127
Onttrekkingen		**100**	**127**	**127**	**127**
0.10 Mutaties reserves	A	0	0	0	0
Stortingen		**0**	**0**	**0**	**0**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-327**	**-4.110**	**-4.036**	**-4.024**

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2023	2024	2025	2026
Overzicht algemene dekkingsmiddelen					
0.5 Treasury	C	7.461	7.493	7.508	7.766
0.61 OZB woningen	A	20.442	20.442	20.442	20.442
0.62 OZB niet-woningen	A	65.224	65.224	65.224	65.224
0.63 Parkeerbelasting	A	4.877	4.877	4.457	4.457
0.64 Belastingen overig	A	872	128	128	128
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	B	243.700	252.100	259.100	237.600
0.8 Overige baten en lasten	D	0	0	0	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	A	14	14	14	14
3.4 Economische promotie	A	12.781	14.281	15.281	15.281
8.3 Wonen en bouwen	A	32	32	32	32
Baten		**355.404**	**364.592**	**372.187**	**350.945**
0.5 Treasury	C	-358	391	1.102	1.651
0.61 OZB woningen	A	1.037	1.037	1.037	1.037
0.62 OZB niet-woningen	A	2.469	2.466	2.466	2.466
0.63 Parkeerbelasting	A	27	27	27	27
0.64 Belastingen overig	A	16	0	0	0
0.8 Overige baten en lasten	D	18.020	23.920	26.932	29.491
0.9 Vennootschapsbelasting (VPB)	E	1.000	1.000	1.000	1.000
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	A	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	A	269	269	269	269
Lasten		**22.480**	**29.110**	**32.833**	**35.940**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**332.924**	**335.482**	**339.354**	**315.005**
0.10 Mutaties reserves	D	498	1.515	1.405	1.449
Onttrekkingen		**498**	**1.515**	**1.405**	**1.449**
0.10 Mutaties reserves	D	605	1.231	0	0
Stortingen		**605**	**1.231**	**0**	**0**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**332.817**	**335.767**	**340.759**	**316.454**

Programma en taakveldomschrijving	Beleidsdoel	2023	2024	2025	2026
Overzicht overhead					
0.4 Overhead	A	50	50	50	50
	C	0	0	0	0
	D	21	21	21	21
Baten		**71**	**71**	**71**	**71**
0.4 Overhead	A	27.285	26.681	26.718	26.718
	B	11.782	11.371	11.371	11.371
	C	17.803	16.401	16.341	15.885
	D	13.479	13.483	14.432	13.570
	E	-7.746	-7.746	-7.746	-7.746
0.8 Overige baten en lasten	A	749	1.123	1.498	1.498
	C	632	949	1.265	1.265
Lasten		**63.983**	**62.261**	**63.878**	**62.559**
Saldo van baten en lasten (B-L)		**-63.911**	**-62.190**	**-63.807**	**-62.488**
Resultaat programma (Saldo +O-S)		**-63.911**	**-62.190**	**-63.807**	**-62.488**

Samenvattend

Baten/lasten omschrijving	2023	2024	2025	2026
Totaal Lasten	486.209	489.120	487.355	486.872
Totaal Baten	499.776	500.975	501.060	479.685
Totaal van saldo van baten en lasten	**13.567**	**11.855**	**13.705**	**-7.187**
Totaal mutaties reserves	**-12.410**	**-3.903**	**1.590**	**-664**
Resultaat	**1.157**	**7.952**	**15.295**	**-7.851**

Verklarende woordenlijst

Begrip	Omschrijving
Doeluitkering	Door een ministerie verstrekte gelden voor het uitvoeren van een specifieke taak (specifieke uitkering) (bijvoorbeeld onderwijs achterstandenbeleid en Participatiewet). Een doeluitkering is niet vrij besteedbaar.
Eigen vermogen	Het eigen vermogen is het verschil tussen de activa en het vreemd vermogen. Het eigen vermogen op de balans bestaat uit het saldo van de programmarekening en de reserves.
Financiering	De wijze waarop wordt voorzien in de behoefte aan middelen voor de exploitatie en de investeringen. Inkomsten en uitgaven verlopen niet altijd synchroon, zodat tijdelijke overschotten of tekorten ontstaan. Deze worden gereguleerd op de geldmarkt (kort geld).
Garantie	Zekerheidsstelling door de gemeente ten behoeve van derden die een lening aantrekken. Derden zijn bijvoorbeeld sportverenigingen en welzijnsinstellingen. Ingeval van wanbetaling moet de gemeente de resterende schuld aflossen.
Gemeentefonds	Landelijk begrotingsfonds onder beheer van het ministerie van BZK, waarin een deel van de opbrengst van de rijksbelastingen wordt gestort. Uit dit fonds worden jaarlijks (algemene) uitkeringen gedaan aan de gemeenten ter dekking van een deel van hun uitgaven. Deze gelden zijn vrij besteedbaar.
Incidenteel	Eenmalig, dat wil zeggen niet jaarlijks terugkerende lasten of baten.
Integratie-uitkeringen	Uitkering uit het gemeentefonds van tijdelijke aard ter overbrugging voor gefaseerde overheveling van specifieke rijksuitkeringen.
Jaarrekening	Eén van de twee onderdelen van de verantwoording (jaarstukken). De jaarrekening geeft per programma een analyse van de afwijkingen tussen de begroting en de rekening. Tevens wordt in de jaarrekening de stand van de vermogenspositie opgemaakt.
Jaarverslag	Eén van de twee onderdelen van de verantwoording (jaarstukken). Het jaarverslag bevat de meer beleidsmatige onderdelen, zoals de programmaverantwoording en de paragraafverantwoording.
Kapitaallasten	Deze bestaan uit de componenten afschrijving en rente. Het zijn exploitatielasten van activa, gebaseerd op de levensduur. De rentelasten ontstaan omdat beslag op vermogen wordt gelegd. Vanwege jaarlijkse afschrijving daalt de boekwaarde en daarmee de rentelasten.
Kasgeldlimiet	Deel van het financieringstekort dat maximaal tegen kort geld mag worden geleend. Is het tekort hoger dan de limiet, dan moet financiering plaatsvinden met lang geld.
Kengetal	Een absoluut getal of een verhoudingsgetal dat is uitgedrukt in fysieke- of in geldeenheden en dat de toestand van of de ontwikkeling op een programma in beeld brengt.
Kort geld	Middelen die worden aangetrokken op de geldmarkt in de vorm van kortlopende leningen (termijn korter dan een jaar).
Lang geld	Middelen die worden aangetrokken op de kapitaalmarkt in de vorm van langlopende leningen (termijn langer dan een jaar).
Leges	Heffing voor een goed of een dienst op een publiekrechtelijke grondslag (bijvoorbeeld leges paspoorten, leges rijbewijzen). Het totaal van de leges mag hooguit kostendekkend zijn.
Liquiditeitsplanning	Een liquiditeitsplanning geeft inzicht in tijdstip, omvang en periode waarvoor financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken.
Ombuiging	Verlaging van de uitgaven ten opzichte van een eerder vastgelegd ijkpunt.
Onderuitputting	Onderbesteding van budgetten in enig jaar.
Openeinderegelingen	Regeling op grond waarvan derden buiten de overheid recht hebben op een geldelijke bijdrage van de overheid. Dit ongeacht of deze overheid hiervoor voldoende budget heeft. Deze derde moet voldoen aan in de regeling vastgelegde voorwaarden. Alleen door het aanpassen van deze voorwaarden kan de overheid het beroep op een openeinderegeling beheersen.
Precariobelasting	Rechten voor het gebruiken van openbare grond of water. Het recht kan worden geheven van degenen die voorwerpen onder, op of boven openbare gemeentegrond of water hebben of van degene voor wie dit gebeurt.
Programmabegroting	Het overzicht van de geraamde (verwachte) baten en lasten in een bepaald jaar, opgesteld volgens het BBV. De begroting wordt door de raad vastgesteld. De

Begrip	Omschrijving
	programmabegroting geeft – op hoofdlijnen – inzicht in het door de raad voorgestane beleid ingedeeld in programma's en de daarmee samenhangende financiële middelen voor het komend jaar en (indicatief) de daarop volgende drie jaren.
Programmaverantwoording	Overzicht van de in een bepaald jaar gerealiseerde lasten en baten ter verantwoording van het uitvoeren van de programmabegroting.
Rekenrente	Voorgecalculeerde rente voor het ter beschikking stellen van gelden (lang) aan de interne organisatie.
Reserves	Dit betreft in beginsel vrij aanwendbare middelen. Ze behoren daarom tot het eigen vermogen. De reserves worden onderscheiden in de algemene reserves en bestemmingsreserves.
Stelpost	Een begrotingspost waarop bedragen worden geraamd die nog niet specifiek benoemd kunnen worden of nog te verdelen zijn.
Structureel	Jaarlijks terugkerend. Structurele kosten moeten door structurele opbrengsten worden gedekt.
Subsidie	Overdrachten van gemeente aan derden, zowel particuliere instellingen als natuurlijke personen. Deze omvatten zowel de bijstandsuitgaven als subsidies in engere zin.
Taakveld	Om de taken en activiteiten te aggregeren en te kunnen vergelijken met andere gemeenten, is in het BBV voorgeschreven dat de baten en lasten van de gemeente moeten worden ingedeeld aan de hand van uniforme eenheden: de taakvelden. De taakvelden clusteren producten, diensten en activiteiten van de gemeente.
Treasury	Dit betreft het geheel van activiteiten in verband met de financiering.
Treasurystatuut	Hierin worden de uitgangspunten, doelstellingen, beleidsmatige en organisatorische kaders voor de treasuryfunctie vastgelegd. Tevens bevat deze regels over de inhoud, vorm en periodiciteit van de verantwoordingsinformatie van de ambtelijke organisatie aan het college.
Van derden verkregen middelen	De nog niet bestede middelen, die onder stringente condities zijn verkregen van derden, veelal de rijks- of provinciale overheid.
Verantwoording	Ook wel jaarstukken genoemd. De verantwoording wordt opgesteld conform het BBV en is opgebouwd uit het (eigenlijke) jaarverslag en de jaarrekening. De verantwoording is de tegenhanger van de programmabegroting.
Verplichting	Contractuele overeenkomst tot het betalen van een vast bedrag aan een bekende partij.
Voorzieningen	Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen. Er liggen verplichtingen voor de toekomst aan ten grondslag. Om die reden is een voorziening niet vrij besteedbaar. Een voorziening is een apart gezet bedrag voor voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen waarvan het tijdstip van optreden en/of de omvang per balansdatum niet exact bekend zijn. In specifieke gevallen is het vormen van een voorziening verplicht, in andere is het een keuze en onder bepaalde condities is het verboden een voorziening te vormen.

www.haarlemmermeer.nl

gemeente
Haarlemmermeer